Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΜΝΗΜΕΙΑ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ Ι

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
1936

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ Β.—ΤΕΥΧΟΣ Ι.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΡΗΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΑ ΕΚ ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ

ΘΕΣΠΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΚΗΣ ΓΕΡΟΥΣΙΑΣ

1281–1385

ΥΠΟ

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Μ. ΘΕΟΤΟΚΗ

1936

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΙΓΙΝΗΤΟΥ

ΣΙΜΟΥ ΜΕΝΑΡΔΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΠΑΠΟΥΛΙΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Διὰ τοῦ δευτέρου τούτου τόμου τῶν ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ἄρχονται δημοσιευόμενα τὰ θεσπισθέντα ὑπὸ τῆς Βενετικῆς Γερουσίας καὶ ἀφορῶντα τὰς Κρητικὰς ὑποθέσεις, συμφώνως πρὸς τὸ ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ πρώτου τόμου ἐκτεθὲν πρόγραμμα.

Ἡ Γερουσία τῆς Βενετικῆς Πολιτείας, τὸ ἐκτελεστικὸν τοῦτο σῶμα αὐτῆς, ἔσχε τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ 1032, ὅτε ὁ Δόγης Βενετίας Δομήνικος Φλαβανίγος παρεκάλεσε πολίτας τινάς, ὅπως γνωματεύσωσιν ἐπὶ σπουδαίων ζητημάτων τοῦ Κράτους. Οἱ οὕτω παρακληθέντες πολῖται ὑπῆρξαν προσωρινοὶ μέχρι τοῦ 1229, ἤτοι μέχρι τῆς δουκείας Ἰακώβου Θεοπούλου (Τιέπολο), ὁπότε ἐμονιμοποιήθησαν εἰς τακτικὸν συμβούλιον, τὴν Γερουσίαν ἢ Συμβούλιον τῶν Παρακλήτων: (Senato, Consilium Rogatorum, Pregadi.

Ὡς ἐλέχθη ἤδη ἐν τῷ προηγουμένῳ τόμῳ, πᾶσα ἐξουσία τῆς Βενετικῆς Πολιτείας ἀπέρρεε ἐκ τοῦ Μείζονος Συμβουλίου, τοῦ πράγματι κυριάρχου σώματος αὐτῆς. Σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως, αὐξανομένων τῶν μελῶν αὐτοῦ, καθὼς καὶ τῶν ὑποθέσεων τῆς Πολιτείας τὸ Μεῖζον Συμβούλιον κατέστη σῶμα δύσχρηστον καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ διαχειρίζηται τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Κολλεγίου παρασκευαζομένην νομοθετικὴν καὶ εἰσηγουμένην αὐτῷ. Ἕνεκα τούτου πρὸς διευκόλυνσιν τῆς τρεχούσης ὑπηρεσίας, ἀνετέθησαν πολλαπλᾶ καθήκοντα εἰς τὸ Συμβούλιον τοῦτο τῶν Παρακλήτων ἢ Γερουσίαν ὡς βραδύτερον ἐπωνομάσθη.

Ἀλλὰ καὶ τὰ μέλη τῆς Γερουσίας σὺν τῷ χρόνῳ ηὐξήθησαν, ὅπως ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀντιπροσωπεύωνται ἐν αὐτῷ πλείονες ὑπηρεσίαι, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅπως πληρέστερον ἀναπληρώνηται τὸ Μεῖζον Συμβούλιον. Κατὰ τὴν πρώτην σύστασιν αὐτοῦ συνέκειτο ἐξ ἑξήκοντα μελῶν λαμβανομένων ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Μείζονος Συμβουλίου κατ' ἐπιλογήν, εἰς τὰ ὁποῖα βραδύτερον προσετέ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

θησαν ἰσάριθμα ἐπιπρόσθετα*. Πλὴν δὲ τῶν ἑκατὸν εἴκοσι τούτων μελῶν εἶχον δικαίωμα ψήφου, ὁ Δόγης, οἱ Σύμβουλοι Βενετίας, ἕκαστος τῶν ὁποίων ἀντιπροσώπευε μίαν τῶν ἕξ συνοικιῶν τῆς πόλεως, τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα, οἱ Ἐπίτροποι τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Μάρκου, οἱ Δικηγόροι τῆς Κοινότητος καὶ οἱ Ἐλεγκταὶ τῶν δημοσίων ἐσόδων.

Οἱ πλεῖστοι ὅμως τῶν ἀνωτέρω ἀξιωματούχων, ἦσαν αὐτοδικαίως Γερουσιασταί, κατ᾽ ἀκολουθίαν ἀνῆκον ἤδη εἰς τὸ σῶμα τῆς Γερουσίας ἢ τῶν ἐπιπροσθέτων. Εἰς τοὺς δικαιουμένους ψῆφον ἐν τῇ Γερουσία συνεκαταλέγοντο ἀκόμη οἱ παρεπιδημοῦντες ἐν ἐνεργεία Πρεσβευταί, καθὼς καὶ οἱ ἐπανελθόντες τοιοῦτοι ἐπὶ ἕν ἔτος ἀπὸ τῆς ἐπανόδου των, οἱ Ἀρχιναύαρχοι τοῦ στόλου (Provveditori Generali da Mar) καὶ οἱ Ρέκτορες τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῶν νήσων. Μόνον δὲ οἱ ὑπεύθυνοι εἰσηγηταὶ τῶν ὑποθέσεων, Γερουσιασταὶ καὶ οὗτοι, δὲν εἶχον δικαίωμα ψήφου.

Οὕτω καταρτιζομένη ἡ Γερουσία οὐδέποτε ἀπέδωκε ψήφους πλείονας τῶν διακοσίων.

Ἡ Γερουσία τὸ κοινῶς λεγόμενον Πρεγάδι, ἀπετέλει τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν τοῦ Κράτους, ἀντιπροσωπεύουσα πλήρως τὸ Μεῖζον Συμβούλιον, ὡς πρὸς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν καὶ ὡς πρὸς τὴν νομοθετικήν, ὅταν εἰδικῶς πρὸς τοῦτο ἐξουσιοδοτεῖτο. Αὕτη ἀπεφάσιζε τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου ἢ τὴν συνομολόγησιν εἰρήνης, συνύφαινε τὰς συμμαχίας, συνεζήτει καὶ ἀπεφάσιζε τὰ ὑπὸ τοῦ κολλεγίου προτεινόμενα· εἶχε καταστῇ δηλονότι ἡ πραγματικὴ ἐνεργὸς κινητήριος δύναμις τῆς πολυπλόκου Πολιτείας, ἀπορροφήσασα πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ ἐπιφυλάξασα εἰς ἑαυτὴν πάσας τὰς ἀποφάσεις, ἐλεγχομένη μόνον ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα καὶ βραδύτερον ὑπὸ τῶν τριῶν Ἐξεταστῶν τοῦ Κράτους (Tre Inquisitori di Stato) τὴν φοβερὰν αὐτὴν τριανδρίαν τὴν ἐνεργοῦσαν μυστηριωδῶς καὶ δραστηρίως κατὰ παντός, τὸν ὁποῖον ἤθελεν ὑποψιασθῇ ὅτι ἐπεβουλεύετο τὰ συμφέροντα τῆς Πολιτείας.

Ὀργανισμός, ὡς ἡ Γερουσία τῆς Βενετικῆς Πολιτείας, διαχειριζόμενος ποικιλίαν ὑποθέσεων ἦτο φυσικὸν νὰ ἔχῃ ὑπὸ τὰς ἀμέσους αὐτῆς διαταγὰς πλῆθος ὑπαλλήλων. Οὗτοι ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν ἀπετέλουν τὴν ἀνωτέραν δουκικὴν Καγκελλαρίαν. Ὁ μέγας δὲ Καγκελλάριος, ὡς ἐκ τῆς ἰδιότητος αὐτοῦ, ἦτο ὁ κυριώτερος πολιτικὸς παράγων, διότι ἦτο ἐν γνώσει ὅλων τῶν μυστικῶν ὑποθέσεων τῆς Πολιτείας καὶ ὁ γενικὸς ἀρχειοφύλαξ αὐτῆς. Τὸ ὑπούργημα τοῦ μεγάλου Καγκελλαρίου ἀνῆκεν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀστῶν ἐξ ἧς προνομιακῶς ἐξελέγετο. Ἦτο δηλαδὴ τρόπον τινὰ ὁ κρῖκος ὁ συνδέων τὴν

* Ὅρα. Σ. ΘΕΟΤΟΚΗ. Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν ἔρευναν τῶν Μνημείων τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ἰδίᾳ τῆς Κρήτης, ἐν τῷ Κρατικῷ Ἀρχείῳ τῶν Βενετῶν. Κεφ. VI σ. 30

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τάξιν τῶν εὐγενῶν πατρικίων μετὰ τοῦ λαοῦ, ὡς ἐγγύησις ὅτι τὰ συμφέροντα τοῦ λαοῦ καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ δὲν διέτρεχον κίνδυνον ἕνεκα τῆς ἀποκλειστικότητος τῆς κυβερνήσεως ἐξ εὐγενῶν. Ἐν τῇ ἐθιμοτυπίᾳ ὁ μέγας Καγκελλάριος εἶχε θέσιν ἀμέσως μετὰ τὸν Δόγην, ἡ δὲ ἀμφίεσις αὐτοῦ ἦτο ὁμοία πρὸς τὴν τοῦ Δόγη, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἦτο μελανή.

Ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ λοιπὸν δουκικῇ Καγκελλαρίᾳ διεξεπεραιοῦντο πᾶσαι αἱ τρεχούμεναι ὑπηρεσίαι τῆς Πολιτείας καὶ ἐν αὐτῇ ἐλάμβανον ἰσχὺν τὰ ἀποφασιζόμενα ὑπὸ τοῦ Μείζονος Συμβουλίου, τῆς Γερουσίας καὶ τῶν ἄλλων διοικητικῶν καὶ δικαστικῶν σωμάτων. Ἐπίσης ἐν τῇ δουκικῇ Καγκελλαρίᾳ ἐφυλάσσοντο τὰ ἀρχεῖα τῆς Πολιτείας, τὰ ὁποῖα ζηλοτύπως διετηροῦντο ὑπὸ τῶν Βενετῶν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Δόγου Ἀνδρέου τοῦ Δανδόλου (1343-1354).

Εἶναι φυσικὸν ἀρχεῖα, ὡς τὰ τῆς Βενετικῆς Πολιτείας, πολιτείας πολυπλόκου, νὰ παρέχωσι μέγιστον ἐνδιαφέρον ἀπὸ γενικῆς ἀπόψεως, συγχρόνως δὲ ἕνεκα τῶν σχέσεων τῶν Βενετῶν μετὰ τῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς κυριαρχίας αὐτῶν βραδύτερον ἐπὶ Ἑλληνικῶν Χωρῶν νὰ καθίστανται πολύτιμα διὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων ἐρευνῶν εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς μείζονος δουκικῆς Καγκελλαρίας πολυτιμότατα ἀπεδείχθησαν διὰ τὴν καθόλου μεσαιωνικὴν ἱστορίαν τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν, τὰ «Libri Pactorum», ἤτοι βιβλία συμβάσεων, τῶν ὁποίων διεσώθησαν δύο ἀντίγραφα τὸ μὲν ἀρχαιότερον γενόμενον ἐπὶ τῆς δουκείας Ἀνδρέου τοῦ Δανδόλου, ἀποτελούμενον ἐξ ἑπτὰ τόμων, τὸ δὲ νεώτερον, γενόμενον τῷ 1538, συμπληρωθὲν διὰ πινάκων εὑρετηρίων ἐξ ἐννέα τόμων. Τὸ περιεχόμενον τῶν βιβλίων τούτων εἶναι αἱ διασωθεῖσαι, μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς πρώτης ἀντιγραφῆς, συμβάσεις μεταξὺ τῆς Βενετικῆς Πολιτείας καὶ ἄλλων Κρατῶν ἀπὸ τοῦ 873, προστεθεισῶν εἰς τὸ πρῶτον ἀντίγραφον καὶ ὅλων τῶν συνομολογουμένων συμβάσεων μέχρι τοῦ 1473. Μέγα μέρος τῶν συμβάσεων τούτων ἐνδιαφέρει τὴν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν, διότι ἐκ τούτων προκύπτουσιν αἱ σχέσεις τῶν Βενετῶν μετὰ τῆς Αὐτοκρατορίας. Αὗται ἐν πολλοῖς ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τῶν καθηγητῶν G. M. Fr. Tafel καὶ Gr. M. Thomas, ἐν Urkunden zur älteren Handels- und-Staats-geschichte der Republik Venedig, mit besonderer Beziehung auf Byzanz und die Levant. Vom IX. bis zum Ausgang des XV. Jahrh. Vol. I 814-1205, Vol. II 1205-1255, Vol. III 1256-1299. Wien Vol. XII, XIII, XIV Fontes Rerum Austriacarum (1856-1857).

Ἐπίσης πολλαὶ ἐδημοσιεύθησαν ἐκ τῶν βιβλίων τούτων ὑπὸ τοῦ κόμιτος De Mas-Latrie τοῦ γνωστοῦ συγγραφέως τῆς ἱστορίας τῆς Κύπρου τῶν Λουζινιανῶν καὶ τοῦ μεγάλου χρονολογικοῦ θησαυροῦ, ἐν Archives des

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

missions scientifiques et litteraires, choix de rapports et instructions publiés sous les auspices du ministère de l'instruction publique et des cultes. VIe et VIIe cahiers, Juin et Juittet 1851. Rapport sur le recueil des archives de Venise intitulé «Libri Pactorum».

Διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῶν πηγῶν τούτων ἠνεώγησαν νέοι ὁρίζοντες ὡς πρὸς τὴν μελέτην τῆς Βυζαντιακῆς ἱστορίας.

Τὰ Libri Pactorum, τὰ ὁποῖα περιλαμβάνουσι τὰς μέχρι τοῦ 1473 συμβάσεις, συνεχίζουσιν αἱ συλλογαὶ συμβάσεων ἐν πρωτοτύπῳ, εἰς δεσμίδας, αἱ ὁποῖαι ἐλλειπεῖς μὲν ὡς πρὸς τὰς ἀρχαιοτέρας εἶναι πληρέστεραι, ὡς πρὸς τὰς νεωτέρας, ἀποτελοῦσαι τὴν σειρὰν τῶν Patti sciolti. Εἰς ταύτας συμπεριλαμβάνονται μεταξὺ τῶν ἄλλων, πλεῖστα φιρμάνια ἑλληνιστὶ συντεταγμένα, τὰ πλεῖστα τῶν ὁποίων ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῇ συλλογῇ τῶν Miklosich et Müller καὶ ἄλλων.

Μετὰ τὴν συλλογὴν τῶν συμβάσεων ἔρχονται ὡς βιβλία σημαντικοῦ περιεχομένου τὰ Libri Albus καὶ Blancus, τὸ μὲν περιέχον τὰς μετὰ τοῦ Βυζαντίου συμβάσεις καὶ ἐν γένει τῆς ἀνατολῆς, τὸ δὲ μετὰ τῶν κρατῶν τῆς δύσεως. Ἀμφότερα τὰ βιβλία ταῦτα ἐμελετήθησαν ὑπὸ τῶν Tafel καὶ Thomas ἐν «Der Doge Andreas Dandolo und die von demselben angelegten Urkunden-Sammlungen zur Staats- und Handelsgeschichte Venedig» «Mit den Original-Registern des Liber Albus, des Liber Blanchus und der Libri Pactorum, aus dem Wiener Archiv».

Μετὰ τὰς σειρὰς ταύτας ἔχομεν τὴν σειρὰν τῶν Commemoriali della Repubblica ἐκ τριάκοντα τόμων ἀπὸ τοῦ 1295 μέχρι τοῦ 1787. Εἰς ταῦτα κατεγράφοντο τὰ σπουδαιότερα γεγονότα τῆς Πολιτείας καὶ ἄλλα σημαντικὰ ἔγγραφα.

Ἡ σειρὰ τῶν βιβλίων τούτων εἶναι πλουσία πηγὴ τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἐδημοσιεύθη δὲ κατὰ περίληψιν τῶν ἐγγράφων εἰς ὀκτὼ τόμους ὑπὸ τὸν τίτλον «Regesti dei Commemoriali», ὑπὸ τοῦ ἱστοριοδίφου P. Πρεδέλλη δαπάναις τῆς R. Deputazione Veneta di Storia Patria.

Ἐν συνεχείᾳ ἔχομεν τὰς πλουσίας καὶ ἀτελευτήτους σειρὰς τῶν θεσπισμάτων τῆς Γερουσίας, ἐκ τῶν ὁποίων πρώτη ἔρχεται ἡ σειρὰ τῶν Deliberazioni Misti, ἡ ὁποία περιλαμβάνει τὰ θεσπίσματα τῆς Γερουσίας ἀναμίξ, ἤτοι ἄνευ διακρίσεως ὑλικοῦ καὶ ἐνδιαφέροντα πάσας τὰς χώρας τῆς Βενετικῆς Πολιτείας.

Ἡ σειρὰ αὕτη ἀπετελεῖτο ἄλλοτε ἐξ ἑξήκοντα βιβλίων ἀπὸ τοῦ 1293 μέχρι τοῦ 1440. Ἐπειδὴ ὅμως κατά τινα τῶν πυρκαϊῶν τοῦ Δουκικοῦ παλατίου τῆς Βενετίας ἀπωλέσθησαν οἱ δέκα τέσσαρες πρῶτοι τόμοι, ἤτοι τὰ ἔγγραφα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀπὸ τοῦ 1293 μέχρι τοῦ 1331, ἡ σειρὰ αὕτη ἄρχεται ἀπὸ τοῦ 15 τόμου. Ἐκ τῶν ἀπωλεσθέντων δεκατεσσάρων τόμων διεσώθη ἀπόσπασμα τοῦ πρώτου, ἤτοι τὰ θεσπίσματα ἀπὸ 13 Δεκεμβρίου 1300 μέχρις 23 Φεβρουαρίου 1304. Τὸ δὲ ἐκ τῆς ἀπωλείας τῶν δεκατεσσάρων πρώτων τόμων κενόν, μετριάζεται ἐκ τῆς διασώσεως τῶν εὑρετηρίων πινάκων τῶν ἑξήκοντα τόμων, ἐξ ὧν προκύπτει ἐν μέρει τὸ ἀπωλεσθέν ὑλικόν.

Ἡ ὕλη γενικῶς τῶν θεσπισμάτων τούτων τῆς Γερουσίας καταμερίζεται ὡς ἑξῆς:

Achaiae Despotus
Aemonia
Allemania
Alexandriae galee
Ambaxatores et tractatores
Anconitania Marchia
Anglia
Apulia
Aquileja Patriarca et Forum Julium
Aragonia
Ariminium
Armeniae galeae
Auserum et Chersum
Bohemiae Rex et Lombardiae
Bononia
Carolus dominus et fratres
Chroatiae barones
Constantinopolis, Trapezunda, mare Majus
Credentiarum officiales
Cremona
Creta
Culphi custodia
Cumae
Cypri galeae
Dalmatia
Ferraria
Flandria
Florentia et Tuschia
Fonticum Theodonicorum
Forenses
Francia
Goritiae comitis
Hispania
Hungaria
Janua et Sagona
Imperator Romanorum
Insula
Iustinopolis
Levantis officium
Ligna missa pro arduis factis
Lombardia
Lombardorum tabulae vicedomini
Majorica
Mantua
Mare Majus
Mediolanum
Mutina
Navigandi ordines
Navigationis officium
Nigropons
Papae legati et prelati
Parma
Placentia
Ragusium
Rex Robertus
Rhodum
Rhomandiola
Romania
Sardinia

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Slavonia	Tunisium
Sicilia	Turcae
Syriae geleae	Verona et Domini della Scala
Trapezunda	Ystria

Ἐκ τοῦ μακροῦ τούτου πίνακος, συμφώνως πρὸς τὸ πρόγραμμά μου ἐξηρευνήθησαν ὅσα ἀναφέρονται εἰς τὴν νῆσον Κρήτην ἀπὸ τοῦ 15ου βιβλίου μέχρι τοῦ 39ου, διότι διὰ τὰ ἀπὸ τοῦ 40ου μέχρι τοῦ 60ου προηγήθη ὁ Ἱππόλυτος Noiret, ὅστις παραδόξως ἤρξατο τῆς ἐξερευνήσεως τῶν περὶ Κρήτης ἀπὸ τοῦ 40ου τόμου τῶν θεσπισμάτων τῆς Βενετικῆς Γερουσίας «Misti», παραλαβὼν ἄλλα μὲν αὐτούσια, ἄλλα δέ, τὰ πλεῖστα, ἐν περιλήψει. Ἡ συλλογὴ αὕτη τοῦ Ἱππολύτου Noiret ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν 61ον τόμον τῆς βιβλιοθήκης τῶν Γαλλικῶν Σχολῶν Ρώμης καὶ Ἀθηνῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «Documents inédits pour servir à l'histoire de Crète pendant la domination Venitienne. Paris 1892, ὠφέλησε δὲ κατὰ πολὺ τὰς μελέτας τῶν Κρητικῶν ὑποθέσεων, ἂν καὶ περιλαμβάνει περιωρισμένην περίοδον ἑκατονπεντηκονταετίας μόλις 1295-1440 καὶ κατὰ συνέχειαν ἐξ ἄλλης σειρᾶς θεσπισμάτων τῆς Γερουσίας, τῆς σειρᾶς Senato Mar ἀπὸ τοῦ 1440-1495.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῆς συλλογῆς τῶν περὶ Κρήτης θεσπισμάτων τῆς Βενετικῆς Γερουσίας «Misti», ἐνόμισα σκόπιμον, πρῶτον μὲν νὰ προτάξω τὰ εὑρετήρια τῶν ἀπωλεσθέντων πρώτων δέκα τεσσάρων τόμων, καθὼς καὶ τὰ περὶ Κρήτης διασωθέντα εἰς τὸ ἀπόσπασμα τοῦ πρώτου τόμου, ἂν καὶ ταῦτα ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ περιοδικῷ Archivio Veneto τόμος ΙΗ΄ καὶ ἑφεξῆς ὑπὸ τοῦ ὑποδιευθυντοῦ τοῦ Βενετικοῦ ἀρχείου Γ. Τζιόμο τῷ 1874, τὰ μὲν εὑρετήρια αὐτούσια, ὡς ἔχουσιν, τὰ δὲ θεσπίσματα τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ πρώτου τόμου ἐν περιλήψει.* Ἐπίσης ἐδημοσιεύθησαν εἰς τόμον τοῦ δελτίου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τὰ εὑρετήρια τῶν περὶ Κρήτης θεσπισμάτων ἐκ τῶν τόμων XV-XLIV ὑπὸ τοῦ ἱστοριοδίφου καὶ ἱστορικοῦ κ. Γουλιέμου Μίλλερ, τοῦ συγγραφέως τῆς ἐν Ἑλλάδι Φραγκοκρατίας.

Καὶ τὰ μὲν εὑρετήρια τῶν ἀπωλεσθέντων βιβλίων παραθέτω ὡς ἔχουσιν εἰς τὰ εὑρετήρια «Rubriche», συμπληρωθέντα ὅμως ἐξ ἄλλων πηγῶν τοῦ Βενετικοῦ ἀρχείου καὶ ἰδίᾳ τοῦ εἰδικοῦ ἀρχείου τοῦ Δουκὸς τῆς Κρήτης, ἀναφερόμενος εἰς ἕκαστον τῶν ἐγγράφων τούτων ὡς πρὸς τὴν προέλευσιν αὐτῶν. Τὰ δὲ ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ Α΄ τόμου αὐτούσια μὲν τὰ σημαντικώτερα, ἐν περιλήψει δὲ τὰ μᾶλλον ἐπουσιώδη, κατέταξα δὲ ταῦτα κατὰ χρονολογικὴν τάξιν μεταξὺ τῶν περιλήψεων τῶν εὑρετηρίων. Οὕτω ἡ συλλογὴ

* Ἡ ἀναδημοσίευσις αὕτη ἐγένετο τῇ συναινέσει τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἐπὶ τῆς δημοσιεύσεως τῶν μνημείων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τῶν θεσπισμάτων τῆς Γερουσίας Misti, παρὰ τὴν ἀνεπανόρθωτον ἀπώλειαν τῶν 14 πρώτων τόμων συμπληροῦται ἐν μέρει κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον.

Ἀπὸ τοῦ δευτέρου λοιπὸν τούτου τόμου, ἄρχονται δημοσιευόμενα πάντα τὰ περὶ Κρήτης θεσπισθέντα ὑπὸ τῆς Βενετικῆς Γερουσίας, ἀπὸ τοῦ 1293 μέχρι τοῦ 1385, ἐπὶ πλέον δὲ ὅλαι αἱ πρεσβεῖαι τῆς Κρήτης πρὸς τὴν Βενετίαν ἀπὸ τοῦ 1280 μέχρι τοῦ 1385, τὰς ὁποίας ἕνεκα τῆς σπουδαιότητος, τὴν ὁποίαν ἀποδίδω εἰς ταύτας, προσέδωκα ἰδιαιτέραν μέριμναν ὡς πρὸς τὴν ἑρμηνείαν καὶ τὰ σχόλια.

Τινὲς τῶν πρεσβειῶν τούτων ἐδημοσιεύθησαν, αἱ τῶν ἐτῶν 1304, 1317, 1318, 1325, 1344, 1349 καὶ 1356 ἐν «Archiv des Herzog von Kandia» ὑπὸ τοῦ καθ. Er. Gerland, ληφθεῖσαι ἐκ χειρογράφου συλλογῆς τοῦ ΙΗ΄ αἰῶνος, τῆς ὁποίας πλείονα ἀντίγραφα διεσώθησαν. Ταύτας εὑρίσκομαι εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ δημοσιεύσω καὶ πάλιν, διότι τὰ ἀντίγραφα τῆς ἐν λόγῳ χειρογράφου συλλογῆς ὑπῆρξαν ἐλλειπέστατα, συγκρινόμενα πρὸς τὰ ἐν τοῖς βιβλίοις τῶν θεσπισμάτων τῆς Γερουσίας «Misti» συμπεριλαμβανόμενα, ὡς πᾶς τις θὰ δυνηθῇ νὰ κρίνῃ μελετῶν συγκριτικῶς ἀμφότερα τὰ κείμενα. Εἶναι δὲ πράγματι παράδοξον πῶς ὁ σοφὸς καθηγητὴς δὲν ἐσκέφθη νὰ ἐρευνήσῃ τὰ βιβλία τῶν θεσπισμάτων τῆς Γερουσίας, ἔνθα θὰ ἀνεύρισκε τὰς ἐν λόγῳ πρεσβείας ἐν πρωτοτύπῳ, καθὼς καὶ πολλὰς ἄλλας μὴ συμπεριλαμβανομένας εἰς τὰς ἐν λόγῳ χειρογράφους συλλογὰς καὶ νὰ ἐπιφέρῃ τὰς ἀπαραιτήτους διορθώσεις καὶ συμπληρώσεις.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἱππόλυτος Noiret δημοσιεύων μεταξὺ τῶν θεσπισμάτων τῆς συλλογῆς του, Documents Inédits κ.τ.λ. διαφόρους πρεσβείας, δὲν προσέδωκε τὴν προσήκουσαν σημασίαν, διότι οὔτε ἰδιαιτέρως προσέχει ταύτας, οὔτε εἰς πολλὰς ἐκ τούτων δημοσιεύει αὐτούσια τὰ ἄρθρα, ἀλλ' ἐν περιλήψει, ἄλλας δὲ παραλείπει ἐντελῶς.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λοιπὸν παρατηρήσεων, προκύπτει ὅτι, ἐν τῇ παρούσῃ συλλογῇ τῶν θεσπισμάτων τῆς Γερουσίας, ἐγένετο προσπάθεια, ὅπως εἶ δυνατόν, καταστῇ ἡ ἔκδοσις αὐτῶν τελειοτέρα, διότι τὰ θεσπίσματα ταῦτα ἀπὸ ἀπόψεως ἱστορικοῦ ὑλικοῦ εἶναι σημαντικώτατα, ἐξετάζοντα τὰ πλεῖστα τῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατὸν νὰ ἀπασχολήσωσι τοὺς ἱστοριογράφους. Οὕτω προκειμένου περὶ δουλοπαροίκων πληροφορούμεθα τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν, καθὼς καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἀπολευθερώσεως των. Τὰ οἰκονομικὰ ἐπίσης ζητήματα ἐξετάζονται μετὰ λεπτομεροῦς ἀκριβείας, οἱ φόροι, οἱ μισθοί, ὁ σῖτος, αἱ εἰσπράξεις, αἱ δαπάναι κ.τ.λ. Αἱ ἐπαναστάσεις, τῆς νήσου καὶ αὗται δὲν παραλείπονται, διότι γίνεται λόγος περὶ τῶν καταστολτικῶν μέτρων, περὶ τῶν ποινῶν κ.λ. Αἱ ἐντολαὶ πρὸς τὸν Δοῦκα τῆς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κρήτης, ὅπως διαπραγματευθῇ διαφόρου φύσεως ζητήματα μετὰ τῆς Ἀνατολῆς, εἶναι ἐκ τῶν μᾶλλον ἐνδιαφερόντων θεμάτων τῆς ἱστορίας τῆς Βενετοκρατουμένης Κρήτης, διότι ἐκ τούτων προκύπτει ἡ σημασία τὴν ὁποίαν εἶχεν ἡ Κρήτη διὰ τὰ Μεσογειακὰ ζητήματα. Πλεῖστα εἶναι ἀκόμη τὰ θέματα τὰ ὁποῖα περιλαμβάνονται εἰς τὰ θεσπίσματα ταῦτα τῆς Γερουσίας, ἐκ τῶν ὁποίων προέχουσιν τὰ ἀφορῶντα τὸ Ναυτικόν, τὰ στρατιωτικά, τὰ φρούρια, τὴν ἐκκλησίαν, τοὺς ναούς, τὰ ὀφφίκια Κρήτης, τὰ λιμενικὰ καὶ τέλος τὸ λίαν ἐνδιαφέρον θέμα τῆς ἀμύνης τῆς νήσου ἀπὸ τῶν Τουρκικῶν ἐπιδρομῶν ἀρχομένου τοῦ ΙΔ΄ αἰῶνος, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἡ προσπάθεια τῆς συμπήξεως συμμαχίας τῶν Μεσογειακῶν κρατῶν κατὰ τῶν Τούρκων.

Ἡ ἐπεξεργασία τῶν πολυτίμων τούτων διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Κρήτης θεσπισμάτων τῆς Γερουσίας, ἐγένετο ὡς ἡ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Μείζονος Συμβουλίου Βενετίας, σχολιαζομένη τοῦ κειμένου καὶ ἑρμηνευομένων ὅλων τῶν παρουσιαζομένων θεμάτων ἱστορικῶς.

Ἡ δὲ δημοσίευσις ἐγένετο μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιμελείας καὶ τῆς προσπαθείας, ὅπως τὰ κείμενα εἶναι πιστὰ πρὸς τὰ ἐν Βενετίᾳ πρωτότυπα.

Ἡ ἐποπτεία τῆς ἐκδόσεως τῶν θεσπισμάτων τῆς Γερουσίας ἀνετέθη ὑπὸ τῆς Σης Συγκλήτου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν εἰς ἐφορευτικὴν ἐπιτροπὴν ἀποτελουμένην ἐκ τῶν Ἀκαδημαϊκῶν κκ. Δ. Γρ. Καμπούρογλου, Σ. Κουγέα καὶ Κ. Ἀμάντου, εἰς οὓς ὁμολογῶ χάριτας διὰ τὸ πρὸς τὴν ἔκδοσιν ἐνδιαφέρον αὐτῶν.

Ἐν Κερκύρᾳ Ἀνεμόμυλος 1935.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ Μ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ACTA ET DECRETA
CONSILIJ ROGATORUM VENETIARUM
RES CRETICAS ILLUSTRANTIA
1293–1385

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER I.

1293–1303

1

Ἐνέργεια πρὸς εἰρήνευσιν τῆς Κρήτης.

Fo 11 Procedatur ad concordiam insule Crete.

2

Αἱ ἐπὶ τῆς ρούγας μαγίστρας οἰκίαι νὰ δοθῶσι διὰ πλειστηριασμοῦ ἐπὶ 29 ἔτη εἰς τοὺς προτιθεμένους νὰ οἰκοδομήσωσιν.

Fo 68 Domus de ruga magistra ad incantum datur ad annos XXVIIII qui hedificent etc.

3

Κατανομὴ τῶν ἐκ τοῦ φόρου τοῦ ἐμπορίου εἰσπράξεων πρὸς ἐπισκευὴν τοῦ κυματοθραύστου Ρεθύμνου καὶ τῶν τειχῶν Χανίων.

Fo 92 Distributio comercli pro aptatione moli Rethimi et muris Chanee.

4

Οἱ ἵπποι τοῦ Δουκὸς καὶ τῶν Συμβούλων πωλοῦνται μόνον κτλ.

Fo 92 Equi duche et consiliariorum non uendendis nisi etc., et quod faciant eos scribi.

5

Αἱ ἐκλογαὶ δὲν ἐπαναλαμβάνονται.

Fo 92 Duple electionum non fiant.

Σημείωσις. Τὰ εἰς τὸ βιβλίον I περιλαμβανόμενα ἐλήφθησαν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐκ τῶν εὑρετηρίων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐκ τοῦ διασωθέντος ἀποσπάσματος τοῦ I βιβλίου θεσπισμάτων τῆς Βενετικῆς Γερουσίας Misti καὶ ἐκ διαφόρων ἄλλων πηγῶν αἱ πρεσβεῖαι, ὡς ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει σημειοῦται.

Τὰ εὑρετήρια ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Α΄ τόμου φέρουσι τὸν ἑξῆς τίτλον: Hic sunt rubrice Consiliorum de Rogatis et Quadraginta distincte particulariterque notate supradicto inicio a primo libro Rogatorum qui incipit currente anno domini nostri Jesu Christi, millesimo ducentesimo nonagesimo tercio.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

6

Οἱ καστελλάνοι καὶ ὀφφικιοῦχοι παραμένουσιν ἐκτὸς ὑπηρεσίας ἰσόχρονον διάστημα ὑπηρεσίας, πλὴν τῶν Ἀβογαδόρων.

Fo 92 Perpetua. Castellani et officiales tanto uacent tempore, quanto steterint in offitijs, praeter aduocatorum.

7

Οἱ ὑπηρέται τοῦ δουκὸς τῆς Κρήτης ὁπλοφοροῦσιν.

Fo 92 Perpetua. Seruitores Duche Crete portent arma.

8

Περὶ ἀποζημιώσεως τῆς Βενετίας διὰ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὅπλα, τὰ ὁποῖα ἀπεστάλησαν εἰς Κρήτην διαρκοῦντος τοῦ πολέμου.

Fo 92 Satisfiat nobis de equis et armis missis tempore guerre.

9

Ἡ ἀπόφασις περὶ στρατολογίας ἱππέων ἐν Εὐβοίᾳ παραμένει ἐν ἰσχύϊ. Ἐπίσης διατάσσεται ὁ Δοὺξ καὶ οἱ Σύμβουλοι Κρήτης καὶ ἡ κοινότης τῶν τιμαριούχων, ὅπως στρατολογήσωσιν 60 μέχρις 100 καλοὺς ἱππεῖς, οἵτινες νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ἐναντίον τοῦ Αὐτοκράτορος κατὰ τὴν γνώμην τοῦ καπετάνου. Εἰς τούτους νὰ δοθῇ πλοῖον καὶ ἄρτος καὶ βρώμη διὰ τοὺς ἵππους των. Ἐὰν ὑπὸ τοὺς ὅρους τούτους δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξευρεθῶσιν, ὁ Δοὺξ καὶ οἱ Σύμβουλοι νὰ ὑποσχεθῶσιν εἰς τούτους μέχρι πέντε σολδίων γροσίων δι' ἕκαστον πολεμικὸν ἵππον κατὰ μῆνα, καθὼς καὶ ἀποζημίωσιν ὑπὸ τῆς Βενετίας τῶν ἵππων ἐκείνων, οἵτινες ἤθελον ἀπολεσθῇ ἢ πάθῃ ἐν ὑπηρεσίᾳ, κατ' ἐκτίμησιν Βενετῶν ἐκτιμητῶν. 1301, Ἰανουαρίου 3.

1 No 9. Millesimo trecentesimo, die III Januarij (M. V.)*

Capta. Quod de facto scribendi in Nigroponte pro equitationibus habendis stimus firmi, sicut captum fuit, et scribatur duche et consiliarijs per se et uniuersitatem militum pro rogando eos et caricando sicut fieri poterit melius, quod ipsi
5 faciant quod nos habeamus ibi paratos a LX usque ad C bonos homines ad̄ equos qui uadant cum nostris galeis ad damnum Imperatoris et gentis eius sicut uidebitur nostro capitaneo, dando eis nauigium et panem pro equitationibus et etiam bladum pro equis et si non possent haberi aliter possit duca et consiliarij eis promittere ultra hoc usque ad soldos quinque grossorum pro quolibet equo ab armis
10 pro mense promittendo sibi satisfacere pro nostro Communi illos equos qui in seruicio nostro perderentur uel magagnarentur secundum extimationem nostrorum.

Ego T. Viadro manu mea subscripsi

Ego Ja. Barozi manu mea subscripsi

Ego M. Mauroceno manu mea subscripsi

15 Ego Ja. Polani manu mea subscripsi

* Ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ Βιβλίου I.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Dominus Maurocenus uult stare firmus ad id quod captum est de scribendo Nigroponte et Crete pro equitationibus habendis

Dominus Jacobus Pollani uult partem domini ubi dicitur a LX usque ad centum dicatur solum usque ad Centum quot plus poterunt.

Ego Petrus ducatus Veneciarum scriba de mandato dictorum dominorum suprascriptum consilium cancellaui.

10

Οἱ δουλοπάροικοι δὲν στρατολογοῦνται εἰμὴ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς στρατεύσεως.

Fo 92 Perpetua. Agrafi non capiantur nisi completis militijs.

11

Ἐντολὴ πρὸς τὸν δοῦκα καὶ Συμβούλους Κρήτης, ὅπως συνάπτωσι δάνειον ἱκανὸν πρὸς παρασκευὴν 2 χιλιάδων σταρὰ διπυρίτου εἰς διαρκῆ παρακαταθήκην πρὸς χρῆσιν τῶν προσεγγιζόντων πλοίων. Τὸ δάνειον θέλει συναφθῆ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἡ τιμὴ τοῦ ὑπερπύρου νὰ μὴ ὑπερβαίνῃ τὰ 30 σολδία. 1301, Ἰανουαρίου 14.

No 10. Millesimo trecentesimo, die XIV Januarij.* 1

Quod fiat commissio duche Crete et consiliarijs accipiendi supra nostrum commune mutuo pecuniam oportunam pro faciendo fieri et tenendo continue preparatos staria II mille biscotti pro nostris geleis inde transeuntibus tali modo quod non ascendat yperperum ultra soldos triginta. 5

Ego T. Viadro manu mea subscripsi

Ego Ja. Barozi manu mea subscripsi

Ego M. Mauroceno manu mea subscripsi

Ego Ja. Polani manu mea subscripsi

Ego Petrus ducatus Veneciarum scriba de mandato dictorum dominorum suprascripta duo consilia cancellaui. 10

12

Πρεσβεία τιμαριούχων Κρήτης 1301.
Πρεσβευτὴς Ἀνδρέας Κορνάρος

Περὶ συμβάσεως μετὰ τῶν τιμαριούχων Χάνδακος, διὰ τὴν ἀγορὰν σίτου πρὸς δέκα ἓξ ὑπέρπυρα ἀνὰ 100 μουτζούρια.

1ον Ἡ ἀνωτέρω σύμβασις τοῦ σίτου θέλει ἐνεργεῖσθαι ἀντὶ τιμήματος δέκα ἑπτὰ ὑπερπύρων, μεῖον τὸ τρίτον δι' ἑκάστην ἑκατοντάδα μουτζουρίων Κρήτης, μεταφερομένων εἰς Χάνδακα δαπάναις αὐτῶν.

2ον Γενομένης τῆς ἀγορᾶς, ὁ Δόγης καὶ ἡ κοινότης Βενετίας ἀποστέλλουσι τοὺς ἀγοραστὰς μετὰ τῶν χρημάτων εἰς Κρήτην, οἵτινες δίδουσιν ἀρραβῶνα τὸ τρίτον τοῦ τιμήματος. Οἱ λαμβάνοντες τὸν

* Ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ Βιβλίου I.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀρραβῶνα ὑποχρεοῦνται νὰ παραδώσωσι τὸν σῖτον, τὸν ὁποῖον ὑπεσχέθησαν, ἐπὶ ποινῇ ἀποδόσεως διπλοῦ ἀρραβῶνος.

3ον Ἡ σύμβασις διαρκεῖ κατὰ βούλησιν τοῦ Δόγη, ὑπὸ τὸν ὅρον ἡ Κρήτη νὰ εὑρίσκηται ἐν εἰρήνῃ, ἐὰν δὲ ὁ Δόγης δὲν θελήσῃ τὸν ἐν λόγῳ σῖτον, οἱ τιμαριοῦχοι Κρήτης καὶ ἄλλοι παραγωγεῖς θὰ δύνανται ἐλευθέρως νὰ ἐξαγάγωσιν αὐτὸν ἐκ τῆς νήσου κατὰ τὴν ἀξίαν του ἢ καὶ ὀλιγώτερον ταύτης. 1301, Ἰανουαρίου 17.

Fo 105to No 11. Millesimo trecentesimo, die XVII Januarij (M. V.)*

Capta fuit pars quod assumetur forum frumenti cum militibus Candide in yperperis septem et decem pro quolibet centenario cum condicionibus que continentur in omnibus tribus capitulis petitionis nobilis uiri Andrea Cornario nuncij eorum loquentibus de facto frumenti.

Capitula vero ipsa sunt hec que petit ipse Ambaxator.

Quod placeat uobis affirmare illud forum tritici cum militibus Candide, tali conditione, uidelicet in ratione yperperorum decem et septem minus tercia pars pro quolibet centenario ad mensuram communis Crete conductum Candidam ad suas expensas secundum quod de vestra processerit uoluntate. Item quod facto foro mittere debeat dominus dux et commune suos emptores et denarios in Creta ad hoc ut dentur arre tercie partis solutionis illis qui dare uoluerint frumentum et illis qui receperint illas arras debeant se obligare dare frumentum quod promiserunt sub pena dupli arrarum. Item quod terminus mercati debeat esse ad uoluntatem domini ducis, pace existente in insula et quandocumque dominus dux noluerit frumentum predictum, quod milites Crete et alij habuerint libertatem extrahendi de insula Crete dictum frumentum, ualente centenario frumenti et dicto precio inferius.

Ὡς συμπλήρωμα τῆς πρεσβείας ταύτης παρατίθεται προγενεστέρα πρεσβεία τῶν τιμαριούχων Κρήτης, σταλεῖσα ὅπως διαπραγματευθῇ μετὰ τῆς Κεντρικῆς Κυβερνήσεως τὸ ζήτημα τῆς προαγορᾶς τοῦ σίτου. Αὕτη περιλαμβανομένη εἰς τὸ Βιβλίον Comune II τοῦ Μείζονος Συμβουλίου Βενετίας δὲν παρετέθη μεταξὺ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Μείζονος Συμβουλίου, διότι ἐθεωρήθη σκόπιμον αἱ πρεσβεῖαι νὰ περιλαμβάνωνται ἐν τῇ αὐτῇ σειρᾷ, ἀλλ' οὔτε παρετέθη κατὰ χρονολογικὴν τάξιν, ὡς προγενεστέρα τῶν Θεσπισμάτων τῆς Γερουσίας τῆς Βενετίας «Misti».

Πρεσβεία τιμαριούχων Κρήτης 1281.
Πρεσβευτὴς Πέτρος Βίδος.

Περὶ ἀγορᾶς σίτου Κρήτης.

Ἀπεφασίσθη ἡ προαγορὰ τοῦ σίτου τῶν στρατιωτικῶν τιμαριούχων Κρήτης ἐπὶ μίαν πενταετίαν παρὰ τοῦ Πέτρου Βίδου πρεσβευτοῦ αὐτῶν, τῆς ποσότητος καθοριζομένης ὑπὸ τοῦ Δόγη καὶ τῶν Συμβούλων του, πρὸς ὑπέρπυρα 16 τὰ ἑκατὸν μουτζούρια. Ἐπίσης ἀπεφασίσθη ἡ προκαταβολὴ 3.000 ὑπερπύρων, διὰ τῶν ὁποίων ὑποχρεοῦνται νὰ ἀγοράσωσιν ἵππους πρὸς ἐξοπλισμὸν τῆς νήσου καὶ ἡ ἀποστολὴ εἰς αὐτοὺς ἀρραβῶνος διὰ πρώτης θαλασσίας εὐκαιρίας. 1281, Δεκεμβρίου 13.

* Ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ Βιβλίου I.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ex Libri Comune II Maioris Consilij Venetiarum.

Fo 98to **De emendo frumento Crete.**

Millesimo ducentesimo octuagesimo primo. Indictione X die XIII Decembris.

Capta fuit pars quod accipiatur frumentum Cretensium militum, a nobili uiro Petro Vido eorum ambaxatorem et sindico ad hoc constituto in illa quantitate que uidebitur domino Duci et Consiliarijs, pro yperperis XVI centenario, usque ad annos quinque, et dentur ei nunc yperp. III millia pro ipso frumento, de quibus debeant emi equos, pro uarnimento insule, et mittentur eis arre per primam muduam.

13

Ἐν συνεχείᾳ τῆς πρεσβείας τοῦ ἔτους 1301 τοῦ προηγουμένου ἀριθ. 12, ὁ πρεσβευτὴς Κρήτης Ἀνδρέας Κορνάρος ὑπέβαλεν αἴτησιν περὶ ἐπαναφορᾶς τῆς τιμῆς τοῦ ἅλατος, εἰς δύο στερλίνους, ἀντὶ τῆς αὐξηθείσης τιμῆς εἰς δύο καὶ ἥμισυ, ἕνεκα τοῦ Γενουατικοῦ πολέμου. 1301, Ἰανουαρίου 21.

Fo 106 No 12. Millesimo trecentesimo, die XXI Januarij.*

Cum in quadam petitione data domino duci per uirum nobilem Andream Cornario Ambaxatorem militum Candide contineretur, quoddam capitulum sic continens.

Item sciendum est quod per iustum ordinamentum Communis Veneciarum ante guerram Januensium non accipiebantur de mensura salis Crete nisi solummodo duo sterlini, secundum propter guerram dictum sal ascendit; placeat uobis ponere dictum salem ad duos sterlinos sicut prius cognosentibus quod ipsi habent et habebunt tam magnum forum quod unquam pro aliquo tempore.

Capta fuit pars quod ille medius sterlinus qui fuit auctus pro mensura salis Candide propter guerram amoueatur.

14

Ἐπίσης ὑπέβαλεν ἑτέραν αἴτησιν ὁ αὐτὸς πρεσβευτὴς περὶ τῶν χωρίων ἐκείνων τῶν ἀνηκόντων μὲν εἰς τὴν κοινότητα, δοθέντων ὅμως ὡς ἐνέχυρον εἰς διαφόρους. Ἐπειδὴ ἕνεκα τούτου ἡ κοινότης Κρήτης ὑφίστατο ζημίας, νὰ ἐξοφληθῶσι τὰ δάνεια ἐκ τῶν εἰσπράξεων τῆς κοινότητος, ὅπως τὰ χωρία ταῦτα ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν κυριότητα αὐτῆς πρὸς ὄφελος τῆς γεωργίας. Τὸ ἐνέχυρον δὲν δύναται νὰ πληρωθῇ ἐκ τῶν εἰσπράξεων τοῦ φόρου τοῦ ἐμπορίου.

Fo 106 No 12. Milesimo trecentesimo, die XXI Januarij.*

Erat preterea in eadem petitione unun capitulum sic continens.

Item cum in eadem petitione esset quoddam capitulum sic continens. Item cum sint plura casalia communis pignorata a quibusdam personis de quibus Commune Crete patitur damnum et ideo uobis placeat ordinare quod dicta casalia debeant exigi de redditibus Communis Crete et reducantur in Commune ad utilitatem terre.

* Ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ Βιβλίου I.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Capta fuit pars quod fiat id quod continet dictum capitulum non intelligendo
8 quod propter hoc ponit manus in redditibus comercli, qui debebant huc mitti.

15

Εἰς τὴν αὐτὴν αἴτησιν τοῦ πρεσβευτοῦ περιελαμβάνετο καὶ ἕτερον ἄρθρον, δι'οὗ ἐζητεῖτο, ὅπως ὁ Δοὺξ Κρήτης δύναται νὰ δαπανᾷ διὰ τὸν λιμένα Χάνδακος ἀντὶ τῶν χιλίων ὑπερπύρων ἐτησίως δύο χιλιάδας. 1301, Ἰανουαρίου 21.

Fo 106 No 12. Millesimo trecentesimo, die XXI Januarij (M. V.)*

Item cum in dicta petitione quoddam esset capitulum sic continens.

Item cum nuper sit datum in mandatis duche Crete quod possit expendere solummodo yperpera mille annuatim in laborerio moli seu portus Candide, pla-
5 ceat uobis ordinare quod quilibet ducha Crete expendere possit duo mille yperpera annuatim in laborerio predicto moli seu portus Candide ad maiorem utilitatem ipsius moli.

Pars domini et trium consiliariorum, scilicet dominorum Petri Manolesso, Gabrielis Marcelo et Jacobi Polani, quod fiat id quod continet ipsum capitulum,
10 ista additione quod non ponatur propter hoc manus in redditibus comercli, qui debent huc mitti.

Alia pars dominorum Marini Mauroceno et Bisini Baseio.

Quod si accidet quod per ducham et consiliarios expendantur in dicto opere illa yperpera mille de redditibus communis que dicuntur superius debere expendi,
15 possit etiam expendi per eos in dicto opere yperpera mille de comerclo apud alia yperpera mille que nunc sunt in commissione duche.

16

Οἱ ταμίαι δὲν ἐγκαταλείπουσι τὴν ὑπηρεσίαν των εἰμὴ μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ διαδόχου των.

Fo 92 Camerarij non discendant de offitio nisi aduenientibus successoribus.

17

Τὰ ἀναχωροῦντα κάτεργα μεθ' ἑνὸς τῶν καπετάνων θὰ μεταβῶσι μέχρι Κρήτης, τὰ δὲ προοριζόμενα δι' Ἀρμενίαν θὰ προβλέψωσι περὶ τῆς μεταφορᾶς τῶν ἐκεῖ εὑρισκομένων ἐμπόρων καὶ ἐμπορευμάτων. Ὅσα δὲ παραμείνωσι μετὰ τοῦ καπετάνου ἐν Ρωμανίᾳ προορισμὸν ἔχουσι νὰ ὑπερασπίσωσι τοὺς Βενετοὺς ὑπηκόους καὶ ἐπιδράμωσι κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ καπετάνου θαλάσσης. Τὰ ἐπανερχόμενα ἐξ Ἀρμενίας ὀφείλουσι νὰ ἀποβιβάσωσι τοὺς ἐμπόρους καὶ τὰ ἐμπορεύματα ἐν Κρήτῃ, ἔνθα, ἐὰν ἤθελον συναντηθῆ μετὰ τῶν κατέργων Κρήτης, ὀφείλουσι νὰ ἐπιδράμωσι κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος, συμφώνως πρὸς τὰς ἐντολάς των. Ἐὰν ὅμως δὲν ἤθελον συναντηθῆ ἐν Κρήτῃ, τότε ὁ καπετάνος Ἀρμενίας ὀφείλει νὰ μεταβῇ μετὰ τῶν ἐμπόρων

* Ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ Βιβλίου I.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ τῶν ἐμπορευμάτων μέχρι Μεθώνης, ἔνθα, ἀφ' οὗ συναθροισθῶσιν αὐτόθι ἅπαντα τὰ κάτεργα, νὰ ἐπιδράμωσι κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος συμφώνως πρὸς τὰς ἐντολάς. 1301, Φεβρουαρίου 18.

Fº 112r Nº 27. Millesimo trecentesimo, die XVIII Februarij (M. V.)* 1

Capta. Quod iste galee que ibunt modo cum uno capitaneorum uadant usque in Crtetam et ille que erunt oportune ad eundum cum illis qui uolent ire in Hermeniam habendo respectum ad mercationes et mercatores qui debent inde venire debeant se extendere usque in Hermeniam et ille que remanebunt cum Capitaneo in Romania debeant esse in illis partibus pro salvatione gentis nostre et pro damno Imperatoris sicut videbitur ipsi Capitaneo in mari et ille que ibunt in Hermeniam debeant inde levare mercatores nostros et mercationes et ducere usque in Cretam et si invenient alium nostrum Capitaneum qui modo remanet hic in Creta debeant deponere mercationes in Creta et Capitanei uadant ad damnum Imperatoris secundum suam commissionem et si non reperirent alium nostrum capitaneum predictum in Creta ueniant cum ipsis mercationibus usque Modonum et reductis galeis et Capitaneo simul uadant ad damnum Imperatoris secundum suam commissionem. 14

18

Τὰ ἐν Βενετίᾳ ἀπομένοντα κάτεργα, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν τοῦ προηγουμένου ἀριθμοῦ 17, τὰ ὁποῖα θὰ ταξειδεύσωσι δι' ἑτέρου καπετάνου, δὲν δύνανται νὰ μεταφέρωσιν εἰς Κρήτην ἐμπόρους ἢ ἐμπορεύματα. 1301, Φεβρουαρίου 18.

Fº 112 Nº 29. Millesimo trecentesimo, die XVIII Februarij (M.V.)* 1

Capta. Quod ille galee que remanent ad eundum cum alio Capitaneo non possint portare mercatores uel mercationes a Creta ultra, et si consilium est contra sit revocatum quantum in hoc.

Ego D. Viadro manu mea subscripsi 5

Ego M. Maurocenus manu mea subscripsi

Ego Ja. Barozi manu mea subscripsi

Ego Petrus ducatus Veneciarum scriba de mandato dictorum dominorum suprascripta consilia cancellaui.

Dominicus Viadro si uidetur de destinare de hiis galeis ante ad buccam 10 Culfi, de dare ordinem rebus que non habent ordinem.

19

Ὁ ἐπιβάλλων τὰς ποινάς ὑποχρεοῦται νὰ τηρῇ ἐν τάξει τὰς καταδικαστικὰς ἀποφάσεις.

Fº 92 Ille cui aduenerint ponere teneatur ad ordinem condemnationes etc.

* Ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ Βιβλίου I.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

20

Τὴν 3 Νοεμβρίου 1300 ἀπεφασίσθη ἐν τῇ Γερουσίᾳ ὅτι τὰ χρήματα τὰ προερχόμενα ἐκ τῶν προστίμων τῶν τιμαριούχων ἀποστέλλωνται μόνον εἰς Βενετίαν ἢ Τουρκίαν πρὸς ἀγορὰν ἵππων. Ἐπίσης καὶ ὅσα χρήματα εὑρίσκονται κατατεθειμένα καὶ προερχόμενα ἐκ τῶν προστίμων τούτων προορίζονται διὰ τὸν αὐτὸν σκοπόν. 1301, Μαρτίου 10.

F°116 N° 356. Millesimo trecentesimo I, die X Marcij.*

Cum captum fuerit in hoc consilio die tercio Nouembris quod denarij qui prouenient ex disguarnicionibus militum insule Crete deveniant ad manus camerariorum nostrorum Crete, quos ipsi exigere tenentur. Et duche et consiliarijs Crete detur in mandatis et nichilominus ponetur in eorum commissione quod ipsos denarios seu de ipsis non debeant expendere aliquid aliqua condicione uel modo nec ponere manus in eis nisi per modum infrascriptum uidebitur quod ipsi denarij qui sic provenient sint solummodo ad mittendum ipsos uel Venecias uel in Turchiam pro equis emendis sicut uidebitur dominacioni maiori consilio et eis camerarijs; capta fuit pars quod scribatur duche qui nunc est et successor suo eiusque consiliarijs quod si aliqui nostrorum sunt in Communi de illis qui prouenerint ex disguarnicionibus, antequam hoc foret captum ut predictum est ipsi debeant esse ad condicionem predictorum ut dictum est superius; et si consilium est contra etc.

21

Ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς ταμίας Κρήτης νὰ συνάπτωσι δάνειον, ὅπως προκαταβάλωσι τὸ τρίτον τῆς ἀξίας τοῦ σίτου, τὸ ὁποῖον ὀφείλει ἡ αὐθεντία νὰ ἀγοράσῃ παρὰ τῶν τιμαριούχων Κρήτης, 1301, Μαρτίου 10.

F°118 N° 39. Millesimo trecentesimo I, die X Marcij.*

Capta. Quod fiat commissio Camerarijs Crete accipiendi mutuo pecuniam oportunam pro dare terciam partem solutionis pro frumento quod habere debemus pro emptione a militibus Crete, ad illam presam condicionem que domino duci uidebitur, secundum quod fiunt alie commissiones.

Ego D. Viadro manu mea subscripsi
Ego M. Maurocenus manu mea subscripsi
Ego Ja. Barozi manu mea subscripsi
Ego Ja. Polani manu mea subscripsi
Ego Petrus ducatus Veneciarum scriba de mandato dictorum dominorum suprascriptum consilium cancellaui.

22

Ὡς ἀπεφασίσθη τὰ ἐπανερχόμενα ἐξ Ἀρμενίας κάτεργα ὀφείλουσι νὰ μεταφέρωσι τοὺς ἐμπόρους καὶ τὰ ἐμπορεύματα μέχρι Ραγούζης. Ἐὰν δὲ τὰ ἐπανερχόμενα ταῦτα κάτεργα δὲν δύνανται νὰ παρα-

* Ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ Βιβλίου I.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λάβωσι τὰ ἐμπορεύματα Κρήτης καὶ τὰ ἐντεῦθεν αὐτῆς ὁ καπετάνος Κρήτης ὀφείλει νὰ διαθέσῃ ἐκ τῶν κατέργων του καὶ νὰ ἀποστείλῃ κατὰ τὴν κρίσιν του. 1301, Ἀπριλίου 10.

Fº 121 Nº 47. Millesimo trecentesimo I, die X Aprilis.* 1

Capta. Quod sicut captum est quod ille galee que redibunt de Hermenia deberent ducere mercationes et mercatores usque Ragusiam, ita precipiatur Capitaneo quod si videretur ei quod ille galee que redibunt non sufficerent pro levare meacationes de Creta et a Creta citra et debeat adiungere de suis galeis sicut uiderit expedire. 5

Ego D. Viadro manu mea subscripsi

Ego M. Maurocenus manu mea subscripsi

Ego B. Teupulo manu mea subscripsi

Ego Ja. Polani manu mea subscripsi 10

Ego Petrus ducatus Venecianum scriba de mandato dictorum dominorum suprascripta quatuor consilia cancellaui. 12

23

Διατάσσεται ὁ καπετᾶνος Φιόφιος [Θεόφιλος] Μοροζίνης νὰ ἀποστείλῃ δύο ἐκ τῶν κατέργων του εἰς Κρήτην, ὅπως, ἐὰν παρίσταται ἀνάγκη, παραλάβωσιν ἐκ Κρήτης καὶ ἐκεῖθεν τῆς Κρήτης ἐμπορεύματα. Ταῦτα δὲ νὰ ἔλθωσι μετὰ τῶν ἄλλων κατέργων, τὰ ὁποῖα μεταφέρουσιν ἐμπορεύματα μέχρι Ραγούζης. 1301, Ἀπριλίου 13.

Fº 123to Nº 53. Millesimo trecentesimo I, die XIII Aprilis.* 1

Quod scribatur ser Fiofio [Mauroceno] et detur ei in mandatis quod mittat duas de suis galeis usque in Cretam ad leuandum si erit necesse mercaciones de Creta et a Creta citra, que ueniant cum alijs galeis cum mercacionibus usque in Ragusium. 5

24

Νὰ δοθῇ ἐντολὴ πρὸς τὸν Μᾶρκον Μιχαήλ, νὰ γραφῇ δὲ πρὸς τὸν Φιόφιον Μοροζίνην, ὅπως ἐκστρατεύσωσι μετὰ τῶν κατέργων των καὶ τῶν ἱππέων καὶ τοξοτῶν, τοὺς ὁποίους ἐστρατολόγησαν ἐν Κρήτῃ, κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τοῦ στρατεύματός του, εἴτε κατὰ ξηράν, εἴτε κατὰ θάλασσαν συμφώνως πρὸς τὰς ἐντολὰς τὰς δοθείσας εἰς τὸν Φιόφιον. 1301, Ἰουνίου 2.

Fº 129to Nº 70. Millesimo trecentesimo I, die II Junij.* 1

Capta. Quod fiat commissio domino Marco Michaeli et domino Phyoffio Mauroceno scribatur per litteras quod uadant cum suis galeis et cum equitatoribus et arcerijs quos leuabunt in Creta ad dampnum Imperatoris et gentis eius sicut continetur in commissione domini Fioffij ubicumque tam in mari quam in terra, sicut melius uidebitur eis. 5

* Ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ Βιβλίου I.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Capta, quod tres galee Rogerij Foscareno remaneant ad custodiam culfi, et si consilium est contra etc.

Ego D. Viadro manu mea subscripsi

Ego M. Mauroceno manu mea subscripsi

Ego B. Teupulo manu mea subscripsi

Ego Ja. Polani manu mea subscripsi

Ego Petrus ducatus Veneciarum scriba de mandato dictorum dominorum suprascripta tria consilia cancellaui.

25

Οἱ φυλακισμένοι Ἕλληνες ἄρρενες καὶ θήλεις, οἵτινες ἀφίκοντο εἰς Βενετίαν νὰ ἀφεθῶσιν ἐλεύθεροι. Κατ' ἄλλην ἐκδοχὴν νὰ ἀποσταλῶσιν εἰς Κρήτην καὶ νὰ καταστῶσιν αὐτόθι δουλοπάροικοι. 1301, Ὀκτωβρίου 7.

F°137to N° 96. Millesimo trecentesimo I, die VII Octubris.*

Quod isti greci carcerati masculi et femine, qui uenerunt cum istis galeis relaxentur. Alia quod mittantur in Cretam cum istis galeis et ibi sint rustici.

Ego D. Viadro manu mea subscripsi

Ego M. Mauroceno manu mea subscripsi

Ego B. Teupulo manu mea subscripsi

Ego Ja. Polani manu mea subscripsi

Ego Petrus ducatus Veneciarum scriba de mandato dictorum dominorum suprascriptum consilium cancellaui.

26

Διατάσσονται οἱ καπετᾶνοι Ἀνδρέας Τζάνες καὶ Βενέδικτος Νταμολῖνος, ὅπως ἐπανερχομένου τοῦ αὐθεντὸς Κ.., ὅστις θὰ συνοδεύεται ὑπὸ τοῦ κ. Γουδίνου, συνέλθωσιν εἰς συμβούλιον μετὰ τῶν ρεκτόρων ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἤθελον κρίνει ἱκανοὺς νὰ μεταβῶσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς καταπολέμησιν τοῦ αὐτοκράτορος. Ἐὰν δὲ ἀποφασίσωσι τοῦτο, νὰ μεταβῶσι μετὰ τῶν κατέργων των πρὸς τὸν ἀνωτέρω σκοπὸν καὶ νὰ παραμείνωσιν αὐτόθι, ἐφ' ὅσον δύνανται νὰ προεικάσωσιν ὅτι τὰ κάτεργα Ἀρμενίας φρουροῦσιν ἐν Κρήτῃ. Εἰς Κρήτην νὰ ἑνωθῶσι μετ' αὐτῶν καὶ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Βενετίαν ἐν τάξει. Ἐὰν ὅμως κρίνωσιν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐπιδράμωσι κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος, τότε νὰ ἐκτελέσωσι τὰ διατασσόμενα. 1301, Ὀκτωβρίου 12.

F°138to N° 99. Millesimo trecentesimo I, die XII Octubris.*

D. Andree Zane et Benedicto de Molino quod dominus K. reuertendo in Cretam debeat esse cum domino Gudino et simul habere consilium cum illis rectoribus qui eis uidebuntur eundi Constantinopolim[1] ad dampnum Imperatoris

* Ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ Βιβλίου I.

[1] Ὅρα S. Romanin «Storia di Venezia». Τόμ. 2, σελ. 340.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

et habito consilio si uidebitur eis uadant cum ipsorum galeis Constantinopolim ad dampnum ipsius sicut eis uidebitur et intendant ad dampnum ipsius sicut uidebitur eis melius et stare debeant ad dampnum ipsius Imperatoris quantum possint presumere quod galee Armenie uigilent in Cretam ita etiam quod ipsi se iungant in Creta quando presument illas de Armenia jungere ibi etiam cum ipsis ordinate ueniant Venecias. Et si eis non uideretur ire ad dampnum Imperatoris ut predictum est remaneat factum ad illud quod captum fuit.

Dominus dux et ceteris tres consiliarij stare firmi ad illud quod captum fuit.

27

Ὁ δοὺξ ἢ τοὐλάχιστον εἷς τῶν Συμβούλων παραμένουσιν ἐν τῇ πόλει.

Fº 92 Perpetua. Ducha uel unus consiliarius ad minus semper maneat in ciuitate.

28

Νὰ ἀποζημιωθῇ ὁ Φραγκῖσκος Πασχαλῖγος διὰ τὴν στρατείαν τῶν Γαϊφατῶν.

Fº 93 Satisfiat Francisco Pasqualigo pro militijs gayfatorum.

29

Περὶ στρατολογίας ἐν Κρήτῃ ἢ Εὐβοίᾳ μέχρις ἑκατὸν τοξοτῶν. Ἐπίσης περὶ παραδόσεως εἰς τὸν καπετᾶνον πλοίου ἑκατοντακώπου ἢ ὀγδοηντακώπου.

Fº 153 Nº 131. Millesimo trecentesimo II, die X Aprilis.* 1

Capta. Quod possit mitti commissio accipiendi usque ad centum arcerios in Creta uel Nigroponte sicut uidebitur.

Uidebitur nobis quod detur Capitaneo unum lignum uel non.

Quod dictum lignum sit de remis centum. Capta, uel octuaginta. 5

30

Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν εὐγενῆ κύριον Ἀλέξιον Καλλέργην νὰ διατηρῇ δέκα πέντε ἡμιόνους ἐν τῇ νήσῳ.

Fº 153to Nº 132. Millesimo trecentesimo II, die XXVI Aprilis.* 1

Quod concedatur licentia nobili uiro Alexio Calergi tenendi quindecim mullas in insula. 3

31

Πρεσβεία δουκὸς Κρήτης, Συμβούλων, Ρέκτορος καὶ Τιμαριούχων Χανίων 1302. Πρεσβευτὴς Ἐρριγάτιος Γροδόνικος.

1ον Περὶ συμπληρώσεως τῶν τιμαρίων διὰ δουλοπαροίκων καὶ κτημάτων συμφώνως πρὸς τὴν γενομένην ἐν Βενετίᾳ παραχώρησιν ἐγκριθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Βενετικοῦ λαοῦ.

---

* Ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ Βιβλίου I.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

2ον Περὶ ἐποικισμοῦ τῶν Χανίων διὰ τῆς παραχωρήσεως εἰς τοὺς ἐποίκους γαιῶν πρὸς καλλιέργειαν ἀμπελώνων, οὐχὶ δὲ καὶ ἑτοίμων ἀμπελώνων.

3ον Περὶ κατασκευῆς τοῦ λιμένος Χανίων καὶ συνεισφορᾶς ὑπὸ τῆς Βενετίας ὑπερπύρων 1500, λόγῳ τοῦ κινδύνου, τὸν ὁποῖον διατρέχουσι τὰ πλοῖα. Πλὴν τοῦ κινδύνου τῶν πλοίων ἡ ἔλλειψις λιμένος ἐμποδίζει τὴν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ. Ἐπίσης ἐκ μιᾶς ὑπηρεσίας ἤθελον προκύψει δύο, διότι οἱ λίθοι οἱ εὑρισκόμενοι ἐκτὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως πρὸς τὴν θάλασσαν ἤθελον χρησιμοποιηθῆ καὶ ὁ τόπος ἤθελεν ὀχυρωθῆ.

4ον Ἐν Βενετίᾳ εἶχεν ἀποφασισθῆ νὰ ἀποζημιωθῶσιν οἱ τιμαριοῦχοι Χανίων, οἱ ὁποῖοι εἶχον ὑπηρετήσει κατὰ τὸν πόλεμον. Πρὸς τοῦτο εἶχε διαταχθῆ ὁ Δοὺξ Κρήτης καὶ τὸ Συμβούλιόν του, ὅπως οἱ ἐν λόγῳ τιμαριοῦχοι ἀποζημιωθῶσι κατὰ τὴν κρίσιν των. Ὁ τότε Δοὺξ Κρήτης Βιτάλης Μιχαὴλ καὶ οἱ Σύμβουλοι ἀπεζημίωσαν ὅσους ἤθελον κατὰ τρόπον ἀρέσκοντα εἰς αὐτούς, ἀπέμειναν δὲ ἄνευ ἀποζημιώσεως ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ὑπέστησαν τὰς μεγαλυτέρας κακουχίας, δαπάνας καὶ κινδύνους. Ὁ λόγος δὲ διὰ τὸν ὁποῖον δὲν ἀπεζημιώθησαν εἶναι διότι, δὲν ἠθέλησαν νὰ παραχωρήσωσιν ὅσα ἐδικαιοῦντο ἀντὶ τοῦ ἡμίσεος ἢ τοῦ τρίτου, ὡς ἔπραξαν οἱ ἀποζημιωθέντες.

5ον Περὶ ἐφαρμογῆς τῶν ἀποφασισθέντων ἐν Βενετίᾳ, καθ' ἃ τὰ ὀφφίκια καὶ τὰ δικαστικὰ τῶν ἐντεῦθεν τοῦ σκαλώματος Στρόμπολη καστελλανιῶν δίδονται μόνον εἰς τοὺς τιμαριούχους Χανίων.

6ον Οἱ νόθοι, συμφώνως πρὸς τὰ παραχωρηθέντα προνόμια εἰς τὸν Χάνδακα καὶ τὰ Χανιά, δὲν δύνανται νὰ εἶναι τιμαριοῦχοι, οὐδὲ νὰ λαμβάνωσιν ὀφφίκια καστελλανιῶν ἢ δικαστικά. Ἡ διάταξις ὅμως αὕτη δὲν ἐτηρεῖτο, καθότι διωρίζοντο καστελλᾶνοι καὶ δικασταὶ νόθοι, πλεῖστα δὲ τιμάρια περιήρχοντο εἰς αὐτούς. Παραγγέλλεται κατ' ἀκολουθίαν ὁ πρεσβευτής, ὅπως ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα καὶ παύσῃ τὸ ἄτοπον τοῦτο· ἐπίσης ὁ αὐτὸς πρεσβευτὴς ὀφείλει νὰ ἐνεργήσῃ, ὅπως οὐδεὶς Ἕλλην δύναται νὰ εἶναι τιμαριοῦχος ἢ νὰ ἀποτελῇ μέρος τοῦ Συμβουλίου τῶν εὐγενῶν.

7ον Νὰ παρακληθῇ ὁ Δόγης, ὅπως διατάξῃ τὸν δοῦκα Κρήτης νὰ ἀποζημιώσῃ ἐκ τῶν χρημάτων τῆς κοινότητος τοὺς δικαιουμένους τὸ ἓν τρίτον τῆς ἀξίας τῶν οἰκιῶν, αἱ ὁποῖαι κατηδαφίσθησαν.

8ον Εἰς παλαιοτέρους χρόνους ὑπῆρχε δασμὸς καταβαλλόμενος ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἐντεῦθεν τῶν Χανίων μέχρι τοῦ σκαλώματος Στρόμπολη. Ὁ δασμὸς οὗτος τοῦ λοιποῦ νὰ εἰσπράττηται καὶ νὰ προορίζηται μόνον πρὸς ἐπισκευὴν τοῦ λιμένος Χανίων.

9ον Ἐὰν ἡ Βενετία δὲν θέλει νὰ συμπληρώσῃ τὰ τιμάρια τῶν στρατιωτικῶν τιμαριούχων Χανίων, διὰ δουλοπαροίκων, ἃς προνοήσῃ, δι' ἄλλου τρόπου νὰ τελῶσιν οἱ τιμαριοῦχοι τὰς ὑποχρεώσεις των. Ἐὰν δὲ οὔτε τοῦτο εἶναι δυνατόν, νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτοὺς νὰ παραιτηθῶσι τῶν τιμαρίων.

10ον Οἱ Σύμβουλοι Χανίων λίαν ἀπησχολημένοι ἐκ τῆς ὑπηρεσίας των δὲν δύνανται νὰ ἀναλάβωσι καὶ ὑπηρεσίαν ταμίου. Ὅθεν ζητεῖται ὁ διορισμὸς ταμιῶν διὰ τὴν εὐημερίαν τῶν Χανίων καὶ τὴν πρόοδον τῆς κοινότητος.

11ον Ὑπόσχονται οἱ κάτοικοι Χανίων νὰ παραδίδωσιν εἰς Βενετίαν 30.000 μουτζούρια σίτου, ἐφ' ὅσον διατηρεῖται ἡ εἰρήνη ἐν τῇ νήσῳ Κρήτῃ, ἐπὶ τῷ αὐτῷ τιμήματι, ὡς δίδουσιν αὐτὸν οἱ κάτοικοι Χάνδακος. Ἡ ἀποστολὴ θὰ ἐνεργῆται βαθμηδὸν διὰ πλοίου ἐκ Χανίων ἢ ἐκ Σούδας, μέχρι συμπληρώσεως τοῦ ποσοῦ.

12ον Ἡ πόλις τῶν Χανίων ἀραιῶς κατῳκημένη ἀκόμη ἔχει ἀνάγκην συμπυκνώσεως· πρὸς τοῦτο ζητεῖται, ὅπως μὴ ἐπιτρέπηται ἐκτὸς τῆς πόλεως μόνιμον ἐμπόριον ἢ ἄνοιγμα οἰνοπωλείων.

13ον Νὰ ἀπαγορευθῇ ἡ εἰσαγωγὴ οἴνου ἐν Χανίοις ἔξωθεν, ὅπως ὑποστηριχθῇ ἡ ἐγχώριος παραγωγή, ἥτις εἶναι μεγάλη ἕνεκα τῶν πολλῶν ἀμπελώνων.

Ex Libri Commemoriali I. c. 28to. Regesti vol. I. Nº 90.

Millesimo trecentesimo II. Indictione XV, die VIII Maii.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Nos Marinus Gradonico de mandato Domini ducis Veneciarum, consiliariorum Crete et rectoris Canee, cum nostro consilio, committimus uobis nobili uiro Henrigatio Gradonico, quod pro nostro et militum ac seruentum Canee ambaxatore, eatis ad inclitum dominum ducem Veneciarum pro necessitatibus et factis nostris explicandis pro bono statu ciuitatis Canee, quem dominum ducem inclinabitis pro parte nostra et recommendabitis nos et ciuitatem eius Canee et recitabitis capitula infrascripta prout videbitis conuenire.

1° Primo debeatis petere et requirere, quod nostra feuda adimpleantur, tam de uillanis, quam de terra cuius deficit terra, ut continetur in concessione nobis data a Veneciis et collaudata in populo Veneciarum.

2° Item dicetis paucitatem gentis Chanee quod si aliquid molesti gentis ueniret ad eam modo aliquo non posset deffendi et pro ista necessitate promittere debeatis dare de nostris partibus magnis et parvis pro facere vineas, illi qui uenirent ad habitandum Chanee, salvo quod non sit terra vineata.

3° Item dicetis quod cum captum fuisset Venecijs quod portus Canee fieret, et ordinatum pro eo dandi yperp. MC, et nichil de hoc factum existerit supplicare quod portus fiat et dicere ad quo partitum fuit dominus Johannes Quirino cum suis galeis, quia quasi fuerunt amisse, et si portus extitisset non habuissent aliquid detrimentum et quod melius civitati Chanee augeri nec cresci ualet quam quod portus, et poteritis dicere quod de uno servicio fiunt duo servicia, quia lapides que sunt extra muros ciuitatis a mare incipiuntur et terra infortitur.

4° Item exponetis quod ordinatum et captum fuisset Veneciis, quod provisio militum Chanee daretur de eo tempore quod ipsi servivissent tempore guerre et intimatum a Veneciis domino duche Crete et eius consilio quod satisfieri faceret militibus antedictis; dominus Vitalis Michael tunc ducha et eius consilium soluit quibus placuit per illum modum et uiam ut eis apparuit et sicut scitur et poteritis dicere cum uenerit quod illis quibus non est satisfactum sunt illi qui portauerunt maiorem laborem expensas et affannum quam aliqui de Chanea; guerra et causa pro qua noluit ei satisfieri fuit, quia noluerit uendere suos denarios pro medietate aut pro tercio minus secundum quod alij fecerunt quibus solutum est.

5° Item narrabitur quod Venecijs captum est par concessionem nobis datum, quod a scala Stromboli citra castellanorum officia et judicatus dari non ualeat nisi militibus Chanee.

6° Item narrabitis quod cum in concessione Candide et Chanee contineatur quod aliquis bastardus non possit habere feudum nec esse de consilio nec habere castellaniam nec judicatus officia quod de cetero hoc non sit; quia iam tota Chanea est corrupta quia cotidie fiunt bastardi castellani et judices et quia plura

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

feuda in eorum manibus sunt perventa, unde omni modo tractetis quod hoc non fiat et eciam dicere quod aliquis grecus non possit habere feudum nec esse de consilio.

7° Item supplicabitis Domino Duche quod mittat domino duche Crete dicendo quod ipse faciat satisfieri hominibus Chanee quibus fuerunt porrecte domus ad terram illud tercium prouisionis quod debent recipere a Communi.

8° Item postulabitis quod cum temporibus retroactis fuisset deputatum dacium judeorum a scala Stromboli citra civitatem Chanee quod illud dacium Chanee persolvatur et expendatur solummodo in reparatione portus Chanee.

9° Item si Venecijs nollent adimplere feuda militum Chanee de uillanis dicatis quod eis provideatur taliter alio modo quod possint tenere suas uarnitiones pro bono statu terre et si hoc nollet facere dicere debeatis quod deponant uarnitiones quia modo aliquo teneri non possent.

10° Item dicetis quod cum eonsiliarij Chanee tanta habeant facere quanta possunt pro officio consiliarie pro quo bene nσn ualent superesse ad officium camerarie quod placeat domino duci quod camerarij de Chanea fiant pro bono statu terre et melioramenti Communis.

11° Item promittere debeatis domino duci et Venecijs dandi omni anno Venecijs de districta Chanee mensuras xxx mille frumenti dummodo pax durabit in insula Crete illo precio quod illo de Candida dederunt Venecijs et taliter quod Venecijs teneantur accipere pro dicto precio frumentum aut carum aut uile et similiter per homines Chanee teneantur dare, mittendo Venecias nauigium Chanee pro accipiendo dictum frumentum uel Sudam et dicere quod fieri non possit extrahi de Chanea, donec complecta fuerit de Venecijs dictam quantitatem frumenti et quod mitterentur littere de precepto domino rectori Chanee de hoc.

12° Item exponetis quod nullum mercatum stationes uel taberne fiant de extra ciuitatem Chanee set solummodo fieri debeat inter ciuitatem Chanee et hoc pro bono statu et redificatione dicte terre, que est quasi tota uacua et facere quod de hoc speciales littere destinentur Chanee ut dictum factum retrahi non valeat.

13° Item supplicabitis Domino Duci quod precipiat quod aliquod uinum forense non possit conduci Chaneam; uidelicet de extra insulam, pro meliori terre occasione quia uinee sunt ad sufficienciam in Chanea et uinum superabit in Chanea.

32

Ὁ δοὺξ καὶ οἱ Σύμβουλοι καὶ οἱ ταμίαι Κρήτης δύνανται νὰ δανείζωσι χρήματα, κατ' ἀρέσκειαν αὐτῶν, ὅπως ἀγορασθῶσιν ἵπποι ἐν Τουρκίᾳ καὶ μεταφερθῶσιν εἰς Κρήτην πρὸς κερδοσκοπίαν,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Δουκός, τῶν Συμβούλων, τῶν Ταμιῶν καὶ τοῦ Μείζονος Συμβουλίου ἢ τῆς πλειοψηφίας αὐτῶν, ὡς ἐζήτησαν τοῦτο ὁ Δοὺξ καὶ οἱ Σύμβουλοι καὶ ἡ κοινότης τῶν τιμαριούχων. 1301, Ἰουνίου 3.

Fo 157 No 145. Millesimo trecentesimo I, die III Junij.* 1

Capta. Quod possit per ducham et consiliarios et camerarios Crete prestari pecunia illis qui eis uidebuntur pro facere quod emantur equi in Turchia et adducantur in Cretam ad fortunam adducentium sicut uidebitur dictis duche et consiliarijs et camerarijs Crete et maiori consilio deinde uel maiori parti eorum, 5
sicut requisiuerunt dictus ducha et consiliarij et uniuersitas militum. Et si consilium est contra uel capitulare sit responsum quoniam in hoc aliud est supra in 98. 7

33

Περὶ καταμερισμοῦ εὐθύνης τοῦ Καπετάνου τῶν κατέργων Ἀρμενίας μετὰ τοῦ Δουκὸς καὶ τῶν Συμβούλων Κρήτης, προκειμένου νὰ ταξειδεύσῃ ὁ ἐξ Ἀρμενίας ἐρχόμενος ἐμπορικὸς στόλος. 1302, Ἰουνίου 5.

Fo 158to No 149. Millesimo trecentesimo II, die V Junij.* 1

Capta. Quod quando capitaneus qui redibit de Armenia erit in Creta habeat consilium cum ducha et consiliarijs Crete et si uideretur maiori parti ipsorum quatuor quod non possit uenire securus usque Coronum et ipsi ducha et consiliarij poterint sibi succurrere de armamento tali quod possit uenire securus, faciant 5
illud et si non possint scribant capitaneo et expectent saluo si interim haberet quod posset uenire securus ueniat et similiter quando erit Coroni habeat consilium cum castellanis et si maiori parti ipsorum quatuor uideretur quod non posset uenire securus Venecias et ipsi castellani poterunt sibi succurrere de armamento tali quod possit uenire securus faciant illud, aliquin scribant id capitaneo 10
et expectet saluo si interim haberet quod posset uenire securus ueniat.

34

Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Ἀλέξιον Καλλέργην νὰ διατηρῇ ἐν Κρήτῃ ἡμιόνους δέκα πέντε. 1302, Ἰουνίου 21.

Fo 159 No 152. Millesimo trecentesimo II, die XXI Junij.* 1

Quod concedatur licentia Alexio Kalergi tenendi per tempus de nunc in insula Crete mulas quindecim. 3

35

Δίδονται μόνον εἴκοσι πέντε δουλοπάροικοι δι' ἕκαστον στρατιωτικὸν τιμάριον συμφώνως πρὸς τὴν παραχώρησιν. 1302, Αὐγούστου 23.

Fo 166to No 175. Millesimo trecentesimo II, die XXIII Augusti.* 1

* Ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ Βιβλίου I.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Intellectis dominorum Johannis Premarino et Marini de Molino electis ad hoc, quod obseruetur eis secundum quod continetur in eorum concessione intelligendo quod de hac prouisione non debeat satisfieri de pluribus quam de XXV uillanis pro milicia.

36

Ἄγραφοι καὶ δουλοπάροικοι μὴ ἔχοντες κύριον, ἀνήκοντες ὅμως εἰς τὴν δικαιοδοσίαν Χανίων, τοῦ λοιποῦ ἀναγνωρίζουσι κύριον τὴν κοινότητα Χανίων καὶ οὐδένα ἄλλον. Ὅσα δὲ ἡ διοίκησις Χανίων εἰσπράττει ἐκ τῶν ἐν λόγῳ ἀγράφων καὶ δουλοπαροίκων θὰ περιέρχωνται εἰς τοὺς τιμαριούχους Χανίων, διὰ νὰ δύνανται νὰ τελῶσι καλύτερον τὰς ὑποχρεώσεις των. 1302, Αὐγούστου 23.

Fo166to No 175. Millesimo trecentesimo II, die XXIII Augusti.*

Quod uillani et agrafi non cognoscentes dominum qui sunt de iurisditione Canee debeant de cetero cognoscere Commune Canee in suum dominum et non aliquam aliam personam uel dominum singularem et totum illud quod dominatio Canee trahet a predictis uillanis et agrafis deueniat in feudatos Chanee ad hoc ut possint melius suas guarnitiones tenere. Et infine anni uidebitur illud quod inde habuerint. Et si id fuerit ratum quod ipsi possint transire secundum id quod deberet habere secundum suas concessiones bene quidem, alioquin prouideatur eis sicut fuerit iustum.

37

Ἐάν τινα τῶν τιμαρίων, τὰ ὁποῖα παρεχωρήθησαν εἰς εὐγενεῖς καὶ ἀστούς, εἶναι ἐλλειπῆ κτημάτων, νὰ συμπληρωθῶσι διὰ κτημάτων τιμαρίων, τὰ ὁποῖα περιῆλθον εἰς τὴν κοινότητα. 1302, Αὐγούστου 23.

Fo166to No 175. Millesimo trecentesimo II, die XXIII Augusti.*

Item de feudis que dimissa essent alicui uel aliquibus deficeret terra tam cavallarijs quam seruentarijs adimpleatur eis de feudis que peruenerunt et peruenirent in commune et si deficeret eis scribant huc id quod eis deficiet.

38

Παραγγέλλεται ὁ δοὺξ Κρήτης καὶ οἱ Σύμβουλοι, ὅπως ἐξετάσωσιν ἐνόρκως καὶ ἐπιμελῶς ἀνακρίνωσι, ἐάν τις κατέλαβε κτήματα τοῦ δικαίου τῆς κοινότητος Χανίων, ἐὰν δὲ ἤθελε προκύψει ὅτι κατέχει τις τοιαῦτα, νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τὴν κοινότητα. 1302, Αὐγούστου 23.

Fo166to No 176. Millesimo trecentesimo II, die XXIII Augusti.

Capta. Quod mittatur precipiendo per sacramentum duche et consiliarijs Crete quod inquirant et examinent diligenter si aliquis occupavit de iuribus

* Ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ Βιβλίου I.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Communis Canee, et si repererit aliquem occupasse faciant ipsos disoccupare et restituere illud quod reperiretur occupasse ipsi Communi.

39

Ἀπεφασίσθη διὰ τὴν κατασκευὴν λιμένος ἐν Χανίοις, ὅπως, ἅμα τῇ συμπληρώσει τῆς θητείας τῶν ὑπηρετούντων ἤδη συμβούλων καὶ ταμιῶν ἐν Χανίοις, καταργηθῶσιν αἱ θέσεις αὐτῶν, αἱ δὲ μισθοδοσίαι των, αἱ εἰσπράξεις τοῦ φόρου τῶν Ἰουδαίων καὶ τὰ εἰσοδήματα τῶν μοναστηρίων ἐντεῦθεν τῶν σκαλωμάτων, τὰ ὁποῖα πληρώνει ὁ Ἀλέξιος, κατατίθενται πρὸς τὸν ἀνωτέρω σκοπόν. 1302, Αὐγούστου 23.

F°167 N° 177. Millesimo trecentesimo II, die XXIII Augusti.*

Capta pro faciendo portum Canee.

Quod consiliarij Canee abbatentur completo termino presentium consiliorum et camerariorum et illud quod dabatur eis pro salario et redditus judeorum qui pertinent Canee et redditus abbatijs de citra scalas quos soluit Alexius, qui pertinent ipsi Communi Canee, debeant deponi pro laborando et faciendo ipsum portum.

40

Αἱ καστελλανίαι, τὰ ὀφφίκια καὶ αἱ δικαστικαὶ θέσεις ἐντεῦθεν τοῦ σκαλώματος Στρόμπολη δίδονται μόνον εἰς κατοικοῦντας ἐν Χανίοις, τοὺς ὁποίους ἐκλέγουσιν ὁ δοὺξ καὶ οἱ σύμβουλοι 1302, Αὐγούστου 23.

F°167to N° 178. Millesimo trecentesimo II, die XXIII Augusti.*

Capta. Quod Castellanarie officia et judicatus Canee a scalis Stromboli citra nec possint dari nisi illis qui faciunt residenciam in Canea, et debeant fieri electiones per ducham et suos consiliarios.

41

Ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς νόθους νὰ συμμετέχωσι τῶν συμβουλίων καὶ τῶν ὀφφικίων, ὡς δὲν συμμετέχουσιν ἐν Χάνδακι καὶ ἐν Βενετίᾳ. 1302, Αὐγούστου 23.

F°167to N° 179. Millesimo trecentesimo II, die XXIII Augusti.*

Capta. Quod bastardi debeant priuari de consilijs et omnibus alijs officijs preter qui de feudis, sicut priuati sunt in Candida et hic in Venecijs.

42

Οἱ Ἕλληνες δὲν δύνανται νὰ εἶναι μέλη τοῦ Μείζονος Συμβουλίου, ὡς πρὸς τὰ τιμάρια δὲ τηρεῖται ὅ,τι περιλαμβάνεται εἰς τὰ παραχωρηθέντα προνόμια. 1302, Αὐγούστου 23.

F°167to N° 180. Millesimo trecentesimo II, die XXIII Augusti.*

* Ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ Βιβλίου I.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Capta. Quod Greci non debeant esse de maiori consilio set de feudis obser-
3 uetur eis sicut continet in concessione.

43

Ἡ ἀγορά, τὰ ξενοδοχεῖα καὶ τὰ καπηλεῖα τοῦ λοιποῦ θὰ εὑρίσκωνται ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως Χανίων, ὅπως αὕτη κατοικηθῇ πυκνότερον. 1302, Αὐγούστου 23.

Fo167to No 182. Millesimo trecentesimo II, die XXIII Augusti.*

Capta. Quod mercatum, stationes et taberne fieri debeant de cetero in ciui-
3 tate Canee intra muros ut ipsa ciuitas melius habitetur.

44

Ὁ εἰσάγων ξένους οἴνους ἐν Χανίοις ὑπόκειται εἰς τὰς αὐτὰς ποινὰς καὶ διατάξεις, ὡς ἐν Χάνδακι. 1302, Αὐγούστου 23.

Fo167 No 183. Millesimo trecentesimo II, die XXIII Augusti.*

Capta. Quod nullus possit discaricare uel discaricari facere uinum forense in
3 Ciuitate Canee et sub pena et ordine observatis Candide.

45

Ὁ σῖτος Χανίων ἀγοράζεται ἐν Βενετίᾳ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους, ὡς ὁ τοῦ Χάνδακος. 1302, Αὐγούστου 23.

Fo168 No 184. Millesimo trecentesimo II, die XXIII Augusti.*

Capta. Quod frumentum Canee accipiatur per nostrum Commune ea condi-
3 cione et pacto quibus accipitur frumentum Candide.

46

Κατόπιν ἐπιστολῶν τοῦ Δουκὸς Κρήτης καὶ τῶν Συμβούλων, νὰ ἀναγκασθῶσιν οἱ ταμίαι νὰ προσέρχωνται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἐγκαίρως καὶ νὰ παραμένωσιν ἐν αὐτῇ, ἐπὶ ποινῇ κτλ. Παραγγέλλεται δὲ εἰς αὐτοὺς νὰ ἐκτελῶσι τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ φόρου τοῦ ἐμπορίου, τὰς ἀναγκαίας δαπάνας τοῦ κυματοθραύστου καὶ ὅσα ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς ὑπηρεσίας των. 1302, Σεπτεμβρίου 11.

Fo170 No 189. Millesimo trecentesimo II, die XI Septembris.*

Quod occasione litterarum duche et consiliariorum Crete stringantur Came-
rarij Candide uenire ad campanam et stare sub pena et eis committatur quod faciant officium comercli et attendant ad faciendum expensas necessarias pro
5 molo et ad alia que spectant ad suum officium ita sollicite quod non expediat tenere illos comerclarios qui tenentur modo.

47

Περὶ ἀποζημιώσεως τοῦ εὐγενοῦς Νικολάου Βενιέρη, ἕνεκα τῆς ἀπωλείας τοῦ χωρίου Ἁγία Βαρβάρα

* Ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ Βιβλίου Ι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀνήκοντος εἰς αὐτὸν καὶ δοθέντος εἰς τὸν Ἀλέξιον Καλλέργην διὰ τῆς συνθήκης τοῦ 1299. 1302 Σεπτεμβρίου 27.

F°170 N° 193. Millesimo trecentesimo II, die XXVII Septembris.* 1

Capta. Quod mandetur duche et consiliarijs Crete quod faciant satisfieri sicut conuenit nobili uiro Nicolao Venerio de tempore quod restabat sibi ad tenendum casale uocatum Sancta Barbara, acceptum sibi et datum Alexio Kalergi ex pace facta. 4

48

Ἐλέχθη ὅτι ὁ δοὺξ Κρήτης διεπραγματεύθη μετὰ τοῦ Ἀγγέλου Κουερίνη, ὅπως λάβῃ ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν του τὴν νῆσον Κῶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δυνάστου Μπελλέτου Ἰουστινιάνη ἐκ Κρήτης καὶ ὅτι ἔχει ὁμήρους ἐκ Κῶ, τοὺς ὁποίους ὤφειλε νὰ ἀποστείλῃ δι' ἐξωπλισμένου κατέργου πρὸς τὸν Καστελλᾶνον τοῦ φρουρίου τῆς Κῶ, τὸ πλοῖον ὅμως συνελήφθη ὑπὸ τῶν Μονεμβασιωτῶν καί, ὡς ἐλέχθη, αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ περιῆλθον εἰς αὐτούς. Κατόπιν τούτου ὁ δοὺξ Κρήτης ἐκράτησε Μονεμβασιώτας τινάς, οἵτινες εὑρίσκοντο ἐν Κρήτῃ. Ἐπειδὴ τὰ γεγονότα ταῦτα δυνατὸν νὰ ματαιώσωσι τὰς διαπραγματεύσεις νὰ προσπαθήσῃ ὁ δοὺξ Κρήτης νὰ ἐπανορθώσῃ ἀπελευθερῶν τοὺς κρατουμένους. 1302, Ὀκτωβρίου 30.

F°175 N° 203. Millesimo trecentesimo II, die penultimo Octubris * 1

Cum dicatur quod ducha Crete tractauit cum ser Angelo Quirino de accipiendo insulam de Lango post discessum domini Belletti Justiniani de Creta et habuisset obsides de Lango et mitteret cum uno ligno armato Castellanum qui debebat esse in castro de Lango et quod illi de Maluasia ceperunt ipsum lignum 5 et dicatur quod commissio ipsius castellani uenit ad manum illorum de Monouasia et propterea dictus ducha retinuerit aliquos de Monouasia qui erant in Creta, qui excessus si ita sunt possent impedire complementum negocij nostri ..... quod scribatur duche aggravando negocium si ita est et precipiendo sibi quod si ita est factum deberet reparare relaxando detentos proprie libertati. 10

49

Περὶ ἀποζημιώσεως τῶν εὐγενῶν Νικολάου, Ἰωάννου καὶ Λαυρεντίου Βαρβαρήγων κατοίκων Χάνδακος ἕνεκα τῆς ἀπωλείας χωρίου, τὸ ὁποῖον εἶχον ἐνοικιάσει παρὰ τῆς κοινότητος καὶ τὸ ὁποῖον ἐδόθη εἰς τὸν Ἀλέξιον Καλλέργην διὰ τῆς συνθήκης τοῦ 1299. 1302, Νοεμβρίου 15.

F°180 N° 221. Millesimo trecentesimo II, die XV Nouembris.* 1

Capta. Quod mandetur duche et consiliarijs Crete quod faciant satisfieri sicut conuenit nobilibus uiris Nicolao Johanni et Laurencio Barbadico habitatoribus Candide de tempore quod restabat eis ad tenendum casale unum quod habebant a Communi ad fictum et quod datum fuit Alexio Calergi ex facto pacis facte. 5

* Ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ Βιβλίου I.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

50

Περὶ ἐκλογῆς ἐπιτροπῆς ἐξ ὀκτὼ μελῶν, ἅτινα ἐντὸς 15 ἡμερῶν ὀφείλουσι νὰ ἀπαντήσωσιν ἐπὶ τῶν αἰτημάτων τῆς πρεσβείας, τῆς ὁποίας ἐστάλη πρεσβευτὴς ὁ Ρωμαῖος Κουερίνης. 1303 Ἰανουαρίου 8.

Fo 185 No 240. Millesimo trecentesimo II, die VIII Januarij.*

Capta. Quod per dominum ducem et consiliarios et Capita eligantur VIII sapientes qui infra XV dies debeant prouidisse super capitulis ambaxate uiri nobilis Romei Quirini ambaxatoris Crete et cum eo quod prouideantur, ueniatur in isto consilio et fiat quod uidebitur et illi qui eligentur teneantur esse in pena soldorum X grossorum.

51

Ἀπαγόρευσις πωλήσεως ἐν Κρήτῃ οἴνου παραγομένου καὶ ἐξαγομένου ἐντεῦθεν τῆς Ἀδριατικῆς. Οἱ ῥέκτορες ὅμως καὶ οἱ ἔμποροι προερχόμενοι ἐκ Βενετίας καὶ μεταβαίνοντες εἰς Κρήτην δύνανται νὰ φέρωσι τὸν πρὸς χρῆσιν αὐτῶν τε καὶ τῶν οἰκογενειῶν των ἀναγκαιοῦντα οἶνον. 1303, Φεβρουαρίου 12.

Fo 192 No 257. Millesimo trecentesimo II, die XII Fubruarij.*

Quod aliquis de cetero non possit nec debeat modo aliquo ducere uendere seu uendi facere in Creta uinum quod nascatur uel extrahatur de intra culfum. Verum rectores et mercatores qui uenient de Venecijs in Cretam possint apportare uinum in Creta pro suo usu et familie sue. Et ista talis inhibicio duret et tenet ad beneplacitum domini ducis. Et hoc iniungatur in commissione duche et consiliarijs.

Capta. Quod istud negocium inducietur modo quia illi qui electi fuerunt super hoc non sunt hic, et quando fiet consilium super hoc uacentur predicti.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. Τὰ θεσπίσματα τὰ ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίθενται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.

1. Ἡ Γερουσία ἐνεργεῖ πρὸς εἰρήνευσιν τῆς νήσου. Δυστυχῶς ἐκ τῆς περιλήψεως τοῦ ἐγγράφου δὲν προκύπτουσι τὰ μέσα, δι' ὧν ἐνόμιζον οἱ Βενετοί, ὅτι θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ εἰρηνεύσῃ ἡ νῆσος, διότι ὡς πρὸς τὰς ταραχὰς ἢ ἄλλας ἀνωμαλίας αἱ ὁποῖαι ἐκ τοῦ θεσπίσματος προκύπτει ὅτι ὑπῆρχον ἐκεῖ, οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει, ὅτι πρόκειται περὶ τῆς συνεχιζομένης ἀπὸ τοῦ 1282 ἐπαναστάσεως

* Ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ Βιβλίου I.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τοῦ Ἀλεξίου Καλλέργη, ἡ ὁποία κατέληξε διὰ τῆς συνθήκης τοῦ 1299, μεταξὺ Βενετίας καὶ αὐτοῦ. Ἴσως ἐκ τοῦ θεσπίσματος θὰ ἠδυνάμεθα νὰ πληροφορηθῶμεν τὰς διαταγάς, τὰς ὁποίας ἔδιδεν ἡ Γερουσία πρὸς συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης ταύτης ἄνευ χρονοτριβῆς καὶ συζητήσεων. Εἶναι δὲ ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας ὅτι ἡ συνθήκη τοῦ 1299 συνωμολογήθη κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ Ἀλεξίου Καλλέργη, ἢ μᾶλλον ἐπεβλήθη ὑπ' αὐτοῦ, διότι ὡς ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω εἰς Liber III, πλεῖσται ὅσαι ἀνωμαλίαι κτηματικαὶ ἀνεφύησαν. Τῆς συνθήκης ταύτης τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον ἐδημοσιεύθη διὰ πρώτην φορὰν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ E. Gerland, ἐν Archiv des Herzog von Kandia.

Πλὴν τῶν ὅσων εἰς τὰ ἑπόμενα βιβλία περιλαμβάνονται περὶ τῆς συνθήκης τοῦ Ἀλεξίου Καλλέργη, ὅρα καὶ ἀποφάσεις Μείζονος Συμβουλίου ἐν τόμῳ Α', τεῦχος ΙΙ τῶν Μνημείων τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, Α ΣΠ 6. 7. 8. 9. ιδ, ιστ, Γ 39 Γ ΣΠ 36. 39.

2. Ἡ ρυμοτομία τοῦ Χάνδακος ἀπησχόλησε τοὺς Βενετοὺς ἐξ ἀρχῆς τῆς ἐγκαταστάσεώς των ἐν Κρήτῃ. Περὶ τῆς ρούγας μαγίστρας τῆς κεντρικωτέρας ταύτης ὁδοῦ τῆς πόλεως γίνεται λόγος εἰς τὰς ἀποφάσεις τοῦ Μείζονος Συμβουλίου Βενετίας Α 6 κδ Β 3 δ. Ἐν τῷ ὑπ' ὄψει θεσπίσματι παρατηροῦμεν ὅτι ἡ ἀπόφασις τοῦ Μείζονος Συμβουλίου Β 3 δ συμπίπτει, ἂν καὶ μεσολαβεῖ ἑνδεκαετία. Αὕτη προβλέπει περὶ τῆς παραχωρήσεως τῶν οἰκοπέδων τῶν ἐχόντων πρόσοψιν πρὸς ταύτην, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς οἰκοδομιῆς ἐπὶ ὡρισμένου σχεδίου καὶ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν οὕτω ἀνεγερθεισῶν οἰκιῶν εἰς τὴν Κοινότητα μετὰ παρέλευσιν 29 ἐτῶν. Διὰ τοῦ μέτρου τούτου ὅμως ὁ ἐξωραϊσμὸς τῆς ὁδοῦ δὲν ἐπετεύχθη, ἀφ' οὗ μετὰ τόσα ἔτη ἀναγκάζεται ἡ Βενετικὴ Γερουσία νὰ ἐγκρίνῃ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὴν δαπάνην ἐκ τῶν δημοσίων εἰσπράξεων καὶ δὴ ἐκ τοῦ φόρου τοῦ ἐμπορίου Χάνδακος.

3. Τὸ ταμεῖον τοῦ φόρου τοῦ ἐμπορίου ἦτο ἐκ τῶν πλουσιωτέρων, διὰ τοῦτο αἱ ἐπείγουσαι ἀνάγκαι ἐθεραπεύοντο δαπάναις αὐτοῦ.

4. Ἡ περίληψις αὕτη εἶναι ἐλλειπεστάτη, διότι οὐδὲν καθορίζεται διὰ ταύτης. Ἀλλὰ περὶ πωλήσεως τῶν ἵππων τοῦ δουκὸς καὶ τῶν Συμβούλων Κρήτης πλεῖστα δυνάμεθα νὰ πληροφορηθῶμεν, ἀνατρέχοντες εἰς τὰς ἀποφάσεις τοῦ Μείζονος Συμβουλίου Βενετίας Α 6 α, Δ 33 κτλ. Ἡ ἔννοια τῶν ἀποφάσεων ἐκείνων εἶναι ὅτι δὲν ἐπετρέπετο εἰς τοὺς ρέκτορας νὰ χρηματίζωνται διὰ τῶν ἵππων των καὶ νὰ μὴ στερῶνται αὐτῶν, ὡς λίαν ἀναγκαίων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των.

5. Ἡ ἐκλογὴ τῶν ρεκτόρων τῶν κτήσεων ὑπῆρξε ζήτημα, τὸ ὁποῖον πολλάκις ἀπησχόλησε τὸ Μεῖζον Συμβούλιον καὶ τὴν Γερουσίαν. Τὰ ἀνώτατα ταῦτα Συμβούλια τῆς Πολιτείας εὑρίσκοντο πολλάκις εἰς δύσκολον θέσιν, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπεθύμουν, ὅπως οἱ κατερχόμενοι εἰς τὰς κτήσεις ρέκτορες διαχειρίζωνται τὰ κοινὰ μετὰ τῆς ὀφειλομένης χρηστότητος καὶ δικαιοσύνης, ἀφ' ἑτέρου δὲ προσεπάθουν νὰ ἀποστέλλωνται οἱ πτωχότεροι εὐγενεῖς διὰ νὰ δύνανται διὰ τοῦ μισθοῦ καὶ τῶν ἄλλων ὠφελειῶν νὰ ζήσωσι καὶ νὰ ἐξοικονομήσωσι ποσὸν διὰ τὰς οἰκογενείας των. Συνήθως οἱ πτωχοὶ οὗτοι ρέκτορες μὴ ἀρκούμενοι εἰς τὰς νομίμους ὠφελείας κατεχρῶντο τῆς θέσεώς των, ἐξαναγκάζοντες τοὺς ὑπηκόους εἰς καταβολὴν ἀνυπάρκτων δικαιωμάτων ἢ παρανόμων φορολογιῶν.

Ἡ ἱστορικὴ παράδοσις τῶν ρεκτόρων ἕνεκα τῶν ἀνωτέρω ἀτασθαλιῶν κατέλιπεν ἀνέκδοτα πλεῖστα ὅσα περὶ αὐτῶν. Ἐκ τῶν κοινοτέρων εἶναι τὸ ἐπισυμβὰν ἐν Ζακύνθῳ περὶ τὸν ΙΖ' ἢ ΙΗ' αἰῶνα. Ἡ σύζυγος τοῦ προνοητοῦ ἡ κοινῶς πρεβεδούρα, κατοικοῦσα ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς πόλεως εἶδεν ἐκεῖθεν Ζακυνθίους διαπληκτιζομένους ἐν τῇ πόλει καὶ πλήρης χαρᾶς ἔδραμε πρὸς τὸν σύζυγον φωνασκοῦσα: Λάδη, λάδη!

Τὸ λάδη ἦτο παραφθορὰ τοῦ λάδη (ἔλαιον). Ἠννόει δὲ διὰ τούτου ἡ ἀξιόλογος πρεβεδοῦρα ὅτι μετ' οὗ πολὺ οἱ διαπληκτιζόμενοι ἤθελον ἀχθῆ ἐνώπιον τοῦ συζύγου διὰ νὰ δικασθῶσι καὶ ὅτι ἐκεῖ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νοι, ὅπως ἐξασφαλίσωσι τὴν ἀπαλλαγήν των, θὰ προσεκόμιζον ποσότητα ἐλαίου. Τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦτο ἀνέκδοτον τῆς εὐσυνειδησίας τῶν προνοητῶν ἀναφέρει καὶ ὁ πολὺς κ. Ἀνδρέας Ἀνδρεάδης ἐν τῷ περισπουδάστῳ συγγράμματι αὐτοῦ ἡ Οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς Ἑπτανήσου ἐπὶ Βενετοκρατίας.

8. Οἱ ἐν Κρήτῃ γενόμενοι ἐξοπλισμοὶ ἐβάρυνον τὴν νῆσον ἔστω καὶ ἂν οὗτοι ἐνηργοῦντο διὰ νὰ βοηθήσωσι τοὺς Βενετούς, οἵτινες εὑρίσκοντο εἰς ἐμπόλεμον κατάστασιν μὲ ἄλλα κράτη. Ἐν τῷ παρόντι θεσπίσματι πρόκειται περὶ τοῦ ἑπταετοῦς πολέμου κατὰ τοῦ Αὐτοκράτορος Κωνσταντινουπόλεως (1296-1303). Ὅρα Ἀποφάσεις Μείζονος Συμβουλίου Βενετίας, Γ 14 καὶ Γ ΣΠ 14.

10. Θὰ ἦτο λίαν διαφωτιστικὸν περὶ τῶν στρατολογικῶν ὑποχρεώσεων τῶν δουλοπαροίκων τῆς Κρήτης, ἐὰν τὸ θέσπισμα τοῦτο διεσώζετο, διότι ἐκ τῆς περιλήψεως δὲν προκύπτει ἡ ἔννοια αὐτοῦ. Οἱ δουλοπάροικοι ἀσφαλῶς ἐστρατολογοῦντο, διότι ἦσαν ἡ τάξις ἡ μᾶλλον πολυάνθρωπος, χρησιμοποιούμενοι διὰ τὰς βαρυτέρας ὑπηρεσίας καὶ δὴ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐρέτου τῶν κατέργων. Διὰ νὰ λάβωμεν δὲ ἰδέαν τῶν χρησιμοποιουμένων ἐρετῶν εἰς ἕκαστον κάτεργον, ἀρκεῖ νὰ σημειώσωμεν, ὅτι δι' ἑκάστην κώπην ἐχρησιμοποιοῦντο ἑπτὰ ἐρέται. Οὗτοι ὅμως δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ κωπηλατῶσι συνεχῶς· διὰ τοῦτο ὑπῆρχον διπλοῖ καὶ πολλάκις τριπλοῖ ἐρέται δι' ἑκάστην κώπην. Ἐπειδὴ δὲ ἕκαστον κάτεργον ἐκινεῖτο διὰ πεντήκοντα τουλάχιστον κωπῶν, οἱ ἐρέται ἦσαν ἑπτακόσιοι.

11. Ἡ προνοητικότης τῶν Βενετῶν περὶ τῆς αὐταρκείας τῶν στόλων των ἐν πλῷ καθίσταται ὑποδειγματική. Εἶναι γνωστὸν ὅτι αἱ ἐν τῇ Μεσογείῳ κτήσεις των ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς τροφοδοτικοὶ σταθμοὶ τῶν ἐμπορικῶν καὶ τῶν πολεμικῶν των στόλων. Ἐνταῦθα παρατηροῦμεν, ὅτι ἅμα τῷ σχηματισμῷ τοῦ νέου στόλου τῆς Ἑνώσεως κατὰ τῶν Τούρκων συνέστη εἰδικὴ ἀποθήκη τροφοδοσίας αὐτοῦ, ἡ ὁποία θὰ συνετηρεῖτο δι' εἰδικῶν πόρων.

12. 13. 14. 15. Τὰ ὑπ' ὄψει θεσπίσματα ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν ἀποτελοῦσι τὴν πρεσβείαν τοῦ 1301. Κύριον ἀντικείμενον αὐτῆς ὑπῆρξεν ἡ σύμβασις μεταξὺ Βενετίας καὶ τιμαριούχων Κρήτης περὶ προαγορᾶς σίτου, καθορισμοῦ τῆς τιμῆς καὶ τοῦ τρόπου τῆς παραδόσεως αὐτοῦ. Ἐνῶ δὲ ὁ πρεσβευτὴς παρέμενεν ἐν Βενετίᾳ πρὸς συζήτησιν τῶν αἰτημάτων τῶν συμπολιτῶν του, ἐλάμβανε συμπληρωματικῶς ὁδηγίας πρὸς ἐπίλυσιν καὶ ἄλλων ζητημάτων, τὰ ὁποῖα συνεζητήθησαν βραδύτερον.

Τὸ 13 πραγματεύεται περὶ τῆς ἐπαναφορᾶς τῆς τιμῆς τοῦ ἅλατος εἰς 2 στερλίνας ἀντὶ τῶν $2\,^1/_2$. Ὡς εἴδομεν εἰς τὰς ἀποφάσεις Μείζονος Συμβουλίου B2 :θ ἡ τιμὴ ηὐξήθη τὴν 17 Ἰουλίου 1295.

Τὸ 14 πληροφορεῖ ἡμᾶς περὶ τοῦ λίαν περιέργου ἐθίμου τῆς ἐνεχυριάσεως ὁλοκλήρων χωρίων, ἐθίμου ὅμως λίαν ἐπιζημίου εἰς τὰ συμφέροντα τῆς Κοινότητος καὶ ἐπαχθεστάτου διὰ τοὺς δουλοπαροίκους.

Τὸ δὲ 15 ἀφορᾷ τὴν ἐπισκευὴν τοῦ λιμένος Χάνδακος. Ὁ λιμὴν οὗτος ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ εἶχεν ἀνάγκην συνεχοῦς ἐπισκευῆς καὶ κατ' ἀκολουθίαν μεγάλης δαπάνης. Ὡς εἴδομεν εἰς τὰς ἀποφάσεις Μείζονος Συμβουλίου B2δ καὶ B3, τὰ ἐκ τοῦ φόρου τοῦ ἐμπορίου εἰσπραττόμενα προωρίζοντο πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον· ἡ ἀπόφασις αὕτη φέρει ἡμερομηνίαν 11 Ἰουλίου 1920. Διὰ τοῦ θεσπίσματος τούτου ἡ δαπάνη αὐξάνεται μὲν εἰς 2000 ὑπέρπυρα ἐτησίως, γεννᾶται ὅμως ἀμφιβολία ἐὰν ἡ δαπάνη αὕτη θὰ ἐγίνετο ἐκ τοῦ φόρου τοῦ ἐμπορίου ἢ ἐκ τῶν εἰσπράξεων τῆς Κοινότητος.

21. Ὡς εἴδομεν ἐν τῇ πρεσβείᾳ τοῦ 1301 ἡ Βενετία ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν τῆς προαγορᾶς τοῦ σίτου ἐπὶ μίαν πενταετίαν, ἐπὶ καταβολῇ ἀρραβῶνος τοῦ ἑνὸς τρίτου τῆς ἀξίας του. Τὰ χρήματα ταῦτα εἶχεν ἀναλάβει ἡ Γερουσία νὰ σταλῶσιν ἐκ Βενετίας, ἐν τούτοις διατάσσει τοὺς ταμίας Κρήτης νὰ συνάψωσι δάνειον πρὸς καταβολὴν αὐτῶν πρὸ τῆς συγκομιδῆς.

28. Καθίσταται φανερὸν καὶ ἀναμφισβήτητον ἐκ τοῦ θεσπίσματος τούτου, ὅτι στρατολογία πρὸς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πύκνωσιν τῶν στελεχῶν ἐνηργεῖτο ὄχι μόνον εἰς τὰς Βενετοκρατουμένας ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς κατακτωμένας χώρας Ὁ Φραγκῖσκος Πασχαλῖγος ζητεῖ τὴν ἀποζημίωσίν του διὰ τὴν στρατολογίαν τῶν Γαϊφατῶν. Γαϊφᾶται ἐννοοῦνται, πιθανῶς, οἱ κάτοικοι τῆς Κάφφας ἢ Θεοδοσίας, παραθαλασσίου πόλεως τῆς Κριμαίας.

Ἐπεξήγησις τοῦ γεγονότος τῆς ἐποχῆς δίδεται εἰς τὸ Liber III ἀριθ. 1. Σημ. 1.

30. Εἰς τὸν Ἀλέξιον Καλλέργην παραχωρεῖται τὸ δικαίωμα νὰ διατρέφῃ δέκα πέντε ἡμιόνους. Τὸ θέσπισμα ἐπαναλαμβάνεται ἐν ἀριθμῷ 34. Εἶναι γνωστόν, ὅτι εἰς τοὺς Ἕλληνας δὲν ἐπετρέπετο ἡ διατροφὴ ἵππων ἢ ἡμιόνων, διὰ τὸν φόβον τῶν ἐπαναστάσεων, μόνον δὲ εἰς τοὺς τιμαριούχους ἀποίκους Βενετοὺς εὐγενεῖς ἦτο ἐπιβεβλημένη ἡ διατροφὴ ἵππων καὶ ἡμιόνων, ὅπως δύνανται νὰ τελῶσι τὰς τιμαριωτικὰς συνεισφορὰς εἰς ἵππους. Εἰς τὰς Ἀποφάσεις τοῦ Μείζονος Συμβουλίου Δ 33 βλέπομεν ὅτι ἀπηγορεύετο εἰς Ἕλληνας νὰ ἀγοράζωσι τοὺς ἵππους τοῦ Δουκὸς καὶ τῶν Συμβούλων.

31. Σημαντικὴ καὶ διαφωτιστικὴ πρεσβεία τῆς Κρήτης, ἡ ὁποία εὐτυχῶς διεσώθη.

32. Τὸ ζήτημα τῶν ἵππων ἀπησχόλησεν ἀνέκαθεν τὴν κεντρικὴν Κυβέρνησιν Βενετίας. Διὰ νὰ εἶναι παρεσκευασμένη πολεμικῶς, συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς, ἥτις ἐφηρμόσθη ὑπὸ τῶν Βενετῶν ἅμα τῇ ἀγορᾷ τῆς νήσου, παρίστατο ἀνάγκη νὰ ἔρχεται ἀρωγός, ὅπως τὰ στρατιωτικὰ τιμάρια τὰ συνεισφέροντα ἵππους, αἱ ἱππαρχίαι, εὑρίσκονται πάντοτε ἐφωδιασμένα διὰ τῶν κεκανονισμένων ἵππων. Φαίνεται ὅμως ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐν Κρήτῃ δὲν ἀνετρέφοντο ἵπποι πολεμικοί, δηλαδὴ κατάλληλοι διὰ τοὺς τιμαριούχους, καὶ ἑπομένως οἱ ἀναγκαιοῦντες ἵπποι μετεφέροντο ἔξωθεν. Ἀνελάμβανε λοιπὸν ἐπιχειρηματίας τὴν προμήθειαν τῶν ἵππων τούτων, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Δούξ καὶ οἱ Σύμβουλοι εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ παρέχωσι δάνειον.

33. Ἡ κεντρικὴ Κυβέρνησις Βενετίας δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εἶναι ἐν γνώσει τῶν συνθηκῶν, εἰς τὰς ὁποίας εὑρίσκονται αἱ θάλασσαι τῆς Μεσογείου. Ἕνεκα τούτου ἀνέθετε τὴν εὐθύνην τῆς ἀσφαλείας τῶν στόλων της εἰς τοὺς καπετάνους καὶ τοὺς κατὰ τόπους ρέκτορας.

37. Ἀποδεικνύεται ἡ πρόνοια τῆς Γερουσίας περὶ τῆς ἀκεραιότητος τῶν τιμαρίων, καὶ τοῦτο, διότι ἐὰν ταῦτα δὲν ἦσαν ἐν τάξει, ὡς πρὸς τὰ κτήματα, συμφώνως πρὸς τὴν παραχώρησιν, οἱ τιμαριοῦχοι δεδικαιολογημένως ἠδύναντο νὰ μὴ εἶναι συνεπεῖς εἰς τὰς τιμαριωτικάς των ὑποχρεώσεις.

38. Κατὰ πᾶσαν ἐποχὴν ὑπῆρχον οἱ αὐθαιρέτως καταλαμβάνοντες κτήματα τοῦ δημοσίου· παρὰ τὰς αὐστηρὰς διατάξεις ἡ κατάχρησις αὕτη οὐδέποτε ἔπαυσεν ἐν Κρήτῃ.

39. Πρὸς ἐξοικονόμησιν χρημάτων ἐκ τῶν εἰσπράξεων Χανίων καταργοῦνται οἱ σύμβουλοι καὶ οἱ ταμίαι, τὰ δὲ οὕτω ἐξοικονομούμενα χρήματα προορίζονται πρὸς βελτίωσιν τοῦ λιμένος Χανίων. Σημαντικὸν θέσπισμα διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Βενετοκρατίας ἐν Κρήτῃ.

40. Τὸ θέσπισμα τοῦτο πιθανῶς προεκλήθη κατόπιν παραπόνων. Τὰ ἐν λόγῳ ὀφφίκια θὰ ἐδίδοντο εἰς μὴ κατοικοῦντας ἐν Χανίοις.

41. Οἱ νόθοι τῶν εὐγενῶν δὲν εἶχον πολιτικὰ δικαιώματα, δηλαδὴ δὲν ἐθεωροῦντο εὐγενεῖς, ἠδύναντο ὅμως, κατὰ τὸ θέσπισμα, νὰ εἶναι τιμαριοῦχοι, διότι τὰ τιμάρια ἐν Κρήτῃ συμφώνως πρὸς τὴν παραχώρησιν ἦσαν διῃρημένα εἰς ἱππαρχίας, εἴτε συνεισφέροντα ἱππεῖς καὶ σερβενταρίας, εἴτε συνεισφέροντα πεζούς. Αἱ ἱππαρχίαι εἶχον δοθῆ εἰς εὐγενεῖς, αἱ δὲ σερβενταρίαι εἰς ἀστούς.

42. Τὸ θέσπισμα τοῦτο ἀποκλείει ἐντελῶς τοὺς Ἕλληνας ἐκ τοῦ Μείζονος Συμβουλίου Κρήτης, δηλαδὴ δὲν ἀναγνωρίζει Ἕλληνας εὐγενεῖς. Ἐν τούτοις δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ εἴς τινας ἐξ αὐτῶν τὴν ἰδιότητα τοῦ τιμαριούχου, διότι, ὅτε ἐγένετο ὁ ἀποικισμὸς τῶν Βενετῶν ἐν Κρήτῃ, ἀνεγνωρί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σθησαν οἰκογένειαί τινες Ἑλλήνων ὡς τιμαριοῦχοι, ἐδόθησαν δηλαδὴ ψιχία τινὰ ἐκ τῶν κτημάτων, τὰ ὁποῖα ἐδημεύθησαν παρ' αὐτῶν.

43. Πρὸς συγκέντρωσιν τῆς πόλεως Χανίων, ἡ ὁποία μόλις πρό τινος εἶχε κατοικηθῇ, ἀπηγορεύθησαν τὰ ξενοδοχεῖα καὶ τὰ καπηλεῖα ἐκτὸς τῶν τειχῶν, ὅπως ἐμποδισθῇ ὁ σχηματισμὸς συνοικισμῶν καὶ προαστείων, πρὸ τῆς πυκνώσεως τοῦ πληθυσμοῦ ἐντὸς τῆς περιτετειχισμένης πόλεως.

44. Ἐφαρμόζονται καὶ ἐν Χανίοις αἱ διατάξεις περὶ οἴνου, αἵτινες ἦσαν ἐν ἐνεργείᾳ ἐν Χάνδακι.

45. Ἐφαρμόζονται ἐπίσης αἱ διατάξεις περὶ σίτου ὡς ἐν Χάνδακι.

47, 48. Πλεῖστα εἶναι τὰ ἀναφυέντα ζητήματα ἐκ τῆς συνθήκης τοῦ Ἀλεξίου Καλλέργη. Ὁ Ἀλέξιος Καλλέργης, εὐκαιρίας δοθείσης, ἠθέλησε νὰ ἀνακτήσῃ τὰ προγονικά του κτήματα, τὰ ὁποῖα εἶχον παραχωρηθῇ ὑπὸ τῶν Βενετῶν εἰς τοὺς ἀποίκους ὡς ἀδέσποτα. Κατωτέρω θὰ ἴδωμεν ἐν ἐκτάσει τὰ ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα ἔσχε διὰ τὴν Κρήτην ἡ συνθήκη αὕτη.

49. Ἡ κεντρικὴ Κυβέρνησις Βενετίας εἶναι σύμφωνος, ὅπως ἡ κυριαρχία τῆς νήσου Κῶ περιέλθῃ εἰς τὸν Ἄγγελον Κουερίνην μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μπελέττου Ἰουστινιάνη ἀποίκου ἐν Κρήτῃ.

50. Προετοιμασία ὅπως συζητηθῶσι τὰ αἰτούμενα ἐν τῇ πρεσβείᾳ τῶν Κρητῶν. Πρεσβευτὴς εἶχε σταλῇ ὁ Ρωμαῖος Κουερίνης κατὰ τὸ ἔτος 1303. Ἡ πρεσβεία αὕτη δυστυχῶς δὲν συμπεριλαμβάνεται ἐνταῦθα, οὐδὲ εἰς τὰ εὑρετήρια τοῦ ἀκολουθοῦντος βιβλίου. Πρεσβεία τοῦ 1304 ὑπάρχει καὶ παρατίθεται κατωτέρω, ἀλλ' ὡς θὰ ἴδωμεν οἱ πρεσβευταὶ εἶναι δύο καὶ οὐδεὶς τούτων εἶναι ὁ ἐν τῷ θεσπίσματι ἀναφερόμενος. Ἐκτὸς ἂν πρόκειται περὶ τῆς αὐτῆς πρεσβείας, τῆς ὁποίας ἐν τῷ μεταξὺ ἀντικατεστάθη ὁ πρεσβευτής. Ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τῶν βιβλίων δὲν δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νὰ κρίνωμεν περὶ τοῦ ζητήματος. Τὸ πιθανώτερον ὅμως εἶναι ὅτι πρόκειται περὶ τῆς αὐτῆς πρεσβείας τοῦ 1304.

51. Καὶ πάλιν ἐπανέρχεται ἡ Γερουσία ἐπὶ τῆς ἀπαγορεύσεως εἰσαγωγῆς ξένου οἴνου ἐν Κρήτῃ, ὅπως μὴ ζημιωθῇ ἡ ἐπιτόπιος παραγωγή. Ἐξαιροῦνται τῆς ἀπαγορεύσεως οἱ ρέκτορες, οἵτινες δικαιοῦνται νὰ εἰσάγωσιν οἶνον ἐντεῦθεν τῆς Ἀδριατικῆς πρὸς ἰδίαν χρῆσιν καὶ τῶν οἰκογενειῶν των. Ἡ συγκατάβασις αὕτη ὅμως ὑπῆρξεν ἀρχὴ καταχρήσεως, διότι φαίνεται ὅτι ὁ ἔξωθεν εἰσαγόμενος οἶνος ἦτο κατὰ πολὺ εὐθηνότερος τοῦ οἴνου Κρήτης.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER II.

1303–1307

1

Ἡ διαίρεσις τῶν σερβενταριῶν εἰς ἱππαρχίας παραμένει ὡς ἔχει.

Fo 3 Diuisio seruentariarum in caualarias remaneat in statu presenti.

2

Περὶ εὐρύνσεως καὶ ἐπισκευῆς τοῦ λιμένος, δαπανωμένων πρὸς τοῦτο ὑπερπύρων χιλίων καὶ ἔτι πλέον.

Fo 4 Augumentetur et aptetur portus et ponantur ad hoc yperpera M et ultra.

3

Οἶνος ἐκεῖθεν τῆς Ἀδριατικῆς δὲν μεταφέρεται ἐν Κρήτῃ, εἰ μὴ πρὸς χρῆσιν τῶν ρεκτόρων καὶ τοῦτο ἐπὶ ἓν ἔτος.

Fo 5 Vinum de ultra culfum non portetur in Cretam nisi pro uso rectorum et hoc usque ad I annum.

4

Νὰ ἐξετασθῇ παρὰ τῶν ἀποστελλομένων, ἐὰν εἶναι δυνατὸν νὰ κατασκευασθῶσιν αὐτόθι ἅλυκαί, ὡς πρὸς τὴν διοχέτευσιν ὕδατος ἐπιμένομεν εἰς τὴν προτέραν κατάστασιν.

Fo 5 Videatur per aliquos mittendos si possent fieri ibi saline, et de aqua ducenda stemus firmi ad pristinum statum.

5

Περὶ ἀποζημιώσεως τοῦ Σήφη Βλαστοῦ διὰ τὸ ἥμισυ τιμάριον (ἱππαρχίαν) δοθὲν εἰς τὸν Ἀλέξιον Καλλέργην.

Fo 5 Satisfiat Sifi Vlasto pro dimidia caualaria data Alexio Kalergi.

6

Ἀποστέλλονται εἰς Κρήτην μέχρι δέκα πέντε χιλιάδων σολδίων γροσίων.

Fo 27 Mittantur in Cretam usque soldos XV mille grossorum.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

7

Περὶ πληρωμῆς τῆς τρίτης δόσεως πρὸς τιμαριούχους Χανίων, τῶν ὁποίων αἱ οἰκίαι κατηδαφίσθησαν.

Fo 21 Ducha et consiliarij soluant terciam pagam feudatis Canee quibus fuerunt domus prostrate.

8

Περὶ τοῦ ζητήματος δουλοπαροίκων οὐδὲν ἀποφασίζεται νεώτερον, ἐκλέγονται μόνον σοφοὶ πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος.

Fo 23 Stemus firmi ad factum agraforum Chanee et eligantur sapientes.

9

Ξένοι δουλοπάροικοι κατοικοῦντες ἐν Κρήτῃ δύνανται νὰ ἐγγραφῶσιν εἰς τὴν κοινότητα καταβάλλοντες ὑπέρπυρον.

Fo 22, 43 Villani foresterij habitantes in insula ascribantur comuni et soluant unum yperperum.

10

Περὶ τοῦ τειχισμοῦ τῆς Κρήτης προβλέπουσιν ὁ Δόγης, οἱ Σύμβουλοι καὶ οἱ πρόεδροι τοῦ δικαστηρίου τῶν 40.

Fo 42 Pro muris et turribus Crete prouideatur per Dominum, consiliarios et capita.

11

Ἐὰν δύνανται νὰ ἐξευρεθῶσι μέχρις εἴκοσι χιλιάδων ὑπέρπυρα, ἡ κοινότης Βενετίας ἐγγυᾶται τὸ δάνειον, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ κατασκευασθῶσιν οἰκίαι, φρούρια καὶ πύργοι.

Fo 43 Si poterunt reperiri usque yperpera xx mille comune Venetiarum conseruet se plezium pro faciendis domibus, castris et turribus.

12

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν Μαμελούκων κομισθέντων ὑπό τινος Γενουαίου Ὀτομπόνου ἂς ἐνεργήσωσιν ὁ Δούξ καὶ οἱ Σύμβουλοι, ὅπως σώσωσιν αὐτούς.

Fo 48 Super facto Mamolucorum delatorum per quedam Otobonum Januensem faciat Duca et Consiliarij eos saluari.

13

Ἐπιτρέπεται ἡ μεταφορὰ ξυλείας ἐπὶ τριετίαν καταβαλλομένου τοῦ ἡμίσεος δασμοῦ.

Fo 49 Possit portari lignamen in Cretam soluendo medium dacium usque ad tres annos.

14

Πρεσβεία τιμαριούχων Κρήτης 1304.

Περὶ συγχωνεύσεως τιμαρίων σερβενταριῶν εἰς ἱππαρχίας.

Ἐπειδὴ ἡ πραγματικὴ ἄμυνα τῆς νήσου βασίζεται ἐπὶ τῶν ἱππαρχιῶν, διὰ τοῦτο ἐπιτρέπεται αἱ σερβενταρίαι, ἤτοι τὰ τιμάρια τὰ συνεισφέροντα πεζούς, νὰ συγχωνευθῶσιν εἰς ἱππαρχίας, ἐν ἀναλογίᾳ τριῶν σερβενταριῶν εἰς μίαν ἱππαρχίαν, ἢ 6 σερβενταριῶν εἰς δύο ἱππαρχίας. Οἱ τιμαριοῦχοι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

οἱ οὕτω μεταβαλλόμενοι εἰς τιμαριούχους συνεισφέροντας ἵππους ὀφείλουσι νὰ ὑπηρετῶσιν ἔφιπποι αὐτοπροσώπως. Αἱ δὲ σερβενταρίαι, αἱ ὁποῖαι θὰ παρέμενον τοιαῦται, συνεισφέρουσαι δηλαδὴ πεζούς, θὰ ὑπηρετῶντσι αὐτοπροσώπως ὑπὸ τῶν τιμαριούχων, χωρὶς νὰ δύνανται οὗτοι νὰ διορίζωσιν ἀντικαταστάτην, εἰ μὴ ἐν περιπτώσει σωματικῆς ἀνικανότητος. Τοῦ λοιποῦ αἱ συγχωνευθεῖσαι σερβενταρίαι δὲν δύνανται νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν προτέραν κατάστασιν.

Copia dal Libro Negro della cancellaria Maggior di Candia. fo 3.
Ambasseria dell' Eccmo Ms. Andrea Corner et Lunardo Gradenigo; fù l'anno 1304.

De coniunctione Seruentariarum.

Petrus Gradonico Dei gratia Dux Venetiarum etc. *Nobili et sapienti uiro** Guidoni de Canali *de suo mandato* duche Crete *et nobilibus uiris* eius consiliarijs, *fidelibus dilectis salutem et dilectionis affectum.* Venientes ad nos uiri nobiles Andreas Cornario et Leonardus Gradonico Ambaxatores uestri et uniuersitatis militum *fidelium nostrorum, a nobis inter alia,* petierunt, *instanter, quod pro salute, et conseruatione insule ordinari facere dignaremur, quod* seruentarie coniungi possent in unum, *ut de cetero ad ipsum seruirent. Nos antem habentes preter aliis ad statum bonum insule nostre speciale intuitum et super consulta mediatione pensantes,* decreuimus *solemni deliberatione prehabita quod,* cum equites *in dicta insula,* sint deffensio, et securitas maxima, *et per consequens pedites, deffensionem modicam; faciant* seruentarias, coniungi posse hoc modo et ordine infrascripto: ut seruentarie, omnes seruientes pedites coniungatur tres in simul uel sex in simul, *sicut uobis uidebitur,* et illi, *feudatorum,* quorum erunt seruertarie *ipse,* ad equum seruiant in persona, et reliqui refutent ei, qui seruierit, id quod uobis conueniens uidebitur, *tali conditione quod,* si aliquis feudatorum *dare uellet qnod sua seruentaria esset de illis, que conditionate fuerunt per concessionem seruire* peditum *et* nollet de dicta coniunctione *esse contentus,* serviat in persona ad sua seruentaria, nec possit ponere aliquem loco suo, *aliquo modo,* nisi occasione euidentis infirmitatis *sue persone,* et de cetero omnes caualarie non possint separari aliquo modo uel ingenio, quantum ad guarnitionem. *Quare uobis* scribimus per nos et nostra consilia Minus, Rogatorum et XL *uobis precipiendo* mandantes *quatenus facientes premissa in commissionibus nostris, conscribi et ordinare* et obseruari facere inviolabiliter.

Data in nostro Ducali Palatio die IIII Julij Indictione II. MCCCIIII.

15

Ὑπὲρ Λεονάρδου Γραδονίκου ἀναφερομένου.

Fo 50 Pro Leonardo Gradonico petente etc.

* Τὰ διὰ πλαγίων στοιχείων δὲν συμπεριλαμβάνονται εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Gerland ἐκδοθὲν κείμενον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

16

Ἀποστέλλονται εἰς Κύπρον τεχνῖται ἱκανοὶ πρὸς κατασκευὴν ἁλυκῶν.

Fo 50 Mittatur in Cyprum et alio pro magistris scientibus facere salinas.

17

Ἀντίγραφον τῶν καταστίχων Κρήτης κρατεῖται ὑπὸ τῶν ταμιῶν.

Fo 69 Exemplum catasticorum de Creta stet in manibus camerariorum.

18

Εἰς Φίλιππον ἐκ Κρήτης διὰ τὰς δαπάνας, ἃς ὑπέστη δι' ἐξοπλισμὸν πλοίου.

Fo 74 Phylippus de Creta pro expensis per eum subportatis in armando.

19

Ὁμοίως εἰς τὸν Φιλιππάτσιον καὶ ἀδελφόν του ἐκ Κρήτης.

Fo 75 Phylippatius de Creta et frater similiter.

20

Ὁ ἐπιθυμῶν νὰ ἐπεξεργασθῇ ξυλείαν ἐν Κρήτῃ δύναται νὰ ἐξαγάγῃ τοιαύτην ἐκ Βενετίας ἀτελῆ ἐπὶ τριετίαν.

Fo 41 Volens facere laborari in insula Crete, possit extrahere lignamen hinc sine datio usque ad triennium.

21

Ὁ Δοὺξ Κρήτης νὰ πληρώσῃ τὸ τρίτον τῆς ἀξίας τῶν ἵππων.

Fo 41 Ducha solui faciat capitale de tertia parte equorum.

22

Περὶ τοῦ εἰς τὴν κοινότητα διδομένου σίτου.

Fo 41 Pro frumento dando comuni.

23

Δύνανται οἱ ἐν Κρήτῃ νὰ λάβωσι δάνειον διὰ τὸν πόλεμον μέχρι δέκα χιλιάδων ὑπερπύρων.

Fo 41 Possint accipere mutuo pro guerra usque yperpera x mille.

24

Δύνανται νὰ ἀνεγείρωσι δύο φρούρια εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον.

Fo 108 Possint facere construi duo castra in capite leuantis.

25

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει λαμβάνουσι μόνον ὑπέρπυρα δύο χιλιάδας.

Fo 108 Soluant tunc solum yperpera II mille.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

26

Δύνανται νὰ καλλιεργῶσι τὰ τιμάρια, ὡς πρότερον, ἀρκεῖ νὰ μὴ ὑστερήσωσιν αἱ τιμαριωτικαὶ ὑποχρεώσεις.

Fo 78 Possint sclapari [scalpari] feuda ut prius, dummodo uarnitio non habeat defectum.

27

Οἱ δουλοπάροικοι, οἵτινες μετῴκησαν διὰ δέκα ἔτη πρὸ τῆς προκηρύξεως καὶ οἵτινες δὲν εἶναι ἐγγεγραμμένοι ὡς δουλοπάροικοι τῆς κοινότητος ἢ προσώπου τινός, λογίζονται εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ἐκείνων, οἵτινες ἦλθον μετὰ τὴν προκήρυξιν.

Fo 22,79 Villani qui uenerunt per x annos ante mandatum qui non sunt scripti comuni nec specialibus personis sint ad conditionem illorum qui uenissent post mandatum.

28

Ὁ ἐν Κρήτῃ καὶ Ρωμανίᾳ παραγόμενος βάμβαξ δύναται νὰ μεταφερθῇ εἰς Βενετίαν εἰς πᾶσαν ἐποχήν.

Fo 134 Perpetua. Bambatium natum in Creta et in Romania possit adduci omni tempore.

29

Οἱ καλόγηροι τοῦ Στύλου δὲν φορολογοῦνται ὑπὸ τοῦ Καστελλάνου Ἀποκορώνου.

Fo 135 Kalogeri de Stilo non grauentur per castellanum Bicorne.

30

Δύνανται οἱ ἀνωτέρω καλόγηροι νὰ ἐξαγάγωσι σῖτον προερχόμενον ἐκ τῆς καλλιεργείας των.

Fo 135 Possint extrahere frumentum de suis laborerijs.

31

Δύνανται οἱ αὐτοὶ καλόγηροι νὰ μετακαλέσωσι τριάκοντα ἐννέα δουλοπαροίκους ἐκ Πολμόζας, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ καταβάλωσιν εἰς τὴν κοινότητα ὑπέρπυρα 39.

Fo 135 Habeant uillanos XXXVIIII per eos conductos de Polmosa et reddant comuni yperpera 39 pro ipsis.

32

Διατάσσεται ὁ Δοὺξ Κρήτης νὰ ἀναβάλῃ τὰ ἔργα τῶν οἰκημάτων τῶν Συμβούλων, μέχρις οὗ οἱ τιμαριοῦχοι Χανίων πληρώσωσι.

Fo 16 Scribatur Duche quod supersedeat laboreria domorum consiliariorum, quousque feudatis Chanee satisfecerint.

33

Οἱ δουλοπάροικοι οἱ ὑπηρετοῦντες εἰς τὰ χωρία τὰ ἀνήκοντα εἰς τὴν κοινότητα ἐξαιροῦνται τῆς καταβολῆς τοῦ ἑνὸς ὑπερπύρου ἐτησίως, τὸ ὁποῖον ὤφειλον νὰ καταβάλωσιν εἰς τὴν κοινότητα.

Fo 43 Villanis deputatis casalibus comunis dimittatur yperperum 1 quod soluunt comuni.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

34

Οἱ ἔχοντες οἰκίας εἰς μίσθωσιν ἐπὶ 29 ἔτη θὰ δύνανται νὰ ἔχωσι ταύτας ἐπὶ τῷ αὐτῷ μισθώματι ἐσαεί.

Fº 43 Perpetua. Habentes domos ad XXIX annos possint eas habere perpetuo pro illo affictu quo erant affictate.

35

Τὰ ἐναπομείναντα δύο ἄρθρα τῆς πρεσβείας τῶν Κρητῶν δύνανται νὰ καθορίσωσιν ὁ Δόγης, οἱ Σύμβουλοι, οἱ πρόεδροι τῶν 40 καὶ τρεῖς σοφοί.

Fº 79 Dominus Dux, consiliarij et capita, et tres sapientes possint definire II capitula ambaxate Cretensis residua.

36

Περὶ τῶν ναύλων ἀπὸ Βενετίας εἰς Κρήτην καὶ τἀνάπαλιν.

Fº 126 Naula hinc in Cretam.

Fº 127 In reditu uero.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. Τὰ θεσπίσματα τὰ ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίθενται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.

1. 14. Τὰ τιμάρια ἐν Κρήτῃ ἦσαν διῃρημένα εἰς τιμάρια συνεισφέροντα πεζοὺς καὶ εἰς συνεισφέροντα ἱππεῖς. Σερβενταρίαι ἐκαλοῦντο τὰ πρῶτα, καβαλλαρίσι τὰ δεύτερα.

Κατὰ τὴν πρώτην παραχώρησιν τοῦ 1212 αἱ σερβενταρίαι ἐδόθησαν εἰς ἀστούς, αἱ δὲ ἱππαρχίαι εἰς εὐγενεῖς. Ἡ διάταξις αὕτη εἰς μεταγενεστέραν ἐποχὴν δὲν ἀληθεύει.

Συμφώνως πρὸς τὸ θέσπισμα τοῦτο φαίνεται ὅτι ἐζητήθη ἡ συγχώνευσις τῶν σερβενταριῶν εἰς καβαλλαρίας, μὴ γενομένη ἀποδεκτὴ τότε, δηλαδὴ κατὰ τὸ 1303. Τὸ ἑπόμενον ὅμως ἔτος 1304, ἀπεφασίσθη ἡ ἀποστολὴ εἰδικῆς πρεσβείας πρὸς τοῦτο ἐκ Κρήτης, διὰ τῆς ὁποίας ἐζητήθη ἡ συγχώνευσις αὕτη, σὺν τῇ αἰτιολογίᾳ ὅτι ἡ ἄμυνα τῆς νήσου βασίζεται ἐπὶ τῶν ἱππαρχιῶν.

Ἡ πρεσβεία αὕτη περιλαμβάνεται εἰς τὴν συλλογὴν πρεσβειῶν Κρήτης, τῆς ὁποίας πλεῖστα ἀντίγραφα σώζονται.

Διὰ πρώτην φορὰν ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Φλαμινίου Κορνηλίου ἐν «Creta Sacra» τομ. II σελ. 306. Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Gerland ἐν «Archiv des Herzogs von Kandia» σελ. 44. ἐκ χειρογράφου, τὸ ὁποῖον ἐσώζετο παρὰ τῷ Οὐρμπάνῃ ντὲ Geltof ἐν Βενετίᾳ καὶ τὸ ὁποῖον κρίνω ἐλλιπέστατον παραβαλλόμενον πρὸς τὸ παρ' ἐμοῦ δημοσιευόμενον, ληφθὲν ἐκ τῶν χειρογράφων τοῦ Κρατικοῦ ἀρχείου Βενετίας.

2. Τὸ ζήτημα τοῦ λιμένος Χάνδακος ἀπησχόλησεν ἀνέκαθεν τὴν κεντρικὴν κυβέρνησιν Βενετίας. Εἰδικοὶ πόροι πρὸς τοῦτο προωρίσθησαν, (ὅρα Ἀποφάσεις Μείζονος Συμβουλίου Β΄ 2 ὃ καὶ Β 3 ὃ) καὶ εἰδικὴ μέριμνα ἀνέκαθεν ἐλαμβάνετο, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἑπομένοις θὰ ἴδωμεν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

3. Ἡ Κρήτη οἰνοπαραγωγὸς δὲν ἠδύνατο νὰ ἀνέχηται τὴν εἰσαγωγὴν οἴνου ἔξωθεν, καὶ μάλιστα ὑπὸ τῶν ρεκτόρων, οἵτινες ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς εἰσαγωγῆς πρὸς ἰδίαν χρῆσιν εἰσῆγον τοῦτον πρὸς ἐμπορίαν.

4. 16. Τὸ θέσπισμα τοῦτο εἶναι σημαντικόν, διότι πληροφορούμεθα πότε ἐγένετο σκέψις καλλιεργείας ἁλυκῶν καὶ παραγωγῆς ἅλατος. Ἡ γενομένη τότε μελέτη ὑπῆρξεν ἐνθαρρυντική, διότι μετά τινα χρόνον ἢ μᾶλλον τὸ 1305 ἀποστέλλονται εἰδικοὶ τεχνῖται, ὅπως κατασκευάσωσι τὰς ἁλυκάς (ἀριθ. 16). Ἡ διασωθεῖσα περίληψις τοῦ θεσπίσματος μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι ἀποστέλλονται οἱ τεχνῖται οὗτοι εἰς Κύπρον· προφανῶς πρόκειται περὶ λάθους τοῦ ἀντιγραφέως, διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ Κύπρος ἀνῆκεν ἀκόμη εἰς τοὺς Λουζινιανούς. Καὶ ναὶ μὲν λόγῳ τῆς σχέσεως Βενετῶν καὶ τῶν βλέψεων τῆς Βενετίας ἐπὶ τῆς Κύπρου ἦτο δυνατὸν νὰ ζητηθῶσι καὶ ἐκ Κύπρου τεχνῖται, ἀλλὰ τὸ προγενέστερον θέσπισμα ὑπ' ἀριθ. 4 αἴρει πᾶσαν ἀμφισβήτησιν περὶ τοῦ ζητήματος. Ἐπίσης εἰς τὸ αὐτὸ θέσπισμα ὑπ' ἀριθ. 4 γίνεται λόγος περὶ ὑδραγωγείου, χωρὶς νά ληφθῇ ἀπόφασις. Ἴσως αἱ δαπάναι τῆς διοχετεύσεως ἦσαν ὑπέρογκοι.

5. Τὸ θέσπισμα τοῦτο εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς συνθήκης μεταξὺ τῆς Βενετίας καὶ τοῦ Ἀλεξίου Καλλέργη, συνομολογηθείσης τῷ 1299 (ὅρα Ἀποφάσεις Μείζονος Συμβουλίου Γ ΣΠ 39). Ἐν τοῖς ἑπομένοις βιβλίοις θὰ ἴδωμεν τὰς διαταραχάς, τὰς ὁποίας ἐπέφερεν ἡ συνθήκη αὕτη μεταξὺ Βενετίας καὶ τῶν κατόχων τῶν κτημάτων.

6. Ἡ περίληψις δὲν καθορίζει τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς τῶν 15000 σολδίων γροσίων, τὸ πιθανώτερον εἶναι ὅτι πρόκειται περὶ συμπληρώσεως τῶν δαπανῶν λόγῳ ἀνεπαρκείας τῶν ἐσόδων.

7. Ὁ λόγος τῆς κατεδαφίσεως οἰκιῶν δὲν ἀναφέρεται, εἶναι ὅμως πρόδηλον, ὅτι ἡ κατεδάφισις ἐγένετο διὰ τὴν ὀχύρωσιν τῆς πόλεως Χανίων καὶ ὅτι ἡ ἀποζημίωσις τῶν ἰδιοκτητῶν ὡρίσθη καταβλητέα εἰς τρεῖς δόσεις.

8. Εἶναι φυσικὸν ὅτι τὸ ζήτημα τῶν δουλοπαροίκων ἀπησχόλησεν ἀνέκαθεν τὴν κεντρικὴν κυβέρνησιν Βενετίας, διότι ἐπρόκειτο περὶ τῆς πολυπληθεστέρας τάξεως, ἥτις καὶ συνεισέφερε τὰ περισσότερα βάρη. Δουλοπάροικοι ἦσαν οἱ ἀγρόται, οἱ στρατολογούμενοι εἰς τὰ κάτεργα καὶ οἱ ὑποκείμενοι εἰς πάσας τὰς ἀγγαρείας τακτικὰς καὶ ἐκτάκτους. Τακτικαὶ ἦσαν οἱ δρόμοι, οἱ λιμένες, αἱ ἅλυκαὶ καὶ τὸ κάτεργον, ἔκτακτοι δὲ ἡ ἀνέγερσις φρουρίων κ. ἄ.

9. Ἕνεκα τῆς μεγάλης ἐκτάσεως τῆς νήσου καὶ τῆς ἐρημώσεως, τὴν ὁποίαν ὑφίσταντο γενικῶς αἱ Ἑλληνικαὶ νῆσοι κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους πρὸ πάντων λόγῳ τῶν ἐπιδημιῶν καὶ τῶν στρατεύσεων, ἡ Βενετία προσεπάθει νὰ συμπληρώνῃ τὰ κενὰ ἐξ ἄλλων μερῶν ὄχι Βενετοκρατουμένων. Εἰς τοὺς οὕτω μετοικοῦντας δουλοπαροίκους καὶ ἐγγραφομένους εἰς τὴν κοινότητα γενναιοφρόνως φερομένη ἡ Βενετία προσέφερε μερικὴν ἐλευθερίαν ἐπὶ τῇ καταβολῇ κεφαλικοῦ φόρου ἑνὸς ὑπερπύρου ἐτησίως. Τὸ θέσπισμα καθορίζει τοὺς ἐγγραφομένους εἰς τὴν κοινότητα, διότι ἕκαστον τιμάριον εἶχεν ἰδίους δουλοπαροίκους καταγεγραμμένους εἰς τὰ βιβλία τῶν τιμαρίων, ἡ δὲ κοινότης εἶχεν ἀνάγκην ἰδίων δουλοπαροίκων καὶ ἄλλων ἀπελευθέρων, διότι πολλὰ χωρία τῆς Κρήτης ἦσαν περιουσία τῆς κοινότητος, ἥτις ὑπήγετο καὶ αὕτη εἰς τὴν τάξιν τῶν τιμαριούχων. Πᾶς δὲ μὴ τιμαριοῦχος ἦτο δύσκολον νὰ εἶναι κτηματίας, διότι κατὰ τὸν χρόνον τῆς Βενετικῆς κατοχῆς ἅπασα ἡ νῆσος κατεμερίσθη εἰς τιμάρια καὶ διενεμήθη εἰς τοὺς τιμαριούχους καὶ εἰς νομικὰ πρόσωπα, ὡς λ. χ. Κοινότητες, Ἐκκλησία κτλ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

10. Ὁ τειχισμὸς τῆς Κρήτης ὑπῆρξεν ἀντικείμενον ἐξαιρετικῆς μερίμνης καὶ μεγάλης δαπάνης, διὰ τοῦτο προεβλέπετο ὑπὸ ἀνωτάτης εἰδικῆς ἐπιτροπῆς, εἰσηγητὴς τῆς ὁποίας ἦτο ὁ κατὰ καιρὸν ἀρχιτέκτων μηχανικός.

11. Προκειμένου περὶ φρουρίων καὶ οἰκιῶν ἡ Βενετία ἀποδέχεται τὴν ἐγγύησιν δανείων. Εἶναι φανερὸν ὅτι ἐγγυωμένη τὸ δάνειον ἐνεργεῖ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῆς, διότι ὁ τειχισμός, ἀπαραίτητος διὰ τὴν νῆσον, ἐνηργεῖτο διὰ χρημάτων τῆς κοινότητος Κρήτης καὶ οὐχὶ τῆς Βενετίας. Ὡς πρὸς τὰ χρήματα, ταῦτα ἦσαν ἄφθονα ἐν Κρήτῃ κατεχόμενα κυρίως ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ὁποῖοι ἐξήσκουν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ τοκογλύφου καὶ τοῦ ἀργυραμοιβοῦ.

12. Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ Μαμελούκων, οἵτινες μετεφέρθησαν εἰς Κρήτην ὑπὸ τοῦ Γενουαίου Ὀτομπόνου. Ἡ Κυβέρνησις ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ τῆς διοικήσεως Κρήτης διατάσσει τὴν διάσωσιν αὐτῶν ἀνεξαρτήτως τῆς ἐνοχῆς των, καὶ τοῦτο πιθανῶς διὰ πολιτικὴν σκοπιμότητα.

17. Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῶν καταστίχων τῶν τιμαρίων.

21. Ἡ περίληψις εἶναι σκοτεινή, ἐν τούτοις δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι πρόκειται περὶ ἵππων ἀποσταλέντων ἐκ Βενετίας, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία ὤφειλε νὰ πληρωθῇ εἰς τρεῖς δόσεις, ἢ ὅτι ὁ δοὺξ ὤφειλε νὰ καταβάλῃ ἐκ μέρους τῆς Κρήτης τὸ $^1/_3$ τῆς ἀξίας τῶν ἀποσταλέντων ἵππων μόνον, προκειμένου περὶ τῆς ἀμύνης τῆς νήσου, δι' ἣν ἐνδιεφέροντο καὶ οἱ Βενετοί.

22. Ἐπίσης καὶ ἡ περίληψις αὕτη εἶναι σκοτεινή, ἀλλ' εἶναι φανερὸν ὅτι πρόκειται περὶ ἀποστολῆς σίτου εἰς Κρήτην, λόγῳ ἐλλείψεως ἢ σιτοδείας.

23. Ὁ ὑπονοούμενος ἐνταῦθα πόλεμος εἶναι ὁ πόλεμος κατὰ τοῦ Αὐτοκράτορος. Ὅρα Ἀποφάσεις Μείζονος Συμβουλίου. Γ 14, ΓΣΠ 14 καὶ σημείωσιν 1 Βιβλίου III.

26. Πρόκειται περὶ ἐπεξηγήσεως διαταγῆς τῆς τοπικῆς διοικήσεως, ὡς πρὸς τὴν καλλιέργειαν τῶν τιμαρίων. Ἡ κεντρικὴ διακυβέρνησις ἀδιαφορεῖ διὰ τοῦτο, ἀρκεῖ μόνον νὰ τελῶνται αἱ τιμαριωτικαὶ ὑποχρεώσεις.

27. Εἶναι φανερὸν ὅτι πρόκειται καὶ ἐνταῦθα περὶ ἐπεξηγηματικῆς διαταγῆς τοῦ ὑπ' ἀριθ. 9, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας ἐδημοσιεύθη ἡ προκήρυξις.

29. 30. Διὰ τοῦ θεσπίσματος λύονται αἱ ὑφιστάμεναι διαφοραὶ μεταξὺ τῶν καλογήρων τοῦ Στύλου καὶ τοῦ καστελλάνου Ἀποκορώνου καὶ δίδεται εἰς αὐτοὺς ἐλευθερία ἐξαγωγῆς τοῦ σίτου των.

31. Ἐπιτρέπει εἰς τοὺς ἀνωτέρω καλογήρους τὴν μετάκλησιν ξένων δουλοπαροίκων, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τὸ θέσπισμα ὑπ' ἀριθ. 9.

32. Ἡ ἀνέγερσις οἰκημάτων ἐν Κρήτῃ πρὸς κατοικίαν τῶν Συμβούλων ἀπεφασίσθη ὑπὸ τοῦ Μείζονος Συμβουλίου δι' ἀποφάσεως ἀπὸ 2 Φεβρουαρίου 1303 (ὅρα Ἀποφάσεις Μείζονος Συμβουλίου Γ 38 δ). Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ ἀνέγερσις αὐτῶν ἐπεβάρυνε τοὺς τιμαριούχους, οἵτινες ἠρνήθησαν νὰ καταβάλωσι τὴν νέαν ταύτην φορολογίαν. Ἕνεκα τούτου διετάχθη ἡ ἀναβολή.

33. Ἡ καταβολὴ τοῦ κεφαλικοῦ φόρου τῶν δουλοπαροίκων περιορίζεται μόνον διὰ τοὺς ἐγκαθισταμένους εἰς τὰς πόλεις. Τοῦτο εἶναι λογικόν, διότι οἱ εἰς τὰς πόλεις ἐγκαθιστάμενοι καὶ ἀπολαύοντες σχετικῆς ἐλευθερίας, ἠδύναντο νὰ ἐξασκήσωσιν ἐπάγγελμά τι ἐλευθέριον, ἐνῶ οἱ εἰς τὰ χωρία

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐγκαθιστάμενοι ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ καλλιεργήσωσι τὴν γῆν. Ἡ γῆ ὅμως ἀνῆκεν εἰς τοὺς τιμαριούχους ἢ εἰς τὴν κοινότητα, κοινότης δὲ καὶ τιμαριοῦχοι, ὅπως παραχωρήσωσιν εἰς αὐτοὺς κτῆμα πρὸς καλλιέργειαν, ἐνέγραφον αὐτοὺς εἰς τὰ κατάστιχά των, ἑπομένως καθίσταντο καὶ πάλιν τρόπον τινὰ δουλοπάροικοι. Διὰ τοῦ θεσπίσματος τούτου ἀναιρεῖται ἢ μᾶλλον ἐπεξηγεῖται τὸ ὑπ' ἀριθ. 9.

35. Τὰ δύο ταῦτα ἄρθρα τῆς πρεσβείας ταύτης δὲν περιῆλθον μέχρις ἡμῶν. Πιθανὸν νὰ ἀπερρίφθησαν ὑπὸ τῆς ἀνωτάτης ἐπιτροπῆς ἐκ σοφῶν, εἰς ἣν ἀνετέθη ἡ ἐξέτασις αὐτῶν.

36. Δυστυχῶς τὸ ναυλολόγιον ἀπωλέσθη μετὰ τῶν τόμων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER III.

1307 – 1314

1

Ἡ νῆσος Κύθηρα ἀποδίδεται εἰς τὸν εὐγενῆ Μᾶρκον Βενιέρην ἐκ Κρήτης.

Fº 45 Dimittatur insula Cederici nobili uiro Marco Venerio de Creta.

2

Ὁ Δοὺξ καὶ οἱ Σύμβουλοι δύνανται νὰ περιορίσωσι τὴν ἐπέκτασιν τῆς πόλεως Χάνδακος.

Fº 50 Possint ducha et consiliarij burgum restringere.

3

Ἡ ἐκλογὴ τῶν ὀφφικιούχων ἐνεργεῖται ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου Κρήτης (Μείζονος).

Fº 50 Electio officialium fiat per Consilium Cretense.

4

Δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς Καστελλάνους νὰ ἔχωσι καπηλεῖα.

Fº 50 Perpetua. Castellani tabernas non teneant.

5

Δύνανται νὰ ἀνεγείρωσι φρούρια, ἐὰν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποστηρίζωνται ταῦτα ἀπὸ θαλάσσης.

Fº 50 Faciant castra si eis poterit succurri per mare.

6

Βοῦλλα μικρὰ τοῦ Πάπα Κλήμεντος Ε΄, πρὸς τὸν Πατριάρχην Γράδου καὶ τὸν ἐπίσκοπον Καστέλλου. Διὰ ταύτης καταγγέλλονται ὡς ἄκυροι αἱ συμβάσεις αἱ γενόμεναι μεταξὺ τοῦ Δουκὸς τῆς Κρήτης Βιτάλη Μιχαὴλ καὶ τοῦ Ἕλληνος Ἀλεξίου Καλλέργη, δι' ὧν ἀφῃρέθησαν τὰ ἐπισκοπικὰ κτήματα τῶν ἐπισκοπῶν Καλαμῶνος καὶ Μυλοποτάμου καὶ προσκαλοῦνται οὗτοι, ὅπως ἐπιδώσωσι πρὸς τὸν Δόγην Βενετίας Βοῦλλαν, δι' ἧς ἐξορκίζει τοὺς Βενετοὺς νὰ διαλύσωσι τὰς μετὰ τοῦ Καλλέργη

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

συμφωνίας, νὰ παλινορθώσωσι τοὺς ἐπισκόπους εἰς τὰς ἕδρας των καὶ νὰ ἀποζημιώσωσιν αὐτοὺς διὰ τὰς ζημίας, τὰς ὁποίας ὑπέστησαν*. Ἐκ Πικταβίου (Poitiers), 1307, Μαΐου 29.

Commemoriali Libro I. F° 114.
Regesti dei Commemoriali Vol. I. pag. 76. N° 322.

Millesimo trecentesimo VII die XXIX mensis Madij.

Clemens episcopus seruus seruorum Dei; Venerabilibus fratribus. . . . . patriarche Gradensi et Episcopo Castellano salutem et apostolicam benedictionem. Eam gerimus de circumspectione uestram fiduciam quod ea que uobis committimus exequi studeatis solicito fideliter et prudenter. Accedentes si quidem ad presenciam nostram Venerabiles fratres nostri I. Milopotoni et P. Calamonensis episcopi querelosa uobis exposicione monstrarunt quod nobilis uir Vitalis Michaelis tunc duca insule Cretensis, in qua episcopatus eorum consistunt eiusque consilium de mandato nobilis uiri. . . . . ducis et communis Venetorum castellani diocesis qui in eadem insula temporale dominium obtinent quamdam confederacionem cum Alexio Calergi greco tunc eciam in illis partibus dominante sub certis pactis et conuencionibus inierunt in quibus inter alia promiserunt eidem quod dominium terre posset episcopatuum predictorum pro trecentis quinquaginta yperperis ex eis annuatim soluendis concedi sibi faceret inde ad quinquennium ad fictum et ex tunc procuraret pro posse quod de quinquenio in quinquenium usque ad quinquaginta octo annos prout ipse hoc petebat ab eis similis ei concessio fieret de eisdem. Quod si hoc forte facere non posset predictum dominium uel aliquis laicus se de ipsis ulterius non intermitteret, set idem grecus ciusque heredes cum suis facerent cum Archiepiscopo, episcopis et clericis sicut uelent, de quibus et alijs nephandis pactionibus cum eodem Alexio initis inuiolabiliter obseruandis, duca Cretensis et eius consilium supradicti prestitisse dicuntur corporaliter iuramentum idemque Alexius fidelitatem exinde fecit tam duci et communi Venetorum ac duce Cretensi et eius consilio memoratis quam successoribus eorumdem factis itaque huius modi conuentiones et pacta concessionibus antedictis. Dictus Alexius illarum pretextu episcopatus occupauit eosdem et detinet occupatos illorum percipiens reditus et prouentus, prefactos episcopos eorum possessione priuando, propter que dicti episcopi extra dictam insulam exulare quin imo mendicare in pontificalis dignitatis opbrobrium compelluntur, oppressi grauiter rerum temporalium egestate, ex quibus euenit quod in eadem insula diuinus cultus subtrahere errores pullulant fidei orthodoxe detrahitur et libertas ecclesiastica iugiter conculcatur. Que omnia quanto magis infra mentis archana reuol-

* Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Φλαμινίου Κορνηλίου ἐν «Creta Sacra» τομ. 2ος σελ. 298, καὶ ἀναφέρεται ὑπὸ Marin ἐν «Storia ciuile e politica del Commercio Veneziano» κτλ. τομ. 5. σελ. 326 κ. ἑφεξ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

uimus, tanto causa nobis maioris admirationis ingeritur. O quomodo deuotionis feruori quem erga deum et eius Ecclesiam habere consueuerunt ita tepescere potuit uel qualiter seductor humani generis ad eo ipsorum mentis occulos offuscauit ut contra fidem catholicam et libertatem ecclesiasticam auderent inire cum illo greco tam nepharias pactiones. Nos igitur attendentes quod confederacio conuenciones, concessiones et pacta predicta contra libertatem ecclesiasticam attentata nulla penitus ipso jure ac juramenta prestita super illis temeraria extiterunt et ideo non seruanda confederacionem, conuentiones, concessiones et pacta predicta prout de facto processerunt, cassauimus, iritauimus et anullauimus, quin potius cassa nulla et irrita nuntiauimus ac decreuimus, ea nullam obligationem inducere, nullamque habere roboris firmitatem, ducemque et commune Venetorum ac ducam dicte insule et eius consilium prelibatos, ad horum obseruanciam in quantum ecclesiasticus uel ecclesiastice libertati preiudicant aliquatenus non teneri. Unde dilectos filios nobilem uirum D. Ducem et commune Venetorum prefactos per alias nostras rogamus litteras attentius et hortamur quod ipsi considerantes prudenter quantum in confederacione, conuencionibus, pactis et concessionibus antedictis maiestatem diuinam eorumque matrem ecclesiam offenderunt, quantum ut propterea non solum saluti set et fame ipsorum fuerit derogatum a similibus de cetero abstinere procurent, dictosque episcopos ad episcopatus eorum cum debita honorificentia reducentes faciant eis bona episcopatuum predictorum, cum fructibus inde perceptis et qui percipi potuerunt a tempore quo dicti episcopi fuerunt ut premittitur eorum possessione priuati cum integritate restitui prefacto Alexio et quibuslibet alijs detentoribus amotis penitus ab eisdem ipsisque episcopis de dampnis expensis que oportuit eos huiusmodi occasione salire satisfaccionem congruam exiberi prouidendo illis de securo conductu ut possint ad suos episcopatus predictos cum securitate plena redire ac morari eciam in eisdem. Quo circa fraternitati uestre districte in uirtute obediencie ac sub execommunicationis pena quam ex ipso uos incurrere uolumus sententia datum nostrum huiusmodi neglexeritis adimplere per apostolica scripta mandamus quatenus infra decem dierum spacium post recepcionem presencium ad terram Veneciarum personaliter accedentes duci et communi Venetorum prefactis huiusmodi litteras nostras quas eis dirigimus uobis per latorem presencium exibendas presentare curetis ipsos que ducem et commune ex parte uestra inductiuis mouitis et efficacibus exortacionibus prout circumspectio uestra melius expedire nouerit in ducatis uti ipsi tamquam uiri multa discretione conspicui, habentes ad Deum et eorum matrem Ecclesiam affectum reuerentie filialis diligenter attendant quantum excesserint supradictis nostramque beneuolenciam quam ad ipsos habemus qui non rigorem

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

prout alias exigeret excessuum qualitas predictorum, set benignitatem et mansuetudinem cum eis uolumus exercere deuocione debita recognoscant et predicta que illis scribimus infra sex mensium spatium post monicionem huiusmodi sic efficaciter studeant adimplere quod exinde diuinam obtinere gratiam uberius mereantur. Nosque qui huiusmodi negocium cordi non mediocriter gerimus possimus eorum deuocionem merito commendare nec aliud in predictis adhibere remedium compellamur. Quidquid autem circa hoc duxeritis faciendum et qualiter dux et commune predicti se habuerint in predictis nobis per uestras litteras harum seriem continentes fideliter intimare curetis. Quod si forsan uos ambo hijs exequetis non potueritis interesse alter uestrum ea nihilominus exequatur.

Datum Pictauio IIII kalendas Junij pontificatus nostri anno secundo.

7

Εἰς ἀπάντησιν τῆς προηγουμένης Παπικῆς Βούλλας ἡ Βενετία ἐξουσιοδοτεῖ τὸν Δουκικὸν γραφέα Δονᾶτον Κελδεράριον ἢ Δονᾶτον Λαμπάρδον, ὅπως προέλθῃ εἰς συνεννοήσεις μετὰ τῶν πληρεξουσίων τοῦ Πάπα καὶ δηλώσῃ εἰς αὐτούς, ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων Μυλοποτάμου καὶ Καλαμῶνος ἀναφερόμενα εἶναι ψευδῆ καὶ δόλια ὡς πρὸς τὴν συνθήκην Βενετίας καὶ Ἀλεξίου Καλλέργη καὶ ὅτι δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι διὰ ταύτης ἐστερήθησαν τῶν ἐπισκοπῶν των καὶ τῶν κτημάτων των, διότι οὗτοι εἶχον ἀπολέσει ταύτας ἀπὸ μακροῦ χρόνου, καὶ ὅτι αἱ συμβάσεις ἐγένοντο τῇ ἐπινεύσει τοῦ ἀρχιεπισκόπου Χάνδακος καὶ τῶν ἰδίων ἐπισκόπων. Ἐὰν δὲ δὲν ἐπανῆλθον εἰς τὰς ἐκκλησίας των, τοῦτο ὑπῆρξε λάθος αὐτῶν. Τῆς ἀδίκου ταύτης κατηγορίας γίνεται ἡ ἔφεσις πρὸς τὸν Πάπαν ἐν ὀνόματι τῆς Βενετικῆς Αὐθεντίας*. 1307, Σεπτεμβρίου 7.

Commemoriali Liber I. Fo 129to.

Regesti dei Commemoriali Vol. I. No 331.

Instrumenta facta occasione litterarum domini Pape missarum domino Duci pro Episcopatibus Calamonensi et Milopotamensi.

8

Δουκικὰ γράμματα Βενετίας πρὸς τοὺς πλησίον τοῦ Πάπα πρεσβευτάς της. Παραγγέλλεται εἰς αὐτοὺς ὅπως ἐκθέσωσι τὰς μεθόδους, δι' ὧν ἡ Βενετία ἠδυνήθη νὰ χαλιναγωγήσῃ καὶ δαμάσῃ τοὺς σχισματικοὺς Ἕλληνας ἐπαναστάτας, οἱ ὁποῖοι εἶχον κυριεύσει τὴν νῆσον Κρήτην. Τὰ γράμματα ἀναφέρονται εἰς τὴν σύστασιν τῶν 230 στρατιωτικῶν τιμαρίων, διὰ τὴν προικοδότησιν τῶν ὁποίων ἐκουσίως συνετέλεσαν καὶ οἱ κληρικοί, καὶ εἰς τὴν ἀνέγερσιν ὀχυρωμένης πόλεως, δι' ἣν ἐπίσης οἱ κληρικοὶ συνετέλεσαν. Εἰς ἐπίμετρον τονίζεται, ὅτι ἀδίκως κατηγορήθη ἡ Βενετία ὅτι ἠδιαφόρησεν εἰς ἀπόφασιν τῆς Ἁγίας Ἕδρας, σχετικῶς πρὸς διαμάχας μελῶν τινων τοῦ κλήρου τῆς νήσου, διότι ὅσοι ἀπέδειξαν ἢ θὰ ἀποδείξωσι τὰ δικαιώματά των ἐνεκατεστάθησαν ἢ θὰ ἐγκατασταθῶσιν εἰς τὰ κτήματά των. Ὡς πρὸς τὰς ἐσχάτως γενομένας συμβάσεις μεθ' Ἑλλήνων, ἡ Βενετία εἶχε καθῆκον νὰ ἐπιφέρῃ διόρθωσιν ὅπως δήποτε, ἀφοῦ ἠγωνίσθη ἐπὶ δεκαοκταετίαν καὶ εὑρίσκετο εἰς ἐμπόλεμον κατάστασιν πρὸς τοὺς Γενουαίους. 1309.

* Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Φλαμινίου Κορνηλίου, ἐν «Creta Sacra» τομ. II. σελ. 304.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Commemoriali Libro I. F° 144to.
Regesti dei Commemoriali Vol. I. pag. 97. N° 419.

Millesimo trecentesimo IX.

In facto infrascripto et ipsius facti noticia dominus dux et Commune Veneciarum plurimum consolantur quod sanctissimus Summus Pontifex et Romana Ecclesia cognitionem plenam habeant et ueritatem et cognitionem sciant et culpent culpanda et laudanda laudent quod tale est quoniam temporibus antecedentibus longe decursis insula Cretensis Episcopatus et Ecclesie et earum possessionum bona et iura occupata fuerunt et erant per hereticos scismaticos rebelles fidei et Veneciarum hostes, contra quos ciuitas Veneciarum in fauorem defensionem et augmentum fidei et reformationem sue quietis et status intendens uiriliter insurrexit et magnis impensis laboribus et expensis umiliter impugnando tandem ipsam insulam recuperauit et omnes Episcopatus et Ecclesias et earum possessiones et bona de hostium potestate in libertatem et quietem reduxit. Tunc autem quia ex tanta hostium multitudine potenti non potuit radicitus extingui malicia, quin aliqui remanerent, contra quos necessaria erat deffensio continua que pertinebit ad deffensionem terre tam laicorum quam Episcopatuum et Ecclesiarum et bonorum ipsarum prouida deliberatione fuit prouisum et statutum ut millicie CCXXX in ipsa insula constituerentur per quarum millites habendos in illis deffenderentur recuperata et Episcopatus et Ecclesie et bona earum conseruarentur et hostium malicia premeretur. Et quia ad horum millitum et deffensorum ponderi et expensas temporalia bona non superabant nec continuare poterant sine suffragio multo prouisum fuit prouidentibus et assencientibus etiam prelatis et clericis quorum tutella et negocium augebatur quod de quolibet Episcopatu modo predicto ad fidem et libertatem reducto possessiones darentur et date fuerunt et deputate certe possessiones ad ipsarum Ecclesiarum tam pium negocium tuendum et prosequendum, que nec sunt occupata per laicos nec in eorum negocijs si recte conspicitur consumitur set in utilitatibus et negociis Ecclesiarum ueraciter applicatur et talli ordine et prouisione necessaria fuit eadem insula quantum potuit ad fidem et statum et cum utilitate Ecclesiarum reducta et conseruata et quia eadem Insula sic est per situs disposita quod non posset totaliter ab hostibus exturpare quando municiones et receptacula hostibus remanerent continua fuit et est necessaria prouisio et deffensio supradicta. Et ut solidius tam pia intencio Venetorum confoueretur adeo jurisdicionem ipsius tocius insule a marchionibus Montisferati per acquisicionem imperij Romanie factam per eos et eis competentem, commune Veneciarum per pecuniam acquisiuit et in isto titulo in ipsa jurisdicione consistit.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

9

Ἡ κοινότης τῶν εὐγενῶν τιμαριούχων Κρήτης ἀναφέρει εἰς τὸν Δόγην, ὅτι κατὰ τὴν Δουκείαν Ἑρμολάου Γιούστου (1293-1294) τὸ τοπικὸν συμβούλιον τῶν παρακλήτων ἀπεφάσισε τὴν ἐγκατάλειψιν τῶν χωρίων τῶν κειμένων ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ἄκρας τῆς νήσου, ἐν Risa de Laxito, ὅπερ ἐπέφερε τὴν ἀπειλὴν τῶν Ἑλλήνων κατοίκων νὰ ἐπαναστατήσωσι, οἱ δὲ κτηματίαι ζημιωθέντες ἐκ τῆς ἀποφάσεως ταύτης δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀποζημιωθῶσι. Τοὐναντίον ὁ Νικόλαος Κορνάρος υἱὸς τοῦ Ἀνδρέου τοῦ λεγομένου Κορναρόλου κατώρθωσε νὰ σταλῶσι διαταγαὶ ἐκ Βενετίας πρὸς τὸν Δοῦκα Μπελέττον Ἰουστινιάνην (1306-1308), περὶ ἀποζημιώσεως αὐτοῦ διὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ χωρίου του Λομπάρου, παρὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Μείζονος Συμβουλίου τῆς νήσου ὅτι δὲν ὑπῆρχε λόγος ἀποζημιώσεως. Ἐξακολουθεῖ ἡ ἀναφορά. Ἐπὶ τῆς δουκείας Μάρκου Δανδόλου (1263-1265) ἐδόθησαν πλεῖστα τιμάρια, ἀπηλευθερώθησαν πολλοὶ δουλοπάροικοι, παρεχωρήθησαν πολλὰ χωρία πρὸς ζημίαν τοῦ κράτους. Ἐπὶ τῆς δουκείας Ἀνδρέου Ζένου (1265-1269) διετάχθησαν οἱ λατῖνοι, οἱ ἀπελεύθεροι, οἱ βασμοῦλοι καὶ οἱ δουλοπάροικοι οἱ μὴ ὑπαγόμενοι εἰς τιμάρια, κατοικοῦντες τὴν ἀνατολικὴν ἄκραν τῆς νήσου νὰ μετοικήσωσιν εἰς τὸ κέντρον, ἐπὶ προφανεῖ ζημίᾳ τῶν κυρίων τῆς ἄκρας ταύτης. Ἐπὶ τῆς δουκείας Μαρίνου Γραδονίκου (1282-1285), ὅτε οἱ Χορτάτζαι ἀπεδήμησαν τῆς νήσου, πολλοὶ δουλοπάροικοι ἠκολούθησαν αὐτούς, ἄλλοι ἀπηλευθερώθησαν καὶ πολλὰ μέρη ἠρημώθησαν. Ἐπίσης κατὰ τὴν αὐτὴν δουκείαν ἠρημώθησαν τὸ Ἄνω καὶ Κάτω Συβριτό, ἡ Ἄρνα καὶ ἄλλα μέρη, πρὸς μεγάλην ζημίαν τῶν κυρίων, καὶ τοῦτο ἐγένετο ὑπὸ τῆς κυριαρχίας καὶ τῶν πιστῶν αὐτῇ Συμβουλίων πρὸς τὸ συμφέρον τῆς νήσου. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς δουκείας Ἀλβερτίνου Μοροζίνη (1290-1293), ὅτε καὶ ὁ πόλεμος τοῦ Ἀλεξίου Καλλέργη, ἠρημώθησαν ἄλλα μέρη τῆς ἀνατολικῆς ἄκρας, ἠλαττώθη ἡ κεφαλικὴ φορολογία τῶν δουλοπαροίκων τοῦ κέντρου καὶ τοῦ ἀνατολικοῦ ἄκρου τῆς νήσου καὶ πολλοὶ ἀπηλευθερώθησαν. Ἐπὶ τῆς δουκείας Ἀνδρέου Δανδόλου (1294-1298) ἀπηγορεύθη εἰς τοὺς τιμαριούχους νὰ συντηρῶσι ζῶα, νὰ καλλιεργῶσιν ὑπὲρ αὐτῶν τὰς γαίας τοῦ ἀνατολικοῦ ἄκρου τῆς νήσου καὶ ἀπηλευθερώθησαν πολλοὶ δουλοπάροικοι. Ἐπὶ τῆς δουκείας Γουΐδωνος Ντὰ Κανὰλ (1303-1306) ἕνεκα τοῦ σεισμοῦ ἠλαττώθη ὁ κεφαλικὸς φόρος τῶν δουλοπαροίκων τοῦ κέντρου καὶ τῆς δυτικῆς ἄκρας, οἵτινες προσέτι περιώρισαν τὰς συνεισφοράς των εἰς καρποὺς καὶ οἶνον. Πάντα ταῦτα ἀπεφασίσθησαν ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν τιμαριούχων διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς νήσου μετὰ μεγάλης ζημίας των, εἰς τρόπον ὥστε, ἐὰν ἤθελον εἰσακουσθῆ αἱ ἀπαιτήσεις τοῦ Κορνάρου καὶ ἄλλων ἤθελον καταστραφῆ. Προσθέτουσι τέλος ὅτι οἱ κύριοι τῆς Risa de Laxito συνῆνεσαν, ἐν συμβουλίῳ εἰς τὴν κατεδάφισιν καὶ παρακαλοῦσι τὸν Δόγην, ὅπως μὴ ἐξαναγκάσῃ αὐτοὺς εἰς ἀδίκους ἀποζημιώσεις. 1307.

Commemoriali Libro I. Fol. 108to.

Regesti dei Commemoriali Vol. I. pag. 82. No 349.

Millesimo trecentesimo VII.

Illustri et Excellentissimo Domino eorum Domino Petro Gradonico Dei Gratia Veneciarum, Dalmatie atque Chroacie inclito duci et dominatori quarte partis et dimidie totius imperij Romanie. Uniuersitas suorum fidelium millitum Cretensium reuerencie et debite fidelitatis obsequium. Excellencie uestre tenore presencium facimus manifestum quia cum tempore nobilis uiri Hermolai Iusto de vestro mandato ducis Cretensi esset capud Insule uestre Cretensis in pace silicet capud

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

leuantis. Dominacio supradicta et alij nobiles fideles uestri qui uigilabant et uigilant ad conseruacionem et bonum statum insule uestre Cretensis, conuocato et congregato per dominacionem consilium Rogatorum qui pluries simul fuerunt causa disabitandi Casalia Rise de Laxito capitis leuantis per conseruacionem dicti capitis et pro bono statu tocius insule, quod capud est iura omnium vestrorum fidellium in Cretensi insula comorancium et quia Greci dicti capitis leuantis rebellare uolebant sicut dominationi extitit manifestum; captum fuit per dominacionem et maiorem partem Consilij Rogatorum disabitandi predicta Casalia Rixe de Laxito, qua disabitata fuerunt, propter quam disabitationem nulla obligatio restauri alicui nec per dominationem nec per fideles vestros facta fuit, sicut in simili casu nunquam actum fuit pro insule prefate aptatione. Nobilis uir dominus Andreas Cornario Cornarolo cum esset Venecijs coram excellencia vestra unam peticionem porrexit continentem quia per dominacionem Cretensem et consilium Rogatorum disabitatum fuerat suum casale de Lombaro, quod bene fuerat disabitatum per supradictum consilium propter quod ab excellencia vestra litteram impetrauit destinatam domino Guidone de Canale olim de mandato uestro duce Cretensi continentem quod dicto domino Andree Cornario faceret illud quod sibi iustum uideretur. Qui dominus ducha conuocato et congregato consilio Rogatorum et prefata littera coram eis lecta scire uoluit peticionem dicti domini Andree ac deffensionem uestrorum fidelium quibus ipse petebat. Intellecta uero peticione dicti domini Andree et uestrorum fidellium deffensione nollens aliquem processum facere super hoc supersedidit tempore suo inposterum sicut patet Nicolaus Cornarius filius dicti domini Andree Cornario cum csset Venecijs impetrauit unam aliam litteram ab Excellencia uestra missam domino Belleto Iustiniano de uestro mandato ad presens duce cretensi et suo consilio continentem quod ipsi uidere et examinare deberent disabitationis causam casalis Lombaro dicti domini Andree Cornario et facerent dicto domino Andree illud quod eis iustum uideretur, dictus dominus ducha congregato et conuocato pluries Magno Consilio et lecta predicta littera in nostro Magno Consilio patebat a nobis fidelibus uestris quod dare deberemus dicto domino Andree responsiones que coram ipso respondere deberent pro militum uniuersitate, ad peticionem dicti domini Andree; ad quam peticionem fideles vestri in dictis Consilijs responderunt quia nullatenus dicto domino Andree responsores dare uolebant tanquam homines qui uero erant sui debitores. Hac de causa quia hoc erat ordinatum et factum per Dominacionem et consilium Rogatorum et quod per ipsum consilium minime reperitur ut eidem domino Andree nec alijs aliquod restaurum fieri deberet pro aptatione insule memorate, nec eciam per alia consilia similia que multa fuerunt non inue-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

nimus, ad hoc ut occurencia uestre Cretensi insule temporibus retroactis nunc celsitudini clarius inotescant notum facimus, quia tempore nobilis uiri domini Marci Danduli duche per dominacionem et uestrorum fidelium consilium pro bono statu insule nostre plures milicie date fuerunt, plures uillani franchi facti fuerunt et casalia communis similiter data fuerunt pro quibus domini dictarum miliciarum, uillanorum ac uestrum commune dampnum magnum receperunt. Similiter tempore domini Andree Zeno duche Cretensi ordinatum et factum fuit per Dominacionem nostrorum fidelium consilium quod omnes latini, uasmuli, franchi, forinseci et uillani non pertinentes feudis habitantes in capite Leuantis deberent uenire ad habitandum in medio, ubi per Dominacionem et uestrorum fidelium consilium exerceat ordinare Communi dominium. In quibus feudis et locis dicti homines morabantur dampnum magnum receperunt. Similiter tempore domini magnifici Marini Gradonico duce Cretensi, quando Chortacij recesserunt de insula pro bono statu insule juuerunt ipsis plures uillani militum et plures franchi facti fuerunt. Unde domini dictorum uillanorum magnum dampnum receperunt. Item tempore dicti magnifici domini Marini Gradonico disabitata fuerunt de femine hec loca Pano Siuritò, Catosuirito, Arna et alia loca. Unde domini dictorum locorum dampnum magnum receperunt et hoc factum fuit per Dominationem et uestrorum fidellium consilium pro bono statu dicte insule uestre. Similiter magnifici domini Albertini Mauroceno tempore duce Cretensis propter guerram Alexij Kallergij per dominacionem et nostrorum fidellium consilium, in capite Ponentis disabitata fuerunt multa loca uestrorum fidellium pro bono statu insule uestre. Unde pluries nostri fideles magnum dampnum receperunt. Item magnifici domini Albertini Mauroceni tempore per dominacionem et nostrorum fidellium consilium pro bono statu dicte insule uestre, dimissum fuit ex suis dacijs omnibus uillanis de medio et de capite leuantis yperperum unum pro quolibet et fieri fecit multos uillanos uestrorum fidellium franchos; unde domini eorum dampnum magnum receperunt. Similiter domini Andree Dandulo tempore duce Cretensi per dominacionem et uestrorum fidellium consilium factum et ordinatum fuit pro bono statu dicte insule quod nullus feudatus esset aussus in capite Leuantis tenere animalia nec per se terras facere laborare et fecit multos franchos uillanos certorum fidellium nostrorum; unde domini eorum receperunt magnum dampnum. Similiter tempore domini Vitalis Michaelis duce Cretensi et consilium uestrorum fidellium data et concessa fuerunt hic pro bono statu dicte insule uestre plures milicie feudatorum, plures episcopatus, multa casalia et terre communis, uillani multi franchi facti fuerunt. Unde domini predictorum dampnum magnum receperunt. Similiter tempore domini Guidonis de Canali de mandato uestro olim

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

duce cretensis, terremotus causa, per dominacionem et consilium nostrorum fidellium pro bono statu predicte Insule uestre dimissum fuit omnibus grecis uillanis de medio yperperum unum et dimidium pro quolibet et omnibus de capite Ponentis et medietatem suorum daciorum. Et eciam predicti de capite Ponentis dare consueuerant medietatem fructuum suarum uinearum et arborum dominis suis et ad presens non dant nec eciam partem, unde dictum eorum magnum dampnum receperunt et alia multa et similia que occurrent temporibus elapsis que minus essent longa uestre Celsitudini per ordinem enarrare. Et si dominus Andreas Cornario et alij sui simílles rationem haberent quod certi sumus quia non habent secundum consuetudinem occursam temporibus retroactis significamus Excellencie Uestre quod tota nostra Insula cum toto suo mobile non possit satisfacere dampnis occursis de negocijs consimilibus. Notificantes Celsitudini Uestre quod domini dictorum casalium Rise de Laxito fuerunt presentes etiam consilium, quando captum fuit per consilium disabitandi dicta casalia Rise de Laxito et consentissent consilio prelibato, unde hec omnia ordinate uestre Excellencie tanquam domino nostro ducimus humiliter declaranda. Supplicantes quatenus super hoc taliter dignemini prouide ut tales questiones contra eius nobis non fiant. Ad hoc ut insula uestra Cretensis remaneat in bono statu et quod non simus constricti ad ea que de jure non debemus constringi.

10

Ὁ Ἰωάννης Φραδέλλος, Λεονάρδος Γραδόνικος, Πέτρος Βοργονιανὸς καὶ Μᾶρκος Κορνάρος ἀναφερόμενοι εἰς τὰ διατασσόμενα ἐν τῷ προηγουμένῳ ἐγγράφῳ ὡς πρὸς τὸν Ἀνδρέαν καὶ Νικόλαον Κορνάρους ζητοῦσι νὰ ἀποζημιωθῶσι διὰ τὴν καταστροφὴν τῶν χωρίων των ἐν Risa de Laxito καὶ ἐν συμβουλίῳ νὰ καταστήσωσι γνωστὰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς κοινότητος τῶν τιμαριούχων, αἱ ὁποῖαι ἐκτίθενται ἐν τῷ προηγουμένῳ ἐγγράφῳ. 1307.

Commemoriali Libro F° 108to.

Regesti dei Commemoriali Vol. I. pag. 82. N° 350.

Millesimo trecentesimo VII.

Excellentissimo domino eorum domino P. Gradonico Veneciarum, Dalmacie atque Chroacie inclito duci, domino quarte partis et dimidie totius Imperij Romanie. Johannes Fradello, Leonardus Gradonico, Petrus Burgognono et Marcus Cornario cum omni reuerencia et subiectione se ipsos per celsitudinem Uestram Vestraque consilia quadam peticione porrecta pro parte uiri nobilis Andree Cornario fuerunt preceptore littere destinate; uidelicet super eo quod idem nobilis Andreas predictus dicebat de suo casali Lombaro quod supra disabitatum fuerat, quando suum maximum detrimentum prouidere deberet antedictus dominus

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ducha et suum consilium et sibi facere iustitie complementum. Nos itaque Uestre cupimus Magnificencie fore notum quod tempore quo per dominum Hermolaum Justo tunc ducham Cretensem et per consilium dishabitatum extitit Lombarum antedictum, dishabitata eciam fuerunt certa nostra casalia et eciam aliorum aliquorum eo modo et causa quibus dishabitatum fuit Lombarum suprascriptum. Credentes tamen firmiter quod iustum fuit domino Andree et nobis etiam dishabitare casalia nostra pro securitate terre, nobis omnibus prius restauratione non facta. Et quia dictus dominus Andreas in domini duche suique consilij presencia constituere petebat eisdem ut secundum mandatum uestrum certum eius dampnum nollet sibi facere restaurare. Nos coram eo accessimus petentes sibi ut consimiles ei essemus in dampno predicto nostras rationes audire uellet uestras, nam eas eramus asendere preparati et quod per commissionem suam tenebatur tribuere omnibus petentibus rationem. Qui dominus ducha nobis respondit quod bene uidebat nostras raciones illis domini Andree similes nec ipsas in aliquo discrepare. Uerum quod tenebant rationes dicti domine Andree et examinare propter mandatum litterarum uestrarum nostras uero non sibi uidebatur per alium ducham factum fuerat et per consilium nisi plus hoc susciperet uestre magnificencie litteras in mandatis. Ea propter magnificentiam Uestram debita reuerencia supplicamus quatenus rescribere dignemur domino duche suoque consilio per uos et uestra consilia ut auditis racionibus Uestris nostrorumque similiter de restauracione quod petemus ex hoc uellis facere id quod conueniens fuit atque iustum. Et si per aliquos scriberetur uel diceretur Excellentie uestre quod hoc restaurum magnum esset et quod inde rationem minime habemus et quod hoc ducha et consilio suo scribendum non esset, dignetur Celsitudo Uestra rescribere domino duche ut inquirere et diligenter examinare debeat quare Risa dishabitata extitit et que et qualis fuit intentio uolencium illam partem et quod illi qui dicunt quod propter hoc restaurum fieri non debet assignare debent coram eodem ducha causas et rationes eius fieri non debent et quod illud quod idem ducha de hoc inuenerit Uestre debeat Celsitudini destinare nec quando per nos coram magnificentiam Uestram petitum fuerit restaurum predictum scire et cognoscere ualleat Uestra Excellencia propterea cum pro parte aliorum militum scribatur Celsitudini Uestre quod etiam certi uillani in dampno dominorum pro bono terre franchati fuerunt et exiuerunt de terra et signa data fuerunt in Risa ponentis ultra que nemo audebat accedere in dampno plurium pro bono terre et multa alia facta fuerunt in aliorum dampnum pro bono terre que longa essent scriptura officio designare que quidem salua eorum reuerencia friuolla sunt et uana in nostro negocio similantur; nam de franchis receperunt restaurum et condere recipiunt et eciam alijs

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

respondi posset satis uiue nisi generaret tedium in scribendo nec eciam credemus quod qui scribunt credant rationem habere set ponendo negocium nisi magnum intendunt nostrum negocium dilatare. Dignetur Magnificencia Uestra super hoc taliter prouidere quod non prossimus amittere jura nostra.

11

Ὁ Μπελέττος Ἰουστινιάνης Δούξ καὶ οἱ Σύμβουλοι Κρήτης, ἀπαντῶντες εἰς τὸν Δόγην, ὅστις εἶχε διατάξει τὴν ἀποζημίωσιν τοῦ Ἀνδρέου Κορνάρου Κορναρόλου διὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ χωρίου του Λομπάρου, ἀποφασισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῶν τιμαριούχων, ἀναφέρουσιν ὅτι τὸ Μεῖζον Συμβούλιον Κρήτης δὲν ἀναγνωρίζει τὴν ἀποζημίωσιν ταύτην καὶ ἀποστέλλουσι τὸν ἔλεγχον τῶν ζημιῶν, τὰς ὁποίας ὑπέστη ὁ Κορνάρος, μετὰ τροποποιήσεων καὶ παρατηρήσεων. 1307.

Commemoriali Libro I. F° 109.
Regesti dei Commemoriali Vol. I. pag. 83. N° 351.

Millesimo trecentesimo VII.

Excellentissimo domino domino Petro Gradonico Veneciarum Dalmacie atque Chroacie Inclito Duci, domino quarte partis et dimidie totius Imperij Romanie. Belletus Justinianus de suo mandato Ducha Crete et eius consilium cum omni reuerencia et subiectione se ipsos ab excellencia Uestra litteras suscepimus in mandatis modo sua uobis peticione exposuit uir nobilis Andreas Cornario Cornarolo dilectus fidelis Uester, quando cum quoddam casale suum de Lombaro tempore uiri nobilis domini Hermolai Iusto olim de uestro mandato ducha Crete propter guerram fuerit dishabitatum de uoluntate militum Candide nobis scribere uiam Excellencie dignaretur, quod eis satisfieri faceremus. Quare cum nobis miseritis eius petitionem in ipsis litteris interclusam, quatenus super ipsa petitione uidere et examinare deberemus et exinde id facere quod nobis iustum uideretur. Nos itaque Uestrum uolentes mandatum inuiolabiliter cum reuerencia obseruare maius consilium Candide pluries more solito fecimus congregari, quibus omnibus de consilio legi fecimus litteras antedictas et petitionem ipsius nobilis et ibi multa dicta et proposita fuerunt per nos et allios asserentes quomodo iuxta formam mandati nostri ei intendebamus omnino exhibere quod esset iustum complementum et ideo nobis consignare deberent aliquos responsores inde sumere uoluerunt. Quare nos diximns eidem Andree uelut executores uestri mandati, quatenus nobis porrigeret insceptis damnum suum quod de dicto casale Lombaro occasione predicte dishabitationis habuerat ipso tempore quod nobis dedit in scriptis ut uestra Excellentia uidere poterit per cedulam quam uobis mittimus presentibus interclusam. Nos enim uolentes quod iustum esset in omnibus obseruare taxauimus et ei diximus quod nobis iustum apparuit quod inde habere de-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

beret uidebimus quia eo guarniuerat toto tempore iustum erat quod restaurum guarnitionis sue habere deberet et eciam non deberet aliquod dampnum substinere de quodam suo molendino sibi iussum signorum fratrum nec de proprijs cortiuo et casale dicte caualarie sibi similiter combustis neque de equis sibi mortuis pro ipsa guarnitione, nec eciam de certis dacionibus et auedaticis inde factis preiuditium aliquod pateretur, que omnia antedicta cassauimus ut in cedula antedicta plenius continetur et evacuauimus eius protectionem in eo omni quod petebat de introitibus uillanorum frumenti, fructuum, uinorum, zardinorum et omnium aliorum in dicta cedula contentorum. Hec omnia uestre magnitudini intimare curauimus ut inde quod placet facere uos possitis.

12

Ἔλεγχος εἰς διάλεκτον Βενετικὴν τῶν εἰσοδημάτων τοῦ Ἀνδρέου Κορνάρου, τὰ ὁποῖα εἰσέπραττεν ἐκ τοῦ χωρίου Λομπάρου, ἀνερχόμενα εἰς ὑπέρπυρα 744 καὶ προερχόμενα ἐκ δασμῶν καὶ συνεισφορῶν δουλοπαροίκων, εἰς χρῆμα, σιτηρὰ καὶ ζῶα, ἐκ μύλου, ἐξ ἐνοικίων περιβολαίου, ἐκ λίνου, βάμβακος, οἴνου, καρπῶν καὶ βοσκοτόπων. Αἱ ἐκ τῆς καταστροφῆς ζημίαι ἀνέρχονται εἰς ὑπέρπυρα 2000 καὶ πλέον. 1307.

Commemoriali Libro I. F° 109.
Regesti dei Commemoriali Vol. I. pag. 83. N° 352.

E questo è zo che rendeua Lombaro a Misser Andrea Corner quando elo me fo dishabitado à l'an[n]o.

In prima de dacij et de chanesche et angarie de uillani XXXIII a rason de perperi VII pro homo .. .. perperi CCXXXI
Receueua ogni anno da uillani VII . .. . perperi LII
Resterame de dano in summa .. .. perperi CCLXXXIII
Item de terrarie de uillanis et de franchis mensure de formento VIII centum LX, per boi XL mensure III centum XL, lo formento a rason de perperi quarantado lo cento, l'orzo a raxon de perperi X lo centener summa.. .. .. perperi CXXXXVI
Item de lo molin mesure de farina IV cento a raxon de perperi XX lo centener summa .. .. perperi LXXX
Item de fito de zardini II .. .. perperi XXV
Item de terra abeuerador de bambaxio et de lin . .. . perperi VIII
Item de le uigne, mistate de uin VII cento e plu a raxon de perperi XX lo centener summa . .. . perperi CXL
Item de pereri, de pere .. .. perperi XXX
Item de pascoli oltra zo che eo ge retenea ogni anno quando se podeua pascolar .. .. perperi XV
Item decarià et decapendamaria .. .. perperi XX
Summa perperi DCCXLIIII

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

E questo è lo damno che eo receui per la dishabitation fo deserte le uigne amele contegnude plantar e stado dampno perperi cinque cento de plu fo hauere de .. .. perperi 500

fome arsi i pie de pereri da D in su è stato dampno di perperi cento e plu perperi 100

fome bruxado lo cortivo e lo casal per li seruìenti de la pediada e stado dano de perperi CL e plu. .. .. perperi 150

Summa sto damno perperi 750 e plu

Hec tasatio facta fuit per nos ducham et consiliarios dicimus quod tempore Andree Cornario laborari debeat pro guarnicione militie Lombari pro uno equo armorum I ronzino et 2 scutiferos ac unum socium et pro eorum soldo pro annis X yperpera mille ad rationem yperperorum C in anno.

Item yperpera c[c] pro auedaticis et jocis pro annis X ad rationem yperperorum XX in anno

Item pro datione molendini per annos X yperperos D ad rationem perperorum L in anno

Item pro dampno cortiui et casalis combusti yperpera CL

Item pro equis duobus pro dicto tempore yperpera CL

Item pro peris combustis perperos C.

Summa perperi bis mille quinquaginta.

13

Ὁ Δοὺξ καὶ οἱ Σύμβουλοι Κρήτης καθορίζουσι τὰς ζημίας, τὰς ὁποίας ὑπέστη ὁ Κορνάρος, ὅπως τελῇ τὰς τιμαριωτικάς του ὑποχρεώσεις διὰ τὸ τιμάριον Λομπάρου, ἤτοι διὰ τὴν συντήρησιν ἐπὶ δεκαετίαν ἵππου πολεμικοῦ, ὑποζυγίου δύο θωρακοφόρων καὶ ἑνὸς συντρόφου, εἰς ὑπέρπυρα 1000, ἐπὶ πλέον δὲ διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν εἰσοδημάτων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων εἰς ὑπέρπυρα 1050. 1307.

Commemoriali Libro I. Fo 109to.

Regesti dei Commemoriali Vol. I. pag. 83. No 353.

14

Οἱ τιμαριοῦχοι Κρήτης γράφουσιν εἰς τὸν Δόγην ὅτι ὁ Δοὺξ Κρήτης ἀνέγνωσεν ἐν τῷ Μείζονι Συμβουλίῳ τῆς νήσου τὰς ἐκ Βενετίας διαταγάς, σχετικὰς πρὸς τὴν ἀποζημίωσιν τοῦ Ἀνδρέου Κορνάρου, ἀλλ' ὅτι οὐδὲν ὀφείλεται κατὰ τὴν γνώμην του. Ὑπομιμνήσκοντες πῶς ὁ Δοὺξ καθώρισε τὴν ἀποζημίωσιν, ἐπιμένουσιν ὅτι αὕτη εἶναι ἄδικος καὶ ἀντιτιθεμένη εἰς τὰ ἔθιμα, ὅτι δὲ προκειμένου νὰ ἀποζημιωθῶσι ζημίαι, πρέπει πρῶτον νὰ γίνῃ ἀρχὴ ἀποζημιώσεως ἐκ τῆς κοινότητος Κρήτης. 1307.

Commemoriali Libro I. Fo 109to.

Regesti dei Commemoriali Vol. I pag. 83. No 354.

Millesimo trecentesimo VII.

Illustri et Excellentissimo domino Petro Gradonico dei gratia Venetiarum Dalmacie atque Chroacie inclito duci et dominatori quarte partis et dimidie totius Imperij Romanie. Uniuersitas suorum fidelium militum Cretensium reuerencie et debite fidelitatis obsequium et Vestre Excellencie tenore presencium denotamus quod ad petitionem nobili uiri domini Andree Cornario Cornarolo per excellen-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ciam Uestram missa fuisset littera domino Belleto Justiniano ad presens de uestro mandato duche Crete suoque consilio, quod eidem domino Andree deberet facere illud quod eis justum uideretur de dishabitatione Lombari, nobis aliquociens uocatis ad magnum consilium, dictus dominus ducha nobis legere fecit dictam litteram et petitionem petentem a nobis ut daremus responsores dicto domino Andree, quos responsores nullatenus eidem dare uolebamus dicentes quod nichil tenebamur dicto domino Andree tanquam factum, quod actum erat cum uoluntate dominationis et consilij aliorum nobilium bonorum libertate a maiori Consilio pro bono statu patrie et insule vestre cum alijs nostris defensionibus cum quibus uti fuimus quas alias uestre dominationi per uestras litteras notificauimus. Et idcirco quia per dominum ducham et suum consilium ad presens littere vobis mittantur denotantes jura domini Andree Cornario prelibati quod eis iustum uidetur quod dictus dominus Andreas habere debeat satisfactionem de uarnitione ac de socijs de tanto tempore quanto locus suus dishabitatus fuit et eciam de obitu suorum equorum, similiter de suis perarijs, molendino, curtiuo que omnia deserta et destituta fuerunt pro ipsa dishabitatione; quod dampnum sumat yperpera duo millia et L dimittendi et cassandi dictus dominus ducha et suum consilium omnes alij postulatores dicte domini Andree. Tunc Uestre Celsitudini notificamus quod dictus dominus Andreas in illis suis populationibus aliquod jus non habet de aliquo. Ideo quia nec per consilium, nec per consuetudinem, nec illi, nec alicui per illud consilium aliqua obligatio nostra facta que fuerunt multa et multi qui sunt similes sui qui substinuerunt illud damnum et plus domini Andree Cornario de casali, zardinis, molendinis, curtiuo et de alijs dishabitationibus suorum locorum uestrum semper fecerunt damnum suorum locorum et alias expensas opportunas et propter hoc alij non intrant ad petendum tales postulationes eo quod non uidetur eis quod sint iuste propter consuetudinem insule Uestre, que consuetudo semper fuit pro bono statu insule Uestre et si quis satisfaceret omnibus qui sunt in gradu dicti domini Andree qui possent ita sicut ipse tota insula Uestra illa dampna satisfacere non posset. Uos estis dominus noster super hec facere debeatis sicut placet et si satisfatio de predictis deberet fieri alicui; deberet fieri per Uestrum commune Candide.

15

Ὁ Ἀνδρέας Κορνάρος Κορναρόλος ἀναφέρεται εἰς τὸν Δόγην, παρακαλῶν νὰ μὴ ἐγκριθῶσιν αἱ περικοπαὶ αἱ γενόμεναι ὑπὸ τοῦ Δουκὸς τῆς Κρήτης εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ζημιῶν τοῦ χωρίου Λομπάρου, ὑπ' αὐτοῦ ὑποβληθεῖσαν. Συνυποβάλλει ἀντίγραφον τῶν δύο ἐγγράφων.

Commemoriali Libro I. Fo 110.
Regesti dei Commemoriali Vol. I. pag. 83. No 355.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Millesimo trecentesimo VII.

Excellentissimo domino suo domino Petro Gradonico Veneciarum Dalmatie atque Chroatie inclito duci, domino quarte partis et dimidie totius Imperij Romanie. Andreas Cornarius Cornarolo fidelis eius recommendationem et se ipsum debite fidelitatis obsequium. Ducalis excellencie Uestre placuit domino Belleto Justiniano de Uestro mandato duche Crete et eius consilio dare per speciales litteras in mandatis ut audiri racione mea et millitum Candide deberet de facto dishabitationis Casalis nomine Lombaro mihi facere racionem et iusticie complementum tamquam de re que fuit ad eorum utilitatem totalem inhabitata et in manu minimum dampnum, preiudicium et iacturam, qui quidem conuocato consilio generali Uestre Candide ciuitatis eos una et plures requisiuit ut ad contradicendum meis oppositis deberent instructos ex se millites elligerent ut debebant et cum nollent inde dare pro suis rationibus defensionem requisiuit a me ut dampnum meum ei dare debemus in scriptis. Ego autem uolens ipsius obedire mandatis dedi quamdam cedulam sibi cuius exemplum magnificentie Uestre mitto presentibus interclusum continentem meam dampnationem per singulum scriptum.. Ipse uero facit talem taxationem qualem Uestre potencie per litteras suas scribit uolens ut de huiusmodi et tanto dampno solum yperpera II mille pro omni datione debita a militibus recipere et habere si processerit Uestre dominationis mandamus quatenus Excellentie Uestre supplico reuerenter quatenus cum dicta taxatio sit non bona secundum magnitudinem dampni mei dignemini talem intencionem Vestram iusticiam consuetam que non patitur sui fidelis iacturam quod meliorem de tanto dampno habent emendationem et si potencie Vestre . . . . . secundum taxationem predictam habere emendum de illo et de nichilo sum contentus secundum Vestre Magnificencie beneplacitum uoluntatis.

16

Ἔγγραφα ἀποσταλέντα εἰς Βενετίαν ὑπὸ τοῦ Δουκὸς Κρήτης Γουΐδωνος Ντὰ Κανάλ, ἤτοι:

Αἴτησις τῶν 4 εὐγενῶν τῶν ἀναφερομένων ἐν ἀριθμῷ 10 διὰ τὴν ἀποζημίωσιν τῶν ζημιῶν τὰς ὁποίας ὑπέστησαν ἐκ τῆς καταστροφῆς τῶν χωρίων των ἐν Risa de Laxito.

Πληροφορίαι τῆς διοικήσεως Κρήτης περὶ τῆς διαδικασίας, ἡ ὁποία ἐτηρήθη πρὸς διαλεύκανσιν τῶν δικαιωμάτων τῶν ἀναφερομένων. Αἰτιολογίαι ὑπ' αὐτῶν προβαλλόμεναι, ἀντικρουόμεναι δὲ ὑπὸ τῶν πέντε ἀντιλεγόντων, διορισθέντων ὑπὸ τοῦ Μείζονος Συμβουλίου Κρήτης. Ὑπεράσπισις τῶν διαδίκων, νέα ἀντιλογία τῶν ἀντιλεγόντων, ἀπάντησις τῶν πρώτων καὶ τέλος ἀντιλογία τῶν δευτέρων.

Καταθέσεις τῶν μαρτύρων Μάρκου Βενιέρη, Νικολάου Μπόνου, Νικολάου Ἀβράμου, Θωμᾶ Μινώτου, Ἰακώβου Ταγιαπιέρα ἁπάντων ἐκ Χάνδακος, ἀντιθέτων τῶν ἀναφερομένων καὶ Ἀγγέλου Καριόλα καὶ Μπενβενούτου Ντὰ Μπρέσια καγκελλαρίου, μὴ γενόμεναι δεκταὶ ὑπὸ τῶν ἀντιλεγόντων. 1308.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Commemoriali Libro I. Fo 126to.
Regesti dei Commemoriali Vol. I. pag. 91. No 392.

Millesimo trecentesimo VIII.

Generalis tenor scripturarum multarum et diffusarum missarum a domino Guidone de Canali ducha Crete super dishabitatione Rise de Laxitho pro qua petebant restaurum V, nobiles.

Dicunt nobiles Andreas Cornario, Johannes Fradello, Leonardus Gradonico, Petrus Burgognonus et Marcus Cornario quod casalia eorum et territorium Rise de Laxitho fuerunt dishabitata tempore domini Hermolai Justo et dishabitatio ipsa fuit ex hoc quia uerissimiliter timebatur quod caput de Leuante rebellaretur et quod si essent expense et damna et pericula imminebant et ad tollendum periculum terminatum fuit quod ipsa dishabitatio fieret. Dicunt quod super hoc illo tempore fuit factum consilium per dominationem et in eo dictum fuit etiam de restauratione damni dicte dishabitationis et dicunt quod per consilium capta fuit pars de dishabitando et dicunt quod in ipso consilio habita fuit mentio de restauratione, set quia dictum fuit per aliquem quod de restauratione dicebatur ut factum elongaretur captum fuit de dishabitando et preterea de restauro uideretur dicunt quod scripture ammisse fuerunt per terremotum dictum, quod preterea petiuerint restaurum a consilio et ipsi facere uoluerunt, set quilibet confitetur quod eis fit iniuria et damnum.

Super predicto negotio scribunt ducha et consilium quod super intentione predictorum conquerentium fecerunt consilium in quo lecta fuerunt omnia scripta et per consilium dati fuerunt V responsores contra predictos. Predicti uero dederunt suas petitiones in scriptis et reliqui milites responderunt ad illas prout infra haberetur mentio. Dicunt predicti ducha et consilium quod predicti conquerentes substinent non modicum grauamen, et quod credunt quod iuste petant restaurum dicunt quod non inueniunt super hoc consilium maius nec rogatorum, quod dishabitatio predicta fieret nec qnod aliquis se obligauerit ad soluendum restaurum dicunt quod si restaurum aliquod deberet fieri crederent iustum quod fieret per illos de capite leuantis et reliquos conuicinos qui conseruauerint utilitatem suam pro dishabitatione predicta, dicunt quod non esset iustum quod restaurum fieret pro communi quia dishabitatio non fuit facta pro utilitate Communis set predictorum conuicinorum. Dictus dominus Ziani Baduarius quod per auditum habitum ab aliis uideretur sibi iustius, quod restaurum fieret de Communitate omnium, quia pro omnium utilitate dishabitatio facta fuit, tantum dicunt quod si fieret restaurum predictis, alij consimiles concurrerent sine numero petentes restaurum, quibus propter maximam quantitatem fieri non posset.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Dicunt predicti petentes quod per dishabitationem predictam que durauit circa octo annos Commune habuit suos rusticos saluos, quos ammisisset per guerram et euitauit expensas dicunt quod ipsa dishabitatio cessit in utilitatem multorum et etiam suam in alijs casalibus suis et sunt contenti quod ponantur in emendatione perpetualiter cum alijs. Dicunt etiam predicti petentes quod proximo de nouo fuit tractatum quod dicta Risa iterum dishabitaretur et restaurum fieret illis, qui damnificarentur per quod dicunt esse credendi consimile fuisse dictum et factum tempore predicto, et cum pars aduersa in predictis opponat, quod multa grauamina pluribus pro bono terre sunt facta, de quibus nulla facta est mentio, dicunt predicti petentes quod illa non sunt similia suis damnis et illa que sunt similia fuerunt semper restaurata.

Responsores predicti contra petitionem predictam dari dicunt. Quod tempore dicte dishabitationis dictum fuit de dishabitatando Risam pro bono statu terre et tunc conuocati fuerunt x nobiles qui nominantur, quorum octo habebant partem in Risa, inter quos posita parte pro bono et utilitate ipsorummet at aliorum quibus pertinebat Risa, dictum fuit quod dishabitaretur, que eorum utilitas est manifesta, quia casalia et uilanos eorum conseruauerint, dicere etiam quod de pascuis et nemoribus habuerunt tantum quantum fuisset terciaria de casalibus et terris eorum. Dicere etiam ipsi responsores quod nesciunt quod aliquo tempore dictum fuerit in consilio tempore dishabitationis fiende de aliquo restauro fiendo et quod nec in consilio dictorum x, nec in maiori consilio unquam captum fuit quod fieret restaurum.

Dicunt ipsi responsores quod nunquam nec ante terremotum, nec post fuit factum consilium de dando restauro, nec dicti decem habuerunt libertatem obligandi consilium nec uniuersitatem militum et si aliquo posset reperire quod fuerit factum consilium nunquam fuit capta pars de dando restauro nec datum intendimentum quia ipsa dishabitatio facta fuit ad utilitatem et comodum eorum et dicunt quod dominacio nunquam fecit promissionem aliquam nec facere potuisset pro militibus de restauro aliquo. Dicunt etiam quod si predicti petentes credidissent se habere rationem si non dabatur eis restaurum, uenissent ad dominum ducem, si non uenerunt scientes se ius non habere. Dicunt quod ullus inuenietur qui dicat quod ipsi habeant obliquum. Dicunt predicti responsores quod bene uerum est quod tempore proximo habita fuit mentio de dishabitando iterum Risam et quod fieret restaurum, set dicunt quod ipsa dishabitatio debebat esse perpetua et ideo dictum fuit de restauro et perpetuale et temporale non sint similia. Dicunt responsores predicti quod nulla grauamina que fuerunt similia huic facto, umquam restaurata fuerunt, dicunt quod non est iustum nec conueniens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

quod prcdictum restaurum fiat etiam perpetualiter inter eos et alios de re que cessit in utilitatem eorum et quod super hoc restauro eorum nunquam prouidit maius consilium nec milites, nec aliqua specialis persona, nec per consuetudinem nunquam factum fuit in consimili facto et dicunt quod nec per rationem nec per consuetudinem debet fieri restaurum et sic nullo iure.

Dicunt responsores predicti quod nec sciunt, nec credunt, quod debeat fieri tale restaurum et quod hec sunt similia grauamina que nunquam habuerunt restaurum tempore domini Marini Gradonico, loca de semine tempore domini Petri Justiniani, tota Risa de Chisamo tempore domini Andree Geno, totum caput leuantis tempore eiusdem domini Andree Geno, loca de Pediada tempore domini Andree Dandulo, caput leuantis tempore preterito quod nullus haberet bladum in molendino aliquo, tempore domini Marini Gradonico uillani fuerunt extracti de insula de quorum aliquo datur emenda yperp. I pro uillano qui ualebat plerumque yperpera C. Tempore domini Guidonis de Canali dictum fuit quod habitantes in parte ponentis soliti dare medietatem non darent nisi tercium et temporibus preteritis multi uillani sunt frankati quibus nullum fit restaurum. Dicunt responsores predicti quod si deberet fieri restaurum totum mobile et stabile insule non sufficeret in predicto casu et similibus.

Ad predicta responsa facta per responsores predictos dicunt predicti petentes quod in illis decem qui fuerunt conuocati ad ordinandam dishabitationem predictam non interfuit dominus Johannes Fradello, set interfuerunt alij non nominati per predictos responsores, uidelicet dominus Thomas Minoto, dominus Marcus Geno et predictus Petrus Brugognonus et dicunt quod maior pars illorum non habebat partem in Risa, et illi quo partem habebant, tam parua habebat quod non apreciabantur dishabitationem dicte Rise, nec aliquis apreciaretur exceptis predictis qui petunt. Dicunt predicti petentes quod ipsa dishabitatio facta fuit pro utilitate communi aliorum et ipsi parua securitate fuerunt consecuti respectu sui magni damni et alij maximam, quia si Laxithum fuisset rebelle aliqui ex eis ammisissent annuatim de redditibus yperpera D et mille, yperpera MD; et uillani ipsorum petentium iuerunt habitare in eorum casalibus cum magna utilitate ipsorum, dicunt ipsi petentes quod non est uerum quod habuerint utilitatem in dishabitatione, licet preceperint sua nemora et pascua ut ante solebant, set amniserunt terciarias, casalia sua fuerunt combusta, molendina dirupta, uinee inculte, arbora distructa et si damnum paruum est bonum est ut uideatur.

Item dicunt predicti petentes quod tempore dishabitationis predicte quod super ea factum fuit consilium et dicere quòd in eo fuerunt ex eis Andreas Cornario, Leonardus Gradonico et Petrus Brugognonus et quod dictus Leonardus

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

dixit quod non petat dishabitari Risa nisi fieret restaurum et dominus Andreas Barbadico arengauit quod preterea prouideretur et ducha tunc dominius Hermolaus Justo dixit quod fiebat obliquum nisi fieret restaurum et de hoc dominus Petrus Geno tunc consiliarius potest recordari et dicunt quod hoc est uerisimile quod tantum factum non fuerit sine auctoritate maioris consilij et dicunt quod nulla scriptura reperitur post terremotum de quaternis tempore domini Hermolai tunc duche et dicunt quod semper fuerunt conquesti de restauro coram dominatione et nunc recurrunt ad dominum ducem et licet negent quod homines dicant nobis factum esse obliquum male negant et contra ueritatem dicunt quod si dictum fuit de restauro fiendo quando dishabitatio dicebatur fienda perpetuo, ergo multo facilius debet fieri quando temporaliter dicunt quod per dishabitationem factam certum est quod commune possedit multos rusticos et uitauit multas expensas.

Item dicunt predicti petentes super similibus datis per responsores predictos quod in illis casibus non debuit fieri restaurum quia in illis de Siuritis non debuit fieri quia ipsi fuerunt rebelles et illi de Kissamo se reduxerunt ad loca inferiora timore Alexij ut possent se tueri per dominationem et latini et alij forenses de capite leuantis se ducebant rusticos ad rebellandum et ideo dictum fuit quod inde remouerentur et in alio casu quando dictum fuit quod deberent extrahi de Laxito dictum fuit quod timebatur ne rebelles transirent in Laxitum, et durauit hoc paruo tempore, et de blado de quo dictum fuit ne esset in molendinis dictum fuit quia rebelles ueniebant in nocte et molendinarij gaudebant ut haberent uiam fraudis. Dicunt de uillanis frankatis tempore domini Guidonis quod de talibus frankatis consueuit fieri restaurum, set propter guerram cruciatorum, que longa fuit, fuerunt frankati et expulsi et non fuit datum restaurum set in presenti datur. Dicunt ad casum in quo ordinatum fuit quod feudati haberent territorium quod hoc fuit quia aliqui rebelles tempore guerre laborauerant patrimonia feudatorum et requirebant medietatem, tunc dictum fuit de tercia parte et hoc etiam obseruatur prope ciuitatem et dicunt quod hij casus allegati contra eos nullo modo sunt similes set omnino dissimiles.

Et dicunt quod hij sequentes casus sunt similes in quibus est factum restaurum quoniam dictum fuit quod dishabitaretur Laxithum et fuit inde datum intendimentum bonum restaurum et iterum fuerunt pro tempore accepta feuda Thomasino Tanelico, Clurado de Uicentia, Matheo Beligno, Petro Symonis et alijs et data grecis occasione pacis et de hijs fuit factum restaurum et consimile factum fuit tempore domini Uitalis Michelis et iterum acceptum fuit quoddam casale domino Nicolao Uenerio et datum Alexio Kalergi et inde fuit factum restaurum

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

et finaliter dicunt quod licet multi sint qui debent habere restaurum propter quod dicitur contra eos quod graue esset satisfacere hec dicere nulla ratio est immo facit pro eis quia conficeretur quia ipsi habeant rationem.

Contra replicata per predictos petentes implicant et dicunt responsores predicti quod prenominati duodecim ellecti super dishabitatione habebant magnam partem in Risa et maior pars eorum babebat ibi facere et dicere quod illi qui habebant ibi facere magnam habuerunt utilitatem quam perdiderint, quia aliquis eorum perdidit unum casale et conseruauit tria et sic posset dici de aliis et affirmant quod ubi seminatur pasci non potest et quod ipsi habuerunt tantam utilitatem de pascuis, quanta habuissent de seminatione et uineas in predicta dishabitatione non perdiderint et per eos stetit si non fecerunt eas aptari. Dicunt ipsi responsores quod non credunt quod dominus Petrus Geno possit dicere quod aliquod intendimentum fuerit dictis petentibus datum de restauro quia fuit contrarium et hoc possunt probare. Dicunt etiam quod si quaterni temporis domini Hermolai non reperiuntur hoc nichil facit quod nunquam inuenietur aliqua pars capta de aliquo restauro et quod nullum consilium super hoc unquam fuit reformatum. Dicunt quod nullus de consilio unquam dixisset eis quod haberent obliquum set affirmant hoc ad colorem. Dicunt quod per signoriam nunquam fuit eis facta promissio de restauro nec per consuetudinem presunt petere de consimili facto.

Item dicunt quod casu quo supra induxerunt ipsi petentes inducunt pro similibus de quibus fuit factum restaurum et nunquam inuenietur quod de temporali dishabitatione fuerit factum restaurum quia hoc fit ad tempus pro conseruatione residui et predicti decem fecerunt predictam dishabitationem ad eorum comodum et utilitatem et illa feuda que fuerunt accepta illis de ponenti fuerunt accepta per emptionem et dicunt quod in casu predicto esset maius peccatum dicere quod deberet satisfieri, quia non deberet nec posset portari quam dicere quod non satisfiat, quia hoc est iustum et illud iniustum.

Contra triplicata per prefatos responsores, quadruplicant petentes predicti. Quod ipsi ex dishabitatione habuerunt magnum damnum et immo esset bonum quod uideretur et si esset magnum uel paruum fieret restaurum quia dicere quod sit importabile restaurare hoc est unquam allegare. Super eo quod dicunt responsores quod uolunt probare probent quod nolunt eorum dominatione et ipsi etiam probabunt. Dicunt quod si ipsi ex dishabitatione habuerunt aliquam securitatem et exinde etiam habuerunt multa damna et exinde assicurate fuerunt terre et loca multorum et eorum securitas nichil est ad comparationem securitatis aliorum, set est iustum quod eis non satisfiat per alios; saltem ut perpetua-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

liter substineant et soluant de restauro hoc non est dubium quod est iustum. Dicunt quod in hoc facto et in quolibet alio facto pro communi bono terre est faciendum restaurum et casus inducti per eos sunt similes et inducti per responsores sunt dissimiles.

Contra quadruplicata per petentes predictos quintuplant responsores predicti; quia affirmant quod predicti petentes ex dishabitatione habuerunt plurimum damnum respectu utilitatis quam habuerunt in alijs, set bene habuerunt damnum cum alijs sibi similibus in dicto loco, qui fuerunt bene LXX, quorum casalia si deberent restaurari non sufficeret mobile et stabile totius insule. Dicunt quod si alij uolunt probare et ipsi probare dicunt quod nulla ratione potest dici quod postquam non est facta promissio uel consilium de restauro quod milites teneantur. Dicunt quod nunquam simile restaurum factum fuit et dicunt quod sepe particulares persone pro bone terre substinuerunt talia et nunquam eis factum fuit restaurum. Et dicunt quod similia inducta per eos in quibus non fuit factum restaurum sunt uerisimilia et similia inducta per alios non sunt similia.

Testes non sunt participes questionis
dominus Marcus Uenerio
dominus Nicolaus Bon
dominus Nicolaus Abraham
Thomas Minoto
Jacobus Taiapetra

Testes iurati in Candida dicunt . . . . . quod fuerunt in consilio quorumdam nobilium tempore domini Hermolai in quo captum fuit de dishabitando Risam in quo nec facta fuit promissio nec datum intendimentum de restauro et habentes partem in Risa fuerunt magis uoluntarij alijs et dicunt quod de similibus factis temporaliter nunquam factum fuit restaurum.

Angelus Cariola, Benuenutus de Brixia cancellarij jurati in Creta dicunt quod tempore domini Jacobi Theupoli ser Andreas Cornarius conquerebatur erga ipsum de dishabitatione sui feudi de Lombaro de militibus, et dominus Jacobus respondit quod faciebant ei obliquum. Benuenutus dicit quod in Venecijs dominus Hermolaus dixit quia magnum peccatum erat quia habere debebat de iure.

Dicunt responsores predicti quod dictum Angeli Cariola et Benuenuti nichil facit quia potuit esse quod domimus Jacobus credidit uerbis illorum, set ueritas est in contrarium ut apparet expredictis.

17

Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Ἀλέξιον Καλλέργην νὰ ἀγοράσῃ δέκα ἡμιόνους.

Fo 54 Possit Alexius Kalergi emere x mullos.

18

Ὁ Δοὺξ Κρήτης νὰ διαπραγματευθῇ μετὰ τοῦ Γαβριὴλ Δανδόλου καπετάνου, ὅπως καταλάβῃ τὴν Ρόδον.

Fo 63 Tractetur per Ducham et ser Gabrielem Dandulo capitaneum de accipiendo Rhodum.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

19

Κατ' ἔτος κατατίθενται ὑπέρπυρα δύο χιλιάδες, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ δαπανηθῶσι μόνον ἐν καιρῷ πολέμου καὶ κατόπιν ἀδείας τῆς κεντρικῆς κυβερνήσεως τῆς Βενετίας.

Fº 72 Ponantur in deposito quolibet anno yperpera II mille de quibus non possit expendi nisi pro guerra sine nostra licentia.

20

Παρωπλισμένον κάτεργον δύναται νὰ ταξειδεύσῃ ἐκεῖθεν τῆς Κρήτης καὶ νὰ ἐπανέλθῃ κατὰ βούλησιν, δὲν δύναται ὅμως νὰ προσεγγίσῃ εἰς τὰς χώρας τοῦ Βασιλέως Ροβέρτου ἢ τοῦ Ταραντίνου πρίγκηπος.

Fº 88 Iri possit a Creta ultra et nauigium disarmatum recedat quando uult non eundo ad terras regis Roberti nec principis Tarentini.

21

Ἐὰν οἱ ἐκ Χανίων μεταβαίνοντες εἰς Μεθώνην καὶ Κορώνην δὲν πληρώνουσι φόρον ἐμπορίου, ἐπίσης ἐὰν οἱ ἐκ Μεθώνης καὶ Κορώνης μεταβαίνουσιν εἰς Χανία.

Fº135 Perpetua. Si illi de Chanea quando ueniunt Coronum et Mothonum non soluunt ibi aliquod comerclum, similiter et e conuerso illi de Corono et Mothono non soluant in Chanea.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. Τὰ θεσπίσματα τὰ ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίθενται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.

1. Ἡ ἐπιστροφὴ τῆς νήσου Κυθήρων εἰς τοὺς Κυριάρχους Βενιέρη εἶναι ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ μεγάλου πειρατικοῦ πολέμου μεταξὺ Βενετῶν καὶ Αὐτοκράτορος.

Ὁ πόλεμος οὗτος ὑπῆρξεν ὡς γνωστὸν συνέπεια τοῦ πολέμου μεταξὺ Βενετῶν καὶ Γενουαίων, οὗτος δὲ πάλιν τῆς ἐπιδρομῆς τοῦ Σουλτάνου κατὰ τῆς Τριπόλεως, μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς ὁποίας ἐκυριεύθη τὸ κράτος τῶν Χριστιανῶν ἐν Παλαιστίνῃ.

Ἡ πολεμικὴ αὕτη περίοδος διετηρήθη ἀπὸ τοῦ 1289 μέχρι τοῦ 1303, εἶναι δὲ πλουσία εἰς γεγονότα, ἐνδιαφέροντα πρὸ πάντων τὴν ἐξέλιξιν τῆς καταπτώσεως τῆς Ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας τῶν Παλαιολόγων.

Διὰ τὴν μελέτην τῆς περιόδου ταύτης δυνάμεθα νὰ ἀνατρέξωμεν εἰς τὰς ἑξῆς πηγάς:

S. Romanin, Storia documentata di Venezia, τόμος II, σελ. 326 καὶ ἑφεξῆς.

Τὰ διάφορα Βενετικὰ χρονικὰ χειρόγραφα ἀποκείμενα ἐν τῇ Μαρκιανῇ Βιβλιοθήκῃ Βενετίας: Caroldo, Dandolo κ.λ.

Παχυμέρης Βιβλ. III καὶ IV. Γρηγορᾶς Βιβλίον VI.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Tafel καὶ Thomas, Fontes Rerum Austriacarum Vol. XII. XIII καὶ XIV.
Commemoriali della Republica Regesti Vol. I.

2. Διὰ τοῦ θεσπίσματος τούτου ἡ Βενετικὴ Γερουσία ἠθέλησε νὰ περιορίσῃ τὴν τάσιν, ἡ ὁποία πάντοτε παρατηρεῖται, τῆς παραλόγου ἐπεκτάσεως τῶν πόλεων. Ἡ ἐπέκτασις ὅμως αὕτη θὰ εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα καὶ τὴν ἐπέκτασιν τῆς ὀχυρώσεως.

3. Καθιεροῦται, ὅπως τὰ ἐν Κρήτῃ ὀφφίκια δίδωνται ὑπὸ τοῦ Μείζονος Συμβουλίου Κρήτης. Τὸ δικαίωμα τοῦτο τῶν εὐγενῶν τιμαριούχων θὰ ἐπεδίωξε νὰ οἰκειοποιηθῇ ἡ διοίκησις.

4. Μέχρι δηλαδὴ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης οἱ καστελλᾶνοι ἦσαν συγχρόνως καὶ κάπηλοι.

5. Ἕνεκα τῶν ἐπιδρομῶν τῶν πειρατῶν οἱ ἐν Κρήτῃ ἐπεδίωκον τὴν ἀνέγερσιν φρουρίων πρὸ πάντων εἰς τὰς ἐρήμους ἀκτὰς τῆς νήσου. Τὰ φρούρια ἐχρησιμοποιοῦντο τότε ὄχι μόνον πρὸς ἄμυναν, ἀλλὰ καὶ ὡς καταφύγια. Ἡ Βενετία μὴ δυναμένη νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἀνέγερσιν τῶν φρουρίων ἐν τούτοις θέτει ὡς ὅρον νὰ δύνανται ταῦτα νὰ ὑποστηρίζωνται ἀπὸ θαλάσσης. Ὁ ὅρος οὗτος εἶναι φανερὸν ὅτι στρέφεται κατὰ τῶν Κρητῶν, διότι ἐν περιπτώσει ἐπαναστάσεως, θὰ ἦτο δύσκολον εἰς τοὺς Βενετοὺς νὰ καταβάλωσι ταῦτα ἐὰν δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπιτεθῶσιν ἀπὸ τῆς θαλάσσης, τῆς ὁποίας ἦσαν κύριοι.

6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. Ἐκρίθη ἀπαραίτητον νὰ παρατεθῶσι ὅλα τὰ ἔγγραφα ταῦτα τὰ πραγματευόμενα περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων, τὰ ὁποῖα ἔσχεν ἐπὶ τῆς Κρήτης ἡ συνθήκη τοῦ Ἀλεξίου τοῦ 1299. Ὁ Καλλέργης, εὐκαιρίας δοθείσης, κατώρθωσε νὰ διεκδικήσῃ τὰ προγονικά του κτήματα, τὰ ὁποῖα ἐδόθησαν κατὰ τὴν διανομὴν τῆς νήσου εἰς τοὺς ἀποίκους Βενετοὺς καὶ τὴν λατινικὴν ἐκκλησίαν αὐθαιρέτως. Ἡ ἀπὸ ἑκατονταετίας σχεδὸν κτῆσις τῶν κτημάτων τούτων κατέστησε τοὺς νέους κατόχους πραγματικοὺς κυρίους αὐτῶν, μέχρις οὗ ἡ Βενετία φθάσασα εἰς τὸ ἀπροχώρητον λόγῳ τῆς ἐπιμονῆς τοῦ Καλλέργη καὶ τῆς παρατάσεως τῆς ἐπαναστάσεως ἠναγκάσθη ἀσυζητητεὶ νὰ ὑποκύψῃ εἰς τοὺς ὅρους αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ἡ Βενετία ἀναγνωρίζουσα τὰ δίκαια τῶν τιμαριούχων καὶ τοῦ κλήρου ὡς πρὸς τὴν αὐθαίρετον ἀπώλειαν τῶν κτημάτων των ὑπῆρξε πρόθυμος νὰ ἀποζημιώσῃ αὐτούς. Τοῦτο προκύπτει κατηγορηματικῶς ἐκ τοῦ περιεχομένου τοῦ ὑπ' ἀριθ. 8 ἐγγράφου πρὸς τοὺς πλησίον τοῦ Πάπα πρεσβευτάς. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 9 δίδει πλήρη τὴν εἰκόνα τῆς ἀναστατώσεως τῆς Κρήτης ἀπὸ τοῦ 1293 καὶ τῶν καταστροφῶν, τὰς ὁποίας ἠναγκάσθη νὰ ἐπιφέρῃ εἰς τὰ χωρία ἡ διοίκησις τῆς νήσου, συγχρόνως ὅμως πληροφορεῖ ἡμᾶς περὶ τῶν γενομένων ἀδικιῶν, διότι πλεῖστοι μὲν δὲν ἀπεζημιώθησαν, ἄλλοι δὲ ἔτυχον ἀποζημιώσεως ἣ ἐπρόκειτο νὰ λάβωσι τοιαύτην, ἥτις ὅμως θὰ ἐζημίου τοὺς ἄλλους τιμαριούχους. Ἐπίσης τὰ μέχρι τοῦ ἀριθ. 16 ἔγγραφα πραγματεύονται περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου, εἰς τρόπον ὥστε τὸ ὅλον ζήτημα τῶν ἀποτελεσμάτων, τὰ ὁποῖα ἐπέφερεν ἡ ἐπανάστασις τοῦ Ἀλεξίου Καλλέργη, νὰ διαφωτίζεται.

Τὸ ζήτημα τοῦτο χειρίζεται μετὰ τῆς διακρινούσης αὐτὸν ἐμβριθείας ὁ Φλαμίνιος Κορνάρος ἐν Creta Sacra τόμος 2ος σελ. 298 καὶ ἐφεξῆς, δημοσιεύει δὲ τὰ ὑπ' ἀριθ. 8 καὶ 9 ἔγγραφα. Ἐνταῦθα ἐπαναλαμβάνεται ἡ δημοσίευσις τοῦ ὑπ' ἀριθ. 8, ἤτοι ἡ Βοῦλλα τοῦ Πάπα Κλήμεντος Ε', ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς εἰσαγωγὴ εἰς τὴν ὅλην ὑπόθεσιν. Τὰ ἔγγραφα ταῦτα ἐλήφθησαν ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν Commemoriali. Ἡ σειρὰ αὕτη ἀποτελεῖται ἐκ 38 βιβλίων ἐκ περγαμηνῆς ἀπὸ τοῦ 1300 μέχρι τοῦ 1787 χωρὶς νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψει ἔγγραφά τινα προταχθέντα, τοῦ 1300. Περιλαμβάνει δὲ αὕτη ἔγγραφα δημοσίων πράξεων, ἐξ ὧν προκύπτουσι τὰ δικαιώματα τοῦ κράτους ἀπέναντι τῶν ὑπηκόων καὶ τῶν ὑπηκόων ἀπέναντι τοῦ κράτους, ὡς πρὸς τὰς πολιτικὰς καὶ οἰκονομικὰς σχέσεις αὐτῶν. Ἐπίσης περιλαμβάνει τὴν καταγραφὴν τῶν τίτλων τοῦ κράτους σχετικῶς πρὸς ἄλλα κράτη καὶ τῶν ξένων κρατῶν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πρὸς τοὺς ὑπηκόους Βενετούς, τὰ ὁποῖα συνίστανται εἰς συμβάσεις, βούλλας Παπικάς, διπλώματα, προνόμια, συμβόλαια κτλ.

Ἡ σπουδαιότης τῆς συλλογῆς ταύτης τῶν Commemoriali, παρεκίνησε τὴν Deputazione Veneta di Storia Patria, ὅπως ἀναθέσῃ εἰς τὸν ἐπιφανῆ ἱστοριοδίφην R. Predelli τὴν δημοσίευσιν τῶν περιλήψεων τῶν ἐγγράφων τῆς ὅλης σειρᾶς, ἥτις ἐπραγματοποιήθη ἀπὸ τοῦ 1876, ἀποτελέσασα τὴν μνημειώδη συλλογήν. Προκειμένου ὅμως περὶ θέματος, ὡς ἡ ἐπανάστασις τοῦ Ἀλεξίου Καλλέργη, αἱ ὑπὸ τοῦ Predelli δημοσιευθεῖσαι περιλήψεις θὰ ἦσαν ἀνεπαρκεῖς· ἕνεκα τούτου παρετέθησαν ἐνταῦθα τὰ ἔγγραφα αὐτούσια, ληφθέντα ἐκ τῶν πρωτοτύπων Commemoriali.

18. Εἰς τὴν περίληψιν ταύτην πρόκειται περὶ συνεννοήσεως τοῦ δουκὸς τῆς Κρήτης καὶ τοῦ Γαβριὴλ Δανδόλου καπετάνου περὶ καταλήψεως τῆς Ρόδου. Εἰς τὰ συγγράμματα τῆς Βενετικῆς ἱστορίας οὐδόλως ἀναφέρεται τοιοῦτόν τι ἀπὸ τοῦ 1312-1316, εἰς τὰ Commemoriali ὅμως Βιβλίον I περιλαμβάνονται διάφορα ἔγγραφα, πραγματευόμενα τὴν ἀπόδοσιν εἰς τὸν ἐκ Κρήτης δυνάστην Ἀνδρέαν Κορνάρον τῶν νήσων Κάσσου, Καρπάθου καί τινων ἄλλων. Ἐὰν εἶναι δυνατὸν νὰ συνδυασθῇ ἡ ὑπόθεσις τῆς περιλήψεως τοῦ θεσπίσματος πρὸς τὰς διαπραγματεύσεις περὶ ἀποδόσεως τῶν καταληφθεισῶν νήσων, τότε δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ἡ μελετωμένη κατάληψις τῆς Ρόδου ἦτο ἀπειλὴ κατὰ τῶν ἱπποτῶν πρὸς ἀπόδοσιν τῶν νήσων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER IV.

1314–1317

1

Ἀπάντησις πρὸς τὸν μαγίστρον τῶν ἱπποτῶν περὶ τοῦ ζητήματος τῆς Καρπάθου.

F° 10 Responsio facta magistro hospitalis super facto Scarpanti.

2

Ὁ Δοὺξ καὶ οἱ Σύμβουλοι ὀφείλουσι νὰ ἐμβάσωσιν εἰς Βενετίαν ὑπέρπυρα τετράκις χίλια, τὰ ὁποῖα ὀφείλουσι νὰ ἔχωσι νῦν ὡς παρακαταθήκην, καθὼς ἐπίσης ἑτέραν παρακαταθήκην γενομένην ὑπὸ τῶν κυρίων Ἐρρ. Ντὰ Μολίνου καὶ Μαρίνου Βαδοέρου.

F° 14 Ducha et consiliarij mittant huc yperpera IIII mille que tenentur nunc ponere in deposito, et alium etiam depositum factum per dominos H. de Molino et Marinum Baduario.

3

Ὁ Ρέκτωρ Ρεθύμνου δικαιοῦται μόνον τοῦ ἡμίσεος τῶν κανισκεύσεων.

F° 26 Rector Rethimi non possit habere de caneschis nisi medietatem etc.

4

Ἕλληνες ναυτικοὶ ἐπήλυδες ἐν Κρήτῃ δὲν καταγράφονται δουλοπάροικοι τῆς κοινότητος καὶ λογίζονται ὡς καταβάλλοντες ὑπέρπυρον. Οἱ δὲ λατῖνοι ναυτικοὶ δύνανται νὰ ἐλευθερώσωσι τὰ ἑαυτῶν μέχρι 300 ὑπερπύρων, ὑπὲρ ταῦτα δὲ νὰ πληρώνωσιν, ὡς οἱ ξένοι.

F° 26 Perpetua. Greci aduene homines maris uenientes ad habitandum in Creta non adscribantur pro uillanis communis et extimantur a solutione yperperi ; Latini uero homines maris possint affranchare usque ad yperpera CCC sua propria et ab inde supra soluant ut forenses.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

5

Πρεσβεία τιμαριούχων Κρήτης 1314.
Περὶ διαφόρων ζητημάτων.

1ον Περὶ ἀγράφων. Νὰ ἐξετάσωσιν ὁ Δοὺξ καὶ οἱ Σύμβουλοι τὰ δίκαια τῶν ἀναφερομένων καὶ νὰ ἀναφέρωσι. Ὑπὸ τοῦ Δουκὸς καὶ τῶν Συμβούλων νὰ καθορισθῶσιν εἰς τοὺς τιμαριούχους τὰ κτήματα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἔχωσι. Ἡ ἐκλογὴ τῶν καστελλάνων τῆς νήσου θὰ ἐνεργῆται ὡς μέχρι τοῦδε. Τὸ ἥμισυ τοὐλάχιστον τῶν ὀφφικιούχων τῆς πόλεως ἐκλέγεται ἐν Βενετίᾳ.

2ον Περὶ ἑνώσεως σερβενταριῶν, εἰς τρόπον ὥστε ἡ ὑπηρεσία αὐτῶν νὰ τελῆται δι' ἵππων, παραμένει ἐν ἰσχύϊ ἡ ἀπόφασις τοῦ Δουκὸς Κρήτης Γουΐδωνος Ντὰ Κανάλε.

Ἡ Αὐθεντία ἀπαντᾷ ὅτι εἶναι ἑτοίμη νὰ ἐξετάσῃ καὶ νὰ ἐκτελέσῃ ὅ,τι ἁρμόζει πρὸς τὸ δίκαιον ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν 3000 ὑπερπύρων καὶ τῆς ἀποδοχῆς παρ' αὐτῆς γαιῶν καὶ λειμώνων Χανίων καὶ Ρεθύμνου ἀξίας μεγαλυτέρας τῶν χρημάτων τούτων.

Ἐπὶ τοῦ αἰτήματος τοῦ πραγματευομένου τοὺς δουλοπαροίκους καὶ τὰς σερβενταρίας ἐδόθη δεδικαιολογημένη ἀπάντησις.

Fo 23 Super Capitulis ambaxate Crete: Super capitulo agraforum inquirant ducha et consiliarij iura petentium et nobis scribant — Assignentur per se ducham et consiliarios de terris militibus ut debent habere -- Stemus firmi ad uiam solitam de electionibus castellani insule. — Perpetua. Medietas officiorum ciuitatis ad minus fiat deinde.

Fo 24 Super capitulo quo petebant seruentarias coniugi ut seruitium eorum fiat eques, stemus firmi ad ordinem domini Guidonis de Canale.

Fo 88 Responsio facta ambaxatoribus Crete super yperperis III mille et super eo quod dicunt nos accepisse de terris Chanee et Rethimi et pratis in maiori quantitate quam ascendat ratio dictorum denariorum parati sumus examinare et facere quod est iuris.

Fo 89 Super agraffis et seruentarijs fuit facta responsio excusatoria.

6

Ὁ Μιχαὴλ Γαβριὴλ καὶ ὁ Καταρῖνος Γιαλινᾶς δύνανται νὰ ἀγοράσωσιν ἕκαστος ἥμισυ τιμάριον ἱππαρχίαν, ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ ἑνώσωσι ταύτας.

Michael Gabriel et Catarinus Jalina emere possint mediam cauallariam pro quolibet sed non uniant eas.

7

Δὲν δύναται νὰ δοθῇ ἄδεια [ὑπὸ ρέκτορος] εἰς Ἕλληνα, ὅπως ἀγοράσῃ τιμάριον παρὰ Λατίνου ἐπὶ ποινῇ ἀπωλείας τοῦ μισθοῦ. Αὕτη δίδεται μόνον διὰ τῆς ψήφου 25 ἐκ τῶν 40.

Fo 25 Perpetua. Non possit dari licentia alicui Greco emendi feudum alicuius Latini sub pena salarij nisi auctoritate XXV de XL.

8

Ἐὰν ὁ ρέκτωρ Ρεθύμνου ἤθελεν ἀνακτήσει δουλοπαροίκους, εἰς ἀνταμοιβὴν θὰ λαμβάνει μόνον τὰς κανισκεύσεις καὶ ταύτας, ἀφ' οὗ καταβληθῇ ὁ δασμὸς τῆς κοινότητος.

Fo 26 Rector Rethimi si ricuperauerit rusticos, pro eis habeat ipse rector recuperans solus canescos, nihil tamen habeat nisi prius per eosdem rusticos solutum fuerit datium comuni.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

9

Περὶ τοῦ τρόπου τῆς παραδόσεως σίτου ἐν Κρήτῃ προοριζομένου διὰ τὴν Βενετίαν.

Fº 57 Modus tenendus de frumento qui ibi recipitur pro nostro comuni.

10

Ὅσα ἐγράφησαν εἰς τὸν Δοῦκα Κρήτης περὶ διασώσεως τῆς Σητείας.

Fº 56 Qne scripta fuerunt duche pro conseruatione Sythie.

11

Ἔλεγχος γενόμενος εἰς τὸν Δοῦκα Κρήτης διὰ τὰ δοθέντα εἰς τὸν ρέκτορα Σητείας 2000 ὑπέρπυρα ἐκ τῶν χρημάτων, τὰ ὁποῖα ὤφειλε νὰ ἀποστείλῃ εἰς Βενετίαν, καθὼς καὶ διὰ τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα ἐπλήρωσε διὰ τὴν πρεσβείαν τοῦ Μάρκου Μαριόνου, κτλ.

Fº 76 Redargutio facta Duche Crete de eo quod dedit rectori Sythie yperpera MM de denarijs quos tenebatur Venetias mittere et de pecunia de qua soluit pro ambaxata ser Marci Mariioni, etc.

12

Fº 80 Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Στέφανον καὶ Τζανάκην Σαχλίκη καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωάννου Στέφανον νὰ ἔχωσιν ἥμισυ τιμάριον (ἱππαρχίαν) ἕκαστος.

13

Fº 59. 90 Περὶ τῶν καταστίχων, τὰ ὁποῖα φυλάσσονται δι' ἓξ κλειδῶν.

14

Fº 93 Εἰς τὸν Νικόλαον Μάνδουκαν ἐκ Κρήτης παραχωρεῖται οἰκόπεδον κενὸν ἐν τῇ πόλει (Χάνδακος).

15

Ἐγκρίνεται ἡ ὑπογραφὴ τῆς συμβάσεως μετὰ τοῦ Ἀλεξίου Καλλέργη περὶ ἀγορᾶς τοῦ σίτου του ἐπὶ μίαν δεκαετίαν καὶ περὶ τῆς προτάσεως τῶν πρεσβευτῶν περὶ ἀγορᾶς σίτου μουτζούρια 81250, κτλ.

Fº 89 Quod firment pactum cum Alexio Kalergi de frumento suo accipiendo usque ad decennium ; et super eo quod petunt ambaxatores quod accipiamus monsuras LXXXI mille CCL etc.

16

Fº 89 Ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀλεξίου Τζανάκη περὶ παραχωρήσεως οἰκοπέδου ἐν τῇ πόλει Χάνδακος, ἀνατίθεται εἰς τὸν Δοῦκα Κρήτης νὰ ἐξετάσῃ,

17

Κατὰ τὴν μεταγραφὴν πωλήσεως στρατιωτικοῦ τιμαρίου ἢ σερβενταρίας δὲν δύναται ὁ καγκελλάριος ἢ ἕτερος νοτάριος νὰ λάβωσιν οἱανδήποτε ἀντιμισθίαν, πλὴν ἐκείνης τὴν ὁποίαν ἤθελον καθορίσει ὁ Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ ἀνανεώσεως μισθώσεως.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Fo 90 De scriptura alienationis militie uel seruentarie non possit cancellarius uel alius notarius accipere uisi quantum taxant ducha et Consiliarij et de renouatione affictus etc.

18

Ἐγκρίνεται ἡ ὑπογραφὴ συμβάσεως μετὰ τοῦ Ἀλεξίου Καλλέργη περὶ σίτου, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ μὴ δοθῇ εἰς αὐτὸν ἀρραβὼν διὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ἀλλ' ἡ πληρωμὴ νὰ ἐνεργηθῇ ἐν Κρήτῃ συγχρόνως πρὸς τὴν πληρωμὴν τοῦ σίτου τῶν στρατιωτικῶν τιμαριούχων.

Fo 112 Firmetur pactum cum ser Alexio Kalergi de frumento, saluo quod non dentur ei arre hoc anno sed mittentur in Cretam quando militibus.

19

Τὰ ὀφειλόμενα χρήματα εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς τιμαριούχους Χανίων διὰ τὰ δύο τρίτα τοῦ σίτου των νὰ δοθῶσι πρὸς τὸν Ἐρρῖκον Δάνδολον πρεσβευτὴν αὐτῶν πρὸς ἀγορὰν ἵππων.

Fo 102 De denarijs quos debemus militibus Canee pro duabus partibus frumenti dare, debeat dari ser Henrico Dandulo ambaxatori suo pro eqnis emendis.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. Τὰ θεσπίσματα τὰ ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίθενται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.

1. Συναφὲς πρὸς ὑπ' ἀριθ. 18 θέσπισμα τοῦ Liber III.

2. Περὶ κανισκεύσεων ὅρα μεταξὺ ἄλλων συγγραμμάτων : Μιχαὴλ Πολυλᾶ. Περὶ συγκρατικῶν καὶ κανισκεύσεων. Ἐν Κερκύρᾳ 1866. Τυπάλδου. Ἡ φεουδοκρατία ἐν Ἑλλάδι.

Φ. Ἀλβάνα. Περὶ τίτλων εὐγενείας καὶ περὶ τιμαρίων. Ἐν Κερκύρᾳ Σ. Θεοτόκη. Ἀναμνηστικὸν τεῦχος Πανιονίου Ἀναδρομικῆς Ἐκθέσεως. Τεῦχος Α'. Ἐνετοκρατία. Τιμάρια. Ἐν Κερκύρᾳ 1914.

4. Ἡ ἔλλειψις ναυτικῶν ἐν Κρήτῃ ἀναγκάζει τὴν Γερουσίαν νὰ προβῇ εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ θεσπίσματος τούτου. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὰς παρεχομένας εὐκολίας εἰς τοὺς Ἕλληνας ναυτικοὺς ἐπήλυδας τὸ θέσπισμα εἶναι εὐνόητον, ὡς πρὸς τοὺς λατίνους ὅμως ἡ περίληψις εἶναι δυσνόητος καὶ ἡ ἑρμηνεία θὰ ἦτο ριψοκίνδυνος, ὡς πρὸς τὸ possint affranchare usque ad yperpera ccc sua propria. Τὸ δεύτερον τοῦτο μέρος τοῦ θεσπίσματος πληροφορεῖ, ὅτι οἱ ξένοι ἐν Κρήτῃ, δηλαδὴ οἱ μὴ Ἕλληνες, ὑπέκειντο εἰς εἰδικὴν φορολογίαν.

5. Δυστυχῶς ἡ πρεσβεία αὕτη διεσώθη μόνον εἰς τὰ εὑρετήρια, ἐν τούτοις δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἰδέαν τῶν αἰτημάτων καὶ τῶν ἀπαντήσεων τῆς Γερουσίας· τὸ περὶ συγχωνεύσεως τῶν σερβενταριῶν εἰς ἱππαρχίας διευκρινίζεται, ἐν τῇ πρεσβείᾳ τοῦ 1304.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

8. Οἱ δουλοπάροικοι ἦσαν ὑποχρεωμένοι πλὴν τῶν μεριδίων των νὰ συνεισφέρωσιν εἰς διαφόρους περισιάσεις κανισκεύσεις. Αὗται ἐδίδοντο εἰς εἶδος, σταφυλαὶ λ.χ., ὅταν ὁ δουλοπάροικος προσήρχετο νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ τιμαριούχου τὴν ἄδειαν τοῦ τρυγητοῦ κτλ.

10. Διάσωσις ἐνταῦθα δύναται νὰ νοηθῇ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς συντηρήσεως ἢ ἀκόμη καὶ περὶ εἰρηνεύσεως ἐν περιπτώσει ἐπαναστάσεως. Δυστυχῶς τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα προεβλέποντο διὰ τοῦ θεσπίσματος, δὲν ἀναφέρονται.

11. Ὁ Μαριόνος οὗτος πιθανὸν νὰ ἦτο πρεσβευτὴς τῆς ἀνωτέρω πρεσβείας. Ὁ ἔλεγχος εἰς τοὺς ρέκτορας διὰ τὰ χρήματα τοῦ δημοσίου ἦτο αὐστηρότατος.

13. Δυστυχῶς τὰ κατάστιχα, περὶ τῶν ὁποίων ἐλαμβάνετο τοιαύτη μέριμνα, δὲν ἀναφέρονται.

17. Διάταξις πρὸς πρόληψιν καταχρηστικῆς ἐπιβαρύνσεως τῶν συναλλασσομένων, ἥτις ἀσφαλῶς ἐλάμβανε χώραν.

19. Πάντοτε εἶναι καταφανὴς ἡ μέριμνα περὶ τῶν στρατιωτικῶν ἵππων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER V.

1317–1320

1

F°170 **Ὁ Φραγκῖσκος Σαβονάριος δύναται νὰ κατέχῃ ὀφφίκιον μὲ οἱονδήποτε ρέκτορα.**

2

F°9 **Δύνανται νὰ δαπανῶνται δι' ἔργα τοῦ κυματοθραύστου Χάνδακος κατ' ἔτος ὑπέρπυρα 1000 καὶ πλέον.**

3

F°9 **Τὰ χρήματα τὰ ἀποστελλόμενα, ὅπως χρησιμοποιηθῶσιν ὡς ἀρραβὼν διὰ τὴν ἀγορὰν σίτου δὲν δύνανται νὰ διατεθῶσι δι' ἄλλον σκοπόν.**

4

F°15 **Ἀπάντησις πρὸς τὸν Ἀλέξιον Καλλέργην ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ σίτου.**

5

Ἂς ἀνακαλέσωσιν οἱ στρατιωτικοὶ τιμαριοῦχοι τὸν διακανονισμὸν τὸν γενόμενον παρὰ τὴν προκήρυξιν τοῦ Δουκὸς καὶ ἂς ἀποστείλωσι τοὺς πρεσβευτάς των.

F°17 Reuocent milites ordinamentum factum contra bannum duche et mittant huc suos ambaxatores.

6

Πρεσβεία τιμαριούχων Κρήτης 1317.

Πρεσβευταὶ Ἰωάννης Γραδόνικος καὶ Μᾶρκος Φαλιέρος.

Περὶ ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως σίτου καὶ διαφόρων ἄλλων ζητημάτων.

1ον Περὶ ἀκυρώσεως προκηρύξεως τοῦ δουκός, περὶ ἀπαγορεύσεως διενεργείας ἐμπορίου σίτου ἐν τῇ νήσῳ.

2ον Περὶ τῶν ὀφειλομένων 3000 ὑπερπύρων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

3ον Περὶ τῆς αἰτήσεως τῶν δουλοπαροίκων, ἐὰν δὲν ἀντίκειται εἰς τὰ δίκαια τῆς κοινότητος καὶ τῶν τιμαριούχων.

4ον Περὶ ἀκυρώσεως προκηρύξεως, περὶ πωλήσεως ἀλεύρου καὶ σίτου μόνον ἐν τῇ πλατείᾳ μέχρι μουτζουρίων 50.

F° 60 **Super capitulis Dominorum Iohannis Gradonico et Marci Falletro.**

Super I capitulo, quo petiuerunt, annullari bannum factum per Ducham circa incanipationem frumenti; captum fuit et cognitum quod dictum bannum non fuit contra concessiones suas.

De yperperis MMM que tenentur dare, quo capitulo dixerunt comune Veneciarum habere de suis rationibus in satis maiori quantitate ; responsum fuit quod super hoc uidebimus et suo loco respondebimus.

Super petitione agraforum, scribatur duche et consiliarijs, quod inquirant iura comunis et militum et huc scribant.

Super capitulo banni facti per ser Nicolaum Sanuto de frumento et farina non uendendis alibi quam in plathea, data fuit libertas duche et consiliarijs quod faciant inde quod eis uidebitur pro bono Statu.

Copia dal Libro Negro della Cancellaria Maggior di Candia folio 5.
Ambasseria delli Eccmi Signori Zuan Gradonico et Marco Falier. 1317.

De Emptione et uenditione frumenti.

Johannes Superantio Dei gratia Dux Venetiarum etc. *Nobili et Sapienti uiro* Nicolao Zane *de suo mandato* Duche Crete *et nobilibus et sapientibus uiris* consiliarijs eius *fidelibus suis dilectis salutem, et dilectionis affectum.*

Litteras uniuersitatis Militum et feudatorum Candide *fidelium nostrorum* et ea que *nobiles uiri* Johannes Gradonico et Marcus Faledro Ambaxatores eorum, nobis pro parte sua tam oretenus quam per petitionem in scriptis exhibitam, et in quinque capitulis comprensam dixerunt, *peterunt, et require uoluerunt.* Recepimus *intelleximus diligenter,* ad que sit uobis particulariter *ut :*

Primo super facto banni facti tempore quo *nobilis uir* Stephanus Dandulo erat Duca Crete, quod nullus audeat in insula frumentum, uel bladum emere *permittimus* ad uendendum in insula sub pena yperperorum XXV pro qualibet uice et perdendi frumentum uel bladum sic emptum; quod bannum dicti ambaxatores petebant *pro primo dicti petitionis capitulum* tolli et reuocari *debere, proponantes ipsum quantam concessionem eorum factam, nisi fieri potuisse duximus rendentur.*

Quod diligenter examinato negotio *et super eo solemnen deliberationem prohabita, per nos* et nostra consilia, Minus, Rogatorum et XL, Captum est *et firmatum,* quod Duca et Consiliarij *nostri,* uigore suarum commissionum *et pro omnibus bonis modis et eius,* potuerunt facere et ponere dictum bannum, *et quod ipsum*

* Τὰ ὑποσημειούμενα διὰ *πλαγίων στοιχείων* παραλείπονται ὑπὸ τοῦ Gerland.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

bannum non fecerint nisi est quam concessione facta eis, et que remaneat, et sit in potestate et dispositione Duche et consiliariorum *Crete,* presentium et fururum, ponere dictum bannum quoties, *et sint* eis uel maiori parti eorum, *pro honore nostro et bono suo et insule* utilius apparebit ualente frumento, *incerta,* yperp. XXV, *uel inde.*

Secundo. Super banno facto tempore *nobili uiri* Nicolai Sanuto *erat* ducha in Creta, quod nullus auderet uendere frumentum in farina nisi in platea a misuris L inferius; quod bannum dicti ambaxatores, tam oretenus quam in quarto capitulo *dicte petitionis dicebant fuisse quadam commissionem suam predictam ut* requirebant *illud euacuare* et reuocari debere; *diligenter examinato negotio,* decreuimus per nos et nostra consilia supradicta, quod ducha et consiliarij Crete, per maiorem partem ipsorum, habeant libertatem *super dicto capitulo a banno decendi facendi et* ordinandi totum id quod eis uidebitur *pro honore nostro et bono statu insule et nostrorum fidelium habitantium in ea.*

Datum in nostro Ducali Palatio die ultimo Julij indictionis prima MCCCXVIJ.

7

Περὶ κατασκευῆς λιμένος ἐν Χανίοις καὶ πιστώσεως 2000 ὑπερπύρων ἐκ τῶν 4000, τὰ ὁποῖα ὤφειλον νὰ ἀποσταλῶσιν εἰς Βενετίαν.

Fo 68 Portus Canee fiat et de yperperis MMMM huc mittendis dentur rectori Canee yperpera MM etc., et quod non soluant ipsi rectori quousque dicta yperpera MM non fuerint restituta; sed ipse rector sibi soluat.

8

Περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν τιμαριούχων Ρεθύμνου τῆς τιμαριωτικῆς συνεισφορᾶς των.

Fo 73 Super eo quod illi de Rethimo petunt quod sint absoluti a guarnitionibus, scriptum fuit duche quod examinet factum et nobis scribat.

9

Οὐδεὶς Ἕλλην δύναται νὰ κατέχῃ τιμάριον Λατίνου ἢ νὰ ἀνταλλάξῃ τοιοῦτον μετὰ Λατίνου.

Fo 104 Non possit aliquis Grecus habere nec cambire aliquod feudum de feudis latinorum nisi per VI consiliarios III capita et XXX de XL.

10

Οὐδεὶς ρέκτωρ ἢ ὀφφικιοῦχος δύναται νὰ φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ ἐν Κρήτῃ τὴν σύζυγον, τὸν υἱὸν ἢ τὴν θυγατέρα, εἰμὴ κτλ.

Fo 104 Perpetua. Non possit rector uel officialis ducere in Cretam uxorem uel filium uel filiam nisi etc.

11

Fo 61 Ἡ δοκιμασία τῶν μεσιτῶν δέον νὰ ἐνεργῆται μετὰ τῆς μεγαλυτέρας προφυλάξεως.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

12

Fo180 Ἐπετράπη εἰς τὸν Ἀνδρεόλον Μπόνον ἔχοντα ὀφφίκιον ἐν Κρήτῃ νὰ κατοικῇ κτλ. Παρομοία χάρις τοῦ λοιποῦ δὲν θέλει παραχωρηθῆ, εἰμὴ κτλ.

13

Fo16 Σοφοὶ ἐκλεγέντες διὰ τὰ ζητήματα Κρήτης.

14

Fo108 Συνερχόμενοι εἰς Συμβούλιον οἱ σοφοὶ νὰ συσκεφθῶσιν ἐὰν πρέπει νὰ ἀνεγερθῶσι τὰ φρούρια, τὰ ὁποῖα ἐζήτησεν ὁ πρεσβευτὴς τῶν τιμαριούχων Χανίων, Ἐρρῖκος Δάνδολος.

15

Ξένοι δουλοπάροικοι κατοικοῦντες ἐν Χάνδακι ἀπελευθεροῦνται τῇ καταβολῇ ὑπερπύρου ἐτησίως.

Fo108 Perpetua. Uillani forenses habitantes in burgo sint franchi a solutione unius yperperi.

16

Πρεσβεία τιμαριούχων Χανίων, 1318.

Πρεσβευτὴς Ἐρρῖκος Δάνδολος.

Περὶ διαφόρων ζητημάτων.

1ον Περὶ οἰκοδομῆς δύο φρουρίων πρὸς τὸ νότιον πέλαγος.

2ον Περὶ ἀπαλλοτριώσεως τῶν περιβολίων Χανίων τῆς δικαιοδοσίας τιμαρίων.

3ον Περὶ ἀπονομῆς τῶν ὀφφικίων ἐντεῦθεν τοῦ σκαλώματος Στούρμπουλη εἰς μονίμως ἐγκατεστημένους ἐν Χανίοις τοὐλάχιστον ἀπὸ ἑνὸς ἔτους, ἐκλεγομένους ὑπὸ τῆς διοικήσεως Κρήτης.

4ον Περὶ διορισμοῦ τῶν ρεκτόρων Χανίων.

5ον Περὶ ἀναστολῆς τελέσεως τῶν τιμαριωτικῶν ὑποχρεώσεων τῶν τιμαριούχων Χανίων λόγῳ ἐνδείας.

6ον Περὶ τῶν ἐν Ἄρνᾳ εὑρισκομένων τιμαριούχων Χανίων, προερχομένων ἐκ δουλοπαροίκων.

7ον Περὶ ὑποβολῆς αἰτημάτων εἰς Βενετίαν ἄνευ προηγουμένης ἐγκρίσεως τῆς διοικήσεως Χάνδακος τῇ συνεργασίᾳ μόνον τοῦ ρέκτορος Χανίων. 1318, Μαρτίου 27.

Super alijs capitulis ser Henrici Dandulo pro pheudatis Canee.

Zardini existentes infra Burgum de iure pheudatorum possint alienari, etc.

Aliud capitulum quod castellanie et officia non concedantur nisi habitantibus in Canea per unum annum et fit ibi mentio de littera concessa ser Rigatio Gradonico de anno Domini 1302.

Offitialis factus non habitet cum rectore.

Constringentur feudati facere et tenere bonas guarnitiones. Circa inobedientiam uillanorum Arne fuit consultum.

Copia dal Libro Negro della Cancelleria Maggior di Candia fo 8.

Ambasceria del Colmo ms. Henrico Dandolo mandato dall' Uniuersità della Canea fù l'anno 1318.

De feudatis Canee.

1 Johannes Superantio dei Gratia Dux Venetiarum etc.

*Nobili et sapienti uiro** Nicolao Zane duche Crete et consiliarijs eius. Ueniente

* Τὰ ὑποσημειούμενα διὰ *πλαγίων στοιχείων* παραλείπονται ὑπὸ τοῦ Gerland.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ad nostram presentiam nobili uiro Henrico Dandulo ambaxatore uniuersitatis feudatorum Canee, *super capitulis ambaxerie ipsius* ordinanda duximus, *ac etiam terminanda* de quibus quedam ad uos spectantia inferius declaramus.

1° Requisiuit enim primo quod mandamus fieri duo castra in insula Crete in partibus maris Austri et infra.

2° Secundo, *requisiuit,* quod zardini, qui sunt in burgo Canee possint alienari et infra.

3° Tertio, *requisiuit, dictus ambaxator,* quod addatur in commissionibus uestris, quod castellanerie, officia Canee a scalis Strumbuli citra, non possint dari, nisi illis qui faciant residentiam in Canea, et ibi moram fecerint continuo per unum annum et ultra, et debeant electiones fieri per uos. Quam quidem requisitionem duximus acceptandam, *et ita uolumus quod a modo in antea debeat observari.*

4° Quarto, *requisiuit,* quod rectores, qui mittuntur ad regimen Canee, mittantur, sicut prius fiebat et infra.

5° Quinto, *dictus Ambaxator, nobis* exposuit, quod propter magnam inopiam feudatorum Canee, nullo modo guarnitiones facere ualent et infra.

6° Sexto, *exposuit nobis,* quod in partibus de Arna, est magna pars feudatorum Canee de uillanis et infra.

7° Septimo, et ultimo, *dictus ambaxator nobis exposuit petendo,* quod feudati Canee possint mittere ambaxatores et capitula et defecta, cum eorum rectore nobis et nostro comuni, absque mittere Candidam: unde ordinauimus, *pro meliori* quod non possint mittere *aliquem ambaxatorem,* nisi prius uadant ad uos cum eo quod nobis et nostro comuni exponere intendant, et cum omnibus capitulis sue ambaxerie, et sicut uobis uidebitur et consuetum est fieri, possit ambaxator uenire Venetias cum eis capitulis, que uobis uidebuntur, et non aliter. Saluo tamen, quod si capitula spectarent solummodo ad ciuitatem Canee uel ad facta propria illorum de Canea, possit ambaxator Canee, cum ipsis capitulis uenire Venetias. Et si uobis non placent dummodo prius ad uos cum ipsis capitulis accedat. Uerum tamen teneatur portare Venetias totum illud quod per uos Ducham et uestrum consilium, tam super ipsis capitulis quam super omnibus alijs dicetur pro eis et contra eos, et illud nobis Venetijs presentare et uos in scriptis illud sibi teneamini consignare.

Quare uobis scribimus et per nos et nostra consilia Minus, Rogatorum et XL uobis precipiendo mandamus, quatenus predicta omnia *et singula, pro ut superius scripta et ordinata sunt quam quidem ad uos spectant* obseruare, *et executioni mandare plenarie* debeatis, *ita quam prohinde positis merito comendari rescripturi nobis quiquid in prouisionibus nostris statuitum rescribendum.*

Data in Nostro Ducali Palatio die XXVII Martij Indictionis II Anno MCCCXVIII.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

17

Ἐπιτρέπεται ἡ παραχώρησις γαιῶν κειμένων ἐν τῷ φρουρίῳ καὶ τῇ πόλει Σητείας εἰς ἐρχομένους νὰ κατοικήσωσιν αὐτόθι.

F°142 Licentia danda de terris positis in castro et burgo Sythie uenientibus ad habitandum ibi.

18

Ἀπάντησις δοθεῖσα πρὸς τοὺς πρεσβευτὰς τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντινουπόλεως, περὶ τῶν ἐν Κρήτῃ Ἑλλήνων.

F°158,159 Responsio facta ambaxatoribus imperatoris Constantinopolis de Grecis suis qui sunt in Creta. Super alijs capitulis Ambaxate eorum.

19

F°40 Ἐπιστραφήτωσαν πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον Ναβαγιάρον ἐκ Κρήτης ὑπέρπυρα 46 καὶ γρόσια 8 ὑπὸ τοῦ ρέκτορος Χανίων.

20

Ὁ Δοὺξ Κρήτης ὀφείλει νὰ ἐπιστρέψῃ ὅσα ἐλήφθησαν παρὰ τοῦ Ἀντωνίου Μαρτζανιόλου διὰ τὰς γενομένας δίκας κατὰ τοῦ Γουλιέλμου Σανούδου.

F°133 Ducha Crete restituat quod acceptum fuit Antonio Marzagnolo occasione procesuum factornm contra dominum Gulielmum Sanuto.

21

F°123 Ἐὰν ὁ Μᾶρκος Βενιέρης μεταβαίνων ὡς σύμβουλος ἐν Κρήτῃ δώσῃ ὀφφίκιόν τι εἰς τὸν Μαρῖνον Βενιέρην υἱὸν τοῦ Πέτρου, δύναται ὁ Μαρῖνος οὗτος νὰ συγκατοικῇ μετὰ τοῦ Μάρκου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. Τὰ θεσπίσματα τὰ ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίθενται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.

1. Εἰς ἑκάστην μεταβολὴν ρέκτορος μετετίθετο ἢ ἠλλάσσετο τὸ ἐμπιστευτικὸν προσωπικὸν τῆς ρεκτορίας. Διὰ τὸν Φραγκῖσκον Σαβονάριον γίνεται ἐξαίρεσις.

2. Τὸ ζήτημα τῶν λιμένων, ὡς εἶναι φυσικόν, ἀπησχόλει πάντοτε τὴν κεντρικὴν κυβέρνησιν.

4. Ὁ Καλλέργης διαρκῶς ἐζήτει δάνεια ἐπὶ προαγορᾷ σίτου. Ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει δὲν εἶναι γνωστὸν ἂν πρόκειται περὶ παραχωρήσεως νέου δανείου, ἢ ἀναβολῆς τῆς πληρωμῆς ἐτησίας δόσεως σίτου παραχωρηθέντος ἤδη δάνειον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

5. Διὰ τὴν ἀποστολὴν τῆς κατωτέρω πρεσβείας ὑπῆρξε διαφωνία μεταξὺ τῶν τιμαριούχων καὶ τῆς διοικήσεως. Ἡ διαφωνία αὕτη ἦτο συνήθης, διότι οἱ μὲν τιμαριοῦχοι ἢ ἄλλοι Κρῆτες θέλοντες νὰ στείλωσι πρεσβείαν εἰς Βενετίαν πρὸς διεκδίκησιν δικαιωμάτων, καταπατουμένων ὑπὸ τῆς διοικήσεως, ἢ πρὸς θεραπείαν ἄλλων ἀναγκῶν, θὰ ἤθελον, ὅπως ἡ πρεσβεία αὕτη ἀποστέλληται ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ δουκός. Ἡ ἐπιθυμία αὕτη τῶν Κρητῶν ἐβασίζετο ἐπὶ δύο σοβαρῶν λόγων, τὸ μὲν ὅπως ἀποφύγωσι τὸν ἔλεγχον τῆς διοικήσεως ἐπὶ τῶν αἰτημάτων, ἥτις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἦτο δυσμενής, τὸ δὲ διότι ἦτο ὑποβολὴ παραπόνων στρεφομένων κατὰ τῆς διοικήσεως. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ὁ ἔλεγχος τοῦ δουκὸς καὶ τῶν συμβούλων ἦτο ἀσύμφορος, διότι δυσμενὴς γνωμάτευσις θὰ ἐκλόνιζε τὴν κεντρικὴν κυβέρνησιν, ὡς πρὸς τὴν ἀπάντησιν, ἡ ὁποία θὰ ἐδίδετο.

Ἐν τῷ παρόντι θεσπίσματι ἡ κεντρικὴ κυβέρνησις παραγγέλλει εἰς τοὺς τιμαριούχους νὰ ἀνακαλέσωσι τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν ἐναντίον τῆς προκηρύξεως τοῦ δουκός, ἤτοι τὴν ἄρνησίν των νὰ ὑποβάλωσι πρὸς ἔλεγχον εἰς τὴν τοπικὴν διοίκησιν τὴν πρεσβείαν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τῶν πρεσβευτῶν.

6. Πρεσβεία πραγματευομένη περὶ διαφόρων ζητημάτων τοῦ 1317, συμπεριλαμβανομένη εἰς τὴν συλλογὴν τῶν πρεσβειῶν. Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Ἔρν. Gerland ἐν Archiv des Herzogs von Kandia σ. 44 καὶ ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Φλαμινίου Κορνηλίου ἐν Creta Sacra. τομ. II σ. 308.

Τὸ χειρόγραφον, ἐξ οὗ ὁ Gerland ἐδημοσίευσε ταύτην, εἶναι ἐλλειπέστερον τοῦ τοῦ Ἀρχείου τῆς Βενετίας. Εἰς δὲ τὰς περιλήψεις τῶν ἀπολεσθέντων τόμων περιλαμβάνονται δύο ἀκόμη ἄρθρα, τὰ ὁποῖα παραλείπονται εἰς τὰ διάφορα ἀντίγραφα τῶν πρεσβειῶν, διότι φαίνεται παρέμειναν ἀναπάντητα. Ἐν τούτοις εἶναι ὠφέλιμον νὰ γνωρίζομεν ὅλα τὰ αἰτήματα, διότι οὕτω πληροφορούμεθα περὶ τῶν ἀπαιτήσεων τῶν τιμαριούχων.

7. Καὶ πάλιν τὸ ζήτημα τοῦ λιμένος Χανίων. Αἱ δαπάναι διὰ τὸν λιμένα πρόκειται νὰ ληφθῶσι ἐκ τῶν 4000 ὑπερπύρων, τὰ ὁποῖα ἦσαν προωρισμένα νὰ σταλῶσιν εἰς Βενετίαν. Ἐκ τούτων 2000 ἐδόθησαν εἰς τὸν ρέκτορα ὑπὸ τύπον δανείου, μὲ ἐγγύησιν τὴν κατακράτησιν τῶν ὅσων εἶχε λαμβάνειν μέχρι πληρωμῆς αὐτῶν.

8. Πολλάκις παρουσιάζοντο ζητήματα ἀφορῶντα ὑποχρεώσεις τῶν κατοίκων τῶν διαφόρων μερῶν τῆς Κρήτης, τὰς ὁποίας ἠρνοῦντο νὰ ἐκτελέσωσιν, προφασιζόμενοι ὅτι δὲν εἶχον ὑποχρέωσιν. Ἡ κεντρικὴ κυβέρνησις, εὑρισκομένη ἐν ἀμφιβολίᾳ, ἐζήτει πληροφορίας παρὰ τῆς διοικήσεως τῆς νήσου.

9. Οἱ Ἕλληνες δὲν ἠδύναντο νὰ ἀνταλλάξωσι τὰ τιμάριά των μετὰ τῶν τῶν Λατίνων, διότι τὰ τιμάρια τῶν Λατίνων ἦσαν κατὰ πολὺ σπουδαιότερα.

11. Ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων δασμῶν τῆς Βενετικῆς Πολιτείας ἐπὶ τῶν ἐμπορευμάτων καὶ τῶν συμβολαίων ἦτο καὶ ὁ μεσιτικός, (messetaria), πρὸς εἴσπραξιν τοῦ ὁποίου συνέστη κατὰ τὸν ΙΓ αἰῶνα ἡ ὑπηρεσία τοῦ μεσιτικοῦ ἢ magistrato alla messetaria. Ἡ λέξις παράγεται ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς μεσίτης μὲ τὴν αὐτὴν σημασίαν. Κατ' ἀρχὰς ὁ δασμὸς ἐπεβλήθη ἐπὶ παντὸς συμβολαίου ἐμπορευμάτων, τὸ δὲ 1338 ἐπεξετάθη ἐπὶ τῶν ἀγοραπωλησιῶν οἰκιῶν καὶ πλοίων, ἐπιβαλλόμενος κατὰ τὸ ἥμισυ εἰς τὸν ἀγοραστὴν καὶ κατὰ τὸ ἕτερον ἥμισυ ἐπὶ τῆς ἀξίας ἢ τοῦ τιμήματος τοῦ πωληθέντος. Τὸ καπιτουλάριον τῆς ὑπηρεσίας ταύτης ἀσχολεῖται κυρίως εἰς τὰ μέτρα πρὸς πρόληψιν τῆς καταστρατηγήσεως τοῦ δασμοῦ ἢ τῆς ἀποκρύψεως τῶν συμβολαίων. Κατ' ἀκολουθίαν οἱ μεσῖται ἢ messetarij ἦσαν ὑπάλληλοι τῆς ὑπηρεσίας ταύτης, διοριζόμενοι προηγουμένου διαγωνισμοῦ.

12. Παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ ἀριθ. 8, ἐπιτρέπεται λόγῳ χάριτος εἰς τὸν Μπόνον νὰ συγκατοικῇ μετὰ τῶν οἰκείων του.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

13. Ἐκλέγονται εἰδικοὶ εἰσηγηταί, ὅπως μελετήσωσι τὰ αἰτήματα τῆς πρεσβείας τοῦ 1318.

14. Συζητοῦσιν οἱ σοφοὶ οὗτοι τὸ πρῶτον ἄρθρον τῆς πρεσβείας, κατὰ διαταγὴν τῆς Γερουσίας, περὶ οἰκοδομῆς τῶν δύο φρουρίων πρὸς τὸ νότιον πέλαγος.

15. Ἐπεκτείνεται βαθμηδὸν καθ' ὅλην τὴν Κρήτην τὸ δικαίωμα τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν ξένων δουλοπαροίκων τῇ καταβολῇ ὑπερπύρου ἐτησίως.

16. Πρεσβεία τοῦ 1318, δημοσιευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Gerland ἐν Archiv des Herzog von Kandia, σ. 45-46 καὶ ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Φλαμινίου Κορνηλίου ἐν Creta Sacra τομ. II σ. 308.

17. Πρὸς πύκνωσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῶν πόλεων ἐλαμβάνοντο πλεῖστα ὅσα μέτρα, διότι ὁ λαὸς ἐν γένει ἠρέσκετο εἰς τὴν ὕπαιθρον χώραν. Ἡ προσπάθεια αὕτη τῶν κυβερνήσεων πρὸς πύκνωσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῶν πόλεων, δυνατὸν νὰ ἐπέφερε προϊόντος τοῦ χρόνου τὴν ἀστυφιλίαν, ἥτις εἰς τὰς ἡμέρας μας ἔλαβε τοιαύτας διαστάσεις.

18. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη μεταξὺ Βενετῶν καὶ αὐτοκράτορος διήρκεσεν ἐπὶ μακρὰ ἔτη. Ὑπῆρχον μεταξὺ τῶν δύο κρατῶν ζητήματα ἄλυτα διάφορα, τὰ ὁποῖα ἠθέλησαν νὰ λύσωσιν ἀπὸ τοῦ 1319, ὅτε κατ' ἀρχὰς ἤρξατο τῶν διαπραγμστεύσεων ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Βενετὸς Βάϊλος Μᾶρκος Μινῶτος. Ἐκ τῶν πρώτων ζητημάτων ὑπῆρξε τὸ ζήτημα τῶν ἐν Κρήτῃ Ἑλλήνων, εἰς τοὺς ὁποίους οἱ Βενετοὶ δὲν ἐπέτρεπον τὴν ἐλευθέραν ἀναχώρησιν, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ ἐζήτει ἐπιμόνως νὰ εἶναι ἐλεύθεροι νὰ ἀναχωρῶσιν ἐκ Κρήτης κατὰ βούλησιν μετὰ τῶν περιουσιῶν των. Ἐπειδὴ ὅμως τὰ ζητήματα ταῦτα δὲν ἐλύοντο διὰ τοῦ Βάϊλου, ὁ αὐτοκράτωρ ἀπέστειλεν εἰς Βενετίαν πρεσβευτὰς τὸν Γεώργιον Κλειδᾶν δικαιοφύλακα τῆς αὐτοκρατορίας καὶ Σεβαστὸν Ἀνδρόνικον ἱεραρχίτην, οἵτινες ἀνέλαβον νὰ λύσωσι τὰς ὑφισταμένας διαφοράς.

Ἡ σειρὰ τῶν διαπραγματεύσεων τούτων κατεγράφη ὑπὸ τῶν Βενετῶν εἰς τὰ βιβλία τῶν Commemoriali καὶ οὕτω διεσώθησαν τὰ λίαν ἐνδιαφέροντα ταῦτα ἔγγραφα.

Ὅρα, Regesti dei Commemoriali R. Predelli Τόμος I. ἀριθ. 172. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 252. 253 καὶ 405.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER VI.

1320–1322

1

Ἀπεφασίσθη διαμαρτυρία κατὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Μάρκου Μοροζίνη, ὡς ὑφηγουμένου τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου Κρήτης. Γενομένης τῆς διαμαρτυρίας ἀποδοθήτωσαν ὑπὸ τοῦ δουκός εἰς αὐτὸν ἡ μονὴ καὶ τὰ ἀγαθά.

Fº 36 Protestatio fieri consulta super electione facta de filio domini Marci Mauroceno in priorem loci S. Antonij de Creta, que facta restituantur per ducham locus et bona dicto electo.

2

Εἰσφορὰ χωρίου καὶ ἄλλων κτημάτων τῆς κοινότητος εἰς τὸν ἀνωτέρω ὑφηγούμενον.

Fº 36 De casali et alijs bonis comunis fiat de hinc collatio dicto priori in personam suam tantum.

3

Πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν τιμαριούχων Κρήτης δίδονται εἰς ἐνίσχυσιν τῶν δαπανῶν τὰ διαπύλια τέλη καὶ συμπληροῦνται αἱ συμβάσεις μετὰ τῶν ἱπποτῶν τῆς Ρόδου

Fº 94. 95 Contentantibus militibus Crete ponere in subsidium expensarum introitum porte, compleatur societas cum hospitalis iuxta consilium sapientum scriptum et alia circa hoc.

4

Δαπάνη 1000 ὑπερπύρων ὑπὲρ τοῦ λιμένος Χανίων.

Fº 32 Ducha et consiliarij soluant yperpera M. ser Petro Bragadino rectori Canee pro molo. Expirauit.

5

Δαπάνη 300 ὑπερπύρων πρὸς κατασκευὴν πυλῶν.

Fº 116 Debeant soluere rectori Chanee yperpera ccc pro faciendo fieri portas.

6

Περὶ ἀποζημιώσεως διὰ χρημάτων τῆς κοινότητος Βενετίας τῶν παθόντων ἵππων ἐν Λάρνᾳ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

F°118 Satisfaciant illis quorum equi fuerunt mortui uel magagnati de pecunia nostra in motu de Larna.

7

Σύμβασις μετὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κρήτης καὶ τὰ ὑπογραφέντα ἄρθρα αὐτῆς.

F° 67.68. 69. 70 Tractatus habitus cum archiepiscopo Cretensi et capitula firmata.

8

Δίδονται δύο χωρία εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κρήτης καὶ ὅροι τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν κτημάτων τοῦ μοναστηρίου Πάλης.

F°56.127 Dentur duo casalia archiepiscopo Cretensi et capitula pro cambio possessionum spectantium ad monasterium Pale.

9

Περὶ πωλήσεως τοῦ προαγορασθέντος σίτου.

F° 77 Mandetur duche et consiliarijs quod de frumento nostri comunis non se impediant sed permittant camerarijs facere uenditiones ibi; uerum si uideretur duche quod frumentum esset necessarium pro terra prouideant etc.

10

Περὶ τῶν ἀναγκαιούντων εἰς τὰ κάτεργα.

F°102 Res necessarie pro galeis Crete mittantur illuc, conditione quod id quod habebitur de uenditione lignorum ueterum huc mittatur.

11

Περὶ τῶν παθόντων ἵππων ἐν Λάρνᾳ καὶ ἐκτίμησις τῶν ζημιῶν.

F°118 Mandetur duche et consiliarijs Crete quod faciat uideri et inquiri de equis qui dicuntur esse mortui uel magagnati occasione guerra de Larna et faciant extimari et satisfaciant de pecunia nostri comunis.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. Τὰ θεσπίσματα τὰ ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίθενται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.

1. 2. Ἡ περίληψις τοῦ θεσπίσματος τούτου εἶναι μᾶλλον σκοτεινή, ἂν καὶ νομίζω ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ ὑφηγουμένου τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου Κρήτης. Κατὰ τὸν Ducange prior-loci δὲν εἶναι ἐκκλησιαστικὸν ἀξίωμα, ἀλλὰ σημαίνει κύριον, ὑπὸ τὴν μεσαιωνικὴν σημασίαν, ἤτοι seigneur. Θὰ ἐδεχόμην τὴν ἐκδοχὴν ταύτην, ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ χωρίου ἢ καὶ ἁπλῶς κτημάτων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τὸ prior λοιπὸν ἐκλαμβάνω ὡς ἐκκλησιαστικὸν ἀξίωμα μὴ μεταφραζόμενον ἑλληνιστί, διότι κατὰ τὸν αὐτὸν Ducange «Prior» εἶναι ὁ ἀμέσως μετὰ τὸν Ἀββᾶν ἀξιωματοῦχος.

Ὡς πρὸς τὴν γενομένην διαμαρτυρίαν τὸ θέσπισμα δὲν ἐξηγεῖ τοὺς λόγους, παρὰ ταύτην ὅμως ἀναγνωρίζει εἰς τὸν Μοροζίνην τὴν ἐκλογήν, ἀφοῦ ἀποδίδει τὴν μονὴν καὶ τὰ ἀγαθά.

3. Πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν δαπανῶν τῶν τιμαριούχων Κρήτης διατίθενται ὑπὲρ αὐτῶν αἱ εἰσπράξεις τοῦ διαπυλίου φόρου καὶ συμπληροῦται ἡ σύμβασις μετὰ τῶν ἱπποτῶν συμφώνως πρὸς τὴν γνώμην τῶν εἰσηγητῶν.

4. Ἐξακολουθεῖ πάντοτε ἡ πρόνοια περὶ τῶν λιμένων. Ἡ κατακλεὶς τῆς περιλήψεως expirauit σημαίνει ὅτι ἡ ὑπόθεσις διεξεπεραιώθη.

5. Ἐγκρίνεται ἡ κατασκευὴ πυλῶν.

6. Λάρνα νῆσος ἐπὶ τῆς νοτιοανατολικῆς ἀκτῆς τῆς Θράκης πρὸς τὴν Σαμοθράκην.

7. Ἡ σύμβασις αὕτη, μὴ καθοριζομένη, πιθανώτατα συνδέεται μετὰ τῆς ἀναφυείσης διαφορᾶς μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Βενετίας, ἕνεκα τῆς συνθήκης μετὰ τοῦ Καλλέργη.

8. Εἶναι φανερὸν ὅτι ἡ ἀπόδοσις τῶν χωρίων τούτων εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀνωτέρω συμβάσεως.

9. Φαίνεται ὅτι ὁ σῖτος διὰ σπορὰν ἐσπάνιζε, διὰ τοῦτο ἡ Γερουσία ἐπιτρέπει εἰς τοὺς ταμίας νὰ πωλήσωσι ἐκ τοῦ σίτου τοῦ προαγορασθέντος ὑπὸ τῆς κοινότητος Βενετίας καὶ εὑρισκομένου ἀκόμη ἐν Κρήτῃ.

10. Προκύπτει ὅτι ἡ Βενετία ἀποστέλλει τὰ ἀναγκαιοῦντα πρὸς ἐπισκευὴν τῶν κατέργων, συνιστᾷ ὅμως τὴν ἄμεσον ἀποστολὴν τῶν χρημάτων, τὰ ὁποῖα ἤθελον εἰσπραχθῆ ἐκ τῆς πωλήσεως ἀχρήστων πλοίων.

11. Ἡ Γερουσία ἐπανέρχεται ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἀποζημιώσεως τῶν παθόντων ἵππων ἐν Λάρνᾳ. Ἐπὶ τούτου δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ δοθεῖσα ἀποζημίωσις δὲν ἱκανοποίησε τοὺς ζημιωθέντας ἐκ τῶν ἵππων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER VII.

1322–1324

1

Δύνανται νὰ ἀποφασίσωσιν ὁ δοὺξ καὶ οἱ σύμβουλοι ἐπὶ τῆς συμβάσεως τῆς περιλαμβανομένης ἐν τῇ αἰτήσει τοῦ Μαφφέου Δότη.

F° 21 Ducha et consiliarij possint prouuidere super liago contento in petitione Maffei Doto ueneti.

2

Περὶ ἀποστολῆς δύο κατέργων εἰς Κρήτην, διαλύσεως τῶν ἀχρήστων καὶ ἀποστολῆς εἰς Βενετίαν τῶν ἐξαρτημάτων.

F° 23 Mittantur II ligna in Cretam et mandetur quod defaciant ligna inoperabilia et correda huc mittantur.

3

Ἀνάκλησις ἐντολῆς εἰς δοῦκα καὶ συμβούλους, ὅπως δύνανται οἱ τιμαριοῦχοι νὰ ἐκλέγωσι τοὺς πρεσβευτάς των.

F° 23 Reuocetur commissio duche et consiliarijs in tantum quod milites possint facere suorum ambaxatorum electiones ugnolas et aliter.

4

Περιορισμὸς τῶν δικηγόρων Κρήτης εἰς δέκα ἕξ, ἐξ ὧν οἱ τέσσαρες πρόεδροι.

F° 36 Sint in Candida solum XVI advocatores de quibus sint IIII capita.

5

Ὁ δοὺξ καὶ οἱ Σύμβουλοι νὰ ἀρκεσθῶσιν εἰς ἐπίσημον ἀντίγραφον τῆς ἀποφάσεως τοῦ Πάπα Κλήμεντος, ἐν ᾗ γίνεται μνεία περὶ τοῦ μοναστηρίου Πάλης συμφώνως πρὸς τὴν συνθήκην μεταξὺ Βενετίας καὶ ἀρχιεπισκόπου Κρήτης.

F° 45 Ducha et consiliatij sint contenti accipere exemplum autenticatum de sententia olim lata

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

per papam Clementem que facit mentionem de monasterio Pale et hoc iuxta concordiam factam per nos cum archiepiscopo Crete.

6

Περὶ πληρωμῆς τοῦ μισθοῦ τοῦ ρέκτορος Χανίων Πέτρου Κορραρίου.

Fo 73 Teneantur debito iuramenti satisfacere uiro nobili Petro Corario rectori Chanee de suo salario.

7

Ἐπελθούσης συμφωνίας μετὰ τοῦ ἐπισκόπου Μυλοποτάμου, ὁ δοὺξ καὶ οἱ σύμβουλοι ὀφείλουσι νὰ τηρῶσι τὴν συνθήκην τὴν γενομένην μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου Καλλέργη.

Fo 136 Cum simus concordes cum episcopo Milepolami, scribatur duche et consiliarijs, quod debeant seruare pactum factum cum Alexandro Kalergi.

8

Ὁ τεχνίτης Φῆλιξ θὰ ἐκτελῇ τὸ ὀφφίκιον τοῦ πρωτοτεχνίτου τῶν ξυλουργῶν καὶ τοῦ λιμενάρχου, ὁ δὲ Ἰάκωβος Πιτσαμᾶνος διορίζεται καπετᾶνος τῆς πόλεως.

Fo 136 Magister Felix faciat offitium protomagistri marangonum et admirati cum salario yperperorum L, per annos II, et Jacobus Pizamano sit capitaneus burgi.

9

Διαταγὴ πρὸς τὸν Ρέκτορα Χανίων διὰ τὴν πληρωμὴν πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον Ναβαγιέρον τῶν ὀφειλομένων ὑπερπύρων.

Fo 40 Mandatum factum super reddendis yperperis Constantino Nauaiaro per rectorem Chanee.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. Τὰ θεσπίσματα τὰ ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίθενται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.

1. Ἡ περίληψις οὐδὲν λέγει περὶ τῆς συμβάσεως ταύτης.

Ἡ λέξις «liago» δὲν ἀπαντᾶται εἰς τὰ λεξικά, προφανῶς πρόκειται περὶ τῆς λέξεως «ligiatio» κατὰ παραφθοράν.

2. Θὰ ἦτο ἐνδιαφέρον ἐὰν ἀνεφέροντο τὰ ἐξαρτήματα, τὰ ὁποῖα ἀπεστέλλοντο εἰς Βενετίαν, ὅπως χρησιμοποιηθῶσι διὰ νέον ἐξοπλισμὸν κατέργων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

3. Εἶναι φανερὸν ὅτι ὁ δοὺξ καὶ οἱ σύμβουλοι, συμφώνως πρὸς τὰς ἐντολάς των, εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέγωσι τὸν ἀποσταλησόμενον εἰς Βενετίαν πρεσβευτήν, οἱ τιμαριοῦχοι ὅμως δικαίως εἶχον τὴν ἀξίωσιν, ὅπως ὁ πρεσβευτὴς εἶναι τῆς ἐμπιστοσύνης των. Ἡ ἀπαίτησίς των αὐτὴ ἐκρίθη ὑπὸ τῆς Βενετικῆς Γερουσίας λογικὴ καὶ ἐξεδόθη τὸ θέσπισμα.

4. Οἱ δικηγόροι ἐν Χάνδακι περιορίζονται εἰς δεκαέξ. Βραδύτερον περιωρίσθη ἔτι μᾶλλον ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἰς δώδεκα ὁμοιοβάθμους μετὰ τῶν σχετικῶν προέδρων συμπεριλαμβανομένων εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν δώδεκα. Ὅρα ἀποφάσεις Μείζονος Συμβουλίου Η 17.

5. Προφανῶς πρόκειται ἐνταῦθα περὶ τῆς συνθήκης μεταξὺ Βενετίας καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Χάνδακος μετὰ τὰς ἀνωμαλίας, τὰς ὁποίας ἐπέφερεν ἡ συνθήκη μεταξὺ Βενετίας καὶ Ἀλεξίου Καλλέργη. Ὡς πρὸς τὴν ἀπόφασιν τοῦ Πάπα Κλήμεντος Ε', ἐν ᾗ γίνεται μνεία περὶ τοῦ μοναστηρίου Πάλης, αὕτη δὲν διεσώθη.

7. Βαθμηδὸν ἡ διάστασις μεταξὺ τῆς λατινικῆς ἐκκλησίας Κρήτης καὶ τῆς Βενετίας καταπαύεται, ἐπερχομένης συνεννοήσεως. Ἐν τούτοις παρ' ὅλας τὰς δυσχερείας, τὰς ὁποίας ἐπροξένησεν, ὡς εἴδομεν ἡ συνθήκη μεταξὺ Βενετίας καὶ Ἀλεξίου Καλλέργη τηρεῖται καθ' ὅλα αὐτῆς τὰ ἄρθρα. Ὁ ἀναφερόμενος ἐνταῦθα Ἀλέξανδρος Καλλέργης εἶναι ὁ Ἀλέξιος. Ἡ μεταστροφὴ τοῦ ὀνόματος προέρχεται πιθανώτατα ἐκ παραδρομῆς.

8. Ἡ θέσις τοῦ λιμενάρχου ἦτο ἐκ τῶν κατωτέρων ὀφφικίων, συνεβιβάζετο μετὰ τοῦ προϊσταμένου τῆς συντεχνίας τῶν ξυλουργῶν, διότι τὰ πλοῖα ἦσαν ξύλινα, ὁ δὲ ξυλουργὸς ἠδύνατο νὰ εἶναι καὶ ναυπηγός.

9. Διὰ θεσπίσματος διατάσσεται ἡ ἀπόδοσις τῶν ὀφειλομένων εἰς τὸν Κωνσταντῖνον Ναβαγιέρον ὑπὸ τοῦ ρέκτορος Χανίων. Ἡ περίληψις δὲν μᾶς διαφωτίζει διὰ τίνα λόγον ὁ Ναβαγιέρος εἶχε λαμβάνειν ἐκ τῆς κοινότητος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER VIII.

1324–1325

1

Ὁ Δοὺξ καὶ οἱ Σύμβουλοι Κρήτης ὀφείλουσι νὰ δέχωνται ὡς τιμαριωτικὴν εἰσφορὰν ἵππους δύο μέχρι τριῶν ἐτῶν κατὰ βούλησιν.

Fo 28 Ducha et Consiliarij debeant recìpere in uarnitionem militum et feudatorum equos de duobus annis in tercium et hoc ad beneplacitum.

2

Ἐκ τῶν χρημάτων τῶν τιμαριωτικῶν εἰσφορῶν Κρήτης παρακρατοῦνται ὑπέρπυρα 3000 πρὸς ἀνακούφισιν τῶν τιμαριούχων καὶ πρὸς ἐπισκευὴν τῶν φρουρίων.

Fo 32 De denarijs et yperperis de uarnitionum de Creta retineantur yperpera MMM pro commodo militum et residuum sit pro reparatione castrorum insule.

3

Ἀπαντᾶται εἰς τὸν Δοῦκα καὶ Συμβούλους νὰ μὴ συνάψωσι εἰρήνην μετὰ τῶν Τούρκων.

Fo 48 Respondeatur duche et consiliarijs quod supersedeant de perficiendo concordiam cum Turchis.

4

Ἐκλογὴ σοφῶν πρὸς συνομολόγησιν ἑνώσεως κατὰ τῶν Τούρκων.

Fo 97 Sapientes electi super tractanda societate contra Turchos.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. Τὰ θεσπίσματα τὰ ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίθενται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.

1. Εἰς τὰς ἀποφάσεις τοῦ Μείζονος Συμβουλίου καὶ τὰ θεσπίσματα τῆς Γερουσίας προκειμένου περὶ ἵππων καθορίζεται ἡ νεαρὰ ἡλικία. Ὅρα Ἀποφάσεις Μείζονος Συμβουλίου **Α 6** α **Α 6** ιγ.

2. Πάντοτε παρατηρεῖται ἡ κοινωνικὴ ἀνισότης. Ἄλλοι μὲν τιμαριοῦχοι ἦσαν πλούσιοι ἄλλοι δὲ πτωχοί, τοῦτο προήρχετο ὄχι διότι δὲν ἐδόθη εἰς αὐτοὺς ἀρκετὴ γῆ πρὸς καλλιέργειαν, ἀλλὰ διότι ἄλλοι μὲν ἦσαν ἐπιμελεῖς, οἰκονόμοι καὶ καλλιεργηταί, ἄλλοι δὲ τουναντίον. Ἐννοεῖται ὅτι συντελεστὴς τῶν πλουσίων ἦτο καὶ ἡ φύσις τοῦ ἐδάφους. Τὴν ἀνισότητα ταύτην ἠθέλησεν ἡ Βενετικὴ Γερουσία νὰ θεραπεύσῃ διαθέτουσα μέρος τῶν τιμαριωτικῶν εἰσφορῶν ἤτοι ὑπέρπυρα 3000, τὰ ὁποῖα ὅμως ὤφειλον νὰ καταμερισθῶσι μεταξὺ τῶν τιμαριούχων καὶ τῶν ἐπισκευῶν τῶν φρουρίων.

3. Ἡ διοίκησις Κρήτης συνεχῶς ἐνοχλουμένη ὑπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Τούρκων, ἐζήτησε τὴν ἄδειαν, φαίνεται, νὰ προέλθῃ εἰς συμφωνίας μετ' αὐτῶν, συνάπτουσα εἶδος συνθήκης. Ἡ Βενετικὴ Γερουσία ὅμως προσεπάθει νὰ συμπήξῃ συμμαχίαν μετὰ τῶν μεσογειακῶν κρατῶν, ὅπως δύναται νὰ ἀποκρούσῃ τὰς ἐπιδρομὰς ταύτας. Διὰ τοῦτο παραγγέλλει εἰς τὴν διοίκησιν Κρήτης νὰ μὴ συνάψῃ τὴν συνθήκην εἰρήνης μετὰ τῶν Τούρκων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER IX.

1325–1326

1

Τὸ αἰτηθὲν ὑπὸ τῶν τιμαριούχων Χανίων δάνειον δὲν ἐγκρίνεται.

Fo 2 Non fiat mutuum petitum feudatis Chanee.

2

Παραχωρεῖται ἐλευθερία ἐνεργείας εἰς τὸν ρέκτορα Χανίων ὡς πρὸς τοὺς οἴνους τοὺς παραγομένους εἰς τόπους μὴ ὑποτελεῖς τῶν Βενετῶν.

Fo 2 Libertas data rectori Chanee de uino nato in locis non subditis comuni Veneciarum.

3

Ἀνοικοδόμησις φρουρίου Σελίνου.

Fo 2 Castrum Solani rehedificetur.

4

Δίδεται πλοῖον εἰς τὴν κοινότητα Χανίων πρὸς χρῆσιν τοῦ ναυστάθμου, συμφώνως πρὸς τὴν αἴτησιν.

Fo 3 Facto arsenatu in Chanea detur dicto comuni unum lignum ut petitur.

5

Ἐπαφίεται εἰς τὴν κρίσιν τῶν ρεκτόρων Χανίων καὶ τῶν Συμβούλων ἡ μεταφορὰ τῶν Ἰουδαίων εἰς ἄλλην συνοικίαν.

Fo 3 Sit in libertate rectorum Chanee et eius consilij ponendi Judeos in aliquo loco burgi.

6

Δύνανται νὰ ἀποσταλῶσιν εἰς Κρήτην ὑφάσματα μάλλινα καθ' ὅλον τὸν μῆνα Αὔγουστον διὰ παρωπλισμένου πλοίου.

Fo 40 Possit mitti drapparia in Cretam cum nauigio disarmato per totum mensem Augusti.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

7

Τὰ παρὰ τοῦ Δουκὸς αἰτηθέντα δύο πλοῖα καὶ ἄλλα νὰ ἀποσταλῶσιν εἰς Κρήτην, τὸ δὲ μέγα κάτεργον τὸ εὑρισκόμενον αὐτόθι νὰ ἐπισκευασθῇ καὶ ἀποσταλῇ εἰς Βενετίαν μὲ φορτίον σίτου τῆς κοινότητος.

Fo 41 Duo ligna et alie res petite per ducham mittantur illuc et galea magna que est ibi aptetur et mittatur huc cum frumento comunis.

8

Ὁ Δοὺξ καὶ οἱ Σύμβουλοι δύνανται νὰ ἐπέμβωσιν, ὅπως συμφιλιώσωσι τοὺς ἐν Ρόδῳ ἐν διαστάσει εὑρισκομένους ἐμπόρους Βενετούς.

Fo 43 Super eo quod nostri comerclantur apud Rodum possint ducha et consiliarij concordiam facere.

9

Διαταγὴ δοθεῖσα ἐν Κρήτῃ καὶ εἰς τοὺς ρέκτορας περὶ μεταβάσεως εἰς Κύπρον καὶ δήλωσις περὶ τῶν ἀπαγορευομένων ἀνταλλαγῶν.

Fo 52 Mandatum factum in Creta et nostriś rectoribus de eundo in Cyprum et declaratio de cambijs prohibitis.

10

Πρεσβεία τιμαριούχων Κρήτης 1325.

Πρεσβευταὶ Νικόλαος Κορνάρος, Ἀνδρέας Δάνδολος καὶ Μιχαὴλ Γραδενῖγος.

Περὶ ζητημάτων ἀφορώντων τοὺς τιμαριούχους.

Fo 68. Quod primum capitulum ambaxate ambaxatorum Crete legatur, et ambaxatores super illo
70. 71 possint dicere et postea exeant, et sic in alijs obseruetur. Capitula autem sunt capta ad cartas.

Fo 73 Medietas omnium officialium tam intus quam extra fiat per ducham et suum consilium. in libro maioris consilij 29 ad cartas 96 circa* hoc.

Fo 74. Alia etiam plura capitula dictorum, ambaxatorum.

75 Super capitulo de forensibus captum fuit quod omnes illi qui adducent **speciarias uel hauere Leuantis** possint de tanto quantum adducent extrahere omnia alia soluendo medietatem comercij scilicet 11 pro centenario exceptis rebus insule etc.

Ἡ πρεσβεία αὕτη ἐδημοσιεύθη ὁλόκληρος ὑπὸ τοῦ Ἐρνέστου Gerland ἐν Archiv des Herzogs von Kandia, σελ. 46 καὶ ἐφεξῆς, ἀναφέρεται δὲ ὑπὸ τοῦ Φλαμινίου Κορνηλίου ἐν Creta Sacra τομ. II, σελ. 308-309. Προεκλήθη, ὡς ἀναφέρει ὁ Κορνήλιος, ἕνεκα τῆς ἀποφάσεως τοῦ δουκὸς Κρήτης Ἐρρίκου Μιχαήλ, ὅπως οἱ μισθοὶ τῶν στρατιωτῶν τῶν τιμαριούχων καταβάλλωνται ὑπ' αὐτῶν εἰς τὸ δουκικὸν ταμεῖον, ἐκεῖθεν δὲ νὰ μισθοδοτοῦνται. Ἡ ἀπόφασις αὕτη τοῦ δουκὸς ἐκρίθη ὑπὸ τῶν τιμαριούχων ὡς παραβλάπτουσα τὰ συμφέροντα αὐτῶν καὶ ἀπεφάσισαν τὴν ἀποστολὴν πρεσβείας περιλαμβανούσης δέκα ὀκτὼ αἰτήματα. Ὁ Gerland παρέλαβε ταύτην ἐκ χειρογράφου τοῦ ΙΖ΄ αἰῶνος, τὸ ὁποῖον, ὡς ἀνωτέρω ἀναφέρεται, παρεχωρήθη εἰς αὐτόν, ὅτε εὑρίσκετο ἐν Βενετίᾳ, ὑπὸ τοῦ Urbani de Gheltof. Δυστυχῶς τὸ χειρόγραφον πλὴν τῶν πολλῶν αὐτοῦ

* Ὅρα Ἀποφάσεις Μείζονος Συμβουλίου σελ. 112, Ζ2.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐλλείψεων ἦτο ἐσφαλμένον εἰς πλεῖστα μέρη, τὰ ὁποῖα δὲν ἠδυνήθη ὁ Gerland νὰ διορθώσῃ, διότι δὲν ἀνέτρεξεν εἰς ἄλλας πηγάς. Τὸ παρ' ἐμοῦ χρησιμοποιηθὲν ἀντίγραφον εἶναι τοῦ ΙΖ΄ ἐπίσης αἰῶνος καὶ φυλάσσεται μεταξὺ τῶν χειρογράφων τοῦ Κρατικοῦ ἀρχείου τῆς Βενετίας.

1ον Αἰτοῦνται, ὅπως ἀκυρωθῇ ἡ διάταξις, δι' ἧς ὑπεχρεοῦντο οἱ στρατιῶται τῶν τιμαριούχων καὶ αἱ οἰκογένειαι αὐτῶν νὰ διανυκτερεύωσιν εἰς τοὺς οἴκους τῶν κυρίων των συμφώνως πρὸς τὰ παραχωρηθέντα προνόμια*, ἐπίσης αἱ οἰκογένειαι αὐτῶν μὴ ἐμποδίζωνται νὰ ταξειδεύωσι κατὰ ξηρὰν ἢ κατὰ θάλασσαν. Γίνεται ἀποδεκτὸν τὸ αἴτημα ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ διανυκτερεύωσιν ἐντὸς τῆς πόλεως Χάνδακος καὶ νὰ μὴ εἶναι προνομιοῦχοι ἢ μισθοδοτούμενοι ὑπὸ τῆς κοινότητος, οὔτε ἐνοικιασταὶ κτημάτων τῆς κοινότητος.

2ον Αἰτοῦνται τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἐπιβληθείσης ποινῆς ὑπερπύρων ὀκτὼ ὑπὸ τοῦ καστελλάνου εἴς τινας δουλοπαροίκους τοῦ Ἀνδρέου Πανταλέοντος συμπλακέντας ἀναιμάκτως, ὡς διαφευγούσης τῆς δικαιοδοσίας τοῦ καστελλάνου.

Δὲν γίνεται ἀποδεκτὸν τὸ αἴτημα, καθότι ἡ ἐπιβολὴ τῶν ποινῶν εἰς οἱονδήποτε εἶναι δικαίωμα τῆς κυριαρχίας.

3ον Αἰτοῦνται τὴν τιμωρίαν ἐκείνων, οἵτινες ἐπετέθησαν κατὰ τῶν κυρίων των διὰ τόξων καὶ τὸν μὲν ἐφόνευσαν τὸν δὲ ἐπλήγωσαν καὶ ἐφόνευσαν τὸν ἵππον του καὶ οἵτινες δὲν ἐδικάσθησαν, ἐνῶ κατὰ τὸ παρελθόν, ἐάν τις ἐπετίθετο κατὰ τοῦ κυρίου του, ἐλαμβάνοντο αὐστηρότατα μέτρα.

Ἀπαντᾶται καὶ πάλιν ὅτι δικαίωμα τῆς κυριαρχίας εἶναι ἡ τιμωρία τῶν κακοποιῶν καὶ τοῦτο καλῶς γνωρίζουσιν οἱ εἰς Κρήτην ἀποστελλόμενοι ρέκτορες.

4ον Ὑπὸ τῶν προηγουμένων διοικήσεων μετὰ τὸν μέγαν σεισμὸν (8 Αὐγούστου 1303)* διετάχθη, ὅπως οἱ δουλοπάροικοι καὶ οἱ σκλάβοι τῶν τιμαριούχων, φυλακιζόμενοι παρ' αὐτῶν, διατρέφωνται ὑποχρεωτικῶς παρ' αὐτῶν. Ἐπειδὴ ὅμως μεταξὺ τῶν τιμαριούχων πλεῖστοι εἶναι πτωχοὶ μὴ δυνάμενοι νὰ διαθρέψωσιν αὐτούς, δὲν φυλακίζουσι τοὺς δουλοπαροίκους των τούτους, διὸ καθίστανται αὐθαδέστατοι. Αἰτοῦνται, ὅπως ἐπανέλθῃ ἡ κατάστασις, ὡς πρὸ τοῦ μεγάλου σεισμοῦ, ὁπότε οἵ τε δουλοπάροικοι καὶ οἱ σκλάβοι διετρέφοντο δι' ἐλεημοσύνης. Ἀπαντᾶται ὅτι, οἱ φυλακιζόμενοι δουλοπάροικοι ὑπὸ τῶν κυρίων των διὰ χρέη, διατρέφονται ὑπὸ τῶν φυλακιζόντων, πλὴν ἐὰν ἤθελεν ἀποδειχθῇ ὅτι οἱ δουλοπάροικοι οὗτοι εὑρίσκονται εἰς κατάστασιν νὰ διατρέφωσιν ἑαυτούς. Ὅσους δὲ ἤθελον φυλακίσει ἐπανορθωτικῶς, ὀφείλουσι νὰ διατρέφωσιν.

5ον Αἰτοῦνται ὅπως ἀνακληθῇ ἡ προκήρυξις εἴτε διαταγή, δι' ἧς ὁ σῖτος ποσότητος μουτζουρίων ἑκατὸν ἢ ὀλιγωτέρων πωλεῖται ὑποχρεωτικῶς ἐν τῇ πλατείᾳ, χωρὶς νὰ δύναται νὰ πωληθῇ ἀλλαχοῦ, ἂν μὴ μεταφερθῇ ἐν τῇ πλατείᾳ, διότι τοῦτο εἶναι λίαν ἐπιζήμιον εἰς τοὺς τιμαριούχους.

Ἀπαντᾶται ὅτι, ἐπειδὴ ἡ διάταξις εἶναι συμφέρουσα διὰ τὴν κυριαρχίαν, δὲν δύναται νὰ καταργηθῇ.

6ον Αἰτοῦνται ὅπως διαγραφῶσιν ἐκ τῶν ἐντολῶν τῶν ρεκτόρων τὰ ἄρθρα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἀντίκεινται εἰς τὰ παραχωρηθέντα προνόμια.

Ἀπαντᾶτσι ὅτι, ἐὰν παρατηρηθῇ τοιοῦτον τι, οἱ τιμαριοῦχοι δέον νὰ ἀναφέρωσιν, ὁπότε ἡ κυριαρχία θέλει ἐνεργήσει συμφώνως πρὸς τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἀξιοπρεπές.

7ον Αἰτοῦνται ὅπως δύνανται νὰ συγχωνεύωνται τὰ ὑπὸ τῶν τιμαριούχων ἀγοραζόμενα τιμάρια (σερβενταρίαι) μετὰ τῶν ἰδικῶν των καὶ νὰ τελῶσι τὰς τιμαριωτικὰς ὑποχρεώσεις διὰ πεζῶν.

Ἀπαντᾶται. Ἐπαφίεται εἰς τὸν Δοῦκα καὶ τοὺς συμβούλους νὰ ἀποφασίζωσιν ἐν πλειοψηφίᾳ.

8ον Αἰτοῦνται νὰ ἐπιστραφῶσιν οἱ λειμῶνες, οἱ ὁποῖοι εἶχον δοθῇ εἰς αὐτοὺς δυνάμει τῆς παραχωρήσεως καὶ οἱ ὁποῖοι ἀφῃρέθησαν παρ' αὐτῶν.

---

* Ὅρα Tafel καὶ Thomas, Fontes Rerum Austriacarum Τομ. 13ος (II) σελ. 129. Τὰ προνόμια παρεχωρήθησαν κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1211.

* Ὅρα Ἀποφάσεις Μείζονος Συμβουλίου Δ ΣΠ 8.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

'Απαντᾶται, ὅτι παρηγγέλθη εἰς τοὺς ρέκτορας Κρήτης, ὅπως οἱ ἀφαιρεθέντες λειμῶνες ἀντικατασταθῶσι δι' ἑτέρων, οἱ ὁποῖοι νὰ δοθῶσιν εἰς τοὺς ζημιωθέντας. Ἡ νέα αὕτη παραχώρησις θὰ ἰσχύῃ κατὰ βούλησιν τῆς κυριαρχίας, οἱ δὲ οὕτω ἀποζημιωθέντες δὲν ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ οἰκοδομήσωσιν ἐπὶ τῶν εἰς ἀντάλλαγμα λαμβανομένων λειμώνων.

9ον Αἰτοῦνται, ὅπως μὴ ἐμποδίζωνται οἱ τιμαριοῦχοι ὑπὸ τοῦ δουκὸς τῆς Κρήτης νὰ συνέρχωνται ἐν συμβουλίῳ καὶ νὰ ἀναφέρωνται κατὰ τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν, συμφώνως πρὸς τὰ παλαιὰ ἔθιμα.

'Απαντᾶται, ὅτι οἱ τιμαριοῦχοι δύνανται νὰ συνέρχωνται ἐν συμβουλίῳ, ὅταν συμφέρῃ εἰς αὐτοὺς εἰς τὸ παλάτιον τῆς διοικήσεως, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται ὁ δοὺξ νὰ ἀρνηθῇ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν, ὁπότε ὀφείλει νὰ συγκαλέσῃ τὴν συνέλευσιν διὰ κωδωνοκρουσίας. Κατὰ τὴν συνέλευσιν δύνανται νὰ παρίστανται, ἐὰν εὐαρεστοῦνται, ὁ Δοὺξ καὶ οἱ Σύμβουλοι, εἰς αὐτοὺς ὅμως ἐναπόκειται νὰ ἀποδεχθῶσι ἢ μὴ τὰ ὑπὸ τῶν τιμαριούχων ἀποφασιζόμενα, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα νὰ καταστρέφωσιν ἢ νὰ ἀκυρώνωσι τὰ πρακτικά, τὰ ὁποῖα θὰ δίδωνται εἰς τὸν μέλλοντα νὰ μεταβῇ εἰς Βενετίαν πρεσβευτήν. Οὐδὲ δύνανται νὰ ἐμποδίζωσι τὴν μετάβασιν τοῦ πρεσβευτοῦ εἰς Βενετίαν, ὁπότε ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ὑπόκεινται εἰς ποινάς.

10ον Αἰτοῦνται, ὅπως πάντες οἱ ὀφφικιοῦχοι καὶ καστελλᾶνοι οἱ παυθέντες ὑπὸ τῆς κοινότητος Κρῆτες καὶ ξένοι ἐκλέγωνται ὑπὸ τοῦ Δουκὸς καὶ τοῦ συμβουλίου του διὰ καλπῶν καὶ κυροῦνται κατόπιν ὑπὸ τοῦ Μείζονος Συμβουλίου Χάνδακος, ὑπὸ τὸν ὅρον οἱ οὕτω ἐκλεγόμενοι καὶ ἐπικυρούμενοι νὰ ἔχωσι λάβει τὴν πλειοψηφίαν τοῦ Μείζονος Συμβουλίου. Ἐκ τούτων οἱ ἡμίσεις θὰ εἶναι γηγενεῖς, οἱ δὲ ὑπόλοιποι κατ' ἀρέσκειαν τῆς κυριαρχίας, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι οἱ λαμβάνοντες ὀφφίκιον ὀφείλουσι μετὰ παρέλευσιν τῆς θητείας των νὰ παραμένωσιν ἰσόχρονον διάστημα ἐκτὸς ὑπηρεσίας. Καὶ οἱ μὲν γηγενεῖς θὰ παραμένωσιν ἐν ὑπηρεσίᾳ ἐπὶ ἑξάμηνον, οἱ δὲ ξένοι ἐπὶ ἓν ἔτος μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν δικηγόρων τῆς κοινότητος καὶ τῶν καπετάνων.

'Απαντᾶται ὅτι τὸ ἥμισυ τῶν ὀφφικιούχων ξένων καὶ γηγενῶν, ὡς συνήθως, θὰ ἐκλέγωνται ὑπὸ τοῦ Δουκὸς καὶ τῶν Συμβούλων ἐκ τιμαριούχων Κρητῶν, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν Βενετῶν, οἵτινες μεταβαίνουσιν εἰς Κρήτην καὶ ἀποκαθίστανται μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των. Τὸ τοιοῦτον θέλει διατηρηθῆ κατ' ἀρέσκειαν τῆς κυριαρχίας.

11ον Αἰτοῦνται, ὅπως ἀνατεθῇ εἰς τοὺς δικαστὰς (iudices proprij) ὁ διακανονισμὸς τῶν ποσοστῶν, τὰ ὁποῖα ὀφείλουσι νὰ πληρώνωσιν οἱ πτωχοὶ ξένοι εἰς τοὺς δικαστὰς τῶν ἀναφορῶν.

'Απαντᾶται, ὅτι τοῦ λοιποῦ εἰς τὰ ἀναφυόμενα ζητήματα ἐν τῷ δικαστηρίῳ τῶν ἀναφορῶν θὰ εἰσπράττεται μόνον γρόσιον ἕν.

12ον Αἰτοῦνται, ὅπως τὸ ἄρθρον τὸ τεθὲν ἀπὸ δεκατετραετίας εἰς τὰς ἐντολάς, δι' οὗ ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς τιμαριούχους νὰ καταβάλλωσιν εἰς τοὺς ταμίας τὴν συνεισφοράν των διὰ τὸν μισθὸν τῶν στρατιωτῶν τῶν φρουρίων καταργηθῇ.

'Απαντᾶται ὅτι ὁ Δοὺξ καὶ οἱ Σύμβουλοι τοῦ λοιποῦ θέλουσι καθορίζει κατὰ τὸ δίκαιον τὸν μισθὸν τῶν στρατιωτῶν, ὅστις καταβαλλόμενος ὑπὸ τῶν τιμαριούχων εἰς τοὺς ταμίας θὰ δίδεται ὑπ' αὐτῶν εἰς τοὺς στρατιώτας.

13ον Αἰτοῦνται ὅπως ὁ Δούξ, οἱ Σύμβουλοι καὶ τὸ Συμβούλιον τῶν παρακλήτων Χάνδακος περιορίσωσι τοὺς φόρους, τοὺς ὁποίους πληρώνουσιν οἱ πτωχοί, διότι γενομένης ἐκτιμήσεως ἐκρίθησαν ὑπερβολικοί.

'Απαντᾶται, ὅτι εἰς αὐτοὺς ἐναπόκειται ἡ ἐκτίμησις καὶ ἡ πληρωμὴ τῶν φόρων ὑπὸ τῶν πτωχῶν, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι διὰ τούτου θέλουσι μειωθῆ τὰ ἔσοδα τῆς Κρήτης.

14ον Αἰτοῦνται, ὅπως ἐπιστραφῶσιν οἱ ξένοι δουλοπάροικοι, οἱ δοθέντες εἰς αὐτοὺς ἀντὶ ἀγράφων καὶ οἵτινες κατεγράφησαν εἰς τὴν κοινότητα, ὡς ἀπεφασίσθη, καὶ πρὸς τοῦτο διετάχθησαν ὁ δοὺξ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ οἱ σύμβουλοι Κρήτης, νὰ καταγραφῶσιν, ἀφοῦ λάβωσιν ὑπ' ὄψει τὰ δίκαια τῆς κοινότητος, τῶν τιμαριούχων καὶ τῶν ἰδίων ἀγράφων.

Ἀπαντᾶται, ὅτι ὁ Δοὺξ καὶ οἱ Σύμβουλοι ὀφείλουσιν ἐπιμελῶς νὰ ἐξετάσωσι τὰ δίκαια τῆς κοινότητος καὶ τῶν τιμαριούχων ἐπὶ τῶν ἀγράφων τούτων καὶ νὰ ὑποβάλωσι τὸ πόρισμα.

15ον Αἰτοῦνται ὅπως ὁ παρὰ τῶν τιμαριούχων πωλούμενος σῖτος εἰς τὴν κοινότητα Βενετίας ἐξάγηται τῆς νήσου.

Ἀπαντᾶται ὅτι ἡ κατάστασις θὰ παραμένῃ ἡ αὐτὴ ὡς πρότερον.

16ον Λἰτοῦνται ὅπως ἐπιτραπῇ εἰς τοὺς τιμαριούχους Σητείας νὰ ἐξάγωσι τὸν σῖτον αὐτῶν εἰς Χάνδακα ἢ ἀλλαχοῦ καὶ νὰ μὴ ἐμποδίζωνται ὑπὸ τῶν ρεκτόρων Σητείας, τεθῇ δὲ εἰς τὰς ἐντολάς των, ὡς ἦτο τὸ ἔθιμον καὶ ὡς οἱ ἄλλοι τιμαριοῦχοι τῆς Κρήτης δικαιοῦνται. Ἐὰν δὲ παρίστατο ἀνάγκη νὰ παρακρατηθῇ ποσότης τις πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀποθηκῶν τοῦ φρουρίου, νὰ ἀφαιρῆται ἐξ ἐκείνου, ὅστις προορίζεται διὰ τὸν Χάνδακα.

Ἀπαντᾶται ὅτι τοῦτο ἐναπόκειται εἰς τὴν κρίσιν τῶν ρεκτόρων.

17ον Αἰτοῦνται ὅπως παραχωρηθῇ οἰκόπεδον ἐν τῇ πλατείᾳ πρὸς ἀνέγερσιν τῆς στοᾶς, καθότι ἡ ὑπάρχουσα ἤδη ἐν Χάνδακι εἶναι λίαν ἐκτεθειμένη εἰς τὴν βίαν τῶν ἀνέμων καὶ προκαλεῖ πολλὰς ἀσθενείας εἰς τοὺς παραμένοντας κατὰ τὸν χειμῶνα, ἐπίσης κατὰ τὸ θέρος εἶναι ἀκατάλληλος, ὑπόσχονται δὲ νὰ ἀποζημιώσωσι τοὺς ἰδιοκτήτας τοῦ οἰκοπέδου.

Ἀπαντᾶται ὅτι γίνεται δεκτόν.

18ον Αἰτοῦνται, ὅπως ὁ φόρος τοῦ ἐμπορίου περιορισθῇ κατὰ τὸ ἥμισυ, διότι ὁ ἐπιβαλλόμενος εἰς τοὺς ξένους ἐμπόρους εἶναι ὑπερβολικός, ἕνεκα δὲ τούτου ἀποφεύγουσι νὰ ἔρχωνται εἰς Κρήτην.

Ἀπαντᾶται ὅτι ὅλοι οἱ ξένοι, οἵτινες κομίζουσιν ἀποικιακὰ ἢ προϊόντα τῆς Ἀνατολῆς, δύνανται νὰ πληρώνωσι τὸ ἥμισυ τοῦ φόρου τοῦ ἐμπορίου, ἐὰν ἐξάγωσι ἴσον ποσὸν πρὸς τὰ εἰσαγόμενα, ἤτοι τὸ 2% ἐξαιρουμένων τῶν προϊόντων τῆς νήσου, διὰ τὰ ὁποῖα ὁ φόρος παραμένει ὡς πρότερον.

Copia del libro feudati nouelli esistente nella massaria della Cancelleria Ducal di Candia F° 40.

Ambassaria delli Colendissimi Messeri Nicolò Corner, Andrea Dandolo et Michiel Gradenigo fù l'anno 1325.

Ioannes Superantio Dei Gratia Venetiarum, *Dalmatiae, atque Croatie Dux,* 1
dominus quarte partis et dimidie totius Imperij Romanie. Nobili et Sapienti Viro
Philippo Beligno de suo mandato Duche Crete, *et nobilibus uiris de suo mandato*
Consiliariis *fidelibus suis salutem et dilectionis affectum.* Accedentes nouiter ad
nostram presentiam *uiri nobiles* Nicolaus Cornario, Andreas Dandulo et Mi- 5
chael Gradonico Ambaxatores Uniuersitatis militum Candide, *nostrorum fidelium dilectorum nobis pro parte ipsorum ambaxatam, plura et diuersa Capitula continentem facere curauerunt quos et litteras dicte Uniuersitatis benique sussepimus et quecumque oretenus et in scriptis explicare uoluerunt intelleximus diligenter et quoniam cordi precipue nobis insidet ea semper exequirere et atentius cogitare* 10
que honorem nostrum, et statum prosperum dicte insule ac nostrorum fidelium ualeant promouere deliberationem, et consilio habiti diligente tam per informationem litterarum nostrarum quam aliter ad nostris sapientibus prout rerum qualitas

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

exigebat tandem cum nostris consilijs Minori Rogatorum, XL et X *super singulis capitulis et supplicationibus eorum difinitionem et* deliberationem nostram finalem adduximus *atque firmauimus quam bono statui insule et ipsorum nostrorum fidelium cognossimus expendere* prout in scriptura presentibus interclusa particulariter continetur, mandantes *uobis per nos et dicta nostra consilia contenta prouisa, decisa et firmata per nos in premissis* debbeatis inuiolabiliter obseruare et per alios, quibus spectat facere obseruari, illa distincte ad futuram notitiam facientes in uestris registris *ut continetur* annotari.

Datum in Nostro Ducali Palatio die II Aprilis VIIII Indictione MCCCXXV.

Capitula Domino Duci porrecta per Ambaxatores Uniuersitatis Militum Candide et definitiones et prouisiones facte super ipsis per consilium Rogatorum et XL.

Primo. Exposuerunt quatenus per Dominum Ducam et suum consilium occasione cuisdam capituli sue commissionis sint ad presens astricti socij et familie militum *suorum fidelium, uidelicet* quod debeant dormire in domibus suorum dominorum; quare supplicauerunt quod illud tale capitulum *quantum in hoc* dignaremur facere reuocari ac de hoc non sint astricti per formam concessionis ipsorum et *quod* temporibus retroactis hoc eis non fuerit factum; et *quod essent etiam penis uarnitionem* et etiam quod dicte *suc* familie non sint astricte eundi per mare, et *quod* extra insulam que sunt ad stipendium et expensas suas.

Super quo capitulo captum *et definitum* fuit quod dicti eorum socij et familie possint dormire *seu habitare* etiam extra domos suorum dominorum *ubi uoluerint* dummodo *tamen* habitent inter muros ciuitatis Candide, hac conditione, quod ipsi socij et familie sue extra domos *suorum* dominorum habitantes non sint mantiarii* nec priuilegiati, qui teneantur de seruitijs dominationis nec habbeant possessiones comunis ad affictum; intelligendo, quod huismodi socij et familie non grauentur per dominationem *uel* ire tam per mare quam per terram *et* hoc tamen duret ad beneplacitum Dominationis.

Secundo quod cum per aliquem castellanum facta fuit condemnatio de yperperis octo propter quandam brigam perpetratam per quosdam uillanos uiri nobilis Andree Pantaleo inter se ipsos, de qua sanguis non extitit, que punitiones non sunt de jure castellanorum, *et si aliquis castellanus ignoranter tales punitiones unquam fecisse seu facere Dominatio sibi precipiebat quod se non impedisset quem hoc expectabat de jure ipsorum, militum;* quare supplicauerunt, quod *dignaremur mandare quod dimiterentur suum pristinum statum et* dicta condemnatio reuocaretur.

Captum *et definitum fuit* quod talis petitio *dictorum militum* sit incongrua

* Ducange=mansuarij.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

penitus, et inhonesta, cum à dominatione spectauerit *plene* et spectet quoslibet excedentes et transgressores, cuiuscumque conditionis existant, *corrigere,* punire *et condemnare,* sicut sibi uidebitur, persone et offense qualitate considerata.

Tertio cum *in* temporibus retroactis fuerit semper secutum quod si aliquis uillanorum se uertebat contra aliquem Dominum suum, dominatio faciebat contra ipsum graues et magnos processus *cum perueniendi uel possendi peruenire in ipsum et facienda justitia* quod quidem erat alijs magnum exemplum pro absoluendo audaciam quam habent aduersus dominos; et cum a hoc tempore citra quidam feudatus percussus fuerit a sagitarijs necnon eius equus occisus fuerit, et aliquis alter percursus similiter et mortuus fuerit, et cum super hoc non sint facti processus illi, qui solebant fieri de huius, modi excessibus: supplicant, quod dignaremur mandare quod dicti processus fiant *uel fieri debeant a modo in antea si non sunt facti ad hoc ut aliis transeat in exemplum pariter et doctrinam.*

Captum *et definitum fuit* quod honori sit dominationi punire malefactores; ad hoc semper intenderunt temporibus retroactis nostri rectores missi de Ducali mandato in insulam Crete nostram, intendunt et intendent Domino faciente, sicut eis pro honore Dominij et conseruatione justitie uidebitur conuenire.

Super quarto quod, cum a terremotu magno citra per dominationes preteritas ordinatum fuerit quod uillani et sclaui *ipsorum* feudatorum quandocumque carceribus includebantur ab ipsis feudatis debberent pasci in carceribus et propterea quod plures pauperes feudati, qui nequeunt pascere ipsos, non *possunt nec* faciunt ipsos carcerari, propter quod ipsi aduersus *ipsos* dominos conscendunt in audaciam magnam, *ita quod ipsi dispicuerint et uilipendiunt eos,* supplicant, *contra dignationem mandare,* quod ipsi reducantur ad statum pristinum quo erant ante magnum terremotum, cum ipsi tam uillani quam sclaui pascerentur *de* elemosinis *et uniuersorum communitas aliorum deterit.*

Captum *et definitum fuit* quod *ipsi* feudati, quicumque suos uillanos poni facient in carceribus pro debitis *in* quibus tenentur eis pascere in carceribus *predictis* teneantur, saluo quod ostenderent dominationi, quod ipsi uillani haberent unde sustinere et pascere se possent. Alios autem uillanos et sclauos *eorum,* quos pro corrigendo, uel aliter facerent carcerari *in carceribus* pascere teneantur.

Super quinto quod, cum sit bannum siue ordo, quod bladum aliquod de mensuris C et inde inferius non possit uendi alio, quam in platea, et quod etiam postquam portatum et conductum fuerit in platea, non possit accipi nemine prius ibi uendatur; quod redundat ipsis militibus in magnum sinistrum nec propterea sit maior ubertas in terra; supplicant quod *mandari digneremur* quod huius modi bannum sine ordo *ualeat siue* debeat reuocari.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Captum *et definitum fuit,* quod cum huius modi bannum sit utile et fructuosum pro dominatione, et ciuitate Candide, in qua propterea sit utilitas et abundantia, dictum bannum siue ordo, sicut continet debeat obseruari.

Super sexto quod si aliquod capitulum insertum in commissionibus dominationum inueniretur esse contra formam concessionis, supplicant quod dignaremur illud tale capitulum reuocare *quantum in hoc.*

Captum *et definitum fuit quod ad Ducalis dominatio si aliquod unquam tempore occurentur circa premissa aliquod dubbium uel oritur illud descuueant* (?) . . . . . (ἔλλείπει) *ut est uestrum non est* postulatio *dictorum* feudatorum non sit acceptanda sed si presentialiter *ipsi feudati* dubitant in aliquo *in hac causam* illud exprimant et super inde faciemus sicut iustum *fuit* atque decens.

Super septimo quod *quidem* aliquis *ipsorum* feudatorum emit sergentariam unam uel plures, dominatio non concedit ipsis eam uel eas coniungere uel unire cum alijs *suis* feudis, quod quidem ipsis redundat in grauamine non modicum et sinistrum; quare supplicant quod dignaremur concedere, quod coniungere uel unire cum alijs suis feudis et ipsis taliter coniunctis uel unitis seruire et facere uarnitionis seruitium *ipsam reuertendo seruire* pedestre *nec intelexendo etiam de coniunctis.*

Captum *et definitum fuit,* quod *comittatur* Duche et consiliarijs Crete *quod ipso facto prouideatur* et faciant sicut eis uel maiori parti eorum uidebitur *pro honore Dominij et bono statu insulae* et quicquid inde fecerint, sit firmum *duraturum* tamen ad beneplacitum nostre dominationis de hinc.

Super octauo. Secundum formam concessionis *sue* datum *seu concessum* fuit ipsis habere parua uel multa prata . . . . . *consignationem quod ipsis fieri debebat per Ducam quod tunc temporis in regimine inuenerentur quod quid designatio per Dominum Ducam eis facta fuit de dictis pratis tunc temporis et secundum illam designationem ipsi tenerunt et possiderunt huius modi prata et nunc ad presens possident; sed quia* de huius modi pratis *accepta seu* ablata est quedam quantitas *ad quidem et contra formam concessionis predicte, et nihilhominus eminet periculum huius terrae.* Supplicant *contra mandari dignaremur* quod reducantur *et ponantur in pena tenentur et* corporalem possessionem dictorum pratorum *secundum quod ipsi possidebant temporibus retroactis et ex nunc cesseatur ne ex ipsis quicquid accipiatur ulterius.*

Captum *et definitum fuit,* quod *comittatur rectoribus Crete et ordinetur quod loco illorum patronum que sibi conqueruntur feudati temporibus elapsis per dominationem fuisse acceptam; ipsi nostri* rectores *prouideant et* consignent eisdem feudatis in alijs locis, ubi *sibi* dictis rectoribus utilius et comodius apparebit, tan-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

tum, quantum sibi est acceptum. Que tamen assignatio duret ad beneplacitum Dominij . . . . . non possint ipsi feudati edificare uel edificari facere in pratis huiusmodi aliquod, *sed* debeant ipsa prata uacua remanere.

Super nono per quod mandatum siue preceptum *factum* eis per Ducam *et eius* consiliarijs quod ipsi non possent *super* ponere partes pro suis agendis *et factoris numquam fuit factum immo semper existit secutum ex cosuetudine antiqua,* supplicant *continentie mandare dignaremur, quod ipsi seruentur, et* seruare ualeant prout *fluerunt temporibus retroactis et prout* semper fecerunt antecessores sui *assendi ad inuicem et ponendi partes inter eos per suis agendis et factoris* cum ipsi non possint uti juribus suis coram nostra dominatione, nec coram Duca Crete, si consilium inter eos non fietur et inter eos non ponantur.

Captum, quod feudati *predicti* non possint ad inuicem conuenire seu aliquam facere adunationem siue congregationem *per modum faciendi consilium uel ordinandi* . . . . . quandocumque pro eorum negotijs uolent insimul conuertere *et adunare* . . . . . conueniant *et consulunt* in palatio Duche requirentes tamen ante omnia Ducham et suos Consiliarios de hoc; cui Ducha et consiliarij teneantur, quandocumque fuerint requisiti infra tertium diem ad plus a die facte requisitionis facere pulsari consilium et preconizari exprimendo, quod illud tale est consilium feudatorum, ut audita campana et uoce preconis quilibet feudatorum in dicto palatio una cum alijs ualeat interesse; et si placuerit Duche et suis consiliarijs *dictorum* feudatorum consilio adesse, intererunt secundum beneplacitum ipsorum, remanente nichilhominus libertate Duche et consiliarijs *quam presentialiter hunc* acceptandi, et non acceptandi prouisiones et partes captas *et ordinatas* per *dictorum* feudatorum consilium *quod sibi exiberentur, et prouigerentur uel notificarentur per feudatos predictos,* excepto quod Duca et consiliarij non possint annulare seu lacerare prouisiones factas *per dictorum feudatorum consilia* de mittendo ambaxatorem Venetias *per eorum factis* nec prohibere ipsis feudatis quod non possint mittere Venetias ambaxatores *prefactos pro suis factis ut dictum quocies uoluerint. Et* quod quilibet camerarius *dictorum* feudatorum qui fecerit adunari uel conuocari consilium contra ordinem captum super hoc capitulo, cadat de yperperis L, quoties contrafecerit, et quilibet *de dictis feudatis* qui audeat alicui tali adunationi seu congregationi *facte per modum faciendi consilium* cadat in penam yperperorum XXV quoties contrafecerit; et ultra penas prescriptas dicti camerarij et predicti de consilio feudatorum, qui contrafecerunt *ut dictum est,* incurrant illis plus penam que uidebitur Duche et consiliariis uel maiori parti *considerato facto.*

Super decimo supplicantibus, quod dignaremur *et nobis placent,* quod omnes officiales et castellani soluti per comune tam intrinseci quam extrinseci debeant

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

eligi per Ducam et ejus consilium cum bussulis, et postea in maiori consilio ciuitatis Candide approbari, intelligendo quod ipsi, qui electi et approbati fuerint, si habuerint maiorem partem maioris consilij, sint firmi et quod ipsorum medietas debeat eligi ex ipsis uel ex alijs qui sunt nati in hac terra, et altera medietas ex illis, qui placebunt Dominio *suo,* intelligendo etiam quod illi qui affirmati fuerunt in aliquo officio debeant stare et esse tanto tempore extra officium, quantum steterint et fuerint intra, ita tamen, quod officiales ciuitatis non possint stare per plus quam per menses sex et illi de foris per plus quam per annum unum non intelligendo de capitaneis et *aduocatores* in esse et mora tanto exteriora quanto interiora.*

Captum quod *comittetur et* ordinetur, *quod* medietas ommium officialium tam intus quam extra insule Crete eligantur et constituantur per Dominum Ducam, et suum consilium *sicut sit* modo ex feudatis et oriundis Candide includendo, et intelligendo tamen in huismodi medietate nostros Venetos qui ad ipsam insulam irent et habitarent cum eorum uxore uel familia, *et* hoc tantum duret ad beneplacitum nostrae dominationis.

Super undecimo super facto caratorum, que soluuntur iudicibus petitionum per homines pauperes de foris *quod cum* solutio *que fit ipsis iudicibus de dictis caratis esse et* redundat pauperibus hominibus de foris predictis in difficultatem non modicam supplicant, quod solutio huismodi reducatur ad solutionem iudicum proprij.

Captum, quod *propter aleuiationem expensarum nostrorum fidelium ordinetur quod* de cetero in questionibus emergentibus dictam curiam peticionum non soluatur *pro Proprio seu Proprio* nisi unus grossus et hoc ad beneplacitum *huius* dominij debeat obseruari.

Super duodecimo capitulo, cum castra *edificata* in insula Crete de principio usque ad finem fuissent edificata cum hac conditione, quod pars seruientum dictorum castrorum deberet poni per commune et alia pars per milites feudatos *fideles nostros* et semper extitit consuetum ab initio usque nunc, quod pars illa que poni debet per dictos milites imponatur per ipsos ad beneplacitum Dominij usque in presens, et nunc dominus Henricus Michael olim Ducha Crete noluit ipsos seruientes, quos *ipsi* milites ponere debebant, imponi ab ipsis, et facere, quod solutio que fieri debet eisdem seruientibus, fiat ad suum beneplacitum et quod darent feudati *ipsius solutionis dictorum seruientum ut* ei placet in cameram comunis uult ponere et hoc facere cum quodam capitulo sue comissionis, in quo continetur, quod feudati debent imponere denarium solutionis *quod per ipsos*

* Ὁ Gerland γράφει aduocatis μὲ ἐρωτηματικόν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ut ipsis seruientibus in cameram camerariorum comunis, ut superius est expressum; quod quidem numquam factum fuit nec etiam consuetum: supplicant quod hec nouitas atque grauitas ipsis non inferatur cum dictum capitulum iam annos XIIII uel circa sit positum in dictis commissionibus nec unquam *fuerit* obseruatum.

Captum, quod *comittatur* Duche et eins consiliarijs, *quod* de cetero salarium huiusmodi seruientum taxent et determinent, sicut eis uidebitur fore iustum et faciant huinsmodi seruientum salarium omnino ad manus nostrorum camerariorum *deinde* totaliter peruenire, ut inde dictis seruientibus plenarie satisfiat, *et sicut magna solicitudine et fidelitas dicti seruientes ad eorum custodiam tenebuntur.*

Super tertio decimo *captum* cum facta extimatio de foris et solutio sit, in maximam cladem pauperibus hominibus de foris, supplicant quod *dignamur committere* Duche et eius consiliarijs quod possint super hoc prouidere cum consilio Rogatorum Candide, *et illud quod super inde fiet habeat firmitatem.*

Captum quod *comitatur Duche et eius conciliarijs tamen* quod ipsi possint *prouidere,* ordinare *et facere* de facto predictarum extimationum, et solutionis de foris, sicut sibi melius *et utilius* per commoditatem pauperum apparebit, nonobstante, quod *huius modi suam prouisionem* introitus nostri comunis Candide minuantur, nolumus ad id Ducam et consiliarios habere respectum.

Super quatro decimo capitulum exponunt quatenus uillani forerterij dictis feudatis commissi pro agrafis, *quos partiti fuerunt, etiam possidebant et breue tempore subsequerunt* postea *idem* uillani *eis fuerunt accepti et* positi in comune ob quod plures manus ambaxatorum ad nos transmisserunt petentes, quod dicti uillani sibi restituerentur, et per nos determinatum extitit de mittendo Duche et consiliarijs Crete, quod tam iura communis quam nostra, nec non dictorum agraforum ac etiam qui essent agrafi, nobis in scripturis mittere debberent quidem domino Thome Dandulo et eius consiliarijs missimus; quique eorum iura, que in dictis agrafis habebant, singulatim et distincte illis dederunt in scripturis quas putant nobis transmisisse; supplicant quod dignaremur ipsos in posssessionem dictorum agraforum restitui facere *etiam sibi dare facere, ut habuerunt, et ad eos spectant de* . . . . . .

Captum quod *mittatur* Duche et consiliariis Crete qui debeant inquirere *et examinare* diligenter omnia iura comunis *et dictorum* militum in ipsis agrafis et ea, que inuenerint, nobis scribant seruantes interim de ipsis agrafis eorum commissiones.

Super decimo quinto *capitulo,* quod illa quantitas bladi que per ipsos annuatim conceditur communi Venetiarum debbeat extrahi de insula.

Captum quod factum remaneat in pristino statu.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Super sexto decimo *capitulo,* quod, cum Rectores Sithie *feudatis habbentibus feuda in districto Sithie* nouitas inferatur, nam ipsi Rectores non permittunt *eosdem feudatis suum bladum quod habbent in illis partibus* extrahere, *de conducendo illud tam in ciuitate Candide quam de illo blado suam consequi utilitatem ut sunt consueti facere et ut alij feudati Candide faciunt de suo blado de quo ipsi feudati habent eorum . . . . . et consequenti id per quod eorum uarniciones faciunt;* supplicant quod dignaremur rectoribus Sithie iniungere in commissione eorum *qui a dicta nouitate cessent et* permittant dictos feudatos Sithie eorum bladum de inde extrahere, et suam consequi utilitatem ut erant consueti et ut faciunt alij feudati Candide; tamen si accideret, quod per munitionem castrorum deinde dictis Rectoribus placeret retinere de blado ipsorum, teneantur Rectores dare *tantun quantum fuit eis neccesse faciendo eis dare* in ciuitate Candide tantam quantitatem bladi quantam ab eis acceperint *per munitionem dictorum castrorum,* et si hoc non possunt obtinere ad minus idem Rector satisfaciat dictis feudatis de eo, quod accepit, ratione, qua sibi soluitur de furmento, quod feudati dant *uel concedunt* comuni.

Captum, quod remaneat in discretione Rectorum ut fuit hucusque.

Super decimo septimo *capitulo* quod lobium ciuitatis Candide est nimis uentosum, taliter quod tempore hibernali ex magno impetu uentorum *quod* in ipsis fidelibus nostris concreantur plures infirmitates, estiuo autem tempore ipsius lobij locus est ineptus; supplicant, quod dignaremur ipsis fidelibus de gratia concedere locum in platea ciuitatis Candide *capacem in construendo lobium* et ipsi teneantur sattisfacere illis, qui habuerint beneficium, uel domos in loco eis concesso *de eorum fabrica.*

Captum quod sua petitio admittatur *et fiant lobium ubi uidebitur.*

Super decimo octauo *capitulo,* quod occasione magni comercli impositi forensibus accedentibus ad insulam Crete ipsi forenses nolunt accedere, *et si pars dicti comercli obuieretur et dicti forenses ponerentur ad medietatem soluendum ipsius comercli multi accedentur* supplicant quod dignaremur dictum comerclum imponere ad medietatem illius, quod nunc soluitur per forenses, nam si hoc fiet augebitur numerus accedentum et erit utile insule Crete et nichilhominus habebitur illud comerclum, quod uidetur diminutum.

Captum quod omnes illi forenses qui adducent *spezzariam* uel hauere leuantis,* possint de tanto, quantum adduxerint, extrahere omnia alia soluendo medietatem comercli, scilicet duas pro centenario, exceptis rebus, que nascuntur in insula, de quibus remaneant in pristimo statu.**

* Ὁ Guerland A. H. v. Kandia σελ. 52, γράφει spelariam μὲ ? καὶ ἀποσιωπητικά.

** Τὰ διὰ πλαγίων στοιχείων δὲν συμπεριλαμβάνονται εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Gerland δημοσιευθεῖσαν πρεσβείαν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

11

Δύνανται ὁ Δοὺξ καὶ οἱ Σύμβουλοι νὰ ἀνακαλέσωσι τὴν ἀπόφασιν περὶ πωλήσεως μέρους τῶν κτημάτων τοῦ Λεονάρδου Ἰουλιανοῦ.

Fº 96 Possint ducha et Consiliarij reuocare sententiam uenditionis partis possessionum Leonardi Juliani.

12

Ἀπάντησις εἰς τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Δουκὸς καὶ εἰς τὰς ἐπιστολὰς τῶν τιμαριούχων ἀγνώμονος περιεχομένου, καὶ τί ὀφείλουσι νὰ ἐνεργήσωσιν ὡς πρὸς τοὺς ἀρχηγούς.

Fº 95 Responsio facta litteris duche et litteris enormi tenoris feudatorum, et quid agere debeant circa principales.

13

Ὁ Δοὺξ καὶ οἱ Σύμβουλοι νὰ παραγγείλωσιν, ὅπως ὁ κῆρυξ ὁ μέλλων νὰ μεταβῇ μετὰ τοῦ Φραγκίσκου Σεκρέτου ταμίου τῆς νήσου γινώσκῃ ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν.

Fº 112 Ordinent ducha et Consiliarij quod preco iturus cum ser Francisco Secreto camerario per insulam sciat legere et scribere.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. Τὰ θεσπίσματα τὰ ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίθενται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.

2. Ἡ ἐλευθερία ἐνεργείας ἔγκειται ὡς πρὸς τὴν τύχην εἰσαχθέντων ἐν Κρήτῃ ξένων οἴνων, ἀφοῦ δι' ἄλλων θεσπισμάτων ἀπηγορεύθη ἡ εἰσαγωγή.

3. Ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ φρουρίου Σελήνου ἐνεργεῖται ἕνεκα τῆς κατερειπώσεως αὐτοῦ μετὰ τὸν μέγαν σεισμὸν τοῦ 1303.

5. Πρόκειται περὶ μεταφορᾶς τῆς συνοικίας τῶν Ἰουδαίων εἰς ἄλλην συνοικίαν. Ὡς γνωστόν, μέχρι τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως οἱ Ἰουδαῖοι ἦσαν ἠναγκασμένοι ὑπὸ τῆς πολιτείας νὰ κατοικῶσιν εἰς ἰδίαν συνοικίαν, δυναμένην νὰ κλεισθῇ διὰ πυλῶν, εἴτε πρὸς ἀσφάλειαν αὐτῶν τῶν ἰδίων ἕνεκα τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ τῶν χριστιανῶν κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Ἁγίων Παθῶν, εἴτε διότι ἡ πολιτεία ἐθεώρει αὐτούς ὡς κατωτέρους ὑποτελεῖς. Πλὴν τῆς ἰδιαιτέρας συνοικίας, εἰς ἣν ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ κατοικῶσι, ἦσαν ἐπίσης ὑπόχρεοι νὰ φέρωσι ἐπὶ τοῦ στήθους ἐρραμένον διακριτικὸν σῆμα κίτρινον.

Ἐπὶ Βενετοκρατίας πλεῖστα ἀναφέρονται παραδείγματα μεταφορᾶς τῆς συνοικίας τῶν Ἰουδαίων εἰς ἄλλην συνοικίαν, ἄγνωστον διὰ τίνα λόγον. Ἴσως διότι ἡ παλαιὰ συνοικία δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπεκταθῇ ἀναλόγως τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ, διότι ἐπὶ Βενετοκρατίας παρὰ τοὺς περιορισμοὺς καὶ τὴν μειονεκτικὴν θέσιν, εἰς ἣν εὑρίσκοντο, ἡ κοινωνικὴ αὐτῶν ὑπόστασις ἦτο καλυτέρα πάσης ἄλλης

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εὐρωπαϊκῆς ἐπικρατείας. Μόνον ἐν τῇ πρωτευούσῃ Βενετίᾳ ἦτο δυσκολώτατον νὰ ἐγκατασταθῶσιν Ἰουδαϊκαὶ οἰκογένειαι. Αἱ συνοικίαι, εἰς τὰς ὁποίας κατῴκουν οἱ Ἰουδαῖοι ἐκαλοῦντο Γκέτο «Gheto».

9. Πρόκειται περὶ ὁδηγιῶν πρὸς τοὺς μεταβαίνοντας εἰς Κύπρον καὶ περὶ τῶν ἀπαγορευομένων ἀνταλλαγῶν. Ἡ περίληψις δὲν ἐξηγεῖ περὶ τίνος πρόκειται καὶ ἂν αἱ ἀνταλλαγαὶ ἔχουσι τὴν αὐτὴν σημασίαν τῶν νῦν ἐνεργουμένων, ὅπως μὴ διαφεύγῃ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τὸ ἐθνικὸν νόμισμα.

12. Ἐκ τῆς περιλήψεως δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν, ὅτι πρόκειται περὶ ἀποπείρας τῶν τιμαριούχων πρὸς ἀποστασίαν, ἢ μᾶλλον ὅτι τὸ ὕφος ἀναφορῶν τῶν τιμαριούχων ἦτο τοιοῦτον, ὥστε νὰ διαγινώσκεται ἀντιζηλία πρὸς τὴν κυριαρχοῦσαν, ἥτις σὺν τῷ χρόνῳ καὶ δὴ τῷ 1363 ἐξερράγη συνταράξασα τὴν Βενετικὴν ἐν Κρήτῃ Βενετοκρατίαν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER X.

1326–1328

1

Ὅσα ἀπεφασίσθησαν ἐπὶ τῶν ὑποβληθέντων δύο ζητημάτων ὑπὸ τοῦ Περατίου Γραδονίκου τιμαριούχου Χανίων.

Fo 39 Que capta fuerunt super II capitulis de quibus conqueritur ser Peratius Gradonico feudatus Chanee.

2

Ἀπάντησις δοθεῖσα εἰς τοὺς πρεσβευτὰς Κρήτης καὶ πῶς ἐφείσθημεν αὐτῶν διὰ τὰς ἀναρμόστους φράσεις των.

Fo 13 Responsio facta ambaxatoribus Crete et qualiter eis pepercimus de uerbis ineptis inde scriptis,

3

Τὰ ἀναγκαιοῦντα χρήματα πρὸς κατασκευὴν τοῦ φρουρίου Σελήνου εἰς τὰ μέρη τῆς Ἄρνας δύνανται νὰ ληφθῶσι ἐκ τῶν χρημάτων τῶν προμηθειῶν, ἐκ τῶν ὁποίων περισσεύουσιν ἐκ τῶν 2000 μέχρι 3000 ὑπερπύρων, τῶν ἀναγκαιούντων διὰ τὴν ἀγορὰν ἵππων. Ἐὰν δὲ δὲν ἀρκοῦσι ταῦτα, νὰ συμπληρωθῶσι διὰ χρημάτων τοῦ φόρου τοῦ ἐμπορίου.

Fo 68 Pecunia necessaria pro expensis hedificandi castrum de Seleno in partibus Arne possit accipi de pecunia disuarnitionum superabundante ab yperperis MM necessarijs pro facto equorum emendorum usque yperperis MMM, et si non foret tanta suppleatur de comerclo.

4

Fo 73 Νὰ ἀποσταλῶσιν εἰς Κρήτην δύο πλοῖα καὶ 400 σκαλμοὶ (stroppi).

5

Fo 108. 116 Διατάσσεται ὁ ρέκτωρ Χανίων, ὅπως ἀποστείλῃ εἰς τὸν Δοῦκα καὶ Συμβούλους Κρήτης τὸν σῖτον τὸν ἀνήκοντα εἰς τὴν κοινότητα ἕνεκα τῆς μεγάλης ἐλλείψεως, τὴν ὁποίαν ἔχουσι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

6

Fo125 Ἀποστέλλεται εἰς τὸν Δοῦκα Κρήτης ἡ αἴτησις τοῦ Σίμωνος Λεώνου ἐπιτρόπου τῶν Σιναϊτῶν καὶ διατάσσεται νὰ τηρῇ τὰ προνόμια αὐτῶν.

7

Δίδεται τὸ δικαίωμα εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Μάρκου Μοροζίνη πρωθιερέως τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου Χάνδακος, ὅπως δύναται νὰ πλειστηριάσῃ διὰ τοῦ Δουκὸς τὴν περιοχὴν τοῦ χωρίου Παρατρύφωνα.

Fo143 Concessum fuit ser Marci Mauroceno priori Sancti Antonij de Candida posse incantare facere per ducham territorium casalis Paratrifona.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. Τὰ θεσπίσματα τὰ ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίθενται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.

1. Ἐνταῦθα παρατηροῦμεν ὅτι, ἀντὶ τῆς ὁμαδικῆς ὑποβολῆς αἰτημάτων εἰς τὴν κεντρικὴν Κυβέρνησιν ὑπὸ τῶν τιμαριούχων, ἐν ἄλλοις λόγοις πρεσβείας, ἔχομεν ὑποβολὴν αἰτημάτων ἐκ μέρους ἑνὸς τιμαριούχου τοῦ Περατίου Γραδενίγου ἐκ Χανίων. Δυστυχῶς ἡ περίληψις δὲν μᾶς πληροφορεῖ περὶ τῶν αἰτημάτων τούτων.

2. Εἶναι φανερὸν ὅτι πρόκειται περὶ τῶν πρεσβευτῶν τῆς πρεσβείας τοῦ 1325, τὴν ὁποίαν γνωρίζομεν ἐκ τοῦ προηγουμένου βιβλίου, ἡ ἀπάντησις ἐπὶ ἀναφορᾶς των ἀφ' οὗ παρέλαβον τὰς ἀπαντήσεις τῆς πρεσβείας. Φαίνεται ὅμως ὅτι τὸ ὕφος τῆς ἀναφορᾶς ἦτο δριμύ, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς δευτέρας φράσεως τῆς περιλήψεως.

3. Ἡ κεντρικὴ κυβέρνησις, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ θεσπίσματος τούτου, ἦτο ἐνήμερος περὶ ὅλων τῶν ζητημάτων, κυρίως δὲ τῶν ταμειακῶν, ὑποδεικνύει δὲ τίνι τρόπῳ δύνανται νὰ ἐξοικονομηθῶσιν αἱ δαπάναι, διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἠδύνατο νὰ κτισθῇ τὸ φρούριον Σελήνου.

5. Ἐνταῦθα παρατηροῦμεν ὅτι, ἐνῶ ὁ Χάνδαξ ἐστερεῖτο σίτου, ἡ κοινότης Χανίων εἶχε πληθώραν τοιούτου, δὲν ἐξηγεῖται ὅμως ἐὰν ὁ σῖτος, ὁ ὁποῖος ὤφειλε νὰ παραδοθῇ εἰς τὸν Δοῦκα καὶ τοὺς Συμβούλους προήρχετο ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῆς κοινότητος, ἢ ἐκ τῶν σιταποθηκῶν.

6. Ἐπὶ διαφορᾶς μεταξὺ τῶν Σιναϊτῶν καὶ τοῦ Λεώνου ἡ κεντρικὴ κυβέρνησις ἐνδιαφέρεται νὰ μὴ προσβληθῶσι τὰ προνόμια τῶν μοναχῶν.

7. Ἡ περιοχὴ τοῦ χωρίου Παρατρύφωνα ἀνῆκεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου Χάνδακος, πρὸς μίσθωσιν ὅμως αὐτῆς ὁ πλειστηριασμὸς ὤφειλε νὰ γίνῃ διὰ τοῦ δουκὸς Κρήτης.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER XI.

1328–1329

1

Fo 23 Ἡ κοινότης Κρήτης νὰ ἀποστείλῃ εἰς τὴν κοινότητα Βενετίας τὸν ὀφειλόμενον σῖτον.

2

Περὶ ἐξοπλισμοῦ πλοίου, ὅπως κοινοποιηθῇ ἡ ἐκλογὴ τοῦ Δουκός.
Τὸ οὕτω ἐξοπλιζόμενον πλοῖον δύναται νὰ μεταφέρῃ καὶ ἐμπορεύματα.
Νὰ διορισθῇ δὲ πλοίαρχος ἐπὶ μισθῷ 3 λιτρῶν γροσίων μηνιαίως.

Fo 63 Armetur unum lignum pro creatione ducis notificanda.
Fo 63 Quod sit una galea portans mercationes.
Fo 68. 69. 70. 84. 85 Et fiat unus patronus habiturus libras III grossorum in mense.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. Τὰ θεσπίσματα τὰ ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίθενται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.

1. Πρόκειται προφανῶς περὶ σίτου προπωληθέντος εἰς τὴν κοινότητα Βενετίας ὑπὸ τῆς κοινότητος Χάνδακος.

2. Τὰ πλοῖα τὰ παραμένοντα ἐν τῷ ναυστάθμῳ Βενετίας ἦσαν παρωπλισμένα, ἡ δὲ διαταγὴ ἐξοπλισμοῦ ἢ ἀναχωρήσεως ἦτο συναφής. Ἐκ τῶν θεσπισμάτων πληροφορούμεθα ὅτι ἡ ἐκλογὴ τοῦ δουκὸς Κρήτης ἐκοινοποιεῖτο, πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ νεοεκλεγέντος δουκός.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER XII.

1329–1330

1

F° 2 Διορίζονται τρεῖς σοφοὶ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν ὀφφικιούχων Κρήτης.

2

F° 9. 10. 13 Ἐκλογὴ σοφῶν ἐπὶ αἰτήσεως τοῦ Δουκὸς καὶ τῶν Συμβούλων Κρήτης, ὅπως μελετήσωσι τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα ἐλήφθησαν περὶ τῶν ἀνθρωποκτονιῶν καὶ εἰδικῶς περὶ τῆς λαβούσης χώραν ἐν Κρήτῃ ἀνθρωποκτονίας.

3

Ἀποστέλλεται εἰς Κρήτην πλοῖον πεντήκοντα κωπῶν.

4

Διατάσσεται ὁ ρέκτωρ Χανίων, ὅπως ἐξετάσῃ τὰ δίκαια τοῦ Περατίου Γραδόνικου καὶ τοῦ Σκορδίλη ἐξ Ἀνωπόλεως διὰ καταπάτησιν κτημάτων τοῦ πρώτου ὑπὸ τοῦ δευτέρου.

F° 25 Rectori Chanee mandetur per litteras quod super occupatione quam asserit Peratius Gradonico sibi fieri per Scordilli de Anopoli, quod examinet iura utriusque partis etc.

5

Διατάσσεται ὁ Δούξ καὶ οἱ Σύμβουλοι Κρήτης, ὅπως παραδώσωσι πρὸς τὸν διάδοχον Δοῦκα Μαρῖνον Μοροζίνην τὰς 4000 ὑπερπύρων τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς θητείας των, τὰ ὁποῖα ὤφειλον νὰ εἶχον ἀποστείλῃ εἰς Βενετίαν, καθὼς καὶ ὅσα ἄλλα χρήματα ἔχουσι τῆς κοινότητος, δια τὸ ζήτημα τοῦ σίτου.

F° 44 Mandetur duche Crete et consiliarijs quod yperperorum quatuor millia secundi anni que tenentur mittere Venecias, et omnem aliam pecuniam spectantem communi debeant dimittere ser Marino Mauroceno successori suo pro facto frumenti.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

6

Διατάσσεται ὁ Δοὺξ Κρήτης, ὅπως προσπαθήσῃ νὰ λάβῃ διπλῆν ποσότητα σίτου ἐτησίως παρὰ τῶν τιμαριούχων, ἡ ὁποία θὰ ὑπολογίζεται πρὸς 18 ὑπέρπυρα τὰ 100 μουτζούρια.

F° 50 Scribatur duche Crete qnod procuret habere duplicem quantitatem frumenti annuatim a militibus et nos dabimus yperpera XVIII.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. Τὰ θεσπίσματα τὰ ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίθενται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.

1. 2. Σοφοὶ ἐκαλοῦντο ἐν Βενετίᾳ οἱ ἀποτελοῦντες συμβούλιον ἢ ἐπιτροπήν· ὡς λ. χ. ἡ ἐπιτροπὴ ἐπὶ τοῦ ἐμπορίου, ἐπέχουσα τόπον ὑπουργείου, ἐκαλεῖτο Tre savij alla mercanzia. (Τρεῖς σοφοὶ ἐπὶ τοῦ ἐμπορίου). Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ εἰσηγητικῆς ἐπιτροπῆς τῶν ὑποθέσεων τῆς Κρήτης. Αἱ ἐπιτροπαὶ αὗται ἀπαραιτήτως ἀπετελοῦντο ἐκ Γερουσιαστῶν.

4. Ἐκ τῶν διαφορῶν καὶ δικῶν τούτων πληροφορούμεθα περὶ τῶν κτημάτων τῆς Κρήτης κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, περὶ τοπωνυμιῶν καὶ ἄλλων ζητημάτων καὶ περὶ τῶν ἀκαταπαύστων διενέξεων μεταξὺ γειτόνων. Πλεῖσται τῶν δικῶν τούτων σώζονται εἰς τὰ Quaterni sentantiarum τοῦ ἀρχείου τοῦ Δουκὸς τῆς Κρήτης ἐν Βενετίᾳ, τὰ ὁποῖα διατηροῦνται μόνον ἀπὸ τοῦ 1364.

6. Εἶναι φανερὸν ὅτι ὑπῆρχεν ἔλλειψις σίτου ἐν Βενετίᾳ. Ἡ Βενετία προσπαθεῖ νὰ συμπληρώσῃ τὰς προμηθείας της, ἀδιαφοροῦσα διὰ τὴν ἐπάρκειαν τῆς Κρήτης.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER XIII.

1330–1331

1

F° 7 Τὸ χωρίον λεγόμενον Παρατρύφωνα δύναται νὰ ἐνοικιασθῇ ἐπὶ 28 ἔτη ὑπὸ τοῦ Δουκὸς καὶ τῶν Συμβούλων.

2

Νέα ἐκλογὴ ὀφφικιούχων συμφώνως πρὸς τὸν κανονισμὸν τοῦ Μαρίνου Μοροζίνη πρῴην Δουκός, οἵτινες θὰ προΐστανται τοῦ φόρου τοῦ ἐμπορίου, τοῦ ἅλατος, τῶν μεσιτειῶν καὶ τοῦ σίτου, παυομένου ἑνὸς τῶν ταμιῶν.

F° 80 Fiant in Creta offitiales de nouo iuxta capitulum datum per dominum Johannem Mauroceno ducham olim Crete, remoto uno ex camerarijs, qui officiales supersint negocijs comercli, rationibus salis, messetarie et frumenti.

3

F° 85. 87 Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν ἱπποτῶν τῆς Ρόδου κατόπιν ἐπιστολῶν τοῦ Δουκὸς καὶ τῶν Συμβούλων νὰ ἐκλεγῶσι σοφοί.

4

Ἡ ἐκ Κρήτης ζάχαρις μεταφερομένη διὰ κατέργων καὶ ἡ ἐκεῖθεν τῆς Κρήτης πληρώνει σολδία δώδεκα γροσίων δι' ἑκάστην χιλιάδα μικρῶν λιτρῶν.

F° 88 Quod zucharum condnctum de Creta cum galeis et a Creta citra debeat soluere de milliari subtili soldos XII grossorum.

5

Διατάσσονται ὁ Δοὺξ καὶ οἱ Σύμβουλοι νὰ ἐξοπλίσωσι δύο κάτεργα διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἀδριατικῆς, τὰ ὁποῖα νὰ καταπλεύσωσιν εἰς Εὔβοιαν καὶ νὰ εἰδοποιηθῇ ὁ αὐτόθι Βάϊλος.

Ἐπίσης διατάσσεται ὁ Δοὺξ νὰ καταπείσῃ τοὺς Κρῆτας, ὅπως ἐξοπλίσωσι κατὰ τῶν Τούρκων καὶ νὰ ἑνωθῶσι μετὰ τῶν τῆς Εὐβοίας.

F° 98 Mittatur duche et consiliarijs quod arment II galeas pro facto Culfi at uadant Nigropontem; et scribatur hoc baiulo Nigropontis.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Fº102 Item quod ducha inducat Cretenses ad armandum contra Turchos et quod faciant unionem cum Nigroponte.

6

Fº103 Γίνεται δεκτὴ ἡ προσφορὰ τῶν τιμαριούχων Χανίων ἑκατὸν χιλιάδων μουτζουρίων σίτου.

7

Τὰ δουκάτα (τσεκίνια) ἐν Κρήτῃ κυκλοφοροῦσιν ἀντὶ δυὸ σολδίων γροσίων ἕκαστον.

Fº109 Quod ducati habeant ibi cursum ad soldos duos grossorum pro quolibet.

8

Fº110 Νὰ γραφῇ εἰς τὸν Δοῦκα περὶ τοῦ ζητήματος τοῦ ἐπισκόπου Ἀρίας.

9

Fº111 Τὰ γραφέντα εἰς τοὺς ἐν Κρήτῃ περὶ τῶν 4000 ὑπερπύρων, τὰ ὁποῖα ὤφειλον νὰ εἶχον ἀποστείλει καὶ τὰ ὁποῖα ἐκράτησαν ἕνεκα διαφόρων δαπανῶν.

. . .

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. Τὰ θεσπίσματα τὰ ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίθενται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.

1. Χωρίον ἀνῆκον εἰς τὴν κοινότητα.

2. Μαρῖνος Μοροζίνης δοὺξ Κρήτης ἀπὸ 1329 μέχρι 1331, ἦτο ὁ προκάτοχος τοῦ Δουκὸς τοῦ ἀναφερομένου ἐν τῷ θεσπίσματι. Οὗτος ὑπῆρξεν, ὡς γνωστόν, ἐκ τῶν Δουκῶν, οἵτινες προέβλεψαν περὶ πολλῶν ζητημάτων ἐν Κρήτῃ. Διὰ τοῦ θεσπίσματος τούτου ἐγκρίνεται τρόπον τινὰ ἡ διάταξις τοῦ Μοροζίνη περὶ καθηκόντων τῶν ὀφφικιούχων καὶ παύεται εἷς τῶν ταμιῶν.

3. Ἡ διαφορὰ μετὰ τῶν ἱπποτῶν τῆς Ρόδου, ἥτις ἐμφαίνεται ἐκ προηγουμένων θεσπισμάτων, ἀνατίθεται εἰς ἐπιτροπὴν πρὸς μελέτην. Ἡ τοιαύτη ἐξέλιξις τῆς ὑποθέσεως ἀποδεικνύει τὰς δυσκολίας, αἵτινες εἶχον ἀναφυῆ πρὸς διευθέτησιν αὐτῆς.

4. Ἡ Κρήτη, ὡς προκύπτει καὶ ἀλλαχόθεν, ὑπῆρξε κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Βενετοκρατίας τόπος παραγωγὸς ζαχάρεως μετ' ἐξαγωγῆς.

5. Ἄρχονται οἱ ἐξοπλισμοὶ κατὰ τῶν Τούρκων, εἶναι ἡ ἐποχὴ μεγάλης δράσεως καὶ πειρατικῶν ἐπιδρομῶν κατὰ τοῦ Αἰγαίου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

6. Ἐκ τῶν συνήθων προαγορῶν σίτου. Οἱ τιμαριοῦχοι εἶχον πάντοτε ἀνάγκην χρημάτων.

7. Ἡ κατανόησις τῆς ἀξίας τῶν Βενετικῶν νομισμάτων ἄνευ εἰδικῆς μονογραφίας εἶναι δύσκολος.

8. Ἐν τῇ περιλήψει ταύτῃ καταφαίνεται ἡ σημασία τῶν ἀπολεσθέντων τόμων.

9. Εἰς τὸ θέσπισμα τοῦτο περιελαμβάνετο ἡ κρίσις τῶν σοφῶν ἐπὶ τῶν 4000 ὑπερπύρων τοῦ ἀριθμοῦ 5. τοῦ XII βιβλίου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER XIV.

1331–1332

1

Παρὰ τὰς ἐντολὰς ὁ νῦν ρέκτωρ καὶ οἱ μέλλοντες νὰ μεταβῶσι δύνανται νὰ ἐξετάσωσι τὰ δίκαια τοῦ Τζανίνη Ντόνου περὶ τιμαρίου.

F° 3 Quod non obstante commissione presens rector et futuri possint cognoscere de iuribus Zanini Dono de una militia.

2

F° 4 Ὡσαύτως ἐπὶ ἀναφορᾶς Θωμαζίνης χήρας Νικολάου Παχίνα. (Pachina).

3

Ἀπόφασις τῶν ἐπὶ τῶν Κρητικῶν ὑποθέσεων σοφῶν περὶ τοῦ συλληφθέντος πλοίου μετὰ φορτίου οἴνου καὶ σταφίδος καὶ περὶ διαφόρων ἄλλων ἀντικειμένων.

F° 12 Consilium sapientum super ligno capto cum uino et zibibo et alijs pluribus capitulis.

4

Περὶ τῶν μέτρων τῶν λαμβανομένων πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς Κρήτης ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Τούρκων.

F° 13. 16 Et super prouisionibus conseruationis insule ab insultibus Turchorum.

5

Ἀποστέλλεται εἰς τὸν Δοῦκα καὶ Συμβούλους Κρήτης ἡ ἀναφορὰ τοῦ Ἀνδρέου Δανδόλου περὶ τῶν δουλοπαροίκων, ἐφ' ἧς νὰ ἐξετάσωσι καὶ νὰ ἀπαντήσωσι.

F° 23 Mittatur duche et Consiliarijs Crete petitio ser Andree Dandulo de uillanis et quod examinent et respondeant.

6

F° 45 Ὁ υἱὸς τοῦ Μάρκου Γραδόνικου Δουκὸς Κρήτης δύναται νὰ συντρώγῃ μετὰ τοῦ πατρός του, οὐχὶ δὲ νὰ συγκατοικῇ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

7

Fº 47 Ἀπαντᾶται εἰς τὸν ρέκτορα Ρεθύμνου Μᾶρκον Σανοῦδον, ὅτι ἐξετασθείσης τῆς δίκης τῆς γενομένης ὑπὸ τοῦ προκατόχου του κατὰ τοῦ Φραγκίσκου De Mantua, παυθέντος ἐμμίσθου τοῦ τόπου ἐκείνου, δύναται νὰ ἐπαναφέρῃ τοῦτον κατὰ βούλησιν.

8

Fº 47 Ὡσαύτως ὁ Δοὺξ Κρήτης, οἱ Σύμβουλοι καὶ ὁ ρέκτωρ Ρεθύμνου θὰ ἐξετάσωσι καὶ δικαίως δικάσωσι διὰ τὰ κατὰ τοῦ Νικολάου Λογγοβάρδου καταγγελλόμενα.

9

Fº 47 Ὡσαύτως ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Δονάτου ντὲ Γρίπια (De Gribia) καὶ τοῦ υἱοῦ του.

10

Κρῆτες τινες ἐπανερχόμενοι διὰ τῶν ἐκ Κύπρου κατέργων ἐξαιροῦνται τῆς ἰδιότητος βαλλισταρίου ἀλλὰ φέρουσι τόξον.

Fº 48 Aliqui Cretenses redeuntes cum galeis Cypri excusentur a balistis, sed deferrunt arcus.

11

Fº 50 Ὁ Ἰωάννης Γραδενῖγος (Gradonico) ἐκ Κρήτης θὰ τελῇ τὰς τιμαριωτικάς του ὑποχρέωσεις δι' ἓν καὶ ἥμισυ τιμάριον πεζῶν κατὰ τὸ ἔθιμον.

12

Fº 53 Ἀνατίθεται εἰς τὸν ρέκτορα ἡ ὑπόθεσις τοῦ Τζανάκη Ντόνου (Dono).

13

Fº 55 Ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἱερέως Μάρκου Κίου (Cio) ἐξορίστου ἐκ Ρεθύμνου ἀνατίθεται εἰς τὸν Δοῦκα, τοὺς Συμβούλους καὶ τὸν ρέκτορα.

14

Fº 87 Ἐπικυροῦται ἡ ἐντολὴ τῶν νέων κομερκλαρίων Κρήτης ὡς ἀνεγνώσθη.

15

Ἀποφάσεις ληφθεῖσαι ἐπὶ ζητημάτων τινῶν ὑποβληθέντων ὑπὸ τοῦ ἄλλοτε Δουκὸς Κρήτης Μαρίνου Μοροζίνη.

Περὶ τῆς ἐκβαθύνσεως τοῦ λιμένος. Περὶ τῆς καταθέσεως τῶν 3000 ὑπερπύρων. Περὶ τῶν ρεκτόρων οἵτινες δὲν ὑποχρεοῦνται νὰ ἐργάζωνται. Περὶ τῶν υἱῶν τοῦ Δουκὸς καὶ τῶν ρεκτόρων καὶ τῶν Συμβούλων καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν ὀφφίκια.

Fº 92 **Prouisiones consulte et capte super certis prouisionibus porrectis per dominum Marinum Mauroceno olim ducham.**

Super capitulo cauationis portus. Deposito yperperorum MMM. Quod rectores non laborent etc. Perpetua. Quod filij duche et rectorum et consiliariorum et fratres non habeant officia

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

16

Ἐπαφίεται εἰς τὸν Δοῦκα, τοὺς Συμβούλους καὶ τοὺς ρέκτορας Χανίων καὶ Ρεθύμνου νὰ ἀποφασίσωσι περὶ τῶν 50 δουλοπαροίκων, οἵτινες πρόκειται νὰ ἐλευθερωθῶσι προοριζόμενοι διὰ Σέληνον.

F°104 Duca, consiliarij, rectores Chanee et Rethimi faciant quid eis uidebitur de L uillanis affrancandis pro Selino, etc.

17

Διατάσσεται ὁ ρέκτωρ Χανίων νὰ συστήσῃ ἑτέραν σιταποθήκην ἐν Χανίοις.

F°104 Rector Chanee fieri faciat unum aliud granarium in Chanea pro frumento Communis.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. **Τὰ θεσπίσματα τὰ ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίθενται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.**

1. 2. **Ἦτο ἀναγκαιότατον νὰ περιλαμβάνεται εἰς τὰς ἐντολὰς τῶν ρεκτόρων ἡ ἀπαγόρευσις, ὅπως μὴ ἔχωσι τὸ δικαίωμα νὰ ἐπεμβαίνωσι καὶ νὰ λύωσι τὰς ἀναφυομένας διαφορὰς μεταξὺ δημοσίου καὶ τιμαριούχων ἢ μεταξὺ τιμαριούχων, διότι τὰ τιμάρια διείποντο ὑπὸ εἰδικῶν νόμων καὶ ἀγράφων ἐθίμων. Ἐὰν τὰς διαφορὰς ταύτας ἤθελε δικάσει ἡ διοίκησις Κρήτης, ὡς πολιτικὸν δικαστήριον, ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπηρεασθῇ εἴτε ἐκ τῶν προσώπων, εἴτε ἐκ τοῦ δικαίου τοῦ τε ἐνάγοντος καὶ τοῦ ἐναγομένου, διότι τὸ δίκαιον ἦτο δυνατὸν νὰ εἶναι ἀντίθετον πρὸς τοὺς καθιερωμένους φεουδαλικοὺς νόμους, οἱ ὁποῖοι κατ' οὐδὲν ἔπρεπε νὰ παροραθῶσι, ὁπότε τὸ ὅλον φεουδαλικὸν σύστημα, ἐφ' ὧν ἐβασίζετο, ἠδύνατο νὰ καταπέσῃ.**

3. **Ὡς ἡ σημείωσις τοῦ ἀριθμοῦ 8 τοῦ προηγουμένου βιβλίου. Πρόκειται περὶ πλοίου συλληφθέντος ὑπὸ τῶν Τούρκων.**

4. **Ὡς ὁ ἀριθμὸς 5 τοῦ προηγουμένου βιβλίου. Ὡς ἀνωτέρω σημείωσις 3.**

6. **Πλεῖσται ἀποφάσεις τοῦ Μείζονος Συμβουλίου καὶ τῆς Γερουσίας ἀπαγορεύουσιν εἰς τοὺς ρέκτορας νὰ συγκατοικῶσι μετὰ τῶν οἰκείων των. Ἡ προκειμένη περίπτωσις εἶναι περίεργος.**

10. **Οἱ ἐπιβαίνοντες κατέργων ὤφειλον κατὰ τὸν πλοῦν νὰ ἀναλαμβάνωσι στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν διὰ τὴν ἔλλειψιν ἀσφαλείας κατὰ τὸν πλοῦν, ἕνεκα τῶν Τούρκων. Ἡ ὑπηρεσία τὴν ὁποίαν ἐπέβαλλον εἰς τοὺς ταξιδεύοντας ἦτο ἡ τοῦ βαλλισταρίου, οἱ Κρῆτες ὅμως δὲν εἶχον πεῖραν ὡς βαλλιστάριοι, ἐνῶ ὡς τοξόται ἦσαν ὀνομαστοί.**

11. 12. 13. **Ὡς ἀνωτέρω σημείωσις 3.**

14. **Ἐὰν διεσώζετο τὸ ἔγγραφον τοῦτο θὰ εἴχομεν τὸ καπιτουλάριον τῶν ὀφφικιούχων τούτων ἐπὶ τοῦ φόρου τοῦ ἐμπορίου.**

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

15. Εἶναι πράγματι ἀνεπανόρθωτος ἡ ἀπώλεια τοῦ ὑπὲρ τῆς Κρήτης ἔργου τοῦ Μαρίνου Μοροζίνη, ὅστις πλὴν τῶν ἐν τῇ περιλήψει ταύτῃ περιλαμβανομένων μέτρων, πλεῖστα ἄλλα ἀκόμη ἐξ ἄλλων πηγῶν προκύπτουσι ὅτι ἐνήργησε καὶ ἐθέσπισεν ὑπὲρ τῆς νήσου.

16. Ἐνταῦθα ὁ λόγος περὶ δουλοπαροίκων, οἵτινες πρόκειται νὰ ἐλευθερωθῶσι, παραμένει ὅμως ἡ περίληψις σκοτεινὴ ὡς πρὸς τὰς ἀποφάσεις, τὰς ὁποίας ὀφείλουσι νὰ λάβωσιν ὁ δοὺξ καὶ οἱ σύμβουλοι περὶ τῶν δουλοπαροίκων τούτων.

17. Ἡ λειτουργία τοῦ θεσμοῦ τῆς ἐμπορίας τοῦ σίτου ὑπὸ αὐτονόμου ὀργανισμοῦ ἐνέχει μεγίστην σημασίαν διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἱστορίαν τῆς Κρήτης, ὡς ἤδη εἰς τὰς ἀποφάσεις τοῦ Μείζονος Συμβουλίου τονίζεται. (Ὅρα ἀποφάσεις Μείζονος Συμβουλίου Liber Spiritus ἀριθ. 6 καὶ ΣΠ 6 σελ. 114 καὶ 131). Ἡ διὰ τοῦ θεσπίσματος τούτου συνιστωμένη σιταποθήκη εἶναι ἡ δευτέρα ἐκ τῶν δύο ἢ τῶν τριῶν, αἵτινες ἐπρόκειτο νὰ συστηθῶσιν ἐν Χανίοις.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER XV.

1332–1333

1

Διατάσσεται ἡ ἀποστολὴ δύο ἢ τριῶν κατέργων εἰς Χάνδακα εἰς ἀντικατάστασιν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἐσάπισαν. 1332, Ἀπριλίου 6.

F° 12 N° 56. Millesimo trecentesimo XXXII, VI Aprilis.

Mittantur Candidam, due uel tres gallee loco illarum quas habent putridas.

2

Οἱ ξένοι δουλοπάροικοι, οἱ ὁποῖοι θὰ μεταβαίνωσιν εἰς Κρήτην, οὐδὲν θὰ πληρώσωσι, ἐφ' ὅσον ἐγκατασταθῶσι μεταξὺ δύο σκαλωμάτων, οὔτε θὰ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἄγραφοι ἢ δουλοπάροικοι ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ στρατολογῶνται ἐπὶ τοῦ στόλου, λαμβάνοντες τὸν αὐτὸν μισθόν, τὸν ὁποῖον λαμβάνουσιν οἱ νῦν εὑρισκόμενοι ἐν τῇ νήσῳ καὶ οἵτινες πληρώνουσιν ἐτησίως εἰς τὴν κοινότητα ὑπέρπυρον ἕν. Ἐπίσης οἱ μεταβαίνοντες νὰ κατοικήσωσιν ἐν Χάνδακι καὶ καταβάλλοντες ὑπέρπυρον δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσι δουλοπάροικοι, ἐὰν ζητήσωσι νὰ ὑπηρετήσωσιν εἰς τὸν στόλον ἐπὶ τῷ συνήθει μισθῷ, ὡς οἱ ἀνωτέρω. Ἐὰν ὅμως δὲν ἤθελον τηρήσει τοὺς ὅρους τούτους, οἱ εὑρισκόμενοι ἤδη ἐν Κρήτῃ ἢ οἱ μέλλοντες νὰ μεταβῶσι θὰ παραμείνωσι δουλοπάροικοι τῆς κοινότητος. 1332, Ἰουνίου 16.

F° 18 N° 130. Millesimo trecentesimo XXXII, XVI Junij.

Posita in commissione.

Quod omnes uillani forenses uenientes de cetero ad habitandum in Creta, dum habitent in medio infra duas scalas, nihil soluant nostro comuni, nec possint per aliquos capi pro agrafis uel uillanis cum conditione tamen, quod ipsi teneantur ire in armatis nostri comunis que fierent pro eo soldo qui daretur alijs per ipsum nostrum comune; de illis uero qui sunt ad presens in insula, qui soluunt unum yperperum annuatim comuni nostro, ordinetur quod illi qui uoluerint uenire ad habitandum in ciuitate uel burgo Candide absoluantur, habitando ibi,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

a solutione dicti yperperi, nec possint similiter capi pro agrafis uel uillanis, cum conditione quod teneant ire in armatis nostri comunis pro soldo qui daretur alijs, sicut dictum est superius de uenientibus de nouo, et si ipsi non seruarent conditiones predictas tamen isti quam uenientes de nouo, remaneant uillani comunis. Et predicta addantur in commissione Duche et consiliarijs Crete, etc.

3

Fo 20r No 139. Ἐπιτρέπεται νὰ ἐπιβῇ τοῦ στόλου τῆς Ἀδριατικῆς ὁ υἱὸς τοῦ Δουκὸς Κρήτης Μάρκου Γραδονίκου καὶ νὰ ἀποβιβασθῇ εἰς Ραγοῦζαν. 1332, Ἰουλίου 2.

4

Fo 20r No 140. Ἐπίσης ἐπιτρέπεται εἰς τὸν εὐγενῆ κύριον Φραγκῖσκον Δάνδολον Σύμβουλον Κρήτης. 1332, Ἰουλίου 2.

5

Περὶ συμπήξεως ἑνώσεως κατὰ τῶν Τούρκων.

Ἀνατίθεται εἰς τὸν Δοῦκα Κρήτης καὶ τοὺς Συμβούλους, ὅπως συνεννοηθῶσι μετὰ τοῦ Μαγίστρου τῶν ἱπποτῶν τῆς Ρόδου καὶ ἄλλων ἐχθρικῶς διακειμένων πρὸς τοὺς Τούρκους πρὸς σχηματισμὸν στόλου κατ' αὐτῶν καὶ ἀναφέρωσι.

Ἐπίσης ἀνατίθεται εἰς τὸν Βάϊλον Εὐβοίας καὶ τοὺς Συμβούλους, ὅπως ἐνεργήσωσι πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν μετὰ τοῦ Νικολάου Σανούδου, Βαρθολομαίου Γκίζη καὶ ἄλλων.

Εἰς δὲ τὸν μεταβαίνοντα εἰς Κωνσταντινούπολιν Βάϊλον νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ Αὐτοκράτορος, ὅπως τὸ ταχύτερον συμπηχθῇ ἡ ἕνωσις αὕτη κατὰ τῶν Τούρκων καὶ ἐξοπλισθῇ ὁ κατάλληλος στόλος. 1332, Ἰουλίου 7.

Scriptum fuit Duche Crete et Baiulo Nigropontis de unione facienda contra Turchos.

Fo 21r No 150. Millesimo trecentesimo XXXII, VII Julij.

Cum foret captum in rogatis, super facto Turchorum quod responderetur duche et consiliarijs Crete, quod cum Magistro Hospitalis et alijs quos uiderent habere amititiam contra Turchos, tractarent de faciendo armatam contra eos et que haberent huc scriberent, et modo simili captum foret de scribendo baiulo et consiliarijs Nigropontis, quod cum D. Nicolò Sanuto et Bartholomeo Gisi et alijs, facere deberent. Et nunc propter treuguam factam cum D. Imperatori Costantinopolis uideatur quod per baiulum nostrum iturum ad presens in Constantinopoli melius et cicius dicta unio poterit pertractari; uadit pars quod commitatur dicto baiulo, quod cum receperimus, noua potentie de Turchos tamen per litteras duche et consiliarijs Crete, quam baiuli et consiliarijs Nigropontis, et per illas de Creta habuerimus quod dictus Imperator Constantinopolis commitauerat eos ad armatam faciendam contra Turchos pro conseruatione partium Romanie, debeat dictus

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

baiulus Constantinopolis caute et solicite et quam breuiter facere poterit procurationem apud D. Imperatorem predictum quod uelit ponere, ad faciendum dictam armatam contra Turchos predictos persentiendo firmiter de uoluntate sua et de illo quid facere et ponere uult ad armatam predictam, continuam faciendam inducendo eum, cum illis uerbis que ipsi baiuli uidebitur et que dominationi ipsi baiuli committere uidebitur ad opus predictum et dicendo sibi quod si ponet et dabit ad dictam armatam faciendam illud suum auxilium quid erit conueniens quod etiam per uestram partem dabitur illud simile in hoc, et que habuitur et extraserit dictus baiulo a dicto D. Imperatori, nobis celeriter denotet, et etiam duche et consiliarijs Crete et baiuli et consiliarijs Nigropontis, quibus committimus, quod que fecerint super predictis; similiter ducha et eius consiliarij cum Magistro Hospitaliorum, et baiulus et consiliarij Nigropontis cum D. Nicolao Sanuto condominatoribus Nigropontis, quibus etiam dicatur de nostra bona uoluntate, quod nobis et ipsi baiuli Constantinopoli denotet ac sibi ad inuicem omnes, ut sciatur quid est agendum, et sic eis committatur et pro inducendo dictum Imperatorem et predictos de Romanie ad dictum opus scribant litteras eis sicut dominio uidebitur esse necesse, et detur dicto baiulo litteram dictam Imperatori seu eius exarchos, sicut uidebitur quam super hoc misit duche et consiliarijs Crete ut sit de predictis melius informatus.

6

Χαρίζεται εἰς τὸν Μᾶρκον Ὑαλινᾶν τὸ ἐπιβληθὲν πρόστιμον τριάκοντα γροσίων, ἀντίτιμον τοῦ τετάρτου τῶν ἐμπορευμάτων του, τὰ ὁποῖα δὲν ἐδήλωσεν, ὡς ὤφειλε συμφώνως πρὸς τὴν προκήρυξιν τῶν ὀφφικιούχων ἐπὶ τῶν θαλασσοπορούντων.

Fo 25r No 191. Millesimo trecentesimo XXXII, XX Julij.

Quod fiat gratia [nobili] Marco Yalina de Creta incurso in penam XXX grosorum, pro quarto suarum mercationum, quas non fecit scribi, secundum bannum factum per dictos offitiales de supranauigantibus, quod a dicta pena libere absoluatur.

7

Ἡ δίκη τοῦ Περατίου Γραδονίκου, ἐξορισθέντος ἐπὶ ἀνθρωποκτονίᾳ, ὁρίζεται διὰ τὴν πρώτην δικάσιμον μετὰ τὴν 9 προσεχοῦς Μαρτίου. 1332, Αὐγούστου 1.

Fo 28r No 210. Millesimo trecentesimo XXXII, I Augusti.

Capta. Quod istud factum Peratij Gradonico de Creta, banniti pro homicidio, de quo scripserunt consiliarij Crete, inducietur diem Martij proxime post nonam, quo die et hora uocetur istud consilium sub pena soldorum decem.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

8

Ὁ Περάτιος Γραδόνικος, ἐξόριστος τῆς Κρήτης δι' ἀνθρωποκτονίαν, κατὰ τὰς ἐκεῖθεν πληροφορίας προσωρμίσθη εἰς τὸν λιμένα τῆς Φρασκιᾶς, ἐπιβαίνων πλοίου τῶν ἱπποτῶν τῆς Ρόδου. Σκοπὸς τῆς ἀφίξεώς του ἦτο, ὅπως παραλάβῃ τὴν σύζυγόν του καὶ οὐχὶ ὅπως παραβιάσῃ τὴν ἐξορίαν του, ὅπερ ἤθελεν ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν δήμευσιν τῶν τιμαρίων καὶ τῶν ἄλλων κτημάτων του. Ἡ Γερουσία δέχεται τὴν ἄποψιν ταύτην καθὼς καὶ οἱ Σύμβουλοι τοῦ Δόγη, τὸ Ἔλασσον Συμβούλιον καὶ τὸ τῶν 40. 1332, Αὐγούστου 5.

Fo 29r No 216. Millesimo trecentesimo XXXII, V Augusti.

Recepimus iam est diu litteras uestras, continentes de facto uiri nobilis Peratij Gradonico, banniti de insula qui fuerat ad portum Fraschee insule Crete, cum una galea Hospitaliorum de Rode, cum quam galea uenerat pro sua uxore accipienda, ut patuit. Intelleximus etiam scripturas inquisitionis, quas misistis super facto predicto, petentes nobis declarari, si idem Peratius, eo quod intrauerat portum Fraschee incurrerat penam banni, dicentis quod si umquam redierit in insulam Crete perdere debeat feuda, et alia bona sua. Quibus omnibus intellectis, et super eis deliberatione et consilio habito diligenter, prudentie uestre rescribimus de uoluntate nostra et nostrorumque consiliorum, minoris, rogatorum et XL, quod considerantes uerisimiliter ignorantiam Peratij antedicti, que satis clare ostenditur per inquisitionem prefatam et qualiter portum Candide deuitauit ubi intrando fallere cogitabat contra fratres Hospitales protestationes anitens. Et quia etc. deliberamus et declaramus cum dictis nostris consilijs, quod non incurrerit penam bannum.

9

Ἡ κοινότης Κρήτης διεκδικεῖ τιμάριον κείμενον ἐν τῷ φρουρίῳ Συβριτοῦ τῆς περιοχῆς Ρεθύμνου, κατεχόμενον ὑπὸ τῶν Ἰωάννου Δαράτσου καὶ Ἰακωβούτσιου Βιτσενιάνου, οἵτινες κατὰ τὸ λέγειν τοῦ πληρεξουσίου των Θωμαζίνου Βαροκίου, ἀνελλειπῶς ἐτέλεσαν τὰς τιμαριωτικὰς ὑποχρεώσεις των. Ἀνετέθη εἰς τὸν Δοῦκα Κρήτης νὰ κρίνῃ τὴν ὑπόθεσιν. 1332, Αὐγούστου 11.

Fo 30r No 226. Millesimo trecentesimo XXXII, XI Augusti.

Capta. Quod negotium Johannes Daratio et Jacobutij Uiceniano feudatorum nostrorum Canee conquerentium, quod inter alia feuda, eis scripta in catastico comunis Crete, habent unam seruentariam positam sub districtui Rethimi in turma Siuritorum, pro qua ut asseruit pro eis ser Thomasinus Barotio eorum procuratore, continue uarnitionem ostendunt dominio, et quod ipsa seruentaria sibi suberecta est tempore ser Johannis Cornario olim rectoris Rethimi et consignata cuidam Andree Sirniani et hoc ad instantiam ipsius Decoronio et suggerrentis; ipsi rectores qui aliter infacto informationem non habent, quod ipsa seruentaria pertinebat comuni, committatur duche et consiliarijs Crete et rectori Rethimi

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

quod examinent factum, et super inde difiniant non obstante, puncto suarum commissionum, et sicut sibi uidebitur forte justum.

Die XII Augusti, scripte fuerunt littere predicte duche, consiliarijs et Rethimi rectori, quod predictam partem, et contenta in ipsa debeant inuiolabiliter oberuare. 14

10

Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Μαρῖνον Γραδόνικον υἱὸν τοῦ Μάρκου νὰ ἀπομακρυνθῇ τῆς Κρήτης ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ἀφήσῃ ὑπεύθυνον ἀντικαταστάτην, ὅστις νὰ τελῇ τὰς τιμαριωτικάς του ὑποχρεώσεις. Ὁ ἀντικαταστάτης πρέπει νὰ τύχῃ τῆς ἐγκρίσεως τῶν ρεκτόρων. 1332. Αὐγούστου 18.

F° 31r N° 233. Millesimo trecentesimo XXXII, XVIII Augusti. 1

Capta. Concedatur nobili uiro Marini Gradonico filij Marci Gradonico, qui possit de insula recedere, dimittendo sufficientem responsalem pro suis feudis, ad uoluntatem nostrorum rectorum. 4

11

F° 34r **N° 261. Διατάσσεται ὁ καπετᾶνος τῆς Ἀδριατικῆς νὰ παραλάβῃ τὸν Δοῦκα μεταβαίνοντα εἰς Κρήτην καὶ νὰ ἀποβιβάσῃ τοῦτον ἐν Χανίοις, ἐν περιπτώσει βραδύτητος. 1332, Σεπτεμβρίου 3.**

12

Πρεσβεία τιμαριούχων Νήσου Κρήτης 1332.

Περὶ ἐξοπλισμοῦ δύο κατέργων κατὰ τῶν Τούρκων. Περὶ ἀγορᾶς ὑπὸ τῆς Βενετίας σίτου Κρήτης. Περὶ αὐξήσεως τῆς πιστώσεως τῶν ἐξοπλισμῶν. Περὶ ἀποστολῆς κερματικῶν νομισμάτων. Περὶ ἀπελευθερώσεως δουλοπαροίκων. Περὶ σερβεντῶν φρουρίων.

1ον **Ὑπὲρ τῆς συμμαχίας ἀπεφασίσθη ὁ ἐξοπλισμὸς δύο κατέργων ἐν Κρήτῃ, ἀφοῦ ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψει αἱ συνθῆκαι τῆς νήσου. Αἱ δαπάναι τοῦ ἐξοπλισμοῦ τῶν δύο τούτων κατέργων θέλουσι καλυφθῆ ἐπιμελείᾳ τοῦ Δουκὸς καὶ τῶν Συμβούλων Κρήτης, εἴτε διὰ τῆς ἐπιβολῆς φόρων, εἴτε διὰ συνεισφορᾶς τῶν τιμαριούχων καὶ τῶν ἑστιῶν ἁπάσης τῆς νήσου. Τὸ μέτρον θέλει ἐπιβληθῆ μετὰ περισκέψεως καὶ δικαιοσύνης ὑπὸ τῶν ἐντεταλμένων. Τοῦ μέτρου τούτου δὲν ἐξαιροῦνται οἱ κληρικοί. Τὰ ἀναγκαιοῦντα χρήματα πρὸς ἐξοπλισμὸν τῶν δύο τούτων κατέργων θὰ δίδωνται ἐκ τοῦ ταμείου τῆς κοινότητος Κρήτης ἐν εἴδει δανείου, θὰ ἐπιστρέφωνται δὲ ἀμέσως ἐκ τῶν ὡς ἀνωτέρω εἰσπραχθησομένων χρημάτων. Τὰ δύο ταῦτα κάτεργα δέον νὰ ἐξοπλισθῶσι καλῶς καὶ διὰ πειθαρχικῶν πληρωμάτων, ἐπὶ πλέον δὲ θὰ ἐπιβαίνωσιν αὐτῶν εἴκοσι τοξόται καὶ θὰ κυβερνῶνται ὑπὸ Σοπρακόμιτος ἐπὶ μισθῷ λιτρῶν τριῶν γροσίων κατὰ μῆνα, ὡς οἱ Βενετοὶ Σοπρακόμιτες. Ὅπλα δὲ καὶ ἄλλα ἐφόδια θὰ κατασκευασθῶσι καὶ θὰ προμηθευθῶσι δαπάναις τῆς κοινότητος Βενετίας. 1332, Δεκεμβρίου 13.**

2ον **Προτείνεται ἡ ἀγορὰ ὑπὸ τῆς κοινότητος τῶν τιμαριούχων Χάνδακος 80000 μουτζουρίων σίτου ἐν συνόλῳ διδομένου μέρους ἐτησίως, ἐπὶ πέντε ἔτη ἀντὶ ὑπερπύρων 18 τὰ ἑκατὸν μουτζούρια. Γίνεται ἀποδεκτὴ ἡ αἴτησις ὑπὸ τὸν ὅρον οἱ τιμαριοῦχοι Χάνδακος νὰ δίδωσιν ἐτησίως ὡρισμένην ποσότητα σίτου ἐπὶ πέντε ἔτη ἀντὶ ὑπερπύρων 16 τὰ ἑκατὸν μουτζούρια, ἡ δὲ κοινότης Βενετίας ὑποχρεωτικῶς νὰ δέχηται τὴν ποσότητα ταύτην προκαταβάλλουσα τὸ τρίτον τῆς ἀξίας κατὰ τὸ**

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἔθος. Οἱ Γερουσιασταὶ Πέτρος Λορεδᾶνος καὶ Μᾶρκος Μοροζίνης λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει τὰς δυσμενεῖς συνθήκας τῶν τιμαριούχων καὶ τῆς Κρήτης προτείνουσιν ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἀνωτέρω τὸ τίμημα τοῦ σίτου νὰ ὁρισθῇ εἰς ὑπέρπυρα 18 τὰ ἑκατὸν μουτζούρια. 1333, Ἰανουαρίου 21.

3ον Ὑπὲρ τῶν ὀχυρώσεων τῆς νήσου παραχωροῦνται 2000 ὑπέρπυρα, τὰ ὁποῖα ὑπὸ τῶν πρεσβευτῶν κρίνονται ἀνεπαρκῆ, διότι ἄλλοτε ἐδίδοντο 3000, ζητοῦσι δὲ νὰ προστεθῶσι 2000 εἰσέτι ὑπέρπυρα. Συμφώνως πρὸς τὴν γνώμην τῶν πέντε σοφῶν ἀποφασίζεται νὰ δίδωνται ἕτερα χίλια ὑπέρπυρα πρὸς ἀγορὰν ἵππων.

4ον Ἡ ἀποστολὴ κερμάτων πρὸς διευκόλυνσιν τῶν συναλλαγῶν ἀποφασίζεται μέν, ἀναβάλλεται ὅμως ἕνεκεν ἐλλείψεως τοιούτων.

5ον Ἐπὶ τοῦ αἰτήματος τῆς ἐξαγορᾶς τῶν δουλοπαροίκων ἀντὶ ὑπερπύρων ἑκατόν, παραπέμπονται εἰς τὸ ἀπὸ 16 Ἰουνίου θέσπισμα.

6ον Οὐδὲν ἀποφασίζεται ἐπὶ τοῦ αἰτήματος τῆς διακοπῆς τῆς συνεισφορᾶς πρὸς τὴν κυριαρχίαν ὑπὸ τῶν τιμαριούχων τῶν ὑπηρετούντων ἐν τοῖς φρουρίοις.

Fº 50 Millesimo trecentesimo XXXII, die XIII Decembris.

Capta. Quod super ambaxata ambaxatororum Crete, scilicet, super capitulo armandi in Creta duas galeas pro unione contra Turchos examinatis omnibus excusationibus et intellectis dicte ambaxate et examinatis quoque et consideratis conditionibus insule Crete, ac habita colatione cum hijs qui antea rectores fuerunt in insula Crete de statu possibilitate et conditione dicte insule, atque attento et considerato in quantum utilis et necessaria est dicta unio pro securitate et bono insule Crete, uidetur sapientes quod per illos de insula Crete armentur pro dicta unione due galee sicut captum fuit in Rogatis. Et sicut mandetur duche et consiliariis Crete quod faciant eas armari. Uerum de expensis necessarijs fiendis pro armata ipsarum duarum galearum, ducha et consiliarij Crete prouideant, faciant et ordinent quod soluantur, aut per impositionem datiorum, aut per militias et seruentarias et per fochos totius insule, habendo super inde consilium cum illis qui eis uidebuntur, sicut eis utilius et melius uidebitur et maxime iustum et rationabile; remanendo nichilhominus in debito dictorum duche et consiliariorum faciento solui dictis expensis, sicut eis uidebitur melius et utilius pro honore nostro et bono negotij prelibati. Et etiam procurare debeant, quod clerici insule Crete soluere debeant pro dicta oportunitate et armata, sicut liberaliter obtulerunt, id quid conueniet quod tamen necssario et utile . . . . .

Et ut in armata galearum predictarum non sit deffectus pecunie, quia forte non ita cito, exigetur pecunia, que exigi debebit pro dicta armata, quod mandetur duche et consiliarijs, quod de depositis qui sunt in camera communis Crete accipere debeant mutuo pecuniam necessariam pro dicta armata et quod solicitare debeant exigi facere pecuniam, que solui et exigi debebit pro armata dictarum galearum et restituere et redere pecuniam acceptam de dictis depositis de pri-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

mis denarijs, qui fuerint exacti. Item quod dictas galeas armare bene debeant et de bona gente, scilicet ad sbarolum ..... de popa ..... in prora, et insuper habeant quilibet galea arceros XX, et habeant ipse due galee unum nobilem dominem supracomitum cum salario librarum III grossorum in mense et familia, sicut habeñt supracomiti nostri de Venetijs. Et quod gallee predicte coredo et arma parentur aptentur et furnientur ad expensis nostri communis.

Nº 409. Die XXI Januarij.

Capta. Quod super ambaxata ambaxatorum uniuersitatis feudatorum Candide, qua offerunt dare nostro communi mensuras LXXX mille frumenti omni anno, usque ad quinque annos pro yperpera XVIII centenario cum certis conditionibus in ipsa ambaxata contentis fiat sicut consulunt offitiales frumenti, scilicet quod milites et feudati Candide dare debeant nostro communi quantitatem siue numerum specificatum mensuris omni anno usque ad V annos per yperpera XVI centenario et commune nostrum teneatur illam quantitatem recipere dando sibi tertium ante pro caparis, secundum usum.

Super ambaxata uniuersitatis feudatorum Candide super capitulo uidelicet, quo offerunt dare nostro communi omni anno mensuras LXXX mille frumenti pro yperpera XVIII centenario usque ad quinque annos uidetur Petrus Lauredano et Marco Mauroceno, quod consideratis conditionibus ipsorum feudatorum et insule Crete, et etiam habito respectu ad conditionem et statum nostrum et propter diuersitatis temporum que accurrere solent et possent occurrere, quod pro meliori ipsum mercatum acceptetur et per nostrum commune accipientur omni anno dicta LXXX mille mensuras frumenti pro yperpera XVIII centenario usque ad quinque annos et ipsi etiam dare teneantur absque aliquibus conditionibus.

Nº 410. Capta. Super capitulo ambaxate Crete de denarijs disuarnitionum, quo petit ambaxator, quod cum sit in ipsis disuarnitionibus solum yperpera II mille et esse solebant yperpera plura III mille et petit addi alia yperpera II mille, uidere omnibus V sapientes, quod in ipsis disuarnitionibus addantur yperpera M pro emendis equis. Que mille yperpera addantur et ponantur hic modo, scilicet quod tamen pecunia, que ex ipsis disuarnitionibus usque ad presens peruenisset quamque de cetero peruenitur coadieretur simul quousque habebuntur yperpera M et ipsa habita yperpera M, ponantur in ipsis disuarnitionibus, ita quod sint yperpera III mille quemadmodum nunc sunt yperpera II mille pro emendo equos pro utilitate et comodo feudatorum Crete.

Infrascripta consulta fuerunt per V sapientes super ambaxate Crete capitulis infrascriptis.

Super capitulo quo petit ambaxator prouideri eis de moneta expendibili ui-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

detur sapientes quod cum Deus prouideri nobis, nos poterimus eis prouidere.

Item cum capitulo petit uillanis francari ab yperpera c. uidetur sapientes de
65 stare firmos ad id quod captum fuit in rogatorum die XVI Junij proxime preteriti*.

Item super capitulo seruentum castrorum quo petit, quod dominio accipiatur
67 ab eis pecuniam sed quod dicti seruitores etc. Uidetur sapientibus de stare firmos.

13

Εἰς τὸν Ἰωάννην Καλλέργην ποτὲ Ἀλεξίου παραχωρεῖται δάνειον τριακοσίων λιτρῶν γροσίων, ἡ ἐξόφλησις τοῦ ὁποίου θὰ ἐνεργηθῇ ἀντὶ 47000 μουτζουρίων σίτου διὰ δόσεων 6000 μουτζουρίων ἐτησίως. Ὁ σῖτος δέον νὰ εἶναι καλῆς ποιότητος, ἐμπορεύσιμος καὶ νὰ μὴ περιέχῃ μαύρην αἶρα. 1333, Φεβρουαρίου 6.

F° 57r N° 420. Millesimo trecentesimo XXXII, die VI Februarij.

Capta. Quod ad petitionem et supplicationem nobis facta pro parte uiri nobilis Johannis Calergi, nati quondam D. Alexij Calergi firmetur mercatum secum hoc modo, scilicet, quod dentur sibi de camera nostra frumenti libre CCC grosso-
5 rum, que mittantur ei per galeas proxime nauigaturas armatas in Ciprum, pro quibus denarijs dare debeat nostri communi mensuras XLVII mille frumenti in Canea boni et mercadanti omnibus suis expensis, non existente in eo frumento de maurotera, dando mensuras VI mille omni anno, scilicet statim dare teneatur dictas mensuras VI mille pro primo anno et sic successiue usque ad complemen-
10 tum dicte quantitati, dando bonam et sufficientem plezariam de sic obseruando, tam de danarijs, quam de furmento dando, et hoc secundum consilium officialium frumenti, qui hoc consulunt dicentes quod hoc modo frumentum ueniet yperpera XV centenario mensurarum, habente comune nostro prode, quod soluit pro dena-
14 rijs antedictis.

14

F° 59to N° 444. **Πληροφορεῖται ὁ ρέκτωρ Χανίων, ὅτι ἡ παρὰ τοῦ Μάρκου Τζαγκαρόλου τιμαριούχου Χανίων, αἰτηθεῖσα ἀνταλλαγὴ ἐγένετο. 1333, Φεβρουαρίου 20.**

15

Γίνεται ἀποδεκτὴ ἡ αἴτησις τῶν ἐκ Ρεθύμνου περὶ πωλήσεως 22000 μουτζουρίων σίτου ἐτησίως ἐπὶ πέντε ἔτη πρὸς ὑπέρπυρα 16 τὰ ἑκατὸν μουτζούρια, παραδοτέων ἐν Χανίοις δι' ἐξόδων των κτλ. 1333, Φεβρουαρίου 20.

F° 60r N° 445. Millesimo trecentesimo XXXII, die XX Februarij.

Adimpleatur petitio illorum de Retimo de mensuris uiginti duobus mille frumenti certa conditione «quod ipsi teneantur dare dictum frumentum, scilicet, dictas mensuras XXIJ mille annuatim nobis usque ad quinque annos et hoc pro

* Ὅρα ἀριθμὸν 2 τοῦ παρόντος Βιβλίου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

yperpera XVJ centenario mensurarum consignatorum in Canea ad ipsorum risicum et fortunam et expensis» etc.

16

Γίνεται ἀποδεκτὴ ἡ αἴτησις τῶν ἐκ Ρεθύμνου περὶ διορισμοῦ Ρεθυμνιώτου εἰς ἓν ἐκ τῶν δύο ὀφφικίων δικαστικοῦ Σεβριτοῦ ἢ καστελλάνου Μυλοποτάμου. 1333, Φεβρουαρίου 25.

Fo 60to No 449. Millesimo trecentesimo XXXII, die XXV Februarij.

Capta. Quod ad supplicationem nostrorum fidelium de Rethimo scribatur duche et consiliariis Crete, et sic addatur in sua commissione, quod omni anno dare teneatur istis de Rethimo unum ex istis duobus, uidelicet uel judicatum Siuritorum, uel castellaniam Millopotami, quid ipsis duche et consiliarijs appellatur intelligendo quod plene obseruetur quociens contingat uacare offitia prelibata; et si consilia etc.

17

Fo60toc **No 490. Παρατείνεται ἡ προθεσμία μεταφορᾶς ἐμπορευμάτων ἐκ Κρήτης, ἥτις ἐπρόκειτο νὰ λήξῃ τὴν 30 Ἀπριλίου μέχρι τέλους προσεχοῦς Μαΐου, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ἐλέγχωνται μέχρι τέλους Ἀπριλίου ὑπὸ τῶν ταμιῶν. Τὸ αὐτὸ μέτρον εἶχε ληφθῆ ὑπὸ τῆς Γερουσίας τὴν 19 Μαρτίου τοῦ 1319. 1333, Μαρτίου 13.**

18

Τὰ Μετζανίνια καὶ τὰ Σολδίνια κυκλοφοροῦσιν ἀναγκαστικῶς ἐν Κρήτῃ. 1333, Μαρτίου 13.

Fo 60to No 491. Eodem die.

Capta. Quod mezanini et soldini debeant currere in Creta et alijs partibus nobis subditis que uidebuntur, et sic scribatur nostris rectoribus.

19

Ἑβραῖοί τινες κατώρθωσαν νὰ λάβωσι τὴν ἄδειαν παρὰ τῶν ρεκτόρων Ρεθύμνου, ὅπως εἰς οἰκίας των ἀνεγειρομένας παρὰ τὰ τείχη τῆς πόλεως δύνανται νὰ ἀνοίξωσι παράθυρα ἐπ' αὐτῶν. Εἰς τὰς ἀντιρρήσεις τῶν νέων ρεκτόρων, οἵτινες ἐπέβαλον εἰς τοὺς Ἰουδαίους νὰ κτίσωσι μὲν ἐπὶ τῶν οἰκοπέδων των, ἀλλὰ νὰ ἀφήσωσι διάστημα μεταξὺ τῶν ἀνεγειρομένων οἰκιῶν καὶ τῶν τειχῶν δύο καὶ ἡμίσεος ποδῶν, ἡ Γερουσία δικαιώνουσα τοὺς νεωτέρους ρέκτορας ἀπαγορεύει νὰ κτισθῶσιν αἱ οἰκίαι ἐπὶ τῶν τειχῶν. 1333, Μαρτίου 16.

Fo 67r No 498. Millesimo trecentesimo XXXIII, die XVI Martij.

Capta. Cum per uirum nobilem Andream Cornario olim rectorem Rethimi scriptum fuerit domino Duci, quod querela supra facta erat per Sabateum Judeum Capsali, habitatorem Rethimi, conquerentem de ser Marco Sanuto, olim rectorem ibidem ac dicentem, quod per ser Petrum Bragadino olim rectorem Rethimi facta fuerat eidem Judeo gratia, faciendi in muro burgi Rethimi unam fenestram inferratam, penes quem murum habet domos aperte a priori, et quod per ser Johannem Cornario similiter ibi rectorem habuit gratiam faciendi alias

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

duas fenestras in alijs suis domibus post modo uero per ipsum ser Johannem Cornario per gratiam concessa fuerat quedam terra uacua in parte exteriori dicti Burgi quibusdam Singiacho judeo Mauristiri, et Singiacho quondam filio Moyse, superuerens autem ser Marco Sanuto in regimine predicto, concessit dicto Singiacho Mauristiri judeo etiam aliam terram uacuam apud predictam terram, eis primo concessam, propter quas concessiones dicti judei, uoluerunt in dicta terra eis concessa domus edificare, uolentes facere partem dictorum domorum conuictam cum predicto muro burgi communis, in quo antedictus Sabateus fecerat et uolebat facere suas fenestras, secundum gratias et concessiones suas, qui Sabateus dicebat, quod ser Johannes Cornario in sua concessione dixerat, quod ipsi ambo judei deberent dimittere unam callem passuum duorum et dimidie, et quod post modis ser Marcns Sanuto fecerat dichiarationem, dando licentia dicto Singiacho faciendi fieri domos, que tangunt muros, que domus et laboreria preiudicant gratijs Sabathei predicti, prout asserit in sua querela predicta. Cumque prefactus Andreas Cornario rector scripsit, quod uiderat dicta loca et concesserit et uidebitur supra debilitas loci, quod dicte domus, uel alique alie domus adhereant et tangant murum communis dicti burgi aliquo modo, et nobis uideatur, quod utile sit ejus consilium. Capta fuit pars, quod scribantur predicta omnia rectori Rethimi, mandantes eidem, quod examinet, faciat, et determinet sicut ei uidebitur, agendo taliter, quod domus aliquis non possit tangere murum burgi Rethimi, aliquo modo, quia uidemus pro hoc locum sicut minus fortem.

1 non – 1 non sinceri, omnes alii de parte —.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. Τὰ θεσπίσματα τὰ ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίθενται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.

2. Πρὸς πύκνωσιν τοῦ πληθυσμοῦ ὡρισμένης περιοχῆς τῆς νήσου παρείχοντο εὐκολίαι εἰς μετοικοῦντας ξένους. Ἐὰν δὲ οὗτοι ἤθελον ὑπηρετήσει ἐπὶ τοῦ στόλου, θὰ ἐλάμβανον μὲν τὸν μισθόν, τὸν ὁποῖον ἐλάμβανον καὶ οἱ ἐν Κρήτῃ στρατολογούμενοι, ἀλλὰ δὲν θὰ ἐπλήρωνον τὸ ἓν ὑπέρπυρον ἐτησίως. Τοὐναντίον οἱ εἰς Χάνδακα μετοικοῦντες θὰ κατέβαλλον τὸ ἓν ὑπέρπυρον, ἐλευθερούμενοι ἐὰν ὑπηρέτουν ἐπὶ τοῦ στόλου.

5. Διὰ τοῦ θεσπίσματος τούτου ἄρχονται αἱ ἐνέργειαι τῆς Βενετίας πρὸς σύμπηξιν συμμαχίας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κατὰ τῶν Τούρκων, ἕνεκα τῶν πολλῶν ἐπιδρομῶν καὶ δηώσεων, τὰς ὁποίας ὑφίσταντο αἱ Βενετοκρατούμεναι χῶραι.

Λεπτομερείας περὶ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Τούρκων ἀπὸ τοῦ 1263 ἐν γενικαῖς γραμμαῖς καί τινα τῶν ἐγγράφων περὶ τῆς πρώτης ἐνώσεως κατὰ τῶν Τούρκων ὑπὸ τῶν Μεσογειακῶν Κρατῶν ἐδημοσίευσα ἐν τῇ Βυζαντινῇ ἐπετηρίδι τοῦ 1930.

6. Ὅπως καὶ σήμερον τὰ μὴ δηλούμενα ἐμπορεύματα ὑπέκειντο εἰς καταβολὴν προστίμου. Τὸ πρόστιμον ὅμως κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀνήρχετο εἰς τὸ τρίτον τῆς ἀξίας τῶν ἐμπορευμάτων.

12. Ἀνέκδοτος πρεσβεία τοῦ 1332, πραγματευομένη διάφορα ζητήματα, ἐξ ὧν προέχει ὁ ἐξοπλισμὸς τῶν δύο κατέργων ἐν Κρήτῃ ὑπὲρ τῆς συμμαχίας κατὰ τῶν Τούρκων.

13. Ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλεξίου Καλλέργη συνεχίζει τὸ σύστημα τοῦ πατρός του δανειζόμενος ἐπὶ προστοιχίῳ. Ὁ σῖτος, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ πληρωθῇ τὸ δάνειον, μεταξὺ τῶν ἄλλων ἰδιοτήτων του δὲν θὰ περιέχῃ σῖτον de mauroterra. Ἡ mauroterra δὲν ἀπαντᾶται εἰς τὰ λεξικά, διὰ τοῦτο ἔδωκα τὴν παρακεκινδυνευμένην ἑρμηνείαν τῆ μαύρης αἴρας. Ὡς γνωστὸν ὁ σῖτος ὁ περιέχων αἶραν εἶναι ἀκατάλληλος πρὸς βρῶσιν.

15. Πληθώρα σίτου εἶχεν ἀποτέλεσμα προσφορᾶς καὶ ἐκπεσμοῦ τῶν τιμῶν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ τιμὴ τοῦ σίτου ἐκυμαίνετο μεταξὺ 18-20 ὑπερπύρων τὰ 100 μουτζούρια, οἱ Ρεθυμνιῶται προσέφερον τοῦτον ἀντὶ 16, ὡς εἶχε διατιμηθῇ ὑπὸ τῆς Γερουσίας ἡ προσφορὰ τοῦ Χάνδακος διὰ τῶν πρεσβευτῶν τῆς πρεσβείας τοῦ 1332 (ὅρα ἀριθμὸν 12 τοῦ παρόντος βιβλίου).

18. Τὰ νομίσματα ταῦτα ἐκόπησαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER XVI.

1333–1335

1

Περὶ ἀπελευθερώσεως 50 δουλοπαροίκων τῆς κοινότητος ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ κατοικήσωσιν εἰς τὸ φρούριον Σελήνου περιοχῆς Ἄρνας. 1333, Ἰουνίου 17.

Fo 13to No 107. Millesimo trecentesimo XXXIII, die XVII Junij.

Cum mandatum fuerit duche et consiliarijs Crete, rectori Canee et rectori Rethimi quod possent affranchare usque ad L de uillanis* communis non cognoscentibus dominum, qui uellent ire ad habitandum ad castrum Selini in partibus Arne, insule nostre Crete, concedendo eis de terra prope dictum castrum pro domibus et uineis constituendis. Et dicti rectores respondeant per suas litteras, quod facta proclamatione nemo de ipsis uillanis comparuit. Et consulunt quod de uillanis soluentibus communi unum yperperum annuatim fierent franchi, usque ad L, qui uellent ire ad habitandum ad dictum castrum, et concederent eis de terra prope ipsum castrum ut dictum est supra pro domibus et uineis. Capta fuit pars, quod respondeatur eis, quod damus ipsis libertatem plenariam, faciendi in facto predicto, sicut eis uel maiori parti eorum uidebitur melius et utilius pro bono et tutela dicti castri. Et si consilium etc.

2

Ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς κομερκλαρίους (ὀφφικιούχους εἰσπράξεως φόρου ἐμπορίου), ὅπως διαθέτωσι διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ὑπηρεσίας των μέχρι 1500 ὑπερπύρων ἐκ τῶν κατατεθειμένων καὶ προοριζομένων δι' ἀγορὰν σίτου, παρὰ τὰ διατασσόμενα εἰς τὸ καπιτουλάριόν των, συμφώνως πρὸς τὰ ὁποῖα ὑπεχρεοῦντο καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα νὰ παραδίδωσιν εἰς τοὺς ταμίας τὰς εἰσπράξεις των. 1333, Ἰουνίου 17.

Fo 13to No 108. Millesimo trecentesimo XXXIII, die XVII Junij.

Capta. Quia ducha et consiliarij Crete, superius asserruit, consulentes dari

* Ὅρα. G. Gerola Monumenti Veneti nell' Isola di Candia. Τόμος Α'. Μέρος Ι σ. 23. σημ. 2.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

et consignari comerclarijs supra Crete a M usque ad MD yperperis de illis que sunt ordinata teneri in deposito pro facto frumenti, ut ex illis, ipsi comerclarij facerent expensas oportunas, pro eorum offitio, quas expensas ipsi scribere tenerentur et de ipsis duche et consiliarijs omni mense fecerent rationem, ut melius et clarius rationes dicti offitij uideri possint et sciri, et quod fecissent hoc fieri non obstante capitulare dictorum comerclariorum, continens quod omni hebdomada tenerentur dare camerarijs Crete pecuniam quam habent. Capta fuit pars quod respondeatur dictis duche et consiliarijs, quod simus contenti, et libertatem eis damus, ordinandi et faciendi in facto predicto sicut eis utilius apparebit, et commerclarijs mandent quod debeant obseruare quod per dictos rectores in premissis fuerit ordinatum. Et si consilium etc.

3

Δίδεται πληρεξουσιότης εἰς τὸν Δοῦκα Κρήτης, τοὺς Συμβούλους καὶ τὸν ῥέκτορα Ρεθύμνης, ὅπως ἀποφασίσωσιν ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως τῶν ἰουδαίων Μαυριστήρη καὶ Σαμπάρκα περὶ οἰκοδομῆς ἐπὶ οἰκοπέδου των θιγούσης τὰ παλαιὰ τείχη τῆς πόλεως Ρεθύμνου. 1333, Ἰουλίου 17.

F° 20t° N° 156. Millesimo trecentesimo XXXIII, die XVII Julij.

Libertas data Duche et consiliarijs Crete et rectori Rethimni, super questione et factis Singiaci Mauristiri Judeo de Rethimo ex una parte, et Sambarcha Judeo ex altera.

Cum foret concessum Singiacho Mauristiri Judeo de Rethimo nostro fideli, per nobiles uiros qondam Johannem Cornario et Marcum Sanutum olim rectores Rethimni, quiddam terrenum positum extra burgum Rethimi super quo idem Singiacho possit facere laborari etc. et sua laboreria tangentur muros ueteres burgi Rethimi, quia notificatum fuit dominationi, quod si dicta laboreria tanguntur muros ueteres burgi Rethimi essent deliberatas dicti loci, foret auctoritate huius consilij mandatum, ser Andree Maripiero rectori Rethimi, quod taliter faceret quod dicta laboreria non tanguntur dictos muros, etc.

Uadit pars, quod totum dictum factum, et de fenestris et de laborerijs committatur nostro duche et consiliarijs Crete, et rectori Rethimi, qui examinent supradicta, et ea modificent, et super ipsius loci Rethimi uiderint conuenire, non obstantibus quantum in hoc eidem Singiaco aliquibus concessionibus de fenestris, nec allijs nec aliquo nostro precepto seu ordinatione facta per nos, uel aliquem nostrum rectorem in predictis, uel aliquo predictorum. Et id quid predicta per maiorem partem eorum, modificauerint, diffiniuerint, terminauerint, declarauerint, disposerint, ordinauerint et signauerint super inde, perpetuam habeat firmitatem, quibus ducha, consiliarij et rectores mittatur etc.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Et si uidebitur eisdem duche et consiliarijs utile pro facto unus eorum, ire debeat personaliter usque Rethimi ad uidendum omnia supradicta, ut hec possint utilius diffinire et ille qui uadat, uadat ad expensis partium ad quos spectant omnia supradicta.

4

Δίδεται ἐξουσία εἰς τὸν ρέκτορα Χανίων, ὅπως ἀνταλλάξῃ τὸ οἰκόπεδον τοῦ ἐκ Χανίων Περατίου Γραδονίκου, διότι, ἐὰν τοῦτο κτισθῇ, θὰ κατελάμβανε πρὸς νότον μὲν τὸ παλάτιον, πρὸς βορρᾶν δὲ τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Μάρκου. 1333, Ἰουλίου 26.

Fo 20to No 158. Millesimo trecentesimo XXXIII, die XXVI Julij.

Libertas data rectori Canee super cambio faciendo cum Peratio Gradonico, habitatori Canee qui habeat pecium terre sibi scriptam in catastico, quam eleuari uolebat, et ser Bertucius Grimani noster rector ibi uidetur ipsam terram si eleueretur occupare in totum palatium et ostium etiam dicti palatij cum fenestris prospicientibus, ac etiam ostium Ecclesie Sancti Marci ex parte boree et propterea tractauerit noster rector predictus, cum dicto Peratio Gradonico, cambiandi et dandi sibi de alio terreno communis pro predicto.

5

Περὶ ἐπισκευῆς τοῦ λιμένος Χάνδακος καὶ γνωμάτευσις τοῦ τεχνίτου Φραγκίσκου Μπάρκη. 1333, Αὐγούστου 19.

Fo 23 No 170. Millesimo trecentesimo XXXIII, die XVIIII Augusti.

Consilium nobilium uirorum dominorum Johannis Gradonico, Marci Justiniano, Nicolai de Pesaro et Francisci Dandulo super aptatione portus Candide tale est:

Capta. Quod uisis et diligenter examinatis statu et conditione portus Candide atque audito magistris Francisco a Barchis oretenus et suo consilio infrascripto in scriptis exhibito, mature et pleniore examinato, et super ipso suo consilio pluries habita colatione et disputatione cum multis discretis hominibus maioris, cum illis scilicet qui haberi potuerunt Venetijs qui magis conuersati sunt in Creta, et laudandibus omnibus laboreria predicta que consulit magister Franciscus predictus, uidetur omnibus sapientibus suprascriptis quod uale putant pro dicto portu quod fiant ipsa laboreria per suprascriptum magistrum Franciscum consulta. Et ideo consulunt quia portes posset hac hyemene fieri, quod mandetur duche et consiliarijs Crete quod hac hyeme, faciant incidi de lapidibus pro dictis laborerijs quam plus possunt et furniri bene inde faciant de curribus* bobas,‡ et omnibus opportunis sic ad plenum quod ad tempus nouum predicta laboreria possint lau-

* Χειράμαξαι.

‡ Μηχανήματα πρὸς μεταφορὰν ὑλικοῦ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

dabiliter incipi et prosequi iuxta uotum nostrum et utilitatem dicti portus; et ut de laborerijs plenam habeant informationem et sciant clarius quid aggere habeant, scribantur eis omnis prouisiones predicte, uel que in hoc per ducale dominium fuerint ordinate et quod hic magister Franciscus dicat dominationi que utilia et necessaria sunt pro faciendo edifitium ad cauandum portum Candide sicut sunt lignamina, ferramenta et sartia que omnia dominatio preparari faciat hic, ita quod ad tempus nouum mittantur in Cretam per naues, quoniam res predicte hic melius inuenientur et pro meliori foro.

Uerum quia impossibile uidetur posse fieri et prosequi omnia laboreria predicta, similiter consulunt domini Johannes Gradonico et Franciscus Dandulo quod ad tempus nouum mittatur Candidam magister Franciscus predictus cum rebus superius annotatis et quod ipsi incipiat et proseguatur facere fieri laboreria predicta et partem ipsorum sicut sibi melius uidebitur indigere. Et cum ipso magistro Francisco mittatur aliqua persona instructa que informationem recipiat, ab eo de dictis laborerijs, ita quod redeunte Venetijs ipso Magistro Francisco, dicta persona laboreria continuet suprascripta sicut uidebitur duche et consiliarijs Crete conuenire. Et quia utile putat pro utilitate et comodo portus Candide, quod ea que fieri deberet pro aptatione ipsius, fiant quamcicius et in quam breuiori tempore possunt, et quia illud quod in pluribus annis et longis temporibus expendi debet in paucis annis et breui tempore expendatur, quia quanto cicius aptabitur portus, tanto
Fo 24r cicius habebitur et sentietur utilitas ipsius. Ideo consultum quod sicut ducha et consiliarij Crete tenentur omni anno expendere in molo yperpera M. ad MM ita teneantur expendere omni anno yperpera MM ad minus de camera deinde et plura si plura expendere poterint. Et quod etiam yperpera MMMM que omni anno mittere tenentur Venetijs ibi retineant usque ad tres annos, et tamen ipsa yperpera MMMM quam predicta yperpera MM et plura si plura poterunt expendere, expendant in laborerijs predictis, et si in primo anno non sufficerent yperpera MM predicta, quod accipiant de pecunia secundi anni, et secundo anno, accipiant de pecunie tertij anni. Et credunt quod expeditis XL mille in dictis laborerijs, quod omnia aut maxima pars ipsorum erunt facta et ad bonum punctum reducta.

Dominus autem Marcus Justiniano et Nicolaus de Pesaro addendo consulunt, quod hedificium fiat ita et taliter quod incipiat cauare omnino estate proxime uenturi, et dictam cauationem prosequatur et nichilhominus ad alia laboreria que consulit ipse magister, scilicet intendatur quam plus fieri potest.

Non — 1 — Non sinceri — 3.

Consilium Magistri Francisci a Barchis tale est:

Questo e quello chio Francesco consejo soura lo porto de Candia.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

In primamente consejo che lo molo sia afermado in testa per questo modo, che ello non uada plu menti, e sia fato un spiron in testa a modo de un barbolo, e uada fora la ponta de lo barbolo dreta per mezo tramontana passi XV. E questo fazo per plu raxon, luna che lo molo se andado tanto auanti chello trabucha de sul fermo in laqua grande; sapiando chelo nostro molo se trauarda a grego et a garbin loplu dreto segno e tira la quarta de grego in Leuante, si che la tramontana fiere entro la testa per costa. E se lo spiron se fase siche se dito, la tramontana noli farà si gran restia. Ancora digo che lo cauo de lo molo cum la tore del castello* se trauarda ad ostro et a tramontana, uolse piar un molo a lo canton de la tore uerso leuante e menar lo molo dentro maistro et tramontana, uoria esser longo questo molo circa passa LXXX, o quanto parera che stian bene. Mo fasese cum pizole spese, per che ello se fase in bon logo. E questo fazo per cazon che la restia che scapolerà del cauo del molo che se mo uegnirà fregando aredente lo molo nouo dalo la di de uerso grego, e pocho de quella restia uegnirà en lo porto e lo sablon de la plaza che la restia dusena in lo porto se acosterà a lo molo, e remagnira en la sacha che se dredo la tore. Ancora digo che fate queste cose si se uol serar le boche, le qual se intro lo molo ueio per caxou che le faria plu danno che pro, che la terra che uen zo de lacitade entreria in lo porto per quelle boche, et remagniria in lo porto plu che non fase mo, per caxon che lo porto sera plu quieto che lo non e mo.

Ancora digo de partir laqua che uen perle plobe dela citade marina, in tal mainera che la uada tuta de fora dali moli. E po ueder de far deficio de cauar lo porto, e gitar la terra di lo molo nouo apreso la tore del castello entro la sacha e farasse dextramente, et in mior logo non nego che la se possa meter e cum men spese. Rendome securo eo Francesco fate queste cose, uu auer bon porto e non ue auera ligo far plu spese, farasse ben, cum lo plaser de Dio e de la nostra signoria.

Die XXI Augusti. Addidit Franciscus et missum fuit Cretam. Ancora dixe Francesco chel debia lauorar si lo speron che edito de far en questa magnera che li comenza a gitar la pera a cauo del molo e uada cum quelo geto dreto, dentro maistro et tramontana passa XV, siche la porta de quelo geto romagnia dreta per mezo tramontana e faza che la pera sia plusquadra che li po a bon conzo.

Ancora che la pera che se de panar sian squara da cum picho e taiada la mazor che sepo.

6

Fo 28to No 200. Ἀποφασίζεται ὑπὸ τοῦ Δόγη, τῶν Συμβούλων καὶ τῶν προέδρων τῶν 40 ἡ ἐκλογὴ 5 σοφῶν πρὸς μελέτην τῶν Κρητικῶν ὑποθέσεων. 1333, Σεπτεμβρίου 18.

* Gerola, Monumenti Veneti nell' Isole di Creta Τόμος Α΄. Μέρος I. σ. 131, σημ. 2.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

7

Μέτρα πρὸς καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως ἐν Κρήτῃ.

1ον Ἀποστολὴ κατέργου μεθ' ὅπλων, τεχνιτῶν καὶ ἄλλων ἀναγκαίων ζητηθέντων ὑπὸ τοῦ Δουκὸς καὶ τῶν Συμβούλων.

2ον Πληρεξουσιότης ἐνεργείας πρὸς καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ συνάψεως δανείου.

3ον Σύστασις πρὸς τοὺς πιστούς, ὅπως συντελέσωσιν εἰς τὴν καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως.

4ον Οἱ ζητούμενοι ἵπποι εἶναι δύσκολον νὰ ἀποσταλῶσιν.

5ον Σύστασις εἰς τὸν ρέκτορα Χανίων.

6ον Σύστασις πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἀλεξίου Καλλέργη, ὅπως συνδράμωσι τὴν προσπάθειαν τῆς καταστολῆς.

7ον Δὲν συμφωνεῖ ἡ Γερουσία διὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τοῦ υἱοῦ τοῦ Βάρδα Καλλέργη μετὰ τῶν Βενετῶν, τοὺς ὁποίους ἔχει εἰς χεῖράς του ὁ Βάρδας.

8ον Περὶ ἐξοπλισμοῦ κατέργου ἐπειγόντως. 1333, Σεπτεμβρίου 29.

F° 30 N° 224. Millesimo trecentesimo XXXIII, die penultimo Septembri.

Intellectis litteris missis de Creta super incoata rebellione in insula, et examinatis et consideratis hijs que ad presens uidentur necessaria et fieri possunt utiliter per istud dominium, super inde consulunt concorditer sapientes.

Quod cum omni sollicitudine paretur et mittatur una galea in Cretam, cum qua mittatur arme et alia per cedulam Duche et sui consilij requisitam et magistros requisitos. Et rescribatur duche et suis consiliarijs supradictis recomendando eorum discretionem et solicitudinem in agendis, qualiter de nouis huiusmodi turbationem debitam, recepimus, considerantes potissime cum quanta benignitate, et fauore, illos et reliquos nobis subditos procuramus. Sed confidimus in Deo, qui non sunt maliuolos inuere super terram, et in prouisione ipsorum duche et consiliariorum, quod sic per ipsos a modo est prouisum, uel prouidebitur, et fiet in breui, quod cessauit uel cessabit rebellio supradicta, et status insule debite, et pacifice reformiatur, ad Dei laudem et honorem nostri dominij et exterminium et desolationem resistentium susipiet incrementum. Et ideo ut hoc comodius fieri possit, sibi plenam libertatem concedimus retinendi depositum quid nobis mittere tenentur, et accipiendi pecuniam mutuo supra nostrum commune propter cetera negotia supradicta, sicut et quantum uiderint expedire; et propterea sibi mittantur opportune scriptures. Damus quoque eis similiter facultatem secundum requisitionem eorum quod non obstante puncto aliquo commissionum eorum possint cum suo consilio de inde quid uidebitur sibi eligere. Et propterea facere super facto rebellium et bonorum suorum, et in parcendi et affrancando et aliter omne et quiquid eis et dicto consilio pro honore nostro et reintegratione et augmento status insule necessarium et utile apparebit.

Et quamuis expediens non credamus fide, et prouidentia feudatis eorum quos non ambigimus omnem utilem informationem et prouisionem habere in

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

factis, et protinus habituros. Nichilhominus eos ortamur, quod circa sedationem et reformationem prouisorum cum honore nostro et bono statu insule, et tutela nostrorum fidelium, intendant sollicite et prudentes prout nulatenus dubitamus.

Super facto uero equorum requisitorum per ipsos, respondeatur eisdem, quod sicut ipsi sciunt, non est ad presens tempus habile recuperandi equos hujusmodi, sed in processu temporis si et sicut foret necessarium ad id et ad alia omnia intendere et uigilare disponimus, que conseruationem dicte insule nostrorumque fidelium de inde, quos habemus preceteris cariores respiciant et augmentur.

Rescribatur etiam rectori Canee, ut uidebitur suam fidelitatem comendando et ortando prout uidebitur conuenire.

Preterea scribatur illis filijs domini Alexij, qui de suo bono gestu et fideli commendando eosdem et eos ad fidei nostre, perseuerantiam et constantiam forcior animando et nostram gratiam sibi uberius promittendo, cum uerbis que ad hec conueniencia apparebunt. Et similiter scribatur alijs de inde, si et sicut utilius apparebit.

Fo 30to Ceterum propter aliqua uerba scripta per rectorem Canee quod sue intentionis erat cambire filium illius Varde, que tenet pro nostris, quos tenet ille Varda, scribatur ipsis duche et consiliarijs et dicto rectori quod non est nostre intentionis, nec uoluntatis quod ille perseuerante in rebellione cambium huius modi fiat.

Quod armetur ista galea quam solicite fieri potest, hic uel Sibinici et Tragurij, ut uidebitur et melius fieri poterit. Et mittatur secundum consilium sapientium et prouisiones ultrascripte.

Quod elongetur terminus istis sapientibus Crete ad huc per duos menses, cum conditione cum qua fuerunt electi.

8

Ἐπειδὴ ἡ ἐπανάστασις κατὰ τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Δουκὸς Κρήτης καὶ τοῦ ρέκτορος Χανίων εὑρίσκεται ἐν ἀκμῇ, λαμβάνονται νέα μέτρα πρὸς καταστολὴν αὐτῆς.

1ον Τὸ διαταχθὲν νὰ μεταβῇ εἰς Κρήτην κάτεργον προκειμένου νὰ παραλάβῃ διακοσίους ἀκόμη κωπηλάτας, οὗτοι ὀφείλουσι νὰ εἶναι βαλλιστάριοι.

2ον Τὰ δύο κάτεργα τὰ ἐξοπλισθέντα ἐν Κρήτῃ, προοριζόμενα διὰ τὴν κατὰ τῶν Τούρκων συμμαχίαν, νὰ χρησιμοποιηθῶσι πρὸς καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως. Δίδονται ὁδηγίαι διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν πληρωμάτων.

3ον Εἰς αἴτησιν τοῦ Δουκὸς καὶ τῶν Συμβούλων περὶ ἀγορᾶς ἵππων ἀπαντᾶται ὅτι πρὸς τὸ παρὸν δὲν εἶναι δυνατόν.

4ον Ὁ Δοὺξ καὶ οἱ Σύμβουλοι Κρήτης νὰ ἐξετάσωσι τὰ αἴτια τὰ προκαλέσαντα τὴν ἐπανάστσσιν καὶ νὰ μελετήσωσι τὸν τρόπον τῆς καταστολῆς. Ἐπίσης νὰ ἀναφέρωσι περὶ τοῦ φρουρίου Σελήνου καὶ ἂν τοῦτο ἀνηγέρθη ἐκ νέου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

5ον Ἐπίσης ὅλοι οἱ ρέκτορες Κρήτης νὰ πληροφορήσωσι τὰ ἀνωτέρω καὶ νὰ ἐκφέρωσι γνώμην ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

6ον Ἐξουσιοδότησις συνάψεως δανείου. Νὰ γράψωσι δὲ εἰς Βενετίαν πρὸς ἀποστολὴν χρημάτων διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν μισθῶν τῶν βαλλισταρίων, ἐὰν νομίζωσι τοῦτο ἀναγκαῖον. 1333, Ὀκτωβρίου 14.

F° 33r

N° 248. Millesimo trecentesimo XXXIII, die XIIII Octubris.

Intellectis litteris que uenerunt de Creta tamen hijs quas rector Canee ultimo missit, quam illis quas duca Crete post modo destinauit per quas quidem apparet conditio rebellionis insule plus accrescit.

Consulunt sapientes, scilicet, Domini Johannes Gradonico, Justinus Justinianus, Petrus Cornario, Johannes Fuscareno et Johannes Uenerio, quod solicitetur armari galeam ituram in Cretam de qua pridie captum fuit in Rogatis, hoc modo, quod cum sint pro dicta galea hucusque soldizati aliqui homines de remo residuum hominum accipiendorum pro armamento ipsius qui sint usque ad numerum de ducentum, sint et esse debebant omnes ballistarij, qui quidem accipiantur, quam melius et cauterius fieri poterit pro bono comunis, et teneantur remigare. Et cum ipsa galea mittantur arma, et reliqua omnia per primas litteras duche requisita. Et uadat ipsa galea in bona fortuna quam cicius esse potest directe in Cretam. Et si eundo comode ipsam contingat capere ad Caneam, ibidem deponat de dictis manganellis, duas uel ultra ut uidebitur rectori deinde et reliqua omnia, ad ducam et suos consiliarios conducat.

Et scribatur ipsius duche et consiliarijs, eosdem de fide et solicitudine ut conuenit commendando qualiter nos uigillantes ad conseruationem insule et tutelam sibi mittimus omnia prelibata, non intendentes deficere ullo tempore in aliquo necessario ad salutem et protectionem nostrorum deinde fidelium, et ad reformationem insule prelibate. Et propterea etiam nos ordinauimus, sique captum sit, quod due galee armate in Creta pro unione cum gentibus ipsarum ad propterea reuertantur, ad nil aliud habentes respectum. Et credimus quod ipse gentes galearum utiliter suficere poterunt et pro custodia castrorum que iam ut nobis semper seruunt furnite sunt et aliter ut fuerit opportunum. Et quamquam hoc credamus suficere ut pro nunc nichilhominus quare abundans cautela non nocet, armari fecimus presentem galeam cum ducentis hominibus inter quos sunt ballistarij in quantitate suprascripta. Et si ipse galee et balistarijs et gentibus egerint, relinquimus in sua libertate, ut considerato statu insule prelibate, et habito respectu etiam ad expensas maximas, quas undique substinemus et substinere nos oporteret in futuro et propter rebellionem predictam retinere possint predictos omnes tamen ballistarios, quam homines a remo, et partem ipsorum, et galeam etiam, et remittere Venetijs ipsam galeam cum toto, uel parte predictorum, sicut eis pro conseruatione sua et bono negotij necessarium apparebit.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Rescribatur quoque predictis duche et consiliarijs, quod sicut cognoscere possunt, nec tempus, nec conditiones istarum partium patiuntur ad presens, equites nec equos protinus inuenire, uerum tamen quia ista negotia ipsarum partium nobis sunt cordi preteritis Ex nunc deliberamus per omnem modum inuenire equis pro futuro proximi tempore. Et ipsos si et sicut opportunerit illuc mittere pro bono statu insule prelibate. Et ideo ipsi tamquam prudentissimi, et soliciti hortentur et uigilent ad ea ut speramus que sint nostri honoris et status insule supradicte.

Scribatur etiam eisdem duche et consiliarijs, quod prudenter inuestigent et inquirant de conditione et qualitate huius rebellionis, et quomodo prouidere utiliter posset pro nostro honore, ut cesset ipsa rebellio et in statu pacifico reducta insula, ualente conseruari, et etiam de facto castri Selino quid foret agendum, et si esset de nouo construendo* et quomodo quicquid inuenerit et suum consilium nobis solicite et distincte debeant denotare.

Scribatur similiter alijs nostris rectoribus, quod inquirant et informent se de predictis et nobis scribant quid inuenerint et suum consilium super inde ut supra dictum est.

Replicentur preterea litterae alias scriptae, et misse per barcham ut fuitur expediens, et commissio accipiendi mutuo duche et suis consiliarijs. Et si uideatur dominio de hinc mittere pecuniam propter respectum soldi ballistariorum, si contingat quod aliqui ibi debant remanere, in hoc prouident sicut placet.

9

Ἐξουσιοδοτεῖται ὁ Δόγης, οἱ Σύμβουλοι καὶ οἱ πρόεδροι τῶν 40 νὰ προμηθευθῶσι ὁπωσδήποτε ἵππους καὶ νὰ ἀποστείλωσιν αὐτοὺς εἰς Κρήτην. 1333, Ὀκτωβρίου 14.

Fo 33r No 249. Millesimo trecentesimo XXXIII, die XIIII Octubris.

Quod dominus, consiliarij et capita habeant libertatem per omnem uiam que sibi melior uidebitur, faciendi inquiri equos et inuenire in illa quantitate que uidebitur, possendo propterea scribere, committere et expendere, ut fuitur opportunum.

10

Πρὸς σωτηρίαν τῶν Χριστιανῶν τῆς Ρωμανίας νὰ γίνῃ προσπάθεια, ὅπως ὁ καπετᾶνος τῆς ἑνώσεως κατὰ τῶν Τούρκων ἐνεργήσῃ, εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἕνωσις αὕτη νὰ καταστῇ διαρκής, ὑπογραφομένης πενταετοῦς συνθήκης. Δίδονται ὁδηγίαι πρὸς τοῦτο. Σκοπὸς τῶν Βενετῶν, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ θεσπίσματος, εἶναι ἡ ἀποτροπὴ τοῦ κινδύνου τῆς ἀπωλείας τῆς Εὐβοίας. 1333, Ὀκτωβρίου 16.

Fo 33to No 250. Millesimo trecentesimo XXXIII, die XVI Octubri.

* G. Gerole Monumenti κτλ. Τόμος Α. Μέρος Ι σ. 233, σημ. 3.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Capta. Examinatis litteris et nouis Turchorum et Romanie consulunt sapientes, quod scribatur nostro capitaneo unionis, quod optamus, sicut possumus, quod ipsa unio continue firma sit, nec usque ad temporibus alijs firmatum quinquenij infringatur, cum cernamus dictam unionem fore conseruationem Cristicolarum Romanie, et ipsis partibus fructuosam. Et quod cum domino Imperatore Constantinopolis, et cum domino Magistro Hospitalis solicitet quantum potest, seu cum presidentibus armatarum ipsorum dominorum per illam uiam que sibi utilior apparebit, quod dicta unio duret, et quod armate retinende per ipsos dominos in unione premissa, continue et quolibet tempore similiter sint ad seruitium et bonum dicte unionis, sicut in ejus confirmatione sint inter partes promissum, cum pro parte nostra omnino intendamus seruare id quid per nos promissum fuit in dicto facto, et quod armata nostra continue ibi sit, sicut fuitur opportunum. Et si firma manebit unio, ut speramus, scribatur dicto capitaneo, quod gens Crete necessaria est in insula Crete propter conditiones et nouitates imminentes, in illis partibus, sicut nouit, et quod propterea in Cretam remittat suas duas galeas, et quod accipiat et retineat secum duas de galeas, que sunt ad Culfi custodiam deputate, ut habeat numerum completum sex galearum, quas pro parte nostra tenere debemus in unione prefata, et siqui homines deficentur in dictis sex galeas, quas secum retinebit, accipiat de illis aliarum galearum Culfi, et de ipsis suppleat numerum defitientium sibi, ita quod dicte sex galee plenari sint furnite, cum quibus similiter cum armatis dominorum ipsorum in unione promissis remaneat ad seruitium dei et bonum unionis predicte, et similiter cum alijs armatis predictis, procurret faciat id quid sit bonum agendorum et honor noster, sicut de ipsis speramus, et quod suo loco et tempore prouidebimus, sicut opus fuerit, de refrescando armatam unionis predicte. Et remanente ipsi capitaneo, cum dictis sex galeis in unione premissa, post quam nostre armate omnes Venetijs redierint ordinet, quod capitaneus Culfi cum galeis sibi remanentibus Venetijs reuertatur, seruante tamen ipso capiteneo Culfi in reditu suo, in facto leuandi mercationes id quid pridie sibi fuit per ducales litteras denotatum, et sic scribatur dicto capitaneo Culfi, quod debeat obseruare. Si uero pro parte dominorum nostrorum, unio remaneret, uel non, uideretur ipsis dominis de retinendo in mari quantum per hac hyeme, armatam unionis predicta, scribatur capitaneo supradicto, quod Commune nostrum sustinet, et est pro sustinendo expensas et maximas grauitates, tam pro facto Nigropontis et Crete, quam alijs multis rationibus et causis, quas potest satis uerisimiliter cogitare; et quia optamus conseruationem ciuitatis Nigropontis, sicut possumus, nec sumus ita de hinc informati de statu et conditionibus ciuitatis prefate, sicut est ipse, qui ad oculum uidit factum, committimus sibi et

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Baiulo nostro Nigropontis, quod in casu predicto uidelicet quando non esset firma unio, uel quando alij domini unionis uolent pro hac hyeme tenere in mari armata unionis, ut dictum est, dimittant in ciuitate Nigropontis gentem in illa quantitate, que sibi et dicto Baiulo uidebitur opportuna, pro conseruatione solum ciuitatis predicte, habendo semper respectum ad expensis, et grauitates predictas, et quam gentem de armata unionis et Culfi accipiant de melioribus et de illis, qui in dicta ciuitate libenter uoluerint remanere. Et quia non esset utile quod idem capitaneus deberet in conducendo secum galeam uel galeas uacuas fatigari, scribatur sibi, quod secundum numerum gentis, que remanebit ad custodiam ciuitatis predicte, relinquat etiam nostro baiulo ibi galeam, uel galeas, quam, uel quas idem baiulus ibi faciat comode conseruari, de quibus omnibus scribatur, sicut opus fuerit, baiulo supradicto. Et hijs expletis idem capitaneus unionis Venetijs reuertatur. Uerum si idem capitaneus se reperiret a Mothono citra uersus Venetijs, in casu predicto, silicet quando unio facta esset, uel quando non uideretur presidentibus predictis, quod armata predicta deberet remanere in mari hac hyeme, committatur sibi, quod mittat Nigropontis unam de suis galeis bene furnitam que habeat ballistarios superfluos in illa quantitate que sibi necessaria uidebitur, pro custodia solum ciuitatis Nigropontis, que faciat uiam de Creta, et accipiat libras sexagintas grossos de illis quas portauit ser Bernardus Justinianus, et dictos denarios conducat et consignet baiulo et consiliarijs Nigropontis, et ibi maneat dicta galea cum dicta gente et ballistarios ad custodiam ciuitatis predicte. Si uero idem capitaneus dimisisset ita frumenta de gente ciuitatem Nigropontis, quod non uideretur sibi opus aliam gentem mittere Nigropontis quod custodia ciuitatis ordinet quod dicta galea uadat in Creta et accipiat dictam pecuniam, et eam portet Nigropontem et post modo dicta galea Venetijs reuertatur.

11

Θέσπισμα συναφὲς πρὸς τὸ προηγούμενον, προοριζόμενον διὰ τὸν Βάϊλον Εὐβοίας. 1333, Ὀκτωβρίου 16.

Fo 33to No 252. Millesimo trecentesimo XXXIII, die XVI Octubri.

Capta. Scribatur etiam baiulo et consiliarijs Nigropontis quod consideratis conditionibus partium illarum, et subitis periculis, que occurrere possent, manifeste conspicimus, quod quanto domini, milites et burgenses Nigropontis haberent minorem ambitum ad custodiendum, tanto essent magis securi, et foret cum minori grauitate ipsorum, et propterea per illam uiam, que ipsis baiulo et consiliarijs conueniencior apparebit, sicut et quando eis uidebitur, cum dominis, militibus et burgensis Nigropontis, ad quos res pertinent, loquatur et conferant de predictis, et eos indicant in quantum possint, quod se restringant in quam minori

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ambitu custodie possunt, et hoc ipsis dominis, militibus, et burgensis consulimus et suademus, et ex nunc quando uelint, de hec contenti sumus pro conseruatione ipsorum. Non — 1 — non sinceri — 1 — omnes alij de parte.

12

Θέσπισμα, ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ κατὰ τῶν Τούρκων ἕνωσις τῶν μεσογειακῶν κρατῶν ἐπὶ μίαν πενταετίαν ἔχει ἤδη ὑπογραφῆ. Διὰ τοῦτο ἡ Γερουσία κρίνει ἄσκοπον τὴν ἀποστολὴν εἰδικοῦ προσώπου εἰς Ρόδον, αἰτηθεῖσαν παρὰ τοῦ μεγάλου Μαγίστρου τῶν ἱπποτῶν πρὸς διαπραγμάτευσιν καὶ ὑπογραφὴν τῆς ἑνώσεως. Παρακαλεῖται μόνον ὁ καπετᾶνος τῆς ἑνώσεως νὰ προσπαθήσῃ, ὅπως ὁ μέγας Μάγιστρος ἱκανοποιῆται ἐκ τῆς ὑπογραφείσης ἑνώσεως, ὡς ἁρμόζει συμφώνως πρὸς τὸ δίκαιον καὶ τοὺς περιλαμβανομένους ὅρους. 1333, Ὀκτωβρίου 16.

F° 34r No 253. Millesimo trecentesimo XXXIII, die XVI Octubri.

Capta. Ad factum autem mittendi Rodum aliquam sufitientem personam pro firmatione unionis predicte, quod petit dictus dominus Magister, ut continetur in capitulis, missis nostro capitaneo, per eundem, respondeatur nostro capitaneo unionis, quod miramur quodam modo de petitione dicti Magistri in facto dicte persone mittende, quoniam unio ipsa usque ad quinquenium est firmata ut apparet publicis documentis, et sumus etiam, quod seruantibus partibus, sicut nos facere intendimus pro parte nostra, id quid fuit in confectione dicte unionis firmatum, deo preuio, in honorem et augumentum partium redundabit, propter quod non est opus ad ipsum Magistrum, dicta occasione personam aliquam destinare, cum non sit necessarie reficere, quod diutius est prefectum. Et propterea procuret suo posse capitaneus supradictus, quod ipse magister contentus sit, sicut esse debet de jure, de unione firmata, et de conuentionibus contentis in ea, et quod eas, ut speramus et promisit, effectualiter adimpleat et obseruet, de quibus omnibus etiam dicto Magistro scribatur in illa forma, que dominationi conueniens apparebit — Omnes de parte.

13

Ἡ Βενετικὴ Γερουσία πληροφορηθεῖσα παρὰ τοῦ Δουκὸς Κρήτης περὶ τῶν διχονοιῶν, αἵτινες ἀνεφύησαν μεταξὺ τοῦ Ὀρχὰν καὶ τῶν Τούρκων καὶ τὴν συμφωνίαν, τὴν ὁποίαν πρόκειται νὰ διαπραγματευθῇ ὁ μάγιστρος τῶν ἱπποτῶν τῆς Ρόδου, ἀποφασίζει νὰ γραφῇ πρὸς τὸν καπετᾶνον τοῦ κατὰ τῶν Τούρκων στόλου τῆς ἑνώσεως περὶ τῆς ἀναφυείσης ταύτης διχονοίας, καθὼς ἐπίσης, ἀφοῦ ἡ ἕνωσις αὕτη κατὰ τῶν Τούρκων ἰσχύει, νὰ διαπραγματευθῇ μετὰ τῶν κυριάρχων τῶν κρατῶν τῶν ἀποτελούντων ταύτην ἢ μετὰ τῶν προϊσταμένων τῶν στόλων τὴν συνεννόησιν μετὰ τῶν Τούρκων ἢ μετὰ τοῦ Ὀρχάν. Ἡ συνεννόησις αὕτη θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς Κρήτης καὶ τῆς Εὐβοίας καὶ τῶν ἄλλων κτήσεων τῆς Ρωμανίας. Πρὸς τούτοις ἡ Γερουσία ἐπιθυμεῖ νὰ μάθῃ ἐὰν ἡ κατὰ τῶν Τούρκων ἕνωσις εἶναι ἐν ἰσχύϊ ἢ ὄχι, διὰ νὰ γνωρίζῃ τὴν στάσιν, τὴν ὁποίαν ὀφείλει νὰ τηρήσῃ ὡς πρὸς τὴν ἐν λόγῳ συνεννόησιν. 1333, Ὀκτωβρίου 16.

F° 34r No 254. Millesimo trecentesimo XXXIII, die XVI Octubri.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Capta. Et quia ex notificatione facta nostro Duche Crete per dictum Magistrum, habetur de discordia orta inter Turchos, et de compositione, quam idem Magister suadet fieri debet cum Orchani Turcho, ut possit comodius attendi ad persecutionem aliorum Turchorum, scribatur eidem nostro capitaneo Unionis de discordia supradicta, et sibi comittatur, quod consideratis omnibus considerandis pro nostro honore, scilicet dicta unio, ut credimus, firma erit, faciat similiter cum predictis dominis unionis, seu cum presidentibus armatarum ipsarum in facto dicte compositionis, tam cum dicto Orchani, quam etiam cum alijs Turchis, cum quibus ipsi capitaneo nostro et dictis dominis, seu eorum presidentibus uideretur de faciendo concordiam, sicut utile uidebitur dicto capitaneo nostro pro bono unionis predicte, et conseruatione Nigropontis et Crete, et aliarum terrarum et locorum nostrorum partium Romanie. Si uero dicta unio non duraret, seu non uideretur dominis unionis predictis, seu presidentibus armatarum ipsarum, quod armata unionis pro hac hyeme stare deberet in mari, propter quid idem capitaneus noster Venetijs remaneret, imperfecto negotio compositionis predicte, committatur factum dicte compositionis nostro duche et consiliarijs Crete, et baiulo et consiliarijs Nigropontis, quibus scribatur, quod similiter cum Domino Imperatore Constantinopolis, et domino Magistro Hospitalis uel cum eorum nuntijs, ad hoc mandatum habentibus, si dicta unio firma erit, uel per se solos, si dicta unio non duraret, facere possint in facto dicte compositionis, tam cum dicto Orchani, quam etiam cum alijs Turchis, ut dictum est, sicut crediderint et putauerint fore opus, pro bono et conseruatione Nigropontis et Crete et aliarum terrarum et locorum nostrorum partium Romanie. Et scribatur dicto nostro capitaneo unionis quod .... recedetur deinde occasione Venetijs remeandi, scribat nostris, duche, baiuli, et eorum consiliarijs supradictis, si dicta unio firma est, uel non, ut sciant, quem modum tenere debent in facto compositionis predicte.

28 Non o—non sinceri 1—omnes alij de parte.

14

Πρεσβεία Τιμαριούχων Κρήτης 1333.

Περί διαφόρων ἀντικειμένων.

1ον Αἰτοῦνται τὴν ἀποστολὴν χιλίων βαλλισταρίων, τεσσάρων κατέργων, δύο ἐξωπλισμένων πλοίων ἑκατὸν κωπηλατῶν ἑκάστου.

Ἀπαντᾶται, ὅτι ἀποστέλλονται ἓν κάτεργον ἐξωπλισμένον μεθ' ἱκανῆς ποσότητος βαλλισταρίων.

2ον Αἰτοῦνται τρεῖς χιλιάδας ὑπερπύρων πλὴν τῶν δύο χιλιάδων, αἱ ὁποῖαι προωρίσθησαν δι' ἐξοπλισμούς, πρὸς ἀγορὰν ἵππων.

Ἀπαντᾶται, ὅτι δίδονται 2000 ὑπερπύρων εἰς δάνειον πληρωτέων εἰς δύο ἴσας ἐτησίας δόσεις.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ταῦτα προορίζονται μόνον πρὸς ἀγορὰν ἵππων, οἵτινες μεταφερόμενοι εἰς Κρήτην θέλουσι διατεθῆ διὰ δημοπρασίας.

3ον Αἰτοῦνται ὅπως δοθῆ ἐντολὴ εἰς τὸν Δοῦκα καὶ Συμβούλους νὰ διαπραγματευθῶσι μετὰ τοῦ Τούρκου Ὀρχὰν εἰρήνην, διὰ νὰ δύνανται νὰ προμηθεύωνται ἵππους καὶ ἄλλα ζῶα καὶ οἶνον.
Ἀπαντᾶται ὅτι διαταγαὶ ἐδόθησαν περὶ τῆς ἑνώσεως κατὰ τῶν Τούρκων καὶ ὅτι θέλουσι συμβληθῆ μετὰ τοῦ Ὀρχὰν ἐὰν οἱ ἱππόται ναῖται συνεβλήθησαν καὶ οὗτοι μετ' αὐτοῦ συνάψαντες εἰρήνην.

4ον Αἰτοῦνται ἀνανέωσιν διαταγῆς περὶ ἐξοπλισμοῦ κατέργων ὑπὲρ αὐτῶν.
Ἀπαντᾶται ὅτι, ὅπως μὴ ἐπιβαρυνθῶσι, ἀπεφασίσθη, ἡ ἀποστολὴ δύο κατέργων, τὰ ὁποῖα πληρούμενα ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν των θὰ χρησιμοποιηθῶσι πρὸς φρούρησιν τῆς νήσου.

5ον Αἰτοῦνται ὅπως γίνῃ πρόβλεψις περὶ τῶν εὐγενῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἀποδειχθέντες πιστοὶ ἀπεγυμνώσθησαν τῆς περιουσίας των, κατὰ τὴν παροῦσαν ἐπανάστασιν.
Ἀπαντᾶται, ὅτι λαμβανομένης ὑπ' ὄψει τῆς πίστεως αὐτῶν ἀποφασίζεται, δι' οὓς λόγους ἀναφέρονται, ἡ ἀποζημίωσις αὐτῶν.

6ον Αἰτοῦνται τὴν εὕρυνσιν τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Δουκὸς καὶ τῶν Συμβούλων πέραν τῶν διατασσομένων ὑπὸ τῶν ἐντολῶν των.
Ἀπαντᾶται ὅτι προκειμένου περὶ λήψεως μέτρων ἐν καιρῷ ἐπαναστάσεως ἔχουσι τὴν ἐλευθερίαν νὰ λαμβάνωσι τὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα ἤθελον κρίνει, καὶ προστίθενται ἄρθρα τινὰ εἰς τὰς ἐντολάς των.
1333, Νοεμβρίου 16.

F° 38t° N° 287. Millesimo trecentesimo XXXIII, die XVI Nouembris. 1

Intellectis litteris de Creta missis, et ambaxata feudatorum Candide, et habita examinatione super singulis contentis in eis, consulunt sapientes, ab ambaxata pemitus inchoantes.

Quod supra primo capitulo ambaxate continente quod M ballistarij quatuor galeas apertas per pupam et duo ligna armata C. remorum quodlibet, et arma transmittamus illuc.

Respondeatur quod nos uigilantes ad retificationem conseruationem et augumentum ipsorum nostrorum fidelium insule, armari fecimus, unam galeam et bona quantitate ballistariorum munitam, qui ballistarij et arma et alia opportuna requisita per ducham et suum consilium, ad eos sine medio, intendimus destinare. Nec ad presens uidemus tamen propter tempus non habile, tum etiam quia ordinamus, quod due galee Crete armate pro unione ad propterea redierint, et sic factum est ut habemus, quod quantum ad illud capitulum, pro nunc aliud comode fieri possit. Verum tamen si in futuro foret expediens, cura id et alia necessaria quilibet, indesinentur intendimus et utiliter prouidere, scimus et enim, quod si presenti aliqualiter egeret ligno pro nouis mittendis per insula quod de inde poterunt se furnire pro isto tempore, pro custodia, et pro eorum tutela sicut fuitur opportunum.

Super secundo namque capitulo continente, quod addamus III mille yperpera, ultra illa II mille yperpera que de denarijs disuarnitionum huc conduxit, et habeat

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ambaxator et hoc solum pro emendis et conducendis equos in Candidam etc.

Respondeatur quod, optantes, quod eques solicite furniatur liberaliter eis dicta II mille yperpera mutuamus, restituenda per eos, scilicet dictam Uniuersitatem, infra duos annos nostro communi incipientes in kallendas Augusti proximi, scilicet medietatem primo anno, et reliquam medietatem in secundo, cum conditione etiam sicut credimus fore intentionis omnium nostrorum fidelium predictorum, et sicut est necessarium quod quam cicius, et per meliorem modum, et breuiorem quo fieri potest, tota dicta quantitas IIIJ mille yperperorum in equis inuestiantur et transmittantur in Candidam et ibidem dentur per ducham et suum consilium et aliter more solito per incantum.

Ad quartum capitulum de renouandum nostrum mandatum de galea armanda pro ipsis etc.

Respondeatur quod non intendentes aggrauari eosdem, sed aleuiare possetenus iam ut est dictum ordinauimus, quod ipse galee due redirent in Candidam, ut cum ipsarum gentibus, ad suam defensionem intendere possent plenius et tutelam.

Super quinto capitulo continente, quod prouidere dignemur nobilibus Grecis, qui propter obseruantiam nostre fidelitatis sunt in ista rebellione suis facultatibus spoliatis.

Respondeatur quod commendantes et merito fidelitatem ipsorum nobilium, ipsos tanto habere remanentibus tamen duobus capitulis commissionum ipsorum, incipientibus alterius. Item inhibemus tibi quod pigneri obligare etc. et alio. Item inhibemus tibi quod non possis cum tuis consiliarijs fare donum etc. in sua protinus firmare, saluo capitulo de prouidendo Grecis nobilibus ut supradictum est, quid capitulum non obstantibus ipsis duobus capitulis debeant obseruare.

NOTA quod omnia predicta capta in bona parte et fuerunt 6 non — 5 non sinceri — et reliqui de parte.

Ad tertium uero capitulum continens quod libertas detur duche et eius consiliarijs tractandi cum Orchani Turcho concordiam pro habendo equos et alia animalia et bladum de suis partibus opportunis.

Respondeatur quod supra facto unionis et Turchorum ordinamus quedam fieri et per ipsum ducham et suum consilium quibus scribimus spetialius super insule, et per alios et nostros que redundabunt annuente domino in honorem nostrum, et bonum nostrorum ipsorum feudatorum. ✠ Uerum tamen quia sciunt nostra prohibitio non extenditur nisi ad nostros subdictos, non dubitamus quod ipse ducha et suum consilium per eorum prouidentiam scient et procurare et facere cum alijs quantum magis quod de ipsis partibus habebunt et habere poterunt et equos et alia opportuna, quid utique placet nobis uolumus cariores,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

quanto ipsorum fidei constantiam erga nostrum dominium, cognouimus ampliorem. Et ideo nostro duche et suo consilio commitimus quod eis prouidere ualeant, sicut est necessarium, negotijs sic manentibus, intendentes nichilhominus procedente tempore, circa ipsorum indempnitatem et circa eorum comoda ut fuitur expendiens prouidere.

Et scribatur Duche et consiliarijs antedictis sibi quod detur libertas, quod non obstante puncto aliquo commissionis eorum, huius modi nobilibus providere possint, sicut sibi pro substentare ipsorum comode uidebitur conuenire. Scribatur quoque predictis nobilibus illis, scilicet quibus uidebitur eorum fidelitatem commendando sibi quod nostram gratiam et fauorem uberius promittendo.

F° 39r Capta. Ad sextum et ultimum capitulum, continens, quod elargare dignemur ducham et consiliarios in facto suarum commissionum etc.

Respondeatur quod uolentes auferi quecumque possent ipsis, et conseruationi insule preiuditium generare, intendimus, quod noster ducha et consiliarij eius cum illo consilio quid eis penes se uidebitur, propterea deputando, possint pertere et affranchare, et alia quolibet ordinare, committere et facere occasione istius rebellionis, que sibi pro honore nostro, et bono statu insule necessaria et utilia apparebunt, aliquibus casibus suorum commissionum non obstantibus que quantum in hoc duximus reuocanda. Et sic detur duche et consiliarijs in mandatis.

Capta. Domino autem Johanni Gradonico Quirino sapienti uidetur supra usque ad ✠ Uerum tamen, (Et post modum dicatur sic,) uidelicet. Uerum tamen de ducha et suo consilio ut conuenit considerantes, in ipsorum duche et consiliariorum relinquimus potestate faciendi super inde, scilicet ut equos et alia predicta possint habere de dictis partibus, cum domino Orchani sicut sue discretioni melius apparebit, in casu scilicet si magister Hospitalis cum illo Orchani concordiam fecerit, et aliter non. (53).

15

Ὁ Δοὺξ καὶ οἱ Σύμβουλοι Κρήτης κατεκράτησαν τὰς 3000 λίτρας γροσίων, τὰς ὁποίας ἡ κοινότης Βενετίας ἐδάνεισεν εἰς τὸν Ἰωάννην Καλλέργην. Ἡ Γερουσία ἐγκρίνουσα τὴν ἐνέργειαν ταύτην διατάσσει, ὅπως διὰ τῶν χρημάτων πληρωθῶσιν ὁ διπυρίτης, ὅστις ἐδόθη εἰς τὸν καπετᾶνον τῆς ἑνώσεως Μαρῖνον Μοροζίνην, καὶ ἄλλαι ὀφειλαί. Διατάσσεται προσέτι ἡ ἀποστολὴ εἰς Κρήτην τῶν αἰτηθέντων ὅπλων διὰ τὸν ναύσταθμον καὶ τῶν ἄλλων ἀναγκαίων. 1333, Νοεμβρίου 16.

F° 39r Millesimo trecentesimo XXXIII, die XVI Nouembris.

Capta. Ad litteras insuper duche et consiliariorum continentes quod reitinnerunt illas libras IIJ mille grossorum quas mutuabamus de bonis nostri communis Johanni Kalergi etc. Rescribatur eisdem quod placet nobis, quid inde fecerunt, et sumus contenti quod ipsas teneant et pro solutione biscoti dati ut scripserunt

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

nostro capitaneo unionis ser Marino Mauroceno et pro alijs occurrentibus expensis pro quibus expensis et faciendis pridie misimus dicto ser Marino, quod de illis libribus M grossorum, quas misimus per uirum Nobilem Bernardum Justiniano capitaneo galearum Cypri dimittentur uel mittetur libras IIII mille grossorum eisdem, et commissiones accipiendi mutuo supra nostrum commune quas sibi per barcham missimus, per galeam debeant replicari.

Mittantur quoque ipsis duche et consiliariis arma et res pro arsenatu per suas ultimas litteras requisita et alia sicut est ordinatum. Et super premissis omnibus scribatur ipsis Duche et consiliarijs ut uidebitur opportunum.

16

Fo 39r No 288. Διατάσσεται ὁ καπετᾶνος τῆς ἑνώσεως, ὅπως ἀποστείλῃ ἓν τῶν κατέργων του εἰς Εὔβοιαν μετὰ τοῦ κεκανονισμένου πληρώματος. 1333, Νοεμβρίου 28.

17

Fo 39r No 290. Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἀδελφὸν Παζῖνον (Pasinus), νούντσιον τοῦ ἀδελφοῦ Ἐγιδίου (fratris Egidij) τοῦ τάγματος τῶν ἱεροκηρύκων, διαχειριστοῦ τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, ὅπως ἐπιβιβασθῇ δημοσίου κατέργου μεταβαίνοντος εἰς Κρήτην, μεθ' ἑνὸς συντρόφου καὶ ἑνὸς ὑπηρέτου. 1333, Νοεμβρίου 28.

18

Ἐπὶ αἰτήσεως τοῦ ρέκτορος Ρεθύμνου ἀπαντᾶται:

1ον Δίδεται πληρεξουσιότης ἐνεργείας εἰς αὐτόν.

2ον Ἡ ἀμοιβὴ τῶν τιμαριούχων καὶ τῶν ἄλλων ἐν τῷ φρουρίῳ, δέον νὰ ἐνεργηθῇ λαμβανομένης ὑπ' ὄψει τῆς πίστεως αὐτῶν.

3ον Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἀποστολῆς χρημάτων πρὸς πληρωμὴν τῶν ἀξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν, ὀφείλει ὁ ρέκτωρ νὰ ἐξεύρῃ τὸν τρόπον καθὼς καὶ οἱ ἄλλοι ρέκτορες.

Ἐπὶ αἰτήσεως τοῦ ρέκτορος Χανίων ἀπαντᾶται:

4ον Τὰ αἰτηθέντα ὅπλα ἀποστέλλονται. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα ὅμως τῆς ὑπερβασίας τῶν ὅρων τῶν ἐντολῶν του ὀφείλει νὰ προστρέχῃ εἰς τὸν Δοῦκα καὶ τοὺς Συμβούλους Κρήτης, εἰς οὓς παρέχεται ἡ πληρεξουσιότης τῆς ὑπερβασίας τῶν ἐντολῶν του προκειμένου περὶ τῆς ἐκραγείσης ἐπαναστάσεως. Ἐπίσης προκειμένου περὶ χρημάτων ὀφείλει νὰ ἀναφέρηται εἰς τὸν Δοῦκα καὶ Συμβούλους. Εἰς δὲ τὸν Δοῦκα καὶ Συμβούλους Κρήτης παρέχεται ἡ ἐξουσιοδότησις νὰ παρέχωσιν εἰς τὸν ρέκτορα Χανίων καὶ τοὺς ἄλλους ρέκτορας τῆς νήσου, ἐκ τῶν ζητουμένων παρ' αὐτῶν ὅτι ἤθελον κρίνει ὅτι ἔχουσιν ἀνάγκην ἕνεκα τῆς ἐπαναστάσεως.

Ἐπὶ αἰτήσεως τῶν τιμαριούχων Χανίων ἀπαντᾶται:

Ὅτι τὰ ζητούμενα ἀντικείμενα ὁ κώδων καὶ τὰ ὅπλα, καθὼς καὶ οἱ τεχνῖται καὶ οἱ ἵπποι ἀποστέλλονται τὸ ταχύτερον. Ὡς πρὸς τὸ τίμημα τῶν ὅπλων καὶτῶν ἵππων, τοῦτο θέλει καταβληθῇ εἰς δύο ἐτησίας δόσεις. Ἐπίσης καὶ τὰ παρὰ τῶν ἐν τῷ φρουρίῳ ζητηθέντα θὰ πληρωθῶσι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀνωτέρω καὶ ἀποστολὴν διαταγῶν διατάσσεται ὁ ἀπόπλους κατέργου τὸ ταχύτερον. 1333, Νοεμβρίου 16.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Fo 39to Capta. Eodem die.

Ad litteras preterea rectoris Rethimi, rescribatur eidem suam fidelitatem in agendis ut uidebitur commendando et ortando cum ad ea que in posterum pro nostro honore et bono statu insule sibi utilia uidebuntur.

Ad id uero quid scribit dando soldo feudatarijs et alijs dicti castri etc. Rescribatur eidem, quod considerata fide et bonitate predictorum, intendimus ipsos habere tempore, et loco debito et habili, utiliter et fauorabile commendantes ita quod habebunt, et poterunt contentari.

Super facto autem habendi pecuniam pro soluendo offitialibus et seruentibus, rescribatur quod ad ducham et suum consilium super inde et alijs reccursum habeat, cui specialiter scribimus super inde.

Et scribatur ipsis duche et consiliarijs quod ad requisitionem predicti rectoris, de pecunia pro solutione ipsorum offitialium et seruentum et pro alijs sibi necessarijs debeat ei, sicut poterit et sibi uidebitur prouidere et similiter alijs rectoribus requirentibus de pecuniam prouideant sicut possunt.

Ceterum super litteris rectoris Canee, per quas petit arma et libertatem ultra tenorem sue commissionis in agendis et pecuniam etiam, consulunt, quod mittantur arma sicut captum est, et quod rescribatur eidem qualiter si casus occurreret per quem sibi uideretur aliquid per agendis, nec id posset per suam commissionem, tunc reccurrat ad ducham et suum consilium, quibus omni modo dedimus libertatem, quod non obstante puncto aliquo commissionum possint facere committere et ordinare, quod sibi utilia et necessaria pro nostro honore, occasione istius rebellionis apparebunt, et super hoc sibi mandatum dedimus speciale similiter quoque in facto pecunie ad ipsum ducham et suum consilium habeat reccursum, qui sibi ut peterunt prouidebunt.

Ipsis Duche propterea et consiliarijs mandetur et litteras detur, possendi committere et ordinare, ac libertatem dare ipsi rectori Canee, et alijs nostris rectoribus insule si ruquisiuerint, et si non illud quid sibi uidebitur occasione istius rebellionis pro nostro honore et bono statu ipsorum locorum, aliquo puncto commissionum nostrorum protinus non obstante.

Ad litteras denique pheudatorum Canee, respondeatur, eorum deuotionem et fidem ut conuenit commendando, et ipsos ad meliora in posterum animando. Quod campanam requisitam et magistros petitos, lanceas et arma scilicet, L lanceas, L bacinetas cum slapis, et totidem colaribus latis, et totidem uanis, eis per galeam presentialiter destinamus, equos autem L quos similiter requiuint, emi et parari, et ad ipsos transmitti quamcicius fieri poterit faciemus, quorum equorum et armorum pretium, usque ad duos annos incohantes in kallendis Augusti pro-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ximi, scilicet medietatem in primo anno, et reliquam medietatem in secundo nostro communi debeant restituere et soluere etiam offerunt . . Et sic debeat obseruari et fieri super reliquis antem requisitis per ipsos tamen de facto castri Selini, quam alijs intendimus suo loco et tempore sicut fuerit expendiens prouidere. Ultimo quoque consulunt sapientes, quod galea expediatur et mittatur cum hijs informationis et alijs omnibus que sunt quam cicius et comodius fieri potest.

19

Περὶ καθορισμοῦ τοῦ λιμένος συγκεντρώσεως τῶν στόλων τῶν κρατῶν τῆς ἑνώσεως κατὰ τῶν Τούρκων.

Οἱ Βενετοὶ δείκνυνται ὑποχωρητικοὶ πρὸς διατήρησιν τῆς ἑνώσεως, ἐὰν οἱ σύμμαχοι δὲν συγκατατίθενται, ὅπως λιμὴν συγκεντρώσεως καθορισθῇ, ἡ Χαλκίς. 1333, Νοεμβρίου 18.

F° 39t° N° 294. Millesimo trecentesimo XXXIII, die XVIII Nouembris.

Capta. Quod stemus firmi ad id quid captum est in isto consilio super istis factis, scilicet de scribendo, domini regi Cipri, cum hac additione, quod in dictis litteris mittendis fiat mentio de eo, quid nobis scripsit dominus magister Hospitalis, et quo modo speramus, quod miserit Rodum ambaxatores suos, et se posuitur in unione contra Turchos. Et quod, si non misisset eos, uel si eos misisset, se posuisset in unione predicta in ipsa se ponat sicut pridie captum fuit. Uerum quare non esset bonum quod pro modica differentia unio remaneret, committatur ambaxatori ituro, quod si domini unionis non contentarentur de loco Nigropontis in quo per formam unionis omnes armate similiter esse debant sit contentus de conueniendo in alio loco, in quo maior pars dominorum unionis seu sindicorum suorum, uoluerint concordare. Et detur sindicatus dicto ambaxatori ad plenum super facto mutandi dictum locum, ut dictum est, et etiam in obligando nostrum commune nuntio domini regis Cipri de seruanda pro parte nostra dicta unione si in ipsa se ponere uoluitur, ut speramus—(30) 39.

20

Ὁ σοφὸς Μπεζῖνος Κονταρίνης προτείνει τὴν προσχώρησιν εἰς τὴν ἕνωσιν κατὰ τῶν Τούρκων τοῦ βασιλέως τῆς Κύπρου. Ὁ δὲ εὑρισκόμενος ἐν Κύπρῳ πρεσβευτὴς καὶ οἱ πρεσβευταὶ τῶν ἄλλων συμμάχων νὰ πληροφορήσωσιν ἐὰν κατώρθωσαν νὰ πείσωσι τὸν μάγιστρον τῶν ἱπποτῶν, ὅπως ἐξοπλίσῃ κάτεργον, τὸ ὁποῖον νὰ ἀποσταλῇ εἰς Κρήτην, ἔνθα ἦτο ἀναγκαιότατον λόγῳ τῆς καταστάσεως. Προσδιορισμὸς μισθοδοσίας τοῦ πρεσβευτοῦ.

Οἱ σοφοὶ Πέτρος Ζένος Ἰωάννης Βενιέρης καὶ Ἰωάννης Δάνδολος προτείνουσι διάφορα μέτρα πρὸς συνομολόγησιν τῆς ἑνώσεως ταύτης, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ συμπεριληφθῶσιν ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Κύπρου. 1333, Νοεμβρίου 20.

F° 39t° Millesimo trecentesimo XXXIII, die XX Nouembris.

Ser Besinus Contarenus Sapiens.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ser Besinus Contareno uult supradictam partem quatuor Sapientes cum hac additione. Quod si magister Hospitalis contentus erit de unione, ut captum est, et nuntius domini Regis Cipri non fuitur in Rodo, et uidebitur dicto magistro quod noster ambaxator cum suo nuntio sotiatus ire debeat ad D. Regem Cipri pro bono unionis predicte, tunc ambaxator noster cum nuntio dicti magistri uadat ad D. Regem ad procurandum cum ille pulchris uerbis, que dominationi uidebuntur, quod se ponat in unione predicta. Et si dictus ambaxator ibit ad D. Regem Cipri, scribat nobis per duas manus, et per uiam Crete, et per aliam uiam, que sibi melior apparebit quicquid fecerit, et procurret, quod dictus magister armet unum lignum, qui si poterit obtinere, remittat galeas Venetijs, et uadat in Cipro cum dicto ligno, offendendo quod dicta galea sit necessaria nobis pro factis Crete. Et si dictus ambaxator ibit in Cipro habeat Libras CCC de salario in quatuor mensis, et si ultra stabit, habeat Libras L in mense. Et a die quo recedet de Rodo pro eundo in Cipro de quanto stabit in dicta via, possit expendere grossos XII in die, ultra id quid est captum ad presens.

Ser Petrus Geno, Ser Johannes Uenerio, Ser Johannes Dandulo sapientes.

Quia multis rationibus credibile est quod dominus Rex Cipri libenter se ponet in unione contra Turchos, consulunt, quod si unio firma erit, et D. Rex Cipri non misisset Rodum nuntios suos, uel si eos misisset non se posuisset in dicta unione, committatur ambaxatori ituro, quod ipso expedito a Magistro Hospitalis sicut captum est et remanente firma unione, etiam cum Magistro solo uadat ad D. Regem Cipri, et procurret et solicitet, quod se ponat in dicta unione et in ea ponat illud auxilium armate in mari tenende, que sibi conuenire uidebitur pro augmento fidei, et honore sue Regie Maiestatis non possendo tamen stare in Cipro pro predictis, ultra dies XV. Et quare omnis labor optat premium habeat iste ambaxator Libras CCC in quatuor mensis, et si ultra staret habeat Libras L in mense, et ducat secum quatuor domicellos indutos habeatque unum notarium, unum expensatorem, et unum coquum, et possit expendere soldos III grossorum in die cum notario. Et procuret quod magister predictus, si uoluerit, mittat suos ambaxatores cum ipso, et quod etiam nuntius domini Imperatoris Constantinopolis, si erit Rodi, et uoluerit, uadat cum eo ad dictum Regem, ut dictum factum possit utilius procurari. Et quando etiam dicta unio firma non esset, committatur dicto ambaxatori, quod uadat in Ciprum, et procuret cum dicto Rege, quod dicta unio reformetur, cum dicto Magistro, et cum dicto domino Imperatore, uel cum dicto Magistro solo, et quod in ipsa dictus Rex se ponat, ut superius continetur et quando nec idem Magister, nec dictus Imperator uelent essent in unione predicta, procuret, quod idem Rex solus ponat se in ipsa nobiscum. Et in suo recessu

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

de Rodo pro eundo in Cipro dictus ambaxator scribat nobis quid in Rodo fecerit, quas litteras mittat in Creta, ut de inde nobis per nostrum ducham post modo infra mittantur. Et sit dictus ambaxator capitaneus et rector galee, cum qua ibit, et inter gentem dicte galee faciat rectorem et iustitiam, sicut faciunt nostri capitanei galearum. Et quia non esset bonum quod pro modica differentia, ut supra in parte prima quatuor sapientes usque in finem dicte partis continetur — 22/31.

Ser Marino Baduario sapiens.

Ser Marinus Baduario uult partem predictorum trium sapientium excepto, quod non uult, quod ambaxator iturus uadat in Ciprum, scilicet, si unio firma non esset saltem cum magistro solo.

11. non sinceri 6—14.

21

Fo 41r No 300. Κατ' ἀπόφασιν τῶν εὐγενῶν Νικολάου Μοροζίνη, Νίγρου Τσέλιου, Μαρίνου Καπέλλου, Βερνάρδου Ἰουστινιάνου καὶ Μαρίνου Φαλιέρου ὀφφικιούχων τῆς θαλασσοπλοΐας, τοῦ στόλου τῆς ἑνώσεως κατὰ τῶν Τούρκων καὶ τῆς Ἀδριατικῆς, ἐξοπλίζονται ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἐνδόξου Παρθένου Μητρός Του καὶ τοῦ μακαρίου Μάρκου τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ προστάτου, δέκα κάτεργα πρὸς φρούρησιν τῆς Ἀδριατικῆς, τῆς Ρωμανίας καὶ πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἑνώσεως κατὰ τῶν Τούρκων. Τοῦ ἀνωτέρου στόλου διορίζεται καπετᾶνος μὲ μισθὸν καὶ δικαιοδοσίαν, ὡς εἶχεν ὁ Μαρῖνος Μοροζίνης κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος. Ἐπίσης νὰ ἐκλεγῶσι τέσσαρες Σοπρακόμιτες. 1333, Νοεμβρίου 25.

22

Fo 42r No 312. Ὁ πρεσβευτὴς ὁ ἀποστελλόμενος πρὸς τὸν μαγίστρον τῶν ἱπποτῶν νὰ ἐπιβῇ τοῦ κατέργου τοῦ μεταβαίνοντος εἰς Κρήτην, μὲ δικαιοδοσίαν ρέκτορος ἐπὶ τοῦ κατέργου, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς μεταβάσεως, διαμονῆς ἐν Ρόδῳ καὶ ἐπανόδου. 1333, Νοεμβρίου 29.

23

Ὁδηγίαι εἰς τὸν πρεσβευτὴν τὸν μεταβαίνοντα πρὸς τὸν μαγίστρον τῶν ἱπποτῶν τοῦ Ρόδου. 1333, Νοεμβρίου 29.

Fo 43r Millesimo trecentesimo XXXIII, die XXVIIII Nouembris.

No 315. Capta. Quod committatur ambaxatori ituro ad Magistrum Hospitalis uerba que dicit dominus Marinus Maurocenus de illo domino Turchorum uocato Carmignano, cum quo possit tractari contra Turchos, qui armant, et quod si ex-
5 parte Magistri tangeretur aliquid de dicto facto respondeat et dicat sicut sibi bonum uidebitur, dando spem ad factum, trahendo quicquid poterit ab eo ut in eius reditu plena informatio haberi possit et sciri quid sit agendi in dicto facto. Et si non diceretur ei aliquid pro parte Magistri, dicat ambaxator uerba que dixit nobis noster capitaneus et trahat qucquid poterit, ut supra dictum est.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

24

Fº 43r Nº 321. Δίδεται ἐντολὴ εἰς τὸν πρεσβευτὴν τὸν μεταβαίνοντα παρὰ τῷ πάπᾳ, ὅπως συστήσῃ τὸν πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὴν ἐκκλησίαν του, παριστῶν εἰς τὴν Αὐτοῦ Ἁγιότητα τὴν κατάστασιν, εἰς ἣν περιῆλθε, καὶ τὸν διωγμόν, τὸν ὁποῖον ὑφίστανται ὑπὸ τῶν Τούρκων οἱ Χριστιανοὶ καὶ αἱ χῶραι τῆς Ρωμανίας. 1333, Δεκεμβρίου 6.

25

Fº 45r Nº 340. Ἡ μέταξα Κρήτης καὶ Κύπρου καὶ τὰ κουκούλια μεταφερόμενα εἰς Βενετίαν διατιμῶνται σολδία 50 κατὰ λίτραν. 1333, Δεκεμβρίου 14.

26

Fº 45r Nº 346. Τὰ κάτεργα τὰ μεταβαίνοντα εἰς Κύπρον καὶ Ἀρμενίαν θὰ προσεγγίζωσιν εἰς Κρήτην, ἐξ ἧς θὰ φορτώνωσιν ὅλα τὰ ἐκεῖ ἐμπορεύματα καὶ θὰ μεταφέρωσι ταῦτα εἰς Βενετίαν. Ἐπίσης οἱ ἔμποροι εὑρισκόμενοι ἐν Κρήτῃ θὰ δύνανται νὰ ἐπιβῶσι τῶν ἀφωπλισμένων κατέργων καὶ νὰ ἐπανέλθωσι μετὰ τῶν ἐμπορευμάτων των ἐν Βενετίᾳ, πληρώνοντες 5% ἐπὶ τῆς ἀξίας αὐτῶν. 1333, Δεκεμβρίου 14.

27

Πρεσβεία τοῦ Πάπα εἰς Βενετίαν.
Περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Ἀνατολῆς, ἕνεκα τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Τούρκων.
Νούντσιος ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἐβροδόνου (Yverdon).

1ον Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ σταματήσῃ ἡ ὁρμὴ τῶν Τούρκων, καὶ ποῖα τὰ ἀναγκαιοῦντα μέσα;
Ἀπάντησις Βενετῶν. Βεβαίως ἐὰν ἐπέμβῃ ἡ ἀποστολικὴ βοήθεια, ὑπάρχει ἐλπὶς νὰ ἐμποδισθῇ ἡ ὁρμὴ τῶν Τούρκων, οἵτινες τοσαῦτα διέπραξαν. Ἡ δύναμις αὐτῶν εἶναι μεγάλη ἔν τε τῇ Τουρκίᾳ καὶ ἔτι πέραν. Ἡ γνώμη τῶν Βενετῶν ἦτο ὅτι, ἐὰν ἤθελον ἐξοπλισθῇ 50 οὐζέρια, ἐπὶ τῶν ὁποίων νὰ ἐπιβαίνωσιν 150 κωπηλάται τοὐλάχιστον καὶ 20 ἱππεῖς μετὰ τῶν ἵππων καὶ ἀναγκαίων εἰς αὐτοὺς ὅπλων, καὶ τεσσαράκοντα κάτεργα ἐξωπλισμένα 200 ἀνδρῶν ἕκαστον, θὰ ἦσαν ἀρκετὰ νὰ ἀναχαιτήσωσιν αὐτοὺς καὶ τὰ χριστιανικὰ μέρη τῆς Ρωμανίας νὰ ἐξασφαλισθῶσι. Διὰ τῶν μέτρων τούτων ἡ δύναμις αὐτῶν ἤθελε περιορισθῇ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἤθελε μειωθῇ, ἡ ἀντίστασις, τὴν ὁποίαν ἤθελον προβάλει εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ ἀνακτήσωσι τοὺς Ἁγίους τόπους.

2ον Συνιστᾶται εἰς τοὺς Βενετοὺς νὰ εἶναι εὐνοϊκοί, ὑπερασπίζοντες τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Ρωμανίας.
Ἀπάντησις τῶν Βενετῶν. Παρὰ τὸ μέγα πλῆθος τῶν ἀπίστων, καὶ νῦν καὶ εἰς τὸ παρελθὸν καὶ εἰς τὸ μέλλον ἐννοοῦμεν νὰ ὑπερασπίζωμεν τοὺς Χριστιανούς.

3ον Ἐρωτᾶται, ποίας δυνάμεις δύναται ἡ Βενετία νὰ προτάξῃ πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν ἀνωτέρω;
Ἀπάντησις Βενετῶν. Διὰ τὸν ἅγιον τοῦτον σκοπὸν ἤθελον συνεισφέρει δαπάναις αὐτῶν δέκα κάτεργα μετὰ πληρώματος 200 ἀνδρῶν ἕκαστον ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας. Πλὴν τούτων, θὰ ἦσαν πρόθυμοι νὰ δανείσωσι τὰς ἀναγκαιούσας δαπάνας τῶν ἄλλων δώδεκα οὐζερίων κατ' ἀρέσκειαν τοῦ Πάπα, ἤτοι πρὸς μεταφορὰν ἱππέων καὶ ἵππων καὶ ὅλα τὰ μεταγωγικὰ πλοῖα πρὸς μεταφορὰν τροφίμων καὶ ἄλλων ἐπιτηδείων, διά τε τοὺς ἱππεῖς, τὸν στρατὸν καὶ τοὺς ἵππους. 1333, Δεκεμβρίου 21.

Fº 46r Nº 349. Millesimo trecentesimo XXXIII, die XXI Decembris. 1

Capta. Ad exposita et requisita dominationi super factis Turchorum pro parte Sanctissimi domini Pape per reuerendum uirum dominum Bertrandum

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Archiepiscopum Ebredinensem apostolice sedis nuntium, consulunt concorditer sapientes. Et primo ad primum capitulum per quod petit pro parte domini Pape informari a nobis de uijs et modis quibus posset resisti conatibus Turchorum ipsorum et de equis alijsque necessarijs ad confundendum temeritatem ipsorum, respondeatur eidem quod quamuis ipsi perfidi intulerint christiane fidei miserabiles lesiones et continue sategant ad peiora, tantum certissime est sperandi quod si fauor et auxilium apostolicum se opponet, causator altissimus super oppressionibus fidelium reducet oculos pietatis ac eos a tantis persecutionibus misericorditer liberabit. Et licet perfidorum ipsorum potencia magna sit, tamen in partibus Turchie ultra dominia sunt Turchorum, quorum quodlibet est distinctum, nec posset subito unum alteri auxilium impartiri, propter quod credimus quod usserij quinquaginta, in quorum quolibet essent ad minus homines a remo CXX et equites XX cum equis et armis necessarijs ipsis, et galee quadraginta armate, in quarum qualibet essent homines ducenti, suficienter ad refrenandam seuiciam eorumdem, cum quibus equitibus, usserijs et galeis speramus quod comburerentur omnia ligna infidelium predictorum, cum quibus in christianos sic immaniter moliuntur, et etiam alia sinistra fierent eis, de accipiendis et destruendis eorum terris, et aliter in confusione eorum. Et si predicta fierent, securi essent christicole partium Romanie, et ipsorum agarenorum potencia foret quam totaliter diminuta nec possent fidelibus impedimentum prestare, qui uellent ad acquisitionem intendere terre Sancte. Que omnia celeritatem requirunt, nam cotidie crescit potentia perfidorum, et si prius fuisset in dicto facto prouisum, cum minori exforcio hoc fieri potuisset, et quanto magis tardabitur factum ipsum, tanto magis erit necessaria maior potentia in predictis. Et uellent hec fieri in introitu estatis pro agendorum fructu et bono.

Non sincere 2 non o omnes alij de parte.

Fo46to No350a. Millesimo trecentesimo XXXIII, die XXI Decembris.

Capta. Ad secundum uero capitulum, per quod nos ortatur quod fauorabiles simus circa defensionem et conseruationem christicolarum partium Romanie, consulunt sapientes quod respondeatur quod licet posse nostrum modicum releuet ob potentiam ingentem perfidorum nostrorum, tantum nos exposuimus et presentialiter exponimus et in futurum exponere intendimus tam posse ad defensionem et conseruationem predictam, cum compatiamur zelo fidei in intimis cordis nostri, desolationi christicolarum et partium predictarum, quas ob inuasiones perfidorum ipsorum esse et subiacere conspicimus continue uastitati. Omnes de parte.

Fo46to No350b. Capta. Ad tercium uero capitulum, per quod a nobis exquirit quale et quantum auxilium impartiri uolumus in predictis, consulunt quod respondeatur

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

quod non habendo respectum ad nostram aliquam grauitatem, set solum ad augmentum fidei intendentes et exterminium perfidorum, quod sicut possumus affectamus, offerimus in hoc sancto opere ponere nostris expensis galeas decem armatas cum hominibus ducentis pro qualibet pro mensibus octo. Et ultra hoc offerimus prestare expensas tantum aliorum, quibus apostolice sanctitati placuerit ordinare usserios duodecim pro equitibus et equis ueliendis et tot nauigia, quot possint portare uictualia et alia necessaria pro omnibus equitibus gente et equis predictis expensas aliorum ut superius continetur. Et committantur hec omnia nostris ambaxatoribus ituris ad curiam, qui exponant ea domino Pape ut supra continetur factis predictis uel eorum aliquo ab ipso fuerint requisiti.

Non sincere 8 non 6 omnes alij de parte.

28

Fº 46r Nº 352. Νὰ συστηθῇ εἰς τὸν Πάπαν ὑπὸ τῶν πρεσβευτῶν, οἱ ὁποῖοι πρόκειται νὰ μεταβῶσι παρ' αὐτῷ, ἡ ὑπόθεσις τοῦ υἱοῦ τοῦ Βλασίου Τζένου δουκὸς τῆς Κρήτης ἐκλεγέντος πριμικηρίου Χάνδακος. 1333, Δεκεμβρίου 27.

29

Ἔγραψαν οἱ ρέκτορες ὅτι εὐγενῶν τινων Ἑλλήνων Καλλεργῶν καὶ ἄλλων οἱ συγγενεῖς καὶ τὰ κτήματα περιέπεσαν εἰς χεῖρας τῶν ἐπαναστατῶν καὶ ὅτι ταῦτα ὑπέστησαν, διότι ὑπῆρξαν ἀνέκαθεν πιστοὶ εἰς τοὺς Βενετούς. Ἐπειδὴ ἡ Γερουσία δὲν εἶναι ἐν γνώσει τοῦ ζητήματος, νὰ πληροφορήσωσιν οἱ ρέκτορες ἐν λεπτομερείᾳ. 1334, Ἰανουαρίου 4.

Fº 47r Nº 354. Millesimo trecentesimo XXXIII, die IIII Januarij.

Capta. Cum nostri rectores insule Crete alias et nunc scripserint nobis de certis nobilibus Grecis Kalergi scilicet et alijs, qui suis familijs et bonis in manu rebellium derelictis, in fidelitatis nostre obseruantia constantes fuerunt, propter quod sunt plurimum damnificati, rescribatur eisdem rectoribus, quod cum de sinistris ipsorum fidelium nostrorum, nequaquam informati simus, uolumus quod condicionem et esse dicti facti, et suum apparere nobis debeant per suas litteras denotare. 43.

Ser Johannes Fuscareno uult uerba prima partis predicte, et primo die dicatur rescribatur eisdem rectoribus, quod nos circa huius modi damnificatorum indemnitatem, in quantum decenter fieri poterit, intendentes, uolumus cum de quantitate et qualitate eorumdem damnorum, nequaquam simus informati, quod ipsi nostri rectores debeant superinde examinationem facere, ut eis uidebitur, et nobis illa et suum consilium, silicet de quanto et qualiter eis prouideri posset per suas litteras debeant denotare ut ipsa habita per nos et recepta eorum informatione, ualeamus ad id ut fuerit conueniens facere prouideri.

21 non—non sinceri 3.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

30

Τὰ παιδία τῶν κακούργων ἀρχηγῶν οἵτινες διὰ τὰς πράξεις των ἀπέθανον, αἱ δὲ σύζυγοι αὐτῶν εὑρίσκονται ἐν τῇ φυλακῇ, νομίζομεν σκόπιμον νὰ ἐκτοπισθῶσι τῆς νήσου, ὅπως καταστῶσιν ἐσαεὶ ἐξόριστα μετὰ τῶν μητέρων αὐτῶν, ἐὰν αὗται ἐπιθυμοῦσι νὰ ἀκολουθήσωσι ταῦτα, οὕτω δὲ τοῦ λοιποῦ ἐν τῷ μέλλοντι δὲν θὰ διαταράσσωσι τὸ ποίμνιόν μας. 1334, Ἰανουαρίου 3.

Fº 47r Nº 356. Millesimo trecentesimo XXXIII, die IIII Januarij.

Capta. Scribatur etiam eisdem qualiter audientes quod filij parui illorum sceleratorum capitum, qui suis demeritis exigentibus mortui sunt et uxores in eorum sunt fortia, utile credimus, quod de insula caciantur ipsi paruuli, ita quod perpetuo exules sint de ipsa et matres etiam si eos sequi uolent ne alium nostrum gregem imposterum ualeant deturpare, nunc primum tantum eorum discretioni relinquimus ut sic uel aliter snperinde prouideant et faciant ut eis utilius apparebit.

8 Non 14 non sincere 9.

31

Περὶ ἐξορίας τῶν ὀρθοδόξων καλογήρων ἕνεκα τῆς διαγωγῆς των πρὸς τοὺς Λατίνους. 1334 Ἰανουαρίου 4.

Fº 47r Nº 357. Millesimo trecentesimo XXXIII, die IIII Januarij.

Et quia manifestum est quod caloieri qui aliunde sunt profugi et in dictam nostram insulam aduenerunt, malam doctrinam et uoluntatem contra latinos in suis figmentis et hortationibus seminarunt; scribatur duche et consiliarijs antedictis, quod utile crederemus quod per illum modum cautum et honestum qui fieri posset cum minori scandalo nunc et quando eis uideretur et quomodo suaderent caloieros forenses facere exire de insula et ordinarent quod de cetero aliquis caloierus non ueniret in ipso cum simus etiam quod ipsi tamquam prouidi uiam inuenirent aptam et sine scandalo ad hanc nostram intentionem implendam tantum quia de omnibus que sunt necessaria ad conseruacionem status pacifici insule, sunt plenius informati, relinquimus in ipsorum arbitrio quod in facto predicto in totum faciant, sicut eis pro bono statu insule inuenerit opportunum.

Ser Johannes Fuscareno uult quod pars predicta committatur duche et consiliarijs Crete, ut superius continetur, non relinquendo aliquid in arbitrio ipsorum.

15 De parte 7 non 0 non sincere 2.

32

Περὶ ἐπισκευῆς τοῦ φρουρίου Σελήνου. 1334, Ἰανουαρίου 4.

Fº 47r Nº 358. Millesimo trecentesimo XXXIII, die IIII Januarij.

Capta. Insuper quia per omnes asseritur quod reparatio castri Selino et de nouo constructio est necessaria* pro bono statu insule, consulunt sapientes quod

* G. Gerole Monumenti κτλ. Τόμος Α. Μέρος Ι. σ. 223 σημ. 4.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

scribatur duche et consiliarijs Crete, quod ad constructionem et reparationem huiusmodi intendant et studeant solicite ut oportet dantes operam quod ipsum castrum constructum fuerit et reliqua castra custodiantur et bene.

33

Fo 47r No 359. Ἀφοῦ ἡ νῆσος εἰρήνευσε καὶ ἐξεκαθαρίσθη τῆς κακίας τῶν ἐπαναστατῶν, οἱ ἐν Κρήτῃ βαλλιστάριοι δὲν εἶναι πλέον ἀναγκαῖοι. Ὁ Δοὺξ καὶ οἱ Σύμβουλοι νὰ φροντίσωσι διὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν εἰς Βενετίαν. 1334, Ἰανουαρίου 4.

34

Νὰ δοθῶσιν εἰς τὸν Ἰωάννην Καλλέργην αἱ 300 λίτραι γροσίων, αἱ ὁποῖαι τῷ εἶχον ἀποσταλῆ, ἀλλ' ἐκρατήθησαν ὑπὸ τοῦ Δουκός, ὅστις ἀμφέβαλλε περὶ τῆς πίστεως τῶν υἱῶν του. 1334, Ἰανουαρίου 4.

Fo 47to Millesimo trecentesimo XXXIII, die IIII Januarij. 1

Capta. Ceterum quia manifeste conspicimus bona opera facta in hijs factis contra rebelles per filios ser Johannis Kalergi, creditur curiale quod obseruetur quod promissum fuit per nostrum dominium dicto Johanni, silicet quod ille trecentum libre grossorum, sibi per nos misse, quas ducha noster retinuit, dubitans in illo principio de suis filijs antedictis, consignentur eidem non obstante eo quod superinde per galeam per nos scriptum est, ipso obseruante id quod propterra promisit et dante debitam et ordinatam plezariam, qui denarij ad partes illas mittantur per galeas unionis, que in proximo nauigabunt. 9

35

Ὁ Ἐμμανουὴλ Ὑαλινᾶς, ἰδιοκτήτης ἀκινήτου ἐν Χάνδακι ἐν τῇ συνοικίᾳ τῶν Ἰουδαίων, ζητεῖ τὴν ἄδειαν, ὅπως ἐνοικιάσῃ ταύτην εἰς Ἰουδαίους. Ἡ Γερουσία ἀναθέτει εἰς τὸν Δοῦκα καὶ τοὺς Συμβούλους Κρήτης, ὅπως ἐνεργήσωσι συμφώνως πρὸς τὸ δίκαιον. 1334, Φεβρουαρίου 28.

Fo 52r No 402. Millesimo trecentesimo XXXIII, die ultimo Februarij. 1

Capta. Cum Hemanuel Jalina noster fidelis de Candida nobis exposuerit quod habet quamdam suam proprietatem positam in ciuitate Candide iuxta iudeos extra confinia determinata, inter que iudei predicti secundum ordinem nostrum stare et habitare debent et quod sui circauicini, qui habent suas proprietates iuxta proprietatem ipsius Manuelis, que proprietates dictorum circauicinorum sunt eciam extra confinia dictorum iudeorum, de gratia nostra ipsas suas proprietates affictauerunt dictis Judeis et continue affictant, et ipse iamdiu de dicta sua proprietate non potuit habere aliquam utilitatem. Et propterea nobis supplicauerit quod sibi concedatur de gratia speciali, quod dictam suam proprietatem possit affictare iudeis predictis. Uadit pars quod scribatur nostro duche et consiliarijs Crete quod in dicto facto fatiant sicut eis iustum et conueniens apparebit, et sic consulunt rectores olim Candide. 13

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

36

Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Ἰάκωβον Μοροζίνην νὰ ἐπιβῇ ἐπὶ τοῦ στόλου τῆς ἑνώσεως. 1334, Μαρτίου 7.

Fº 52to Nº 406. Millesimo trecentesimo XXXIIII, die VII Marcij.

Capta. Quod uir nobilis ser Petrus Geno capitaneus unionis possit secum conducere uirum nobilem Jacobum Mauroceno, qui alias cum domino Marino probe et uiriliter se gessit contra Turchos loco alterius dominorum hominum maris quos secum conducere potest et si consilium etc.

37

Fº 52r Nº 409. Ἐπιτρέπεται ὡσαύτως εἰς τὸν Πέτρον Γεώργιον κομερκλάριον Κρήτης. 1334, Μαρτίου 7.

38

Fº 53to Nº 424. Ὁ Πέτρος Βάλβης ἔλαβε παρὰ τοῦ πρεσβευτοῦ Ἰωάννου Κορνάρου δι' ἀγορὰν ἵππων 2000 ὑπερπύρων, εἰς δάνειον δὲ καὶ λόγῳ χάριτος παρὰ τῆς Βενετίας ἑτέρας 2000 ὑπερπύρων. Ταῦτα ὤφειλε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν Κορνάρον ἐντὸς δύο ἐτῶν. Ἀποφασίζεται, ὅπως τὰ ὀφειλόμενα ὑπὸ τοῦ Πέτρου Βάλβη συμψηφισθῶσι ὑπὸ τῶν ὀφφικιούχων τῆς θαλασσοπλοΐας, μεθ' ὅσων ἔχει λαμβάνειν ἐκ ταξειδίων καὶ ἄλλων ὀφειλομένων εἰς αὐτόν. 1334, Μαρτίου 14.

39

Fº 54r Nº 426. Παρατείνεται ἡ προθεσμία τῆς ἀναχωρήσεως τῶν πλοίων τῶν μεταφερόντων ἐμπορεύματα ἐκ Κρήτης ἐπὶ ἕνα μῆνα, ἤτοι ἀντὶ τοῦ τέλους Ἀπριλίου μέχρι τέλους Μαΐου, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ἐξελεγχθῶσι ὑπὸ τῶν ταμιῶν Κρήτης. 1334, Μαρτίου 14.

40

Περὶ συνομολογήσεως δανείου 300 λιτρῶν γροσίων μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀνδρέου [Καλλέργη ;] πρὸς συμβιβασμὸν μετὰ τῶν πιστωτῶν του, ὅπως μὴ ἀπολέσῃ τὰ κτήματά του. Ἡ πληρωμὴ τοῦ δανείου ἐνεργηθήσεται διὰ 47000 μουτζουρίων σίτου εἰς ἐτησίας δόσεις 6000 μουτζουρίων. 1334, Μαρτίου 14.

Fº 54r Nº 427. Millesimo trecentesimo XXXIIII, die XIIII Martij.

Cum sit nobis expositum pro parte commissariorum quondam ser Alexij, quod dictus Andreas ad eius obitum fuit repertus grauatus maximo onere debitorum et quod oportuit eos ne bona et possessiones dicti Andree uenderentur grecis, set potius conseruarentur filio dicti quondam Andree, qui natus fuit post patris decessum se concordare cum creditoribus eius et inuenire plezios quam melius potuerunt non sine multo grauamire filij antedicti. Et propterea supplicauerint nobis quod pro conseruatione pueri et bonorum eius dignaremur eis prouidere de aliqua pecunie quantitate nomine pueri prelibati, accipiendo pro dicta pecunia frumentum pro illo precio, quod nobis conueniens uideretur. Uadit

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

pars quod attenta fidelitate dicti quondam Andree et suorum firmetur mercatum cum eis, nomine dicti pueri hoc modo, quod dentur sibi de camera nostra frumenti libras trecentum grossorum, que mittantur eis per galeas proxime nauigaturas armatas in Ciprum et Armeniam, pro quibus denarijs dare debeant nostro communi mensuras XLVII mille frumenti in Candida, boni et mercadantis omnibus suis expensis, non existente in eo frumento de mauroterra; dando mensuras sex mille omni anno, silicet statim dare teneantur dictas mensuras VI mille pro primo anno et sic successiue usque ad complementum dicte quantitatis; dando bonam et sufficientem plezariam de sic seruando tam de denarijs quam de frumento dando. Et hoc secundum consilium offitialium frumenti, qui hec consulunt, dicentes quod hoc modo frumentum ueniet, yperpera XV centenario mensurarum, habente nostro prode, quod soluit de denarijs antedictis.

41

Ἀπάντησις δοθεῖσα εἰς τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Πάπα, κομισθείσας ὑπὸ τῶν πρεσβευτῶν του.

Πρόκειται περὶ τῆς συμβολῆς τῶν Βενετῶν εἰς τὴν ἕνωσιν κατὰ τῶν Τούρκων, τὴν ὁποίαν εἶχον ὑποσχεθῆ, ὅτε ἀπήντησαν εἰς τὸ τρίτον ἐρώτημα τῆς πρεσβείας τῆς 21 Δεκεμβρίου 1333, ἀριθ. 27 τοῦ παρόντος βιβλίου. 1334, Ἀπριλίου 3.

F° 57r

N° 442. Millesimo trecentesimo XXXIIII, die III Aprilis.

Capta. Examinatis litteris ambaxatorum de Curia et responsione domini Summi Pontificis ei data, ac litteris apostolicis intellectis et hijs que ad factum pertinent, uisis et discussis, consulunt sapientes concorditer et sic uadit pars.

Quod cum ipse dominus Papa per litteras suas huiusmodi hortetur istud dominium ad faciendum non tangit ipsum dominium secundum tractata inibi, si secundum responsionem prefatam Summi Pontificis et requirat responsionem nostram ad hoc; rescribatur eidem domino Pape quod nos omni debita reuerencia suis susceptis litteris et intellectis confestim deliberauimus ad nos aliud habentes responsionem, quantumcumque simus multipliciter sumptuosis laboribus fatigati, parare pro anno presenti iuxta responsionem ipsius ob zelum fidei et sue reuerenciam sanctitatis galeas decem et ipsas bene furnitas ordinabimus esse effectu in loco et tempore ordinato, silicet per totum mensem maij proximi in insula Nigropontis, ut ibidem cum suis et alijs ordinatis ut respondit conueniant sint et faciant que sint ad dei laudem et confusionem Turchorum perfidie iniquorum mansure per tempus stabilitum ad dictum seruicium quantum pro anno presenti in nomine Jesu Christi. Speramus enim indubie quod et relique pro isto anno ordinate secundum suam responsionem ipso tempore erunt inibi preparate. Pro anno quoque uenturo immediate similiter parati indefinienter sumus facere

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

prout responsio eius continet, silicet armare decem galeas et mittere pro specificatione terminis in subsidium antedictum. Uerum quia uotum et intencionem domini regis Francie et aliorum nominatorum in sua responsione huiusmodi, quantum pro ipso anno ueniente scire nequimus instinctu fidei moti suam sanctitatem suppliciter exhoramus; ut sic prouidere et ordinare dignetur quod et ipsa et cerius nominari ponant et adimpleant, quod responsio sue clemencie continet et ad tempus et pro tempore ordinato. Et quod superinde quantum silicet pro ipso proximo subsequenti anno per suam benignitatem taliter et sic in tempore informemus quod possimus et parare et mittere pro ipso anno quod est dictum et secundum suam responsionem premissam cum ut est dictum pro fidei orthodoxe obsequijs et sue sanctitatis reuerencia ad premissa omnia iuxta suam responsionem eficaciter et formaliter nos quantum reperiet preparatos notificetur etiam sue Sanctitati qualiter domino regi Francie nostram scribimus intencionem presentem.

Scribatur preterea regi Francie generaliter recepimus litteras apostolicas huiusmodi et responsionem ipsius domini pape intelleximus super dicto facto nostro ambaxatori in scriptis exhibita. Et quod pro anno presenti parati sumus facere et armare decem galeas iuxta dispositionem et tractatum apostolicum iam ut est dictum nostro ambaxatori in scriptis data. Et mittere illas bene furnitas ad tempus et terminum et pro termino ordinato. Et quod facere immediate a mo similiter erimus parati mittere secundum dictam responsionem Summi Pontificis galeas similiter decem, notificato tamen prius nobis tempore congruo per eumdem dominum papam, qualiter sua sanctitas et maiestas regia et reliqui nominati erunt ad promissum tempus et debitum preparari ut et nos pro ipso anno ueniente similiter mittere ut predicitur ualeamus, et notificetur eis qualiter mittimus domino pape nostram intentionem presentem.

Ex nunc uero mandetur capitaneo unionis et Culfi quod studeant ad inuicem se inuenire in insula Nigropontis, ita quod sint ibi per totum mensem maij proximi pro seruitio prelibato, de quo ut expedit informatum. Et si in ipso termino et tempore galee domini Summi Pontificis et regis Francie que sunt uni et ille decem magistri Hospitalis et cetere ante responsionem contente papali ibi adfuerint, uel saltim ille Summi Pontificis et regis Francie et prelibati Magistri, secum sint et exequantur et faciant quod poterunt pro exterminio Turchorum. Si uero non fuerint ipse predicte in loco et tempore ac termino prelibatis, reuertantur quatuor de Culfo ad suam custodiam ordinatam, sex reliquis remanentibus prout ante. Uerum si redeuntes ipse quattuor reperierunt ipsas predictas, Pape, scilicet Regi et Magistro uel aliter sciuerit, quod transiuerint uel iuerint ad insulam

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Nigropontis reuertantur cum eis ad Capitaneum unionis et ibi sint cum alijs nostris predictis et faciant quod est dictum donec aliud ei duxerimus ordinandum. 58

42

Μετὰ τὴν συμφωνίαν μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Πάπα ἡ Γερουσία ἐκδίδει διαταγὰς διὰ τὴν κινητοποίησιν τοῦ στόλου τῆς ἑνώσεως, διαχειμάσαντος ἐν Εὐβοίᾳ, συμφώνως πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τῶν Βενετῶν, διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς νήσου. Πρὸς ἐνίσχυσιν δὲ τοῦ στόλου τούτου διατάσσεται ἡ διοίκησις Κρήτης, ὅπως προετοιμάσῃ τρία κάτεργα ἐντὸς δύο μηνῶν καὶ τέταρτον ὁ Βάϊλος Εὐβοίας, τὰ ὁποῖα θὰ τεθῶσιν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Καπετάνου τῆς ἑνώσεως. 1334, Ἀπριλίου 7.

Fº 57to No 443. Millesimo trecentesimo XXXIIII, die VII Aprilis. 1

Capta. Cum ut scitis captum sit quod nostre galee unionis et Culfi ad inuicem se reperiant in insula Nigropontis ita quod ibi sint per totum mensem maij proximi ut possint cum alijs ordinatis secundum responsionem domini Pape conuenire et intendere ad persecucionem Turchorum etc.; et necessarium sit de facto custodie culfi prouidere, ne sic remaneat disfurnitus. Uadit pars quod cum nauibus et aliter quam citius fieri poterit, scribatur duche et consiliarijs Crete, quod arment solicite tres galeas per duos menses cum uno nobile deinde pro capite earum quod habent libras tres grossorum in mense pro sua prouisione secundum usum. Et ipsas cum omni solicitudine ad nostrum capitaneum unionis destinent; ita quod sint ad ipsum in insula Nigropontis per totum mensem maij proximi uel quam citius poterunt dante Deo. Et similiter scribatur baiulo et consiliarijs Nigropontis quod ibi arment unam quartam galeam, ita quod sit inibi parata et armata per totum mensem maij proximi antedictum, que quidem quatuor galee scilicet Crete et Nigropontis debeant esse cum ipso nostro capitaneo unionis et sibi totaliter obedire pro adimplendo quod est ordinatum de persecucione Turchorum. Interea autem sint et remaneant galee quatuor Culfi, que iam ut est dictum debent esse per totum mensem maij in insula Nigropontis cum ipso capitaneo unionis donec ille quatuor antedicte de Creta scilicet et Nigropontis ad ipsum uenerint ut est dictum, set uenientibus ipsis quatuor et copulatis cum ipso capitaneo unionis, quatuor nostre ad Culfum deputate, statim ad suam custodiam reuertantur et prouideant de pecunia mittenda pro dicto soldo uel aliter prouideatur ut possit dari dictos soldos sicut uidebitur dominio, intelligendum etiam quod si dicte galee armande steterint ultra dictos duos menses pro dicto seruicio, quod satisfiat eis per ratam.

6 non.—10 non sinceri.

43

Fº 70to No 543. **Ὁ ἐκλεγεὶς Δοὺξ Κρήτης Πέτρος Ζένος νὰ μεταβῇ εἰς Κρήτην διὰ τοῦ στόλου τῆς ἑνώσεως,**

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὅταν οὗτος ἐπανέλθῃ ἐν Βενετίᾳ καὶ ἐκπλεύσῃ ἐκ νέου. Ὁ δὲ προκάτοχος αὐτοῦ Βλάσιος Ζένος νὰ ἐπανέλθῃ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. 1334, Ἰουλίου 3.

44

Fo 71to No 552. Συγκαλεῖται ἡ Γερουσία εἰς συνεδρίασιν τὴν προσεχῆ Πέμπτην πρὸς συζήτησιν ὑποθέσεων τῆς Κρήτης. 1334, Ἰουλίου 4

45

Fo 71to No 553. Ὁ Παῦλος Ντὲ Μέτζος (De Medio) δύναται νὰ ἐπανέλθῃ μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ τῶν πραγμάτων του διὰ πλοίου τῆς ἑνώσεως ἢ τοῦ στόλου τῆς Ἀδριατικῆς. Πρὸς τοῦτο διατάσσονται ὁ καπετᾶνος τῆς ἑνώσεως καὶ ὁ καπετᾶνος Ἀδριατικῆς. 1334, Ἰουλίου 7.

46

Πρεσβεία 1334. Α΄. Τιμαριούχων Χανίων. Β΄. Τιμαριούχων Ρεθύμνου.

Περὶ διαφόρων ζητημάτων.

2ον Αἰτοῦνται τὴν ἀναβολὴν τῆς καταβολῆς τῶν 50000 μουτζουρίων σίτου, τὰ ὁποῖα ὑποχρεοῦνται, νὰ παραδώσωσι διὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἢ τοὐλάχιστον νὰ καταβάλει τὸ ἥμισυ.
Ἀπαντᾶται. Παραχωρεῖται ἡ ἀναβολὴ τῆς παραδόσεως τοῦ ἡμίσεος. Ἐκ τοῦ ἡμίσεος τούτου, ἤτοι 25000 μουτζουρίων, τὸ ἥμισυ θέλει παραμείνει ἐν Χάνδακι, ἐὰν ἔχουσιν ἀνάγκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ θὰ ἀποσταλῇ εἰς Μεθώνην καὶ Κορώνην.

3ον Αἰτοῦνται, ὅπως ὁ ἔξωθεν τῆς νήσου εἰσαγόμενος οἶνος ἐν Χανίοις πληρώνῃ δασμὸν 25%.
Ἀπαντᾶται ὅτι ἐπ' αὐτοῦ δὲν ἐγκρίνεται νεωτερισμός.

4ον Αἰτοῦνται, ὅπως οἱ δουλοπάροικοι Χανίων ἢ ἐξ ἄλλων μερῶν οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμοῦσι νὰ κατοικήσωσιν ἐν Χανίοις ἢ ἐν τῇ περιοχῇ αὐτῶν ἀπελευθερῶνται τῇ καταβολῇ ὑπερπύρου ἐτησίως.
Ἀπαντᾶται, ἀφ' οὗ συνεζητήθη ἡ ὑπόθεσις, ὅτι οὐδεὶς νεωτερισμὸς ἐπιτρέπεται, διότι ἡ νῆσος ἅπασα ὑπάγεται εἰς μίαν κυριαρχίαν, ἅπαντες δὲ οἱ ὑπήκοοι πρέπει νὰ εἶναι ἴσοι ἀπέναντι αὐτῆς. Ἐὰν δὲ ἤθελον ἀπελευθερωθῆ οἱ δουλοπάροικοι οἱ ἐρχόμενοι νὰ κατοικήσωσιν ἐν Χανίοις, ἅπαντες οἱ δουλοπάροικοι θὰ ἐζήτουν τὴν ἀπελευθέρωσίν των, ὅπερ θὰ ἦτο ἐπιζήμιον διὰ τὰς κοινότητας. Ἐὰν δὲ δὲν ἤθελον ἐλευθερωθῆ, ἤθελεν ἀναφυῆ μεταξύ των διχόνοια.

5ον Αἰτοῦνται νὰ ἀποζημιωθῶσιν οἱ ἵπποι τῶν τιμαριούχων, οἵτινες ἀπωλέσθησαν ἐν πολέμῳ.
Ἀπαντᾶται ὅτι εἰς τοὺς τιμαριούχους, οἵτινες καθῆκον ἔχουσι νὰ ὑπερασπίζωνται τὴν περιοχήν των καὶ νὰ τελῶσι τὰς τιμαριωτικὰς ὑποχρεώσεις των συνεισφέροντες ἵππους, οὐδεμία ἀποζημίωσις ὀφείλεται. Εἰς δὲ τοὺς μὴ τιμαριούχους οἵτινες ἀπώλεσαν τοὺς ἵππους των κατὰ τὸν παρόντα πόλεμον, ὀφείλεται ἀποζημίωσις.

6ον Αἰτοῦνται τὴν ἐπισκευὴν τῆς στοᾶς ἥτις ἀπειλεῖ κατάρρευσιν.
Ἀπαντᾶται, ὅτι θὰ δοθῇ ἐντολὴ εἰς τὸν ρέκτορα, ὅστις πρόκειται νὰ μεταβῇ εἰς Χανία, ὅπως δύναται νὰ δαπανήσῃ πρὸς ἐπισκευὴν τῆς στοᾶς ὑπέρπυρα ἑκατὸν ἐπὶ πλέον τῶν ὅσων ἐπιτρέπεται εἰς αὐτὸν συμφώνως πρὸς τὰς ἐντολάς του.

7ον Αἰτοῦνται, ὅπως οἱ δουλοπάροικοι, οἱ ὁποῖοι παρέμειναν πιστοὶ εἰς τὴν Βενετίαν παρὰ τὴν θέλησιν τῶν κυρίων των, ἐλευθερωθῶσιν.
Ἀπαντᾶται, ὅτι ἐπειδὴ δὲν εἶναι γνωστὸς ὁ ἀριθμὸς τῶν δουλοπαροίκων τούτων, ἂν καὶ ἠρωτήθησαν πρὸς τοῦτο οἱ πρεσβευταὶ Χανίων, οὐδὲν δύναται νὰ γίνῃ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

8ον Αἰτοῦνται, ὅπως ἀπελευθερωθῇ ἡ περιοχὴ ἡ εὑρισκομένη πέριξ τοῦ φρουρίου Κισσάμου, πρὸς ἀνέγερσιν πόλεως ἱκανῆς, διὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ φρουρίου.

Ἀπαντᾶται ὅτι ἐπαφίεται εἰς τὸν ρέκτορα Χανίων νὰ ἐνεργήσῃ τὸ συμφερώτερον.

9ον Αἰτοῦνται τὴν ἀποστολὴν 50 ἵππων ἐξ Ἀπουλίας ὡς ἀπεφασίσθη.

Ἀπαντᾶται ὅτι διατάσσεται ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀποφάσεως.

10ον Αἰτοῦνται τὴν ἀποζημίωσιν τῶν πτωχῶν ἰδιοκτητῶν, τῶν ὁποίων αἱ οἰκίαι κατηδαφίσθησαν κατὰ τὸν πόλεμον, πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ μέρους.

Ἀπαντᾶται. Νὰ ἀποζημιωθῶσι αἱ οἰκίαι ἐκείνων, οἵτινες ἔκτισαν ταύτας ἀδείᾳ τῆς κυριαρχίας.

Β. Τιμαριούχων Ρεθύμνου.

2ον Αἰτοῦνται, ὅπως ἐκ τῶν τιμαριούχων Χανίων ἐκλέγωνται καστελλᾶνοι Μυλοποτάμου καὶ δικασταὶ Σιβριτῶν οὐχὶ δὲ ὡς διετάχθη καστελλᾶνοι Μυλοποτάμου ἢ δικασταὶ Σιβριτῶν.

Ἀπαντᾶται, ὅτι ὀφείλουσι νὰ ἀρκεσθῶσιν εἰς ὅ,τι ἔχουσι.

3ον Αἰτοῦνται, ὅπως τρία τιμάρια πεζῶν, ἀνήκοντα εἰς τέσσαρας ἐπαναστάτας, οἵτινες ἐφονεύθησαν ὑπὸ τῶν Ρεθυμνίων, δοθῶσιν εἰς Ρεθυμνίους τιμαριούχους, συμφώνως πρὸς τὰς προκηρύξεις τοῦ Δουκὸς καὶ τῶν Συμβούλων.

Ἀπαντᾶται ὅτι θέλει γραφῆ εἰς τὸν Δοῦκα καὶ Συμβούλους Κρήτης καὶ τὸν ρέκτορα Ρεθύμνου, ὅπως, ἀφ' οὗ ἐξετάσωσι, διανείμωσι τὰ τιμάρια ταῦτα μεταξὺ τῶν φονέων.

1° Ambaxata feudatorum Canee.

Fo 72r No 555-556. Millesimo trecentesimo XXXIIII, die VII Julij.

Capta. Super capitulo secundo ambaxate uniuersitatis feudatorum Canee per quod petunt sibi fieri remissionem pro isto anno de mensuris L mille frumenti, quas communi nostro pro hoc anno dare tenentur uel saltem de medietate, consulunt concorditer sapientes, quod eis fiat remissio de medietate dicti frumenti, dantibus ipsis aliam medietatem frumenti predicti, per quam solutionem rem habent, de quibus mensuris XXV mille frumenti dandis, medietas remaneat in Candida, si illis de Candida necessaria fuerit et alia medietas mittitur Coronum et Mothonum, pro furnitione locorum ipsorum, si castellani nostri mittent acceptum medietatem predictam. Et sic scribatur duche et consiliarijs Crete et rectori Canee quod debeant obseruare.

De parte 56—non 2—non sincere 2.

Capta. Super capitulo tercio ambaxate predicte per quod petunt quod uinum quod de extra insulam conducitur in Canea soluere debeat XXV pro centenario, consulunt Sapientes quod super hoc nouitas nulla fiat.

56—non 4—non sincere 0.

Super quarto capitulo per quod petunt quod uillani communis de Canea et alijs locis, uolentes habitare in terra et burgo Canee sint franchi a solutione yperperi, consulunt ser Petrus Bragadinus et ser Petrus Contarino quod adimpleatur in hoc et fiat secundum requisitionem dictorum fidelium nostrorum cum id quod

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

commune percipit a dictis uillanis modicum sit et erit hoc causa animandi eos promtius in fidelitate dominationis.

Capta. Ser Marinus Mauroceno, ser Andreas Cornario ser Johannes Mauroceno consulunt quod in dicto facto nouitas nulla fiat, cum insula tota sit una dominatio, et omnes subditi equaliter debeant tractari et quando isti uillani francharentur, alij etiam uillani peterent francari et si omnes deberent franchari rediret in damnum comunis et si non francharentur esset causa inducendi inter eos scandalum et errorem.

49—non sincere 4.

Capta. Super quinto capitulo, per quod petunt quod fiat satisfactio de equis feudatorum et aliorum, mortuis in guerra, consulunt concorditer sapientes, quod cum predicti feudati teneantur cum suis personis, equis et armis defensare loco sibi concessa, non sit eis facienda satisfactio supradicta, uerum quia petitur quod fiat satisfactio certis hominibus non feudatis, qui amiserunt equos suos in dicta guerra, pro honore dominationis, consulunt dicti sapientes quod dictis hominibus non feudatis, qui de uoluntate dominationis exierunt ad guerram, et amiserunt suos equos, fiat eis de ipsis equis satisfactio congrua, sicut uidebitur duche et consiliarijs Crete et rectori loci, in quo fieri debebit dicta satisfactio uel maiori parti.

52 de parto—non 4—non sincere 4.

Capta. Super sexto capitulo per quod petunt quod lobium communis Canee quod minatur ruinam debeat reparari, consulunt concorditer sapientes quod detur licencia rectori Canee ituro proxime, quod possit expendere pro reparatione dicti lobij yperpera centum, ultra id quod potest per formam sue commissionis.

Omnes de parte.

Capta. Super septimo capitulo per quod petunt quod illi uillani eorum rebellium qui contra uoluntatem suorum dominorum remanserunt in fidelitate dominationis, debeant franchari; consulunt concorditer sapientes quod cum ignorentur quantitatem qualitatem dictorum uillanorum et super hoc interrogauerint ambaxatores Canee et ab eo minime poterint informari, non sit pro nunc impediendi de isto facto.

De parte 53—non 5—non sincere 1.

Fo 72to Capta. Super octauo capitulo, per quod petunt quod franchetur tanta terra feudatorum, que est circa castrum Kissami pro fatiendo burgum quanta erit opportuna et ubi uidebitur pro securitate castrorum restaurando feudatis, quibus ipsa terra accepta fuerit ut iustum fuerit pro commune; consulunt concorditer sapientes quod committatur duche et consiliarijs Crete et rectori Canee, quod fiant in dicto facto, sicut eis uisum fuerit opportunum.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Non 1—non sincero 0—de parte 59.

Super nono capitulo, per quod petunt quod pars alias capta in isto consilio de equis L mittendis Cretam de partibus Appulie executioni mandetur; consulunt concorditer sapientes quod dicta pars sicut capta fuit executioni mandetur.

Capta. Super decimo capitulo per quod petunt quod quedam domus quorumdam pauperum de Kissamo et Bicorna que tempore guerre de uoluntate dominationis ibidem fuerunt prostrate pro securitate locorum illorum satisfieri debeant pauperibus quorum erant; consulunt concorditer sapientes quod per ducham et consiliarios Crete et rectorem Canee uideatur de domibus in dictis locis hedifficatis cum uoluntate dominationis et de eis si prostrate fuerunt per predictos prouideatur sicut eis uidebitur consideratis prius condicionibus cum quibus date fuissent domus antedicte. De alijs uero, que fuissent hedifficate sine licentia dominationis nichil (?) se impediant. Et committatur duche et consiliarijs Crete et rectoribus Canee et Rethimi quod taliter ordinetur quod de cetero hedifficentur domus in aliquo locorum huiusmodi absque licentia dominationis.

2° Ambaxata feudatorum Rethimi.

Capta. Super secundo capitulo uniuersitatis feudatorum Rethimi per quod petunt quod sicut per nos est firmatum a paruo tempore citra, quod de dictis feudatis fieri debet continue uel castellanus Milepotoni uel judex in Siuritis, ita semper fiant de ipsis feudatis et castellanus Milepotemi et judex Siuritorum, consulunt concorditer sapientes quod nulla fiat nouitas superinde, cum satis eis suffitiat id quod habent.

Non 2—non sinsere 1—de parte 57.

Capta. Super tercio capitulo, per quod petunt quod tres seruentarie quatuor rebellium qui mortui fuerunt per ipsos de Rethimo deueniant in ipsos feudatos de Rethimo secundum banna facta per nostrum ducham et consiliarios Crete; consulunt concorditer sapientes quod committatur duche et consiliarijs Crete et rectori Rethimi, quod uideant, ordinent et distribuant dictas seruentarias inter illos qui interfecerunt neci dictorum rebellium sicut eis uel maiori parti eorum uidebitur.

Omnes de parte.

47

Περὶ ἀκυρώσεως ἀγοραπωλησίας γενομένης εἰς βάρος τοῦ Δονάτου Ντὲ Γρίπια ἐκ Ρεθύμνου, λόγῳ ὑπερμέτρου ζημίας τοῦ ἰδιοκτήτου. 1334, Ἰουλίου 27.

F° 76r

N° 586. Millesimo trecentesimo XXXIIII, die XXVII Julij.

Capta. Cum Donatus de Grippia de Rethimo exposuerit quod sue posses-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

siones posite in Rethimo uendite fuerunt ceteris creditoribus suis ad terminum annorum XVII pro yperperis LXXV in anno ex computandis de creditis eorum de mandato nostrorum rectorum que redebant et rediderunt annuatim yperpera VI centum LXXXII et propterea supplicauerit dictam uendicionem ut pote iniustam resindi debere et per scripturas missas de mandato dominationis de Rethimo. Super dicto facto clare constet quod uendite fuerunt in Candida nouem seruentarie dicti denari de mandato ser Nicolai Zane tunc duche Cretensi existente rectore Rethimi contra ser Johannem Dandulo de quibus solum quatuor seruentarie fuerunt stridate licet cum stridacio secundum consuetudine deinde necessaria foret. Et quod introitus dictarum nouem seruentariarum uenditi fuerunt, creditoribus predictis per totum dictum tempus annorum XVII pro yperperis MCCLXXXXI et prouentus ipsarum ualuit annuatim yperpera DCLXXXIIII grossa II non tamen deducendo expensas uarnitionum ipsarum nouem seruentariarum que sunt annuation yperpera LXXXX uel circa, sicut habetur per examinacionem scripturarum ipsarum ponende centum mensurarum frumenti yperpera XV; et centum mensurarum ordei yperpera VII et centum mistatorum uini yperpera VIII. Et ponendo reliquos redditus seruentariarum ipsarum, sicut sunt redditus uillanorum, datia caneschi, angarie seminacionum et messionum, affictus domorum et introitus arborum et pascuorum sicut semper predicta reddiderunt et reddunt ad presens. Ex quibus omnibus clare patet quod dictum factum non iusto modo processit et uidetur esse inauditum et quasi abhominabile et crudele dare tot redditus pro tam parua quantitate nec debet uel potest credi quod aliter processerit dictum factum, nisi quod in hoc rectores nostri fuerunt decepti. Et quamquam factum ipsum pro nostro honore reformacionem requirat, nisi aliud in contrarium opponatur, quod non apparet ex scriptis missis ex Rethimo supradictis, tamen quia non est iustum quod procedatur in aliquo tali casu nisi presentibus partibus uel legibus saltim citatis pro comodo ambarum partium et ut iustius dictum negocium terminetur, quod ubi celebrata fuit dicta uenditio haberi deberet omnis informatio opportuna; uadit pars quod committatur duche et consiliarijs Crete quod presentibus partibus uel legibus citatis examinent dictum factum et super ipso diffiniant, sententient, terminent faciant et disponant sicut eis uel maiori parti eorum uidebitur esse iustum, non obstante aliqua scriptura uel uenditione facta super dicto facto, quibus ad eorum informacionem mittantur scripture que sunt in curia misse de Rethimo et examinacio facta ex dictis scripturis super dicto facto et scribatur dictis duche et consiliarijs quod occasione debiti uel debitorum ad que dictus Donatus usque ad tempus dicte uenditionis facte foret astrictus sit realiter et personaliter affidatus, que affidatio duret quantum

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

dictis duche et consiliarijs iustum et conueniens apparebit. Et quia iustum est quod subditi nostri quod nos seruamus obseruent et potissime in casibus odiosis scribatur dictis duche et consiliarijs, quod hic alique pene ante fugam non sententiate a fugitiuis non exiguntur post factum non si fint ante fugam commisse. Et committatur eis quod de penis dictorum debitorum ad quas idem donatus foret per cartam uel aliter obligatus que sententiate non essent ante fugam possint disponere et facere et ordinare sicut eis pro honore nostro humanius et iustius apparebit.

51—non 5—non sincere 20.

48

Περὶ τιμαρίου, τὸ ὁποῖον μετεγράφη ὡς ἐλεύθερον καὶ ἀντηλλάγη ὡς τοιοῦτον διὰ κτήματος ἐλευθέρου. Ἀποδειχθέντος τοῦ τιμαριωτικοῦ βάρους τοῦ κτήματος ἐθεωρήθη μὲν νόμιμος ἡ ἀνταλλαγὴ ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως τὸ ἀνταλλαγὲν ἐλεύθερον κτῆμα νὰ ἐπιβαρυνθῇ διὰ τοῦ τιμαριωτικοῦ βάρους. 1334, Αὐγούστου 1.

F° 76to N° 590. Millesimo trecentesimo XXXIIII, die primo Augusti.

Capta. Cum uir nobilis Johannes Gradonico exposuerit et suplicauerit nomine Nicolai Gradonico de Candida sui nepotis, quod cum Michael Gradonico et frater ipsius Nicolai uendiderint unam suam possessionem de ciuitate cuidam Jacobo Uido pertinente uni sue seruentarie de le Azupade quam tenebat facere scribi liberam et francham ad certum tempus et sub certa pena, defuncto uero ipso Michaele, ipsa seruentaria uenit ipsi Nicolai in parte, et propterea comparuerit coram dominacione de Creta pro faciendo ipsam possessionem scribi liberam et francam prefato Jacobo Uido secundum promissionem et obligacionem prefatam offerrens se daturum aliam possessionem ciuitatis liberam eiusdem ualoris in dicta seruentaria et non fuerit uisum duche et consiliarijs Crete, id per ipsos posse fieri obstantibus suis commissionibus dicentibus quod terra nec deinde que pertineant feudo non possint francari, licet responderent quod talis non est francacio set permutacio etc. dignaremus considerata obligacio fratris sui et quod non fit diminucione feudi concedere, quod ipsa possessio possit dari et scribi libera Jacobo prelibato, dante eodem Jacobo et scribi facere in dicta seruentaria aliam possessionem ciuitatis liberam et bonam, ita quod seruentaria erit aliter integraliter adimpleta; uadit pars quod committatur duche et consiliarijs Crete, quod superinde possint facere ut iustum sibi uidebitur, meliorando tamen pheudum prelibatum. Et est commissum uel captum etc.

49

Ἡ ζάχαρις ἡ ἐν Κρήτῃ παραγομένη μεταφέρεται ἐν Βενετίᾳ διὰ τῶν ἀφωπλισμένων πλοίων, τὰ ὁποῖα διετάχθησαν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Βενετίαν κατὰ Μάρτιον, ὁ ναῦλος ὁρίζεται 5 %. 1334, Αὐγούστου 13.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Fo 78r No 600. Millesimo trecentesimo XXXIIII, die XIII Augusti.

Capta. Quod zucharum natum et factum et quod nascetur et fiet in insula nostra Crete possit conduci Venecias cum nauigijs disarmatis que habebat scilicet ordinem recedendi de Creta per muduas marcij conscriptus, soluendo quinque pro centenario dummodo etiam conducatur cum litteris nostrorum Rectorum deinde continentibus quod huiusmodi zucharum natum sit et factum in insula supradicta. Et si consilium etc.

50

Fo 78r No 601. Ὁ ἐκλεγεὶς Σύμβουλος Κρήτης Ἄδος Βάρβαρος δὲν δύναται νὰ παραλάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς ἵππους, τοὺς ὁποίους ὑποχρεοῦται νὰ διατηρῇ ἐν τῇ ὑπηρεσία του, ἕνεκεν ἀνεπαρκείας τοῦ πλοίου, ὡς ἐκ τούτου ἐπιτρέπεται εἰς αὐτὸν νὰ μὴ παραλάβῃ μὲν τοὺς ἵππους του, νὰ ἔχῃ ὅμως αὐτοὺς ἐν Βενετίᾳ διὰ νὰ ἀποσταλῶσιν εἰς αὐτὸν ἐν καιρῷ. 1334, Αὐγούστου 14.

51

Περὶ ἀπελευθερώσεως τοῦ δουλοπαροίκου Μιχαὴλ Πλωρέου ἐκ Χανίων. 1334. Αὐγούστου 13.

Fo 78to No 607. Millesimo trecentesimo XXXIIII, die XIII Augusti.

Cum Michael Ploreo habitator Canee, noster uillanus communis exposuerit, quod tempore rebellionis insule Crete quatuor sue domus, quas habebat in burgo castri Kissami fuerunt prostrate de mandato nostrorum rectorum pro securitate dicti castri, et quod aliter in facto dicte rebellionis se fideliter gessit et quod sibi fuit promissum per nostros rectores, quod francharetur per eos ob ipsius fidelitatem cumque dicat quod pacificata insula superuenit sibi quedam generis infirmitas, ob quam non potuit comparere ad obtinendam franchitatem in tempore assignato per ipsos rectores nostros, in quo ipsi dabant uillanis communis qui hoc meruerant libertatem et supplicauerit quod de nostra solita benignitate et gratia cum suis heredibus francharetur; uadit pars quod attenta condicione dicti nuncij, de quo per ser Peratium Gradonico ambaxatorem feudatorum Canee, laudabile testimonium prehibetur, committatur duche et consiliarijs Crete, et rectori Canee, quod in facto dicti Michaelis tam in franchando quam in non franchando possint facere, secundum merita dicti Michaelis sicuti maiori parti eorum uidebitur.

52

Περὶ ἐξοπλισμοῦ δέκα κατέργων πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἑνώσεως κατὰ τῶν Τούρκων καὶ φρούρησιν τῆς Ἀδριατικῆς, τούτων θὰ προΐσταται γενικὸς καπετᾶνος. Λεπτομέρειαι τῆς διοικήσεως, χωρητικότητος καὶ κατευθύνσεως αὐτῶν. 1334, Νοεμβρίου 18.

Fo 90to No 706. Millesimo trecentesimo XXXIIII, die 18 Nouembris.

Capta. Consulunt sapientes ser Balduynus Delfino, ser Nicolaus Mauroceno,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ser Bertucius Gradonico, ser Marcus Uicturi et ser Marcus Dandulo, et in nomine Jesu Christi et glesie matris eius, et beati Marci apostoli et euangeliste patroni et gubernatoris nostri tam pro unione ordinata contra turchos quam pro custodia culfi et Romanie armantur galee decem pro hac mudua.

Et quod fiat ex nunc capitaneus generalis dicte armate cum salario, familia condictionibus et libertate quibus factus fuit hoc anno ser Petrus Geno. Set nichilominus circa recessum predictarum galearum ueniatur ad consilium rogatorum ad prouidendum et ordinandum de galeis Culfi sicut uidebitur dicto consilio. Et fiant quatuor supracomiti cum salario familia et condicionibus quibus et sicut fuerunt hoc anno. Expresso tamen quod quilibet patronus pro sua galea possit accipere illum comitum et nauclerios quos uoluerit, reliquos uero accipiant capitaneum. Item quod capitaneus Culfi obligatur ad tardius ad kallendas januarij uel ante si uidebitur.

Item quod de dictis decem galeis sex sint pro unione, quarum quatuor sint de mensuris illius galee quam habuit ser Petrus Geno pro se et relique quatuor pro Culfo, que galee Culfi non possint transire caput Malei, saluo si uideretur capitaneo Culfi possit ne ultra caput Malei, pro securitate nostrorum nauigiorum sicut sibi uidebitur. Et saluo si uidebitur dominationi ducali aliud ordinare de dictis galeis culfi cum consilio Rogatorum inde faciat sicut dicto consilio uidebitur.

In processu enim temporis secundum noua que habebuntur et de dictis galeis unionis et Culfi et occasione earum et de scribendo et de mittendo in Cretam et Nigropontem et alio et aliter poterit prouideri et fieri sicut uidebitur oportere et conuenire pro honore et bono negociorum.

3 de non—3 non sincere.

53

F° 90 N° 708. Ὁ Βλάσιος Ζένος πρῴην δοὺξ Κρήτης, ἐξελέγη τὴν 3 παρελθόντος Ἰουλίου καπετᾶνος τῆς ἑνώσεως, ζητεῖ τοὺς μισθούς του καὶ ἄλλας δάπανας, τὰς ὁποίας κατέβαλε. 1334, Νοεμβρίου 18.

54

Ἐντολὴ εἰς τοὺς παρὰ τῷ Πάπᾳ πρεσβευτάς, ὅπως ζητήσωσιν ἐνίσχυσιν τοῦ στόλου τῆς ἑνώσεως κατὰ τῶν Τούρκων. 1335, Ἰανουαρίου 18.

F° 97to No 759. Millesimo trecentesimo XXXIV. Indicionis III, die XVIII mensis Januarij.

Capta. Quod committatur nostris ambaxatoribus de curia de facto Turchorum illa pulcra uerba que uidebuntur Domino, consiliarijs et capitaneo ad informandum et inducendum dominum Papam pro auxilio mittendo contra Turchos specialiter secundum ordinationem datam in scriptis nostro ambaxatori per ecclesiam Romanam tempore sui predecessoris. Et si dominus Papa diceret eis aliquid de eundo

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ad dominum regem Francie uel respondetur eis taliter, uel aliter eis uideretur pro meliori quod unus uel duo ipsorum iret ad dominum regem pro bono dicti facti, remaneat in sua libertate de uno, uel duobus eorum eundi sicut eis, uel maiori parti uidebitur.

73 de parte—1 de non.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. Τὰ θεσπίσματα τὰ ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίθενται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.

1. Πρὸς πύκνωσιν τοῦ πληθυσμοῦ, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ εἴδομεν, λαμβάνεται τὸ μέτρον τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν δουλοπαροίκων, ἀνηκόντων εἰς τὴν κοινότητα.

5. Ὁ Λιμὴν τοῦ Χάνδακος, ὡς εἰς τὰς ἀποφάσεις τοῦ Μείζονος Συμβουλίου εἴδομεν, ὅρα Β 2 δ. Β 3 δ, καθὼς καὶ εἰς προηγούμενα θεσπίσματα τῆς Γερουσίας, πολλάκις ἀπησχόλησε τὴν κεντρικὴν κυβέρνησιν Βενετίας, ἂν καὶ εἶχε προσδιορισθῇ μέρος τῶν προσόδων τοῦ φόρου τοῦ ἐμπορίου διὰ τὴν συντήρησιν αὐτοῦ. Φαίνεται ὅμως ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ κατάστασις τοῦ λιμένος ἦτο τοιαύτη, ὥστε εἶχεν ἀνάγκην ριζικῆς μεταρρυθμίσεως. Πρὸς τοῦτο ἀπεστάλη ἐκ Βενετίας εἰδικὸς τεχνίτης, ὅστις ὑπέβαλε τὴν ἔκθεσίν του εἰς διάλεκτον Βενετικήν, ἡ ὁποία πρὸς δικαιολογίαν τῶν δαπανῶν ἐπισυνάπτεται εἰς τὸ θέσπισμα. Διὰ ταύτης ὁ τεχνίτης Μπάρκης συμβουλεύει τὴν κατασκευὴν συστήματος κυματοθραυστῶν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν τοῦ λιμένος, ὅπως οὗτος καταστῇ ἀσφαλέστερος.

7. 8. 9. Τὰ θεσπίσματα ταῦτα ἔρχονται ὡς συμπλήρωμα τῶν ὅσων ἀναφέρονται ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν περὶ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ ἔτους ἐκείνου.

10. 11. 12. 13. Θεσπίσματα πραγματευόμενα τὴν κατὰ τῶν Τούρκων ἕνωσιν τῶν Μεσογειακῶν κρατῶν. Ἡ ἕνωσις, ὑπογραφεῖσα ἤδη ἀλλὰ κινδυνεύουσα νὰ καταγγελθῇ ὑπὸ τῶν συμβαλλομένων κρατῶν, πρέπει κατὰ τὴν κρίσιν τῶν Βενετῶν νὰ διατηρηθῇ ὅπως δήποτε. Ἐπίσης οἱ Βενετοὶ ἐπιδιώκουσι νὰ ἐκμεταλλευθῶσι τὰς μεταξὺ τῶν Τούρκων διχονοίας, προσεταιριζόμενοι τὸ ἓν ἢ τὸ ἄλλο μέρος.

14. Ἀνέκδοτος πρεσβεία, τῆς ὁποίας τὰ αἰτήματα περιστρέφονται εἰς ἐνίσχυσιν τῶν τιμαριούχων κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν.

15. 34. Ὁ Ἰωάννης Καλλέργης ἔλαβε μέρος ὑπὲρ τῶν Βενετῶν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, ἐν τούτοις τὸ παραχωρηθὲν εἰς αὐτὸν δάνειον ἀκυροῦται τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς διοικήσεως Κρήτης, γενομένης ὅμως ἀνακρίσεως διατάσσεται ἡ παράδοσις τῶν χρημάτων. Εἰς τὰ δύο ταῦτα θεσπίσματα παρατηρεῖται διαφορὰ ὡς πρὸς τὸ ποσόν, διότι τὸ μὲν ὑπ' ἀριθμὸν 15 θέσπισμα φέρει τρεῖς χιλιάδας λίτρας γροσίων, τὸ δὲ 34 τριακοσίας μόνον. Λαμβανομένης ὑπ' ὄψει τῆς ποσότητος τὸ δεύτερον εἶναι πιθανώτερον.

18. Ἅπαντα τὰ ἄρθρα τοῦ θεσπίσματος τούτου, ἀποβλέπουσι τὴν ἐπανάστασιν.

19. Οἱ Βενετοὶ προσπαθοῦσι νὰ ἐκμεταλλευθῶσι τὰς δυνάμεις τῆς ἑνώσεως πρὸς διατήρησιν τῶν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κτήσεων αὐτῶν. Αἱ διδόμεναι διαταγαὶ εἰς τὸν καπετᾶνον τῆς ἑνώσεως ἔχουσι χαρακτῆρα διπλωματικόν, προσπαθοῦσι δηλονότι νὰ ἐπιτύχωσι τὸ συμφέρον εἰς αὐτοὺς χωρὶς ὅμως νὰ διασπασθῇ ἡ ἕνωσις.

20. Εἶναι φανερὸν ὅτι καὶ διὰ τοῦ θεσπίσματος τούτου προσπαθοῦσι νὰ ἐκμεταλλευθῶσι τὰς δυνάμεις τῶν συμμάχων πρὸς καταστολὴν ἐπαναστάσεως τῆς Κρήτης.

27. 41. 42. 54. Ἐνδιαφέρουσα πρεσβεία τοῦ Πάπα πρὸς τοὺς Βενετοὺς περὶ ἀναχαιτίσεως τῶν Τούρκων. Οἱ Βενετοὶ δείκνυνται πρόθυμοι νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Πάπα ὑποδεινύοντες τὰ μέσα, δι' ὧν ἤθελε κατορθωθῇ τοῦτο. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ πρεσβεία παρέμεινε ὡς καὶ αἱ ληφθεῖσαι ἀποφάσεις ἄνευ ἀποτελέσματος.

29. 30. 52. Μετὰ τὴν καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως γίνεται προσπάθεια ἐπανορθώσεως τῶν ἐκ ταύτης προκυψασῶν καταστροφῶν.

31. Φαίνεται ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι καλόγηροι δὲν ὑστέρησαν εἰς ἐχθροπραξίας κατὰ τῶν λατίνων συναδέλφων των διαρκούσης τῆς ἐπαναστάσεως.

46. Ἀνέκδοτος πρεσβεία τῶν τιμαριούχων Χανίων καὶ Ρεθύμνου. Ἂν καὶ ἡ πρεσβεία αὕτη δὲν συμπεριλαμβάνεται εἰς τὰς γνωστὰς συλλογὰς πρεσβειῶν, ἐν τούτοις ἐκ τῶν αἰτημάτων τῶν τιμαριούχων προκύπτει ὅτι ἔχει χαρακτῆρα ἀναμορφωτικὸν τῶν ἐν Κρήτῃ πραγμάτων, ἕνεκα τῆς προηγηθείσης ἐπαναστάσεως, ἥτις ἀφῆκε τὰ ἴχνη της.

Τὸ πρῶτον ἄρθρον τῆς πρεσβείας τῶν τιμαριούχων Χανίων δὲν ἀναφέρεται ἐν τῷ θεσπίσματι, διὰ τοῦτο δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν ὅτι πρόκειται περὶ συγχαρητηρίων διὰ τὴν καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ὁμολογίαν πίστεως ὑποτελείας. Ἡ εἰκασία αὕτη βασίζεται ἐπὶ ἄλλων πρεσβειῶν, τῶν ὁποίων οἱ φάκελλοι διεσώθησαν. Ὡς γνωστὸν μέχρι τοῦ 1500 διεσώθησαν εἰς τὸ κρατικὸν ἀρχεῖον Βενετίας μόνον τὰ βιβλία εἰς τὰ ὁποῖα ἀνεγράφοντο εἰς τὸ καθαρὸν τὰ θεσπίσματα, αἱ δὲ δεσμίδες, εἰς ἃς περιείχοντο τὰ δικαιολογητικὰ καὶ αἱ σηζητήσεις ἐπ' αὐτῶν, ἀπωλέσθησαν.

Εἰς τὸ 2ον ἄρθρον εἶναι φανερὸν ὅτι ζητεῖται οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις διὰ τῆς ἀναβολῆς πληρωμῆς τῶν ὀφειλομένων δανείων ἐκ μουτζουρίων σίτου 50000 ἤτοι ὑπερπύρων 9000, ὑπολογιζομένου τοῦ σίτου εἰς ὑπέρπυρα 18 τὰ 100 μουτζούρια. Ἀλλὰ καὶ ἡ κεντρικὴ Κυβέρνησις Βενετίας ἀποδέχεται τὴν αἰτουμένην ἀναβολὴν τῆς πληρωμῆς τοῦ ἡμίσεος τῶν δανείων, ἀφήνουσα εἰς τὴν διάθεσιν τῆς κοινότητος Χάνδακος τὸ ἥμισυ τοῦ καταβαλλομένου ἐὰν ἔχωσιν ἀνάγκην σίτου, τοῦ ἑτέρου ἡμίσεος τοῦ ἡμίσεος τούτου προοριζομένου διὰ τὴν Μεθώνην καὶ τὴν Κορώνην.

Εἰς τὸ τρίτον ζητεῖται προστασία τοῦ ἐγχωρίου οἴνου διὰ τῆς ἐπιβολῆς βαρείας φορολογίας εἰς τὸν ἔξωθεν εἰσαγόμενον. Ἡ Γερουσία ὅμως θέλουσα νὰ ἐνισχύσῃ ἄλλας κτήσεις τῆς ἀνατολῆς δὲν ἀποδέχεται τὸ αἴτημα. Ἐπίσης τὸ ἀπορριπτόμενον 4ον αἴτημα περὶ ἀπελευθερώσεως τῶν δουλοπαροίκων Χανίων καὶ τῶν ἔξωθεν ἐρχομένων νὰ κατοικήσωσιν ἐν Χανίοις ἐνέχει μεγάλην σπουδαιότητα καὶ ἀποδεικνύει ὅτι κοινωνικῶς οἱ τιμαριοῦχοι Χανίων ἦσαν ἀρκετὰ προηγμένοι, ἐκτὸς ἂν τὸ αἴτημα ἀποκλειστικὸν σκοπὸν εἶχε τὴν πύκνωσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως Χανίων.

Εἰς τὸ 7ον ἄρθρον παρατηρεῖται ἡ αὐτὴ προσπάθεια τῆς ἀπελευθερώσεως δουλοπαροίκων.

Οἱ τιμαριοῦχοι Ρεθύμνου ἐν τῷ 2ῳ ἄρθρῳ τῆς πρεσβείας των προσπαθοῦσι νὰ ἑρμηνεύσωσι τὰ προνόμιά των κατὰ τὸ συμφέρον των, διὰ νὰ ἀπολαμβάνωσιν ἑνὸς ἐπὶ πλέον ὀφφικίου.

47. Τὸ θέσπισμα τοῦτο περὶ ἀκυρώσεως ἀγοραπωλησίας ὑπὸ τῆς Γερουσίας παρατίθεται αὐτούσιον, διότι περιλαμβάνει τὰ εἰσοδήματα τῶν τιμαρίων καὶ ἄλλας ἐνδιαφερούσας πληροφορίας. Ἐπίσης ἐπιλαμβάνεται ἡ Γερουσία τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἀγοραπωλησίας ἕνεκα ὑπερόγκου βλάβης.

48. Παρατίθεται ὁλόκληρον τὸ θέσπισμα προκειμένου περὶ τιμαριωτικοῦ κτήματος ἀνταλλαγέντος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὡς ἐλευθέρου μετὰ κτήματος ἐλευθέρου. Ἡ Γερουσία ἐπεμβαίνουσα, ὅπως μὴ στερηθῇ ἡ κοινότης τῆς συνεισφορᾶς τοῦ τιμαρίου, ἀναγνωρίζει μὲν τὴν ἀνταλλαγήν, ἐπιβαρύνει ὅμως τὸ ληφθὲν ἐλεύθερον κτῆμα διὰ τοῦ τιμαριωτικοῦ βάρους τοῦ ἀνταλλαγέντος κτήματος.

49· Ἡ παραγωγὴ ζαχάρεως ἐν Κρήτῃ κατὰ τὸν μεσαίωνα εἶναι γνωστή. Πλεῖστα συγγράμματα περὶ Κρήτης ἐπαναλαμβάνουσι τὴν πληροφορίαν, τινὰ τῶν ὁποίων ἀναφέρονται εἰς τὸ θέσπισμα τοῦτο.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER XVII.

1335–1339

...

1

Διατάσσεται ὁ Καπετᾶνος τῆς ἑνώσεως κατὰ τῶν Τούρκων, νὰ ἐνεργήσῃ ἐπίδειξιν τοῦ στόλου ἐν Ἀλμισῷ προκειμένου ὁ προεστὼς τῆς νήσου Φάρου νὰ ἐπιτεθῇ κατ' αὐτῆς. 1335, Μαρτίου 6.

F° 3r N° 20. Millesimo trecentesimo XXXV, die VI Marcij. 1

Capta. Quod comittatur capitaneo unionis quod si potestas Farre uoluerit mittere de sua gente ab offensionem illorum de Almisio quod idem capitaneus se ostendat cum suis galeis in ipsis partibus Almisij procurando et faciendo ibi id quod ipsi capitaneo uidebitur in nostrum honorem et damnum illorum de Almisio, 5 cum saluamento nostre gentis. Si uero idem potestas nollet mittere de sua gente ab offensionem illorum de Almisio uadat capitaneus ad suam uiam. Et ut capitaneus presciat uoluntatem potestatis antequam transeat Sibinicum uel ante, promittere debeat ante sicut ei uidebitur ad dictum potestatem ad sciendum intentionem eius in facto premisso et quod potestas sic mittat gentem suam, quod 10 capitaneus illuc perueniens inueniat eam paratam. Voluit partem predictam addendo quod capitaneus non ponat gentem in terram. 12

2

F° 3r N° 22. Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Φραγκῖσκον Ντὰ Μολῖνον ἐκ Χάνδακος νὰ μεταβῇ εἰς Μεθώνην ἢ Κορώνην ἐπιβαίνων πλοίου τῆς ἑνώσεως ἢ τοῦ στόλου τῆς Ἀδριατικῆς. 1335, Μαρτίου 6.

3

F° 3r N° 23. Ἐπίσης εἰς τὸν Ἰωάννην Ὑαλινᾶν μεθ' ἑνὸς ὑπηρέτου καὶ ἐλαφρῶν ἀποσκευῶν, 1335, Μαρτίου 6.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

4

Fo 7r No 42. Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Καπετᾶνον τῆς ἑνώσεως κατ' αἴτησίν του πρὸς ὄφελος τῆς ὑπηρεσίας του, νὰ ἐξοπλίσῃ ἐν Εὐβοίᾳ 3 ἢ 4 γριπαρίας ἤτοι βακέτας (vachetas) τῶν 12 ἢ 16 κωπῶν. 1335, Ἀπριλίου 8.

5

Fo 11r No 97. Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν κανονικὸν Νικόλαον Κορράριον ἐκ Κρήτης, ἐπειγόμενον νὰ εὑρίσκεται ἐν Κρήτῃ πρὸς ἀποστολὴν ἐμπορευμάτων, νὰ ἐπιβῇ Βενετικοῦ πλοίου, μεθ' ἑνὸς ὑπηρέτου, μιᾶς βαλίζας καὶ ἑνὸς χρηματοκιβωτίου (ualice et cum uno scrinio). 1335, Μαΐου 20.

6

Fo 13r No 117. Οἱ μεταβαίνοντες ἐν Τουρκίᾳ, παρὰ τὰς προκηρύξεις, πρὸς ἀγορὰν σίτου καὶ μεταφορὰν αὐτοῦ εἰς Κρήτην νὰ ἐμποδίζωνται. Τὸ ἐπιβαλλόμενον δὲ πρόστιμον διὰ τῆς προκηρύξεως νὰ καταβάλλεται ἢ νὰ βεβαιοῦται δι' ἀξιοχρέου ἐγγυητοῦ. 1335, Ἰουνίου 20.

7

Fo 17to No 155. Ὁ ἄργυρος ἢ ἄλλα μικρὰ ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα προορίζονται νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς Βενετίαν διὰ τῶν κατέργων Ρωμανίας, δὲν δύνανται νὰ εἰσάγωνται εἰς Κρήτην, Κύπρον ἢ Ἀρμενίαν, καθ' ὅλον τὸν μῆνα Σεπτέμβριον διὰ παρωπλισμένων πλοίων, οὐδὲ νὰ ἐξάγωνται ἐκ Βενετίας. 1335, Ἰουλίου 19.

8

Fo 18to No 163. Ὁ τεχνίτης Φραγκίσκος, ὁ ὁποῖος ἐστάλη εἰς Κρήτην πρὸς ἐπισκευὴν τοῦ λιμένος, δύναται νὰ ἐπανέλθῃ ἐν Βενετίᾳ, ὅπως ἀνακοινώσῃ τὰς πληροφορίας, αἱ ὁποῖαι ἤθελον ζητηθῇ ἀπὸ αὐτόν, ἀλλὰ δι' ἐξωπλισμένου κατέργου. 1335, Αὐγούστου 3.

9

Fo 21to No 199. Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Νικόλαον Κονταρίνην νὰ ἐπιβῇ ἐν Κρήτῃ ἐπὶ τῶν ἐπιστρεφόντων εἰς Βενετίαν κατέργων τῆς ἑνώσεως, μετὰ τῆς συζύγου του, τῆς οἰκογενείας του καὶ ἐλαφρῶν ἀποσκευῶν. 1335, Αὐγούστου 30.

10

Περὶ ἀποζημιώσεως τῶν ζημιωθέντων ἐν Κυθήροις Καταλάνων. Ὑπευθύνους τῶν ζημιῶν θεωρεῖ ἡ Βενετία τοὺς κυριάρχους τῆς νήσου Βενιέρη. Ἂν καὶ δὲν θὰ ἤθελε ἡ Βενετία νὰ ἐπιβαρυνθῶσι διὰ τῆς ἀποζημιώσεως ταύτης οἱ Βενιέρη, ἐν τούτοις εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἀπαιτήσῃ ταύτην καθότι ὁ βασιλεὺς τῆς Μαγιόρκας κατέσχε τὰ ἐμπορεύματα τῶν Βενετῶν ἐμπόρων, ἀντὶ τῶν ὁποίων ζητεῖ ποσόν τι φλωρίων (μὴ καθοριζόμενον). Ἡ Βενετία θέλουσα νὰ ἱκανοποιήσῃ τοὺς ὑπηκόους της προσκαλεῖ αὐτούς, ὅπως ἐπιστρέψωσι τὰ ἁρπαγέντα τῶν Καταλανῶν, ἢ νὰ προσελθῶσι μέχρι τοῦ προσεχοῦς Ἰουνίου ἐπέτειον τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Πέτρου, ὅπως δικαιολογηθῶσιν. 1335, Ὀκτωβρίου 17.

11

Περὶ τοῦ μισθοῦ καὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ καγκελλαρίου Κρήτης. 1335, Ὀκτωβρίου 26.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

F° 30to No 280. Millesimo trecentesimo XXXV. Indictionis IIII, die XXVI Octubris.

Quod ad hoc ut cancellarius nunc fiendus in Creta scire ualeat quod percipere iuste et licite debeat habere in dicto officio et per consequens ab alijs hoc sciatur. Consulunt sapientes examinatis omnibus opportunis:

Quod ipse cancellarius et futuri debeant percipere in anno pro salario iuxta solitum yperpera centum uiginti quinque.

Item quod occasione et pro facto disuarnicionum in anno yperpera XV, que anno elapso recipere consueuit cancellarius dicti loci.

Item de milicijs et seruentarijs uel alijs possessionibus que uenderentur pro debitis non possit accipere nisi quartam pro centenario quid est grossi tres pro centenario yperperorum pro tanto solumodo quantum erit debitum, quod soluetur sicut alias captum fuit pro medie pro centenario. Et pro dictis grossis tribus pro centenario teneatur facere omnes scripturas et cartas que fuerint pro ipsis debitis opportune que omnia suprascripta in ipsum tantum cancellariam debeant deuenire.

F° 32r No 284. Millesimo trecentesimo XXXV. Indictionis IV, die XXVI Octubris.

De alijs uero introitibus et prouentibus cancellarie ut et de quibus infra sequitur debeat percipere ipse cancellarius tamen medietatem et reliquam medietatem recipiant et habeant scribe curie ducalis maioris Candide qui quidem introitus et prouentus sunt iste, uidelicet:

pro quolibet precepto parui duo
pro quolibet termino parui quatuor
pro quolibet clamore grossum unum
pro qualibet euacuatione clamoris grossi duo
pro qualibet preuisione grossum unum
pro qualibet testificatione recepta in palacio paruium XVI
pro qualibet testificatione recepta extra palacio grossum unum
pro quolibet socio militari cum scribitur siue mutatur grossum unum
pro sententijs pecuniarum, pro quolibet yperpero parui duo usque scilicet
summam centum yperperorum et inde supra parum unum pro yperpero
pro una quaque littera missa siue per insulam siue extra parui XVI
pro qualibet intradicto grossum unum
pro bano quid fit ad peticionem alicuius grossum I
pro inquisitione cuiuslibet scripture sub quocumque tempore fuerit, accipiatur solum grossum unum et tunc si reperta fuerit ipsa scriptura.

Item quando fit littera testificationum uel intentio pro testificationibus pro quolibet nomine testis notato parui tres.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Item quando de curia maiori presentatur aliqua scriptura ad aliquam aliam curiam parui XVIII.

Item quando de uenditione et alienatione uel transactatione milicie uel seruentarie non possit cancelarius uel alius notarius qui hec haberet facere accipere nisi quantum taxauerint ducha et consiliarij, non possendo ducha et consiliarij taxare ultra grossos XVIII pro milicia et ultra grossos III pro seruentaria diuidendo dictum lucrum ut supra.

Item quod cancellarius Crete presens et futuri non possint de aliqua alia carta uel scriptura officij recipere aliquam solutionem a quatuor grossis supra nisi fuerint extimate per ducham et consiliarios uel maiorum partem eorum. Et secundum ipsam extimationem accipiant et non aliter quod diuidatur ut supra de alio specifice dictum est.

Sed si aliqua occurerent uel apparerent ultra suprascripta, quorum lucrum ut predicitur debeat diuidi inter cancelarium et reliquos scribas curie maioris pro quibus et ex consuetudine, et si uideretur etiam duche et consiliarijs Crete uel maiori parti cancellarius seu officium cancelarie aliquid deberet recipere et habere pro sua satisfactione et mercede, debeant ipsi ducha et consiliarij Crete, quidquid sic inuenerit nobis rescribere et suum consilium et nostrum ad id expectari mandatum; ut per nos intelecto quid inde scripserint possit poni ordo et fieri quid nobis uidebitur conuenire. Non capta, et ideo non ponatur in commissione duche.

Sed si alia occurerent uel apparerent ultra prescripta proxime specificata, pro quibus et ex consuetudine et si uideretur etiam duche et consiliarijs Crete uel maiori parti cancellarius aliquid debeat recipere uel habere pro sua satisfacione et mercede super inde, scilicet non specificato imponant ordinem predicti ducha et consiliarijs et prouideant ut eis uidebitur. Et id quid in illo casu ordinauerint debeant interim facere obseruari illud que nobis rescribere et de facto ipso distinctius informare ut illud approbare uel aliter in eo prouidere sicut nobis uidebitur ualeamus. Et istud similiter, ut de alia dictum est, proxime diuidatur, medietas, scilicet cancellario et reliqua medietas scribis curie antedicte. Et ueniente rcsponsione duche et consiliariorum teneantur consiliarij Venecias infra sex menses postquam receptus fuerit dare ordinem, et expendere secundum sicut consiliarijs apparebit factum sub pena librarum quinquaginta pro consiliario. Et ordinetur per ducham et consiliarios una capsella in qua deponatur lucrum huiusmodi sic per medium diuidendum ita quod quolibet mense fiat exinde particio supradicta.

Item quod teneatur obseruare infrascripta consilia alias capta in consilio Veneciarum uidelicet:

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Quod non possit ipse cancelarius nec alij cancelarij Crete futuri recipere donum uel presens ab aliqua persona ullo modo uel ingenio nisi in fructibus recentibus.

Item quod cancelarius Crete presens et futuri non possint facere nec fieri facere mercatum bladi ullo modo uel ingenio per se uel per alios nec habere de suis denarijs in blado nec per collegantiam nec aliter. Et similiter sit eis prohibitum facere uel fieri facere mercationem de aliqua re que nascatur in insula Crete.

Item quod non possit accipere aliquod incantum nec emere nec emi facere aliquas res que uenderentur ad incantum nec habere partem in eis, ullo modo uel ingenio sub pena quarti, cuius pene accusator habeat tercium si accusator inde fuerit et teneatur de credentia et aliud sit communis. Et rectores teneantur exigerit dictam penam.

Ceterum cum ex consuetudine cancelarius Crete posuerit unum notarium ad curiam petitionum Candide expensis dicti comunis et de officio seu prouentu dicti notarij recipiebat quam partem uolebat, quid quippe non est honestum consulunt quod ipse cancelarius et futuri hac prerogatiua priuentur. Sed ducha et sui consiliarij unum notarium quem uoluerint ad ipsum officium ponere debeant cum salario ipsius officij et prouentu.

Preterea quia non est honestum quod cancelarius qui continue debet astare rectoribus personaliter teneatur ad illa que feuda requirunt. Silicet equitare et alia facere opportuna; consulunt quod ipse cancelarius et futuri non possint habere aliquod pheudum modo uel aliquo uel tenere. Nec etiam filij eorum siue diuisi fuerint, siue non, per tempus quo permanserint et fuerint consiliarij.

Insuper quia secundum est auferre causam quamlibet que posset preiudicium alicui generare ordinetur et fiat quod aliqua pecunia tam pertinens communi quam singularibus personis que forsitam sic consueuit elapsis temporibus uenire ad manus et conseruatione cancelari silicet negociorum qualitatem occurentium non possit uenire nec debeat ad manus cancelarij antedicti, sed illico ponatur et deponatur apud camerarios deinde, ut quodcumque posset, super inde sinistri accidere ualeat euitari. Et similiter sit prohibitum omnibus notarijs tam curie maioris quam officiorum.

Et de premissis omnibus fiat una comissio seu capitulare ipsi cancellario quod inuiolabiliter debeat obseruare saluo pluri et minor, ad uoluntatem Ducalis dominationis in detrahendo et addendo aliter ut sibi uidebitur.

Que quidem omnia ut melius impleantur iniungantur in commissione duche et consiliariorum Crete ut ipsa obseruent quantum ad se spectant et faciant inuiolabiliter obseruari.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Quia satis est notorium quod capitulum quo prohibitum est cancellario Crete de faciendo mercationem frumenti redundat in honorem dominij et bonum insule et per consequens uideatur honestum quod est similis prohibitio fiat participanti-
115 bus officium cancellarie uel quasi, ut pote notarijs curie maioris Candide siue scribis. Uadit pars ad hoc ut auferatur omnis mala causa scribis antedictis et similiter scribis camerariorum Crete, quod similis prohibitio fiat scribis supradictis curie maioris Candide, nec non camerariorum Crete in facto faciendi mer-
119 cationem frumenti que facta est ut predicitur cancellario supradicto.

12

Περὶ ἀναγνωρίσεως τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Ἀλεξίου Πίνακα ἐκ τῆς τάξεως τῶν δουλοπαροίκων. 1336, Φεβρουαρίου 12.

F° 44r N° 379. Millesimo trecentesimo XXXV, die XII Februarij.

Capta. Cum Alexius Pinaca filius quondam Donati de Creta exposuerit nobis quod descenderat ex quodam uocato Alexius Pinaca qui fuerat eius auus qui fue-
rat sclauus in Creta, et postea liberatus facta sibi cartam franchitatis et post hec
5 nobilis uir Petrus Bono fidelis et feudatarius noster Candide cui concessum erat per dominium accipiendi agrafos petebat dictum Donatium patrem ipsius Alexij pro agrafo coram duche et consiliarijs Crete, per quos quidem ipse Donatus non inueniens cartam franchitatis factam dicto quondam Alexio patri suo fuit adiudicatus cum suis heredibus et proheredibus pro rustico siue agrafo Petro Bono
10 prefato et nuper inuenerit idem Alexius dictam cartam francationis, quare supplicauerit per suam petitionem quod dignaremur mandare et committere nostris duche et consiliarijs quod non obstante sententia suorum predecessorum per quam dictus Donatus fuit adiudicatus uillanus audirent dictas cartas francationis et alia sua iura et determinarent de absoluendo eum uel non ut iustum sibi uide-
15 retur que sua uerba pietati et iusticie consonant. Uadit pars quod committatur duche et consiliarijs mittendo sibi petitionem quod uiso dicto instrumento et alijs
17 suis iuribus non obstante comissione sua faciant quod sibi iustum uidebitur.

13

F° 45r N° 382. Περὶ ἀκυρώσεως εἰκονικοῦ συμβολαίου μεταξὺ τῆς Ἀντζολερίας Βενιέρη ἐκ Χανίων καὶ τῶν πιστωτῶν της. Τὸ ἐπίδικον κτῆμα ἦτο τὸ τιμάριον Γκούβη, τὸ ὁποῖον ἐζήτησε νὰ ἀγοράσῃ ὁ Νικόλαος Βενιέρης συγγενὴς αὐτῆς, ἐλθὼν ἐπίτηδες νὰ κατοικήσῃ ἐν Χανίοις. Τὸ τίμημα συνεφωνήθη ἀντὶ δύο χιλιάδων ὑπερπύρων, ὑπεσχέθη δὲ ἡ Ἀντζολερία νὰ ἐγκαταστήσῃ εἰς αὐτὸ τὸν ἀγοραστήν, ἄλλως ἤθελεν ὑποπέσει εἰς ποινὴν 2000 ὑπερπύρων. Τὰ συμφωνηθέντα ταῦτα φαίνεται ὅτι ἦσαν εἰκονικά, διότι οὔτε ἡ Ἀντζολερία ἔλαβε χρήματα, οὔτε ὁ Νικόλαος Βενιέρης ἐγκατεστάθη εἰς τὸ τιμάριον. Μετά τινα χρόνον ὅμως ὁ εἰρημένος Νικόλαος ἐνήγαγε τὴν Ἀντζο-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λερίαν εἰς τοὺς δικαστὰς Χανίων, ζητῶν τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ συμβολαίου, εἴτε λαμβάνων τὴν κατοχήν, εἴτε τὸ πρόστιμον. Ἐννοεῖται ὅτι οἱ δικασταὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐγγράφων κατεδίκασαν τὴν Ἀντζολερίαν εἰς τὸ πρόστιμον τῶν δύο χιλιάδων ὑπερπύρων. Αὕτη ἀναφερομένη εἰς τὴν Γερουσίαν διὰ τὸ προσγενόμενον αὐτῇ ἄδικον ζητεῖ τὴν ἀναθέωρησιν τῆς ἀποφάσεως. Ἡ Γερουσία ἀναθέτει εἰς τὸν Δοῦκα καὶ τοὺς Συμβούλους Κρήτης, ὅπως τελεσιδίκως ἀποφασίσωσιν, ἀφ' οὗ ἐξετάσωσι τὰ διαμαχόμενα μέρη καὶ τοὺς δικηγόρους των. 1336, Φεβρουαρίου 15.

14

Ἔγκρισις πιστώσεως ὑπερπύρων χιλίων πρὸς ἐπισκευὴν τοῦ ναοῦ τσῦ Ἁγίου Μάρκου ἐν Χάνδακι. 1336, Φεβρουαρίου 16.

Fo 46to No 387. Millesimo trecentesimo XXXV, die XV Februarij. 1

Ad litteras Crete.

Capta. Super eo namque quod significatum est per ducham et consiliarios Crete de ecclesia Sancti Marci Candide, quam sic partim ruinatam persistere procul dubio non est honor ducalis dominij, neque bonum cum cotidie paulatim amutatur deuotio gentium habita in ipsam ecclesiam. Consulunt predicti sapientes quod ob reuerentiam Euangeliste gloriosi Marci dentur de hinc duche ituro nuper yperpera mille, que ponantur in aptatione dicte ecclesie ut uidebitur oportere. Et pro eo quod defficeret accipiatur de introitu communis nostri Crete ad furniendum negocium ut duche et suo consilio uidebitur. Et scribatur duche et consiliarijs presentibus quod interim apponant curam ad ipsam ecclesiam ne de ea sinistrum aliquod ualeat euenire; cum de nostra intentione sit per ducham iturum ipsam facere reparari. 13

15

Ὁ Δοὺξ καὶ οἱ Σύμβουλοι Κρήτης ἐζήτησαν τὴν ἀποφυλάκισιν ἢ τὴν ἐξορίαν τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς Χάνδακος κρατουμένων υἱῶν τοῦ Βάρδα Καλλέργη ἐπαναστάτου καί τινων καλογήρων. Ἡ Γερουσία ἀπορρίπτει τὴν αἴτησιν ταύτην. 1336, Φεβρουαρίου 15.

Fo 46to No 388. Millesimo trecentesimo XXXV, die XV Februarij. 1

Capta. Insuper ad factum filiorum capitum proditorum et cuiusdam calogeri quondam fratris Uarde Kaleregi proditoris carceratorum Candide, de quibus ducha et consiliarij petunt habere Ducalem responsionem cum de ipsius sint aliqui a modo facti iuri non uidetur bonum relaxare aliquem eorum, aut facere eos habitare extra insulam, uel aliter eos bannire, quia modicum differet esse ipsos in insula, et esse expulsos de ea. Sed melius est propter bonum statum terre et in exemplum aliorum, et sic consulunt sapientes omnes predicti, quod scribatur duche et consiliarijs, quod sic ipsos debeant in carceribus conseruari, nec inde modo aliquo liberare donec per ducalem magnitudinem eis aliud datum fuerit in mandatis. 10

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

16

Ἔγκρισις πιστώσεως ὑπερπύρων 3000 πρὸς ἐπισκευὴν τῶν φρουρίων Μυλοποτάμου, Κισσάμου καὶ Ἀποκορώνου. 1336, Φεβρουαρίου 15.

Fo 46to No 389. Millesimo trecentesimo XXXV, die XV Februarij.

Capta. Ad reparationem uero castrorum insule quam dicti ducha et consiliarij dicunt esse necessariam, quia conseruatio ipsorum castrorum est conseruatio totius insule uidetur dictis sapientibus quod sit bonum et uale ad reparationem ipsorum intendere ne declinent in peius. Et propterea consulunt quod ad succurrendum eorum deffectum mittantur per dominationem ducalem duche et consiliarijs Crete yperpera triamillia iniungendo eis quod primo reparari et aptari faciant castra Millopotamy, Kissami et Bicorne*, ubi et sicut necessarium fuerit que quidem castra sunt utiliora pro conseruatione ipsius insule, et sunt magis dirupta. Et si quid superfuerit de dicta pecunia debeant illud ponere in aptationem aliorum castrorum terre, sicut eis melius et utilius apparebit. Et de ipsis denarijs non possit expendi in aliquo alio quam in reparatione castrorum prefata.

53—de non 1—non sinceri 7.

Quod pro reparatione dictorum castrorum accipiant mutuo ducha et consiliarij de depositis specialium personarum Crete yperpera MMM usque in MMMM. si tot eis necessaria propter ea fuerint que expendant et de eis faciant ut continetur supra in hac parte proxima sapientum. Et soluantur et restituantur in ipsis depositis de yperperis MMMM. qua ducha et consiliarij tenebuntur mittere Venecias post duos annos, quorum denarios silicet VIII millia yperpera que deberent mitti Venecias, consulunt sapientes accipi pro laborerio portus et moli candide.

17

Ἔγκρισις πιστώσεως μέχρι 4000 ὑπερπύρων ἐπὶ τρία ἔτη πρὸς ἐπισκευὴν τοῦ λιμένος Χάνδακος. 1336, Φεβρουαρίου 15.

Fo 46to No 390. Millesimo trecentesimo XXXV, die XV Februarij.

Cum in millesimo trecentesimo trigesimo tertio mensis Augusti captum fuerit et commissum duche et consiliarijs Crete pro expeditione laboreriorum portus et moli Candide, quod tenerentur expendere omni anno yperpera MM ad minus de camera deinde et plura si plura possent expendere, et quod etiam yperpera MMMM, que tenebantur omni anno mittere Venecias ibi retinerent usque ad tres annos. Et tamen yerpera MMMM predicta quam prescripta MM et plura si plura possent expendere, deberent expendere in laborerijs predictis. Et si primo anno

* G. Gerole ibidem Vol. A. P. I. p. 299 σημ. 3.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

non sufficerent yperpera VI mille predicta, quod acciperent de pecunia supradicta, et secundo anno acciperent de pecunia tercij. Quia predicta pecunia annorum trium non uidetur sufficere. Sed adhuc magna quantitas requiritur per ducham et consiliarios presentes, sine qua, dicunt, ipsa laboreria non posse compleri. Consulunt dicti sapientes, ne bonum inceptum in utilitatem maximam omnium desinat et perdatur, quod committatur duche et consiliarijs quod possint adhuc accipere modis prescriptis, pecuniam duorum annorum sequentium, predictos tres annos. Ita quod si non sufficeret pecunia primi accipiant de pecunia secundi, pro laborerijs suprascriptis.

De sic 72 – de non – non sinceri 3.

18

Τὰ παρὰ τοῦ τεχνίτου Φραγκίσκου Μπάρκη ζητηθέντα σιδηρικὰ ἀξίας λιτρῶν γροσίων 25-30 ἀναγκαιοῦντα εἰς τὰ λιμενικὰ ἔργα Χάνδακος ἀποστέλλονται, καθὼς ξυλεία καὶ ἄλλα ζητηθέντα. 1336, Φεβρουαρίου 15.

F°46to No 391. Eodem die.

Capta. Item quod mittantur pro dictis laborerijs ferramentum et lignamen petita propterea per magistrum Franciscum a Barchis que uidentur ascendere a uiginti quinque ad triginta libras grossorum. Et similiter dimidietas manorum ambarum sortarum petitarum per eundem magistrum Franciscum pro prefatis laborerijs transmittatur, scribendo duche et consiliarijs, quod de alia sartia minuta quam ipse magister Franciscus petit prouideant et recuperent de inde, cum credamus ipsos de inde huiusmodi sartiam minutam, posse habiliter inuenire.

19

Περὶ ἐπιστροφῆς δανείου 3845 ὑπερπύρων καὶ 5 γροσίων πρὸς κατασκευὴν διπυρίτου διὰ τὰ κάτεργα τῆς ἑνώσεως κατὰ τῶν Τούρκων. 1336, Φεβρουαρίου 15.

F°47r No 392. Eodem die.

Capta. Ad expensas factas per ducham et consiliarios Crete, pro biscocto galearum nostrarum unionis et pro armata trium galearum armatarum per ipsos in Creta, quas expensas dicunt summarie ascendere yperpera triamilia octingenta quadraginta quinque, et grossos quinque, que petunt ut ea restituant in depositis certarum specialium personarum camere Crete unde acceperunt ipsa, consulunt dicti sapientes, quod mittantur eis omnes dicti denarij per illum modum, qui melior et utilior apparebit, ut ea restituant in depositis antedictis.

20

Τὰ ζητηθέντα διὰ τὸν ναύσταθμον ἀναγκαῖα νὰ ἀποσταλῶσι πλὴν τοῦ παρασκέρνου, τὸ ὁποῖον νὰ κατασκευασθῇ ἐν Κρήτῃ. 1336, Φεβρουαρίου 15.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

F° 47r N° 393. Eodem die.

Capta. Consulunt quoque sapientes, ad petita pro arsenatu, quod mittantur remigium et cetera minuta petita, et manum* postulatum pro trahendo galeas in terram et quod mittatur etiam dimidietas alterius sartie quas similiter petit, sed paraschermum** dicti ducha et consiliarij prouideant facere ibi fieri inde, si necessarius est eisdem.

21

Περὶ ἀντικαταστάσεως φθαρέντων πλοίων. 1336, Φεβρουαρίου 15.

F° 47r N° 394. Eodem die.

Capta. Super eo uero, quod ipsi Ducha et consiliarij petunt unam galeam de mensura bucentauri, et duo ligna de mensuris aliorum duorum lignorum alias sibi missorum, et etiam alia duo ligna subtilia et parua, dicentes, quod de galeis nostris quas habent, alique sunt ita ueteres, quod non sunt pro nauigando. Consulunt dicti sapientes quod concedatur arbitrium dictis nostris rectoribus quod de ipsis galeis ueteribus que non sunt pro nauigandi, faciant uelut eis utile fore uidebitur. Et committatur capitaneo unionis nuper ituro, quod in suo redditu dimittat uel mittat in Cretam eisdem, unam de suis galeis nouis, munitam omnibus armis et furnimentis, que uidelicet, tunc habebit. Et de hinc prouideatur mitti unum lignum de mensuris illorum duorum que alias sibi missa fuerunt furnitum, ut fuerit opportunum. De lignis uero paruis que petunt, scribatur eis quod sibi deinde prouideant. Committendo tamen capitaneo unionis quod si contingeret, ipsum capere aliqua de lignis turchorum, unum uel duo predictis nostris rectoribus debeat destinare.

22

Παρὰ τοῦ Δουκὸς Κρήτης ἐζητήθησαν εἰδικοὶ τεχνῖται, οἱ ὁποῖοι ἀποστέλλονται μέν, θὰ μισθοδοτοῦνται δὲ ὑπὸ τῶν ρεκτόρων. 1336, Φεβρουαρίου 15.

F° 47r N° 395. Eodem die.

Capta. Quod unus magister a curacijs et unus fillacanapus requisiti per ducham et consiliarios, recuperentur de hinc et mittantur eis cum eo stipendio quod competere sibi uidebitur, quod ibi dicti nostri rectores faciant sibi solui.

23

Ἐπιτρέπεται λόγῳ χάριτος εἰς τὸν Ἰωάννην Κορνάρον τοῦ Ἀββᾶ ἐκ Χάνδακος νὰ ἀγοράσῃ τιμάρια Ἑλλήνων κείμενα ἐκεῖθεν τῶν πρὸς δυσμὰς σκαλωμάτων. Οὗτος ὀφείλει νὰ τελῇ τὰς τιμαριωτι-

* Manus=ἄγκυστρον πρὸς σύλληψιν πλοίων, μεταφορικῶς δὲ ἐργαλεῖον ἕλξεως.

** Κατὰ τὸν Ducange Parascernus νοεῖται εἶδος πλοίου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κὰς ὑποχρεώσεις ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης ἐν Χάνδακι, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου καθ' ὑπόδειξιν τοῦ ρέκτορος Ρεθύμνου, διότι μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχουσι τιμάρια ἀνήκοντα εἰς Λατίνους. 1336, Φεβρουαρίου 20.

F° 47to N° 401. Millesimo trecentesimo XXXV, die XX Februarij.

Capta. Quod ad supplicationem nobis factam pro parte uiri prouidi Johannis Cornario de abbate fidelis nostri de Candida concedatur de gratia quod si de feudis aliquorum Grecorum insule nostre Crete sitis ultra scalas ponentis dicte nostre insule, que aliquando solent uendi, eorum necessitate cogente emeret, debeat pro eis ostendere guarnitionem tempore pacis in Candida, sed tempore guerre remaneat in arbitrio rectoris nostri Rethimi ostensio dicte uarnitionis prout remanent alia feuda certorum latinorum loci Rethimi prebibati.

24

Εἰς τὸν Γεώργιον Καλλέργην παραχωρεῖται δάνειον ὑπερπύρων 8000, εἰς ἐξόφλησιν τῶν ὁποίων θὰ παραδώσῃ μουτζούρια σίτου 50000 πρὸς ὑπέρπυρα δέκα ὀκτὼ τὰ 100 μουτζούρια. Ἡ προθεσμία ὁρίζεται πενταετὴς εἰς ἐτησίας δόσεις, τὰ δὲ ἔξοδα μεταφορᾶς μέχρι Χανίων, ἔνθα θὰ παραδίδεται ὁ σῖτος, θὰ βαρύνωσι τὸν Καλλέργην. 1336, Φεβρουαρίου 20.

F° 47to N° 402. Eodem die.

Capta. Quod nobili uiro Georgio Kalergi fideli nostro de Creta, considerata fidelitate quam ad nostram dominationem semper gessit, et presertim tempore rebellionis ostensam, dentur per nostram cameram frumenti, in directionem sue conditionis et succursum necessitatis yperpera octo millia pro quibus teneatur nobis dare mensuras quinquaginta mille frumenti, sicut consulunt offitiales nostri frumenti, ad rationem yperperorum decem octo, centum mensurarum, dando nobis illud in annis quinque, et insuper tantum quantum capiet prode, quod annuatim soluet camera nostra pro denarijs prelibatis et conducendo illud in Chanea ad omnes suas expensas. Ita tamen quod dictum frumentum sit nouum et mercadante, et quod in eo non sit de mauroterra. De predictis omnibus obseruandis plezariam ydoneam exhibendo, et de soluendo quintum dicti frumenti anno quolibet.

Die viij Marcij scripte fuerunt littere pro ista parte duche et consiliarijs Crete.

25

Ὁ Μαρῖνος Βαρότσης ἐκ Κρήτης τοῦ ποτὲ Ἀνδρέου ζητεῖ, ὅπως ἐπιτραπῇ εἰς αὐτὸν νὰ ἐξασκῇ ἐλευθέρως τὰ δικαιώματά του κατὰ τῶν δουλοπαροίκων του ἐκ Θήρας, οἱ ὁποῖοι μετῴκησαν ἐν Κρήτῃ, πλὴν τοῦ δικαιώματος ἀπονομῆς δικαιοσύνης, ὅπερ ἀνήκει εἰς τὴν κυριαρχίαν, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Θήρα κατέχεται ὑπὸ τοῦ Νικολάου Σανούδου καὶ παρὰ τὰς διαταγὰς αἵτινες ἐδόθησαν εἰς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τοὺς ρέκτορας, νὰ μὴ ἀναμιγνύωνται εἰς τὰς ὑποθέσεις μεταξὺ τοῦ Νικολάου Σανούδου καὶ τοῦ ποτὲ πατρὸς τοῦ Μαρίνου Βαρότση. Ἀποφασίζεται, ὅπως γίνῃ δεκτὴ ἡ αἴτησις, ὡς πρὸς τοὺς δουλοπαροίκους τοὺς ἀνήκοντας εἰς αὐτὸν ἢ εἰς τὸν ποτὲ πατέρα του καὶ τοὺς ἀδελφούς του, ἐφ' ὅσον ἡ νῆσος Θήρα κατέχεται ὑπὸ τοῦ εἰρημένου Νικολάου Σανούδου. 1336, Φεβρουαρίου 20.

F° 49t° N° 415. Millesimo trecentesimo XXXV, die XX Februarij.

Ad supplicationem nobis factam per Marinum Baroci quondam uiri nobilis Andree Baroci de Creta, quod dignaremur mandare nostris rectoribus Crete presentibus et futuris, sicut alias simile mandatum factum fuit pro dicto quondam eius patre, quod permittant eundem Marinum uti suis iuribus libere contra suos uillanos Sancte Herini reductos in Cretam, salua ratione spectante dominio in facto iustitie, non obstante quod dictam insulam Sancte Herini habeat uir egregius Nicola Sanuto, nec obstantibus nostris litteris missis dictis rectoribus, uetantibus quod nostri Veneti se intromittant in facto dicti ser Nicole et quondam patris eiusdem Marini, propter que, iura ipsius Marini uidentur in nostra Cretensium insula quod ammodo impediri; uadit pars consonantibus ad hec responsionibus quorumdam nostrorum rectorum Crete, quod mandetur prefatis rectoribus ut pretangitur, solum in uillanis possessis per eum uel dictum quondam eius patrem et fratres, quousque dictus Ser Nicola habuit insulam Sancte Herini. Non fuit capta—28—non 16—non sinceri 49.—30—non 12—non sinceri 53.

26

Ἕνεκα τῶν πρὸς τὴν Βενετίαν ὑπηρεσιῶν τοῦ Θεοτόκη τῶν Γοργοράρων, τοῦ Νικολάου ἀδελφοῦ του καὶ τοῦ ἀνεψιοῦ των Γεωργίου υἱοῦ τοῦ ποτὲ Κατελλάνου ἀπενεμήθη ἡ χάρις εἰς τὸν Γεώργιον νὰ θεωρῆται Βενετὸς αὐτός τε καὶ οἱ κληρονόμοι του καὶ ἑπομένως νὰ εἶναι ἱκανοί, ὅπως ἀγοράζωσι καὶ κατέχωσι τιμάρια. 1336, Φεβρουαρίου 29.

F° 51r N° 434. Die ultimo Februarij.

Capta. Quod fiat gratia Theotochi Gorgorarum et Nicole fratri eius et Georgio nepoti eorum filijs quondam Catellani, habitatoribus Canee, quod considerata legalitate et fidelitate patris et eorum antecessorum, qui semper et continue exposuerunt personas suas, tempore guerre in honorem et augmentum uestre magnitudinis contra rebelles sicut manifestum est, et pro operibus fidelibus prefacti Georgij eorum patris, dominus Uital Michiel, olim Ducha Crete pro libertate quam habebat fecit ipsum Georgium Venetum cum omnibus suis heredibus perpetuo concedens eidem de hoc, publicum instrumentum, quod esset Venetias et pro Veneto tractaretur et haberetur cum omnibus suis heredibus et deinde habita ista gratia ipse Georgius et sui semper fuerunt promptiores in fidelitatem et obsequijs Ducalibus, et propterea ipsi heredes et nominati superius in rebellione

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

nouissima insule contra rebelles se exposuerunt et Catellanus fratrer eorum, sicut Deo placuit, obijt in seruitio nostro, laboribus multis fatigatus, reliquens unum filium, possint emere pheuda et ipsa acquirere. Et rectores respondeant, uidelicet ser Laurentius Mauroceno olim consiliarius Crete et ser Bertucius Grimani, olim rector Canee, quod Catellanus qui decessit et superius nominatus fuit fidelissimus uestre dominationis et sui, et bene, et fideliter se gesserunt et quod si unquam uiderunt legales, et fideles homines suo communi, isti fuerunt et imo consulunt quod dicta sibi fiat gratia, quod pro bono exemplo aliorum, cum non sit propterea aliquid preiuditium communis.

27

Fo 53to No 465. Παρατείνεται ἡ προθεσμία τῆς ἐπανόδου ἐκ Κρήτης τῶν ἐμπορικῶν πλοίων ἀντὶ τέλους Ἀπριλίου μέχρι τέλους Μαΐου, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως νὰ σφραγισθῶσι τὰ ἐμπορεύματα καθ' ὅλον τὸν μῆνα ὑπὸ τῶν ταμιῶν, οἱ ὁποῖοι καὶ θὰ εἰσπράξωσι τὰ δικαιώματα σφραγίσεως. 1336, Μαρτίου 16.

28

Ἡ ζάχαρις ἡ παραγομένη ἐν Κρήτῃ δύναται διὰ τὸ παρὸν ἔτος νὰ εἰσαχθῇ ἐν Βενετίᾳ δι' οἵου δήποτε πλοίου ἐπὶ καταβολῇ 5 %. 1336, Μαΐου 6.

Fo 58to No 524. Millesimo trecentesimo XXXVI, die VI Maij. 1

Capta. Quod puluis zuchari nata in insula Crete possit pro hoc anno illa scilicet quam nostri habuissent per totum mensem Aprilis proximi elapsum conduci Venetias, cum omni nauigio soluendo V pro centenario, scribendo nostris rectoribus, quod cautellam adhibeant, ita quod nulla fraus committi possit, nec alia puluis dicte alijs partibus sub illa conduci. Et si consilium etc. 5

29

Ἡ χήρα τοῦ Θεοδώρου Μελησσηνοῦ Μαρία καὶ ἡ χήρα τοῦ Σήφη Σηφοπούλου Εὐφροσύνη, ζητοῦσι ἡ μὲν τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ υἱοῦ της ἐτῶν 16 ἐκ τῶν φυλακῶν καὶ τὴν ἐξορίαν του διὰ νὰ προληφθῇ ὁ θάνατός του ἐν τῇ φυλακῇ, ἡ δὲ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν τεσσάρων υἱῶν της καὶ τὴν ἐξορίαν των. Ἡ ἀπόφασις περὶ τῶν ἀνωτέρω αἰτήσεων ἀνετέθη ὑπὸ τῆς Βενετικῆς Γερουσίας εἰς τὴν κρίσιν τῆς Γερουσίας Κρήτης. 1336, Αὐγούστου 10.

Fo 63to No 567. Millesimo trecentesimo XXXVI, die X Augusti. 1

Capta. Cum Maria filia quondam Frederici de Ragusia olim feudati et fidelis nostri de Creta, relicta Theodori Melissino rebellis nostri et capitis rebellium dicte terre iustificati et mortui suis demeritis requirentibus, supplicauerint nostro dominio, quod quemdam suum filium etatis annorum circa XVI carceratum propter fallum patris in carceribus Crete relaxaremus, ne periret in carceribus prelibatis, uel ipsum ponendo in exilium aut aliter faciendo ut nobis iustum et conueniens 5

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

appareret. Et similiter supplicatum nobis fuerit per Frossini relictam Syphy Syphopuli capitis rebellium nostrorum Crete iustificati de relaxando seu banniendo, quatuor eius filios carceratos in dictis carceribus propter nequam rebellionem dicti Syphy patris eorum. Uadit pars quod scribatur Duche et consiliarijs nostris Crete, quod dictum negotium filij prefate Marie, et similiter negotium filiorum dicte Frossini in consilio Rogatorum Candide si eis uidebitur, et si eis non uidebitur non ponant, et faciant inde, sed quod uidebitur consilio Rogatorum. Et propterea petitiones predictarum mittantur dictis rectoribus, Ducalibus litteris intercluse.

Non sinceri 5, de non 10, de parte 45.

30

Περὶ ἐπιθεωρήσεως τοῦ λιμένος Χάνδακος καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐπισκευῶν. 1336, Αὐγούστου 24.

F° 64to No 571. Millesimo trecentesimo XXXVI, die XXIV Augusti.

Capta. Quod committatur duche ituro in Creta et consiliarijs, et duche qui ibi est et consiliarijs, quod ipsi conueniant in simul et examinent conditionem et statum portus Candide, et laboreria in ipso portu facta et si uidebitur eis quod in laborerio ipsius portus debeat procedi et laborari, procedatur et fiat, sicut per eos uel maiorem partem eorum fuerit ordinatum. Et similiter obseruetur de non laborando si per eos ordinaretur de non laborando, nichilhominus rescribendo nobis conditionem ipsius portus. Et quicquid ordinatum fuerit per ipsos et suum consilium.

31

Ἀνανεοῦται ἡ συμφωνία ἀγορᾶς σίτου 50.000 μουτζουρίων παρὰ τῶν τιμαριούχων Χανίων. Τίμημα ὁρίζεται ὑπέρπυρα 18 δι' ἑκάστην ἑκατοντάδα μουτζουρίων. 1337, Ἰανουαρίου 18.

F° 91r No 834. Millesimo trecentesimo XXXVI, die XVIII Januarij.

Capta. Quod confirmetur pactum alias factum cum pheudatis Canee, de mensuris L mille frumenti dandis per ipsos omni anno nostro communi, usque ad quinque annos proximos, pro pretio solito yperperorum XVIII pro quolibet centenario quibus mittatur cappare solite, scilicet medietas solutionis, cum conditione quod ipsi teneantur dare et designare dictum frumentum omni anno in Chaneam usque ad medietatem mensis Septembris illius anni presentis, bonum et mercadante, quod non sit de mauroterra. Et quod illi, qui non dederint ad illum terminum, cadant in penam dupli capararum predictarum, quod capitalem et penam, rectores Canee excutere teneantur per totum mensem Nouembris ipsius anni presenti. Et sic consulunt offitiales frumenti.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

32

F° 91to N° 838. Ἡ ὠφέλεια ἡ προερχομένη ἐκ τῆς νηολογήσεως τῶν κατέργων ἐν Κρήτῃ ἐκ 12 δηναρίων δι' ἕκαστον κατεργάρην ἢ γαλεότον καὶ 1 γροσίου δι' ἕκαστον κόμητον, τὴν ὁποίαν λαμβάνουσιν οἱ γραφεῖς τοῦ ταμείου Κρήτης, θὰ διανέμηται τοῦ λοιποῦ ἐξ ἡμισείας, μεταξὺ αὐτῶν, τοῦ Καγκελλαρίου Κρήτης καὶ τῶν γραφέων τοῦ παλατίου. 1337, Φεβρουαρίου 3.

33

Προκειμένης ἐπισκευῆς τοῦ λιμένος Χάνδακος δίδονται ὁδηγίαι εἰς τὸν μεταβαίνοντα εἰς Κρήτην Δοῦκα καὶ τοὺς Συμβούλους περὶ τοῦ τρόπου τῆς πληρωμῆς τῶν δαπανῶν. 1337, Ἰουλίου 14.

F°104r N° 943. Millesimo trecentesimo XXXVII, die XIV Julij. 1

Capta. Quod occasione laborerij portus Candide, quod restat ad huc compleri, ut audiuistis et pecunia sit necessaria pro dicto laborerio; uadit pars, quod committatur duche ituro et consiliarijs, quod si accaderet quod non possent aliunde habere pecuniam possint sententialiter accipere et expendere de illa quam tenentur mittere huc pro primo anno. Et si illa non sufficeret possint etiam expendere illam de secundo, possendo expendere in primo illam de secundo anno, si fuerit omnino necesse. 5

40—de non 2—non sincere 3. 9

34

Περὶ τῶν δαπανῶν πρὸς ἐπισκευὴν τοῦ λιμένος Χάνδακος, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ ἐπιβαρύνωσι τὴν Κρήτην. Καθορίζεται ὁ τρόπος τῆς ἐξευρέσεως τῶν ἀναγκαιούντων χρημάτων. 1337, Ἰουλίου 14.

F°104to N° 944. Millesimo trecentesimo XXXVII. VI Indictionis, die XIV Julij. 1

Capta. Quia commune nostrum de hinc est multum aggrauatum, et factum portus tangat etiam illos de Creta; uadit pars, quod non fiat nouitas in pecunia quam debent huc mittere ducha et consiliarij Crete, set committatur duche et consiliarijs quod per illam uiam que eis uidebitur magis conueniens, et honesta, uel per uiam datij, uel alio modo, prouideant uenire et habere pecuniam, pro laborerio dicti portus, ita quod dictum onus inueniendo pecunias, sit supra illos deinde et per ipsos soluatur, uel de suis rebus, sicut nostris predictis uidebitur, quia iustum est quod sentiant illis qui deinde aliquid honus in factis suis—26. 5 9

35

Περὶ τιμαρίου πωληθέντος εἰς τοὺς δανειστὰς τοῦ Μαρίνου Μαρίνου ἀδείᾳ τοῦ Δουκὸς Κρήτης Μαρίνου Βαδοέρου, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐξωνήσεως ὑπὸ τῶν θυγατέρων τοῦ Μαρίνου. Ἐπειδὴ παρενεβλήθησαν ἐμπόδια εἰς τὰς θυγατέρας ταύτας τοῦ Μαρίνου, ὅπως ἀνακτήσωσι τὸ τιμάριον, αὗται κατέφυγον εἰς Βενετίαν ζητοῦσαι τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ, ἡ δὲ Γερουσία ἀναθέτει εἰς τὸν Δοῦκα καὶ τοὺς Συμβούλους νὰ κρίνωσιν ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως. 1338, Ἰουλίου 19.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

F°104t° N° 949. Millesimo trecentesimo XXXVIII, die XIX Julij.

Capta. Quod ad instantem supplicationem Frossine et Herine, quondam filiarum Marini Marino de Candida, exponentium, quod dictus quondam eorum pater in suo testamento, reliquit eis, et tertie sorori sue unam eius militiam, sitam in insula Crete in loco uocato Pandea et earum heredibus, si fratrer earum et filius dicti testatoris moreretur sine heredibus, sicut aduenit casus. Et quod post mortem dicti Marini, tempore regiminis D. Marini Baduario, tunc duche Crete, ad instantiam creditorum dicti quondam eorum patris, ipsa militia fuit uendita per dictum d. ducham et eius consilium cum conditione, quod quandocumque filie dicti Marini, uel illi in quos dicta militia deuenire debetur secundum formam testi predicti, uellent excutere dictam militiam, possent eam excutere pro illis denarijs, pro quibus foret uendita et deliberata, et quod dum nunc uellent excutere dictam militiam, reperitur quedam cedula, scripta ut uidetur, tempore regiminis D. Fantini Dandulo, tunc duche Crete, continens quod dicta militia uendi debeat, et quod quandocumque illi in quos deuenire debet, uoluerint eam exigere, possint eam excutere, pro eo, quo uendita fuerit, non intelligendo de filiabus dicti quondam Marini, quia miserunt commissionem ad plenum nobili uiro Gabrieli Venerio, ordinandi et faciendi de dicta militia, quid uellet, qui uirtute dicte commissioni acceperit se iusum de dicta conditione in quantum eas tangebat, et dicte Frossina et Herini negent dictam commissionem, et etiam asserant tunc tempore fore minoris etatis et propter premissa nostrum remedium postulent super inde. Uadit pars quod committatur duche et consiliarijs Crete quod non obstante aliqua scriptura, uel puncto sue commissionis, auditis iuribus partium terminent in dicto facto sicut eis uidebitur esse iustum.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. Τὰ θεσπίσματα τὰ ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίθενται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.

1. Φάρος, ἀρχαία ὀνομασία τῆς νήσου Lesina ἐπὶ τῶν Δαλματικῶν ἀκτῶν. Ἀλμισά, μικρὰ πόλις τῆς Δαλματίας. Πρὸς κατανόησιν τοῦ θεσπίσματος εἶναι ἀπαραίτητος ἡ γνῶσις τῆς ἱστορίας τῆς Δαλματίας καὶ αἱ μεγάλαι προσπάθειαι τῶν Βενετῶν πρὸς τελικὴν κατάκτησιν αὐτῆς. Ἡ Βενετικὴ πολιτεία ἄνευ τῆς Δαλματίας δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ διαδραματίσῃ τὸ πρόσωπον μεγάλης δυνάμεως ρυθμι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ζούσης τὰ ζητήματα τῆς Μεσογείου. Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ ἐπιθέσεως κατὰ τῆς μικρᾶς πόλεως Ἁλμισά. Εἰς τὸν πολεμικὸν τοῦτον ἀνταγωνισμὸν ἀντιμέτωπος τῆς Βενετίας ἦτο ἡ Οὐγγαρία. Ὁ στόλος τῆς ἑνώσεως κατὰ τῶν Τούρκων ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ θεσπίσματος καὶ δι' ἐπιχειρήσεις ἀλλοτρίας τοῦ σκοποῦ, διὰ τὸν ὁποῖον συνέστη.

10. Τὸ ζήτημα τοῦτο τῆς ἀποζημιώσεως τῶν Μαγιορικανῶν τῶν ὑποστάντων πειρατείαν ἐκ μέρους τῶν Κυθηρίων ἔλαβε μεγάλας διαστάσεις καὶ παρετάθη ἐπὶ ἔτη. Εἰς τοὺς ἀριθ. 4. 20. 27. 29. 30. 33. τοῦ ἑπομένου βιβλίου XIX ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐξελίσσεται ἀποδιδομένου τοῦ δικαίου εἰς τοὺς Κυθηρίους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐπηράτευσαν τοὺς Καταλάνους, ἀλλὰ ἠμύνθησαν εἰς τὰς ἐναντίον των ἐπιδρομάς. Ἡ σημασία ἡ ὁποία ἀπεδόθη εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι τὰ διάφορα δαμειφθέντα ἔγγραφα καὶ αἱ ληφθεῖσαι ἀποφάσεις κατεγράφησαν εἰς τὸ Liber III Commemoriali, εἰς τὸ ὁποῖον ἀπαντῶμεν τοὺς ἑξῆς ἀριθμοὺς σχετιζομένους πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. Ὅρα Libri Commemoriali Regesti Predelli Tomo II. Libro III N° 96. 129. 162. 165. 166. 173.

Τὸ Βασίλειον τῆς Μαγιόρκας συνέστη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀραγωνίας τῷ 1276, διατηρηθὲν μέχρι τοῦ 1343, ὁπότε προσηρτήθη εἰς τὴν Ἀραγωνίαν.

11. Τὸ θέσπισμα τοῦτο παρέχει μέγιστον ἐνδιαφέρον, διότι κανονίζει τὰ δικαιώματα τοῦ καγκελλαρίου Κρήτης καὶ καταρτίζει τὸ καπιτουλάριον τῶν ὑποχρεώσεων αὐτοῦ.

17. 18. Ἐκτέλεσις τῶν λιμενικῶν ἔργων Χάνδακος, συμφώνως πρὸς τὸ σχέδιον τοῦ τεχνίτου Μπάρκη.

25. Εἰς τὰς μεταξὺ τῶν δυναστῶν τοῦ Αἰγαίου, Βενετῶν τὴν καταγωγήν, διαμάχας σπανίως ἐπενέβαινεν ἡ Βενετία, ὅταν δὲν ἐκινδύνευον τὰ συμφέροντά της.

26. Τὸ Θεοτόκη ἐνταῦθα εἶναι ὄνομα βαπτιστικόν, ὁ οἶκος εἶναι τῶν Γοργοράδων. Ἡ χάρις, ἡ ὁποία διὰ τοῦ θεοπίσματος ἀπονέμεται, εἶναι μεγάλη, διότι καθιστάμενοι Βενετοί, ἀπέκτων πλεῖστα δικαιώματα, ὧν ἐστεροῦντο οἱ Κρῆτες.

29. Δὲν εἶναι γνωστὴ ἡ ἀπόφασις τὴν ὁποίαν ἔλαβε τὸ συμβούλιον τῶν παρακλήτων Κρήτης περὶ τῶν κρατουμένων υἱῶν Μελισσηνοῦ καὶ Σηφοπούλου.

30. 33. 34. Αἱ δαπάναι ὑπὲρ τοῦ λιμένος Χάνδακος ἦσαν ἀτελεύτητοι, ἐξ οὗ τὸ πλῆθος τῶν θεσπισμάτων, τὰ ὁποῖα προβλέπουσι περὶ ἐξευρέσεως τῶν ἀναγκαίων χρημάτων καὶ ἐλέγχου τῶν γενομένων ἐργασιῶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER XVIII.

1338–1340

1

Εἰς τὸν Βάρδα Καλλέργην, κάτοικον τοῦ χωρίου Γαρίπα, δίδεται δάνειον 2000 ὑπερπύρων πληρωτέων ἐντὸς τριετίας διὰ σίτου εἰς τρεῖς δόσεις, ὑπολογιζομένου τοῦ σίτου εἰς ὑπέρπυρα 18 ἀνὰ ἑκατὸν μουτζούρια, ἤτοι μουτζούρια 11.112. 1339, Φεβρουαρίου 15.

Fo 3ᵛᵗ

Nº 44. Millesimo trecentesimo XXXVIII, die XV Februarij.

Capta. Quod ser Uarde Kalergi habitatori in casali Garipa insule nostre Crete, mutuentur per cameram nostram frumenti yperpera duo millia, iuxta consilium infrascriptum, officialium dicte camere, uidelicet cum condictione quod teneatur dare nostro communi Veneciarum in Canea, tantum frumentum quantum capient dicta yperpera duo millia ad rationem yperperorum decem octo centenario mensurarum, que quantitas frumenti ascendit mensuras XI mille C. XII, ita tamen quod frumentum predictum sit nouum bonum, et mercadantis, in quo non sit maurothera, que mensure debeant dari in tribus annis scilicet omni anno tercium ipsarum et tantum plus frumentum quolibet anno, quantum ascendit prode quod ipsa camera soluit pro ipsis denarijs et teneatur dare et assignare dictum frumentum in unoquoque anno in Chanea usque dimidium mensis Septembris, in pena solutionis medietatis ualoris frumenti, quod deberet dare in ipso uno anno. Per quem modum incideret penam quam incurrunt illi qui soluunt duplas caparas et ipsam penam cum capitali rector Canee debeat facere excuti usque per totum mensem Nouembris anni tunc presentis, respondente de presenti procuratore dicti Uarde Kalergi qui est Venecijs, si uult dare frumentum hoc anno uel non, ut dicti officiales frumenti sciant quid habeant agere. Et de predictis teneatur ipse Uarda dare rectori Chanee bonam et ydoneam plezariam.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

2

Fo 5r **No 59. Συνιστᾶται τριμελὲς συμβούλιον πρὸς μελέτην τῶν Κρητικῶν ὑποθέσεων. Τὸ συμβούλιον τοῦτο θὰ μελετήσῃ τὴν αἴτησιν τοῦ Νικολάου Ντὲ Πριούλη, ὅστις μεταβαίνει εἰς Κρήτην Δούξ. Ἡ αἴτησις αὕτη πραγματεύεται περὶ τοῦ λιμένος, τῶν κατέργων καὶ ἄλλων ζητημάτων. Ἐξελέγησαν μέλη τοῦ Συμβουλίου τούτου.**
Σὲρ Ἀνδρέας Σωράντσος
Σὲρ Μᾶρκος Μοροζίνης υἱὸς τοῦ Σὲρ Ἰωάννου.
Σὲρ Μορέτος Λάνδος. 1339, Φεβρουαρίου 23.

3

Fo 7to **No 88. Παρατείνεται ἐπὶ ἕνα μῆνα ἡ προθεσμία τῆς μεταφορᾶς τῶν ἐμπορευμάτων ἐκ Κρήτης, ἤτοι ἀπὸ τέλους Ἀπριλίου μεχρὶ τέλους Μαΐου, ὑπὸ τὸν ὅρον τὰ ἐμπορεύματα νὰ σφραγισθῶσιν ὑπὸ τῶν ταμιῶν, ἕνεκα τῆς καθυστερήσεως. 1339, Μαρτίου 4.**

4

Fo 8to **No 92. Ὁ Θωμᾶς Βιτσεμᾶνος, τιμαριοῦχος Χανίων, παραπονεῖται, διότι ὁ ρέκτωρ Χανίων ἀρνεῖται εἰς αὐτὸν τὴν δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν δουλοπαροίκων του, δικαιολογούμενος ὅτι οὗτοι ἀπηλευθερώθησαν ὑπὸ τοῦ προκατόχου τιμαριούχου Ἰωάννου Ναβαγιέρου τῇ ἐπινεύσει τῶν ρεκτόρων. Ἡ κρίσις ἐπὶ τῆς διαφορᾶς ἀνατίθεται εἰς τὸν ρέκτορα Χανίων, ὅστις ὅμως δέον νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει ὅτι οὐδεμία πρᾶξις τῶν προγενεστέρων ρεκτόρων ὑπάρχει, δι' ἧς ἀπηλευθερώθησαν δουλοπάροικοι. 1339, Μαρτίου 7.**

5

Τὰ ἡμίση τῶν ὀφφικίων Κρήτης δίδονται εἰς Βενετούς, οἵτινες ἀπὸ τριετίας τοὐλάχιστον ἔχουσιν ἐγκατασταθῆ μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των ἐν Κρήτῃ, ἐξαιρουμένου τοῦ ὀφφικίου τῶν δικαστῶν τῆς νυκτὸς περὶ οὗ κατωτέρω. Οἱ οὕτω ἐκλεγόμενοι ὀφφικιοῦχοι ὀφείλουσι νὰ εἶναι μέλη τοῦ Μείζονος Συμβουλίου. 1339, Μαρτίου 9.

Fo 9r **No 97.** Millesimo trecentesimo XXXIX, die IX Marcij. 1

Capta. Examinatis scripturis reformationibus et consilijs sapientum alias electorum super officijs Crete hic seruosius lectis, concorditer consulunt quod pars primitus in Rogatis in MCCCXXV mensis Marcij benigne concessa et capta ad peticionem ambaxatorum Crete continentis quod medietas officiorum Crete tam intus quam extra fiat per ducham et suum consilium etc. ut continet per totum effectualiter obseruetur cum hac tamen correctione, addicione et modificatione ut pote iusta et necessaria, uidelicet quod in ipsa medietate intelligantur et includantur illi Veneti solum, qui in ipsa insula fuerint, et tribus annis continuis uel inde supra habitauerint, in eadem cum sua familia et quod in ipsa medietate officium dominorum de nocte nullatenus includatur, set fiat deinc prout inferius in capitulo dominorum de nocte distinctius apparebit, intelligendo quoque pro bono et honore dicte insule quod de medietate huius modi officium dari

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

nequeat alicui Veneto, uel alicui deinde qui non sit de nostro maiori consilio, nec alicui qui non sit de maiori consilio Candide, uerum illi qui licet non sint possent tamen esse per suos de dictis maioribus consilijs uel altero ipsorum, secundum ordines possint habere de dictis officijs sicut uidebitur duche et suo consilio aliquo non obstante.

Alijs—non 3—non sincere 1.

Pars uero primitus capta est in libro nono Rogatorum ad cartas 73 a tergo. Scripta duche et consiliarijs Crete per ligna Culfi.

6

Fo 10r No 109. Αἰτήσει τοῦ ἐκλεγέντος Δουκὸς Κρήτης Νικολάου Ντὲ Πριούλη ἀποστέλλονται εἰς Κρήτην δύο πλοῖα τῆς χωρητικότητος τῶν πλοίων τῆς 'Αδριατικῆς, μεθ' ὅπλων καὶ τῶν ἄλλων ἀναγκαίων. 1339, Μαρτίου 11.

7

Fo 10r No 110. 'Επίσης διατάσσεται νὰ μεταβῇ εἰς Κρήτην διὰ τὸ ζήτημα τοῦ λιμένος ὁ τεχνίτης Φραγκίσκος Μπάρκης. 1339, Μαρτίου 11.

8

'Αποφάσεις τοῦ τριμελοῦς Συμβουλίου ἐπὶ τῶν ὑποθέσεων Κρήτης.

Περὶ ἐκλογῆς δικαστῶν καὶ κανονισμὸς τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν καὶ τῆς τῶν ἄλλων ὀφφικιούχων κατὰ τὴν διετῆ θητείαν των. 1339, Μαρτίου 31.

Consilium super factis Crete trium Sapientum.

Fo 18r No 180. Millesimo trecentesimo XXXIX. Indicionis VII, die ultimo mensis Martij. Capta. Quod eligantur dehinc per electionem per duos annos et approbentur sicut approbantur ceteri judices Venetiarum, tres judices pro parte scilicet nos contingente in judicatibus proprij et peticionum deinde, cum sint tres pro quolibet officio eorumdem, qui quidem judices nostri cum peruenerint in Candidam, taliter per texeras diuidantur et ordinentur in ipsis officijs proprij et peticionum cum alijs tribus judicibus eligendis deinde ad dicta officia quod quisque ipsorum nostrorum trium sit in dictis duobus annis in utroque judicatu uno anno, uidelicet pro quolibet judicatuum predictorum quod satis est fatibile hoc modo, uidelicet quod si duo ex nostris judicibus erunt primo anno judices proprij unus ex tribus deinde erit tercius cum eisdem ipso anno et reliqui duo judices deinde cum nostro tercio erunt ipso anno judices peticionum. Sequenti uero anno et conuerso et sic deinceps et possint dicti judices dehinc accipi de omni officio et sint cum salario et commissionibus et condicionibus quibus presencialiter sunt judices proprij et peticionum, saluo quod non possint priuari per ducham et sunt si-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

cut non possunt camerarij qui mittuntur dehinc. Et saluo eo quod superius dictum est de modo scilicet diuidendi et exercendi officia supradicta et teneantur ipsi judices recedere de Venecijs cum primo nauigio quod recedet mense uno elapso post quam electus fuerit sicut et sub pena contenta in consilio loquente de rectoribus de extra Culfum qualiter tenentur recedere et ire ad sua regimina. Et possint dicta officia seu judicatus refutare impune et quamuis in capitulare dictorum judicum contineatur quod ipsi judices non possint recipere donum uel presens tamen ad maiorem cautelam consulunt sapientes quod dicti judices non possint per se uel alios recipere donum aliquod siue presens. Et debeant ipsi judices uenire et esse ad sua officia sicut in eorum capitulari continetur ad cam-panas ordinatas sub pena quatuor grossorum pro qualibet uice et perdendi insuper caratos illius diei, scilicet de sententijs latis ipsa die per socios eo absente que pena deueniat in commune et de ipsa non possit eis fieri gratia ullo modo. Et socij teneantur eos per sacramentum quociens fefelerint accusare. Et sint ab annis XXV supra tam judices hinc mittendi quam judices qui fient ibi.

Fo 18r No 181. Alia pars fuit quod eligantur per electionem et approbentur in Maiori Consilio tres judices quem admodum eliguntur et approbantur ceteri judices Veneciarum qui tres uadantur in Candidam et diuidantur et equentur sicut uidebitur duche et consiliarijs cum tribus eligendis deinde in officijs et per officia judicatum proprij et peticionum de Candida et sint per duos annos ita tamen quod sint per sex menses per annum in quolibet dictorum judicatuum et sint cum salario et condicionibus quibus sunt presencialiter judices deinde, saluo quod non possint priuari sicut non posunt camerarij qui dehinc mittuntur. Uerum tamen si commiserint uel aliquis ipsorum aliquid ineptum in ipsis officijs uel occasione ipsorum per quod uideretur duche et cousiliarijs uel maiori parti quod essent priuandi, illud sic commissum per ipsos scribatur ducali dominacioni Veneciarum quam cicius comode poterunt ipsi ducha et consiliarij notificato tamen ipsis delinquentibus per ipsos ducham et consiliarios quando id scribere uoluerint ut ipsi tunc suas excusationes ualeant destinare. Et habitis litteris et informacione dictorum duche et consiliariorum et eciam excusatione illorum si tunc mittere uoluerint preuidebitur dehinc et procedetur et fiet contra excessores huiusmodi si et sicut uidebitur conuenire. Et non possint recipere donum uel presens nec mercatum facere uel fieri facere per se uel alios ullo modo, et possint refutare impune et teneantur in cum primo nauigio ituro post unum mensem postquam fuerint electi etc. Et non possint comedere cum aliquo habitatore deinde sicut non possunt rectores et officiales missi dehinc. Et sint ab annis XXV supra.

Fo 18to No 182. Capta. Domini uero de nocte omnes qui sunt quatuor debeant hic fieri

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

per electionem in Maiori Consilio et approbari ad unum ad unum ut approbantur alij officiales et sint per duos annos cum commissionibus condicionibus et salario quibus sunt domini de nocte qui ad presens sunt in Candida et non possint priuari ut de judicibus dictum est et possint accipi et refutare et debeant recedere per omnia ut supra de judicibus dictum est, nec possint recipere donum uel presens et debeant uenire ad campanas et incurrant penas ut dictum est de judicibus antedictis et sint ab annis XXV supra et LX infra.

Nº 183. Capta. Residuum autem partis nos contingentis de officijs Crete dari debeat per ducham et consilium suum nostris scilicet Venetis solum, sicut sibi melius apparebit.

Nº 184. Nec dehinc possit concedi per modum gratie de officijs huiusmodi Crete scilicet judicatus dominis de nocte de quibus captum est alicui sub pena de libris L pro quolibet consiliario ponente partem uel alio qui ualeret ipsam ponere. 46.

Nº 185. Capta. Quod non possit concedi alicui de officijs huiusmodi Crete tam scilicet de parte nostra quam de parte deinde nisi per sex consiliarios tria capita de XL, XXXV de XL et tres partes Maioris Consilij.

Nº 186. Capta. Et premissa omnia reuocari non possint nisi per V consiliarios. II capita de XL et duas partes Maioris Consilij, et scribantur et addantur in commissionibus rectorum deinde.

Nº 187. Capta. Ceterum quia interdum per aliquos rectores Crete dantur uni persone duo, tria et sepe quatuor officia in uno eodem tempore, quod utique non est equum nec utile in partibus illis, consulunt quod prouideatur quod deinceps alicui persone in dicta insula non possit dari alicui persone per nostros rectores in uno eodem tempore ultra unum officium quod habet salariuum uel prouentus aliquos.

Fº 26r Nº 232. Die XIII Aprilis.

Capta. Quod terminus Sapientum Crete elongetur per totum presentem mensem Aprilis.

9

Αἱ ἀδελφαὶ Ἰακωβίνα, Μαριτζόλα, Μαγδαληνὴ καὶ Μαρκεζίνα θυγατέρες τοῦ ποτὲ Πέτρου Δελαπόρτα καὶ ἐγγοναὶ τοῦ Ἰωάννου Δελαπόρτα ἐκ Χανίων ἀνέφερον, ὅτι ὁ Ἰωάννης Δελαπόρτας διὰ διαθήκης του κατέλιπεν εἰς τὸν Πέτρον υἱόν του δύο τιμάρια καὶ πολλὰ ἄλλα κτήματα, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι ἓν τῶν τιμαρίων τούτων, ἤτοι τὸ πρὸς τὸν Κόλπον, νὰ μένῃ ὡς καταπίστευμα. Ἀποθνήσκων ὁ Πέτρος διέταξε κληρονόμον του τὴν σύζυγόν του Ἀλβερτίναν, ἥτις ἀποθνήσκουσα καὶ αὕτη, δυνάμει τῆς διαθήκης τοῦ συζύγου της κατέλιπε κληρονόμον τῶν κτημάτων τοῦ συζύγου της, ἀνηκόντων εἰς τὰς θυγατέρας της, τὸν Ἀνδρέαν Βασέγιον κληρικόν, ἀδελφόν της. Οὗτος γενόμενος ἐπίτροπος τῶν τριῶν θυγατέρων ἀνηλίκων κατέστη συγχρόνως πιστωτὴς τῆς περιουσίας τοῦ Πέτρου Δελα-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πόρτα καὶ ὡς τοιοῦτος ἐνήγαγε ἐνώπιον τοῦ ρέκτορος Χανίων τὰς κληρονόμους. Ἐκδοθείσης ἀποφάσεως κατ' αὐτῶν, ἐγένετο κύριος τῶν δύο τιμαρίων, τοῦ τε καταπεπιστευμένου καὶ τοῦ ἐλευθέρου, τὰ ὁποῖα καὶ κατέγραψε ἐπ' ὀνόματι ἄλλου προσώπου λαϊκοῦ, διότι οἱ κληρικοὶ δὲν δύνανται νὰ εἶναι τιμαριοῦχοι. Κατόπιν προσφυγῆς τῶν κληρονόμων εἰς Βενετίαν, διετάχθη ὁ ρέκτωρ νὰ ἀναθεωρήσῃ τὴν ἀπόφασιν καὶ νὰ ἐκδώσῃ ἄλλην μᾶλλον σύμφωνον πρὸς τὸ δίκαιον. 1339, Ἰουνίου 10.

F° 40to

N° 349. Millesimo trecentesimo XXXIX, die decimo Junij.

Capta. Cum pro parte et nomine Jacobine, Marizoli, Magdalene et Marchesine filiarum quondam Petri de la Porta et neptum Johannis de la Porta de Canea expositum nobis fuerit quod dictus Johannes ciuis suus per suum testamentum reliquit dicto Petro filio suo duas suas milicias et alia multa bona sua et possessiones, addens condicionem quod una dictarum miliciarum scilicet illa de Culfo non posset uendi nec alienari. Et ipse Petrus ad suam mortem ordinauit suam solam commissariam uxorem eius nomine Albertinam, que ad suam mortem ex uigore testamenti uiri sui reliquit et ordinauit commissarium in bonis uiri sui spectantibus suis filiabus predictis, fratrem ipsius testatricis nomine Andream Baseio habitatorem Chanee clericum. Qui substitutus commissarius existentibus tribus ex dictis filiabus in pupilari etate et in cura et gubernatione dicti substituti fecit se creditorem dicte commissarie Petri de la Porta et fecit sibi soli commissario precipi coram uiro nobili Petro Bragadino rectore Chanee et obtinuit sentenciam contra commissariam prefati Petri et per eam intromisit et habuit dictas duas milicias, silicet tam illam que erat condicionata in non possendo uendi nec alienari, secundum testamentum aui earum, quam alteram que condicionata non erat, que Andreas Baseio, ad occultandum quod fecerat contra formam testamenti supradicti Johannis procurauit et fecit ipsas caualarias scribi in aliam personam laycam, uidelicet Pauletum Baseio consanguineum suum, quia clericus non potest habere milicias. Et sit nobis propterea supplicatum ut predictis sororibus in premissis dignaremur de opportuno subuencionis remedio prouidere, attento quod predicta facta uidentur contra Deum et iusticiam et contra punctum testamenti Johannis de la Porta prefati. Capta fuit pars quod mandetur et committatur rectori Chanee quod non obstante aliquo puncto sue commissionis, per quod non possunt se intromittere de sententijs latis uel alijs scripturis factis per suos predecessores debeant audire et examinare iura dictarum sororum in facto huiusmodi et iura quorumcumque uolentium contradicere. Et superinde terminare et sententiare quod sibi uidebitur esse iustum.

Quia quamquam ut audistis super isto facto alias et nunc multa facta est disputacio tamen ut superinde quod sit melius cognoscatur; uadit pars quod ipsum factum inducetur usque diem lune proximi post nonam, qua hora uocetur

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

istud consilium sub pena soldorum xx cuilibet de consilio et ponetur et fiet quod erit melius domino concedente. Et interim quinque sapientes poterunt etiam deliberare quod sibi melius apparebit secundum uidelicet libertatem sibi traditam et in ipso consilio ponere sicut fuerit opportunum.

25.—23.—23.—23.

Alia pars fuit. Quod istud factum inducetur usque VIII dies proximos. Et interim uadant semel per texeras duo ex consiliarijs unus ex capitibus de XL unus ex aduocatoribus communis una cum dictis sapientibus ad uidendum et examinata loca ordinata et solita secundum partes et consilia, ut melius possit cognosci et diffiniri quid utilius in agendis et in dicto termino VIII dierum uenietur ad istud consilium et ponetur et fiet sicut uidebitur.

22.—21.—25.—27.

De non 22.—20.—16.—13. non sincere 3.—1.—1.—2.

10

Περὶ πληρωμῆς ἐνοικίου εἰς τὸν Φραντζεσκῖνον Γκέτσον, καγκελλάριον Κρήτης, λόγῳ χάριτος, διότι, ἐνῶ ἦτο σύνηθες νὰ πληρώνηται τὸ ἐνοίκιον εἰς τοὺς καγκελλαρίους Κρήτης, δὲν συμπεριελήφθη εἰς τὰ ἀποφασισθέντα περὶ καγκελλαρίας Κρήτης. 1339, Ἰουνίου 13.

Fo 41r No 354. Millesimo trecentesimo XXXIX, die XIII Iunij.

Capta. Cum cancellarij nostri Candide semper sint consueti habere soldos XXV grossorum in anno pro afficto domus; et in prouisionibus pridem factis super factis dicte cancellarie nulla mentio habita fuerit de dicto affictu, propter quod nisi in hoc prouideretur Franceschinus Gezo, qui factus fuit cancellarius post dictas prouisiones habere non posset affictum predictum. Uadit pars quod fiat gratia dicto Franceschino, quod habeat dictos soldos XXV grossorum omni anno pro dicto affictu, sicut sepe habuerunt alij cancellarij precessores sui. Et rectores nostri Crete hoc laudant et consulunt dicentes quod si a se potuissent, sibi dedissent dictum affictum.

11

Fo 42to No 359. Εἰς τὸν Τζανάκην Ντόνον ἐκ Χανίων παρέχεται, λόγῳ χάριτος, δάνειον ἐκ τοῦ ταμείου τῶν σιταποθηκῶν ἑκατὸν λιτρῶν γροσίων, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ παραδώσῃ εἰς Χανία ποσότητα σίτου, τοῦ ὁποίου ἡ ἀξία νὰ εἶναι τῶν ἑκατὸ λιτρῶν γροσίων, ἤτοι μουτζούρια 11 μέχρι 12 χιλιάδων σίτου καλοῦ, νέας ἐσοδείας καὶ ἐμπορευσίμου, μὴ ἀναμεμειγμένου μετὰ μαύρης αἴρας. Τὴν ποσότητα ταύτην σίτου ὀφείλει νὰ ἀποδώσῃ ἐντὸς πενταετίας, εἰς ἴσας ἐτησίας δόσεις κατὰ Σεπτέμβριον. 1339, Ἰουνίου 20.

12

Fo 54r No 457. Ἀπαγόρευσις εἰς τὸν δοῦκα καὶ συμβούλους Κρήτης περὶ ἀγορᾶς ἢ πωλήσεως ἐπὶ πιστώσει, συμφώνως πρὸς τὰ διατεταγμένα, εἰς ἃ κατηγορηματικῶς διατάσσεται, ὅτι δὲν ἔχουσι τὸ δικαίωμα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νὰ ἐκδίδωσι διαταγάς, ἐπὶ τῶν ἐμπορευμάτων, καὶ ἐπὶ ζημίᾳ τῶν Βενετῶν. 1339, Ἰουλίου 29.

13

Περὶ διατηρήσεως τῶν εἰσφορῶν τῶν δουλοπαροίκων, τὰς ὁποίας δικαιοῦται νὰ λαμβάνῃ ἡ Κοινότης Βενετίας ἐν Κρήτῃ. Διὰ τοῦ θεσπίσματος διαγράφεται ὁ τρόπος τῆς βεβαιώσεως τῶν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν δουλοπαροίκων καὶ ἡ καταγραφὴ αὐτῶν κατὰ διαμερίσματα, ὑπὸ εἰδικῆς ἐπιτροπῆς καὶ ὑπευθύνως ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους ἀρχῶν, ἡ ἀμοιβὴ τῶν ταμιῶν διὰ τὴν πρόσθετον ταύτην ὑπηρεσίαν καὶ ἐν γένει πάντα τὰ ἀφορῶντα τοὺς δουλοπαροίκους, ὅπως μὴ δύνανται νὰ κυκλοφορῶσιν ἐλευθέρως ἀπὸ διαμερίσματος εἰς διαμέρισμα τῆς νήσου χωρὶς νὰ λαμβάνωσι γνῶσιν προηγουμένως αἱ πρὸς τοῦτο ἐντεταλμέναι ἀρχαί. 1339, Αὐγούστου 3.

Fº 56r

Nº 476. Millesimo trecentesimo XXXIX, die tercio Augusti.

Capta. Cum pro honore nostre dominationis manutenende sint rationes quas commune nostrum habet in Creta quoquo modo honesto et per consequens taliter operandum quod in dispersionem non uadant ut cotidie uadunt sicut per litteras duche et consiliariorum nuper habuimus. Ideo consulunt sapientes predicti quod scribatur dictis duche et consiliarijs Crete quod illis duobus superstantibus qui ad presens sunt ad inquirendum rationes quas Commune nostrum predictum habet supra rusticos deputentur omnia sexteria, uidelicet tria pro unoquoque ipsorum. Et nunc in isto principio debeat et teneatur unus camerariorum Crete proiectis texeris inter se, uidelicet ille, cui aduenerit texera ire cum ambobus predictis superstantibus per duo sexteria et ad casalia et castra et scriba similiter illius castri, in cuius partibus erunt ad inquirendum et inuestigandum omnes rusticos qui sunt reddentes comniuni, uel soluere debent quoquomodo. Et ut tales rustici melius ualeant reperiri, teneantur curatores siue gastaldiones dictorum casalium per sacramentum et sub illa pena que eis uidebitur imponenda, exprimere predictis camerario et superstantibus omnes illos qui consueti soluere sunt et racionabiliter soluere tenentur. Et si quos reperierint, de quibus esset aliqua difecta, uidelicet quod dicerent ad huiusmodi solucionem non teneri, in scriptis poni faciant per se, de quibus postea determinetur sic hactenus est obseruatum. Et reliquos de quibus non essent aliqua difecta uel obscuritas poni faciant in scriptis et in catasticis ordinate et distincte taliter quod semper ualeant reperiri, uidentes a tamen ad cautelam, scripturas si que essent super hoc tam in Candida quam in Sithia, quibus duobus sexterijs quesitis et temptatis per modum quo dictum est supra, teneatur alius camerarius qui erit secundus per texeras ire per alia duo sexteria et cum predictis superstantibus quirendo et inuestiganto de rusticis. Et sic successiue postea tertius ut dictum est supra, donec omnia sexteria diligenter quesita fuerint, quibus omnibus sic peractis teneantur dicti superstantes facere solui in terminis ordinatis id quod soluere debebunt rustici ante-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

dicti. Et exacto eo quod soluere debebunt teneantur superstantes predicti statim de eo quod exegerint facere mentiouem camerarijs prelibatis, qui camerarij eam recipere teneantur. Et propter laborem quem supportauerint et supportabunt ipsi camerarij in loco et ut sint solliciti ad uidendum et examinandum dictas rationes debeant dicti camerarij de toto eo quod ad manus ipsorum peruenerit de ratione dictorum rusticorum habere pariter exinde inter omnes de yperperis. Et insuper teneantur dicti camerarij ut ad presens faciunt, dare copiam eius quod exegerint de ratione predicta in scriptis in uno quaterno duche et consiliarijs Crete quem quaternum dictus ducha penes se retinere teneatur. Et ut denarij taliter exacti malo modo non subtrahantur per aliquem, teneantur dicti camerarij simul cum duche et consiliariorum Crete singulis annis semel ad minus uidere huius modi rationes et quomodo receptio unius anni concordat se cum alio. Nam per istum modum credunt dicti sapientes quod rationes communis conseruabuntur illese et nullo audebit maliciam in hoc committere ullo modo. Et ut nemo ex predictis se ualeat excusari cridetur publice uel aliter ordinetur ut ipsis duche et consiliarijs Crete melius uidebitur, quod quicumque rusticus recederet de suo sexterio uel casali postquam scriptus erit et iret ad habitandum ad aliud sexterium uel casale teneatur infra quindecim dies et sub pena grossorum trium pro quolibet et qualibet uice ire ad suprastantem illius sexterij uel ad camerarios in Candida si dictus suprastans tunc non esset in terra, ad notificandum eidem quomodo de tali suo sexterio uel casali recessit et iuit ad standum in tale, qua notificatione facta teneatur dictus suprastans dicere socio suo quod dictum rusticum de suo libro debeant canzellare; et camerarijs quod ipsum in catasticis debeant reaptare. Et tali modo dominationis nostre intencio obtinebitur et nullus rusticus poterit euadere quin reperiatur. Et ut dicti superstantes legales sint et officium suum legaliter exercere teneantur debeant approbari singulis duobus annis inter ducham et consiliarios Crete. Uerum ne officium camerariorum aliquod ex hijs patiatur sinistrum, committatur prefactis duche et consiliarijs quod si eis uidebitur quod propter recessum camērariorum ad eundum ad faciendum predicta, preiudicium superesset officio prelibato camerariorum uel uideretur eis melius aliam uel alias personas propterea destinare. Tunc loco huiusmodi Camerarij mittere debeant unam bonam personam et sufficientem uel plures ut eis apparebit cum illa silicet prouisione que eisdem uidebitur, que quidem persona uel persone uadant, querant et inuestigent cum dictis suprastantibus per sexteria, sicut de camerarijs superius dictum est. Et in casu quo camerarij non uadant, nil percipiant de illis denarijs XXIV de quibus supra mentio facta est, set remaneant firma cetera suprascripta, que et infrascripta similiter dicti ducha et consiliarij seruent et faciant

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

obseruari, hoc etiam apposito quod singulis duobus annis prefacti ducha et consiliarij premissa omnia faciant innouari. Et si interim aliquid uideretur sibi superinde addendi mutandi uel aliud faciendi, id melius debeant per suas litteras declarare ut per nos utiliter in agendis ualeat prouideri. 69

14

Παραχωρεῖται ἄδεια εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Γεώργιον καὶ Γουΐδωνα ντὰ Κανὰλ ποτὲ Καναλέτου νὰ κατοικῶσιν ἐν Χάνδακι καὶ οὐχὶ ἐν Χανίοις, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ διατηρῶσιν, ὅπως τελῶσι τὰς τιμαριωτικάς των ὑποχρεώσεις ἐν Χανίοις, ἵππους, ὅπλα, στρατιώτας, ἄνδρας κτλ. τῇ ἐπινεύσει ὅμως τῶν ρεκτόρων Χανίων. Ἡ χάρις αὕτη παραχωρεῖται παρὰ τὰ διατεταγμένα, καθ' ἃ πάντες οἱ ἔχοντες τιμάριον ἐν τῇ περιοχῇ Χανίων ὑποχρεοῦνται νὰ κατοικῶσιν ἐν Χανίοις. 1339, Αὐγούστου 21.

F° 59r N° 501. Millesimo trecentesimo XXXIX, die XXI Augusti. 1

Capta. Cum secundum nostras ordinationes omnes habentes feudum in districtu Canee teneantur habitare in dicto districtu et nollens uiri Georgius et Guido de Canali quondam Canaleti a quinque annis citra, per successores acquisiuerint certas seruentarias et si deberent ire ad habitandum propterea in Canea 5 grauissimum foret eis, cum a longissimo tempore citra habitent Candide et ibi faciant mercationes et alia facta sua. Uadit pars quod concedatur eisdem quod non obstante dicto mandato, possint habitare in Candida et sint absoluti ab onere habitandi in Canea, ipsis tenentibus in Canea plenam furnitionem pro dictis seruentarijs, de equis, armis, socijs et famulis et alijs opportunis. Et hec gratia sit 10 ad beneplacitum rectorum Canee. Et si consilium etc.

15

F°87r N° 761. Δύνανται νὰ σταλῶσι διὰ πλοίου μεταβαίνοντος εἰς Κρήτην τέσσαρα τόπια ἐριούχου ὑφάσματος (τσόχας) πρὸς χρῆσιν τῆς οἰκογενείας τοῦ δουκὸς Νικολάου ντὲ Πριούλη καὶ ἓν ἀκόμη δι' ἐνδυμασίαν των. 1340, Φεβρουαρίου 7.

16

F°88r N° 775. Ἐπίσης ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Μπέρτον Γραδενίγον νὰ ἀποστείλῃ εἰς Κρήτην 16 πήχεις ἐρυθροῦ ὑφάσματος καὶ 13 κυανοῦ. 1340, Φεβρουαρίου 14.

17

F°88r N° 776. Ὡσαύτως εἰς τὸν Ἰωάννην Μοροζίνην ἓν τόπιον γαλονίων (galoni) ἤτοι παρυφῆς ἐνδύματος (χρυσογάλωνα). 1340, Φεβρουαρίου 14.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

18

Πρεσβεία τιμαριούχων Χανίων 1340.
Πρεσβευτὴς Θωμᾶς Βιτσεμᾶνος.

Περὶ διαφόρων ἀντικειμένων.

1ον Αἰτοῦνται τὴν ἀνέγερσιν φρουρίου εἰς θέσιν Ἅγιος Νικήτας.

Ἀπαντᾶται ὅτι ἀνατίθεται εἰς τὸ Συμβούλιον τῶν παρακλήτων Κρήτης νὰ ἀποφασίσῃ, ὅπερ ὀφείλει συγχρόνως νὰ προβλέψῃ περὶ τῆς δαπάνης καὶ τῆς φρουρήσεως.

2ον Αἰτοῦνται, ὅπως καὶ οἱ ξένοι οἱ ἐρχόμενοι νὰ κατοικήσωσιν ἐν Κρήτῃ, παρὰ τὸν Κλαδισὸν ποταμὸν πρὸς ἀνατολὰς κατὰ μῆκος τῆς ἀκτῆς μέχρις Ἁγίας Παρασκευῆς, συμπεριλαμβανομένης εἰς τὰ ὅρια ταῦτα τῆς ἄκρας Μελέχας κτλ. πρὸς πύκνωσιν τοῦ πληθυσμοῦ Χανίων ὧσιν ἐλεύθεροι τῇ καταβολῇ ἐτησίως ὑπερπύρου, ὡς οἱ ξένοι οἱ ἐρχόμενοι ἐκ Ρωμανίας καὶ ἀλλαχόθεν, ὅπως κατοικήσωσιν ἐν τῇ περιοχῇ ἢ τῇ πόλει Χανίων.

Ἀπαντᾶται ὅτι ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ ἔλθωσι ξένους νὰ κατοικήσωσιν εἰς τὰ ἀνωτέρω καθοριζόμενα ὅρια, κατὰ τὴν αἴτησιν τῶν τιμαριούχων καὶ νὰ εἶναι ἐλεύθεροι, ὡς οἱ ἐρχόμενοι νὰ κατοικήσωσιν εἰς τὰς πόλεις, νὰ ὑποχρεῶνται ὅμως νὰ ὑποβάλλωνται εἰς τὰς ἀγγαρείας, φρουρὰς καὶ ἐργασίας κατὰ τὰς διαταγὰς τῶν ρεκτόρων, ὡς ἐπετράπη εἰς τοὺς τῆς Περακάντιας ἐπὶ τῆς δουκείας τοῦ Μάρκου Γραδονίκου (1331).

3ον Ἐπὶ τῆς αἰτήσεως, ὅπως ἕκαστος ὀφφικιοῦχος ἐκλέγηται δι' ἓν καὶ μόνον ὀφφίκιον καὶ μὲ ἰσόχρονον διακοπὴν ὑπηρεσίας, ὅση ἡ διάρκεια τοῦ ὀφφικίου.

Ἀπαντᾶται, ὅτι δι' ἓν καὶ μόνον ὀφφίκιον ἐκλέγονται οἱ ὀφφικιοῦχοι καὶ συγχρόνως ἀναφέρεται ἡ ἀπόφασις τῆς Γερουσίας, δι' ἧς ἐκανονίσθη, ὅτι οὐδεὶς ἐν Κρήτῃ δύναται νὰ κατέχῃ πλέον τοῦ ἑνὸς ὀφφικίου.

4ον Ἐπὶ τῆς αἰτήσεως, ὅπως μειωθῶσιν αἱ ἀμοιβαὶ τῶν ἀντιγράφων καὶ ἐγγραφῶν τοῦ καγκελλαρίου Χανίων, τῶν γραφέων τῶν ἀνωτέρων καὶ τῶν κατωτέρων δικαστῶν ἐν Χανίοις καὶ νὰ ἀπαγορευθῇ εἰς αὐτοὺς νὰ δέχωνται δῶρα.

Ἀπαντᾶται, ὅτι ἐπειδὴ εἰς τοὺς ἀνωτέρω δὲν καθορίζεται διατίμησις τῶν ἐγγραφῶν, θὰ λαμβάνωσι δι' ἑκάστην ἐγγραφὴν ἢ ἀντίγραφον ὅ,τι μέχρι τοῦδε, ἤτοι γρόσια τρία. Διὰ δὲ τὰς ἐγγραφὰς τὰς ἀπαιτούσας ἀμοιβὴν μεγαλυτέραν τῶν τριῶν γροσίων, θὰ δίδεται ὅ,τι κατ' ἐκτίμησιν τοῦ ρέκτορος ἀποφασίζεται ἐπὶ πλέον τῶν τριῶν γροσίων. Προκειμένου δὲ περὶ ἀναζητήσεως ἢ ἐπιδείξεως ἐγγραφῆς ἢ ἐγγραφῶν καταστίχων ὁ καγκελλάριος λαμβάνει μόνον γρόσιον ἕν. Ἐπὶ πλέον ὁ εἰρημένος καγκελλάριος καὶ οἱ γραφεῖς συμφώνως πρὸς τὴν αἴτησιν τῶν τιμαριούχων δὲν θὰ δύνανται νὰ λαμβάνωσι δι' ἑαυτοὺς ἢ δι' ἄλλους δῶρον.

5ον Αἰτοῦνται, ὅπως οἱ στρατιῶται τῶν τιμαριούχων Χανίων θωρακοφόροι καὶ ἡμιονηγοὶ μὴ ἐκτελῶσι φρουρὰν κτλ.

Ἀπαντᾶται ὅτι γίνεται δεκτόν, ὡς διὰ τοὺς τιμαριούχους Χάνδακος, ἤτοι ὅτι οἱ στρατιῶται τῶν τιμαριούχων καὶ αἱ οἰκογένειαί των δύνανται νὰ κοιμῶνται εἴτε νὰ κατοικῶσιν ἐκτὸς τῶν οἰκιῶν τῶν κυρίων των ὅπου θελήσωσιν, ἐντὸς ὅμως τῶν τειχῶν τοῦ φρουρίου καὶ τῆς πόλεως Χανίων, μὴ δυναμένων τῶν ρεκτόρων νὰ ἐπιβαρύνωσιν αὐτούς, οὐδὲ νὰ ἐξαναγκάζωσιν αὐτοὺς νὰ μεταβαίνωσι κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν. Οἱ οὕτω κατοικοῦντες ἐκτὸς τοῦ οἴκου τῶν κυρίων των δὲν δύνανται νὰ εἶναι τεχνῖται ἐξασκοῦντες οἱανδήποτε τέχνην, οὐδὲ προνομιοῦχοι ὑπηρετοῦντες τὴν κυριαρχίαν, οὐδὲ ἐνοικιασταὶ κτημάτων τῆς κοινότητος. Ὑπὸ τοὺς ὅρους τού-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τους καὶ ἄλλους, ὡς εἰς τοὺς τοῦ Χάνδακος, θὰ ἐπιτρέπεται νὰ διανυκτερεύωσιν ἐκτὸς τῶν οἴκων τῶν κυρίων των.

6ον Αἰτοῦνται ὅπως ἐκτελεσθῇ ἡ διαταχθεῖσα παραχώρησις ὑπὸ τῆς κυριαρχίας τῆς περιοχῆς πέριξ τῶν φρουρίων Κισσάμου καὶ Σελήνου διὰ τὴν καλλιέργειαν ἀμπέλων καὶ ἀνέγερσιν οἰκιῶν πρὸς κατοικίαν, ἡ ὁποία δὲν ἐπραγματοποιήθη, ἂν καὶ ἐνετάλησαν ὁ δοὺξ καὶ οἱ σύμβουλοι Κρήτης καὶ ὁ ρέκτωρ Χανίων.

Ἀπαντᾶται ὅτι πρὸς ταχυτέραν διεκπεραίωσιν δέον νὰ διαταχθῇ μόνον ὁ ρέκτωρ Χανίων, ὡς εἶχον διαταχθῆ οἱ σύμβουλοι καὶ ὁ δοὺξ, ὅστις νὰ ἐξετάσῃ περὶ τοῦ ζητήματος τῆς περιοχῆς ταύτης καὶ νὰ ἀναφέρῃ.

7ον Αἰτοῦνται, ὅπως προστεθῇ εἰς τὸ κονδύλιον τῆς ἀγορᾶς ἵππων ποσὸν μέχρις ὑπερπύρων χιλίων ἐκ τῶν χρημάτων τῆς ὀχυρώσεως πρὸς ἀγορὰν καὶ μεταφορὰν ἵππων εἰς Χανία.

Ἀπαντᾶται, ὅπως οὐδεὶς νεωτερισμὸς ἐνεργηθῇ πρὸς τὸ παρόν.

8ον Αἰτοῦνται, ὅπως ἐὰν ἀπόφασίς τις δημοσιευθῇ ὑπὸ τῶν ρεκτόρων κατά τινος, οὗτος δὲ ἐπιθυμεῖ νὰ ἐφεσιβάλῃ ταύτην εἰς τοὺς ἀβογαδόρους τῆς κοινότητος Βενετίας, ὁ ρέκτωρ ὑποχρεοῦται νὰ παραδίδῃ τὴν δικογραφίαν ὁλόκληρον.

Ἀπαντᾶται ὅτι αἱ δικογραφίαι αὗται πρέπει νὰ παραδίδωνται εἰς τοὺς διαδίκους ἐσφραγισμέναι καὶ μόνον.

9ον Αἰτοῦνται, ὅπως κτισθῶσι τὰ τείχη διὰ λίθων καὶ ἀσβέστου ἀντὶ πηλοῦ καὶ λίθων ὡς εἶναι νῦν.

Ἀπαντᾶται ὅτι γίνεται δεκτὸν κατὰ τὴν αἴτησιν.

10ον Αἰτοῦνται, ὅπως ὁ καγκελλάριος Χανίων μὴ δύναται νὰ κατέχῃ τιμάριον οὐδὲ ἄλλο τι ἐξαρτώμενον ἐκ τιμαρίου εἰς τὴν περιοχὴν Χανίων καὶ ὅπως οἱ ρέκτορες ἔχωσι μεθ' ἑαυτῶν τοὺς καγκελλαρίους κτλ.

Ἀπαντᾶται, ὅτι οἱ νῦν καὶ μέλλοντες νὰ μεταβῶσι ρέκτορες δὲν δύνανται νὰ ἀγοράζωσιν ἢ νὰ ἔχωσι τιμάριον ἢ κτῆμα ἐν Χανίοις ἢ ἐν τῇ περιοχῇ των. Τὸ δὲ τιμάριον, τὸ ὁποῖον ἠγόρασεν ἐν τῇ περιοχῇ Χανίων ὁ νῦν καγκελλάριος ὀφείλει νὰ καταγράψῃ εἰς ὄνομα ἄλλου προσώπου, τὸ ὁποῖον νὰ θεωρηθῇ ἱκανὸν ὑπὸ τοῦ ρέκτορος Χανίων καὶ τὸ ὁποῖον νὰ τελῇ τὰς τιμαριωτικὰς ὑποχρεώσεις καὶ πάντα ὅσα αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ τιμαρίου συνεπάγονται. Ἐπὶ πλέον οἱ καγκελλάριοι Χανίων ὁ νῦν καὶ οἱ μέλλοντες δὲν δύνανται νὰ εἶναι μέλη τοῦ μείζονος Συμβουλίου, οὐδὲ νὰ προτείνωσί τι, οὐδὲ νὰ ψηφίζωσι, δύνανται ὅμως νὰ παρίστανται εἰς τὰς συνεδριάσεις, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὀφφίκιόν των. Ὡς πρὸς τὸ μέρος τῆς αἰτήσεως, καθ' ὃ οἱ ρέκτορες ἄγουσι μεθ' ἑαυτῶν τοὺς καγκελλαρίους, ἀποφασίζεται ὅτι οὐδεὶς νεωτερισμὸς θὰ ἐπιτραπῇ, διότι θὰ προέλθῃ εἰς βάρος καὶ ἐπὶ ζημίᾳ τῆς κοινότητος.

Ἐλήφθη προσέτι ἡ ἀπόφασις, ὅπως ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς καγκελλαρίους Χανίων, τὸν νῦν καὶ τοὺς μέλλοντας ἡ ἀγορὰ μέχρι δύο τιμαρίων εἰς τὴν περιοχὴν Χανίων, τῶν ὁποίων τὰς τιμαριωτικὰς ὑποχρεώσεις νὰ τελῶσι κατάλληλα πρόσωπα, κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ρεκτόρων.

11ον Αἰτοῦνται, ὅπως παρ' ἑκάστου φυλακισμένου λαμβάνεται μόνον γρόσιον ἕν.

Ἀπαντᾶται, ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου οὐδεὶς νὰ γίνῃ νεωτερισμός, ἀλλὰ νὰ παραμένῃ ἡ προτέρα κατάστασις.

Fo 87r No 763. **Infrascripte partes capte fuerunt super ambaxata facta per nobilem uirum Thomam Uicemano pro parte feudatorum Chanee.**

Capta. Super primo capitulo per quod dictus ambaxator petit hedificari quod- 1
dam castrum in loco uocato sanctus Nicheta pro conseruatione insule etc. * Capta

* Gerola.—Vol. A. parte I. σ. 251.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

fuit pars quod committatur duche et consiliarijs Crete quod de facto hedificandi hoc castrum ponant in suo consilio Rogatorum et id quod determinatum fuerit per maiorem partem ipsius consilij fieri debeat et executioni mandari. Et si ordinatum fuerit de hedificando dictum castrum debeat per dictum suum consilium rogatorum de expensis opportunis pro hedificatione dicti castri et custodia prouideri. Intelligendo et declarando quod tam in hedificatione quam custodia prelibata, denarius aliquis communis nostri Venecijs nullatenus expendatur.

Non sincere 11 de non 3 omnes alij de parte.

F° 87r N° 764. Capta. Super secundo capitulo per quod petit quod concedatur eisdem quod sicut homines forenses qui uenirent de Romania et aliunde habitatum ad insulam Crete et uelent habitare in Canea uel in burgo essent franchi et liberi ab uno yperpero quod annuatim soluere tenentur, sic esse debeant illi forenses qui uenirent habitatum a flumine de Cladisso uersus leuantem ueniendo per ripam usque ad sanctam Uenerandam includendo in hijs confinibus punctam de la Melecha etc. pro augmentatione loci Chanee. Capta fuit pars quod de ducali benignitate et gratia concedatur eisdem quod forenses qui de cetero uenirent habitatum infra confines et terminos superius denotatos secundum requisitionem dictorum pheudatorum debeant esse franchi prout sunt illi qui uenirent habitatum in burgis cum condicione quod isti tales teneantur ad angarias custodias et factiones omni tempore opportuno secundum mandata rectorum et cum alia condicione, quibus concessum fuit illis de Peracandia, tempore quo fuerat ducha nobilis uir Marcus Gradonico etc.

F° 87to N° 765. Millesimo trecentesimo XXXIX. Indicionis VIII, die VII Februarij.

Capta. Super tercio capitulo per quod prescriptus ambaxator Chanee petit quod nemo in Chanea uel districtu possit habere in uno eodem tempore plus uno officio, et qui fuerit in uno officio non possit per tantumdem tempore quantum steterit in ipso officio, esse in ipso officio uel inaliquo alio. Captum et ordinatum fuit quod de facto non dandi plus uno officio uno et eodem tempore obseruetur pars alias capta in isto consilio, cuius tenor talis est. Quod deinceps alicui persone in insula Crete non possit dari per nostros rectores uno eodem tempore ultra unum officium quod habeat salarium uel proventus. In reliquo uero quod continet dictum capitulum nulla novitas pro nunc fiat.

Non sincere 2 omnes alij de parte.

F° 87to N° 766. Capta. Super quarto capitulo continente de solutionibus scripturarum quas petit minui cancellario Chanee, scribe iudicum proprij et scribe iusticiariorum in Chanea et quod non possint donum recipere neque presens etc. Capta fuit pars quod pro bono et equo et quia prefati non uidentur hebere capitulare

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

de quantitate solutionum sui officij ordinetur, quod ipse cancellarius et scribe predicti iudicum et iusticiariorum accipere debeant de quibuslibet scripturis quas facient solutionem secundum modum hactenus consuetum, dummodo grossos tres illa talis solutio non excedat. Set de scripturis que requirerent solutionem a grossis tribus supra que per rectorum debeant extimari, recipiant iuxta extimationem rectoris et non ultra ullo modo. Ceterum causa inventionis seu ostensionis alicuius scripture uel scripturarum cathastici, cancellarius predictus non possit recipere nisi tantum modo grossum unum. Insuper tam ipse cancellarius quam scribe predicti, iuxtra requisitionem ipsorum feudatorum non possint ab aliquibus recipere per se uel per alios donum aliquod siue presens.

Non sincere 2 de non 4 omnes alij de sic.

Fo 94to No 801. Die XXII Februarij.

Capta. Quod parti alias capte super secundo capitulo ambaxate feudatorum Chanee, de fracandis forensibus, addatur et declaretur sicut fuit intentio sapientum quod illud quod captum fuit super dicto capitulo intelligatur de forensibus qui de cetero et de novo, venerint de extra insulam ad habitandum ad partes Chanee infra terminos in dicte parte contentos.

No 802. Capta. Super quinto per quod petit ambaxator Chanee socios scutiferos et bordonarios feudatorum Chanee, absolui a faciendo custodias etc. Capta fuit pars quod concedatur eisdem in hoc secundum quod concessum fuit feudatis de Candida, uidelicet quod socij et familie ipsorum feudatorum possint dormire seu habitare extra domos suorum dominorum ubi uoluerint, dummodo habitent intra muros castri et burgi Chanee, qui tales non grauentur nec grauari debeant per rectores, nec ire cogantur tam per mare quam per terram nisi sicut illi de Candida, intelligendo quod predicti sic habitantes extra domos suorum dominorum non sint artifices ibi artem aliquam exercentes nec privilegiati, qui tenentur de servicio dominacioni nec quod habeant possessionem communis ad affictum et cum hijs et alijs condicionibous quibus fuit concessum illis de Candida.

No 803. Capta. Super sexto capitulo continente de territorio per nos concesso posse accipi circa castra Kissami et Sellini pro laborando burgos uineos et domos pro habitatione* de quo nichil, ut per ambaxatorem exponitur factum est, quoniam id commissum fuit duche et consiliarijs Crete et Rectori Chanee, qui quoniam a dicto tempore citra non repererunt se insimul, non ualuerunt dictum negocium per complere, et propterea petit ambaxator quod pro expeditione ipsius ut expedit committatur. Capta fuit pars quod pro celeriori expeditione negotij, sicut hoc erat commissum duche consiliarijs et rectori, sic committatur rectori Chanee

* Gerola, Monumenti Vol. A. Parte I, σελ. 233, σημ. 5.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

soli quod uideat et examinet de facto dictorum territoriorum et fieri faciat et expediat quod per alios ordinatum et concessum fuit super negocio prelibato.

N° 804. Capta. Super septimo capitulo continente de aggregando usque mille yperpera de denarijs disguarnitionum pro faciendo conduci equos Chanee etc. Capta fuit pars quod ad presens nulla fiat novitas superinde.

N° 805. Capta. Super octavo continente quod si aliqua sententia lata fuerit per rectores in contrarium alicuius, et ille qui sententiam habuisset contrariam reputans inde se grauatum ad aduocatores Venecijs uelet recurrere et conqueri de prolatione dicte sententie, teneatur rector ad requisitionem dicti conquerentis, facere dari sibi scripturas omnes pertinentes ad factum dicte questionis etc. Capta fuit pars quod in tali casu rectores dare debeant scripturas facientes ad factum dictis conquerentibus sub suo sigillo sed sine sigillo nulla tenus debeant ipsas dare et hoc iniungatur rectoribus Chanee presentibus et futuris.

N° 807. Capta. Super nono capitulo continente quod muri castri Chanee sunt in pluribus locis de petra et pille,* et male stant et propterea petunt quod committatur rectori Chanee quod completis muris burgorum faciat laborari muros castri de petra et calce pro maiori securitate loci. Capta fuit pars quod in hoc adimpleatur peticio feudatorum.

N° 808. Capta. Super decimo capitulo per quod petunt quod cancellarius Chanee non possit habere feudum nec rem pertinentem feudo, in districtu Chanee et quod rectores Chanee ducant secum cancellarios etc. Capta fuit pars ad omnem suspitionem protinus amouendam quod cancellarij Chanee presentes et futuri non possint decetero aquirere uel habere aliquod feudum uel rem feudo pertinentem in Chanea nec in districtu Chanee modo aliquo uel ingenio. Et illud feudum quod cancellarius presens Chanee acquisiuit et habet in districtu Chanee, debeat ipse cancellarius facere scribi alteri persone que uideatur sufficiens rectori Chanee et per dictam personam faciat fieri guarnitionem et omnia que occasione dicti feudi fuerint opportuna. Et insuper cancellarius Chanee presens et qui erunt per tempora non possunt esse nec ponere uel capere partem nec esse de consilio Chanee, verum stare possint in consilijs in quantum spectauerit suo officio cancellarie. Set de alia parte ipsius capituli continente quod rectores ducant secum cancellarias; captum fuit quod nichil nouitatis in hoc fieri debeat cum satis pateat quod hoc in detrimentum communis non modicum redundaret.

Alia pars fuit quod cancellarij Chanee presens et futuri non possint de cetero esse de consilio Chanee prout continet pars prima. Uerum quod liceret

* Gerola, Monumenti, Vol. A, Parte I. σελ. 158, σημ. 2.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

cancellario presenti et futuris aquirere usque duas milicias in districtu Chanee et non plures faciendo dicta feuda furniri per personam ydoneam in discretione rectoris.

N° 809. Capta. Super undecimo capitulo per quod petunt quod de qualibet persona carcerata non accipiatur nisi grossus unus. Capta fuit pars quod in hoc nulla nouitas fiat set obseruetur in hoc casu secundum quod extitit hactenus consuetum.

...

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. Τὰ θεσπίσματα τα ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίθενται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.

5. Ἐπεξήγησις προγενεστέρου θεσπίσματος Liber IX, πρεσβεία 1325 ἄρθρον 10ον, καθορίζοντος τὴν κατανομὴν τῶν ὀφφικίων κατὰ τὸ ἥμισυ εἰς Βενετοὺς καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ εἰς Κρῆτας.

7. Ὁ τεχνίτης Μπάρκης εἶναι ὁ κατασκευαστὴς τοῦ λιμένος ἀναφερόμενος δι' ἐκθέσεώς του ἐν Liber XVI. ἀριθ. 5.

8. Τὸ θέσπισμα τοῦτο εἶναι πολλοῦ λόγου ἄξιον, διότι παρέχει τὸν κανονισμὸν τῶν δικαστικῶν ὅλων τῶν βαθμῶν. Εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ προγενεστέρου θεσπίσματος ὑπ' ἀριθ. 5 ἐκλέγονται τρεῖς δικαστικοὶ δευτεροβάθμιοι (proprii) καὶ τρεῖς πρωτοβάθμιοι (peticionum) ὑπὸ τοῦ Μείζονος Συμβουλίου Βενετίας. Οὗτοι μεταβαίνοντες εἰς Κρήτην διὰ κλήρου κατανέμονται εἰς τὰ ἐν λόγῳ ὀφφίκια πρωτοβάθμια καὶ δευτεροβάθμια καθοριζομένης τῆς θητείας των καὶ τῆς ἐναλλαγῆς των. Ἐπίσης καθορίζονται τὰ τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν.

Δι' ἑτέρου θεσπίσματος ὑπ' ἀριθ. 181 ἐν συνεχείᾳ τοῦ ἀνωτέρω τροποποιεῖται τοῦτο.

Τὸ ὑπ' ἀριθ. 182, προβλέπει περὶ τῶν δικαστῶν τῆς νυκτός, οἵτινες καὶ οὗτοι ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ Μείζονος Συμβουλίου Βενετίας ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας, ὡς οἱ ἤδη ἐν Κρήτῃ.

Τὰ ὑπόλοιπα τῶν ὀφφικίων, ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὰς ἀποφάσεις περὶ ὀφφικίων Κρήτης θὰ δίδωνται ὑπὸ τοῦ δουκὸς καὶ τοῦ συμβουλίου του μόνον εἰς Βενετοὺς κατ' ἀρέσκειάν του, πλὴν τῶν δικαστῶν τῆς νυκτός, περὶ ὧν προβλέπεται ἀνωτέρω. Εἰς ἕκαστον δὲ ὀφφικιοῦχον ἓν μόνον ὀφφίκιον τοῦ λοιποῦ θὰ δίδεται καὶ οὐχὶ τρία καὶ τέσσαρα, ὡς μέχρι τοῦδε.

9. Συνήθης κατάχρησις τῶν ἐπιτρόπων.

13. Τὸ θέσπισμα τοῦτο ἀποδεικνύει τὰς καταχρήσεις, αἵτινες ἐλάμβανον χώραν εἰς βάρος τῶν δουλοπαροίκων.

14. Οἱ τιμαριοῦχοι ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ κατοικῶσιν εἰς τὰς ἕδρας τῶν τιμαρίων των, διὰ τοῦτο παρατηροῦμεν ὅτι ἐν τῇ διαδρομῇ τοῦ χρόνου οἱ εὐγενεῖς Βενετοὶ ἄποικοι τιμαριοῦχοι κατέστησαν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἄξεστοι χωρικοί, χείρονες τῶν δουλοπαροίκων αὐτῶν, ἀπολέσαντες πᾶσαν συνείδησιν θρησκευτικὴν καὶ ἐθνικήν. Εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες βραδύτερον κατὰ τὴν ἅλωσιν τῆς νήσου ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐγένοντο μουσουλμᾶνοι, ὅπως διατηρήσωσι τὰ κτήματα αὐτῶν. Ὡς Τουρκοκρῆτες διετήρησαν τὸ μῖσος τὸ ὁποῖον ἀνέκαθεν ὑπῆρξε μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ γηγενοῦς πληθυσμοῦ.

18. Ἀνέκδοτος περὶ Κρήτης πρεσβεία πραγματευομένη διάφορα ζητήματα. Τὰ περὶ φρουρίων ἀναφέρονται ὑπὸ τοῦ G. Gerola ἐν Monumenti Veneti nell' Isola di Candia.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER XIX.

1340–1341

1

Διαφορὰ ἐπὶ διανομῆς τιμαριωτικῶν κτημάτων. Ζητεῖται ὑπὸ τοῦ αἰτοῦντος Φραγκίσκου Ντὲ Γριμάλδη ἡ ἐπέμβασις τῆς Βενετικῆς Γερουσίας, ἥτις δίδει πληρεξουσιότητα εἰς τὴν διοίκησιν Κρήτης νὰ λύσῃ τὴν διαφοράν. 1340, Μαρτίου 19.

F° 3r

N° 21. Millesimo trecentesimo XL, die XIX Marcij.

Capta. Cum pro parte prouidi uiri Francisci di Grimaldo fidelis feudati nostri Candide nobis fuerit expositum quod Petro Stadi et Marco Fontanela de Candida scriptus erat in catastico de manifestis Candide quidam locus uocatus Groto cum omnibus suis habencijs pertinencijs et uillanis, cuius loci medietas, scilicet, pars tangens dictum Petrum peruenit per emptionem in ipsum Franciscum, cui nam scriptus est in catastatico prelibato, et in quadam ditione que facta fuit inter ser Marcum Venerium contra pro quodam suo feudo uocato Thau, et heredes ser Romei Quirino pro quodam suo feudo uocato Vassilchi, dictus locus de Groto inclusus fuit feudo dicti ser Marci Venerij uocato Thau, quem locum ad presens tenet et possidet ser Nicolaus Venerio quondam dicti ser Marci seu olim tenuit et possedit eisdem Petro Stadi et Marco Fontanela non citatis uel uocatis ad dictam diuisionem et nescientibus de ipsa quando fiebat et quod ex tunc comparuerunt coram duche et consiliarijs Crete qui fuerunt per tempora petentes plures ab ipso ser Nicolao Venerio dictum suum locum de Groto quem occupatum tenebat seu tenet ut asseritur contra debitum rationis. Et quod quedam pars capta est iam diu in consilio Candide, continens quod si qua persona grauata se indebite crederet et aliqua diuisione facta per partitores, et infra certos terminos non possuerit pignus yperperorum XXV et postea ius suum non fuerit conseacta huiusmodi diuisio firma debeat permanere. Et quod quia dicti Petrus Stadi et Marcus Fontanela infra ipsos tibi non dederant pignus nec consecuti

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

fuerant iura sua iuxta tenorem ipsius consilij prefati ducha et consiliarij noluerunt se impedire in audiendo ipsum Petrum Stadi et Marcum Fontanela. Et nomine ipsius Francisci nobis propterea extiterit supplicatum quatenus de subuentionis nostre remedio sibi dignaremur mediante iusticia prouidere; ita ut iura eius audiri possent non obstante dicto consilio, quia res inter alios acta alijs preiudicare non debet. Capta fuit pars quod committatur duche et consiliarijs Crete quod non obstante dicto consilio, nec scriptura catastichi, seu scriptura facta per predecessores eorum audiant ipsum Franciscum et iura sua superinde pro parte ipsum contingente de loco de Groto, et eis faciant iuris et iusticie complementum.

32 Non sincere 1 — de non 3 — Omnes alij de parte.

2

Ἡ ἐνοικίασις τῶν κτημάτων τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν κοινότητα θὰ γίνεται τοῦ λοιποῦ δι' 29 ἔτη, ἀνανεουμένη μετὰ ταῦτα δι' ἕτερα 29 ἔτη. Ἡ δημοπρασία διὰ τὴν ἐνοικίασιν ταύτην τῶν 29 ἐτῶν θὰ γίνεται διὰ τὰ χωρία, χωράφια, ἀμπέλους καὶ κτήματα, τῶν ὁποίων ἡ μίσθωσις λήγει ἐντὸς πέντε ἐτῶν, οὐχὶ δὲ δι' ὅσα ἡ μίσθωσις λήγει μετὰ μακρότερον διάστημα. 1340, Μαρτίου 19.

Fo 3r No 22. Millesimo trecentesimo XL, die XIX Marcij.

Capta. Quod ad litteras missas per Ducham et consiliarios Crete super facto casalium et terrarum nostri communis Crete proxime complentium terminum sue affictacionis facte specialibus personis, respondeatur et committatur ipsis duche et consiliarijs quod casalia terras, uineas, et proprietates dicti communis completurum terminum sue affictacionis usque ad quinque annos uel inde infra faciant incantari deliberari et affictari usque ad annos XXVIIII renouando postea dictam affictationem usque ad alios XXVIIII annos prout alias factum fuit. Et de modo percipiende solucionis affictus et alijs circa hoc opportunis faciant et obseruent sicut et ad illos terminos solutionis quibus extitit consuetum. Uerum de alijs non complentibus ad quinque annos sed ad terminum longiorem, non debeant adhuc facere aliquem incantum. Set rescribant nobis qualiter processerit negocium incantus predictorum, et utrum bene responderit pro nostro communi, et suum consilium de alijs restantibus, ut hinc de ipsis alijs ualeat prout expedierit prouideri, denotando etiam eis, quod licet intellexerimus per curiam nostram maiorem Crete, facta esse banna, ne quis habens de locis prefatis nostri Communis, audeat ea aliqualiter deuastare, tantum ad cautellam etiam prouideant, et imponant banna prout eis uidebitur, ut ipsa loca nostra ualeant in suo culmine conseruari.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

3

Fº 3tº Nº 24. Παρατείνεται ἡ προθεσμία τῆς ἐπανόδου τῶν πλοίων Κρήτης, Εὐβοίας καὶ Θεσσαλονίκης μετὰ τῶν ἐμπορευμάτων ἐπὶ ἕνα μῆνα, ἤτοι μέχρι τέλους Μαΐου ἀντὶ μέχρι τέλους Ἀπριλίου, διὰ τὸ ἔτος τοῦτο. Ἐπίσης παρατείνεται, ὡς ἀνωτέρω, ἡ προθεσμία δι' ὅλα τὰ πλοῖα τὰ προερχόμενα ἐκ τόπων πέραν τῶν ἀναφερομένων, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως ὅτι τὰ ἐμπορεύματα ὀφείλουσιν ἐπιμελῶς νὰ ἐλεγχθῶσιν ὑπὸ τῶν καμεραρίων Κρήτης κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον, διότι ἐκ τῶν μερῶν ἐκείνων (τῶν πέραν τῶν ἀναφερομένων) θὰ εἰσάγωνται μόνον τὰ ἐλεγχθέντα καὶ σφραγισθέντα ὑπὸ τῶν ρεκτόρων εἴτε προξένων τῶν μερῶν τῆς προελεύσεως καθ' ὅλον τὸν μῆνα Ἀπρίλιον. 1340, Μαρτίου 23.

4

Περὶ ἀποζημιώσεως ὑπὸ τοῦ Νικολάου Βενιέρη ἐκ Κρήτης, κυριάρχου Κυθήρων, τῶν ζημιῶν τῶν γενομένων ὑπὸ τῶν Κυθηρίων εἰς τοὺς Μαγιορικανούς, διότι ὁ βασιλεὺς τῆς Μαγιόρκας εἰσέπραξε τὴν ἀποζημίωσιν παρὰ Βενετῶν διὰ λιτρῶν γροσίων 230. Ἐν περιπτώσει μὴ ἐγκαίρου προσελεύσεως τῶν Βενιέρη ἐν Βενετία ἢ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῶν, ἀπειλοῦνται ὅτι θὰ ληφθῶσι μέτρα ἐξαναγκασμοῦ κατ' αὐτῶν. 1340, Μαρτίου 28.

Fº 4tº Nº 37. Millesimo trecentesimo XL, die XXVIII Marcij.

Capta. Quod scribatur quam citius fieri potest ser Nicolao Venerio de Candida et alijs suis consortibus quibus spectat dominium insule Cederici qualiter hucusque defendimus et substinuimus quam plus potuimus quod occasione damnorum et excessuum illatorum Catellanis per suos de Cederico, nichil solueretur per nostros. Set tandem rex Maioricarum et sua curia ordinant, quod sui damnificati reciperent suam satisfactionem a nostris, de quorum bonis fecit propterea intromitti, et qualiter nos intendentes quod ipsi restituerent id quod solutum et expensatum foret per nostros pro dicto facto, cum insula sit ipsius Nicolai et dictorum suorum consortium, citari fecimus ipsos ut si uelent aliud dicere ueni-
rent uel mitterent ad nos cum suis juribus usque ad sanctum Petrum de millesimo CCCXXXVI etc. prout in dicta citatione plenias continetur. Et cum nostri Veneti soluerint pro dicta satisfactione damnificatis regijs prelibatis libras CCXXX grossorum non computatis alijs expensis, propterea opportunis. Et predicti ad dictum terminum neglexerint comparere. Et intentio nostra sit pro tunc quod ipsi soluant ut iustum est, quia sui fuerunt causa damnorum predictorum. Ad huc eis scribimus et mandamus quod si uolunt aliud dicere uel ostendere ueniant uel mittant, ad nos sufficienter, cum suis iuribus ad respondendum et parendum iuri in dicto facto usque ad festum sancti Andree proxime uenturi. Et si non comparuerint eorum absentia non obstante procedemus in facto, sicut nobis uidebitur fore iustum. Et totum illud quod recipietur ab illis de ca Venerio restitui debeat nostris Venetis qui soluerunt pro damnificatione prefata. Et si consilium etc.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

5

Fo16to No 149. Ἀπαντᾶται εἰς τὸν Δοῦκα Κρήτης, ὅτι δίδεται εἰς αὐτὸν πληρεξουσιότης διὰ τὴν σύλληψιν καὶ τὴν τιμωρίαν τοῦ Ἰωάννου Κλαυδιανοῦ καὶ τῶν ναυτῶν του, διότι ἐπειράτευσαν καὶ ἐφόνευσαν τὸν Ἰωάννην Μόγιον (Moio) Γενουαῖον, ἐν πλῷ. Ὁ ἐν λόγῳ πειρατὴς κατάγεται ἐκ Κρήτης καὶ εἶναι νηολογημένος αὐτόθι, ἐκεῖθεν δὲ ἐξώρμησε πρὸς πειρατείαν. 1340, Μαΐου 29.

6

Ἡ Θωμαζίνη θυγάτηρ τοῦ ποτὲ Bonzanini de Monteferrato σύζυγος τοῦ Graciadei Granela ἐκ Χάνδακος, ἀναφέρει, ὅτι, ὅτε ἦτο ἀνήλικος ἐτῶν ἐννέα καὶ κατῴκει ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Ἰωάννου Φραδέλλου ἐκ Χάνδακος συγγενοῦς της, εἶχεν εἰς τὴν κυριότητά της τιμάριον (σερβενταρίαν) Καχοῦ (Cachu) ἐν Κρήτῃ, ἐγγεγραμμένον εἰς τὰ κατάστιχα τῶν τιμαρίων. Ὁ εἰρημένος Ἰωάννης, ἐνῶ ὤφειλε νὰ εἶναι φύλαξ τῆς περιουσίας τῆς Θωμαζίνης, ἐνέγραψε διὰ δόλου τὸ τιμάριον τοῦτο ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἰωάννου Φραδέλλου ἐκ Χάνδακος. Ἡ ἐγγραφὴ αὕτη ψευδῶς περιλαμβάνει ὅτι ὁ εἰρημένος Ἰωάννης Φραδέλλος ἠγόρασε ταύτην, ἐνῶ τοὐναντίον εἶναι ἀληθές, ὅτι εἰς τὰ βιβλία τῶν δηλοποιήσεων καὶ κηρύξεων (stridarum et clamorum) Χάνδακος οὐδεμία δηλοποίησις ἢ προκήρυξις πωλήσεως ἀναγράφεται τοῦ τιμαρίου τούτου. Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων ἐγγράφων τῶν ἀποδεικνυόντων τὰ δικαιώματα ἐπὶ τοῦ τιμαρίου διασώζονται πλεῖσται πράξεις, καταγραφεῖσαι διὰ χειρὸς συμβολαιογράφου καὶ κυρωθεῖσαι ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων δικαστῶν (iudices proprij) Χάνδακος, ἐν αἷς περιλαμβάνεται, ὅτι τὸ ἐν λόγῳ τιμάριον δὲν ἠγοράσθη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Φραδέλλου. Ὅταν δὲ ἡ Θωμαζίνη εἰς νόμιμον ἡλικίαν ἐνήγαγε τὸν Ἰωάννην Φραδέλλον ἐνώπιον τῆς διοικήσεως Χάνδακος, ἀνεγνωρίσθησαν τὰ δίκαιά της, ἀλλὰ λόγῳ τῆς γενομένης ἐγγραφῆς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ περιέλθῃ εἰς αὐτήν. Ἐπὶ τῆς ἀδικίας ταύτης ζητεῖ ἐπανόρθωσιν. Συμφώνως λοιπὸν πρὸς τὴν γνώμην τοῦ Ἄντου (Ade) Βαρβάρου, Μαρίνου Βενιέρη καὶ Μάρκου Βραγαδίνου ἄλλοτε ρεκτόρων Κρήτης, νὰ ἀποσταλῇ ἡ αἴτησις τῆς Θωμαζίνης πρὸς τὸν δοῦκα καὶ συμβούλους Κρήτης, εἰς τοὺς ὁποίους νὰ ἀνατεθῇ, ὅπως μετὰ προσοχῆς ἐξετάσωσι τὰ δίκαια ἀμφοτέρων τῶν μερῶν καὶ ἀποφασίσωσιν ἔχοντες πλήρη πρὸς τοῦτο πληρεξουσιότητα. 1340, Ἰουνίου 13.

Fo 19r No 186. Millesimo trecentesimo XL, die XIII Junij.

Capta. Cum Thomasina filia quondam Bonzanini de Monteferrato uxor Graciadei Granela fidelis nostra de Candida ut exposuit existens in pupilari etate et annorum circa nouem in domo ser Johannis Fradelo de Candida sui propinqui haberet seruentariam de Cachu insule Crete in catastico sibi scriptam; ipse Johannes cum deberet esse custos dicte Thomasine, fecit dolose dictam seruentariam scribi Johannes Fradelo de burgo Candide, et dicta scriptura ficte continet quod dictus Johannes Fradelo emit dictam seruentariam, quod non est uerum, quia in libris stridarum et clamorum Candide nullus clamor uel strida inuenitur esse factus de uenditione ipsius seruentarie, nec constat aliquem denarium datum fuisse pro uenditione predicta. Et inter alia iura per que potest ostendi ipsam seruentariam nunquam fuisse ipsius Johannes Fradelo, reperiuntur plura breuiarria ordinate facta manu notarij cum subscriptione judicum proprij Candide,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

continencia qualiter ipse Johannes Fradelo de burgo fuit confessus pluribus personis quomodo uerum erat quod dictam seruentariam non emerat nec pertinebat ad eum nec erat sua licet sibi scripta fuisset in catastico signorie. Et dicta Thomasina cum creuit, mouit questionem dicto Johanni Fradelo de burgo coram dominio Candide, que dominacio licet jura ipsius Thomasine forent efficacia non potuit se impedire propter scripturam catastici. Et propterea in hoc nostre subuentionis remedium imploraret. Captum fuit secundum consilium ser Ade Barbaro, Marini Uenerio et Marci Bragadino olim rectorum Crete, quod mittatur peticio duche et consiliarijs Crete quibus committatur quod si per ea que ibi melius uidere et sentire poterunt uideretur eis de audiendo jura ambarum partium et terminando superinde quod iustum fuerit habeant auctoritatem faciendi hoc non obstante puncto sue commissionis uel aliqua scriptura catastici. Set si non uideretur eis audire dictas partes uel facere aliquam nouitatem debeant rescribere cum remissione peticionis suam opinionem et qualiter negocium se habuerit in premissis.

7

'Ανατίθεται εἰς τὸν δοῦκα καὶ τοὺς συμβούλους Κρήτης, ὅπως λύσωσι τὴν διαφορὰν τῆς οἰκογενείας τῶν τιμαριούχων Τονίστου, ἤτοι τὴν αὐθαίρετον κατοχὴν τοῦ μεριδίου τοῦ Μπονάνου Τονίστου κατοίκου Χανίων, ὑπὸ τοῦ συγγενοῦς του 'Ανδρέου Τονίστου κατοίκου Χάνδακος. 1340, 'Ιουνίου 13.

Fo 19to N° 187. Millesimo trecentesimo XL, die XIII Junij.

Capta. Quia ut nobis exponitur pro parte Bonani Tonisto fidelis nostri de Canea auus eius Adam Tonisto habitator Candide habebat unam seruentariam in le Archane. Et mortuo eo remanserunt sibi duo filij, quorum unus uocabatur Nicolaus et alter Philippus qui fuit pater ipsius exponentis qui pater eius iuit habitatum in Caneam et ser Nicolaus predictus frater ipsius ser Philippi remanserat in Candida, tenens et possidens pheudum prelibatum ipsis fratribus nondum separatis ab inuiam, qui Nicolaus obijt et dimisit unum suum filium uocatum Andreas et mortuo etiam predicto Andrea remansit Bonanus qui exponit predictam. Qui quidem Bonanus habitans Canee requisiuit dictum eius consanguineum habitantem Candide quod de dicto pheudo quod tenet et fuerat aui eorum deberet dare et dessignare prefato Bonano partem sibi contingentem qui non uult sibi in aliquo respondere, eo quod tempore domini Johannis Sanuto duche Crete, ipse eius consanguineus fecit stridam et sibi scribi dictum pheudum et hoc ipse fecit maliciose et tacite existente dicto Bonano in Canea semper et nesciente de dicta strida facta in Candida, unde per subuentionem suorum jurium supplicabat idem Bonanus quod dignaremur committere duche et consiliarijs Crete quod super ipso facto audirent jura ipsius Bonani et partis aduerse et ter-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

minare et diffinire prout sibi iustius appareret non obstante scriptura catastici
20 inde facta. Capta fuit pars secundum consilium ser Marini Uenerio et Dardi Delphino olim consiliariorum Crete quod committatur duche et consiliarijs Crete quod si repererint quod dictus Bonanus staret in Canea tempore stride facte in Candida de dicto facto antequam fuisset scriptura in catastico, et quod sciuisset de dicta strida ante catasticacionem et potuisset comparere ad tempus ante di-
25 ctam catasticacionem ad utendum suis juribus quod in eo casu dicti ducha et consiliarij non debeant se impedire in dicta questione. Set si non constabit eis quod ipse Bonanus sciuisset de dicta strida habitans Canee, audiant eum et jura ipsius et partis aduerse et faciant super ipso facto non obstante scriptura catastici
29 inde facta quod sibi uidebitur esse iustum.

8

Ὁ ῥέκτωρ Χανίων Ἰωάννης Μοτσενῖγος ἔγραψεν ὅτι εὑρίσκονται αὐτόθι πολλοὶ δουλοπάροικοι τῆς κοινότητος, οἱ ὁποῖοι ἀπηλευθερώθησαν διὰ πλαστογραφημένων ἐγγράφων. Οὗτοι διατείνονται, ὅτι ἦσαν δουλοπάροικοι τιμαριούχων ἀπελευθερωθέντες ὑπὸ τῶν κυρίων των, διὰ τοῦτο ὁ ῥέκτωρ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξετάσῃ τὰ δίκαια τῆς κοινότητος, διότι δὲν δικαιοῦται νὰ ἀνακαλέσῃ τὰς ἀποφάσεις τῶν προκατόχων του. Εἰς ἀπάντησιν ἐξουσιοδοτεῖται ὁ ῥέκτωρ καθὼς καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ, ὅπως ἔχωσι τὸ δικαίωμα νὰ ἐξετάζωσι τὰ δίκαια τῆς κοινότητος καὶ νὰ ἀνακαλῶσιν ἀποφάσεις κατὰ τὴν κρίσιν των. Τὰ αὐτὰ ἀνακοινοῦνται καὶ εἰς πάντας τοὺς ῥέκτορας Κρήτης. 1340, Ἰουλίου 4.

Fo 25r N° 236. Millesimo trecentesimo XL, die IIII mensis Julij.

Capta. Cum ser Johannes Mozenigo rector Canee scripserit dominio quod reperit multos uillanos communis esse francatos per tempora cum cartis ficticijs et fraudulentis, dicentibus aliquibus eos esse suos uillanos, et quod francabant
5 eos et rectores ita credentes prebebant suum consensum et quod non potest examinare jura communis, quia non potest reuocare quod actum est per suos predecessores. Uadit pars quod committatur dicto rectori et successoribus quod in predictis casibus et omni tempore quando sibi uidebitur inquirant et examinent jura communis et habendo libertatem diffiniendi, reuocandi et terminandi
10 sicut eis uidebitur iustum non obstante puncto aliquo suarum commissionum. Et similiter committatur duche et consiliarijs Crete et alijs rectoribus insule quod
12 in suis regiminibus in casibus similibus debeant obseruare. Et si consilium etc.

9

Fo 26to No 247. Ἐκλογὴ τριῶν σοφῶν, οἵτινες μετὰ τῶν ρεκτόρων Κρήτης ἀπὸ πενταετίας ἐπανελθόντων θὰ ἐξετάσωσι τὴν ἐκ Κρήτης ἀλληλογραφίαν περὶ τῶν ἐξοπλιζομένων κατέργων αὐτόθι πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς Ἑνώσεως κατὰ τῶν Τούρκων. 1340, Ἰουλίου 6.

Ἐξελέγησαν: Νικόλαος Γραδόνικος, Μάρκος Κορνάρος, Παῦλος Μπελένιος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

10

Fo 28r No 266. **Παρατείνεται ἡ θητεία τῶν σοφῶν Κρήτης ἐπὶ ὀκταήμερον, ἐπειδὴ λέγεται ὅτι ἀφικνεῖται ὁ σύμβουλος Εὐβοίας φέρων νέα ἐκ Ρωμανίας. 1340, Ἰουλίου 18.**

11

Fo 28r No 273. **Νέα παράτασις τῆς θητείας τῶν σοφῶν Κρήτης μέχρι τῶν μέσων Αὐγούστου. 1340, Ἰουλίου 25.**

12

Ὁ δοὺξ καὶ οἱ σύμβουλοι Κρήτης δὲν δύνανται νὰ δαπανῶσι καθ' ὑπέρβασιν τῶν ἐντολῶν των, οὔτε δύνανται νὰ δαπανῶσι δι' ἐξοπλισμὸν τοῦ στόλου, κατὰ τῶν Τούρκων. Ἐπειδὴ ὅμως παρακινούμενοι ἐκ ζήλου πρὸς τὸ συμφέρον τῆς Βενετίας προέβησαν εἰς δαπάνας παρεμφερεῖς πρὸς τὰς γενομένας ὑπὸ τῶν ρεκτόρων ὑπὲρ τοῦ στόλου εἰς παρομοίας περίπου περιπτώσεις, ἕνεκα τούτου ἡ κυριαρχία ἀναγνωρίζει ταύτας, ὡς ἀνεγνώρισε τὰς τῶν ρεκτόρων. 1340, Αὐγούστου 17.

Fo 31r No 298. Millesimo trecentesimo XL, die XVII Augusti. 1

Capta. Uisis litteris missis per ducham et eius consilium, et examinata diligenter ipsorum commissione ac concessione insule nostre Crete et cum rectoribus participato consilio diligenti, uidetur sapientibus et rectoribus concorditer quod obstante expresse ipsorum commissione non potuerint nec debuerint fecisse 5
expensas armate quam scribunt contra Turchos nuper ordinate. Set considerantes quod hoc sub bona intencione et zelo nostri honoris fecerunt et quod alias facte fuerunt armate per rectores, quasi in similibus casibus, de quibus dominacio sine ullo onere rectorum curialiter pertransiuit. Uidetur eis quod similiter sit transeundus sine ulla grauitate rectorum de armata presenti. 10

13

Ὡς συνέχεια τοῦ προηγουμένου θεσπίσματος γίνεται πρόβλεψις περὶ διακανονισμοῦ τῶν ἐξοπλισμῶν διὰ τὴν προάσπισιν τῆς νήσου καὶ περιορισμὸν τῶν δαπανῶν. Πρὸς τοῦτο ἀποφασίζεται ὅτι οἱ ρέκτορες Κρήτης δὲν δικαιοῦνται νὰ ἐξοπλίζωσι στόλον κατὰ τῶν Τούρκων ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ δουκὸς καὶ τῶν δύο συμβούλων, ὁ δὲ ἐξοπλισμὸς κατὰ τῶν Τούρκων δὲν δύναται νὰ ἐνεργηθῇ ὑπὸ τῶν ρεκτόρων, ἐὰν μὴ καὶ οἱ τιμαριοῦχοι Κρήτης συνεισφέρωσιν εὐχαρίστως τὸ ἥμισυ τῶν δαπανῶν τούτων, διότι ἡ Βενετία μόνον τὸ ἥμισυ ἀναλαμβάνει νὰ πληρώνῃ. 1340, Αὐγούστου 17.

Fo 31r No 298. Millesimo trecentesimo XL, die XVII Augusti. 1

Et quia utile esset prouidere de aliquo modo et ordine competenti qui in facto armatarum huius modi de cetero obseruetur tam pro conseruacione nostri honoris et tutela insule prelibate quam pro aleuiatione nostri communis ne ipsum solum supportaret omnia onera expensarum uideretur sapientibus et sic consu- 5

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

lunt quod de cetero aliquo casu pro facto Turchorum non possit fieri aliqua armata per nostros rectores Candide, nisi primo ducha et ambo consiliarij uel rectores tunc presidentes regimini concordes sint de faciendo armatam prefatam et de quantitate ipsius armate. Et in hoc casu quo essent concordes teneantur uenire ad consilium rogatorum deinde et ponere si uidebitur illis de dicto consilio de faciendo dictam armatam uel non. Et sicut fuerit captum et ordinatum per duas partes consilij antedicti sic exequi teneantur. Set non possint ponere ad dictum consilium de armando, nisi primo fuerint omnes in concordia ut est dictum. Uerum quia conuenit quod pheudati deinde pro quorum conseruatione hec precipue ordinantur, onus aliquale substineant pro proficuo et utilitate quam persenciunt de predictis. Consulunt quod nec in predicto casu nec aliquo aliorum pro facto Turchorum non possit poni de armando per dictos rectores nisi pheudati Candide predicti fuerint contenti de contribuendo medietatem expensarum necessariarum fieri pro predictis et alia medietas per nostrum commune debeat condonari.

No 299. Capta. Quod fiat per totum ut supra, saluo quod ubi dicitur quod non possit poni de armando, nisi ducha et ambo consiliarij uel rectores presidentes regimini sint in concordia cum duabus partibus consilij rogatorum dicatur quod ducha uel maior pars sui consilij possint id facere cum maiori parte consilij rogatorum.

46—non 0.—non sincero 1.

No 300. Capta. Quod ordinetur quod si armata fieret aliquo casuum predictorum non possit ipsa armata ire in Turchiam pro descendendo uel ponendo gentes in terram modo aliquo siue forma.

No 301. Capta. Quod super hoc dehinc nulla nouitas fiat set remaneat in discretione duche et consiliariorum uel maioris partis eorum de concedendo id armatis quando fierent sicut eis uidebitur et placebit.

47.— non sincero 1.

14

Οὐδεμία ἔκτακτος δαπάνη ἐνεργεῖται ὑπὸ τῆς Βενετίας ἐν Κρήτῃ συμφώνως πρὸς τὰ συμπεφωνημένα κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς Κρήτης πρὸς τοὺς τιμαριούχους, οἵτινες ἀνέλαβον νὰ συντηρῶσι, διαφυλάττωσιν, ὑπερασπίζωνται καὶ φρουρῶσιν αὐτὴν κατὰ παντός. 1340, Αὐγούστου 17.

Fo 31to No 302. Millesimo trecentesimo XL, die XVII Augusti.

Cum ex consuetudine ducha et consiliarij annis singulis ordinent et constituant certos capitaneos per insulam Crete pro custodia ut dicitur ipsius, quibus per commune nostrum dantur certe prouisiones et salaria. Et dicte expense non debeant rationabiliter fieri per nostrum commune cum in concessione insule

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

nostre Crete contineatur quod pheudati debeant ipsam insulam manutenere, saluare, defendere et custodire contra omnem hominem et personam. Consulunt quod ordinetur quod de cetero dicte expense uel prouisiones in facto dictorum capitaneorum amplius non debeant per nostrum commune fieri neque dari, set committatur nostris rectoribus tam presentibus quam futuris quod in omnibus que eo modo possunt parsimonizentur et saluent pro opportunitatibus dicte terre.

Nº 303. Capta. Quod dehinc nulla nouitas fiat super dicto facto, set uult quod scribatur duche et consiliarijs deinde qui sunt super factis et possunt esse de ipsis plenius informati, quod tam in facto subtrahendi dictas expensas capitaneo in parte uel toto quam in omnibus alijs que comode fieri possunt, faciant et prouideant sicut sibi melius uidebitur pro utilitate et sparagno nostri communis.

37 non sincere 1.

15

Fº 41to Nº 415. Ἐκλογὴ σοφῶν πρὸς μελέτην τῶν ζητημάτων Κρήτης, Κορώνης καὶ Γλαρέντζας. 1340, Σεπτεμβρίου 1.

16

Fº 50to Nº 499. Ὁ Ἀνδρέας Κορνάρος, ἐκλεγεὶς δοὺξ Κρήτης, προκειμένου νὰ μεταβῇ εἰς Κρήτην δύναται νὰ ἐπιβῇ τῶν κατέργων τῆς Ἀδριατικῆς μετ᾽ ἐλαφρῶν ἀποσκευῶν. 1340, Δεκεμβρίου 29.

17

Παρέχεται δικαίωμα εἰς τὸν δοῦκα καὶ συμβούλους, ὅπως εἰς καταδικασθέντας διὰ συμπλοκάς, λαθρεμπόρια κ. ἄ. ἐπιτρέπωσι νὰ ἐξαγοράζωσι τὴν ποινήν των κατὰ δόσεις, παρέχοντες ἀξιόχρεων ἐγγύησιν. Ἡ ἰσχὺς τοῦ θεσπίσματος καθωρίσθη ἐπὶ μίαν πενταετίαν. 1341, Ἰανουαρίου 9.

Fº 51to Nº 509. Millesimo trecentesimo XL, die VIIII Januarij.

Capta. Quod cum multos condemnatos in insula Crete pro rixis, contrabanis uel alia de causa, quia condemnationes suas propter exiguas eorum condiciones soluere nequeunt se de insula absentare oporteat et per diuersas partes dispersos trahere uitam suam. Uadit pars quod quilibet condemnato usque ad hodiernum diem in pecunia tantum possint ducha et consiliarij eius, non obstantibus eorum commissionibus existentibus ipsis tribus in concordio, considerata qualitate personarum et delictorum ac respectando semper ad bonum et conseruationem dicte insule, facere gratiam soluendi per terminos condemnationes suas, recipiendo prius bonam plezariam de sic soluendo in terminis sibi datis. Nam per has gratias denariorum et hominum lucrum fiet. Et hec durare debeant per quinque annos et per medium annum ante finem dictorum quinque annorum ueniatur huc et fiat sicut uidebitur.

Non sincere 8—non 5—alij de parte.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

15 Nº 510. Capta. Quod de quilibet alius rector insule Crete existens tamen in opinione cum ducha et consiliarijs uel saltim cum duobus eorum non obstante sua commissione, possit similiter quilibet condemnato usque ad hodiernum diem suo regimini supposito et absenti de insula et dispersim, agendi facere gratiam soluendi per terminos condemnationem suam inspiciendo semper condicionem
20 personarum et qualitatem delictorum et respectando ad bonum et conseruationem hominum et regiminis quibus prefuerit, accipiendo prius bonam plezariam de soluendo in terminis designatis. Et hec eciam durare debeant per quinque annos, et ante terminum quinque annorum per medium annum ueniatur huc et fiet sicut uidebitur.

25 Non sincere 1 — non 4 — alij de parte.

18

Οἱ ἐν Κρήτῃ μισθοδοτούμενοι δύνανται νὰ κατέχωσιν ἓν ἐπὶ πλέον ὀφφίκιον καὶ οὐχὶ πλείονα. 1341, Ἰανουαρίου 9.

Fº 51to Nº 511. Millesimo trecentesimo XL, die VIIII Januarij.

Capta. Quod ad requisicionem litterarum rectoris Sithie mentionem agentium de stipendiarijs gerentibus ibi officia etc. declaretur et determinetur quod stipendium quod datur ad presens deinde cum sit adeo paruum quod nullus de
5 eo posset se substentare, non sit officium nec debeat pro officio computari. Et per consequens non obstante parte loquente nullum possit in insula Crete, eodem tempore, habere duo officia etc. possit dari quilibet ex dictis stipendiarijs ultra suum stipendium unum officium deinde et non plura.

9 Non sincere o — non — alij de parte.

19

Ἡ ὠφέλεια ἡ ἐκ τῆς αὐξήσεως τῶν μισθωμάτων τῶν χωρίων τῆς κοινότητος τῶν πλειστηριαζομένων ἐκ νέου μετὰ τὴν ἐκπνοὴν τῆς μισθώσεως ἀνήκει εἰς τὴν κοινότητα Βενετίας καὶ ἀποστέλλεται αὐτόθι. 1341, Ἰανουαρίου 9.

Fº 51to Nº 512. Millesimo trecentesimo XL, die VIIII Januarij.

Capta. Quia rationabiliter ut alia expertum est magna utilitas habebitur ex incantibus de nouo fiendis de casalibus insule Crete que eo quod in proximo terminus eorum finitur post quem deuenerunt totaliter in commune, debent pub-
5 lico et communiter incantari. Uadit pars quod omnis illa utilitas, seu augmentum, que uel quod percipietur ultra id quod ad presens suspicitur de dictis casalibus de nouo incantandis. Intelligendo clare ultra id eciam quod ducha et

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

consiliarij mittere Venecias tenentur ad presens debeat penitus mitti Venecias, et in commune Veneciarum conuertatur in totum.

Non sincere 1 — non 3 — alij de parte.

20

Fo52to No 520. Ἀντὶ τοῦ Τζανότου Κονταρίνη, ἐκλεγέντος ἀνακριτοῦ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν Κυθήρων, νὰ ἐκλεγῇ ἕτερος ὑπὸ τοῦ Δόγη, τῶν συμβούλων καὶ τῶν προέδρων τῶν 40, διότι οὗτος κωλύεται. 1341, Ἰανουαρίου 13.

21

Fo 52to Ὁ Ἰάκωβος Βαρβαρῆγος, καγκελλάριος ἐν Χάνδακι, δύναται νὰ ἐπανέλθῃ ἐν Βενετίᾳ διὰ τῶν πλοίων τῆς Ἀδριατικῆς μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ ἐλαφρῶν ἀποσκευῶν, ὡς ἐπετράπη εἰς τὸν δοῦκα Νικόλαον Πριούλην. 1341, Ἰανουαρίου 18.

22

Προκειμένου νὰ περατωθῇ ὁ λιμὴν Χάνδακος, ὑπάρχει δὲ ἔλλειψις χρημάτων ἐν Κρήτῃ χωρὶς νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξευρεθῶσι, δύνανται ὁ δοὺξ καὶ οἱ σύμβουλοι νὰ λάβωσιν ἐκ τῶν προωριζομένων νὰ σταλῶσιν εἰς Βενετίαν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς θητείας των, ἐὰν δὲ ταῦτα δὲν ἐπαρκῶσι νὰ λάβωσι καὶ τὰ τοῦ δευτέρου ἔτους. Ἐν πάσῃ περιπτώσει νοεῖται ὅτι δὲν δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσι τὰ χρήματα τὰ προερχόμενα ἐκ τῆς αὐξήσεως τῶν μισθωμάτων τῶν χωρίων τῶν διδομένων διὰ πλειστηριασμοῦ. Ἡ δὲ ἀναγκαιοῦσα ξυλεία θὰ ἀποσταλῇ ἐκ τοῦ ναυστάθμου Βενετίας προηγουμένης πληρωμῆς. 1341, Φεβρουαρίου 16.

Fo 57r No 550. Millesimo trecentesimo XL, die XVI Februarij.

Capta. Cum occasione laboretur portus Candide, quod restat adhuc compleri, sit pecunia necessaria, capta fuit pars quod conuertatur duche ituro et consiliarijs suis quod si accideret, quod non possent aliunde habere pecuniam, possint finaliter accipere et expendere de illa, quam tenentur mittere huc pro primo anno, et si illa non sufficeret possint eciam expendere illam de secundo, possendo expendere in primo illam de secundo anno, si fuerit omnino necesse, intelligendo tamen quod nec pro primo anno, nec pro secundo nullo modo accipere possint nec expendere de denarijs casalium, uidelicet de augmento facto seu fiendo de incantibus ipsorum casalium in laborerio supradicto. Et committatur duche presentialiter ituro quod pro lignamine et alijs rebus, que petunt presens ducha et consiliarij pro dicto portu, iuueniat peccuniam opportunam soluendam per eum in Creta, quam det hic patronis nostris arsenatus, quibus committatur quod faciant emi predicta et mitti cum nauibus nunc ituris in Cretam. Et si consilium etc.

23

Ἐπὶ δικαστικῆς διαφορᾶς μεταξὺ Ἰουλιανοῦ Ζένου καὶ τοῦ ποτὲ Φιλίππου Γκίζη ἀμφοτέρων ἐκ Χάνδακος. Διατάσσεται ὁ δοὺξ καὶ οἱ σύμβουλοι, ὅπως, ἀφοῦ μελετήσωσι τὴν ἀποστελλομένην

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δικογραφίαν καὶ τὰς ἐπ' αὐτῆς κρίσεις, ἀποφασίσωσι συμφώνως πρὸς τὸ δίκαιον, χωρὶς νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψει τὰς ἐντολάς των ἢ ἄλλας ἐγγραφὰς τῶν καταστίχων τῶν τιμαρίων. 1341, Μαρτίου 1.

Fo 61to No 597. Millesimo trecentesimo XLI, die I Marcij none indictionis.

Capta. Cum ser Julianus Geno de Candida exposuerit nostro dominio, quod pro quadam sententia quam continuerat contra ser Phylippum Gisi quondam de Candida de yperperis mille, nobilis uir Johannes Sanuto tunc ducha fecit stridari bona ipsius debitoris et completo termino stride dictus Julianus Geno ostendat quinque seruentarias possessas per dictum ser Phylippum Gisi XXVI annis, rogans ipsum ducham ut eas uenderet pro solucione sentencie memorate, quas tamen non fecit uendi cum aligatum fuisset a parte aduersa, quod dicte seruentarie fuerant eidem Phylippo date in repromissa ab uxore sua tunc defuncta, que cauerat in suo testamento quod sua repromissa distribueretur pro anima sua et quia propter obstaculum dicte ordinationis ipsius domine prefato seruentarie remanserunt in manus ipsius Phylippi. Idem Phylippus minus debite fecit eas scribi in catasticho Candide in alias personas. Qui Julianus ut asserit intellexit post modum dictas seruentarias extimatas fuisse, et in ipsis assicuratam fuisse repromissam ipsius domine que fuit solum yperperorum MCCCCC et quod si dicte seruentarie uenderentur posset fieri plena satisfactio tam de repromissa ipsius domine, quam de debito sententie supradicte. Et propterea supplicauerit, ut supra dignemur, nostre subuentionis remedio subuenire. Capta fuit pars quod scribatur duche et consiliarijs Crete mittendo eis peticionem cum responsionibus duche et consiliariorum olim ibidem scriptis a tergo petitione ipsius quod audiant et examinent partes et iura partis utriusque et super eis diffiniant et sententient sicut eis uidebitur esse iustum non obstante puncto aliquo sue commissionis uel scriptura aliqua catastichi.

Non sincere I—de non 6—omnes alij de parte.

24

Αἴτησις Πλύτης χήρας Νικολάου Παπαδοπούλου, ἐπονομαζομένου Ρωμανικοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα συζύγου Κωνσταντίνου Κατζοπούλου, περὶ διαφορᾶς αὐτῆς καὶ τῆς χήρας τοῦ υἱοῦ της, διὰ τὸ ἥμισυ προικῴας οἰκίας της, μὲ τὴν παράκλησιν ὅπως τῇ ἐπεμβάσει τῆς κυριαρχίας ἀποδοθῇ εἰς αὐτὴν τὸ δίκαιον. 1341, Φεβρουαρίου 26.

Fo 62r No 603. Millesimo trecentesimo XL, die 26 Februarij.

Capta. Cum pro parte Pliti relicte Nicole Papadopuli dicti Romanici et nunc uxoris Coste Cazopulo habitatoris Rethimi expositum fuerit nostro dominio, quod tempore regiminis ser Marci Sanuto olim rectoris Rethimi dicta Pliti cum dicto Costa cui dederat pro repromissa inter alia unam domum suam fuit concors et

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

per hunc modum, uidelicet quod dicto Coste distincte uendidit medietatem domus predicte quia maritauit filiam suam quam dicta Pliti habuit cum primo uiro suo predicto. Et etiam filij dicte Pliti quorum nomina sunt Gregorius et Hemmanuel fecerunt cartas manu tabellionis greci dicto Coste non mollestando illum occasione dicte uendicionis. Qui Costa postea reuendidit dicto Gregorio illam suam medietatem quam dicta Pliti eidem Coste uendiderat. Nunc uero mortuo dicto Gregorio remansit uxor sua uocata Caracosa eius sola commissaria que intromissit totam domum predictam tam partem ipsius Pliti quam partem ipsi Gregorio per dictum Costam uenditam, tuens se per formam noticie in qua continetur totam domum esse scriptam dicto Gregorio quod dicta Pliti ut nomine suo asseritur non curauit facere in uita dicti Gregorij quia non putabat ipsum Gregorium filium suum talliter ipsam decipere et quia etiam ipse Gregorius nunquam mouit questionem dicte Pliti de dictta parte tempore uite sue. Et propterea ipsius nomine supplicatum fuerit quod eidem dignemur de nostre subuentionis aminiculo benigne suffragari. Capta fuit pars ut jura dicte Pliti non pereant ullo modo set potius recuperare ut justum est ualleat quod est suum, cum per rectores Rethimi qui ibidem fuerunt per retroacta tempora asseratur dictum notarium quem dictum instrumentum noticie dicitur confecisse non bene fuisse sufficientem. Quod mandetur et scribatur nostro rectori Rethimi quod non obstante aliquo puncto sue commissionis jura dicte Pliti et partis aduerse audire et examinare debeat dilligenter et in ipsis terminare et diffinire prout eidem uidebitur fore justum. 27

25

Οἱ Τοῦρκοι ἐν γένει οἱ ὁπωσδήποτε συλλαμβανόμενοι καὶ ἰδίως οἱ ὑπὸ τῶν πλοίων τοῦ στόλου τῆς Ἑνώσεως κατὰ τῶν Τούρκων δὲν δύνανται νὰ παραμένωσιν ἐν Κρήτῃ, διότι πολλαπλασιαζόμενοι θὰ καθίσταντο ἐπικίνδυνοι, ἀλλὰ θὰ ἀπελαύνωνται τῆς νήσου, παρεχομένης προθεσμίας ἓξ μηνῶν. Εἰς τοὺς παραβάτας ἐπιβάλλονται ποιναί. Οἱ οὕτω ἀπελαυνόμενοι Τοῦρκοι μόνον πρὸς δυσμὰς ἀποστέλλονται. 1341, Μαρτίου 6.

F° 63r N° 610. Millesimo trecentesimo XLI, die VI Marcij. 1

Capta. Quia est occurrendum rebus dubijs salubri remedio et per armatas que fiunt contra Turchos in nostra insula Crete capiuntur Turchi et conducuntur in insulam antedictam, qui nisi aliter prouideatur possent in tantum multiplicare quod inducerent de facili sinistrum insule memorate. Uadit pars quod de cetero aliqui Turchi conduci non possint ad insulam nostram Crete, nisi illi quos nostri ceperint in armatis predictis et nichilominus Turchi huiusmodi sic capti per dictas armatas et conducti ad insulam antedictam debeant extrahi per illos, quorum erunt, de insula memorata infra menses sex, post quam in ipsam conducti fuerint

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

sub pena yperperorum XXV pro quolibet Turcho non extracto et pro qualibet uice. Et si quis decetero conducet seu conduci fecerit ad insulam nostram pre dictam aliquos alios Turchos, quam illos, qui capti fuerint in armatis prefatis cadat in penam yperperorum XXV pro quolibet Turcho quem conduxit uel fecerit conduci, et nichilominus teneatur eos extrahere uel extrahi facere de dicta insula infra dictum terminum sex mensium, ut supra de alij dictum est, et sub eadem pena de illis uero Turchis, qui presentialiter sunt in dicta insula Crete, si quis extrahere uoluerit hoc facere possit, ita tantum quod aliquem ipsorum, qui nunc sunt in dicta insula, non possint conducere nec conduci facere ad alias partes, nisi ad partes ponentis sub pena predicta. Et si aliquis uenderet, donaret, permutaret seu alio modo transferret in alium de Turchis qui nunc sunt in dicta insula, et emptor seu ille in quem forent per donationem, permutationem, seu alio modo translati, eos conduceret ad alias partes quam ponentis ut dictum est, si dictus emptor, seu ille, in quem forent per donationem, permuttationem seu alio modo translati, aut de bonis suis in insula non poterunt reperiri, cadat emptor, donans, permutans et seu alio modo transferens de suo proprio in penam predictam. Et committantur hec omnia et singula inquirenda et executioni mandanda nostro duche et consiliarijs Crete et alijs nostris rectoribus dicte insule, uidelicet illi rectori qui primo sciuerit aut cui primo facta fuerit accusatio de premissis et a contrafacientibus exigant dictas penas, de quibus habent tercium et relique due partes sint communis. Si autem accusator inde fuerit per cuius accusationem ueritas habeatur habeat aliud tercium et teneatur de credencia et reliquum tercium sit communis.

Non 2 — non sincere 3 — alij de parte.

26

Οἱ ἀδελφοὶ Λέων, Ἰωάννης καὶ Κωνσταντῖνος Πάγκαλοι ποτὲ Γεωργίου, δουλοπάροικοι Πέτρου Γκρέτη, κάτοικοι τοῦ χωρίου Ἀρχιστράτηγο, αἰτοῦνται ὅπως ἀπελευθερωθῶσι. Ἡ Γερουσία ἀναγνωρίζουσα τὰς ὑπηρεσίας ἀποδέχεται τὴν αἴτησιν. 1341, Μαρτίου 8.

F°64to No 628. Millesimo trecentesimo XLI, die VIII Marcij.

Capta. Cum Leo, Johannes et Constantinus Pangalo filij quondam Georgij, uilani Petri Greti habitatores in casali Archistratigo supplicauerint et exposuerint nostro dominio, quatenus dignaretur ipsos et filios atque heredes natos et nascituros eorum liberare et francare ita quod nulli teneantur pro uillanis, neque aliquis possit eos complere in aliquo circulo seruitutis etc. attenta eorum fidelitate et libera dispositione quam habent ad nostrum dominium, ac uisa et examinata supplicatione eorumdem. Capta fuit pars quod fiant franchi sicut

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

petunt, scribendo rectori nostro Rethimi quod prouideat illis quorum sunt uillani de restauratione conuenienti sicut ei uidebitur justum cum eorum pater fuerit interfectus a rebellibus pro eo quod dedit intelligi rectori Rethimi de ipsis rebellibus qui ordinauerant uenire ad damnificandum terram Rethimi propter quod rector habuit bonam custodiam et preparauit gentem nostram que posuit in conflictum dictos rebelles.

27

Ἡ προθεσμία τῶν ἐκλεγέντων σοφῶν περὶ τοῦ ζητήματος τῶν Κυθήρων λήγει μέχρι τέλους Ἀπριλίου. 1341, Μαρτίου 29.

Fº 74to — Nº 717. Millesimo trecentesimo XLI, die XXVIIII Marcij.

Capta. Quod isti Sapientes pro facto Cederici habeant terminum usque per totum mensem Aprilis proximi. Uerum si in procesu temporis reperiretur quod aliquis dictorum sapiencium non posset esse in numero eorum occasione quod attineret illis uel alicui eorum quos tangit negocium predictum Cederici, tunc numerus dictorum sapientum suppleatur et adimpleatur per dictum ducam consiliarios et Capitaneum.

Electi Sapientes.

Ser Marcus Duodho, ser Philippus Zane, ser Sclauus Miani.

28

Ἀπονέμεται χάρις εἰς τὸν Φραγκῖσκον Γκέτσον καγκελλάριον Κρήτης, ὅπως δύναται νὰ ἀγοράσῃ αὐτόθι παρ' ἰδιωτῶν γαίας τῆς ἀξίας τῆς προικὸς αὐτοῦ, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι δὲν δύναται νὰ ἀγοράσῃ οὔτε νὰ κατέχῃ χωρίον τῆς κοινότητος ἢ ἄλλο τι ὑποκείμενον εἰς βάρος πρὸς τὴν κοινότητα. 1341, Ἰουλίου 2.

Fº 90to — Nº 874. Millesimo trecentesimo XLI, die II Julij.

Capta. Quod fiat gratia discreto uiro Francisco Geço cancellario Crete quod posset emere ibi a specialibus personis cum onere terre tot possessiones stabiles, quantum est repromissa, quam habuit ab eius uxore cum condicione quod aliquo modo uel ingenio non possit emere nec habere aliquod casale communis, nec aliquid aliud quod spectet, sic reddens, uel faciat seruitium communi. Et si consilium etc.

Non 27 — non sincere 9 — de parte 43.

29

Ληφθέντων ὑπ' ὄψει τῶν ἐγγράφων τῶν Κυθηρίων καὶ τῶν πληρεξουσίων αὐτῶν ἐπὶ τῆς διαφορᾶς των μετὰ τοῦ βασιλέως τῶν Μαϊορικανῶν καὶ τῶν αἰτήσεων τῶν ζημιωθέντων, δὲν προέκυψεν ἐὰν οἱ Κυθήριοι ἢ οἱ Καταλᾶνοι εὑρίσκονται ἐν δικαίῳ. Διὰ ταῦτα ἀναβάλλεται ἐπὶ διετίαν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἡ ἀπόφασις, μέχρις οὗ δυνηθῶσιν οἱ ἀντίδικοι νὰ ἀποδείξωσι τὰ δίκαιά των. Μετὰ τὴν ἐκπνοὴν τῆς προθεσμίας ταύτης ἄνευ ἀποτελέσματος, ἡ κυριαρχία τῆς Βενετίας θέλει ἀποφασίσει κατὰ βούλησιν. 1341, Ἰουλίου 5.

Fo 91to No 881. Millesimo trecentesimo XLI, die V Julij.

Auditis et intellectis scripturis illorum de Cerigo et procuratorum eorum, super querela domini Regis Maioricarum et allegationibus damnificatorum pro dicto facto, non uidetur dictis sapientibus quod illi de Cerigo, de eo quod egerunt in illos Catellanos pro modo sint absoluendi uel condemnandi. Cum hij qui sunt principales in facto fecerint illas testificationes que super inde habentur. Set supersedeatur per duos annos infra quos si damnificati peterunt quicquam de nouo in fauorem suorum iuuenum reperire, tunc ueniatur ad istud consilium et fiat sicut uidebitur. Et committatur extraordinarijs quod ad peticionem damnificatorum scribant et mittant sicut fuerit opportunum pro inquirendis predictos. Uerum elapsis duobus annis prefatis et non reperto aliud de nouo huiusmodi factum ad beneplacitum dominij, debeat remanere. 21, 25, 6.

30

Ἐπὶ τοῦ προηγουμένου θεσπίσματος ἐπανέρχεται ἡ Γερουσία καὶ λαμβάνουσα ὑπ' ὄψει τὴν γνώμην τοῦ ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως σοφοῦ, ἀποφαίνεται ὅτι οἱ Κυθήριοι ἤτοι οἱ Βενιέροι δυνάσται τῆς νήσου οὐδεμίαν ὀφείλουσιν ἀποζημίωσιν. 1341, Ἰουλίου 5.

Fo 91to No 882. Millesimo trecentesimo XLI, die V Julij.

Capta. Examinato diligenter facto damnificatorum in Maioricis occasione damni illati per illos Cederico Maioricanis et intellectis testificationibus et allegationibus procuratorum illorum de ca Uenerio dominorum insule Cederici propterea comparentis. Quia sicut testificationes clare loquuntur quod fecerunt ad suam defensionem fecerunt, uidetur dicto sapienti quod illi de Cerigo seu de ca Uenerio domini ipsius insule, ad restitucionem damni uel partis nullatenus teneantur. Et per consequens sint inde absoluendi in totum nec propterea ulterius molestandi.

19. 20. 30 — non sinceri 16. 10. 15.

31

Fo 94to No 901. Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Δονᾶτον Παραδείσην νῦν δικαστὴν τῶν ἀναφορῶν ἐν Χάνδακι, ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς Βενετίαν ἐπιβαίνων τῶν κατέργων τῶν ἐπανερχομένων ἐκ Κύπρου. 1341, Ἰουλίου 10.

32

Fo 94to No 902. Ἐπίσης εἰς τὸν Ἰακωβέλλον Βραγαδῖνον ὀφφικιοῦχον ἐν Χάνδακι. 1341, Ἰουλίου 10.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

33

Fº 95r Nº 905. Διατάσσεται ἡ καταβολὴ 40 σολδίων γροσίων διὰ μίαν ἐνδυμασίαν εἰς τὸν Ἀνδρέαν ἐκ Κρήτης γραφέα ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως Κυθηρίων-Μαϊορικανῶν, μεταβαίνοντα μετὰ τοῦ σὲρ Πέτρου Ντὰ Κανάλη πρεσβευτοῦ πλησίον τοῦ Αὐτοκράτορος Κωνσταντινουπόλεως. 1341, Ἰουλίου 14.

34

Εἰς τὸν Θωμᾶν Βιτσεμᾶνον ἐκ Χανίων παρεχωρήθησαν λόγῳ χάριτος οἰκίαι τινὲς καὶ γαῖαι, τὰς ὁποίας κατεῖχεν ὁ Ἰωάννης Ντεπόρτα, ἐπειδὴ ὅμως ἀπεδείχθη ὅτι τὸ εἰσόδημα τούτων εἶναι ἀνώτερον τοῦ ποσοῦ, τὸ ὁποῖον ἡ Γερουσία ἠθέλησε νὰ χαρίσῃ πρὸς τὸν Βιτσεμᾶνον, ἀπεφάσισε νὰ ἀφαιρεθῇ μέρος ἐκ τῶν παραχωρουμένων, ὅπως τὸ εἰσόδημα εἶναι σύμφωνον πρὸς τὴν παραχωρηθεῖσαν χάριτα. 1341, Ἰουλίου 14.

Fº 96r Nº 908. Millesimo trecentesimo XLI, die XIIII Julij. 1

Cum in facto gratie facte Thome Uicemanno de Canea de certis domibus sibi concessis perpetuo et de quadam petia terre quam tenebat Johannes de Porta per ea que reperiuntur per nostras litteras nostri rectoris et per examinationem quam fecit, sit deceptum manifeste nostrum commune quod nesciuit quantitatem reddituum domorum ipsorum et terre, qui redditus sunt in magna quantitate ut intellexistis; uadit pars quod de tanta gratia reuocetur et reducatur factum ad primum statum sicut erat antequam ipsa gratia fieret et hoc facto si ipse Thomas petierit aliquam gratiam dominatio erit sibi generosa quod sua fidelitate sicut conuenit.

35

Διόρθωσις τοῦ προηγουμένου θεσπίσματος, δι' οὗ παραχωροῦνται εἰς τὸν Βιτσεμᾶνον αἱ οἰκίαι καὶ αἱ γαῖαι ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι διὰ τὸ ἥμισυ τούτων θέλει καταβάλλει ἐνοίκιον, ὅπως οἱ ἐνοικιασταὶ κτημάτων τῆς κοινότητος, καὶ τοῦτο διὰ τὴν μεγαλυτέραν ἀξίαν τῶν κτημάτων σχετικῶς πρὸς τὴν παραχωρουμένην χάριτα. Ἐν ᾗ περιπτώσει δὲ ὁ Βιτσεμᾶνος δὲν ἤθελεν ἀποδεχθῇ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἡ χάρις διαγράφεται. 1341, Ἰουλίου 14.

Fº 96r Nº 909. Millesimo trecentesimo XLI, die XIV Julij. 1

Capta. Cum anno elapso facta fuerit gratia ser Thome Uicemano de Canea de certis domibus sibi concessis perpetuo et de quadam terra quam tenebat Johannes de Porta soluendo communi pro affictu id quod soluerit ad presens. Et per examinationem factam per nostrum rectorem Canee habeatur quod dicte domus et terra sint magne redditus quem ignorauit commune, et si emim sciuisset nullo modo facta fuisset gratia antedicta et propterea commune nostrum sit deceptum. Capta fuit pars quod ipsa gratia corrigatur et informetur tam pro communi quam pro ipso Thoma, qui est dignus gratia pro sua fidelitate quod ipsa gratia sit cum ista condictione et forma quod ipse Thomas habet ipsos

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

domos et terram, ultra suos terminos quibus affictate sunt ad XXVIIII annos ad renouandum, sicut fiunt incantus aliorum casalium soluendo communi medietatem affictuum et reddituum domorum et terre predicte qui soluuntur ad presens finis scilicet termino que nunc tenere debent illis qui habent et teneatur ipse Thomas usque ad medium annum respondere nobis si uult esse contentus de dicta gratia cum dicta condictione et si contentus fuerit firma sit, si uero contentus non fuerit, gratia debeat esse cassa et nullius ualoris et dicte domus et terra complente termino que eas tenet deueniant in commune. Et si consilium est contra etc.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. Τὰ θεσπίσματα τὰ ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίθενται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.

1. 6. 7. Ἡ παράθεσις τῶν θεσπισμάτων τῶν ἐχόντων σχέσιν πρὸς διανομὰς καὶ ἄλλας κτηματικὰς διαφοράς, μεταξὺ τιμαριούχων καὶ μὴ παρέχει μέγιστον ἐνδιαφέρον, καθότι εἰς ταῦτα ἀναφέρονται ἀφ' ἑνὸς μὲν τοπωνυμίαι τῆς Κρήτης καὶ οἰκογενειακὰ ὀνόματα, ἀφ' ἑτέρου δὲ γίνονται γνωστὰ τὰ ὀνόματα τῶν τιμαρίων καὶ αἱ σχέσεις τῶν τιμαριούχων πρὸς τὴν πολιτείαν.

2. Αἱ πολυετεῖς μισθώσεις σκοπὸν εἶχον τὴν καλυτέραν καλλιέργειαν τῶν κτημάτων καὶ τὴν ἐξοικονόμησιν τῶν δαπανῶν τοῦ πλειστηριασμοῦ.

3. Τὰ θεσπίσματα τὰ κανονίζοντα τὸν πλοῦν καὶ τὴν ἄφιξιν τῶν ἐμπορικῶν στόλων ἐν Βενετίᾳ πληροφοροῦσι περὶ τῆς ἀκριβείας μεθ' ἧς οἱ Βενετοὶ ἐκανόνιζον τὰ τοῦ ἐμπορίου. Ἡ ἀναβολὴ τῆς ἐπανόδου ἐν Βενετίᾳ μόνον διὰ θεσπίσματος τῆς Γερουσίας ἠδύνατο νὰ γίνῃ, καὶ αὕτη ὡς βλέπομεν ἀφ' οὗ ἐσφραγίζοντο τὰ ἐμπορεύματα τὰ φορτωθέντα μέχρι τῆς προθεσμίας. Ὁ περιορισμὸς οὗτος διετάσσετο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, διότι ἡ ὑπηρεσία τοῦ ἐμπορίου ἐν Βενετίᾳ ὤφειλε νὰ εἶναι ἐνήμερος ἐν λεπτομερείᾳ τῶν εἰσαγομένων ἐμπορευμάτων.

4. 20. 27. 29. 30. 33. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη τῆς ἀποζημιώσεως τῶν Μαϊορικανῶν, τῶν ζημιωθέντων ὑπὸ τῶν Κυθηρίων τῶν Βενιέρη, ἔλαβε μεγάλας διαστάσεις, ὡς ἤδη σημειοῦται εἰς τὸν ἀριθμὸν 10 τοῦ προηγουμένου βιβλίου XVII.

5. Οἱ δουλοπάροικοι ἀνέκαθεν, καὶ δικαίως προσεπάθουν νὰ ἀποτινάξωσι τὸν ζυγὸν τοῦ κυρίου των, διὰ νὰ καταστῶσι ἐλεύθεροι. Ἡ ἐπιθυμία αὕτη τῶν δουλοπαροίκων καθίστατο μᾶλλον ἐπιτακτικὴ δι' αὐτούς, ὅταν συνέπιπτε νὰ ἀποκτήσωσι πλοῦτον. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει μετεχειρίζοντο πᾶν μέσον θεμιτὸν καὶ ἀθέμιτον, ὅπως κατορθώσωσι τὴν ἀπελευθέρωσίν των. Ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει τὰ ἔγγραφα δι' ὧν ἀπηλευθερώθησαν πλεῖστοι δουλοπάροικοι φαίνεται ὅτι ἐπλαστογραφήθησαν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἡ ἱστορία τῶν Βενετοκρατουμένων ἑλληνικῶν χωρῶν, παρέχει πλεῖστα ὅσα παραδείγματα προσπαθείας δουλοπαροίκων τιμαρίων ὅπως ἐλευθερωθῶσι. Ὑπῆρχεν ἐν Κερκύρᾳ τιμάριον τὸ λεγόμενον τῶν Ἀθιγγάνων ἰδιοκτησία ἐν ἀρχῇ τοῦ οἴκου Gianello degli Habitabuli, **μετὰ ταῦτα δὲ ὅταν ἐχήρευσε ἐδόθη εἰς τὸν Ἀντώνιον Ἔπαρχον τὸν γνωστὸν συγγραφέα, ἐκ τοῦ ὁποίου κατέληξε εἰς τὸν κερκυραϊκὸν οἶκον Προσαλένδη. Μεταξὺ τῶν δουλοπαροίκων τοῦ τιμαρίου τούτου συγκατελέγετο καὶ οἰκογένεια τις Παπαδοπούλων, ἐκ Κρήτης ἔλκουσα τὴν καταγωγήν, ἥτις σὺν τῷ χρόνῳ ἀπέκτησε ὄχι μόνον πλοῦτον ἀλλὰ καὶ τὴν ἱκανότητα νὰ συγκαταλεγῇ μεταξὺ τῶν εὐγενῶν τῆς νήσου, ἡ ἰδιότής της ὅμως τοῦ δουλοπαροίκου δὲν ἐπέτρεπεν εἰς αὐτὴν νὰ ὑποβάλῃ ὑποψηφιότητα, ὅπως ἐκλεγῇ μέλος τοῦ Μείζονος Συμβουλίου, ἤτοι συγκαταλεγῇ μεταξὺ τῶν εὐγενῶν. Παρὰ τὰς ἐπαγγελίας καὶ τὰς παρακλήσεις ὁ τιμαριοῦχος δὲν συγκατετίθετο εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτοῦ. Μόνον δὲ περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΗ΄ αἰῶνος, ὅτε ἡ δύναμις τοῦ οἴκου ηὐξήθη, ὁ τιμαριοῦχος συγκατεύνευσεν εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Παπαδοπούλου, ὅστις ἄνευ χρονοτριβῆς ἐξελέγη ὑπὸ τοῦ Μείζονος Συμβουλίου μέλος αὐτοῦ, ἀφ' οὗ εἶχεν ἤδη συνδεθῇ διὰ δεσμῶν συγγενείας μετὰ τῶν εὐγενεστέρων οἴκων τῆς Κερκύρας. Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Παπαδοπούλου τούτου τῆς Κερκύρας εἶναι οἱ Παπαδόπολοι τῆς Βενετίας, οἵτινες τοσούτῳ ἔδρασαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΘ΄ αἰῶνος εἰς τὴν νέαν των πατρίδα, ὡς κόμητες Παπαδόπολοι, συνδεθέντες διὰ γάμων μετὰ τῶν ἐπιφανεστέρων οἴκων τῆς Ἰταλίας, ὡς τῶν** Aldobrandini.

12. 13. Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 12 θέσπισμα ἐγκρίνονται αἱ γενόμεναι δαπάναι ὑπὸ τῶν ρεκτόρων καθ' ὑπέρβασιν τῶν ἐντολῶν των, διότι ἐγένοντο πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ ἐξοπλισμοῦ τοῦ στόλου τῆς ἑνώσεως κατὰ τῶν Τούρκων. Ἐν τούτοις εἰς τὸ ἑπόμενον θέσπισμα ὑπ' ἀριθ. 13 κανονίζεται τὸ ζήτημα τοῦ ἐξοπλισμοῦ, ὑποχρεουμένων τῶν τιμαριούχων εἰς καταβολὴν τοῦ ἡμίσεως τῶν δαπανῶν τοῦ ἐξοπλισμοῦ τοῦ στόλου τῆς ἑνώσεως κατὰ τῶν Τούρκων.

14. Ὡς συνέχεια τῶν ἀνωτέρω θεσπισμάτων καθορίζεται ὅτι τὸ ἥμισυ τῶν δαπανῶν τῶν ἐξοπλισμῶν διὰ τὴν ἄμυναν τῆς Κρήτης, θὰ κατέβαλλον οἱ τιμαριοῦχοι, διότι ἀνέλαβον τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην συμφώνως πρὸς τοὺς ὅρους τῆς παραχωρήσεως τῆς νήσου εἰς αὐτούς.

17. Ἐπειδὴ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν νόμων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο αὐστηροτάτη, οἱ καταδικαζόμενοι, ἔστω καὶ διὰ μικρὰ πλημμελήματα, προετίμων τὴν φυγοδικίαν. Διὰ τοῦτο ἡ πολιτεία ἠθέλησε εἰς τοὺς καταδικαζομένους ἀνωτέρας κοινωνικῆς τάξεως νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐξαγορὰν τῆς ποινῆς δοκιμαστικῶς ἐπὶ μίαν πενταετίαν.

25. Σπουδαιότατον ἔγγραφον διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Κρήτης. Μεσοῦντος τοῦ ΙΔ΄ αἰῶνος, ὁ ἐποικισμὸς τῶν Τούρκων εἰς τὴν νῆσον εἶχε καταστῇ ἐπικίνδυνος καὶ ἡ Βενετία φοβουμένη τὴν αὔξησιν αὐτῶν λαμβάνει μέτρα, ὅπως ἐμποδίσῃ τοῦτον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER XX.

1341–1342

1

Fo 2to No 10. Εἰς τὸν δικαστὴν νυκτὸς (domino de nocte) Νικόλαον Βενιέρην ἐπιτρέπεται νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Βενετίαν διὰ τῶν πλοίων Κύπρου μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ ἐλαφρῶν ἀποσκευῶν μετὰ τὴν ἄφιξιν εἰς Κρήτην τοῦ διαδόχου του. 1341, Αὐγούστου 2.

2

Fo 3to No 22. Ἐπίσης παραχωρεῖται ἡ χάρις εἰς τὸν Ρογῆρον Κορνάρον, ὅπως ἡ σύζυγός του ὀνόματι Καταροῦτσα καὶ ὁ υἱός του Ἑρμόλαος δικαστὴς νυκτὸς ἐν Κρήτῃ δύνανται νὰ ἐπιβῶσιν ἐπὶ τῶν πλοίων τῆς Κύπρου καὶ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Βενετίαν μετ' ἄλλων μελῶν τοῦ οἴκου Μιχαήλ, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπίσης ἐδόθη ἡ ἄδεια μετ' ἐλαφρῶν ἀποσκευῶν, ἵνα μὴ φέρωσιν ἐμπόδιον εἰς τὰ μεταφερόμενα ἐμπορεύματα. 1341, Αὐγούστου 13.

3

Παραχωρεῖται χάρις εἰς τὸν Μιχάλην Λουρέαν ἐκ Ρεθύμνου, ὅπως δύναται νὰ καταστῇ τιμαριοῦχος πεζῶν, ὅστις ἂν καὶ ἔλκει τὸ δόγμα ἐξ Ἑλλήνων, ἐβαπτίσθη ὅμως λατῖνος καὶ ἔζησεν, ὡς ὁμολογεῖ, συμφώνως πρὸς τὸ δόγμα καὶ τὰ ἤθη τῶν Λατίνων κτλ. 1341, Αὐγούστου 13.

Fo 3to Millesimo trecentesimo XLI, die XIII Augusti.

No 24. Capta. Quod fiat gratia Michaeli Lurea de Rethimo quod non obstante quod traxerit ritum a grecis cum baptismam latinum susceperit et semper uixerit, ut dicit, secundum ritum et mores latinorum et uir nobilis ser Marcus Memo olim noster rector Rethimi dicat quod per duos annos sui regiminis uidit et cognouit dictum Michaelem qui erat preco regens se secundum mores et uitam latinorum et quod sui progenitores fuerunt precones ibidem ut audiuit, et sunt alij in Rethimo, qui ortum habuerunt a grecis, qui legaliter exercentes similiter sunt precones, unde credit bonum esse quod considerata bona condicione et firma

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ipsius et fidelitate quam habere uidetur erga nostrum dominium, fiat sibi gratia quam petit. Uadit pars, quod fiat gratia dicto Michaeli, quod rectores nostri insule Crete, si et quando eis uidebitur, possint constituere dictum Michaelem in preconem uel seruientem, non obstante puncto suarum commissionum.

33—de non 19—non sincere 5.

4

Διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ δουλοπαροίκου Μιχαὴλ Βαρβαρᾶ υἱοῦ τοῦ Βάρδα Βαρβαρᾶ ὁ Ραϊνούτσιος Ζένος υἱὸς τοῦ Πέτρου σύζυγος τῆς Μπαριόλας θυγατρὸς τοῦ Ἀνδρέου Καλλέργη υἱοῦ τοῦ Ἀλεξίου Καλλέργη ἐκ Κρήτης, δικαιοῦται ἀποζημιώσεως ἢ ἀντικαταστάσεως δι' ἄλλου δουλοπαροίκου. Ὁ Μιχαὴλ Βαρβαρᾶς ἀπηλευθερώθη διότι ὑπῆρξεν ἐξ ἐκείνων, οἵτινες συνέλαβον τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν ἐπαναστατῶν Βάρδαν Καλλέργην, τὸν υἱόν του Σήφην, τοὺς ἀδελφοὺς Σήφην, Μιχαὴλ καὶ Λέοντα Σηφοπούλους καὶ τὸν Θεόδωρον Μελησσινόν. 1341, Αὐγούστου 13.

Fo 3to Millesimo trecentesimo XLI, die XIII Augusti.

No 25. Cum mobilis uir Raynucius Geno filius uiri nobilis Petri Geno exponat quod feuda quondam uiri nobilis Alexij Calergi de Creta prius obitum eius deuenerunt in uirum nobilem Andream Calergi eius filium que feuda nunc deuenerunt in dictum Raynucium Geno uirum Beriole filie dicti Andree et cum quidam uillanus eius de ratione dictorum feudorum ser Michael Uaruara filius Uarde Uaruara fuerit franchatus eo quod fuerit de illis, qui ceperunt Syphopulos capita rebellium nostrorum dicte insule, tempore regiminis nobilis uiri Blasij Geno contra ducham Crete iuxta formam banni tunc publicati pro talia capitum rebellium pro dicta nouitate sedanda. Nec de damno quod habuit de franchitate dicti sui uillani nullam retributionem habuerit; unde supplicauerit nobis quod cum non sit equum quod occasione rei facte pro communi bono totius insule, una persona specialiter sentiat detrimentum, dignaremur ordinare et committere nostris duche et consiliarijs Crete quod debeant eidem Raynucio dare alium uillanum loco franchati uel restaurum ydoneum. Et cum ser Adam Barbaro olim noster consiliarius Crete dicat quod uidetur ei quod dictus Raynucius petat iustum et quod credit esse bonum quod dicta satisfactio fieret per modum quo in simili casu fuit facta tempore Johannis Sanuto duche pro quodam uillano cuiusdam feudati de Chanea franchato. Et ser Marinus Uenerio et ser Marcus Bragadino olim consiliarij Crete dicant quod uideretur eis quod committatur duche et consiliarijs Crete quod debeant prouidere et dare restaurum de dicto uillano ut sibi conueniens apparebit. Et Dardi Delphino olim consiliarius Crete dicat quod non audiuit quod alicui existenti ad similem condictionem fuerit factum aliquod restaurum pro uillanis franchatis quod si inueniretur credit equum fore quod similiter fieret predicto Raynucio. Et cum uir nobilis Nicolaus de Priolis olim du-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

cha Crete et eius consilium respondet quod pro captione et destructione Uarde Kalergi, Sifi eius filij ac etiam Sifi, Michaelis et Leonis Sifopulorum et Theodori Melisino capitum rebellium nostrorum franchati fuerunt uillani L inter quos est iste Michael Uaruara qui similiter fuit franchatus; uadit pars quod dicto Raynucio Geno fiat restaurum uel de alio uillano uel de moneta, scribendo super inde duche et consiliarijs Crete quod faciant ei in hoc, sicut eis melius uidebitur pro communi.

14—de non 30—non sincere 14.

5

Περὶ παραχωρήσεως οἰκοπέδων ἐν Χάνδακι διὰ δημοπρασίας συμφώνως πρὸς τοὺς ὅρους τοὺς διαγραφομένους ἐν τῷ θεσπίσματι. 1341, Ὀκτωβρίου 6.

Fº 12r No 96. Millesimo trecentesimo XLI, die VI octubris.

Capta. Uisis et examinatis et plenius intellectis responsionibus et consilijs rectorum olim respondencium et consulencium super facto territorij uacui positi in burgo Candide et consilio sauiori habito super inde consulunt dicti sapientes quod cum ipsum territorium communi utile uideatur et possint filij in comodum non modicum redundare scribatur duche et consiliarijs Crete quod deinceps cuilibet uolenti de ipso territorio per incantum debeant deliurare, et qui super ipso plus ponerit illi debeant deliurari sicut alie res que ibi per incantum more solito deliurantur, quod incantum duret uno mense ad minus, nec posset deliurari nisi in die dominica. Ita tamen quod de dicto territorio ducha et consiliarij non possint incantare pro uice ultra XII passus in longitudine cum latitudine competenti quantum eis uidebitur expedire dando et deliurando dicta territoria ad XXVIIII annorum ad renouandum secundum consuetudinem deinde. Et antequam ipsi ducha et consiliarij deliurent territoria supradicta debeant ire ad uidendum et examinandum ipsa et ponere confinia, ita quod dicta territoria non transirent alias posset taliter quod deuastarent stratas, intendentes quod istis tribus mensibus infrascriptis, uidelicet a prima die Julij usque per totum mensem septembris dicti ducha et consiliarij dicta territoria non debeant incantare. Set si accideret quod aliquis peteret de dictis territorijs dominacioni non possit fieri ei gratia de dicto territorio quod peteret nisi dominacio habuerit responsiuam a ducha et consiliarijs quanti ualoris sit illud territorium sic quesitum.

6

Fº 16r Περὶ ἐκλογῆς ὑπὸ τοῦ Δόγη, τῶν συμβούλων καὶ τῶν προέδρων τῶν 40, πέντε σοφῶν, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ μελετήσωσι τὴν ἀλληλογραφίαν τῶν πρεσβευτῶν Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Βαΐλου Εὐβοίας, τῶν ρεκτόρων Κρήτης καὶ Ρωμανίας, καὶ νὰ εἰσηγηθῶσιν ἐγγράφως. Προθεσμία τῆς ὑποβολῆς τῆς εἰσηγητικῆς ἐκθέσεως μέχρι τῶν μέσων προσεχοῦς μηνός. 1341, Νοεμβρίου 17.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἐκλεγέντες σοφοί:

Σὲρ Φίλιππος Μπελένιος
Σὲρ Νικόλαος Φαλιέρος
Σὲρ Ἰωάννης Μοροζίνης (Cynacola)
Σὲρ Νικόλαος Γραδενῖγος υἱὸς τοῦ Δόγη
Σὲρ Νικόλαος Ντὲ Πριούλης Βάϊλος ἐν Κωνσταντινουπόλει
Σὲρ Μαρῖνος Τριβιζάνος Βάϊλος Εὐβοίας
Βενέδικτος Ντὰ Μολῖνος.

7

Ἐπιτρέπεται εἰς τὴν ἀδελφὴν Μαργαρίταν καλογραίαν τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου Βενετίας νὰ διαθέτῃ ὡς βούλεται τὰ κτήματά της κείμενα ἐν Χανίοις, παρὰ τὰς δοθείσας διαταγὰς εἰς τὸν αὐτόθι ρέκτορα, ὅπως ἐμποδίσῃ τὴν διάθεσιν αὐτῶν. 1342, Φεβρουαρίου 21.

Fo 32to

No 287. Millesimo trecentesimo XLI, die XXI februarij. 1

Capta. Cum per aduocatores communis per litteras ducales scriptum fuerit rectori Canee occasione cuiusdam successionis optente ad curiam nostram proprij per sororem Margaritam monialem Sancti Laurentij de Venecijs de quadam terra et possessione posita in partibus Canee et mandatum fuerit ipsi rectori Canee quod dictam possessionem uendere alienare nec transactare permitteret quousque aliud mandaremus cum aduocatores communis intenderent placitare dictam successionem et quod ipse rector faceret quod pars aduersa et conquerens de successione mitteret per muduam hyemis procuratorem cum pleno mandato. Et nullus in termino predicto pro contradicendo successioni comparuerit. Et non sit iustum impedire ius partis que obtinuit successionem. Uadit pars quod dictum mandatum missun dicto rectori sit reuocatum et quod non impediat dictam sororem Margaritam obsequendo et faciendo de suo sicut sibi placet, sicut non reccepisset litteram predictam a nobis, quam reuocamus ut dictum est remanente officio aduocato in suo statu, faciendi officium suum sicut eis placet.

De parte fuerunt 19—non sincere 1.

No 288. Aduocatores communis uolunt partem predictam cum hac additione quod si contigeret dictas terras et possessiones uendi debeat rector precium et peccuniam facere sequestrari uel recipere ab eis uendentibus bonam plezariam de dicto precio quod magnum istorum uoluerint uendentes, cum condicione quod istud sequestrum uel plezaria duret et sit firma usque ad sanctum Michaelem proximum et si usque tunc aliud mandatum a nobis non receperet dictum sequestrum uel plezariam sit totaliter reuocata.

De parte 12.

8

Fo 56to No 466. Ἐκλογὴ τριῶν σοφῶν, οἵτινες νὰ μελετήσωσι τὰς Κρητικὰς ὑποθέσεις καὶ νὰ ὑποβάλωσιν εἰσηγητικὴν ἔκθεσιν. 1342, Ἰουνίου 1η.

Ἐξελέγησαν:

Σὲρ Ἰωάννης Σανοῦδος ταμίας (sapiens cassier), Σὲρ Βερτούτσιος Μιχαήλ, Σὲρ Πέτρος Τζάνες.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

9

Περὶ συνεννοήσεως μετὰ τοῦ Πάπα, ὅπως βοηθήσῃ τὸν κατὰ τῶν Τούρκων ἀγῶνα. 1342, Ἰουνίου 10.

F° 58to N° 488. Millesimo trecentesimo XLII, die X Junij.

Capta. Ut in facto Turchorum per nos fiat et operetur quod Deo gratum sit et acceptum, cuius negotium agitur in hac parte, consulunt quod committatur ambaxatoribus nostris ad curiam romanam presentialiter profecturis, quod post principalioris ambaxate sibi commisse expositionem, domino pape debeant exponere quod ad noticiam sue sanctitatis per notificationes eius predecessoribus per nos factas et per alios plurimos etiam fama publica refferrente, scimus certissime peruenisse miserabilem et depressam condictionem et statum christianorum et partium Romanie ob crudelem et assiduam persecutionem quam exercent Turchi nequissimi contra christianos et in confusionem fidei christiane. Et licet posse nostrum modicum releuet in tantum multiplicauit et creuit potentia hostium predictorum nam exercent cum lignis ducentis et trecentis inter que sunt multe galee grosse in partes Romanie et ueniunt tam ad insulas quam etiam ad alias terras christianorum quo uolunt nemine ipsorum multitudini ualente resistere et damna grauissima et offensiones personarum et rerum cruddissime perpetrant infra terram quantum uolunt capientes et subicientes christianos eorum miserabili seruituti, quibus nisi remedium per pijssimam sanctitatem adhibeatur ad uiciniores christianorum partes accedere procurabunt cum tamquam canes rabidi non curantes de morte sanguinem sitiant christianum, tamen tam manifeste fidei sancte discrimini et christianorum depopulationibus compacientes in intimis cordis nostri subuenimus hactenus et non cessamus auxilium nostrum impendere, iuxta et ultra quam nostra possibilitas exigat, nouit Deus, set non possumus soli resistere ut est dictum. Et quamuis ipsi perfidi fidei christiane intulerint miserabiles lesiones et continuo satagant ad peiora, tamen certissime est sperandum quod si fauor et auxilium apostolicum se opponet, redemptor noster super oppressionibus fidelium, reducet occulos pietatis et eos a tot contatis persecutionibus liberabit, unde accensi zello fidei intuentes fidem sanctam sic miserabiliter deprimi et partes etiam Romanie et obstaculum perpetuum, quod sit propterea negotio passagij terre sancte, si partes medie occupentur per quorum partes, quia loca media opporteret fieri transitus ad passagium antedictum cum uictualibus et alijs necessarijs fidelibus in dicto passagio existentibus ad quod fuimus et sumus dispositi cum omni reuerentia et deuotione tamquam deuoti filij sancte matris Ecclesie et sicut fuerunt nostri predecessores reuerenter et humiliter supplicando ad eius sanctam memoriam reducimus statum miserabilem christianorum et fidei

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

sue sancte ut sumpta compassione de christicolis et partibus memoratis occulos sue pietatis dignetur misericorditer conuertere et super sancta fide christiana de necessarijs et celeri remedio et auxilio prouidere ut perfidorum ipsorum seuitia conterratur et christiani et fides sancta per prouisionem sanctitatis sue a tanta miseria et periculis liberetur et comprimatur ipsorum hostium potencia et possit pro inde libentius et tutius procurari negotium terre sancte ut fides sancta christiana confusis et decretis hostibus augmentum recipiat et maximam gloriam et honorem quam sic desiderabilem gratiam sancte gubernationi Deus noster reseruare prouidit et circa hoc penes eius sanctitatem instent ut obtineri possit suum auxilium sicut pro honore nostro et bono agendorum uiderunt expedire.

De non 3—non sincere 5.

Et si dominus papa seu deputati ab eo uellent ab eis super hoc informari de uiis et modis quibus possit resisti conatibus ipsorum Turchorum respondit autem in forma in qua uidelicet alias responsum fuit domino archiepiscopo Ebredinensi nuncio domini pape et subsequenter eidem domino pape per nostros ambaxatores solemnes, uidelicet quod quamuis perfidorum ipsorum potencia multo maior creuerit et sit ea quando dominus archiepiscopus Venecijs fuit et continuo crescat maior tamen in partibus illis plura dominia sunt Turchorum, quorum quodlibet est distinctum nec possit subito unum alteri auxilium impartiri, propter credunt quod usserij LX in quorum quolibet essent adminus homines a remo CXX et equites XX cum equis et armis necessarijs ipsis qui omnes equites caparent summam equitum MCC et pauciores esse nollent ad conterrendum potentiam eorumdem et galee XXX armate in quarum qualibet essent homines CC suficerent ad refrenandum seuitiam eorumdem cum quibus equitibus usserijs et galeis sperant quod comburentur omnia ligna infidelium predictorum cum quibus in christianos sic immaniter moliuntur et etiam alia sinistra fierent eis de accipiendis et destruendis eorum terris, et aliter in confusionem eorum et si predicta fierent securi essent christicole partium Romanie et ipsorum potentia foret quam totaliter diminuta nec possent fidelibus impedimentum prestare qui uellent ad requisitionem intendere terre sancte, que acquisicio in dictum passagium, nisi predicta fiant penitus effectum habere non potest rationibus superius annotatis, que omnia celeritatem requirunt et si penis fuisset in dicto facto prouisum cum minori exfortio hoc fieri potuisset et quanto magis tardabitur factum ipsum tanto magis erit maior potencia in predictis et uellent hec fieri ut gentes predicte et armata exirent de partibus ponentis per totum mensem marcij proxime uenturi ita quod per totum mensem aprilis sequentis, dicte gentes essent in partibus Turchie.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Fo 59r No 489. Capta. Ceterum si requirerentur quale et quantum auxilium commune Veneciarum uellet impendere in predictis respondit quod non habendo respectum ad eorum aliquam grauitatem set solum ad augmentum fidei intendentis et exterminium predictorum quod sicut potest affectat ipso domino papa, rege Francie et alijs mundi regibus principibus et baronibus cum quibus placeret in liga CC et unione ad hoc sanctum opus manus porrigentibus ad uitrices in executione debita omnium premissorum ad terminum mensium octo offert ponere in hoc sancto opere ipsius expensas galeas X armatas cum hominibus CC pro qualibet et ultra hoc offert quod alij quibus apostolice sedi placuerit ordinare poterunt eorum expensas recuperare et habere in Venecijs usserios XII pro equitibus et equis uehendis et tot alia nauigia magna quot essent necessaria ad portandum uictualia et alia necessaria pro omnibus equitibus gente et equis predictis et expensis aliorum ut supra dictum est.

No 490. Capta. Insuper si exquirerentur de pretio nauigiorum ipsorum uidelicet quantum constaret quodlibet eorum in mense respondit quod predicte galee armate constabunt eis florenos auri DCCCL pro qualibet in mense absque nabulo quod constabit florenos CL in mense pro quolibet et usserij constabunt illis qui eos dehinc accipere uoluerint et armare florenos auri DCL in mense pro quolibet absque nabulo ipsorum quod constabit florenos auri CL in mense pro quolibet. De nauigijs autem magnis pro uictualibus uehendis non possent certum aliquid respondere quia nabulum ipsorum constabit secundum magnitudinem dictorum nauigiorum et secundum tempus quo stabunt in ipso uiagio, considerato etiam loco, a quo accipient uictualia que portabunt.

No 491. Capta. Item si interrogarentur de armandis alijs galeis uel usserijs hic in Venecijs respondit quod dantibus nobis iu dicto negotio galeas X armatas et accipientibus de Venecijs alijs quibus dominus papa uoluerit ordinare eorum expensas, usseruios XII et alia nauigia magna, cum gente ipsis necessaria sicut continetur in oblatione nostra exibunt de Venecijs persone IIII mille et ultra et propterea alie galee uel usserij, hic armari uel haberi non possint, cum penitus necessarium. sit propter nostrorum conseruationem et statum quod galee et alia nauigia nauigent ad mercatum et uictualia et alia necessaria nostrorum uictui conducant, quod fieri non posset absque maximo sinistro nostrorum si maior armata hic deberet fieri in predictis.

Fo 59to No 492. Millesimo trecentesimo XLII, die X Junij.

Capta. Et si dominus papa diceret eis aliquid de eundo ad dominum regem Francie pro facto Turchorum uel super factis predictis aliquem uel aliquos secum colaturos deputaret uel responderetur eis taliter uel aliter uideretur eis uel

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

maiori parti ipsorum, habito etiam respectu ad longitudinem seu breuitatem dicti tractatus si quis propterea uobiscum ordinaretur quod unus uel duo ipsorum per concordiam seu per texeram irent pro bono factorum ad ipsum regem uel remanerent in curia, pro tractatu ipso complendo sit in libertate sua eundi ad dominum regem uel remanendi in curia, sicut eis uidebitur ut est dictum ad procurandum fauorem et bonum negocij prelibati.

Nº 493. Capta. Insuper quoque si dominus papa non attenderet ad factum equorum mittendorum set solum ad galearum secundum ordinationem factam per quondam bone memorie dominum papam Johannem predecessorem suum, que erat de galeis XL et uellet quod secundum ipsam procederetur in facto requirente ipso quod ponere deberemus dictas galeas X secundum oblationem et dicte ordinationis tenorem non possendo aliquam ex dictis galeis X subtrahere, offerrant parte nostra quod ipse per nos ponentur et habebuntur in dicto negocio dummodo faciat quod totus predictus numerus, qui est de galeis XL per ipsum regem Francie et alios dominos qui sibi uidebuntur totaliter adimpleatur. Cumque autem in prefacta ordinatione caueatur quod dominus Imperator constanter galeas sex ponere teneatur et uellet quod oblationem et pro missionem per eum factam de dictis sex galeis armandis et in dicto negotio tenendis deberet infalibiliter attendere et obseruare, tunc dicant et exponant ambaxatori prefato quod non credunt ipsum dominum Imperatorem ordinationem cum tangentem posse adimplere propter ipsius impotentiam et debilem statum et condictionem ad quem maxime latentibus megadomestici mediantibus insidijs, in quem et eius imperium caput suum errexit et alijs de quibus ipsi ambaxatores plene sunt informati totaliter est deductus propter quod necessario requireretur quod de alio numerum predictarum sex galearum supplente, prouideretur in breui, tamen si eas ponere non recusaret, bonum esset.

Nº 494. Capta. Ordinatio autem predicta et scriptura autentica exhibita nostro ambaxatori de mandato dicti domini pape cum sigillo domini cardinalis de Ansor qui fuit deputatus tractator in dicto facto dictis ambaxataribus ad suam informationem debeat exhiberi.

Nº 495. Capta. Et si accidetur quod unus uel duo ipsorum irent uel remanerent per modum superius expressum quam cito poterunt quecumque fecerunt et habuerunt et non occurrerunt in partibus illis nobis sepius debeant per suas litteras uellociter intimare.

10

Οἱ σοφοὶ ἐπὶ τῶν ὑποθέσεων Κρήτης Μπερτούτσιος Μιχαήλ, Ἰωάννης Σανοῦδος καὶ Πέτρος Τζάνες ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ δουκὸς καὶ τῶν συμβούλων Κρήτης καὶ μελετήσαντες

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὰς ἐν αὐτῇ ἀναφερομένας ὑποθέσεις προέτειναν τὴν ἔκδοσιν τῶν θεσπισμάτων. 1342, Ἰουνίου 22.

1ον Περὶ ἅλατος.

2ον Περὶ ἀποστολῆς ἐκ τοῦ ναυστάθμου τῶν ζητηθέντων ἀντικειμένων.

3ον Περὶ ἀμύνης τῆς νήσου ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Τούρκων, καὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν φρουρίων Κισσάμου, Ἀποκορώνου, Μυλοποτάμου καὶ Ἱεραπέτρας.

4ον Περὶ ναυλώσεως πλοίων ὁπουδήποτε, πρὸς μεταφορὰν σίτου.

5ον Περὶ τῶν τέκνων τῶν ἀποθανόντων ἐπαναστατῶν, οἵτινες παραμένουσιν ἐν τῇ φυλακῇ. Διατάσσεται ἡ ἀποστολὴ εἰς Βενετίαν πάντων τῶν τέκνων τοῦ Κώστα Σμιρίλιου, τῶν ἐμπεπιστευμένων εἰς τὰς μοναχὰς τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης καὶ τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ ἰδίου Κώστα ἐμπεπιστευμένου καὶ τούτου εἰς τὰς ἰδίας μοναχάς. Τὸ αὐτὸ θὰ ἐνεργηθῇ καὶ διὰ τοὺς υἱοὺς τοῦ Λέοντος Καλλέργη ἐπαναστάτου. Ἐὰν δὲ αἱ μητέρες ἢ ἄλλοι συγγενεῖς ἐπιθυμοῦσι νὰ συνοδεύσωσι ταῦτα ἐν Βενετίᾳ, νὰ ἐπιτραπῇ εἰς αὐτοὺς κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν των. 1342, Ἰουνίου 22.

Fo 62to No 521. Millesimo trecentesimo XLII, XXII Junij.

Capta. Infrascripte sunt partes et prouisiones facte super litteris duche et consiliariorum Crete consulte per nobiles uiros ser Bertucium Michaelem, ser Johannem Sanuto et ser Petrum Zane, sapientes electos ad hec.

No 522. Capta. Et primo super eo quod scribunt dicti ducha et consiliarij in facto salis, qui male reperitur et sic carus quod uendendo eum secundum formam suarum commissionum commune perdit de ipso etc. Capta fuit pars quod scribatur predictis duche et consiliarijs, quod procurent habere salem sicut melius poterunt et pro meliori precio quo fieri poterit pro copia et furmimento insule, quem salem uendi faciant ad tale precium, quod commune potius lucretur quam perdat de ipso non obstante in hoc aliquo capitulo suarum commissionum.

No 523. Capta. Super eo quod petunt infrascriptas res sibi mitti. Capta fuit pars quod committatur patronis nostris arsenatus quod dictas res specificate petitas mittant eis sicut petunt, de alijs uero rebus non specificate petitis mittant eciam eis in ea quantitate que ipsis patronis sufficiens apparebit mittendo sic ad sufficientiam quod habent potius superhabundanter quam defectiue. Et denarios pro solutione dictarum rerum accipiant ipsi patroni dehinc per cambium, quos ipsi ducha et consiliarij deinde soluere teneantur.

In primis coracia C, item ueretoni V mille, item balistre CL, item pauesia CC item crochi CC, item spagum flibe claudi a coracijs.

No 524. Capta. Ad id quod scribunt dicti ducha et consiliarij in facto et de nouis Turchorum; capta fuit pars quod scribatur eis quod pro tutela et defensione insule ab insultibus et inuasione Turchorum munire seu furnire debeant sufficienter infrascripta castra de bonis castellanis, bonis seruentis, armis et uictualibus et eciam fortificare turis et muros eorum, ubi necesse est et quod faciant eciam bene custodiri punctas. Insuper captum fuit quod pro maiori secu-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ritate dictorum castrorum nulla castellania de infrascriptis quattuor castris possit hic dari per gratiam alicui aliquo modo uel ingenio sub pena librarum L pro quolibet consiliario, capitaneo uel alio ponente parte in contrarium. Et hoc duret usque ad quinque annos.

Hec sunt Castra: Chissimo. Labicorna. Millepotemo et Gerapetra.

N° 525. Capta. Circa requisitionem autem predictorum duche et consiliariorum de possendo naulizare nauigia ubicumque uoluerint pro habendo frumentum usque ad quantitatem staria XXX mille etc; capta fuit pars pro bono et conseruatione insule ne intentio eorum de habendo bladum falli possit, quod concedatur eis quod possint naulizare nauigia nostrorum usque ad dictam quantitatem ubicumque uoluerint et potuerint non obstante aliquo ordine dato nauigijs.

non sincere 2—de non 2—de parte 78.

Quod possint naulizare predicti ducha et consiliarij pro habendo dictam quantitatem frumenti, nauigia nostrorum Venetorum, que forent solum in portu Candide uel in Constantinopoli, set non possint naulizare aliquod nauigium nostrorum quod esset intra mare maius, quoniam cum dicta nauigia iuerint intra mare maius causa conducendi frumentum Venecias, conueniens non esset quod alij acciperent frumentum quod Venetias duceretur. Nam si uoluerint ipsi ducha et consiliarij inuenient multa nauigia forinsecorum naulizanda pro dicta quantitate frumenti habenda. Et sic seruatum fuit tempore dicti ser Johannis Sanuto existentis duche Crete, et eciam tempore aliorum rectorum in ualde maiori quantitate frumenti quam sit ista, non obstante in hoc aliquo ordine dato nauigijs.

5 de parte.

N° 526. Capta. Ad id uero quod scribunt de filijs illorum proditorum defunctorum quos detinent carceratos et detentos etc. Capta fuit pars quod scribatur duche et consiliarijs predictis quod ut melius euellatur omne malum semen de insula, et omnis suspitio sinistri casus perfectius tollatur, mittere debeant huc sub bona custodia omnes filios Coste Smirilo proditoris tam eos quos detinent carceratos, quam illos paruulos recommendatos per eos monachabus sancte Catarine, et eciam nepotem predicti Coste recommendatum monachabus predictis ut existentibus ipsis Venecijs, dominium de eis faciat et disponat sicut uiderit conuenire. Et procurent ipsi ducha et consiliarij pro ut scribunt habere filios Leonis Calergi proditoris eosque habitos simili modo mittant huc sub bona custodia. Et si matres eorum uel alicuius eorum quos mittent huc uellent secum uenire permittent eas libere uenire sicut uoluerint. Et dum uenerint et fuerint hic dominium sicut ei plaucerit prouideat superinde.

Non sincere 8—de non 1—de parte 75—63.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Quod scribatur predictis duche et consiliarijs quod filios Coste Smirilo proditoris quos detinent carceratos custodiri et saluari faciant diligenter ne pro salute insule ullo modo de carceribus possint effugere filios autem paruos et nepotem dicti Coste recommendatos monacabus sancte Catarine mittere debeant huc sub bona custodia. Et procurent ipsi ducha et consiliarij prout scribunt habere filios Leonis Calergi proditoris et ipsos habitos simili modo mittant huc sub bona custodia. Et si matres eorum uel aliqua earum uellent uenire cum filijs permittant eas uenire huc sicut uoluerint. Et existentibus hic dictis filijs et nepote proditorum predictorum dominium prouideat sicut placuerit.

11

Πρεσβεία τιμαριούχων Ρεθύμνου 1342.

Περὶ διαφόρων ἀντικειμένων.

1ον Αἰτοῦνται, ὅπως τὰ περισσεύματα τῶν εἰσπράξεων Ρεθύμνου τὰ μεταφερόμενα ὑπὸ τῶν ρεκτόρων εἰς Βενετίαν παραμένωσιν ἐν Ρεθύμνῳ πρὸς προστασίαν τῆς καλλιεργείας τοῦ σίτου καὶ ὀχύρωσιν αὐτῆς.

Ἀπαντᾶται ὅτι ἐκ τῶν περισσευμάτων θὰ παραμένωσιν ἐν Ρεθύμνῳ λίτραι πεντακόσιαι γροσίων δι' ἀγορὰν σίτου πρὸς βοήθειαν τοῦ τόπου, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι αἱ πεντακόσιαι αὗται λίτραι γροσίων κατ' οὐδένα λόγον νὰ μειωθῶσιν. Ἡ δὲ προκύπτουσα ὠφέλεια ἐκ τῆς ἐμπορίάς τοῦ σίτου τῶν πεντακοσίων λιτρῶν γροσίων νὰ μεταφέρεται ὑπὸ τῶν ρεκτόρων εἰς Βενετίαν. Διὰ τὰ περισσεύοντα τῶν πεντακοσίων λιτρῶν γροσίων, ταῦτα ἀποφασίζεται νὰ παραμένωσιν εἰς Ρέθυμνον ὑπὲρ τῆς ὀχυρώσεως καὶ πρὸς ὄφελος αὐτῆς. 1342, Ἰουλίου 1η.

2ον Δὲν ὑπάρχει.

3ον Αἰτοῦνται ὅπως συμφώνως πρὸς τὰ παραχωρηθέντα προνόμια, ἐκ τῶν τιμαριούχων Ρεθύμνου ἐκλέγονται ἢ ὁ Καγκελλάριος Μυλοποτάμου ἢ ὁ δικαστὴς Σιβριτῶν.

Ἀπαντᾶται ὅτι οὕτω δέον νὰ ἐνεργῆται, ὑπὸ τὸν ὅρον οἱ ἐκλεγόμενοι νὰ ἔχωσι κατοικήσει μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των ἐν Ρεθύμνῳ ἀπὸ τριετίας τοὐλάχιστον.

4ον Αἰτοῦνται, ὅπως τιμάριά τινα, ἀνήκοντα ἄλλοτε εἰς τοὺς φονευθέντας ἐπαναστάτας κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῶν Σηφοπούλων, δοθῶσιν εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἐφόνευσαν αὐτούς.

Ἀπαντᾶται προκειμένου περὶ τῶν τιμαρίων τούτων, τὰ ὁποῖα, ὡς εἶπεν ὁ πρεσβευτὴς Ρεθύμνου, εἶναι τρεῖς σερβενταρίαι, ὁ δοὺξ καὶ οἱ σύμβουλοι νὰ ἐνεργήσωσιν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ παραμείνωσιν εἰς τὴν κοινότητα, ἢ νὰ διανεμηθῶσι μεταξὺ τῶν φονέων τῶν ἐπαναστατῶν.

Fo 64r No 532. Millesimo trecentesimo XLII, die primo Julij.

Infrascripte sunt partes capte super infrascriptis capitulis porrectis dominio pro parte feudatorum Rethimi examinatis de mandato dominij per nobiles Uiros ser Bertucium Michael ser Johannem Sanuto et ser Petrum Zane.

No 533. Et primo ad primum capitulum per quod petunt dicti pheudati Rethimi, quod pecunia que superhabundat rectoribus Rethimi ab expensis, quam pecuniam secum portant Venecijs debeat remanere in Rethimo pro subueniendo

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

et fulciendo terram de blado et fortificando eam; uadit pars quod de denarijs communis Rethimi superhabundantibus rectoribus ab expensis quos ipsi rectores secum adducunt Venecias, remanere debeant ibi libras quinquaginta grossorum occasione emendi frumentum pro subuentione dicti loci cum hac tantum condicione quod dicte libre quinquaginta grossorum non debeant nec possint minui, set semper in sua integra quantitate consistant. Et de ipsis denarijs dicti rectores mercentur in frumento et illud quod superlucraretur sit mercando et superhabundaret a dictis libris quinquaginta grossorum ipsi rectores secum Venecias debeant apportare. 28.

Capta. Ser Bertucius Michael uult dictam partem et tantum plus quod uult quod dicte libre quinquaginta grossorum cum omni lucro quod haberetur et superlucraretur ex eis debeant remanere in Rethimo pro fortificatione et utilitate dicti loci. 56.

De non 1—non sincere 1.

N° 534. Capta. Super tercio capitulo continente quod sicut alias concessum et ordinatum fuit quod fieri deberet ex feudatis Rethimi uel castellanus Milopothami uel judex in Siuritis etc. sic seruari debeat; capta fuit pars cum uerum sit quod continetur in dicto capitulo et sic seruari deberet quod commitatur duche et consiliarijs Crete, in iungendo eis expresse quod omnino deinceps facere debeant ex feudatis Rethimi uel castellano Milepothami uel judice in Siuritis, sicut alias fuit prouisum faciendo de his qui habitant continue cum familia in Rethimo, et non possint facere aliquem nisi habitauerit cum familia in Rethimo per tres annos ad minus. 81.

De non 2—non sincere 1.

N° 535. Capta. Super ultimo capitulo continente quod certa feuda quorumdam rebellium qui interfecti fuerunt tempore guerre Siffopulorum iuxta Rethimum per homines Rethimi dari debeant et distribui illis qui interfecerunt neci eorum etc. Capta fuit pars quod scribatur duche et consiliarijs Crete et rectori Rethimi quod circa ista pheuda que sunt tres seruentarie ut dicit nuncius predictorum feudatorum disponant in tenendo ipsa feuda in communi uel distribuendo ipsa illis qui interfecerunt neci dictorum interfectorum sicut eis uel maiori parti eorum pro bono et pacifico statu insule uidebitur conuenire. Uerum quia dicit dictus nuncius quod dicta feuda reddunt ad presens circa yperpera xx. Committatur predictis duche et consiliarijs et rectori quod si reperirent, quod redderent ultra yperpera xxv scribant nobis quidquid inuenerint, nullam faciendo circa ipsa feuda interea nouitatem.

Non sincere 6—de non 8—de parte 60.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

12

Πρεσβεία Ἰουδαίων Κρήτης 1342.

Περὶ διαφόρων ἀντικειμένων.

1ον Αἰτοῦνται, ὅπως μετὰ μεγαλυτέρας εὐσπλαγχνίας γίνεται πρόβλεψις ὑπὲρ αὐτῶν κατὰ τὴν κατανομὴν τοῦ σίτου, καὶ νὰ μὴ δίδεται εἰς αὐτοὺς περισσότερον τῆς ἱκανότητος αὐτῶν, ἤτοι τὸ τρίτον τοῦ διανεμομένου.

Ἀπαντᾶται ὅτι οὐδεὶς νεωτερισμὸς δέον νὰ γίνῃ.

Δι' ἄλλου θεσπίσματος, λαμβανομένου ὑπ' ὄψει τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς ἱκανότητος τῶν Ἰουδαίων, ὅπως λάβωσι τὸ τρίτον τοῦ σίτου χωρὶς ποσῶς νὰ ἐπιβαρύνωνται, ἀποφασίζεται ὅμως νὰ δίδεται αὐτοῖς μόνον τὸ ἕκτον.

Διὰ τρίτου θεσπίσματος ἀποφασίζεται νὰ δίδεται εἰς τοὺς Ἰουδαίους τὸ πέμπτον, διότι διδομένου τοῦ ἕκτου, οἱ Χριστιανοὶ ἤθελον εἶσθαι μᾶλλον βεβαρυμένοι ἢ οἱ Ἰουδαῖοι, λαμβανομένης ὑπ' ὄψει τῆς καταστάσεως αὐτῶν.

2ον Αἰτοῦνται, ὅπως δύνανται νὰ ἀγοράζωσι κρέατα κλπ.

Ἀπαντᾶται ὅτι ἐπιτρέπεται εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τῶν καλλενδῶν τοῦ Ἰουνίου μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου νὰ δύνανται νὰ ἀγοράζωσι πάντα τὰ κρέατα ἐκ τοῦ σφαγείου πλὴν τῶν μουνουχίων καὶ τῶν κριῶν.

3ον Αἰτοῦνται, ὅπως μὴ ἐπιβαρύνωνται δίδοντες δάνεια εἰς τὴν κοινότητα ὑποχρεωτικῶς.

Ἀπαντᾶται, ὅτι ὅταν διατάσσεται ὁ δοὺξ καὶ οἱ σύμβουλοι νὰ συνάπτωσι δάνειον, ὀφείλουσι νὰ ἐξελέγχωσι τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ἔχοντας χρήματα καὶ δυναμένους νὰ δίδωσιν, ὅπως συντελῶσιν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν δανείων τούτων, νὰ μὴ ἐπιβαρύνωσιν ὅμως αὐτοὺς ὑπὲρ τὴν ἱκανότητα αὐτῶν.

Δι' ἑτέρου θεσπίσματος ἀποφασίζεται, ὡς πρὸς τὰ δάνεια νὰ παραμείνῃ ἡ προτέρα κατάστασις.

5ον Αἰτοῦνται, ὅπως μὴ ἐπιβαρύνωνται τὰ κακῶς κατειργασμένα δέρματα, ὅταν τοῦτο προέρχεται τυχαίως καὶ οὐχὶ ἐκ δόλου.

Ἀπαντᾶται ὅτι δέον νὰ γίνεται ἐπιμελὴς ἔλεγχος κατὰ τὴν κατεργασίαν, ἐπειδὴ δὲ δὲν εἶναι δυνατὸν ἡ κατεργασία νὰ ἐκτελῆται πλημμελῶς, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὰ δέρματα θὰ ἦσαν μικροτέρας ἀξίας, διατάσσονται ὁ δοὺξ καὶ οἱ σύμβουλοι Κρήτης, ὅπως μὴ ἐπιτρέπωσι νὰ ἐνοχλῶνται ἢ νὰ ἐπιβαρύνωνται οἱ Ἰουδαῖοι, ἔτι πλέον ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς κατεργασίας τῶν δερμάτων, διότι, ὡς ἐλέχθη, δόλος κατὰ τὴν ὡς εἴρηται κατεργασίαν δὲν ὑφίσταται.

6ον Αἰτοῦνται ὅπως μὴ ἐπιβαρύνωνται τὰ κεντήματα διὰ φορολογίας, ἕνεκα μικροῦ λάθους περὶ τὴν ὕφανσιν καὶ νὰ μὴ ἐπιβάλλεται πρόστιμον δύο ὑπερπύρων κατὰ τόπιον, πλὴν τῆς καταστροφῆς.

Ἀπαντᾶται ὅτι, ὅταν τόπιόν τι εὑρεθῇ κακῶς κατειργασμένον καὶ παρὰ τὰς δοθείσας διαταγάς, τὸ τόπιον τοῦτο πρέπει νὰ ἐπιδειχθῇ καὶ ἐξετασθῇ ὑπὸ τῶν ταμιῶν Κρήτης, ἐὰν πράγματι εὑρίσκεται εἰς τὴν κατάστασιν διὰ τὴν ὁποίαν καταγγέλλεται. Ἐὰν δὲ εὑρεθῇ κακῶς κατειργασμένον καὶ παρὰ τὰς δοθείσας διαταγάς, τότε νὰ κόπτεται εἰς δύο ἢ περισσότερα μέρη ὑπὸ τῶν ταμιῶν, οἵτινες ἐπιβάλλουσι ποινὴν κατὰ τὴν κρίσιν των. λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει ἐὰν ὑπάρχει δόλος ἢ λάθος εἰς τὸ ἐν λόγῳ τόπιον.

F° 64r Millesimo trecentesimo XLII, die primo Julij.

N° 536. Infrascripte sunt partes posite super infrascriptis capitulis porrectis Dominio pro parte uniuersitatis Judeorum Candide examinatis per nobiles uiros ser Bertucium Michaelem, ser Johannem Sanuto et ser Petrum Zane de mandato dominij.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

No 537. Capta. Et primo ad primum capitulum quod prouideatur eis misericorditer in facto frumenti quod datur eis ultra debitum, quando per dominationem deinde diuiditur per commune, cum eis detur continue tercium eius quod diuiditur etc. Capta fuit pars quod super dicto capitulo nulla nouitas fiat.

46 non sincere 8.

No 538. Cum uideatur consideratis quantitate et possibilitate dictorum Judeorum quod sint in habendo tercium dicti frumenti nimium aggrauati; uadit pars quod committatur duche et consiliarijs predictis quod sicut datur dictis Judeis tercium frumenti quando diuiditur, sic de cetero dari eis debeat solum sextum. 13.

No 539. Quia manifestum est quod dando ipsis Judeis sextum frumenti, christiani magis essent grauati quam ipsi Judei, consideratis conditionibus eorum; uadit pars quod committatur predictis duche et consiliarijs quod de cetero ipsis Judeis dari faciant solum quintum, sicut datur eis tercium. 20.

No 540. Super secundo capitulo de possendo emere carnes etc.; uadit pars quod concedatur eis quod a kallendis Junij usque per totum mensem Septembris possint emere omnes carnes a becharia, exceptis castratis et arietibus.

De parte 43 de non 36—non sincere 7.

Item de parte 41—de non 38—non sincere 7.

No 541. Super tercio capitulo quod continet quod aggrauantur a faciendo imprestita communis, quando imponitur aliquod imprestitum communis per dominationem deinde etc.; uadit pars quod committatur duche et consiliarijs predictis quod quociens necesse est dominio deinde inuenire denarios per uiam imprestiti, debeant requirere Judeos habentes de suo et potentes soluere quod contribuant istis imprestitis illud quod conueniens est, non grauando eos ultra debitum, ita quod nullo modo aggrauentur illo quo non possunt soluere et qui sunt pauperes, et ut firmiter istud seruetur et fiat, quod ipsi ducha et consiliarij quando casus predictus faciendi imprestita occurrerit per se examinent et inquirant qui sunt illi qui possunt contribuere isti imprestito, et illos tantum requirere ut dictum est, non aggrauantes eos ultra debitum ut prescribitur. 17.

No 542. Capta. Quod super hoc facto imprestiti Judeorum nulla uouitas fiat.

No 543. Super quinto capitulo continente de pelamine et coramine in quibus aggrauantur quod inuento quod non sit bona confectio in eis, quod sepe accidit non per maliciam set per aliquod sinistrum, ipsum coramen inciditur et condemnatur propterea etc. Cum repertum sit per expertos in dicta arte quod non committitur fraus in conficiendo pellamina et coramina, quoniam nulla utilitas sequeretur exinde, set damnum sic, quia coramen male confectum minoris precij ualde est quam si sit bene confectum. Et immo quilibet conficiens coramen, sem-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

per mititur suo posse, conficere ipsum quam melius potest, licet non semper confectiones sint sine aliquo defectu propter aliquem casum sinistrum, et non per maliciam ut dictum est.; uadit pars quod committatur duche et consiliarijs predictis quod non permittant dictos Judeos in facto confectionum coraminis ulterius molestari uel aggrauari quia ut dictum est fraus non committitur in confectionibus antedictis.

38 de non 26.

Item de parte 28—de non 34—non sincere 10.

N° 544. Super sexto capitulo de cendatis in quibus dicunt se grauari paruo errore condemnatur in duobus yperperis pro pecia, et ultra hoc ipsa pecia laceratur; uadit pars quod quociens aliqua pecia cendati ipsorum dicetur minus bene laborata, et extra ordines datos, illa talis pecia debeat uideri et examinari per camerarios Crete, si fuerit ut dicetur. Et si uiderint et cognouerint quod non sit iuste ut debuerit laborata, et extra ordines datos illam faciant incidi in duobus locis uel pluribus, sicut eis uidebitur et faciant condemnationem de ipsa sicut apparebit eisdem, consideratis fraude, errore seu fallo, repertis in dicta pecia, que condemnatio deueniat et diuidatur sicut presentialiter obseruatur.

De parte 31—non sincere 7.

Capta. De non 43.

13

Ἐπὶ διαφορᾶς μεταξὺ Μαριτζόλας θυγατρὸς τοῦ ποτὲ εὐγενοῦς Βαρθολομαίου Γραδενίγου ἐκ Χάνδακος συζύγου τοῦ Αἰγιδίου Ντὲ Ἰορδάνου καὶ Ἰακώβου τοῦ σοφοῦ Ἰουδαίου ἐκ Κρήτης, δι' ἑαυτὸν καὶ τὸν πενθερόν του Τζάκαν Ἰουδαῖον, περὶ ἀμφισβητουμένης ὀφειλῆς. 1342, Ἰουλίου 4.

F° 65to N° 549. Millesimo trecentesimo XLII, die quarto Julij.

Capta. Cum pro parte Marizole filie quondam nobilis uiri Bartholomei Gradonico de Candida uxoris Egidij de Jordano nobis expositum fuerit quod tempore uiri nobilis Johannis Mauroceno duche Crete fuerunt uendite seruentarie septem dicti quondam patris eius, qui constituerat commissarios dominum Johannem Gradonico fratrem suum et uxorem eius matrem dicte Marizole, qui commissarij non bene concordabantur ad inuicem quia quidam frater matris interfecerat patrem eiusdem Marizole fratrem dicte Johannis. Et super strida facta de bonis quondam domini Bartholomei clamauit quidam nomine Jacob sapiens judeus de Creta tam nomine suo quam nomine cuiusdam Zache judei soceri sui, petentis aliqua debita que dicebant ab ipso quondam Bartholomeo debere recipere, que ascendunt cum cartis et sine cartis yperpera VI centum de quibus nichil habere debebat pro quibus clamoribus apparet esse datum a camera communis primo yperpera VIIII centum, que yperpera VIIII centum apparet per

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

cartam dictum eius patruum recepisse a dicto judeo causa clamoris in die quam recepit dictam pecuniam a camera et in alia parte recepisse uidetur alia yperpera CCC ita quod summat id quod recepit dictus judeus yperpera MCC de bonis que spectabant dicte Marizole et sorori tunc orfanis et pupillis contra deum et ueritatem, cum nichil habere debebant et hoc apparet quia sicut probatur coram dominationem Crete ipse judeus comparuit coram domino Marino Mauroceno succedente dicto domino Johanni in regimine ducatus et eius consilio simul cum domino Iohanne Gradonico patruo suo dicens quod de dicta pecunia sic recepta habebat conscientiam, et quod uolebat reddere filiabus dicti quondam domini Bartholomei yperpera V centum pro suo mantare, faciendo sibi securitatem pro dictis pupillis, qui dominus Marinus hoc facere recusauit. Et cum dicta Marizola et quedam alia soror eius conuenerint coram domino Nicolao de Priolis olim duche et eius consiliarijs dictum Jacob judeum requirentem ei pecuniam supradictam quam sic indebite acceperat, et ut confessus fuerat coram domino Marino Mauroceno, dictus dominus Nicolaus dato quod cognosceret dictas puellas esse deceptas, et quod dictus judeus habuerat dictam pecuniam indirecte; tamen propter scriptum camerariorum scriptum per castellanum Barbo tunc camerarium ibi, per quod uidetur dictam pecuniam fuisse datum de mandato dominationis, noluit se intromittere nisi de hoc haberet mandatum a dominatione nostra, cum dicta Marizola obtullisset dare plezariam de eo quod dictus judeus posset conuincere commissiones patris sui de omnibus clamoribus quos fecerat, qui ordinati sunt scripti in curia Crete, et quod nunc dictus judeus uidens claritatem dictarum sororum concordauit se cum sorore dicte Marizole dando sibi partem pecunie sibi tangentem et recipiendo securitatem ab ea. Unde nobis humiliter supplicabat quatenus attentis predictis in subuencionem suorum jurium dignaremur committere duche et consiliarijs quod non obstante scriptura camerariorum audire deberent et possent jura partium et facere quod sit justum, habitis responsionibus duche et consiliariorum presentium et ser Nicolai de Priolis et aliorum qui fuerunt, qui hoc consulunt et laudant; capta fuit pars quod non obstante in hoc punctis sue commissionis que in isto casu pro reuocatis existant, ducha et et consiliarij Crete possint audire querelam dicte Marizole et jura ipsius alterius partis et terminare et diffinire sicut sibi iustius apparebit. Et si consilium etc.

14

Ἐκλέγονται τρεῖς σοφοὶ πρὸς μελέτην τῶν ἀναφορῶν τοῦ δουκὸς καὶ τῆς πρεσβείας Κρήτης, καὶ ὑποβολὴν εἰσηγητικῆς ἐκθέσεως ἐντὸς 8 ἡμερῶν:

Σὲρ Δονᾶτος Κονταρίνης, Σὲρ Ἀνδρέας Ἔριτζος,
Σὲρ Πέτρος Τριβιζάνος τοῦ Γαβριήλ. 1342, Ἰουλίου 11.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

15

Παρέχεται προθεσμία εἰς τοὺς σοφοὺς Κρήτης μέχρι τῶν μέσων τοῦ προσεχοῦς μηνὸς Αὐγούστου ὅπως δοθῇ καιρὸς εἰς αὐτοὺς νὰ ἐπανέλθωσι. 1342, Ἰουλίου 18.

16

Πρεσβεία τιμαριούχων Χάνδακος 1342.
Πρεσβευτὴς Ἰωάννης Κορνάρος.

Περὶ διαφόρων ἀντικειμένων.

1ον Αἰτοῦνται, ὅπως περιορισθῇ εἰς τὸ τρίτον ἡ συνεισφορὰ τῶν Κρητῶν ὑπὲρ τῶν δαπανῶν τῶν ἐξοπλισμῶν τῆς ἑνώσεως κατὰ τῶν Τούρκων. Ἡ συνεισφορὰ αὕτη εἶχε καθορισθῇ εἰς τὸ ἥμισυ τῶν δαπανῶν.

Ἀπαντᾶται, ὅτι ἀπορρίπτεται ἡ αἴτησις, διότι αἱ δαπάναι αὗται χρησιμοποιοῦνται πρὸς ἄμυναν τῆς Κρήτης.

Δι' ἑτέρου θεσπίσματος, ὡς πρὸς τὰ χρήματα τὰ προοριζόμενα διὰ τὰς δαπάνας τῶν ἐξοπλισμῶν κατὰ τῶν Τούρκων, καθὸ καταβαλλομένας παρ' ὅλων διὰ κοινῆς συνεισφορᾶς καὶ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ Ἀλεξίου Καλλέργη ζητοῦντος δάνειον 10.000 ὑπερπύρων, ὅπως ἀγοράσῃ τιμάρια, μίαν ἱππαρχίαν καὶ πέντε σερβενταρίας εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Μυλοποτάμου, αἱ ὁποῖαι ἀνῆκον ἄλλοτε εἰς τὸν πάππον του καὶ ἐφ' ὅλων τῶν ἄλλων αἰτημάτων ἀναφερομένων εἰς τὸ πρῶτον ἄρθρον τῆς πρεσβείας, ἀναβάλλεται ἡ ἀπόφασις, μέχρις ὅτου ληφθῶσιν ἐπιστολαὶ τῶν παρὰ τῷ Πάπᾳ πρεσβευτῶν, οἵτινες ἀπεστάλησαν, ὅπως διαπραγματευθῶσιν εἰδικῶς περὶ τοῦ ζητήματος τῶν Τούρκων.

2ον Αἰτοῦνται, ὅπως περιορισθῶσι τὰ βάρη των, γνωρίζοντες πρὸς τοῦτο εἰς τὴν κυριαρχίαν τὴν ἔνδειαν καὶ τὴν στενόχωρον κατάστασιν αὐτῶν.

Ἀπαντᾶται ὅτι ἡ Αὐθεντία λυπεῖται λίαν διὰ τὴν κατάστασιν αὐτῶν, εὐχομένη σὺν Θεῷ νὰ βελτιωθῇ. Ἐπίσης αἰτοῦνται τὴν παροχὴν δανείου 50.000 δουκάτων πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν δανειστῶν των. Ἀπαντᾶται ὅτι δὲν εὑρίσκεται ἡ Αὐθεντία εἰς κατάστασιν νὰ ἱκανοποιήσῃ αὐτούς, ἕνεκα τῶν μεγάλων δαπανῶν.

3ον Αἰτοῦνται, ὅπως πάντες οἱ ἀξιωματοῦχοι καὶ καστελλάνοι Χάνδακος ἐκλέγωνται ὑπὸ τοῦ Μείζονος Συμβουλίου τῆς πόλεως κτλ.

Ἀπαντᾶται, ὅτι ἡ αἴτησις αὕτη κρίνεται ὑπὸ τῆς Αὐθεντίας παράλογος καὶ οὐχὶ τιμία, διότι διὰ τῆς αἰτήσεως ταύτης προσπαθοῦσι νὰ ὑποκλέψωσι τὴν δικαιοδοσίαν τῆς κυριαρχίας, καὶ τὴν ὑπ' αὐτῆς ἀπονομὴν τιμῆς, ἐκλέγοντες τοὺς ἀξιωματούχους. Διὰ ταῦτα ἀπορρίπτεται ἡ αἴτησις ταύτη, λαμβανομένης ὑπ' ὄψει τῆς ἐπισημότητος, μεθ' ἧς γίνεται ἡ ἐκλογὴ τῶν ὀφφικιούχων. Ἐνεργοῦντες ὅμως συμφώνως πρὸς τὰ ἔθιμα τῶν προγόνων των, ἀποδεχόμεθα μετὰ χαρᾶς, ὅπως τὸ ἥμισυ τῶν ὀφφικιούχων Κρήτης, οἱ ὁποῖοι πρόκειται νὰ ἐκλεγῶσι, διορισθῶσι κατὰ τὸ μέχρι τοῦδε σύστημα, οὐδεὶς δὲ δυνάμει χάριτος.

Fo 74r No 633. Examinata Ambaxata pheudatorum Candide, per uirum nobilem Johannem Cornario ambaxatorem suum prudenter expositam et in scriptis exhibitam consulunt sapientes ut infra seriosius etc.

Capta. Et primo super primo capitulo per quod petunt ipsi pheudati quod sicut mandatum ducale in facto armandi contra Turchos dicit quod sint contenti

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

de contribuendo medietatem expensarum, sic dicat quod sint contenti de tercio quod tercium soluatur per omnes pheudatos totius insule Crete et burgenses et per alios habitantes in ciuitatibus et castris totius insule et per judeos insule et quosdam starchos bone et pinguis condictionis exceptis illis qui faciunt factionem Venecijs intelligendo quod in dicta solutione sint et esse debeant dominij pheudatorum et dominarum ac possessiones clericorum etc. Consulunt quod respondeatur quod nobis non uidetur iusta requisitio eorum pheudatorum in uolendo quod medietas expensarum ipsarum pro armando contra Turchos ut dictum est corrigatur et diminuatur in tercium et propterea ordinem datum de contribuendo medietatem expensarum per ipsos feudatos in facto armandi predicto, mutare nec mouere intendimus cum nobis satis uideatur benignum quod pro sua conseruatione in adiutorium dictarum expensarum per nostrum commune medietas tribuatur.

No 634. Millesimo trecentesimo XLII, die VIII Augusti.

Capta. Ad factum uero quod pecunia pro expensis predictis soluatur per omnes communiter ut dictum est et super facto ser Alexij Kalergi petentis mutuo yperpera X mille sibi dari et quod posset emere unam caualariam et quinque seruenterias positas in partibus Milopotami, que fuerunt quondam aui sui, et super alijs omnibus capitulis dependentibus a primo supersedeatur quousque habebuntur noua de ambaxatoribus nostris qui sunt in curia romana, quibus dati sunt tractatores specialiter pro facto Turchorum.

Non sincere 4—non 2 alij de parte.

No 635. Capta. Super secundo capitulo per quod explicant egestatem et strictam eorum condictionem respondeatur quod de suis grauaminibus et sinistris quibuslibet dolemus multum deus nouit et in casu quolibet libenter uellemus quod eis omnia pro beneplacito prospera responderentur. Ad factum uero ducatorum L mille quos petunt pro ipsorum debitorum satisfactione mutuo sibi dari etc. Respondeatur quod sicut ab omnibus clare sciri potest commune nostrum Veneciarum est tantarum et multiplicium expensarum ac debitorum onere pregrauatum quod in facto dicti mutui eorum uotibus prout uellemus non possumus aliqualiter complacere.

No 636. Capta. Super capitulo per quod requirentur omnes offitiales Candide et castellanum fieri Candide per electionem maioris consilij Candide etc. Respondeatur quod hec eorum postulatio, non rationabilis nec honesta nobis apparet, cum uideantur a nobis uelle subtrahere iurisdictionem et honorificentiam, quam in celebratione habuimus hucusque et imposterum habere intendimus et propterea considerata solempnitate que per nos et nostra consilia obseruatur in constitu-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

tione offitialium predictorum dictam eorum petitionem non admittimus. Uerum agentes cum eis more ipsorum patrum sumus contenti et sic consulunt quod me-
45 dietas offitialium Crete, qui debent elligi et construi deinde secundum formam consilij super hoc loquentes eis remaneat et fiant dicti offitiales per modum, qui est hactenus obseruatus et de ipsorum medietate alicui dehinc uel inde per gratiam prouideri non possit sub pena librarum centum pro quolibet consiliario et
49 capitaneo et alio quolibet ponente partem in contrarium.

17

Fº 74to Nº 637. Ἡ προθεσμία τῶν σοφῶν Κρήτης παρατείνεται καθ' ὅλον τὸν μῆνα Αὔγουστον. 1342, Αὐγούστου 8.

18

Ἐπὶ τοῦ 1ου ἄρθρου τῆς πρεσβείας (ἀριθ. 16), ἐν ᾗ πρόκειται περὶ ἐξοπλισμοῦ κατὰ τῶν Τούρκων, ἀποφασίζεται, ὅπως οὐδεμία ληφθῇ ἀπόφασις μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς τῶν πρεσβευτῶν ἐκ τῆς Αὐλῆς τοῦ Πάπα, διὰ νὰ γνωσθῶσιν αἱ ἀπόψεις του κτλ. 1342, Αὐγούστου 22.

Fº 76r Nº 651. Millesimo trecentesimo XLII, die XXII Augusti.

Capta. Cum pridie captum fuerit super capitulo ambaxate Crete de armando contra Turchos quod indutiaretur usque ad redditum nostrorum ambaxatorum de curia, quod pleniori informacione habenda et ambaxatores est scitis dicant
5 quod dominus Papa debet committere legatis uenturus in Italiam negotium Turchorum, et pro modo non posset ordinari aliquid quod posset mitti executioni quod hieme adueniente habendo respectum in omnem partem uidetur domino, consiliarijs et capitibus et sapientibus excepto ser Petro Triuisano, tercio sapiente quod indutietur ad huc usque ad kalendas Januarij et tunc uel ante secundum
10 quod habebitur, et uidebitur, uenietur huc et fiet sicut uidebitur melius, erunt etiam hic consiliarij Crete, per quos plenius poterimus informari, remanentes nichilominus in sua firmitate nostro ordine alias misso in Cretam et nunc etiam
13 eapto de facto armandi contra Turchos.

19

Ἀναβάλλεται ἡ ἀπόφασις ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν ἀργυραμοιβῶν καὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν ἐκδιδομένων ὑπὸ τῶν ὀφφικιούχων καὶ τῶν δικαστῶν Κρήτης κατὰ τῶν τιμαριούχων, καὶ τοῦτο ἕνεκα τῆς ἐπαναστάσεως, ἡ ὁποία ἐξερράγη ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἡ ὁποία δὲν κατεπνίγη εἰσέτι. 1342, Αὐγούστου 22.

Fº 76r Nº 652. Millesimo trecentesimo XLII, die XXII Augusti.

Capta. Super capitulo baratorum et super eo quod sentencie que dantur per offitiales et judices Crete contra pheudatos insule non mandantur executioni sicut deberent, propter has nouitates nunc emissas a dicta insula que non sunt ad

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

huc bene sedacte supersedeatur ad presens. Uerum scribatur duche et consiliarijs Crete presentibus et committatur etiam consiliarijs nunc ituris quod super predictis omnibus et singulis ipsi quinque simul esse conferre et examinare debeant et suum nobis consilium super eis per predictos consiliarios in scriptis amittere debeant informantes se nichil dicti consiliarij de consilio et opinionibus duche et consiliariorum remanentium super premissis. Et infra unum mensem tunc proximum subsequentem postquam applicuerunt Venecijs consiliarij supradicti et habitum fuerit consilium aliorum, teneantur dominus, consiliarij et capita uenire ad consilium Rogatorum cum consilio et opinionibus predictorum, in quo consilio uocentur dicti consiliarij et sapientes qui nunc sunt, ubi tunc fiet et terminabitur, sicut uidebitur.

20

Fo 76r Νο 653. Ἐκλέγονται πέντε σοφοὶ πρὸς μελέτην τῆς καταστάσεως ἐν Κρήτῃ καὶ τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτοῦ Πέτρου Ντὰ Κανάλη.

Ἐξελέγησαν :

Σὲρ Μάρκος Λορεδᾶνος ἐπίτροπος, Σὲρ Μᾶρκος Ἰουστινιάνης ἐπίτροπος,
Σὲρ Φράγκος Κουϊρῖνος Σὲρ Νικόλαος Γραδόνικος υἱὸς τοῦ Δόγη,
Σὲρ Μάρκος Ρουτζίνης. 1342, Αὐγούστου 24.

21

Μέτρα κατὰ τῆς ἐπαναστάσεως 1342.

Κώστα Καψοκαλύβη καὶ τῶν υἱῶν του Μιχαὴλ καὶ Ἐμμανουήλ.

1ον Ἐκλέγονται τρεῖς προνοηταί, οἱ ὁποῖοι ὀφείλουσι νὰ ἀναχωρήσωσιν ἀμέσως διὰ τῶν κατέργων Κύπρου εἰς Κρήτην καὶ νὰ εἰρηνεύσωσιν αὐτὴν διὰ παντὸς τρόπου κατὰ τὴν κρίσιν των.

2ον Οἱ ἐν λόγῳ προνοηταὶ δύνανται νὰ ληφθῶσιν ἐξ ὅλων τῶν Βενετοκρατουμένων μερῶν, πλὴν τῶν καπετάνων τοῦ στόλου καὶ τῶν ὑπηρετούντων ἐν θαλασσίᾳ ὑπηρεσίᾳ. Καθορισμὸς μισθοῦ των.

3ον Ὁδηγίαι διὰ τοὺς ἐκλεγησομένους τρεῖς προνοητάς.

4ον Περὶ τῆς τιμωρίας τῶν ἐπαναστατῶν.

5ον Δύνανται οἱ ἐν λόγῳ προνοηταὶ νὰ ζητῶσιν ἐνισχύσεις παρὰ τῶν καστελλάνων Μεθώνης καὶ Κορώνης.

6ον Περὶ χρησιμοποιήσεως, πρὸς καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως, τοῦ ἐπανερχομένου ἐκ Κύπρου στόλου.

7ον Περὶ τῶν ἀποσταλησομένων ὅπλων κατόπιν αἰτήσεως τοῦ δουκὸς καὶ τῶν συμβούλων,

Ἤτοι Θωράκων	200	Ἀγκύστρων	300
Περιτραχηλίων σιδηρῶν	200	Βελῶν	10.000
Βαλλιστηρίων (arbalette)	300	Ἀσπίδων	400

κατόπιν αἰτήσεως τοῦ ρέκτορος Ρεθύμνης :

Βαλλιστηρίων 70 μετ' ἀγκύστρου καὶ τῶν ἀναλόγων λογχῶν
Θωράκων 70 μετ' ἰσαρίθμων ἀσπίδων.

8ον Ἀποστέλλονται οἱ ζητηθέντες ὁπλοφόροι, ἤτοι βαλλιστάριοι 200.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

9ον Ὡς πρὸς τὰ αἰτούμενα χρήματα, ἀποστέλλονται διὰ τῶν προνοητῶν δουκάτα 5.000 εἰς κέρματα. Δύνανται δὲ οἱ προνοηταὶ νὰ προμηθεύωνται χρήματα διὰ δανείου συνομολογουμένου ὑπὸ τῆς κοινότητος.

10ον Ὡς πρὸς τὸν αἰτούμενον σῖτον, δύνανται νὰ λάβωσιν ἐκ Σικελίας ἢ ἐξ Ἀπουλίας μέχρι 20.000 σταρά, ἐὰν δὲν ἐπαρκῇ ὁ σῖτος, τὸν ὁποῖον ἤθελον προμηθευθῇ ναυλώνοντες πλοῖα Βενετῶν, ὅθεν δήποτε, παρὰ τὰς διαταγάς, αἱ ὁποῖαι ἐδόθησαν περὶ συγκεντρώσεως σίτου διὰ τὴν Κρήτην.

11ον Οἱ προνοηταὶ ὀφείλουσι μετὰ τὴν καλὴν ἔκβασιν τῶν ἐνεργειῶν πρὸς καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Βενετίαν.

12ον Πρὸς μετάβασιν τῶν ἐκλεγέντων προνοητῶν εἰς Κρήτην νὰ ἀναβληθῇ τὸ ταξείδιον τῶν κατέργων Κύπρου μέχρι τῆς προσεχοῦς Τετάρτης.

Pro rebellione 1342.

F° 76t° N° 654. Millesimo trecentesimo XLII. Indicione X, die XXV mensis Augusti.

Intellectis ad plenum litteris missis per ducham Crete et eius consilium et alios rectores insule nostre Crete, de nouitatibus exortis in insula occasione rebellionis Coste Capsocaliui et Michaelis et Hemanuelis filiorum ipsius proditorum et rebellium nostri dominij. Consideratis mature omnibus et singulis contentis in ipsis litteris et condicione negociorum que ut audistis nimis accensa esse uidentur. Consulunt Sapientes pro bono et utili agendorum.

N° 655. Capta. Quod in Christi nomine et gloriose Marie Matris eius et beati Marci Apostoli et euangeliste protectoris nostri, ad quorum honorem et laudem cuncta negocia nostra procedunt. Elligantur tres solempnes prouisores qui cum galeis presentibus Cipri ire debeant ad partes Crete occasione nouitatum istarum. Quibus committatur quod in bona fortuna ire debeant ad partes Candide et ibi recipere informacionem a ducha, consiliarijs et alijs a quibus melius poterunt de facto nouitatum rebellionis istius. Et quod per omnem modum et uiam quibus melius poterunt, prouideant, procurent et studeant quod dicte nouitates sopiantur et quietentur cum honore nostro et confusione et exterminio rebellium predictorum, ortando, animando et disponendo nostros fideles deinde ad ipsum negocium secundum quod uiderint conuenire ut ipsum factum ad finem laudabilem producatur et ut insula talibus proditoribus expurgata remaneat in statu pacifico et tranquillo. Pro quibus omnibus et singulis negocijs et ipsorum quolibet et dependentibus aut occurentibus aut que dependere occurrere uel spectare possent occasione ipsarum nouitatum et rebellionis ipsi nostri prouisores per maiorem partem eorum habeant plenam libertatem, arbitrium et omni modum potestatem faciendi, ordinandi, committendi, prouidendi, tractandi, deliberanid expendendi, pacissendi, affranchandi et parcendi in omni casu secundum quod eis uel maiori parti eorum uidebitur et placebit et secundum quod rerum condicio postulabit habentes semper respectum ad honorem nostrum et conseruatio-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

nem et statum pacificum insule memorate. Uerum in iusticia facienda si qua occurent fienda in personis remaneat regimini duche et consiliarijs.

Nº 656. Altera pars fuit ser Marci Justiniano quinti sapientis. Quod prouisores mitterentur per modum predictum, uerum in negocijs occurrentibus occasione istarum nouitatum, uolebat quod dicti prouisores dum essent in ciuitate Candide deberent communicare et conferre cum ducha et consiliarijs uel cum parte ipsorum qui essent in terra et illud quod per maiorem partem istorum esset diffinitum deberet fieri et compleri.

38 de non o—non sincere 4.

Nº 657. Et ut dicti prouisores elligantur talles qualles requirunt negocia et quod terra in hoc habet intencionem suam possunt dicti prouisores accipi de omni loco unde possunt accipi XII regimina, non possendo accipere capitaneum armatarum et homines qui non essent in terra et debeant elligi per tres manus una uidelicet per dominum, consiliarium et capitaneum et alie due per duas manus ellectorum in maiori consilio qui omnes ellecti debeant in dicto consilio approbari ad unum ad unum et illi tres qui habuerint plures ballotas de sic habendo maiorem partem consilij sint firmi. Et si nullus transiret uel non omnes transirent, debeat fieri ellectio iterato de defficientibus et approbare per modum predictum. Et habeant dicti prouisores pro eorum salario libras IIII centum in quatuor mensibus pro quolibet et ab inde in antea libras L pro quolibet in mense et in ratione mensis. Et debeant habere et tenere IIII domicellos pro quolibet, unum notarium, unum expensatorem et unum chochum inter omnes. Et possint expendere ducatos unum pro quolibet in die et grossos sex pro notario inter omnes in expensis oris solummodo. Et non possint dicti prouisores refutare sub pena librarum CC et teneantur respondere die qua fuerunt electi per diem.

Fº 77r Nº 658. Capta. Quod dicti prouisores de quanto erunt simul debeant habitare omnes in simul saluo pro euidenti occasione infirmitatis sue. Et si aliquis ipsorum alia causa non habitauerit cum socijs perdat salarium ct expensas de tanto tempore quanto non habitaret cum socijs. Et non possint facere nec fieri facere mercimonia in insula Crete donec fuerint in dicto seruicio, nec possint recipere donum uel presens aliquo modo uel ingenio. Et insuper non possint comedere cum aliquo pheudato deinde, nec aliquis pheudatus possit comedere cum eis in ciuitate Candide.

Nº 659. Capta. Et scribatur duche et consiliarijs Crete ac rectoribus nostris Canee et Rethimi quomodo receptis litteris suis de nouitatibus huiusmodi exinde amaritudinem sensimus et dolorem considerantes potissime cum quanta benignitate et gratia fideles nostros beniuolis fauoribus prosequamur eorum bonum

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

plusquam proprium procurantes a quibus in ueritate non mereremur taliter munerari. Set speramus in eo qui est summa prouisio et qui non permittit malignes recipere nutrimentum quod dicti infideles et rebelles nostri sine distancia temporis premium recipient sui delicti, ita quod pena et destructio ipsorum transibit alijs in exemplum. Et quod insula nostra eradicatis quibuslibet noxijs permanebit in statu pacifico et quieto cum honore nostro et bono nostrorum fidelium ac confusione et morte infidelium predictorum. Et ut hec melius et apcius fieri possint prouidimus illuc mittere nostros prouisores solempnes qui ad negocia ipsarum nouitatum solum impliciti habeant super occurrentibus ordinare prouidere tractare deliberare etc. ut honori nostro et bono negociorum uiderint conuenire. Quibus prouisonibus dicti ducha, consiliarij et rectores dare debeant omne auxilium, consilium et fauorem secundum quod duxerint requirendum.

N° 660. Capta. Possint etiam prouisores predicti si et quando eis uel maiori parti eorum uideretur mittere ad castellanos nostros Coroni et Mothoni pro succursu gentium et aliorum ut uiderint expedire, quibus mandetur quod ad omnem requisicionem ipsorum debeant eisdem succurrere secundum quod duxerint requirendum.

N° 661. Capta. Quod pro suasione nostrorum fidelium insule Crete hoc instanter requirentium ordinetur et mandetur capitaneo nostro Culfi quod presentem nostram armatam Cipri debeat sociare usque in Cretam et ibi si uidebitur omnibus prouisoribus concorditer neccessarium quod dictus capitaneus maneat ibi cum sua armata uel uadat per insulam in aliquem locum possint ipsum retinere per aliquos dies prouidendo tamen taliter quod ipse capitaneus possit ad tempus debitum esse cum sua armata pro sociando galeas Romanie et Cipri in suo reditu secundum usum. Et committatur prouisoribus nostris quod circa reditum galearum Cipri sifacta et nouitates insule essent in tali statu, quod deus nollit, quod necessario uidetur eis quod galee Culfi in toto uel parte, deberent uenire ad illas partes, debeant hoc notificare per suas litteras capitaneo nostro Culfi. Cui capitaneo mandetur quod sociatis ambabus armatis intra Culfum ut moris est debeat obseruare secundum quod dicti prouisores sibi duxerint ordinandum.

N° 662. Capta. Ad factum uero armorum que petunt ducha et consilialij consulunt quod dicta arma secundum quod petunt mittantur eisdem computatis in hoc numero illis armis que pridie sibi miserunt patroni que nondum potuerunt applicuisse illuc. Et similiter mittantur arma petita per rectorem Rethimi.

Arma petita per ducham sunt coratie CC, collaria CC, balliste CCC, crochi CCC, ueretoni X mille, pauesia CCCC.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Arma petita per rectorem Rethimi sunt balliste LXX furnite de crochis et tot falcatores quot erunt necessarij pro dictis ballistis et a LXX coracias et totidem pauesia.

Nº 663. Millesimo trecentesimo XLII, die XXV Augusti.

Capta. Super facto uero armigerorum quos petunt consulunt quod statim capta ista parte ponatur banchum et soldizentur CC boni ballistarij cum stipendio quod uidebitur domino, consiliario et capitaneo qui ballistarij mittantur in Cretam cum presentibus galeis Cipri de quibus et alijs dicti prouisores possint ordinare et disponere secundum quod uiderint opportunum et debeant recipere dicti ballistarij soldum pro tribus mensibus.

Nº 664. Capta. Super facto uero pecunie requisite per ipsos consulunt sapientes quod pro expensis que occurrent fiende prouisores nostri debeant ferre secum dehinc usque ad quantitatem V mille ducatorum in monetis. Et quod ultra hoc ipsi prouisores habeant libertatem accipiendi per ullum modum qui sibi utilior apparebit pecuniam mutuo supra nostrum commune a quibuscumque personis et in illa quantitate, que sibi necessaria uidebitur et secundum quod requiret condicio agendorum et de hoc fiant eis patentes littere, quantum ad plenum fieri poterunt, habentes semper respectum ad aggrauandum nostrum commune de expcnsis quam minus poterunt.

Nº 665. Capta. Super facto uero frumenti quod petunt eis concedi posse extrahi de insula Sicilie uel de partibus Apulie usque ad quantitatem XX mille stariorum, respondeatur eis quod iam concesseramus eisdem quod possent naulizare nauigia nostrorum ubicumque possent et uellent non obstante aliquo ordine dato nauigijs pro recuperando frumentum pro insula. Et quod si dicta licencia non sufficit sibi concedimus eis secundum quod petunt.

Nº 666. Capta. Quod committatur istis nostris prouisoribus ituris quod si facta ut speramus recipient bonum finem debeant cum fuerint expediti Venecias remeare.

Nº 667. Capta. Quod occasione istorum prouisorum qui debent ire cum galeis predictis retineantur ipse galee usque ad diem mercurij proximi.

22

Οἱ ἐκλεγέντες σοφοὶ περὶ τῶν Κρητικῶν ὑποθέσεων νὰ μελετήσωσι τὰς ἐκ Κρήτης ἐπιστολὰς καὶ τὰς πρεσβείας Χάνδακος καὶ Χανίων. 1342, Αὐγούστου 25.

Fº 78r Nº 669. Millesimo trecentesimo LXII, die XXV Augusti.

Capt. Quod committatur sapientibus electis pro factis Crete quod examinent litteras que uenerunt de nouo de Creta, et ambaxatas Crete et Canee et possint

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

loqui et conferre cum ipsis ambaxatoris et super predictis et factis omnibus insule
5 Crete dent nobis suum consilium cras post nonam cum quo erimus hic ipsa die et hora et fiet sicut uidebitur et quilibet possit ponere partem et uocetur consilium omni uice pro istis factis sub pena soldorum xx et prouisores electi tene-
8 antur uenire ad ista consilia omni uice qua fient pro hijs factis.

23

Fo 78r Νο 671. Διατάσσεται ὁ καπετᾶνος τῆς Ἀδριατικῆς, ὅπως παραλάβῃ πλησίον Μεθώνης καὶ Κορώνης τὸν εὐγενῆ Νικόλαον Μοροζίνην ρέκτορα Ρεθύμνου μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ ἐλαφρῶν ἀποσκευῶν καὶ νὰ ἀποβιβάσῃ αὐτὸν εἰς Ρέθυμνον, ἐὰν εἶναι δυνατὸν ἄνευ ἀπευκταίου τοῦ στόλου, ἐκεῖθεν δὲ νὰ παραλάβῃ τὸν Φίλιππον Ντὰ Μολῖνον ρέκτορα αὐτόθι καὶ νὰ μεταφέρῃ εἰς Χάνδακα. Ἐὰν ὅμως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μεταφέρῃ εἰς Ρέθυμνον τὸν σὲρ Νικόλαον, ἂς μεταφέρῃ τοῦτον μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του ἐκ Χάνδακος εἰς Βενετίαν, ὡς εἰς τὰς ἐντολάς του ἀναγράφεται περὶ τῶν ἄλλων ρεκτόρων. Τοὐναντίον, ἂν δυνηθῇ νὰ μεταφέρῃ τὸν Νικόλαον Μοροζίνην εἰς Ρέθυμνον, τότε νὰ παραλάβῃ τὸν Παῦλον Λορεδᾶνον ρέκτορα Χανίων καὶ μεταφέρῃ αὐτὸν εἰς Χάνδακα, ὡς ἐλέχθη περὶ τοῦ Φιλίππου Ντὰ Μολίνου. 1342, Αὐγούστου 27.

24

Ἐὰν ὁ δοὺξ καὶ οἱ σύμβουλοι Κρήτης καὶ οἱ ἄλλοι ρέκτορες δὲν δύνανται νὰ λάβωσι τοὺς μισθούς των, νὰ καταβάλωσι τούτους εἰς αὐτοὺς οἱ προνοηταὶ ἐκ τῶν χρημάτων τῆς κοινότητος. 1342, Αὐγούστου 27.

Fo 78r Nº 672. Millesimo trecentesimo XLII, die XXVII Augusti.

Capta. Quod si ducha et consiliarij Crete et alij rectores non possent habere suum salarium inde, prouisores nostri ituri faciant eis satisfieri de pecunia nostri communis quam habebunt seu quam recuperarc poterunt propter libertatem
5 quam habent, cum per suas commissiones tempore guerre debeant hic recipere suum salarium.

25

Διαταγὴ καταβολῆς εἰς τὸν Νικόλαον Βιάδρον 39 λιτρῶν γροσίων ὀφειλομένων αὐτῷ ὑπὸ τοῦ δουκὸς καὶ τῶν συμβούλων εἰς πληρωμὴν δανείου, δι' οὗ ἠγοράσθησαν ὅπλα χρησιμεύσαντα διὰ τὴν ἐπανάστασιν. 1342, Αὐγούστου 27.

Fo 78r Nº 673. Millesimo trecentesimo XLII, die XXVII Augusti.

Capta. Cum ser Nicoletus Uiadro debeat recipere in Creta a ducha et consiliarijs Crete, circa libras XXXVIIII grossorum uel circa pro cambio facto hic per quod ipse dedit hic pecuniam de qua fuerunt empta arma et alia missa in Cre-
5 tam et forte ipse ser Nicoletus non posset recipere suam pecuniam inde propter nouitates insule, de quo reciperet graue damnum; capta fuit pars quod committatur prouisoribus ituris in Cretam quod si dictus Nicoletus non posset inde reci-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

pere suam solutionem debeant de pecunia nostri communis quam haberent uel recuperare possent pro libertate quam habent et satisfacere debitum suum. 9

26

Πρεσβεία τιμαριούχων Χάνδακος 1342.
Πρεσβευτὴς Ἀλέξιος Κορνάρος.

Περὶ διαφόρων ἀντικειμένων.

1ον Αἰτοῦνται τὴν ἀποστολὴν 1000 βαλλισταρίων ἕνεκα τῆς ἐπικινδύνου καταστάσεως τῆς νήσου.
Ἀπαντᾶται ὅτι μετὰ σπουδῆς μισθοῦνται 500 καλοὶ βαλλιστάριοι συνυπολογιζομένων τῶν 200 ἐκείνων, περὶ ὧν ἐλήφθη ἀπόφασις.
Ὅσοι ἔχουσιν ἤδη μισθωθῆ θὰ ἀποσταλῶσι διὰ τῶν πλοίων Κύπρου, οἱ δὲ λοιποὶ διὰ δύο πλοίων εἴτε κατέργων.

2ον Αἰτοῦνται τὴν ἐπέκτασιν τῆς δικαιοδοσίας τοῦ δουκὸς καὶ τῶν συμβούλων.
Ἀπαντᾶται ὅτι οἱ ἀποσταλέντες προνοηταὶ ἔλαβον πλήρη πληρεξουσιότητα.

3ον Αἰτοῦνται νὰ δοθῇ αὐτοῖς δάνειον 3000 ὑπερπύρων πρὸς ἀγορὰν ἵππων.
Ἀπαντᾶται ὅτι λαμβανομένης ὑπ' ὄψει τῆς ἀνάγκης τῶν τιμαριούχων πρὸς ἀγορὰν ἵππων παραχωρεῖται δάνειον 2000 ὑπερπύρων ἐκ τῶν χρημάτων τῆς κοινότητος Βενετίας, ἀποκλειστικῶς πρὸς ἀγορὰν ἵππων. Διάρκεια τοῦ δανείου ὁρίζεται διετής.

4ον Αἰτοῦνται τὴν ἀποστολὴν τῶν κατέργων τῆς Ἀδριατικῆς.
Ἀπαντᾶται ὅτι ἐπιθυμοῦντες τὴν σωτηρίαν αὐτῶν διέταξαν τὸν καπετᾶνον Ἀδριατικῆς μετὰ τοῦ στόλου, ὅπως ἑνωθῇ μετὰ τῶν κατέργων Κύπρου μέχρι Κρήτης, ὅπου ἤθελε παραμείνει κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν προνοητῶν καὶ ἐκτελέσῃ τὰς διαταγάς των κτλ.

5ον Αἰτοῦνται ὅπως δοθῇ βοήθημα πρὸς συντήρησιν τοῦ Ἀλεξίου Καλλέργη ἐν Χάνδακι.
Ἀπαντᾶται ὅτι ἀπεφασίσθη νὰ διαταχθῶσιν οἱ προνοηταὶ νὰ παράσχωσιν εἰς αὐτὸν τὰ μέσα τῆς συντηρήσεώς του κατὰ τὴν παροῦσαν ἐπανάστασιν, κατὰ τὴν κρίσιν των, λαμβανομένης ὑπ' ὄψει τῆς πίστεώς του πρὸς τὴν Βενετίαν. Ἐπίσης νὰ δοθῇ βοήθημα εἰς ἄλλους εὐγενεῖς Ἕλληνας πιστοὺς εἰς τὴν Βενετίαν.

6ον Περὶ τῶν τέκνων τῶν ἐπαναστατῶν, τὰ ὁποῖα ὁ δοὺξ Κρήτης ἀπέστειλεν εἰς Βενετίαν.
Ἀπαντᾶται ὅτι ταῦτα πρέπει νὰ κρατῶνται φρουρούμενα καλῶς κατὰ τὴν κρίσιν τῆς Κυριαρχίας.

7ον Περὶ τῶν γυναικῶν ἐκείνων ἤτοι τῶν θυγατέρων τοῦ Κώστα Καψοκαλύβη καὶ τῆς ἀνεψιᾶς του θυγατρὸς τοῦ ἐπαναστάτου Μιχαήλ, αἵτινες ἀπεστάλησαν εἰς Βενετίαν καὶ περὶ τῶν ὁποίων ὁ ρέκτωρ Ρεθύνου ἔγραψεν, ὅτι αὗται καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐπανσστάσεως ὑπῆρξαν φιλειρηνικαὶ καὶ πειθαρχικαὶ εἰς τὴν Κυριαρχίαν.
Ἀπαντᾶται ὅτι αἱ γυναῖκες αὗται δύνανται νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Ρέθυμνον, ἔνθα νὰ κατοικήσωσι.

Fo 78to No 676. Millesimo trecentesimo LXII, die XXVII Augusti. 1

Capta. Super ambaxata nobilis uiri Alexij Cornario de domo maiori ambaxatoris pro parte uniuersitatis pheudatorum Crete. Et primo super primo capitulo ipsius ambaxate per quod exposita periculosa condicione insule, pētunt quod mittantur dehinc mille boni ballistarij consulunt quod quam cito fieri potest debeant soldizari v centum ballistarij; computatis illis cc de quibus pridie captum 5

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

fuit, qui soldizentur cum modis et condicionibus cum quibus captum fuit de soldizando illos CC et quod illa quantitas ipsorum que fuerit soldizata debeat ire cum galeis presentibus Cipri et residuum ibit cum duobus lignis seu galeis ordinatis mitti in Cretam et committatur ipsis prouisoribus quod de ipsis ballistarijs et alijs quos mittemus debeant ordinare sicut sibi uidebitur opportunum.

Nº 677. Capta. Super secundo capitulo per quod petunt elargari duche et consiliarijs puncta suarum commissionum Respondeatur eis quod nostris prouisoribus quos illuc mittimus in alijs et alijs plenam dedimus libertatem.

Nº 678. Capta. Super tercio capitulo per quod petunt sibi mutuari yperpera III mille pro recuperandis equis; consulunt quod pro euidenti necessitate quam pati uidentur ipsi pheudati, mutuentur eis per nostrum commune yperpera II mille que non possint expendi nec distribui in aliquo alio nec alia occasione nisi pro emendo equos ut petuntur. Quos denarios dicti pheudati teneantur et debeant restituere nostro communi infra duos annos dando hic plezarias ad beneplacitum dominacionis.*

Nº 679. Capta. Super facto galearum Culfi quas petunt illuc mitti respondeatur eis quod intendentes ad conseruationem ipsorum ordinauimus quod capitaneus noster Culfi cum sua armata debeat sociare galeas nostras Cipri usque in Cretam et ibi si uidebitur prouisoribus omnibus debeat permanere et facere secundum quod ei dixerint ordinandum, dum modo faciat quod sit ad terminum debirum pro sociando armatas nostras Romanie et Cipri in reditum, iuxta usum, quibus sociatis inter Culfum si habuerit mandatum a nostris prouisoribus quod redeat ad illas partes debeat obseruare ut duxerint ordinandum.

Nº 680. Capta. Super eo autem quod scribunt ducha et consiliarij de ser Alexio Calergi qui uenit in Candidam cum filijs relictis et amissis omnibus que habebat, committatur nostris prouisoribus quod dicto ser Alexio possint pro substentacione uite sue pro presenti guerra prouidere secundum quod uiderunt conuenire eius fidelitate pensata. Et similiter possint alijs grecis nobilibus, qui amissis proprijs se reduxerunt ad fidelitatem dominij prouidere pro substentacione uite eorum pro presente guerra ut uiderunt conuenire.

Nº 681. Capta. Ad factum autem filiorum rebellium quos nobis misit ducha Crete cum isto ligno consulunt quod ipsi debeant detineri et conseruari sub bona custodia secundum quod uidebitur dominio, quousqne aliud uidebitur faciendum.

Nº 682. Capta. De facto uero illarum mulierum scilicet filie Coste Capsocaliui et eius neptis filie Michaelis proditorum quas similiter misit huc, cum sicut

* Ὅρα: Commemoriali Libro IV. Fº 7 (4) 28 Agosto 1342. Regesti Predelli No 14 καὶ 15. —Ἡ συμφωνία ἐγένετο μεταξὺ τοῦ Κορνάρου καὶ τοῦ Μάρκου De Bora ὅστις ἀντὶ τοῦ ποσοῦ τῶν 2000 ὑπερπύρων ἀνέλαβε νὰ φέρῃ εἰς Κρήτην 27 ἵππους, ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τοῦ Νικολάου ποτὲ Πέτρου Κορνάρου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

scribit rector noster Rethimi ipsi domine continue amota rebellione fuerunt pacifice ad obedientiam dominij consulunt quod ipse domine remitti debeant Rethimum et ibi habitare permittantur pacifice ubi se ut dictum est superius reduxerunt.

27

Πρεσβεία τιμαριούχων Χανίων 1342.
Πρεσβευτὴς Θωμαζῖνος Βαρότσης.

Περὶ διαφόρων ἀντικειμένων.

1ον Αἰτοῦνται, ὅπως διαταχθῇ ὁ ρέκτωρ Χανίων, ὅπως διὰ τὰ ζητήματα τῆς ἐπαναστάσεως συσταθῇ εἰδικὸν συμβούλιον.

Ἀπαντᾶται ὅτι οὐδεὶς νεωτερισμὸς ἐπιτρέπεται, συμφώνως πρὸς τὴν γνώμην τοῦ ρέκτορος Χανίων, εἰς τὸν ὁποῖον ἀφίεται πλήρης ἐλευθερία δράσεως, ὡς τὸ ἔθος.

2ον Αἰτοῦνται τὴν ἀποστολὴν εἰς Κρήτην τῶν κατέργων Ἀδριατικῆς.

Ἀπαντᾶται, εἰς αὐτούς, ὅ,τι καὶ εἰς τοὺς τιμαριούχους Χάνδακος.

3ον Αἰτοῦνται τὴν ἀποστολὴν ὅπλων.

Ἀπαντᾶται ὅτι ἀποστέλλονται: προφυλακτῆρες κοιλίας μακροὶ 30, περιβραχιόνια μακρὰ 300, περιχειρίδων ζεύγη 300, περιλαίμια 300, περικεφαλαῖαι μετὰ προφυλακτήρων στόματος καὶ ρινός. Ἐπίσης ἕτεραι περικεφαλαῖαι μετὰ προφυλακτήρων στόματος καὶ ρινὸς καλυτέρας ποιότητος τῶν ἄλλων 300.

4ον Αἰτοῦνται τὴν ἀποστολὴν 3 τεχνιτῶν, ἤτοι ἑνὸς θωρακοποιοῦ, ἑνὸς τεχνίτου πολεμικῶν μηχανῶν (κριῶν), καὶ ἑνὸς τεχνίτου βαλλισταρίου.

Ἀπαντᾶται ὅτι ἀποστέλλονται καθοριζομένης τῆς μισθοδοσίας των.

5ον Αἰτοῦνται δάνειον ἑκατὸν λιτρῶν γροσίων πρὸς ἀγορὰν ἵππων ἐν Τουρκίᾳ.

Ἀπαντᾶται ὅτι λόγῳ τῶν περιστάσεων παρέχεται αὐτοῖς δάνειον χιλίων ὑπερπύρων ὑπὸ τῆς Βενετίας.

6ον Αἰτοῦνται ὅπως οἱ καταφυγόντες Ἕλληνες εἰς Χανία πιστοὶ εἰς τὴν Κυριαρχίαν λάβωσι βοήθημα διότι δὲν δύνανται νὰ ζήσωσιν.

Ἀπαντᾶται νὰ δοθῶσιν εἰς αὐτοὺς τὰ ἀναγκαιοῦντα πρὸς διατροφήν των, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ρέκτορος.

7ον Αἰτοῦνται, ὅπως δοθῇ σιτηρέσιον εἰς τοὺς πεζούς, οἵτινες ἐστάλησαν ἐκτὸς τῶν Χανίων ἕνεκα τῆς ἐπαναστάσεως.

Ἀπαντᾶται ὅτι ἐπὶ τούτου οὐδὲν ἀποφασίζεται, ἀλλὰ παραμένει ἡ προγενεστέρα κατάστασις.

8ον Αἰτοῦνται τὴν κατασκευὴν φρουρίου τινὸς ἐν τῇ τοποθεσίᾳ Ἅγιος Νικήτας.

Ἀπαντᾶται ὅτι ἐδόθη ἤδη ἀπάντησις ἐπὶ τῆς αἰτήσεώς των καὶ ἀνετέθη εἰς τὸ συμβούλιον τῶν παρακλήτων Χάνδακος.

F° 79r No 683. Millesimo trecentesimo XLII, die XXVII Augusti.

Capta. Super ambaxata uiri nobilis Thomasini Barozi ambaxatoris pheudatorum Chanee. Et primo super primo capitulo per quod petunt quod comittatur rectori Chanee quod in factis guerre insule debeant constituere collegium consulunt, secundum consilium rectoris nostri Chanee, quod in hoc nulla nouitas

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

fiat set remaneat huiusmodi arbitrium rectoribus prout semper extitit consuetum.

Nº 684. Capta. Super secundo capitulo per quod petunt galeas nostras Culfi illuc mitti respondeatur eis quemadmodum est responsum ambaxatori pheudatorum Candide, quomodo uigillantes ad eorum conseruacionem ordinauimus quod capitaneus noster Culfi etc.

Nº 685. Capta. Super tercio capitulo per quod petunt infrascripta arma eis dari consulunt quod dicta arma debeant eis dari cum ista condicione quod ipsarum precium soluisse teneantur infra duos annos dando hic plezariam ad beneplacitum dominacionis. Que sunt panzerie longe XXX, maniche longe XXX, parra XXX cirotecharum, collarra XXX, bazinelli cum barbutis et nasalibus XXX. Item alij bazinelli cum barbutis et nasalibus XXX, qui sint melioris precij et condicionis quam illi XXX.

Nº 686. Capta. Super quarto capitulo per quod petunt eis mitti tres magistros, scilicet unum curazarium, unum usbergarium, et unum ballistarium consulunt quod dicti magistri illuc mittetur per hunc modum uidelicet quod debeant accipi in numero ballistariorum mittendorum dando eis de soldo ultra soldum ballistariorum aliorum id quod conueniens uidebitur, qui magistri debeant stare et habitare in Canea pro reuidendo et receptando arma prout petunt ipsi pheudati et sicut fuerit necesse.

Nº 687. Capta Super quinto capitulo per quod petunt sibi mutuari libras centum grossorum pro emendo equos Turchos consulunt quod pro necessitate extrema dictorum pheudatorum occasione huius rebellionis debeant eis mutuari yperpera mille per nostrum commune cum condicione quod dicti denarii non possint expendi in aliquo alio nec alia causa quam pro emendo equos ut petunt et quod ipsi pheudati teneantur nobis dictam pecuniam restituere infra duos annos dando hic plezariam ad beneplacitum dominacionis.

Nº 688. Capta. Super sexto capitulo de facto grecorum qui se reduxerunt Caneam ad fidelitatem domnij et non habent unde uiuant consulunt quod relinquatur in discretione rectoris qui cum conscientia tamen prouisorum nostrorum possit ipsis et eorum cuilibet prouidere de substentacione uite sue pro presenti guerra sicut uidebitur conuenire et illud quod fuerit prouisum eis dari debeat solis et mitti per nostros prouisores.

Nº 689. Capta. Super septimo eapitulo per quod petunt dari panaticam peditibus qui mittuntur extra Caneam pro factis guerre cum hoc numquam fuerit solitum fieri et possesse male extraneum pro futuro tempore consulunt quod in hoc non fiat aliqua nouitas set remaneat ut est ad presens.

Nº 690. Capta. Super octauo et ultimo capitulo per quod petunt hedificari

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

quoddam castrum in loco uocato S. Nicheta, respondeatur eis quod alias ad eorum instanciam commissimus hoc negocium consilio rogatorum Candide et ad illud stamus firmi quod per nos tunc extitit ordinatum.

28

Fº 79ᵘᵒ Nº 698. Δίδονται εἰς τὸν Γουΐδωνα Σιβράνον γραφέα τῆς ἀνωτέρας καγκελλαρίας, μεταβαίνοντα εἰς Κρήτην γραφέα τῶν προνοητῶν δουκάτα 15 δι' ἓν φόρεμα, ὡς τὸ ἔθος. 1342, Σεπτεμβρίου 2.

29

Fº 80ʳ Nº 700. Εἰς τὰ ἀναχωροῦντα κάτεργα εἰς Κρήτην μετὰ τῶν μισθωτῶν, θέλουσιν ἐπιβῆ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν οἱ ἀνίκανοι στρατιῶται ἀποτελοῦντες λόχον, ἐὰν δὲ δὲν δύνανται νὰ ἐπιβιβασθῶσιν αὐθημερόν, τὰ κάτεργα νὰ ἐπιστρέψωσι μεθ' ὅσων θὰ ἔχωσιν ἐπιβιβασθῆ. 1342, Σεπτεμβρίου 5.

30

Fº 94ʳ Nº 792. Ἐκλογὴ πέντε σοφῶν πρὸς μελέτην τῶν Κρητικῶν ὑποθέσεων μέχρι Δεκεμβρίου. 1342. Ὀκτωβρίου 30.

* * *

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. Τὰ θεσπίσματα τὰ ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίθενται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.

3. Ἐνταῦθα παρατηρεῖται προσπάθεια προσηλυτισμοῦ διὰ τῆς παροχῆς τιμαρίων. Ὁ Λουρέας ἐὰν δὲν ἠκολούθει τὸ λατινικὸν δόγμα δὲν θὰ ἦτο ἱκανὸς νὰ καταστῇ τιμαριοῦχος καὶ κατ' ἀκολουθίαν εὐγενής.

4. Οἱ δουλοπάροικοι ἦσαν κτῆμα τοῦ κυρίου των, ἡ ἀπελευθέρωσις δὲ αὐτῶν, ὅπως δήποτε συνεπήγετο τὴν ἀντικατάστασιν ἢ τὴν ἀποζημίωσιν, ἐκτὸς ἐὰν αὕτη διενηργεῖτο ὑπὸ τοῦ κυρίου, ὅπερ πολλάκις συνέβαινε, διότι δουλοπάροικοί τινες ἠδύναντο διὰ τῶν χρημάτων των νὰ ἐξαγοράσωσι τὴν δουλείαν των συναινοῦντος καὶ τοῦ κυρίου των.

9. Ἡ ἄμυνα κατὰ τῆς ἀκατασχέτου ἐπιδρομῆς τῶν Τούρκων κατὰ τῶν Χριστιανῶν τοῦ Αἰγαίου κατέστη ἀπαραίτητος, διότι ἡ ἰσχὺς τοῦ ἐχθροῦ τούτου εἶχε πολλαπλασιασθῇ, ἕνεκα τῆς ἀδυναμίας τῶν Χριστιανῶν. Οὗτοι διὰ στόλου 200 μέχρι 300 πλοίων μεταξὺ τῶν ὁποίων πλεῖστα μεγάλα κάτεργα προσωρμίσθησαν εἰς τὰ μέρη τῆς Ρωμανίας, ὁπόθεν ἐξώρμησαν εἴτε κατὰ τῶν νήσων, εἴτε κατὰ τῆς στερεᾶς, εἴτε ἄλλων χριστιανικῶν χωρῶν. Ἐπειδὴ δὲ καθίστατο ἀδύνατος ἡ ἀντίστασις κατ' αὐτῶν, ἕνεκα τοῦ μεγάλου πλήθους, αἱ ζημίαι τὰς ὁποίας ἐπέφερον ἦσαν σκληρόταται. Οἱ κάτοικοι Χριστιανοὶ ἐξηνδραποδίζοντο ὑποβαλλόμενοι εἰς ὀδυνηρὰν δουλείαν. Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων μόνη

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

θεραπεία θὰ ἦτο ἡ συγκατάθεσις τοῦ Πάπα καὶ τῶν γειτονικῶν κρατῶν ὅπως ἑνωθῶσι κατὰ τῶν Τούρκων.

Ἡ βοήθεια τὴν ὁποίαν ἐζήτουν οἱ Βενετοὶ συνίστατο εἰς 60 οὐζέρια πλοῖα, ἐφ' ἑκάστου τῶν ὁποίων θὰ ἐπέβαινον 120 κωπηλάται καὶ 20 ἱππεῖς μετὰ τῶν ἵππων των καὶ τῶν ἀναγκαιούντων αὐτοῖς ὅπλων, οὕτω ὁ ἀριθμὸς τῶν ἱππέων θὰ ἀνήρχετο εἰς 1200 καὶ εἰς 30 ἐξοπλισμένα κάτεργα ἐφ' ἑκάστου τῶν ὁποίων θὰ ἐπέβαινον 200 ἄνδρες. Διὰ τῆς δυνάμεως ταύτης θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ καταπολεμηθῇ ἡ ἰσχὺς τῶν Τούρκων. Τὰ ἔγγραφα ἐξακολουθοῦσι νὰ ἀπαριθμῶσι τὰς δυνάμεις τὰς ὁποίας ὤφειλον νὰ συνεισφέρωσιν οἱ σύμμαχοι καὶ πόση ἡ δαπάνη αὐτῶν.

10. Τῇ αἰτήσει τοῦ δουκὸς συνεζητήθησαν καὶ ἀπεφασίσθησαν διάφορα ζητήματα 1ον Περὶ τῆς ἀκριβείας τοῦ ἅλατος, τὸ ὁποῖον ὀφείλουσι νὰ προμηθεύωνται καλῆς ποιότητος καὶ εἰς χαμηλὴν τιμήν, νὰ πωλῶσιν δὲ εἰς τὰς καλυτέρας τιμὰς πρὸς ὄφελος τῆς κοινότητος. 2ον Ἀποστολὴς ὅπλων θωράκων 100, βελῶν 5000, βαλλιστηρίων 150, ἀγκύστρων 200 καὶ σπάγγου πρὸς ἐπίδεσιν τῶν θωράκων. 3ον Ἡ ἄμυνα τῆς νήσου κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Τούρκων συνίστατο εἰς τὴν ὀχύρωσιν τῶν φρουρίων, εἰς τὸν διορισμὸν ἱκανῶν καστελλάνων, καλῶν στρατιωτῶν καὶ τὴν προμήθειαν τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων. Πρὸς μείζονα δὲ ἀσφάλειαν ἀπηγορεύθη ὁ διορισμὸς καστελλάνων λόγῳ χάριτος. 4ον Μέριμνα πρὸς προμήθειαν σίτου σταρὰ 30.000. 5ον Ὁ φόβος τῶν Βενετῶν διὰ τοὺς ἀπογόνους τῶν ἐπαναστατῶν εἶναι ἔκδηλος. Οὗτοι μεταφέρονται ἐν Βενετίᾳ, ἔνθα ἐγκαταλειπόμεναι θὰ περιέλθωσιν εἰς ἐσχάτην πενίαν, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἱκανότητος πρὸς τὸ ζῆν.

11. Ἀνέκδοτος πρεσβεία τῶν τιμαριούχων Ρεθύμνου.

12. Ἑτέρα πρεσβεία τῶν Ἰουδαίων Κρήτης ἀνέκδοτος.

Ἡ πρεσβεία αὕτη εἶναι λίαν ἐνδιαφέρουσα διότι μᾶς πληροφορεῖ περὶ πλείστων ζητημάτων, ἀφορώντων τοὺς Ἰουδαίους, τοὺς ὁποίους ἐξηνάγκαζον εἰς συνεισφορὰς διότι ἐθεώρουν αὐτοὺς πλουσίους. Καταφαίνεται δὲ ὅτι δὲν ἔχαιρον τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων ὅσων καὶ οἱ Χριστιανοί. Ἐπίσης ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ ἐπεξεργασία τῶν δερμάτων ἐτελεῖτο ὑπ' αὐτῶν, οἵτινες πολλάκις ἐνόθευον τὰ δέρματα, καθὼς καὶ ἡ βιομηχανία τῶν κεντημάτων.

24. Εἶναι φανερόν, ὅτι ἕνεκα τῆς ἐπαναστάσεως τὰ ταμεῖα ἦσαν κενά, διὰ τοῦτο διετάχθη ἡ καταβολὴ τῶν μισθῶν ἐκ τῶν χρημάτων τῆς κοινότητος τὰ ὁποῖα ὤφειλον νὰ ἀποσταλῶσιν εἰς Βενετίαν.

26. 27. Εἶναι Αὔγουστος τοῦ 1342 καὶ ἡ ἐπανάστασις τῶν Ψαρομηλίγγων καὶ τοῦ Ἐμμ. Καψοκαλύβη ἐξακολουθεῖ ἀπὸ τοῦ 1341, ἥτις ἐπέπρωτο νὰ παραταθῇ μέχρι τοῦ 1347, δηλαδὴ ἐπὶ ἑξαετίαν ὅλην, καθ' ἣν στρατευθέντων ἁπάντων τῶν Κρητῶν, ἡ Κρήτη σχεδὸν ὁλόκληρος ἠδυνήθη νὰ ἐκριζώσῃ τὸν λατινισμὸν ἐκ τῆς νήσου. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο οἱ ἐν Χάνδακι εὑρισκόμενοι Βενετοὶ τιμαριοῦχοι ὅπως δήποτε ἐζήτουν τὴν ἀποστολὴν ἐνισχύσεων πρὸς κατάπνιξιν τῆς ἐπαναστάσεως. Ἔκτακτοι προνοηταὶ ἀπεστέλλοντο μὲ δικαιοδοσίαν ἐν λευκῷ, ὅπως συνδράμωσι τὴν διοίκησιν, ἡ δὲ Βενετία ὑπεβάλλετο εἰς ὑπερόγκους δαπάνας ἀποστέλλουσα πλοῖα, πολεμιστὰς καὶ πολεμοφόδια. Ἀμυδρὰν εἰκόνα τῆς τότε ζοφερᾶς καταστάσεως ἐν Κρήτῃ, ἀποδίδουσιν αἱ πρεσβεῖαι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τὰ δὲ γεγονότα μετὰ πλείστων λεπτομερειῶν περιγράφονται εἰς τὰ Βενετικὰ Χρονικὰ τῆς ἐποχῆς, ἐξ ὧν ἠρύσθη ὁ Φλαμίννος πρὸς συγγραφὴν τῆς ἱστορίας του.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER XXI.

1343–1344

1

F° 8r N° 71. **Προσκαλεῖται νὰ ἔλθῃ ἐκ Κρήτης πλοῖον 60 μέχρις 80 κωπῶν, ὅπως πληροφορηθῇ ἡ Γερουσία περὶ τῶν ἐν τῇ νήσῳ καὶ συγχρόνως κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἀναγγείλῃ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Δόγη. 1343, Ἰανουαρίου 1η.**

2

F° 17r N° 149. **Περὶ ἐπανόδου τῶν ἐν Κρήτῃ εὑρισκομένων προνοητῶν. 1343, Μαρτίου 12.**

3

F° 17r N° 150. **Ἀντὶ τῶν ἐπανερχομένων προνοητῶν ἐκλέγονται τρεῖς ἄλλοι ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους καὶ μισθόν. 1343, Μαρτίου 12.**

4

Μέτρα προτεινόμενα κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν ὑπὸ τῶν προνοηνῶν καὶ μέτρα διατασσόμενα ὑπὸ τῆς Γερουσίας. 1343, Μαρτίου 12.

F° 17to N° 152. Millesimo trecentesimo XLIII, die XII Martij.

Capta. Et quia nostri prouisores qui sunt in Creta nobis scripserunt quod si capita rebellium et ipsi rebelles perseuerauerunt in sua diuidia et prauitate non uidetur eis ullo modo cum ipsi habeant fortitudines inexpugnabiles quod possint unici per uim set solum per formam talie uel per stricturam bladi et aliorum uictualium ita quod ad eos defferri non possent per mare nec per terram. Et quod in super uidebatur eis quod ad uenientibus illuc galeis Culfi, cum ipsis iri deberet a latore maris, et per terram ab alia parte cum equitibus Candide et alijs aliarum terrarum peditibus ponentis et alijs de insula et comburi et destrui deberent segetas et uineas suas et alia damna eis quomodolibet faciendo dicatur istis prouisoribus ituris quod hoc consilium et prouisio nobis utilis et fructuosa uidetur et quod superinde conferrant cum nostris prouisoribus deinde, et cum alijs

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ut eis uidebitur et tam de hoc quam de alio modo et uia que eis melior et utilior uideretur pro bono agendorum disponant et faciant sicut pro honore nostro, terrore inimicorum et quiete insule uiderint expedire. Et committatur capitaneo nostro Culfi quod quocienscumque per nostros prouisores ei mandatum fuerit quod ipse cum tota uel parte armate sue uadat ad eos ire debeat et facere secundum quod ipsi ordinauerint, saluo si non haberet a dominatione aliud districtum in mandatis uel haberet aliquod alium nouum, per quod sibi uideretur pro nostris periculum superesse quod possit differe iter suum et facere secundum quod negocij qualitas postulabit, faciendo hoc notum nostris prouisoribus et eundo ad ipsos post modum quam cito poterit. Uerum dicatur ipsis prouisoribus quod prouideant quod dicta armata nostra cum omni securitate qua poterunt uadat, stet et redat cauendo sibi quam plus de ponendo gentes ipsius in terram, et quod ipsam retineant per quam minus spacium temporis poterunt ne facta Culfi, sinistrum aliquod supportarent.

5

Ἐπιβολὴ φόρου ἐπὶ τοῦ οἴνου πρὸς κάλυψιν ἐκτάκτων δαπανῶν τῆς ἐπαναστάσεως. 1343, Μαρτίου 12.

Fo 17to No 153. Millesimo trecentesimo XLIII, die XII Martij.

Capta. Et quia omnino prouidendum est quod aliqua uia reperiatur ad recuperandun pecuniam pro expensis que pro istis factis occurrent, ne commune nostrum omnes ipsas expensas supportet; uadit pars quod dacium uini poni debeat et exigi in insula secundum consilium prouisorum, uidelicet quod de toto uino quod extrahetur per portum Candide et per portus aliarum terrarum insule cum quocumque nauigio in quamcumque partem iturum extra insulam solui debeant yperpera tria pro quolibet c mistatorum et de uino quod per insulam uenditur ad spinam soluatur paruulus unus pro mensura, qui denarij exigi debeant et conuerti pro expensis necessarijs et opportunis pro factis presentibus guerre. Et committatur nostris prouisoribus quod quam cito illuc applicuerint faciant poni et exigi istud dacium dicendo feudatis deinde pro parte nostra quod uigilantes ad bonum eorum et quietem insule et nolentes sicut non debemus supportare omnia onera expensarum prouidimus de hac uia et modo, quo ut putamus satis erit eis leuis et in hoc non respeximus ad nostram et nostrorum aliquam grauitatem quos sic subiacere uolumus oneri dicti dacij sicut magis extraneos de mundo.

18 Non o—non sincere 3.

6

Fo 18r No 154. Ἀποστέλλονται ὑπέρπυρα 23.708, γρόσια 11 καὶ μικρὰ 31 πρὸς πληρωμὴν τῶν ὀφειλομένων ὑπὸ τῆς κοινότητος Κρήτης. 1343, Μαρτίου 12.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

7

Fº 18r Nº 155. Προτεραιότητα εἰς πληρωμὴν ἔχουσιν οἱ ξένοι πεζοὶ χίλιοι τὸν ἀριθμόν, μεταξὺ τῶν βαλλιστηρίων καὶ τῶν θωρακοφόρων. 1343, Μαρτίου 12.

8

Περὶ ἀπελευθερώσεως τῶν δουλοπαροίκων Νικολάου Σκορδίλη καὶ ἀδελφοῦ. Ἀνατίθεται ἡ λύσις τοῦ ζητήματος εἰς τοὺς προνοητάς. 1343, Μαρτίου 12.

Fº 18r Nº 156. Millesimo trecentesimo, die XII Martij. 1

Capta. Super facto quod scribit ser Marcus Grimani rector Canee de franchitate quam promisit Nicolao Scordili uillano et fratri suo pro illo tractatu quem habuerunt ut continent sue littere committatur nostris prouisoribus ituris quod super ipso facto examinent et uideant qualiter se habuit et si uidebitur eis de affranchando eos uel aliter prouidendo faciant ut uiderant fore iustum.

9

Fº 18r Nº 158. Παρατείνεται ἡ θητεία ἁπάντων τῶν σοφῶν ἡ λήγουσα κατὰ τὰ μέσα τοῦ παρόντος μηνὸς Μαρτίου, καθ' ὅλον τὸν μῆνα. 1343, Μαρτίου 12.

10

Εἰς τὸν Λαυρέντιον Δάνδολον καὶ ἀδελφοὺς κληρονόμους τοῦ ποτέ Ἐρρίκου Δανδόλου ἐναγομένων ὑπὸ τῶν σοφῶν τῶν ἐπὶ τῶν γεγονότων Χανίων, ἕνεκεν οἰκοπέδου κειμένου ἐν τῇ περιοχῇ παρέχεται προθεσμία, ὅπως δυνηθῶσι νὰ κομίσωσιν ἐκ Κρήτης τὰ ἔγγραφα δι' ὧν δύνανται νὰ ἀποδείξωσι τὰ δικαιώματά των. 1343, Μαρτίου 12.

Fº 18to Nº 161. Capta. Cum sapientes deputati super factis Canee mouerint questionem Laurencio Dandulo et fratribus commissarijs quondam ser Henrici Dandulo de aliquo terreno posito in districtu, et dicti Laurencij et fratres petant aliquem terminum ut possint inuenire et producere jura sua que sperant esse in Creta; uadit pars quod assignetur eis terminus quod produxisse debeant omnia sua jura in dicto facto usque ad reditum galearum Cipri, et similiter assignetur dictis terminus producendi omnia jura sua et ueniendi uel mittendi huc personaliter heredibus cuiusdam Johannis de Rozo, qui dicuntur de territorio communis habere et possidere alioquin elapso termino procedetur ut iusticia sua debit. Et non posset eis dictus terminus elongari nisi per sex consiliarios, tria capita de XL et tres partes consilij Rogatorum. Et si consilium etc. 1 5 10

Nota. Quod rector Canee ser Marcus Grimani scripsit dominio per suas litteras datas XII Maij quod procedemus preceptum fieri fecerat iuxta continenciam dicte partis. 14

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

11

Fº 19tº Nº 168. Ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς Γερουσίας νὰ σταλῶσιν εἰς Κρήτην διακόσιοι βαλλιστάριοι ξένοι, νῦν ἀποφασίζεται, ὅπως δοθῇ πληρεξουσιότης εἰς τὸν Δόγην, τοὺς συμβούλους καὶ τοὺς προέδρους τῶν 40 καὶ τοὺς προνοητὰς Κρήτης νὰ δεχθῶσι τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν βαλλισταρίων τούτων Βενετοὺς ἢ ξένους. 1343, Μαρτίου 17.

12

Fº 21tº Nº 185. Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Πέτρον Μίανην μεταβαίνονται δοῦκα Κρήτης, νὰ ἐξαγάγῃ καὶ μεταφέρῃ εἰς Κρήτην δι' ἰδίαν αὐτοῦ χρῆσιν σίτου σταρὰ 15,000, νέας ἐσοδείας, χωρὶς ὅμως νὰ δικαιοῦται νὰ ἀγοράσῃ τοιοῦτον παρὰ Βενετοῦ. 1343, Μαρτίου 24.

13

Fº 22tº Nº 196. Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Σεβασμιώτατον Φραγκῖσκον Ἀρχιεπίσκοπον Κρήτης, ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπήν του διὰ τῶν πλοίων τῆς Ἀδριατικῆς μετὰ τῶν πραγμάτων του καὶ ἐλαφρῶν ἀποσκευῶν. 1343, Μαρτίου 30.

14

Fº 22tº Nº 197. Ἐπίσης εἰς τὴν χῆραν τοῦ Νικολάου Μαύρου πρώην ρέκτορος Ρεθύμνου, ὅπως ταξειδεύσῃ διὰ τῶν πλοίων τῆς Ἀδριατικῆς μετὰ τῶν υἱῶν καὶ θυγατέρων καὶ ἐλαφρῶν ἀποσκευῶν. 1343, Μαρτίου 30.

15

Fº 22tº Nº 198. Ἐπίσης εἰς τὴν κυρίαν Περεντζίναν σύζυγον τοῦ ποτὲ εὐγενοῦς Βερτουτσίου Γριμάνη εὑρισκομένην ἐν Χάνδακι, ὅπως ταξειδεύσῃ μετὰ τῆς ἀνωτέρω κυρίας ἐκ τοῦ οἴκου Μαύρου, μετὰ μιᾶς θεραπαινίδος καὶ μιᾶς θυγατρός, μετ' ἐλαφρῶν ἀποσκευῶν, αἵτινες θέλουσι τύχει τῆς ἐγκρίσεως τῶν προνοητῶν. 1343.

16

Fº 25tº Nº 221. Ὁ Ἀνδρέας Κορνάρος δοὺξ Κρήτης δύναται νὰ ἐπανέλθῃ διὰ πλοίου τοῦ στόλου τῆς Ἀδριατικῆς ὡς ὄγδοος. Εἰς τοὺς ὀκτὼ τούτους ὑπολογίζονται, εἷς τῶν υἱῶν του, εἷς τῶν ἀνεψιῶν του καὶ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι τῆς ὑπηρεσίας του, μετ' ἐλαφρῶν ἀποσκευων, αἵτινες θέλουσι τύχει τῆς ἐγκρίσεως τῶν προνοητῶν. 1343, Ἀπριλίου 3.

17

Συμφώνως πρὸς τὰς ἐντολὰς τῶν προνοητῶν, ἡ δικαιοσύνη ἐν Κρήτῃ ἀπονέμεται ὑπὸ τοῦ δουκὸς καὶ τῶν συμβούλων, ἐν τούτοις ἐὰν οἱ προνοηταὶ οὗτοι ὁμοῦ ἢ διῃρημένοι ἤθελον ἐξέλθει ἐπὶ κεφαλῆς στρατοῦ ἢ ἄλλως πως θέλουσιν ἐξασκεῖ τὰ δικαστικὰ καθήκοντα. 1343, Ἀπριλίου 3.

Fº 25tº Nº 222. Millesimo trecentesimo XLIII, die III mensis Aprilis.

Capta. Quod commissio prouisorum iturorum in Cretam in puncto ubi dicitur quod iusticia que fienda occurret remaneat duche et consiliarijs declaretur in tantum quod si prouisores simul uel diuisim se repererint extra terram cum exercitu uel aliter quod de hijs que committerentur occasione exercitus uel guerre in locis ubi erunt possint iusticiam percomplere. Et si consilium etc.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

18

Fo 25to No 223. Ἡ εἴσπραξις τοῦ φόρου τοῦ οἴνου εἶχεν ἀνετεθεῖ εἰς τοὺς προνοητάς, ἤδη ἀνατίθεται εἰς τὸν δοῦκα καὶ συμβούλους Κρήτης. 1343, Ἀπριλίου 3.

19

Fo 28r No 238. Οἱ βαλλιστάριοι οἱ μέλλοντες νὰ μεταβῶσιν εἰς Κρήτην παραμένοντες ἐν Βενετίᾳ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, μὴ ἐπιτρεπομένου τοῦ ταξειδίου των πρὶν ἢ ληφθῶσιν εἰδήσεις ἐκ Κρήτης, δικαιοῦνται μισθοῦ, ἀφ' οὗ γίνῃ ἡ ἐπιθεώρησις αὐτῶν.

20

Διαφορὰ μεταξὺ τοῦ κομερκλαρίου Κρήτης Ἑρμολάου Ἀκοτάντου καὶ τῶν κληρονόμων Ἐρρίκου Δανδόλου ἐκ Χανίων ἀφορῶσα ὀφειλὴν αὐτῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν εἰδικοῦ φόρου τῆς Βενετίας· 1343, Ἀπριλίου 27.

Fo 32r No 273. Millesimo trecentesimo XLIII, die XXVII Aprilis. 1

Capta. Cum ser Hermolaus Acotanto comerclarius Crete miserit pro cadutis Veneciarum nobiles uiros Laurencium Petrum et Andream Dandulo fratres commissarios quodam ser Henrici Dandulo de Canea de mensuris V mille de frumenti, occasione cuiusdam plezariam quam dicta commissaria obligata inuenitur nomine ser Peracij Gradonico de Canea. Et dicti fratres dicunt quod dictum frumentum bene erat preparatum in Rethimo, ita quod adimpletum fuisset id quod facere tenebatur dictus ser Peracius, set rector Rethimi propter istas nouitates ipsum frumentum uendidit, et quod dictus ser Hermolaus uidens non posse sibi satisfieri de residuo, per modum emptionis in se retinuit tria millia mensurarum frumenti quas sibi dessignauerat dictus ser Peracius in Canea, per yperpera XVIII, C. mensurarum et ualebat XVIII et postmodum eos dedit pro cadutis de tota quantitate. Capta fuit pars ad hoc ut dicti fratres contra iustum non recipiant grauitatem quod ordinetur quod ducha et consiliarij Crete si comerclarius prefatus est in Creta debeant audire, examinare et discutere ipsam questionem sicut sibi uidebitur. Et si comerclarius antedictus non esset ibi, quod dicta questio hic in Venecijs audiri, examinari et terminari debeat, sicut dominationi uidebitur expedire. 18

21

Fo 35r No 281. Ἀποστέλλεται φορτίον σίτου εἰς Κρήτην λόγῳ ἐλλείψεως, ἐκ τοῦ ἀγορασθέντος ἐν Σικελίᾳ πρὸς χρῆσιν τῆς κοινότητος Βενετίας, ὑπὸ τοὺς ὅρους οἵτινες ἤθελον ὑποδειχθεῖ ὑπὸ τοῦ Δόγου τῶν Συμβούλων, τῶν προέδρων τῶν 40 καὶ τῶν ὀφφικιούχων ἐπὶ τοῦ σίτου. 1343 Μαρτίου 10.

22

Ἀπελευθεροῦνται τὰ ἐν φυλακῇ εὑρισκόμενα τέκνα τῶν ἐπαναστατῶν, λόγῳ εὐσπλαγχνίας, ὅπως μὴ ἀποθάνωσιν ἐν τῇ φυλακῇ, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ταξειδεύσωσι διὰ θαλάσσης. Ἐν ᾗ περιπτώσει ἤθε-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λον παραβῇ τὴν διαταγὴν ταύτην νὰ φυλακισθῶσιν ἐπὶ ἓν ἔτος, παρεχομένων αὐτοῖς 104 μικρῶν εἰς ἕκαστον διὰ ρουχισμόν, 1343, Ἰουνίου 5.

F° 38to N° 337. Millesimo trecentesimo XLIII, die V Junij.

Capta. Quia puericia istorum qui fuerunt filij rebellium Cretæ, inducit compassionem et de facili possent mori sic stando in carcere; uadit pars quod relaxetur libere et quod possint ire et stare ubi uoluerint, non eundo aliquo per mare. Et si contrafacerent, stent uno anno in nostris carceribus dando eis in uestibus usque ad centum quatuor paruorum pro quolibet.

23

Ἀποφάσεις Δόγη καὶ ἐπανελθόντων προνοητῶν ἐκ Κρήτης, ἐπὶ τῶν ἐπιστολῶν, αἵτινες ἀπεστάλησαν ὑπὸ τοῦ ἐν Κρήτῃ Δουκὸς καὶ τῶν Συμβούλων.

1ον Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν δοῦκα καὶ συμβούλους Κρήτης νὰ δαπανῶσι διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Κρήτης ἐκ τῶν εἰσπράξεων τοῦ πρώτου ἔτους τῆς θητείας των, τῶν προοριζομένων νὰ σταλῶσιν εἰς Βενετίαν καὶ τοῦτο λόγῳ τῆς μειώσεως τῶν εἰσπράξεων, ἕνεκα τῆς ἐπαναστάσεως. Ἐὰν τὰ χρήματα τοῦ πρώτου ἔτους δὲν ἐπαρκοῦσι νὰ δαπανήσωσι καὶ ἐκ τῶν τοῦ δευτέρου. Ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει ὅμως δίκαιοῦνται νὰ δαπανήσωσι ἐκ τῶν χρημάτων τῶν χωρίων, ἤτοι ἐκ τῶν χρημάτων τῶν προερχομένων ἐκ τῆς αὐξήσεως τῶν μισθωμάτων κατὰ τοὺς πλειστηριασμοὺς τῶν χωρίων. Ἵνα δὲ ἡ κατασκευὴ τοῦ λιμένος μὴ ἐνεργεῖται πλημμελῶς νὰ ἀποσταλῶσι ξυλεία καὶ σιδηρικὰ ὅσα ἐζητήθησαν.

2ον Ἐπειδὴ ὑπάρχει ἔλλειψις πολεμοφοδίων εἰς τὴν κοινότητα Κρήτης, εἶναι δὲ ἀναγκαιότατα, ἕνεκα τῶν Τούρκων, οἱ ὁποῖοι δὲν παύουσι διὰ συχνῶν ἐπιδρομῶν νὰ λυμαίνωνται τὰς χώρας ἐκείνας· ἀπεφασίσθη ἡ ἀποστολὴ 10.000 δρεπάνων ἐὰν ὑπάρχωσι εἰς τὰς ἀποθήκας Βενετίας καὶ 5.000 βελῶν. Ἐν ἐλλείψει δρεπάνων νὰ ἀποσταλῶσιν 10.000 βέλη.

3ον Ὡς πρὸς τὸ αἰτούμενον νὰ ἀποσταλῇ κάτεργον, μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ καὶ τῶν σχοινίων, ἀπεφασίσθη ἡ ἀποστολή, ἀφ' οὗ, ὡς ἐν τῇ ἐπιστολῇ περιλαμβάνεται, δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἄλλως.

Consilium duche et prouisorum omnium qui uenerunt de Creta super litteris missis per ducham et suos consiliarios presentes.

F° 39r N° 346. Capta. Primo cum propter nouitates que fuerunt in insula Crete, introitus inde uideantur in tantum esse diminuti quod ipsi non sufficiunt ad expensas, quod importaret deffectum maxime occasione laborerij portus Candide, quod ad huc restat compleri; uadit pars quod concedatur duche presenti et suis consiliarijs secundum quod alijs est concessum, quod ipsi possint accipere et expendere de illa pecunia quam tenentur huc mittere pro primo anno, et si illa uero sufficeret possint etiam expendere illam de secundo anno, possendo expendere illam de secundo anno in primo anno in dicto laborerio et alijs opportunis si necesse fuerit, intelligendo tamen quod nec pro primo anno nec pro secundo, nullo modo possint accipere nec expendere de denarijs casalium, uidelicet de augmento

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

facto seu fiendo de incantibus ipsorum casalium. Et ut dictum laborerium portus non possit habere deffectum set potius augmentetur, mittantur sibi lignamina et ferramenta que petendo miserunt.

Item cum sitamentum non uideatur esse in dicto communi Candide, quod est ualde necessarium specialiter pro facto Turchorum, qui dictas contratas non cessant crebris incursionibus infestare; uadit pars quod mittantur eis falcatores x mille si sunt in communi et ueretoni v mille. Et si falcatores non sunt in communi mittantur eis per totum x mille ueretoni:

Super facto uero galee quam petunt sibi remitti et corredorum et sartiarum que petunt; uadit pars quod dicta galea ac correda et sartie eis mittantur secundum quod in dictis litteris continetur cum aliter fieri non possit et male staret dicta insula sine furnitione rerum predictarum.

24

Fo 39to No 352. Ἡ εὐγενὴς κυρία Ναταλία χῆρα τοῦ ποτὲ εὐγενοῦς Μπελέττου Γραδενίγου, εὑρισκομένη ἐν Κρήτῃ, δύναται νὰ ἐπιβῇ μετὰ τῆς οἰκογενείας της καὶ ἐλαφρῶν ἀποσκευῶν ἐπὶ τῶν πλοίων τῆς Ἀδριατικῆς καὶ νὰ κατευθυνθῇ, εἰς ὃ μέρος προορίζονται τὰ πλοῖα τὰ κατευθυνόμενα εἰς Βενετίαν, χωρὶς νὰ παρεκλίνωσι τοῦ προορισμοῦ των, χάριν αὐτῆς. 1343, Ἰουνίου 14.

25

Περὶ ἐκτελέσεως ὑπὸ τοῦ δουκὸς καὶ τῶν συμβούλων Κρήτης ἀποφάσεώς τινος κατὰ τῆς μητρὸς Ἀλεξίου Καλλέργη καὶ ἀδελφῶν υἱῶν τοῦ Σήφη Καλλέργη, ἐπὶ τῶν κτημάτων τοῦ πάππου των Ἀλεξίου καὶ ἀδελφῶν. 1343, Ἰουνίου 14.

Fo 39to No 353. Millesimo trecentesimo XLIII, die XIIII Junij.

Capta. Quod scribatur duche et consiliarijs Crete quod quoddam iudicatum matris Alexij Calerchij et fratrum filiorum Siphy Calerchii mandare debeant executioni sicut jacet in bonis quondam Alexij aui predictorum Alexij et fratrum, sicut consulunt ser Petrus Geno et alij rectores.

26

Περὶ διεκδικήσεως περιοχῆς καταπατηθείσης ὑπὸ ἰδιωτῶν καὶ ἀνηκούσης εἰς τὴν κοινότητα Χανίων. 1343, Νοεμβρίου 22.

Fo 76r No 599. Millesimo trecentesimo XLIII, die XXII Nouembris.

Capta. Quod super facto territoriorum Canee occupatorum per aliquas speciales personas in damnum communis pro quo alij electi fuerunt sapientes et fuit mandatum aliquibus qui de ipso territorio possidebant quod Uenecijs comparerent per se uel alios usque ad reditum galearum Cipri ad ostendendum jura

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

sua. Et nunc dicte galee redierunt ad hoc ut jura communis conseruari possint quod eligantur tres sapientes per dominos consiliarios et capita, qui examinent scripturas at alia faciencia ad ipsa facta et audiant jura illorum quibus factum fuit mandatum predictum si comparuerint uel miserint et dent, super predictis, nobis suum consilium in scriptis cum quo uenietur huc et fiet sicut uidebitur et quilibet possit ponere partem et habeant terminum per totum mensem futurum.

27

'Απονέμεται χάρις εἰς τὸν 'Αλέξιον Καλλέργην καὶ ἀδελφοὺς εὑρισκομένους ἐν Βενετίᾳ ὑπὸ ἐκτόπισιν ἀπὸ ἑνδεκαετίας, ὅπως δύνανται νὰ ταξειδεύσωσιν ὅπου δήποτε, οὐχὶ ὅμως καὶ ἐν Κρήτῃ, ὑπὸ τὸν ὅρον ἡ οἰκογένειά των νὰ παραμείνῃ ἐν Βενετίᾳ. 1343, Δεκεμβρίου 1.

Fº 76r Nº 617. Millesimo trecentesimo XLIII, die primo Decembris.

Capta. Quod fiat gratia Alexio Calergi et fratribus hic in Venecijs per annos XI, qui ut dicunt steterint confinati et nesciunt artem aliquam. Et dominus Alexius sit hic uxoratus et miserit pro suis duobus fratribus et duabus sororibus qui uenire deberet in hac terra. Et sint pauperes et egeni et nesciant de quo se ualeant substentare, quod dictus Alexius et fratres possint nauigare ad quascumque partes mundi preter quam ad insulam Crete cum condicione tamen quod hic semper tota sua familia debeat remanere.

28

Fº 88r Nº 682. 'Εκλογὴ ὑπὸ τοῦ Δόγη, τῶν συμβούλων καὶ τῶν προέδρων τῶν 40, τριῶν σοφῶν, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ μελετήσωσιν ἐπιμελῶς τὰς ὀφειλὰς τῆς Κρήτης πρὸς τὴν Βενετίαν, προερχομένας ἐκ ποινῶν καὶ ἄλλων αἰτιῶν. 'Εὰν αἱ ὀφειλαὶ κριθῶσιν ὡς ἐπισφαλεῖς οἱ σοφοὶ ὀφείλουσι νὰ δώσωσι τὴν συμβουλήν των ἐγγράφως περὶ τοῦ πρακτέου. 1344, 'Ιανουαρίου 15.

'Εκλεγέντες σοφοί.

Σὲρ Δάρδος Μοροζίνης, Σὲρ Νικόλαος Μπελένιος, Σὲρ Νικολέτος Φαλιέρος.

29

'Η κατοχὴ τῶν κτημάτων ἐν τῇ περιοχῇ Χανίων ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Δανδόλου κληρονόμων τοῦ πάπου των ποτὲ 'Ερρίκου Δανδόλου, νὰ μὴ ἐνοχληθῇ, ἀλλὰ νὰ ἐπιτραπῇ εἰς αὐτοὺς ἡ κατοχὴ εἰρηνικὴ καὶ ἀνενόχλητος, διότι ὁ πάπος καλῶς κατεῖχε ταῦτα. 1344, 'Ιανουαρίου 27.

Fº 90r Nº 692. Millesimo trecentesimo XLIII, die XXVII Januarij.

Uissis examinatis et intellectis litteris per rectores Chanee, et omnibus alijs scripturis opportunis et juribus parcium et allegacionibus ipsarum plene intellectis, habet clare predictis inspectis quod uir nobilis quondam dominus Henricus Dandulo iusto titulo tenuerit et possederit territorium siue territoria posita in Chanea de quibus mouetur, et nunc fit questio ser Laurencio Dandulo et fratri-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

bus, nepotibus et commissarijs dicti quondam domini Henrici et quod ipsius nepotes iuxte et debite teneant et possideant, dicta territoria sicut clare dignoscitur et euidenter demonstratur per concessiones factas per rectores Chanee. Et ideo uideretur eidem quod nulla fieret nouitas possessoribus predictis, set permittere ipsos pacifice et quiete tenere et possidere.

De dicta parte prima uice fuerunt XI. Secunda uice XIII.

30

Περὶ κτημάτων ἀνηκόντων εἰς τὴν κοινότητα καὶ δοθέντων ὑπὸ τοῦ ρέκτορος Μάρκου Μπελένιου εἰς τὸν Ἐρρῖκον Δάνδολον πρὸς βοσκὴν τῶν προβάτων του, κειμένων πέραν τοῦ ποταμοῦ Κλαδισσοῦ ἐν Νησίῳ καὶ Λάγκᾳ περιοχῆς Χανίων. Δυνάμει τῆς παραχωρήσεως ταύτης ὁ Δάνδολος ἠθέλησε νὰ ἁρπάσῃ καὶ καταπατήσῃ τὰ δίκαια τῆς κοινότητος. Ἡ ἐνέργεια αὕτη τοῦ ρέκτορος συγκρουομένη πρὸς τὰς ἐντολάς του εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν μὴ καταγραφὴν εἰς τὰ βιβλία τῆς κοινότητος καὶ τὴν κατοχὴν καὶ νομὴν ὑπὸ τοῦ Δανδόλου ἀνενόχλητον. Ἀποφασίζεται ὅπως τὰ κτήματα ταῦτα ἀναληφθῶσι ἐκ τῶν κληρονόμων τοῦ Δανδόλου καὶ καταγραφῶσιν εἰς τὰ βιβλία τῆς κοινότητος, παρὰ τὰς παραχωρήσεις, ἀγοραπωλησίας, ἐγγραφὰς καὶ ἄλλας συναφεῖς τυχὸν ἐνεργηθείσας πράξεις, αἵτινες θὰ θεωρηθῶσιν ἄκυροι καὶ ἄνευ ἀξίας. Τὰ δὲ χρήματα ἤτοι τὰ 200 ὑπέρπυρα, τὰ δοθέντα ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Ράζου, οἱ ἀπόγονοι τοῦ ὁποίου κατέχουσι τὰ ἐν λόγῳ κτήματα ὡς ἀποκτησταὶ παρὰ τῶν ἀνεψιῶν τοῦ Δανδόλου, θὰ λάβωσι παρ' αὐτῶν. 1344, Ἰανουαρίου 11.

F° 90r

N° 693. Millesimo trecentesimo XLIII, die XXVII Januarij.

Capta. Cum ser Johannes de Razo haberet quaddam terram in feudum a communi ad XXVIIII annos quod feudum eius mater Maria de Laurencio prius habuerat. Et nundum completo termino uir nobilis quondam dominus Henricus Dandulo consenciente ser Johanne de Razo prefacto ascendidit dictam terram siue feudum, quod tenuit et possedit transacto termino predicto. Et interim ueniente nobile uiro domino Marco Bellegno in rectorem Chanee dictus quondam dominus Henricus eidem supplicauit quatenus sibi dignaretur de gratia concedere de terra communis pro pasculo suarum pecudum quas habebat, qui rector ingnorans et tamquam inscius de predictis sibi concessit totam illam terram communis Chanee tam domesticam quam siluestrem, positam ultra flumen de Cladisso in Nissiam et Langam pertinentem communi Chanee, uirtute cuius concessionis dictus quondam dominus Henricus indebite et contra omnem equitatem usurpauit bona et jura communis, et salua reuerencia dicti domini rectoris ipse per duo puncta contenta in sua commissione id facere non potuit, quorum uero unum sic continet uidelicet: «quod omnes possessiones nostri communis Chanee et redditus qui possidentur pro communi et alie possessiones et omnes redditus qui non essent intromissi per tuos predecessores et communi pertinent,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

intromites et intromitti facies pro communi quam cito poteris. Et ea omnia intromitti facies et scribes in libro communis etc». Qui autem rector uel ingnorancia uel aliter sic non fecit quia ipsa terra in libro non reperitur scripta nec intromissa per dictum rectorem ut tenebatur, ita quod clare demonstratur ipsam terram tunc per ipsum quondam dominum Henricum oculte tenere et possidere aliud uero punctum sic continet uidelicet: «item non possum aliquo modo uel ingenio affranchare terram nec domum in ciuitate Chanee nec de foris, si dicta domus uel terra erit alicuius feudi». Qui enim rector sic non fecit set demonstratur quod terram quam ipse ser Johannes de Razo habebat in feudo, ipse dominus rector affrancharet. Cum dictus dominus Henricus eam tenuerit et possederit libere et sine aliquo onere et facionibus, quibus omnibus consideratis et inspectis, uidetur sapientibus prefactis cum omni currilitate loquendo quod dictus quondam dominus Henricus Dandulo et sui nepotes iniuste tenuerint et possederint et ad presens iniuste teneant et possideant territoria de quibus sibi mouetur questio. Et ideo consulunt et sic uadit pars quod ipsa territoria accipiantur de manibus nepotum dicti domini Henrici et pleno jure reducantur in commune non obstantibus concessionibus uendicionibus casibus et scripturis omnibus factis et subsecutis de territorijs supradictis que omnes sint casse et de cetero nullius sint roboris et ualloris. Et simili modo terra quam nunc tenent heredes quondam Johannis de Razo qui est de territorijs predictis, quam uendidit dictus quondam dominus Henricus dicto Johanni de Razo ut apparet pro yperperis cc accipiant de manibus dictorum heredum et pleno jure reducantur in commune, non obstantibus concessionibus uendicionibus et scripturis ut supra.

Fuerit prima uice de dicta parte XXV non sincere 23.

Secunda uice XXX non sincere 16.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. Τὰ θεσπίσματα τὰ ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίθενται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.

4. Τὰ ἐπιβληθέντα τότε ἀντίποινα κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν ὑπὸ τῶν ἀποσταλέντων εἰδικῶς πρὸς τοῦτο προνοητῶν καὶ ὑπὸ τῆς Βενετικῆς Γερουσίας ὑπῆρξεν σκληρά. Ἀπηγορεύθη νὰ δίδηται

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εἰς αὐτοὺς σῖτος καὶ ἄλλα τρόφιμα, διετάχθη νὰ ἐμπρησθῶσι καὶ καταστραφῶσι τὰ χωράφια οἱ ἄμπελοι αὐτῶν καὶ ὅπως δήποτε νὰ προξενηθῶσιν εἰς αὐτοὺς ζημίαι.

5. Ὡς εἰς τὸ προηγούμενον βιβλίον εἴδομεν, λόγῳ τῆς ἐπαναστάσεως, ἐπεβλήθησαν διάφοροι φόροι. Διὰ τοῦ παρόντος θεσπίσματος ὁ δασμὸς τοῦ ἐξαγομένου οἴνου καθορίζεται εἰς ὑπέρπυρα τρία ἀνὰ ἑκατὸν μιστάτα, διὰ δὲ τὸν λιανικῶς πωλούμενον ἐν τῇ νήσῳ μικρὸν ἓν κατὰ μέτρον.

8. Πρόκειται καὶ πάλιν περὶ ἀπελευθερώσεως τοῦ δουλοπαροίκου τῆς κοινότητος, Νικολάου Σκορδίλη καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του ὑπὸ τοῦ ρέκτορος Χανίων Μάρκου Γριμάνη. Ἡ Γερουσία ἀποφαίνεται ὅτι πρὶν ἢ καταγραφῇ ἡ ἀπελευθέρωσις τοῦ δουλοπαροίκου νὰ ἐξετασθῇ ἡ ὑπόθεσις διὰ νὰ ἀποδειχθῇ ἐὰν συντρέχει λόγος. Ἐκ τούτου ἀποδεικνύεται ἡ δυσκολία μεθ' ἧς ἀπηλευθεροῦντο οἱ δουλοπάροικοι.

17. Οἱ ἔκτακτοι προνοηταὶ δὲν ἦτο δυνατὸν ἄλλως γενέσθαι ἢ νὰ ἔχωσιν εἰς χεῖρας των καὶ τὴν δικαιοσύνην.

18. Ὡς εἴδομεν εἰς ἄλλα θεσπίσματα προηγουμένων βιβλίων, ἕκαστος ρέκτωρ ὑπεχρεοῦτο νὰ ἀποστέλῃ κατὰ τὰ δύο ἔτη τῆς θητείας του, ὡρισμένον χρηματικὸν ποσὸν ἐτησίως εἰς Βενετίαν. Ἐπειδὴ ὅμως ἕνεκα τῆς ἐπαναστάσεως αἱ εἰσπράξεις τῆς νήσου ἐμειώθησαν, ἡ Γερουσία ἐπιτρέπει νὰ δαπανηθῶσι τὰ χρήματα ταῦτα ὑπὲρ τῆς νήσου, ὡς διαγράφεται ἐν τῷ θεσπίσματι. Ἐπίσης ἐνθαρρύνεται ὁ κατὰ τῶν Τούρκων ἀγών, διὰ τῆς ἀποστολῆς ὅπλων καὶ ἑνὸς κατέργου.

29. Ἡ Γερουσία ἐπὶ τῇ βάσει τῶν εἰσηγήσεων τῶν ρεκτόρων ἀποφαίνεται ἐπὶ δικαστικῆς φύσεως ὑποθέσεως. Ἡ Γερουσία οὐδέποτε ἀπεφάσιζε ἐπὶ τοιαύτης φύσεως ζητημάτων ἄνευ τῆς γνώμης τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου τῶν 40 ἢ ἄλλων δικαστηρίων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER XXII.

1344–1345

1

F° 3r N° 14. Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Πέτρον Κουερίνην ἐκ Κρήτης ἐρχόμενον ἐν Βενετίᾳ, ὡς πρεσβευτὴν τῶν τιμαριούχων Κρήτης, ὅπως οὗτος ἢ ἕτερος μετ' αὐτοῦ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἰδιότητα ἐρχόμενος νὰ ἐπιβιβασθῶσιν ἐπὶ δημοσίων πλοίων. 1344, Μαρτίου 4.

2

Περὶ πληρωμῆς καθυστερουμένων χρηματικῶν δανείων, ἐπὶ προκαταβολῆς σίτου. 1344, Μαρτίου 22.

F° 5to N° 32. Millesimo trecentesimo XXXXIIII, die XXII Marcij.

Cum per commune nostrum mutuata foret, per gratiam, certa quantitas pecunie infrascriptis de insula nostra Crete, pro qua pecunia dare tenebantur furmentum nostro comuni prout inferius continetur et non uideamur uenire posse ad finem debitam solucionis prefacte, quod in graui damno et preiudicio nostri communis euidenter dinoscitur redundare, ideo habito coloquio cum officialibus camere nostre furmenti, uisisque et examinatis quaternis dicte camere, in quibus continentur per singulum omnes debitores et eorum debita consulunt sapientes prout infe-
9 rius continetur.

3

Οἱ ἐκ τῶν βιβλίων προκύπτοντες ὀφειλέται σίτου. 1344, Μαρτίου 22.

F° 5to N° 33. Set primo inuenitur debitum ser Georgii Calergi qui a nostro communi recepit in MCCCXXXVI Octubris yperpera VIII mille, pro quibus dare debebat frumentum in terminis annorum V ad rationem yperperorum XVIII centinario mensurarum.

5 N° 34. Inuenitur enim quod soluit camere nostre frumenti yperpera VII mille CVI. Quare dare restat de capitale yperpera VIII centum LXXXXIIII, gros. III, picc. XXVI.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Item dare restat de prode de tempore elapso usque ad presens yperpera III centum XL, pic. VIII.

Scilicet capitale et prode yperpera M II centum XXXIII, gros. VII, picc. III.

Insuper inuenitur quod dare debet de penis yperpera V centum LXXXXV grossos, VII, picc. XI.

Fo 6r No 35. Item ser Zanachi Donno dare debet pro imprestito sibi facto a MCCCXXXVIIII Julij yperpera V mille pro quibus dare debebat frumentum in terminis annorum V ad rationem yperperorum XVIII, centenario mensurarum.

Inuenitur enim quod soluit camere nostre frumenti yperpera VIII centum.

Item dare restat de capitali yperpera M II centum.

Item dare debet de prode de tempore elapso usque ad presens yperpera CLVI, gross. XI, pic. XI.

Scilicet capitale et prode yperpera MCCCLVI, gross. XI, pic. XI.

Item inuenitur quod dare debet de pena usque ad initium guerre yperpera XVI, gros. V, picc. XXI.

Fo 6r No 36. Item ser Uarda Calergi habuit yperpera II mille a MCCCXXXVIIII Februarij pro quibus dare debebat frumentum in annis tribus ad rationem ut supra.

Unde inuenitur quod soluit camere nostre furmenti yperpera VIII centum XXVIII, gros. VIII.

Quare dare restat de capitali yperpera MCLXXI, gros. IIII.

Item dare restat de prode a tempore elapso usque ad presens yperpera CLXXXXVIII, gr. VIII.

Scilicet capitale et prode yperpera MCCCLXX.

Item inuenitur quod dare debet de pena usque ad initium guere yperpera VI centum, picc. XVI.

No 37. Ser Johannes Milisino habuit in MCCCXL Augusti pro imprestito occasione bladi, et quod dare debebat nostro communi in annis tribus yperpera II mille.

Soluit enim nobis yperpera III centum LXXXIII, gross. X, picc. VI.

Restat etiam dare de capitale yperpera M VI centum XVI, gros. I, picc. XXVI.

Restat etiam dare de prode de tempore elapso usque ad presens yperpera CCLXXXII.

Scilicet prode et capitale yperpera MVIII centum LXXXXVIII, gross. I, picc. XXVI.

Inuenitur enim quod dare debet de pena usque ad inicium guerre yperpera CLXXXI, gros. III, pic. XXIX.

Fo 6to No 38. Ser Antonius de Canali habuit a nostro communi a MCCCXL Julij yperpera II mille pro quibus etc.

Soluit enim camere nostre furmenti yerpera III centum LXVI, gross. VIII.

Restat etiam dare de capitali yperpera MVI centum XXXIII, gross. IIII.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Restat etiam dare de prode de tempore elapso usque ad presens yperpera CCLXXXIII, gross. VIIII.

Scilicet capitale et prode yperpera MVIIII centum XVII, gross. I.

Item inuenitur quod dare restat de pena usque ad initium guere yperpera II mille, picc. II.

Scilicet per totum id quod dare debent omnes suprascripti prode et capitale yperpera VII mille VI centum LXVI.

4

Ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω ὀφειλομένων χαρίζονται αἱ ποιναί, ἐὰν ἤθελον καταβληθῇ τὰ κεφάλαια καὶ οἱ τόκοι, οἵτινες θέλουσι καταβληθῇ εἰς τρεῖς ἐτησίας δόσεις, ἀρχομένης τῆς καταβολῆς τῆς πρώτης δόσεως ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Ὀκτωβρίου. 1344, Μαρτίου 22.

F° 7r N° 39. Millesimo trecentesimo XLIIII, die XXII Martij.

Capta. Quare concorditer uidetur sapientibus considerando eorum debilem et strictam condicionem, ad quam sunt occasione nouitatum insule et ut eis tribuatur bona causa succumbendi spectabilis preceptis ducalis dominij eis fiat gratia quod soluere tantum debeant capitale et prode usque ad diem presentem et a pena in qua incurrerint libere absoluantur, quam pecuniam soluere teneantur in tribus pagis incipiendo soluere a mense Octubris proxime uenturo usque ad unum annum tertium capitalis cum prode omnium denariorum temporis elapsi usque ad tempus prime solucionis, et sic subsequenter de anno in annum prode et capitale. Et si contrafacerent quod non soluerent per aliquem dictorum terminorum incurrant penam quarti eius quod restarent ad soluendum tam prodis quam capitalis, de qua eis non ualeat fieri gratia nisi per sex consiliarios, III capita de XL et tres partes consilij Rogatorum. Et hoc scribatur nostris rectoribus quod teneantur excutere omnia debita suprascripta, que si soluere recusarent rectores nostri constringant principales et plezios tam realiter quam personaliter et taliter quod commune nostrum perueniant ad finem debitam solucionis prefacte, habentes tertium pene in quibus incurrerent et commune duas partes, et ordinetur officialibus camere nostre furmenti, quod debeant scribere rationes omnium per singulum et eas illuc mittere. Et dominatio scribat dictis rectoribus quod exigant dictam pecuniam, eis mandando in preceptis ad sui libitum uoluntatis.

5

Εἰς τὸν Περάτιον Γραδενῖγον χαρίζεται τὸ ἥμισυ τῶν ὀφειλομένων 1700 ὑπερπύρων, 1 γροσίου καὶ 2 μικρῶν, διότι ὡς προέκυψεν τὸ ἥμισυ τοῦτο προέρχεται ἐκ τῆς ἐπιβολῆς ποινῶν. Ἡ χάρις αὕτη παραχωρεῖται εἰς τὸν Γραδενῖγον διὰ τὴν καλήν του συμπεριφορὰν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν. 1344, Μαρτίου 22.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Fo 7r No 40. Millesimo trecentesimo XLIIII, die XXII Martij.

Capta. Cum ser Peracius Gradonico dare teneatur communi nostro secundum quod apparet camere nostre frumenti yperpera MVII, gross. I, picc. II que dicunt officiales esse medietas capitalis et medietas pene. Unde examinata eius stricta et debili condicione et eius bono portamento quod fecit tempore guerre, consulunt sapientes quod dicto ser Perazio fiat gratia, quod a pena in quam incurrunt libere absoluatur, set solum soluere debeat capitale et prode secundum usum camere nostre frumenti, de tempore quo tenuerit dictos denarios in hoc modo, scilicet quod per totum mensem Octubris proximi soluere debeat nostris rectoribus yperpera centum, grossos 6, picc. XXII cum toto prode temporis elapsi usque ad illud tempus prime solucionis, et yperpera CC ab Octubri proximo usque ad unum annum cum prode et yperpera II centum alio anno sequenti cum prode ut dictum est et teneatur soluere sub pena quarti, cuius pene rector habet tercium et commune duas partes. Nec eis ualeat fieri gratia, nisi per VI consiliarios, III Capita de XL, et tres partes consilij Rogatorum. Et scribatur nostris rectoribus quod si dictus ser Peracius soluere recusaret prout dictum est constringere debeant principales et plezios tam realiter quam personaliter, et taliter quod commune nostrum perueniat ad debitam solutionem.

6

Ὡσαύτως παρέχονται εὐκολίαι πληρωμῆς χρεῶν εἰς τὴν Ἀντζολερίαν Βενιέρη Ἄγγελον Κονταρίνην καὶ Βερτούτσιον Ντὰ Μολῖνον.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω παρεχομένων εὐκολιῶν συνάγεται ὅτι αἱ ποιναὶ ἐχαρίζοντο, ὑποχρεουμένων τῶν ὀφειλετῶν εἰς καταβολὴν τοῦ κεφαλαίου. Ἡ εἴσπραξις τοῦ κεφαλαίου ἀνατίθεται εἰς τοὺς ρέκτορας, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ εἰσπράττωσι μέχρι τοῦ προσεχοῦς Ὀκτωβρίου, ἐπὶ ποινῇ τοῦ τετάρτου ἐπὶ πλέον. Τοῦ προστίμου τούτου τὸ τρίτον δικαιοῦται ὁ ρέκτωρ, τὰ δὲ δύο τρίτα ἡ κοινότης. Ἐὰν οἱ ὀφειλέται ἀρνοῦνται οἱ ρέκτορες ὀφείλουσι νὰ ἐξαναγκάσωσι τοὺς προύχοντας εἰς τρόπον ὥστε ἡ κοινότης ἱκανοποιηθῇ. 1344, Μαρτίου 22.

Fo 7to No 41. Millesimo trecentesimo XLIIII, die XXII Martij.

Denarios capare dant pheudati Canee.

Inuenimus quod dona Anzoleria Uenerio dare debet yperpera LXXII medium capitale et mediam penam. Insuper inuenitur quod ser Thomas de Canali dare debet per modum supradictum yperpera LXXXX. Item ser Anzolus Contarenus dare debet per suprascriptum modum yperpera CIIII, grossos IIII, paruos XXVI. Item ser Bertuzius de Molino dare debet per supradictum modum yperpera XXVII.

Fo 7to No 42. Capta. Quare uidetur sapientibus, quod a pena in quam incurrerunt nostro communi libere absoluantur set solum soluere debeant capitale, quod soluisse teneantur nostris rectoribus usque per totum mensem Octubris proximi sub

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

pena quarti, cuius pene rector habet tercium et commune duas partes, nec eis ualeat fieri gratia nec per sex consiliarios, III capita de XL et tres partes consilij Rogatorum. Et scribatur nostris rectoribus quod si dicti suprascripti soluere recusarent, constringere debeant principales et plures tam realiter quam personaliter et taliter quod commune nostrum melius uenire possit ad prefactam solucionem.

7

Ὁ Ἑρμόλαος Ἀκοτάντος τέως κομερκλάριος Κρήτης, ἐγνωστοποίησεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ σίτου, ὅτι κατέγραψεν εἰς βάρος τῆς κοινότητος τῶν τιμαριούχων Χανίων ὑπέρπυρα 4016, ὡς προκαταβολὴν προαγορασθέντος σίτου. Ἐρωτηθεὶς εἰς ποίους ἐδόθη τὸ χρῆμα, ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἐνθυμεῖται, διότι δὲν εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ τὸ βιβλίον του, τὸ ὁποῖον κατέλιπεν εἰς τὸν διάδοχόν του. Διετάχθησαν, κατ' ἀκολουθίαν ὁ δοὺξ καὶ οἱ σύμβουλοι νὰ ἐξετάσωσι τὸ βιβλίον τοῦ Ἑρμολάου καὶ νὰ εἰσπράξωσι τὰ ὀφειλόμενα. Κατωτέρω διαγράφεται ὁ τρόπος τῆς εἰσπράξεως τῶν ὀφειλομένων. 1344, Μαρτίου 22.

Fo 7to No 43. Millesimo trecentesimo XLIIII, die XXII Martij.

Capta. Cum ser Hermolaus Acotanto olim comerclarius Crete notum fecerit camere nostre frumenti se dedisse et assignasse uniuersitati pheudatorum Canee yperpera IIII mille XVI pro caparra occasione frumenti, et interrogatus sit, si sciret, quibus dedisset istos denarios, qui uero respondit quod sibi non esset menti cum careat quaterno suo, qui romansit eius successori, ideo ne aliquid preiudicare possit communi nostro, consulunt sapientes quod scribatur duche et consiliarijs Crete, quod inquiri et examinari faciat quaternum dicti ser Hermolay et per singulum omnes debitores et eorum debita et ab eis excutere uel facere excuti debitum supradictum. Et si ducha et consiliarij Crete inuenirent aliquod radegum in dicto quaterno scilicet multam quantitatem ea que dicta est superius, quod scribere debeant dominatio ni particulariter omnes debitores cum eorum debitis et deffectum quem inuenirent ut hinc possint uideri rationes cum dicto ser Hermolao et dominatio possit prouideri in hoc casu prout sibi uidetur. Et committatur duche et consiliarijs Crete quod quamcitius poterunt scire faciant debitoribus omnibus pro supradicto debito quod teneantur soluere per modum infrascriptum, uidelicet quod debitores ab yperperis centum infra fiat gratia quod debeant soluere nostris rectoribus solum capitale, usque per totum mensum Octubris proximi. Et debitores ab yperperis centum supra teneantur soluisse capitale a mense Octubris proximi usque ad unum annum cum condicione quod teneantur soluisse prode temporis preteriti, et quod preteriret usque ad dictum terminum secundum consuetudinem camere nostre frumenti. Insuper fiat gratia debitoribus a yperperis centum supra quod si per totum mensem Octubris proximi soluere uellent totum capitale a prode libere absoluantur, et teneantur soluisse nostris rectoribus

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

sub pena quarti, que omnia debita si soluere recusarent prout dictum est, rectores nostri exigere teneantur capitale et pene in quibus incucurrissent a principalibus et a plezarijs debent eos intromittere tam realiter quam personaliter et taliter quod commune nostrum melius perueniat ad finem solutionis debiti memorati, habentes tertium pene, et commune duas partes de quibus eis non ualeat fieri gratia nisi per sex consiliarios, III capita de XL et III partes consilij Rogatorum.

8

Θεσπίσμα δι' οὗ δωροῦνται αἱ ἐπιβληθεῖσαι ποιναί, ἕνεκα μὴ ἐγκαίρου πληρωμῆς δανείων. 1344, Μαρτίου 22.

F° 8r

N° 44. Millesimo trecentesimo XLIIII, die XXII Martij.

Capta. Cum ser Zanachi Donno teneatur nostro communi in yperperis XXXVI pro pena in quam incurrerit habito responsu ad eius debitem condicionem consulunt sapientes quod a dicta pena libere absoluatur.

N° 45. Capta. Cum ser Georgio Kalergi et omnibus alijs suprascriptis fiat magna gratia, in absoluendo eos a pena in quam incurrerent communi nostro et quod per terminos soluere debeant prout superius contra et non esset conueniens quod commune nostrum causa eius faciendi gratiam damnum aliquod pati posset. Quare cum de imprestitu quod sibi factum fuit, dare debebant bonamplezariam quod creditur quod per nostros rectores sic fuerit obseruatum, unde habito responsu, ad tempus quod est excursum, et ad tempus quod potest excurrere, secundum quod eis fit gratia scilicet quod per terminos soluere debeant prout supradictum est. Et condicio plezarie et principalis de leui possent pliorase uel deinceps possent peiorare taliter quod commune nostrum non esset securum eius capitale et prodis, immo ad euitandum quod commune multum damnum pati possit consulunt sapientes excepto ser Nicolao Faletro quod rector studeat suo posse renouare et reasummere alias plezarias cum illis quas habent ad pretsens, quas si dare non poterunt, rector teneatur transferre ultra cum primis quam melius potest ut hoc haberi possit cum quam pautiori honore eorum quam potest causa deueniendi melius in illo communis exigendo per terminos ab eis, prout dictum est.

9

Γνωματεύσεις διαφόρων Γερουσιαστῶν ἐπὶ τῶν προηγουμένων θεσπισμάτων περὶ εἰσπράξεως τῶν ὀφειλομένων. 1344, Μαρτίου 22.

F° 8t

N° 46. Millesimo trecentesimo XLIIII, die XXII Martij.

Capta. Ser Nicolaus Faletro uult totum ut supra saluo ubi dicit quod rector studeat suo posse alias plezarias, quas si dare non poterunt rector teneatur trans-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ferre ultra cum primis quam melius potest. Uult ser Nicolaus Faletro quod omnes debitores suprascripti debeant renouare omnes suas plezarias usque per totum mensem Octubris proximi, saluo quod si uiderentur bone et sufficientes nostris rectoribus, eas possint acceptare quod si facere non possint teneantur soluisse per totum mensem Decembris proximi totum capitale et prode secundum quod soluit camera nostra frumenti sub pena quarti, de qua pena eis non ualeat fieri gratia nec per VI consiliarios, III capita de XL, et tres partes consilij Rogatorum, habentibus dictis nostris rectoribus tercium eius quod exigerent et commune duas partes. Et hoc scribatur nostris rectoribus quod teneantur observare prout dictum est, debentes constringere principales et plezarias tam realiter quam personaliter et taliter quod commune nostrum melius peruenire ualeat ad solucionem debiti prelibati.

De non 2—non sincere 4. 3. 2. 2.

De parte ser Nicolai Faletro 27. 27. 29. 30

De parte aliorum sapientum 26. 28. 28. 27.

10

Ὁ Θωμᾶς Φώσκολος τιμαριοῦχος Κρήτης ζητεῖ ὡς χάριν νὰ μὴ τιμωρηθῇ, διότι ἀπουσίασεν αὐθαιρέτως ἐκ Κρήτης ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Ἀπριλίου, ὁπότε δὲν ἠδυνήθη νὰ παρουσιάσῃ κατὰ τὴν τιμαριωτικὴν ἐπιθεώρησιν τὸν ὀφειλόμενον πολεμικὸν ἵππον. Δικαιολογεῖται εἰς τοῦτο, ὅτι ὁ ἵππος αὐτοῦ εἶχε πάθῃ κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπανάστασιν, εἰς ἣν συμμετέσχε προσωπικῶς ὑπὲρ τῆς Κυριαρχίας, δὲν ἠδυνήθη δὲ νὰ ἀντικαταστήσῃ τοῦτον λόγῳ ἀνεχείας. Ἡ Γερουσία λαμβάνουσα ὑπ' ὄψει τὰς ὑπηρεσίας του παρέχει χάριν διὰ τὰς συνεπείας τὰς ὁποίας θὰ εἶχε ἡ ἔλλειψις τοῦ ἵππου, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι μετὰ ὀκταήμερον ἀπὸ τῆς μεταβάσεώς του εἰς Κρήτην νὰ προμηθευθῇ ἵππον καὶ νὰ τεθῇ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ δουκὸς καὶ τῶν συμβούλων.

Fo 10r No 54. Capta. Cum Thomas Fusculo filius quondam Jacobi Fusculo sancte Margarite, pheudatus insule nostre Crete per suam peticionem nobis nuper exposuerit quod habet in dicta insula mediam seruentariam, que est de ratione conzontarum, apud quam suam seruentariam addite sibi fuerunt due alie seruentarie cum dimidia que sunt specialium personarum pro quibus omnibus seruentarijs iniunctum fuit sibi quod deberet tenere unum equum et guarnitionem facere et sic annis duobus continue fecit guarnitionem cum equo sufficiente et persona sua et tempore guerre nuper in dicta nostra insula subdite continue fuit cum dicto equo suo et persona in quibuscumque agendis et caualcatis que fiebant contra nostros rebelles, honorem dominationis Veneciarum et mortem dictorum rebellium possetenus procurando pro qua quidem guerra multa damna substulit eo presertim quia redditus suos cuncta amisit quia sue seruenterie assignate fuerunt extra confinia eius temporis deputata, cuius equus propter nimium laborem

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

quem sustinuit equitando specialiter in quibuscumque caualcatis deffecit, qui Thomas propter ipsius tenuem condicionem alium loco sibi deficienter recuperare non potuerit cuius causam aut gratiam aliquam a nobis posset etc. De Candida recessit pro ueniendo Venecias per que omnia nobis humiliter supplicabat quod litteras nostras uobis scribere deberemus, quod pro sui absentia que fuerit a die XIIII Octubris nuper elapso usque ad diem XX mensis Aprilis quo tempore Candidam peruenisse credebat pro dicta sua uarnitione quam facere tenebatur penam aliquam non incurisset. Quibus omnibus consideratis et sua fidelitate et bono portamento quod habuit et maxime quia per nobilem uirum Mapheum Emo olim consiliarium Crete tempore rebellionis predicte cum quo fuit de ipso et eius operibus bonum testimonium prohibetur fiat sibi gratia quod absoluatur ab omni eo, quod incurrisset occasione dicti equi solummodo cum condictione quod ipse postquam applicuerit et peruenerit in Cretam, infra octo dies teneatur sufficienter se furnisse de equo et sit quod placeat duche et consiliarijs Crete.

11

Fo 24to No 187. Ἕνεκα τοῦ κινδύνου, τὸν ὁποῖον διατρέχουσι τὰ πλοῖα τὰ προερχόμενα ἐκ Κύπρου, προσεγγίζοντα ἐν Κρήτῃ, μετὰ πολυτίμου πολλάκις φορτίου, ἀποφασίζεται νὰ μὴ προσεγγίζουσιν ταῦτα, ἀλλὰ δύο τῶν κατέργων τῆς Ἀδριατικῆς, ἐπιστρέφοντα εἰς Βενετίαν, ὅπως παραλαμβάνωσι τὰ ἐλαφρὰ ἐμπορεύματα τὰ αὐτόθι εὑρισκόμενα, καθὼς καὶ ὅσα ὑπελήφθησεν ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ρωμανίᾳ. Ἐννοεῖται οἴκοθεν ὅτι ἡ Βενετία οὐδόλως εὐθύνεται διὰ τὰ ἐμπορεύματα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα τυχὸν ἤθελον καταστραφῆ. 1344, Μαΐου 20.

12

Fo 24to Ἐκλογὴ τριῶν σοφῶν πρὸς μελέτην τῶν αἰτημάτων τῆς πρεσβείας Κρήτης καὶ ὑποβολὴν ἐγγράφου εἰσηγητικῆς ἐκθέσεως. Προθεσμία πρὸς ὑποβολὴν τῆς ἐκθέσεως μέχρι τῶν μέσων τοῦ μηνὸς Ἰουνίου. 1344, Μαΐου 31.

Οἱ ἐκλεγέντες σοφοί :

Σὲρ Ἰωάννης Βραγαδῖνος. Σὲρ Παγκράτιος Ζουστινιάνης. Σὲρ Μπερτούτσιος Γριμάνης.

13

Περὶ ἀκυρώσεως συμβολαίου συνταχθέντος ὑπὸ Φραγκίσκου Ντὲ Φίρμου νοταρίου καὶ γραφέως τῆς ἀνωτέρας καγκελλαρίας Χάνδακος, τῇ αἰτήσει Μάρκου Τάντου υἱοῦ τοῦ ποτὲ Καγκελλαρίου καὶ τῆς Κυράννας χήρας τοῦ Μετσελλίνου βαλισταρίου, ὑπὲρ Ἀντωνίου Γιαλλινᾶ διὰ 3,300 ὑπέρπυρα. Τῆς πράξεως ταύτης ἐζητήθη ἡ ἀκύρωσις, διότι οἱ αἰτοῦντες ἰσχυρίζονται ὅτι εἶχον πληρωθῆ εἰς τὸν Ἀντώνιον Γιαλλινᾶν 2.000 ὑπέρπυρα. 1344, Ἰουνίου 9.

Fo 31r No 262. Millesimo trecentesimo XLIIII, die VIIII Junij. 1

Capta. Cum Franciscus de Firmo notarius et scriba curie nostre maioris Candide rogatus fuisset per Marcum Tanto filium quondam cancellarij et per

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

dominam Chyerannam relictam Mizellini balistarij facere quamdam cartam Antonio Jalina nepoti dicte done Chyeranne de yperperis 3 mille 3 centum sub dicta forma uerborum, quam cartam idem notarius tunc notare non potuit propter aliqua que facere habebat pro dominatione Crete set dixit se bene intellexisse negocium et quod ipse cartam notaret et postea predictis Marco et done Chyeranne ostenderet ut illam corrigere possent sicuti utrique parti placeret. Et dicatur per dictum Marcum quod dictus Franciscus notarius per errores dictam cartam in publicam formam redigit in alia forma uerborum et ipsam completam et roboratam tradidit dicto Antonio in maximum damnum et preiudicium dicti Marci Tanto, quia dictus Anthonius cum dicta carta persequitur dictum Marcum, qui iam soluit sibi Anthonio ultra yperpera 11 mille nec regressum habere potest contra dictam dominam Chyerannam pro sua parte uigore cuiusdam sententiam factam per judices proprij Candide. Et idem Marcus super hijs recursum habuerit ad ducam et consiliarios Crete et nullum umquam remedium potuerit inuenire. Et conueniens sit nostris fidelibus in suis juribus subuenire; uadit pars quod scribatur et committatur duche et consiliarijs Crete quod predictum factum audire et examinare debeant, habendo plenam libertatem in dicto facto, faciendi, annullandi et affirmandi, sicut eis de jure uidebitur faciendum non obstantibus aliquibus terminationibus seu scriptis, factis in negocio suprascripto.

14

Πρεσβεία Τιμαριούχων Χάνδακος 1344.
Πρεσβευτὴς Ἀλέξιος Κορνάρος.

Περὶ διαφόρων ἀντικειμένων.

1ον Ζητοῦσι τὴν προστασίαν τῆς Κυριαρχίας.

2ον Ἐκφράζουσι τὴν χαράν των διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Δόγη.

Ἀπαντᾶται εἰς τὰ δύο ταῦτα μετ' εὐχαριστιῶν κατ' ἀρέσκειαν τῆς κυριαρχίας.

3ον Αἰτοῦνται περιορισμὸν τῶν ὀφειλομένων καὶ τὴν κατάργησιν τῶν ποινῶν τῶν ἐπιβαλλομένων διὰ τὴν καθυστέρησιν ἕνεκα τῆς ἐξογκώσεως αὐτῶν ὑπὸ τῆς τοκογλυφίας.

Ἀπαντᾶται. Ὅτι συμφώνως πρὸς προγενεστέραν ἀπόφασιν, ἀπὸ ἑξαετίας περίπου ληφθεῖσαν, ὁ τόκος δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀνώτερος τοῦ 12%, πάντα δὲ τὰ συμβόλαια τὰ ὁποῖα συνετάγησαν καὶ λήγουσι μέχρι τῶν καλλενδῶν τοῦ μηνὸς Μαΐου τοῦ 1345 ὑπ' αὐτοὺς τοὺς ὅρους ἐγένοντο. Ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας ταύτης ὁ τόκος περιορίζεται εἰς 10%, ἐὰν δὲ τὸ κεφάλαιον ἀποδοθῇ κατὰ δόσεις ἐτησίας ἐντὸς ἑπταετίας, τότε ἑκάστη δόσις θὰ πληρώνεται μετὰ τοῦ τόκου τοῦ ἀπομένοντος κεφαλαίου πρὸς 8%. Ἐξαιροῦνται τοῦ εὐεργετήματος τὰ χρέη τὰ προερχόμενα λόγῳ προικός, ὑπὲρ χηρῶν, ἀνηλίκων, ὀρφανῶν. Κανονιζομένων οὕτω τῶν χρεῶν οἱ δυστροποῦντες θὰ καταδιώκονται, πωλουμένων ἐν δημοσίῳ πλειστηριασμῷ πρῶτον μὲν τῶν κινητῶν, μὴ ἐξαρκούντων δὲ τούτων καὶ τῶν ἀκινήτων. Ἐὰν δὲ καὶ ταῦτα δὲν ἤθελον ἐξηρκέσῃ οἱ ὀφειλέται θὰ φυλακίζονται μέχρις ὁλοσχεροῦς ἐξοφλήσεως ἢ συμβιβασμοῦ μετὰ τῶν πιστωτῶν. Ἡ ἀπόφασις αὕτη δὲν περιορίζεται

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μόνον διὰ τοὺς τιμαριούχους Χάνδακος, ἀλλ' ἐπεκτείνεται εἰς πάντας τοὺς τιμαριούχους. Ἐπίσης νομοθετεῖται, ὅτι ἐάν τις τῶν ἀνωτέρω κατηγοριῶν ἤθελε συνάψη νέα δάνεια, δὲν εὑρίσκεται δὲ εἰς κατάστασιν νὰ ἐξοφλήσῃ οὔτε τὰ παλαιά, οὔτε τὰ νέα, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὀφείλει νὰ ἐξοφλήσῃ πρῶτον μὲν τὰ παλαιὰ μετὰ ταῦτα δὲ τὰ νέα. 1344, Ἰουλίου 5.

4ον Αἰτοῦνται τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἐτησίας συνεισφορᾶς τῶν 6.000 ὑπερπύρων ὑπὲρ τοῦ ἐξοπλισμοῦ στόλου κατὰ τῶν Τούρκων.

Ἀπαντᾶται, ὅτι τὸ τοιοῦτον δὲν εἶναι δυνατὸν καὶ διατάσσονται ὁ δοὺξ καὶ οἱ σύμβουλοι νὰ εἰσπράττωσι ὑπέρπυρα 3.000 ὡς μερίδιον τῶν τιμαριούχων Χάνδακος διὰ τὰς ἱππαρχίας των καὶ ὑπέρπυρα 1.500 ὡς μερίδιον τῶν πολιτῶν καὶ τῶν Ἰουδαίων, συνιστῶντες ἐπιτροπὴν ἐκ πέντε μέλῶν καταλλήλων, τὰ ὁποῖα νὰ κατανείμωσιν ἐπὶ τὸ δικαιότερον τὴν συνεισφορὰν ἑκάστου. Ἡ ἐν λόγῳ συνεισφορὰ θέλει ἐνεργεῖσθαι κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον ἑκάστου ἔτους τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Μιχαήλ. Τὰ οὕτω δὲ εἰσπραττόμενα θέλουσι διατίθεσθαι συμφώνως πρὸς τὰς διαταγὰς τῆς Αὐθεντίας. Τὰ δὲ ὑπολειπόμενα 1.500 ὑπέρπυρα, ταῦτα θὰ εἰσπράττονται ἐκ τῆς ἐξοχῆς. 1344, Ἰουλίου 8.

5ον Αἰτοῦνται ὅπως ὅταν ὁμολογοῦσι τὴν ὀφειλήν των καὶ ἐξ οἰκείας βουλήσεως θελήσωσι νὰ δικασθῶσι νὰ μὴ ὑπόκεινται εἰς ποινὴν ποσοστῶν.

Ἀπαντᾶται, ὅτι οὐδεὶς νεωτερισμὸς θέλει ἐνεργηθεῖ μέχρι τοῦ προσεχοῦς Μαΐου 1345, διότι οἱ δικασταὶ καὶ οἱ δικηγόροι οἱ ἐκδικάζοντες τοιαύτας ὑποθέσεις ἐδίκασαν ἐπὶ τῇ προϋποθέσει τῶν ποσοστῶν. Μετὰ τὴν προθεσμίαν ταύτην, οἱ ὁμολογοῦντες τὸ χρέος των καὶ δικαζόμενοι ἑκουσίως δὲν θὰ ὑπόκεινται εἰς τὴν ποινὴν τῶν ποσοστῶν. Οἱ δὲ ἐνιστάμενοι ἢ ἐρήμην δικαζόμενοι θὰ ὑπόκεινται εἰς τὴν ποινὴν ταύτην. Πρὸς ἐξόφλησιν δὲ τῆς ὀφειλῆς τῶν οὕτω δικαζομένων, εἶναι ὑποκείμενα τὰ κινητὰ καὶ ἀκίνητα αὐτῶν, ἐν ᾗ δὲ περιπτώσει δὲν ἤθελον ἐπαρκέσῃ, ἐκπλειστηριάζονται τὰ ὅπλα αὐτῶν καὶ οἱ ἵπποι, οὗτοι δὲ θὰ ὑπόκεινται εἰς προσωπικὴν κράτησιν.

6ον Αἰτοῦνται ὅπως αἱ ποιναὶ αἱ ἐπιβαλλόμεναι διὰ τὰς ἐλλείψεις τῶν ἐξοπλισμῶν τῶν τιμαριούχων ἐπανέλθωσι, ὡς ἦσαν ἐπὶ τῆς δουκείας Ἀνδρέου Κορνάρου (1341).

Ἀπαντᾶται, ὅτι ὁ ἐν λόγῳ δοὺξ Κρήτης καλῶς ἔπραξε διότι τοῦτο ἀπῄτει ἡ τότε κατάστασις τῆς νήσου, ἕνεκα τῆς ἐπαναστάσεως. Οἱ τιμαριοῦχοι ὅπως ἀμύνονται τῶν ἐπαναστατῶν εἶχον ἀνάγκην ὑποστηρίξεως. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ αἰτία ἔπαυσε νὰ ὑφίσταται, δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ παραμείνῃ ἡ αὐτὴ κατάστασις, διὰ τοῦτο ἕκαστος τιμαριοῦχος ὀφείλει νὰ συνεισφέρῃ εἰς ἀκέραιον τοὺς ἐξοπλισμούς. Ἐν περιπτώσει ὅμως ἐλλείψεων ἐπιβάλλονται αἱ ἑξῆς ποιναί, ἤτοι, δι' ἕκαστον σύντροφον ὑπέρπυρα 4 κατὰ μῆνα, δι' ἕκαστον θωρακοφόρον ὑπέρπυρα 3, διὰ πᾶσαν ἔλλειψιν σιδηρῶν ὅπλων ὑπέρπυρον 1, δι' ἕκαστον ἵππον ὑπέρπυρα 4, δι' ἕκαστον ὑποζύγιον ὑπέρπυρα 3. Ἡ μὴ ἐπίδειξις τῶν ἐξοπλισμῶν συμφώνως πρὸς τὰς διαταγὰς τῆς Κυριαρχίας συνεπάγεται ποινὴν 10 ὑπερπύρων. Ἐπαφίεται δὲ εἰς τὸν δοῦκα καὶ συμβούλους Κρήτης ἢ εἰς τὴν πλειοψηφίαν αὐτῶν, νὰ ἐπιβάλωσι μεγαλυτέρας χρηματικὰς ποινάς, πλὴν τῶν ἀνωτέρω καθοριζομένων. 1344, Ἰουλίου 8.

7ον Αἰτοῦνται ὅπως ἡ κυριαρχία τῆς Κρήτης μὴ δικαιοῦται νὰ ἀναλαμβάνῃ τὰς χρηματικὰς καταθέσεις τῶν ἰδιωτῶν κατατεθειμένας εἰς τὸ ταμεῖον Κρήτης.

Ἀπαντᾶται, ὅτι αἱ καταθέσεις αὗται δὲν δύνανται νὰ θιγῶσι πλὴν ἐν περιπτώσει μεγάλης ἀνάγκης, ὑποχρεοῦνται ὅμως ὁ δοὺξ καὶ οἱ σύμβουλοι νὰ ἐπιστρέψωσιν ἐντὸς μηνὸς ὅσα ἔλαβον κατὰ τὸ παρελθὸν βεβαιοῦντες δι' ὅρκου των τὸ ποσόν. 1344, Ἰουλίου 8.

8ον Αἰτοῦνται, ὅπως οἱ ἀγοράζοντες κτήματα καὶ τιμάρια μὴ ὑποχρεοῦνται νὰ καταθέτωσι τὰ χρήματα εἰς τὸ ταμεῖον τῆς κοινότητος, ἐὰν ἐντὸς μηνὸς συμφωνήσωσι μετὰ τοῦ πωλητοῦ.

Ἀπαντᾶται ὅτι οὐδεὶς νεωτερισμὸς ἢ μεταβολὴ θέλει γίνῃ. 1344, Ἰουλίου 8.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

9ον Αἰτοῦνται ὅπως περιορισθῇ ἡ συνεισφορὰ τῶν τιμαριούχων Χανίων, ἥτις ἀνέρχεται εἰς ὑπέρπυρα 1.000 καὶ τῶν τιμαριούχων Ρεθύμνου, ἥτις ἀνέρχεται εἰς ὑπέρπυρα 400.
Ἀπαντᾶται ὅτι θέλει ἐφαρμοσθῇ ὅ,τι καὶ διὰ τοὺς τιμαριούχους Χάνδακος, ἤτοι ἐπὶ τῆς τροποποιήσεως τῶν χρεῶν καὶ τῆς συνεισφορᾶς ὑπερπύρων καὶ ποσοστῶν. Ὡσαύτως οὕτω θέλει ἐφαρμοσθῇ καθ' ὅλην τὴν νῆσον. 1344, Ἰουλίου 8.

Fo 37to No 312. Millesimo trecentesimo XLIIII. Indicione XII, die V Julij.

Expositis per nobilem uirum Alexium Cornario ambaxatorem feudatorum de Candida sic per sapientes concorditer consulunt respondendum et primo.

Ad capitulum primum ipsius ambaxate de recomendatione dictorum feudatorum et ad secundum de leticia suscepta de creatione domini nostri domini Ducis respondeatur cum illis pulcris uerbis que dominio uidebuntur.

Ad tercium capitulum per quod supplicant ipsi feudati quod circa modificationem debitorum et anichillationem penarum prouideat ducale dominium etc. uidetur sapientibus quod considerata stricta et debili condicione ad quam propter eorum debita aucta et multiplicata usuris et alijs penis illicitis et potissime propter guerram preteritam in qua suos redditus et prouentus omnes amiserunt, ipsi feudati sunt deducti, eorum possibilitas et facultas non sit tanti quod ad presens satisfacere plene possent creditoribus suis debita que tenentur. Et propterea intendentes in hac parte facere et prouidere quod sit consonum equitati et de quo utraque partium ualeat merito contentari prout in casibus similibus per hanc dominationem suorum fidelium oppressorum aduersitatibus subleuamen fieri consueuit; consulunt ser Johannes Bragadino et ser Bertucius Grimani sapientes quod ordinetur et statuatur decetero obseruari uidelicet; quod a tempore quo per dominationem tunc temporis in Creta factus fuit quidam ordo, ut eis rellatum est a sex annis citra uel circa, continens quod aliquod prode alicuius contracti seu instrumenti non posset ascendere ultra XII pro centenario in anno et in racione anni ad quem ordinem omnia instrumenta prius confecta renouata et reducta fuerunt usque ad kallendas mensis Maij proxime uenturi de MCCCXLV indicione XIII prode usura seu pena aliqua in aliquo instrumento sententia seu obligatione aposita et contenta ultra X pro C in anno et in racione anni remissis alijs duabus pro C non intelligatur cucurisse nec curat set omnes pene prode et dupla seu usure quomodocumque seu qualitercumque in ipsis instrumentis, sententijs seu obligationibus inserte remittantur et anichilentur et pro remissis et anichillatis habeantur in totum et de ipsis non fiat ratio alicui. Abinde uero termino in antea sic ordinetur et statuatur quod creditores dictorum pheudatorum de primo et puro proprio capitali et prode predicto X pro C. in anno et in racione anni de toto tempore predicto elapso usque ad kallendas mensis Maij proxime

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

uenturi faciant unum solum capitale; de quo quidem capitali habere debeant creditores dictorum feudatorum a dicto termino kallendarum mensis Maij in antea usque ad sex annos proxime subsequentes sextam partem tocius capitalis et prode tocius debiti, quod prode sit VIII pro C in anno et in racione anni; et si aliqua instrumenta confecta ante dictum ordinem XII pro C essent que non fuissent reducta et rennouata intelligatur; quod sint ad condicionem X pro C usque ad dictas kallendas mensis Maij et ab inde in antea ad VIII pro C ut est dictum, non intelligendo in huiusmodi solucionibus fiendis per terminos supradictos debita de mercimonijs, nec debita stationum, nec debita uiduarum, pupillorum, pupillarum, orfanorum et orfanarum et eciam feminarum pro suo maritare, que omnia debita et mercata tam predicta exceptata, quam alia superius nominata intelligantur semper debita et mercata contracta honeste. Et propterea scribatur et committatur duche et consiliarijs Crete presentibus et futuris, quod si eis uideretur uel maiori parti ipsorum quod dicta mercata siue debita essent contracta minus quam honeste, quod sit in libertate maioris partis eorum mittigandi, reducendi et faciendi dicta debita siue mercata, sicut maiori parti ipsorum uidebitur pro honore ducalis dominij habentibus ipsis semper ante ipsorum oculos deum. Et si posibilitas debitorum dictorum exceptatorum non esset tanta quod integraliter soluere possent dictis exceptatis et alijs creditoribus sua debita que tenentur, tunc ducha et consiliarij teneantur et debeant facere extimari possessiones et bona mobilia et immobilia, huiusmodi debitorum per soldum et per libram et prima facie solent facere uendi tantum de bonis dictorum debitorum quantum tangeret exceptatos predictos per soldum et per libram et soluere eisdem partem suam tangentem. De parte uero aliorum bonorum tangente per soldum et per libram alios creditores solui faciant per terminos supradictos et de residuo debiti dictorum exceptatorum soluatur per terminos supradictos de alijs debitis cum prode solummodo VIII pro C. sicut dictum est de alijs debitis. Et ut dicti feudati dispo-
nantur melius ad obseruationem predictorum iniungatur in commissione duche et consiliariorum Crete presentibus et futuris quod quocienscumque sibi facta fuerit querella de aliquo feudato, qui negligens esset ad soluendum in terminum creditori seu creditoribus suis, tunc teneantur immediate dicti ducha et consiliarij ad peticionem creditorum procedere contra talem, seu tales non curantes soluere et satisfacere sicut deberet seu deberent realiter et personaliter intromittendo primo tantum de bonis mobilibus dicti feudati quantum caperet id quod pro illo termino teneretur et si mobilia non sufficerent ad satisfactionem debiti faciant intromitti immobilia. Et si bona ipsius mobilia et immobilia non sufficerent ad satisfacionem debiti supradicti personaliter in carcere detineatur, de quo non

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

exeat nec possit exire nisi primo satisfecerit integre quod debebit uel non esset in concordia cum creditoribus suis. Et sic respondeatur dicto ambaxatori et scribatur duche et consiliarijs presentibus et futuris quod sic faciant ab omnibus inuiolabiliter obseruari. Et quia cupimus equalitate omnes pertractari, lex ista non solum extendatur ad feudatos Candide, sed ad omnes alios quoscumque et non feudatos, qui in huiusmodi debitis existerent debitores, in quibus obseruentur omnia supradicta sicut dictum est de feudatis, non intelligendo quod propter dicta debita dos aliqua impediri possit. Et si appareret aliquod debitum contractum pure et sine aliqua utilitate et prode dicte prouisiones non extendantur ad ipsum, nec eciam ad dimissiones testamenti, set remaneat in libertate duche et consiliarijs, seu maioris partis eorum de tenendo illum modum in eis qui bonus eis uidebitur. 19 – 23 – 16 – 10.

Nº 313. Capta. Quod fiat in totum et per totum ut supra. Saluo quod ubi dicunt quod habeant terminum soluendi debita sua sex annorum, uult quod habeant terminum septem annorum soluendo quolibet anno prode VIII pro centenario et septimam partem capitalis. 36 – 35—38—44.

Non 18. Non sinceri 15—29—38—33.

Nº 314. Capta. Quia modis omnibus conuenit quibus potest quod debitores predicti satisfaciant suis creditoribus debita que tenentur; consulit ser Bertucius Grimani quod si predicti debitores contraherent aliqua debita siue mercata de nouo, et eorum possibilitas non esset tanti quod integre possent satisfacere debitis ueteribus et nouis, quod debitis nouis numquam satisfiat donec ueteribus erit integraliter satisfactum, set si uero haberent tantum quod integre satisfacere possent debitis ueteribus et nouis, scribatur duche et consiliarijs presentibus et futuris quod faciant primo et principaliter satisfacere debitis ueteribus et nunquam satisfiat ut est dictum debitis nouis, nisi primo et integraliter satisfactum fuerit debitis ueteribus antedictis uel non essent in concordia cum creditoribus suis. Et sic teneantur statim acceptis hijs partibus dicti ducha et consiliarij publice hoc facere proclamari et eciam quolibet medio anno. 77—de non 4—non sinceri 6.

Fº 38to Nº 316. Millesimo trecentesimo XLIIII, die VIII Julij.

Capta. Quod capitulum ambaxatoris Crete super facto debitorum quod fuit diffinitum pridie, emendetur ibi in principio ubi dicitur, habuimus per relacionem ambaxatorum dicatur habuimus tacente ambaxatore. Omnes de parte.

Nº 318. Capta. Ad quartum capitulum continens oblationem yperperorum VI millium contribuendorum annuatim pro armata ordinata per ducale dominium contra Turchos; uidetur sapientibus quod consideratis magnis expensis quas nostrum dominium pro dicta armata supportat, considerato eciam quod ex dicta armata

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

non solum pheudati Candide set eciam omnes generaliter de insula Crete maximam recipiunt securitatem quod dicta oblacio sit penitus admittenda, et propterea consulunt quod eorum oblacio acceptetur scribendo duche et consiliarijs Crete quod pecuniam tangentem pheudatos Candide per getum suarum caualariarum que est yperpera tria milia et pecuniam tangentem burgenses et habitatores ciuitatis et burgi et judeos, que est yperpera MD cum integritate excuti faciant sicut eis melius apparebit ordinantes et deputantes tres uel quinque personas bonas et sufficientes sicut uidebitur dictis duche et consiliarijs, que illam impositionem quam duxerint facienda faciant et imponant sic rationabiliter equaliter et juste, quod nullus causam hebeat conquerendi et quod aliquis ultra debitum et conueniens non grauetur incipiendo facere fieri impositionem predictam in festo sancti Michaelis de mense Septembris proxime uenturi et sic omni anno in festo predicto qua collecta faciant et disponant de ipsa, prout per dominacionem ducalem sibi fuerit ordinatum. De alijs yperperis MD imponendis et exigendis ab habitatoribus extra ciuitatem per casalia scribatur predictis duche et consiliarijs quod si eis uidebitur pro bono et honore nostro et conseruatione insule imponere et exigi facere dicta yperpera MD totum uel partem ipsorum aut nichil id faciant. Et respondeatur dictis feudatis quod clare cognouimus fidelitatem et deuocionem quam habent ad nostrum dominium in imponendo nobis manum adiutricem ad istud sanctum opus et immo eorum oblacionem duximus benignius affectandum intendentes nunc et in futurum ad quemcumque respiciant statum et conseruacionem eorumdem cum alijs pulcris uerbis que dominio uidebuntur. Ad factum uero oblacionis militum et peditum quam dicti feudati offerunt ponere si quo casu hec dominacio ducalis intenderet ne contra Turchos etc. uidetur sapientibus quod respondeatur dicto ambaxatori quod in casu predicto dominacio ducalis prouideret sicut ei uideretur esse justum circa oblacionem predictam.

De parte 68. De non 3 non sincere 3.

Fº 39r Nº 319. Millesimo trecentesimo XLIIII, VIII Julij.

Capta. Ad quintum capitulum per quod petunt quod pheudati si confessi fuerint debitum et sponte sentenciari uoluerint penam non incidant caratorum etc. uidetur sapientibus quod si ad presens nouitas aliqua fieret in facto dictorum caratorum illis iudicibus et aduocatis qui nunc sunt ibi et erunt usque ad kallendas mensis Maij proxime uenturi de MCCCXLV credentes esse cum lucro et condicionibus consuetis fieret obliquum et propterea consulunt sapientes quod usque ad dictas kallendas mensis Maij de MCCCXLV nouitas aliqua non fiat in facto dictorum caratorum. Uerum a dicto termino kallendarum mensis Maij in antea sic debeat obseruari tamquam res continens in se omnimodum equitatem uide-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

licet quod omnes tam feudati quam non feudati citati ad iudicium, qui primo antequam incipiant placitare confessi fuerint debitum et sponte sententiari uoluerint non incurant penam aliquam caratorum de illa quantitate debiti quam confessi fuerint ut est dictum. Qui uero contradixerint et conuicti fuerint uel si absentes sententiati fuerint penam solitam caratorum emendent. Et sententie date uel dande contra feudatos Candide, tam contra illos, qui sententiari uoluerint, qui penam aliquam non incurant caratorum quam contra illos qui sententiari noluerint, qui propterea incidunt penam caratorum, mandentur executioni modo et ordine infrascriptis uidelicet quod duca presens et qui per tempora fuerit teneatur et debeat dictas sententias executioni mandare in bonis mobilibus feudatorum usque ad unum mensem a die quo sibi fuerint presentate uel ante quam cicius poterit preter quam in eorum equis et armis que tenentur pro uarnitionem feudorum, quia sic ad seruicium dominacionis obligata sunt. Et si mobilia non sufficerent ad huiusmodi sententiarum solucionem, tunc statim duca cum suo consilio teneatur stridari facere bona immobilia debitoris et ea bona uel quantum sit sufiiciens ad satisfacionem debiti uendi facere a die quo stridata fuerint usque ad terminum qui per usum obseruatur deinde, quibus uenditis solui faciant quam cicius poterunt creditori. Uerum si bona mobilia et immobilia non fuerint ad satisfationem sententiarum suficientia tunc intromitti et uendi faciant equos et arma huiusmodi debitoris et creditori debitum facere solui et detineri personam eius remanente nichilominus firma lege que uniuersaliter de consuetudine obseruatur in executione sententiarum que eantur contra allios qui non sunt feudati.

De parte 67 non 3 non sinceri 3.

N° 320. Capta. Ad VI capitulum de penis disuarnitionum feudorum quas supplicant reduci ad statum in quo eas reperierunt nobilis uir Andreas Cornario olim duca et sui consiliarij etc. uidetur sapientibus quod dictus ser Andreas duca causam legiptimam habuit in faciendo quod fecit et bene fecit, quia tunc condicio insule propter rebellionem requirebat ut feudati pro resistendo et obuiando inimicis suam integram uarnitionem haberent. Set quia cessante causa cesset effectus sic consulunt quod quicunque non curans tenere et ostendere suam integram uarnitionem quod sicut cadebat ante ordinem quem fecit dictus ser Andreas pro socio yperpera 3, ita de cetero incurrat yperpera 4 pro mense et pro scutifero yperpera II $^{1}/_{2}$ sic soluat de cetero yperpera III et pro armis de ferro libras XVI sic de cetero cadat ad penam yperperum I et pro equo yperpera III sic soluat yperpera IIII et pro roncino yperpera II sic de cetero incurat yperpera III. Et quocienscumque non monstrabit suam uarnitionem secundum preceptum dominationis de Creta incurrat in penam yperperorum. X. Et ultra hoc sit in libertate duche et con-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

siliariorum Crete seu maioris partis eorum ponendi maiores penas in illa quantitate pecunie que eis uidebitur pro obseruatione predictorum et ipsas excuti facere ultra penas supradictas.

Non 4, non sinceri 2, reliqui de parte.

F° 31to N° 321. Millesimo trecentesimo XLIIII, die VIII Julij. 185

Super capitulo per quod suplicant ipsi pheudati quod dominatio Crete non possit ponere manum in pecunijs depositorum specialium personarum, que sunt et erunt de cetero in camera communis Crete; uidetur sapientibus quod hoc sit rationabile atque justum. Et propterea consulunt quod inhibeatur expresse duche et consiliarijs Crete presentibus et futuris, et sic in eorum commissionibus iniungatur quod sub debito sacramenti quo sunt astricti non possunt ponere manum in dictis depositis modo aliquo uel ingenio. Et si tempore aliquo pro aliquo casu indigerent aliqua quantitate pecunie scient bene inuenire modos in recuperando pecuniam in casu quolibet occurente. De parte 21.

N° 322. Capta. Quod dicta deposita non possint moueri, ut dicunt sapientes addendo, saluo in casu necessitatis manifeste in quo casu possint accipere, si aliunde sibi subuenire non possent, ita quod ista sit ultima subuentio non occurrente debitori pena aliqua uel lucro pro eis, cum condicione, quod infra unum mensem ducha et consiliarij teneantur per sacramentum restituere quod acceperint omni occasione remota. De parte 47, non 4, non sinceri 2.

N° 323. Capta. Ad capitulum per quod supplicant ipsi feudati quod ementes possessiones et feuda non sint astricti deponere pecuniam in camera communis si infra mensem unum concordes fuerint cum uenditore etc; consulunt sapientes quod nulla nouitas siue mutatio fiat, set obseruari debeat per omnia, ut nunc obseruatur.

Omnes de parte, non 0, non sinceri 1.

N° 324. Capta. Super ultimo capitulo in quo fit mentio de oblacione facta per feudatos Canee que est yperpera M et super litteris de oblacione feudatorum Rethimi que est yperpera IIII centum; consulunt sapientes quod simili modo fiat de ipsis in omnibus et per omnia ut dictum est et captum est de feudatis Candide uidelicet super modificatione debitorum et oblacione yperperorum et caratorum et sic eciam obseruetur per totam insulam Crete.

De parte 61, de non 1, non sinceri 8.

N° 325. Nota quod facte fuerunt litere de partibus predictis duche et consiliarijs Crete, uniuersitati feudatorum Candide, rectori Canee, uniuersitati feudatorum Canee, rectori Rethimi et uniuersitati Rethimi et rectori Sithie.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

15

Ἐπὶ διαφορᾶς χρέους μεταξὺ Βεριόλας θυγατρὸς Ἀνδρέου Καλλέργη συζύγου Ρανούτσιου Ζένου καὶ Γεωργίου Φραδέλλου υἱοῦ τοῦ Πέτρου, αἰτεῖται ἡ ἀναθεώρησις τῆς δίκης, ἥτις διατάσσεται ὑπὸ τῆς Γερουσίας. 1344, Ἰουλίου 8.

F° 40r N° 326. Millesimo trecentesimo XLIIII, die VIII Julij.

Capta. Cum pro parte Beriole filie quondam Andree Kalergi uxoris ser Ranucii Geno porreta nobis fuerit quedam petitio super facto cuiusdam cartam, quam ser Petrus Fradello contra habebat de yperperis octingentis contra nobilem uirum Alexium Kalergi socerum suum auum ipsius Beriole per quam Georgius Fradello filius quondam et heres ipsius Petri sibi sententiari fecit filios et heredes eiusdem Alexij nec non commissarios prefati Andree Kalergi et exigi ab eisdem yperpera VII centum XXI quod dicitur non potuisse fieri eo quod de suprascripta carta debiti facta fuerit plena solutio, ut constare dicitur per cartam securitatis factam MCCCVIII° de yperperis VIII centum que post confectionem et exactionem prefatam sententiarum inde latarum, elapsis pluribus annis, dicitur fuisse reperta in abreuiaturis cuiusdam notarij defuncti. Unde quod ipsa Beriola nobis supplicatum extitit ut committere dignaremur ut in predictis iura partium audirentur non obstante aliqua diffinitione facta per nostros ducas et consiliarios Crete precessores presentium duche et consiliariorum. Et conueniens sit et consonum equitati intendere circa conseruationem jurium cuiuscumque; uadit pars secundum etiam consilium nostrorum duche et consiliariorum, quod committatur ipsis duche et consiliarijs Crete ut jura ipsarum partium reaudire examinare et diffinire debeant, prout eis uidebitur fore iustum non obstante aliqua diffinitione, sententia uel terminatione facta per suos precessores.

16

Ὁ Φραγκῖσκος Μουδάτσος ἐκ Κρήτης καπετάνος τοῦ τακτικοῦ στρατεύματος κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Μιχαὴλ Ψαρομιλίγκου ἔσχεν ὡς λάφυρον ποίμνιον. Τὴν κατοχὴν τοῦ ποιμνίου τούτου ὁ Μουδάτσος ἐδήλωσεν εἰς τοὺς πρώτους κατελθόντας εἰς Κρήτην προνοητάς, οἵτινες παρήγγειλον εἰς αὐτὸν νὰ φυλάξῃ τοῦτο μέχρι νεωτέρας διαταγῆς. Ἀλλὰ βραδύτερον τὸ ποίμνιον κατεστράφη, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἕνεκα διαρπαγῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἕνεκεν ἐλλείψεως βοσκῆς. Οἱ δεύτεροι κατελθόντες προνοηταὶ διέταξαν, ὅπως πάντα τὰ λάφυρα τὰ ληφθέντα κατὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ψαρομιλίγκου ἀποδοθῶσιν εἰς τὴν διοίκησιν Κρήτην, ἵνα ἐκ τοῦ χρηματικοῦ προϊόντος τῆς πωλήσεως τούτων ἀποζημιωθῶσιν ἀφ' ἑνὸς μὲν οἱ ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ ἀπωλεσθέντες ἵπποι, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ ὑπόλοιπον κατανεμηθῇ μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν. Συμφώνως πρὸς τὴν διαταγὴν ταύτην διετάχθη καὶ ὁ Μουδάτσος νὰ ἀποδώσῃ τὸ ποίμνιον ἢ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ εἰς χρῆμα. Ἤδη ὁ Μουδάτσος λόγῳ τῆς ἀπωλείας τοῦ ποιμνίου τούτου, αἰτεῖται νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης. Ἡ Γερουσία λαμβάνουσα ὑπ' ὄψει τὰ ἀνωτέρω ἀπεδέχθη τὴν πρότασιν τοῦ Μουδάτσου. 1344, Ἰουλίου 8.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Fº 46r Nº 327. Millesimo trecentesimo LXIIII, die VIII Julij.

Capta. Cum Franciscus Mudazio de Creta exponi fecerit quod dum esset tempore guerre nuper habite cum grecis capitaneus exercitus ordinati contra Michaelem Psaromilingo proditorem iuit cum gente sua contra proditorem predictum et tunc per gentem suam acceptum fuit rebellibus certum armentum et quia discordia erat super diuisione ipsius armenti, idem Franciscus hoc notum fecit nostris primis prouisoribus ut de illo disponerent sicut eis placeret, qui ordinarunt ut illud armentum saluaretur donec aliud ordinarent. Set tempore ipsorum prouisorum nichil aliud superinde ordinatum extitit. Et quod dictum armentum partim ablatum fuit interim per inimicos et partim consumptum defectu pascui. Secundi uero prouisores ordinarunt ut tota predicta acquisita tempore destructionis Psaromilingi reduceretur in manibus regiminis Cretensis ut de pecunia habenda ex uenditione illius satisfieret pro equis mortuis in exercitu ipso diuidendo superfluum per ratam inter gentem que in dicto exercitu fuerat propter quam ordinationem nostri rectores Crete petunt ab ipso Francisco predam predictam, uel solutionem precij illius. Unde supplicari fecit quod cum ipsum armentum ablatum fuerit per inimicos et alias perditum ut est dictum dignaremur ipsum absoluere a petitione predicta. Quare attenta condicione facti et celebrato consilio prouisorum nostrorum qui fuerunt missi ad insulam Crete; capta fuit pars quod ipse Franciscus Mudatio absoluatur a restitutione eius quod ipse probabit et probare poterit fuisse de dicto armento ablatum per inimicos uel defecisse per quemcumque alium modum uiolentum et sinistrum mortis aut morbi sine deffectu uel culpa dicti Francisci.

17

Fº 41r Nº 335. Τῇ αἰτήσει τοῦ ρέκτορος Χανίων ἀποστέλλονται αὐτῷ πρὸς ἐξοπλισμὸν τῆς πόλεως : Θώρακες 50. Βαλλισταὶ 60, μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῶν καὶ λίθων καὶ δρέπανα 3.000. Τὸ τίμημα τῶν ἀνωτέρω, κατ' ἐκτίμησιν τοῦ προϊσταμένου τοῦ ναυστάθμου Βενετίας θέλει καταβληθῆ ἐντὸς ἔτους. Ἡ ἐκτίμησις τῶν ἀνωτέρω ἔχει ὡς ἑξῆς : Λίτραι 14, σολδία 4, δηνάρια 10 γροσίων, μικρὰ 4. 1344, Ἰουλίου 19.

18

Fº 47to Nº 388. Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Μᾶρκον Γραδενῖγον μεταβαίνοντα ρέκτορα Σητείας νὰ ἐπιβιβάσῃ ἐπὶ τῶν πλοίων τῆς Κύπρου τοὺς ἵππους τῆς ὑπηρεσίας του. 1344, Αὐγούστου 31.

19

Fº 69r Nº 550. Ἡ προῖξ τῆς Μαρκεζίνης συζύγου Μάρκου Ἀβονὰλ κατοίκου Χάνδακος, κατετέθη πρὸς ἀσφάλειαν παρὰ τῷ δουκὶ καὶ συμβούλοις Κρήτης. Οὗτοι δὲ ἔδοσαν ταύτην εἰς τὸν Γεώργιον Κουερίνην εἰς δάνειον καὶ ὅταν ὁ Ἀβονὰλ ἐζήτησε τὴν ἀπόδοσιν τῆς προικὸς πρὸς ἀγορὰν κτημάτων οἱ νῦν σύμβουλοι ἠρνήθησαν τὴν ἀπόδοσιν προφασιζόμενοι ὅτι συμφώνως πρὸς διάταξιν οἱ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λαμβάνοντες ἐπὶ τόκῳ χρήματα ἀποδίδουσι ταῦτα ἐντὸς πενταετίας. Ἐπειδὴ ὅμως σκοπὸς τῆς Γερουσίας διὰ τῆς διατάξεως ταύτης δὲν ἦτο νὰ συμπεριληφθῶσι καὶ αἱ προῖκες, διὰ ταῦτα ἀποφασίζει, ὅπως διαταχθῶσι οἱ σύμβουλοι καὶ καθορίσωσι προθεσμίαν, καθ' ἣν θὰ δυνηθῇ ὁ ἐν λόγῳ Κουερίνης νὰ καταθέσῃ τὴν προῖκα ταύτην εἰς τὴν κοινότητα, ὅπως δυνηθῇ ὁ Ἀβονὰλ νὰ ἀγοράσῃ κτήματα. 1345, Ἰανουαρίου 16.

20

Ὁ Λέων Καλλέργης ἔγγονος τοῦ Ἀλεξίου Καλλέργη κατεῖχεν εἰς μίσθωσιν τὸ ἥμισυ τοῦ χωρίου Ἁγία Βαρβάρα, δυνάμει τῆς συνθήκης τοῦ πάπου του μετὰ τῆς Βενετίας. Τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀπώλεσεν ὁ Λέων Καλλέργης λόγῳ τῆς ἀναμίξεώς του κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, ἑπομένως τὸ χωρίον αὐτοδικαίως ἐπανῆλθεν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς ἐκκλησίας του. Ὡς συμπλήρωμα τοῦ ἀνωτέρω θεσπίσματος, ἀποφασίζεται ὅπως τὸ ἥμισυ τοῦτο χωρίον περιέλθῃ εἰς τὴν κοινότητα Βενετίας, λαμβανομένων ὑπ' ὄψει τῶν δικαιωμάτων τῶν συγγενῶν καὶ τῶν πιστωτῶν τοῦ εἰρημένου Λέοντος, κοινοποιουμένης συνάμα τῆς αἰτήσεως τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἥτις δέον νὰ γνωστοποιηθῇ εἰς τοὺς κληρονόμους καὶ τοὺς πιστωτὰς αὐτοῦ, παρεχομένης προθεσμίας ἡμίσεως ἔτους, ὅπως ὑποβάλωσι τὰ δίκαια αὐτῶν. 1345 Φεβρουαρίου 21.

Fo 75to No 595. Millesimo trecentesimo XLIIII, die XXI Februarij.

Capta. Cum Leo Calergi nepos quondam domini Alexij de insula Crete tenuerit medietatem casalis sancte Barbare positi in insula Crete quam tenebat ipse Leo Calergi per formam pactorum quondam domini Alexij aui sui que habuit cum communi amiserit ipsam medietatem pro infidelitate et rebellione ipsius, et si amisit ius predictum, dicta medietas debeat de iure deuenire in dictum pathriarcam Constantinopolis et eius ecclesiam ad quos spectat principaliter dictum casale et hoc consulunt rectores Crete per suas litteras, ut est dictum, et nos simus omnibus et maxime ecclesijs debitores in iure. Uadit pars quod dicta medietas dicti casalis cum iuribus ipsius medietatis libere restituantur domino pathriarche Constantinopolitano et ecclesie sue, cum per formam pactorum ipse Alexius et predecessores sui haberent ad affictum casale predictum ab ecclesia Constantinopolitana. 35.

Quod dicta medietas conseruetur in commune nostrum sicut est saluis iuribus propinquorum et creditorum dicti Leonis et quod scribatur duche et consiliarijs Crete peticio quam facit dominus patriarcha et quod faciant eam notam heredibus et creditoribus dicti Leonis et quod si uolunt dicere uel ostendere in facto ipsius peticionis aliqua iura sua compareant usque ad medium annum ad ostendendum jura sua et uenientibus uel non uenietur huc elapso termino et fiet sicut uidebitur.

De parte 5. De non 3 non sincere 5.

21

Fo 76r No 597. Ἡ αὐτὴ περίπτωσις ὡς τοῦ ἀριθμοῦ 19 καὶ ὁ αὐτὸς τύπος θεσπίσματος, μὲ μόνην τὴν διαφο-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρὰν προσώπων. Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῆς προικὸς Μαρκεζίκης συζύγου Ἀνδρέου Κουερίνη κατοίκου Χάνδακος, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν εἰς δάνειον ὁ Γεώργιος Κουερίνης. 1345 Φεβρουαρίου 21.

22

Fº 86r Nº 648. Ὡς ἀναφέρει ὁ Γεώργιος Ντὰ Μολίνος κάτοικος Χάνδακος, ἐδάνεισε πρὸς τὸν Μιχαὴλ Μπέτον ποσότητά τινα χρημάτων ἐπὶ τῷ συνήθει τόκῳ ὑπὸ τὸν ὅρον ὁ Μιχαὴλ νὰ ἀποδώσῃ ταύτην, ὅτε θὰ ἠγόραζε χωρίον τι διὰ τὸν Γεώργιον. Τὴν ἀπόδοσιν τῶν χρημάτων ἀρνεῖται ὁ Μιχαὴλ βασιζόμενος εἰς ἀπόφασιν ληφθεῖσαν ἐνταῦθα. Ἐπειδὴ τὸ πνεῦμα τῆς ἀποφάσεως ταύτης δὲν εἶχε σκοπὸν νὰ συμπεριλάβῃ τοιούτου εἴδους δάνεια, διατάσσονται ὁ δοὺξ καὶ οἱ σύμβουλοι ὅπως καθορίσωσι προθεσμίαν εἰς τὸν Μιχαὴλ τοῦτον, καθ' ἣν ὀφείλει νὰ ἀποδώσῃ τὰ ληφθέντα χρήματα εἰς τὸν Γεώργιον. 1345, Μαρτίου 17.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. Τὰ θεσπίσματα τὰ ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίθενται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.

2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. Εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως, ὅτι ἀνέκαθεν τὰ παραχωρούμενα ἀγροτικὰ δάνεια, δυσκόλως ἀπεδίδοντο, εὑρίσκετο δὲ εἰς τὴν ἀνάγκην ἡ χορηγοῦσα τὰ δάνεια κρατικὴ ὑπηρεσία ἐπὶ τῆς ἀποθηκεύσεως τοῦ σίτου νὰ παρέχῃ εὐκολίας πληρωμῆς.

Τὰ θεσπίσματα ταῦτα εἶναι λίαν ἐνδιαφέροντα διότι ἀναφέρουσι τὰ πρόσωπα, τὰ καθυστερούμενα ποσὰ τοῦ δανεισθέντος κεφαλαίου, τοὺς τόκους καὶ τὰς ποινὰς εἰς ἃς ὑπεβλήθησαν οἱ ὀφειλέται, καθὼς ἐπίσης τὰς παρεχόμενας εὐκολίας καὶ τὰς ἀποσβέσεις τῶν ποινῶν.

Ἀνατρέχοντες εἰς προγενέστερα θεσπίσματα παρατηροῦμεν πότε τὰ ἐν λόγῳ δάνεια παρεχωρήθησαν καὶ ὑπὸ ποίους ὅρους. Τὰ μεγάλα δὲ ἀγροτικὰ δάνεια παρεχωροῦντο εἴτε εἰς ἔνδειξιν εὐνοίας διὰ παρασχεθείσας ὑπηρεσίας, εἴτε εἰς σημαίνοντα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἡ Βενετία προσεπάθει νὰ προσεταιρισθῇ.

13. Ἐνδιαφέρον θέσπισμα, διότι πληροφορούμεθα περὶ τῆς διαδικασίας ἀκυρώσεως συμβολαιογραφικῆς πράξεως.

14. Πρεσβεία σχετικὴ πρὸς τὸ ζήτημα τῶν χρεῶν, τῶν τιμαριούχων, τῶν ὁποίων ζητεῖται ὁ διακανονισμὸς καὶ ἡ μείωσις τῆς φορολογίας αὐτῶν ὑπὲρ τῶν ἐξοπλισμῶν.

Ἡ πρεσβεία αὕτη ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Φλαμινίου Κορνηλίου ἐν Creta Sacra Τόμος Β' σ. 312, ἐδημοσιεύθη δὲ ὑπὸ τοῦ Gerland, ἐν Archiv des Herzogs von Kandia σ. 52.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER XXIII.

1345–1346

1

Fo 14 No 115. Περὶ χρηματικῆς διαφορᾶς 345 ὑπερπύρων μεταξὺ Πέτρου Λάνδου ποτὲ Μπελίνου πιστωτοῦ ἐκ Βενετίας καὶ Ἰωάννου Κορνάρου ἐκ Χάνδακος ὀφειλέτου, δικασθεῖσαν ὑπὸ τοῦ τότε δουκὸς Ἀνδρέου Κορνάρου καὶ τῶν συμβούλων Ἰακώβου Βραγαδίνου καὶ Μάρκου Μπέμπου, οἵτινες ἀνεγνώρισαν τόκους μεγαλυτέρους τῶν συμφωνηθέντων. Ἀπεφασίσθη ἡ ἀναθεώρησις τῆς δίκης ταύτης. 1345, Ἰουνίου 7.

2

Fo 19 Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν εὐγενῆ Μπερτούτσιον Πολάνην ρέκτορα Ρεθύμνου νὰ ἐπιβῇ τῶν πλοίων Ἀλεξανδρείας μετὰ τῶν οἰκείων του καὶ ἐλαφρῶν ἀποσκευῶν, ὅπως μεταβῇ εἰς Κρήτην. 1345 Ἰουνίου 27.

3

Fo 21to No 190. Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Ἰάκωβον Ἰορδάνου ἐκ Χάνδακος, ὅπως μεταφέρῃ εἰς Βενετίαν σῖτον παραγωγῆς τῶν κτημάτων του, ἀφ' οὗ πιστοποιηθῇ τοῦτο ὑπὸ τοῦ δουκὸς καὶ τῶν συμβούλων Κρήτης. 1345, Ἰουλίου 2.

4

Fo 29to No 256. Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν εὐγενῆ Ἄγγελον Βαρβαρῆγον ρέκτορα Ρεθύμνου ὅπως ἐπιβῇ τῶν ἐπανερχομένων πλοίων Ἀλεξανδρείας μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ ἐλαφρῶν ἀποσκευῶν. 1345, Ἰουλίου 24.

5

Fo 31r No 287. Παρέχεται χάρις εἰς τὸν εὐγενῆ Σὲρ Μαρῖνον Γκίζην κάτοικον Χάνδακος, ὅπως ἐκ τοῦ ποιμνίου τὸ ὁποῖον ἔλαβε κατὰ τὴν ἐπανάστασιν οὐδὲν νὰ πληρώσῃ δι' ὅσα πρόβατα, ὡς ἀπέδειξεν ἐνώπιον τοῦ δουκὸς καὶ τῶν συμβούλων Κρήτης, ἀπέθανον, ἕνεκεν ἐλλείψεως βοσκῆς καὶ ἐπιζωωτίας, μόνον δὲ δι' ὅσα ἐκ τούτων ἀπέμειναν πρὸς ὄφελός του. Τὰ δὲ μέχρι τοῦδε τυχὸν καταβληθέντα νὰ ἐπιστραφῶσιν εἰς αὐτόν. 1345, Αὐγούστου 8.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

6

Fº 32 Nº 292. Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν εὐγενῆ Πέτρον Λάνδον ποτὲ Μπελίνου τῆς συνοικίας Ἁγίας Φούσκας, μεταβαίνοντα δικαστὴν τῆς νυκτὸς εἰς Κρήτην, νὰ ἐπιβῇ ἐπὶ ἑνὸς τῶν δύο κατέργων, τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ μεταβῶσιν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, μεθ' ἑνὸς ὑπηρέτου καὶ ἀποσκευῶν, καὶ νὰ ἀποβιβασθῇ εἰς Κρήτην. 1345, Αὐγούστου 13.

7

Διατάσσεται ὁ ρέκτωρ Χανίων Σὲρ Νικόλαος Φαλιέρος, ὅπως παρὰ τὰ συμβόλαια, ἀποφάσεις, διανομὰς ἢ κατασχέσεις τῶν φράρων, ὡς πρὸς τὰ κτήματα τοῦ ἐπισκόπου Ἁγιᾶς (Κυδωνίας), ἀκροασθῇ καὶ μελετήσῃ καὶ μετὰ ταῦτα ἀποφασίσῃ κατὰ τὴν κρίσιν του καὶ συμφώνως τῇ γνώμῃ τῶν εὐγενῶν Γαβριὴλ Τριβιζάνου, Φιλίππου Βαρβαρήγου καὶ Ἰωάννου Μοτζενίγου ἄλλοτε ρεκτόρων Χανίων. 1345, Σεπτεμβρίου 26.

Fº 36 Nº 329. Millesimo trecentesimo XLV, die XXVI Septembris.

Capta. Quod scribatur ser Nicolao Faletro rectori Canee quod non obstantibus scripturis aliquibus, terminacionibus, diuisionibus aut sequestracionibus fratrum bonorum Episcopi Egiensis audire debeat et examinare et in eo sententiare ut sibi uidelitur conuenire secundum consilium uirorum nobilium Gabrielis Triuisano, Phylippi Barbadico et Johannis Mozenigo rectorum quondam Canee. Non sinceri 3 alij de parte.

8

Fº 42 Nº 386. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἀποστολῆς πρεσβειῶν ἐκ Κρήτης καὶ ἐπιστολῶν τινων, αἵτινες χρήζουσιν ἀπαντήσεως, ἐκλέγονται ὑπὸ τῆς Γερουσίας τρεῖς σοφοὶ πρὸς μελέτην τῶν πρεσβειῶν τούτων καὶ τῶν ἐπιστολῶν καὶ ὑποβολὴν τῆς σχετικῆς ἐκθέσεως. Δίδεται προθεσμίαν εἰς τοὺς σοφοὺς τούτους ὅπως ὑποβάλωσι τὰς κρίσεις των μέχρι τῶν μέσων τοῦ προσεχοῦς Δεκεμβρίου. 1345, Νοεμβρίου 22.

Ἐξελέγησαν :

Ὁ Σὲρ Νικόλαος Γραδενῖγος. Ὁ Σὲρ Πέτρος Σιβράνος. Ὁ Σὲρ Ἀνδρέας Ἔριτσος.

9

Fº 43 Nº 398. Ἡ προθεσμία τῶν ἀνωτέρω πρὸς ὑποβολὴν τῆς ἐκθέσεώς των παρατείνεται καθ' ὅλον τὸν μῆνα Δεκέμβριον. 1345, Δεκεμβρίου 15.

10

Πρεσβεία 1345 Δουκός, Συμβούλων Κρήτης καὶ τιμαριούχων Χάνδακος.

Περὶ προσφορᾶς ἑαυτῶν μετὰ τῶν ἵππων των, ὅπλων καὶ ἀνδρῶν εἰς τὸν κατὰ τῆς Ζάρας πόλεμον.

Ἀπαντᾶται ὅτι ἡ Βενετία ἐμερίμνησε πάντοτε διὰ τὴν εὐημερίαν τῆς νήσου καὶ ὅτι εὐχαριστεῖ αὐτοὺς διὰ τὴν συμμετοχήν των πρὸς καταστολὴν τῶν ἐπαναστάσεων τοῦ 1331-32 καὶ τοῦ 1341-43, ἐν τούτοις κατὰ τὸν σκληρὸν πόλεμον τῶν Σκαλίγερων οὐδόλως συμμετέσχον, ὡς θὰ ἔπραττον οἱ πρόγονοι αὐτῶν. Ἐὰν δὲ πράγματι εἶχον σκοπὸν νὰ συνδράμωσι τὸν κατὰ τῶν Ζαρατίνων πόλεμον θὰ προσδιώριζον ποσότητά τινα χρημάτων, διότι ἡ εἰς ἄνδρας προσφορά των, λόγῳ τῆς ἀπο-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

στάσεως ἐλάχιστα δύναται νὰ ὠφελήσῃ. Τὰ αὐτὰ ἀπαντῶνται καὶ εἰς τοὺς τιμαριούχους Χανίων.
1346, Ἰανουαρίου 10.

Ambaxata Duche et consiliariorum Crete ac Uniuersitatis feudatorum Candide.

F°45to N° 425. Millesimo trecentesimo XLV, die X Januarij.

Capta. Uisis et cum omni diligencia examinatis litteris et ambaxata misis ducali dominio per ducam et consiliarios Crete et uniuersitati feudatorum Candide consulunt concorditer sapientes quod respondeatur dicto ambaxatori oretenus et ipsis feudatis per nostras speciales litteras quod intelleximus ambaxatam nobis misam pro parte uniuersitatis feudatorum Candide in qua speciliter continetur quod se offerrunt cum eorum equis, armis et personis ad nostrum beneplacitum contra Jadram et intelleximus etiam litteras nostrorum duche et consiliariorum Crete facientes de hoc specialem mentionem. Quibus sic ducimus respondendum quod multum admiramur, compellimur et turbari merito debemus de tam debili oblatione quam faciunt nobis feudati predicti, consideratis non modicis laboribus et expensis quos et quas supportauimus temporibus retroactis et pridie uidelicet tempore uiri nobilis ser Blaxij Geno pro guerra tunc orta indicta insula nostra Crete et tempore similiter ser Andree Cornario nostros nobiles plurimum fatigantes, sicut bene sciunt., et hoc pro eorum conseruatione statu et commodo reputantes semper omne contrarium suis status nostrum proprium, sicut non solum ipsis set uniuersaliter toti mundo est publice manifestum. Considerato etiam quod in facto guerre illorum de la Scala quamquam nobis graue fuisset nichil per eos oblatum estitit quod ciues nostri sunt et cuiuslibet ciuis intersit statum ciuitatis proprie munutenere, ad quem summopere respicere deberent cum sint participes cuiuslibet comodi et utilitatis nam quidquid in dicta insula Crete fit, fit totaliter solum ad eorum bonum et commodum. Item eciam pro conseruatione et tutela status eorum licet zelo fidei christiane comoti, mis-simus et mittimus cum graui nostro onere expensarum armatam nostram galearum, quia bene sciunt, dampnum non modicum fuissent incursi ob ferocitatem predictorum infidelium nisi tale remedium per nos fuisset appositum. Et propterea per prefactam oblationem suam clare perpendimus quod nichil per eos oblatum est nisi uerba, ita quod cognoscimus eorum intentionem non esse dispositam circa nostrum honorem, prout eorum predecessores sunt soliti, nam si habuissent cordi Jadratinorum rebellionem debuissent incerto pecunie numero specificato offerre secundum quod sui antiqui in guerris nostris preteritis sunt soliti offerre, quia propter distanciam loci eorum armis, equis et personis minime succurrere nobis possent et si ut soliti sunt habere habebant deteriorem condictionem, debe-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

bant offerre iuxta eorum possibilitatem, tantum hec dicimus quia uidimus cuius intentionis existunt tantum deo opificite sic conculcabimus eorumdem perfidorum superbiam quod causam similia peragendi amplius non resument etc. cum hijs et alijs uerbis, que uidebuntur dominio.

8 non sincere, 2 de non et alij de parte.

Nº 426. Capta. Similis responsio fiat feudatis Canee.

11

Ἀπάντησις εἰς τὸν Ἀλέξιον Καλλέργην ἐπὶ τῆς προσφορᾶς του, ὅπως συμμετάσχῃ εἰς τὸν κατὰ τῆς Ζάρας πόλεμον μετὰ 10 ἱππέων καὶ 100 πεζῶν ἐπὶ ἓξ μῆνας δαπάναις αὐτοῦ. Γίνεται δεκτὴ ἡ προσφορά του ἐκφραζομένης τῆς εὐαρεσκείας τῆς Γερουσίας διὰ πολλῶν φιλοφρονήσεων. 1346, Ἰανουαρίου 10.

Fº 46r Nº 428. Millesimo trecentesimo XLV, die X Januarij.

Capta. Quod respondeatur ser Alexio Kalergi in hac forma; quod nuper recepimus litteras suas quas uidimus alacriter, facientes mentionem quod se offert uenire seruitio ducali dominio, cum decem equitibus et centum peditibus per medium annum suis expensis contra perfidos Jadratinos etc. quibus diligenter intellectis deuotionem et fidelitatem suam plurimum commendamus quam cognouimus et cognoscimus ample dispositam esse ad quemlibet honorem nostrum et beneplacitum et ad consumptionem nostrorum inimicorum toto posse, sicut effectus operis demonstrauit, et si aliquid contrarij nobis occurit suum proprium reputat, predecessorum suorum uestigia sequendo sicut uerus ciuis et fidelis noster est, quem habere intendimus omni tempore fauorabiliter commendatum, ut in retroactis temporibus suos habuimus et habebimus, propter quod mandauimus nostris duche et consiliarijs ut illum et suos habeant commendatum tamquam carum et peramabilem ciuem nostrum. Et propterea oblationem predictam tam beniuole factam gratiose duximus aeceptandam quam suo loco et tempore si necessarium fuerit requiremus, set faciente illo qui dominus ultionum describitur sicut perfidiam eorumdem inimicorum nostrorum conculcabimus, quod honor noster accrescet et rebelibus predictis totalis desolationis subsequentis cum hijs et alijs uerbis que uidebuntur.

12

Γίνεται ἀποδεκτὴ ἡ συνεισφορὰ τῶν Ἰουδαίων Κρήτης πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς Βενετίας εἰς τὸν κατὰ τῆς Ζάρας πόλεμον ἐξ ὑπερπύρων 1000, ἐκφράζεται δὲ ἡ εὐαρέσκεια τῆς Γερουσίας. 1346, Μαρτίου 3.

Fº 46r Nº 429. Capta. Item respondeatur uniuersitati judeorem Crete quod litteras suas gratantur receptas intelleximus diligenter in quibus inter alia cauebatur, quod offerrunt ducali beneplacito pro exercitu contra Jadram mille yperperos et

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ultra hoc liberaliter posse suum unde fidelitatem suam magnam, quam cognouimus et cognoscimus esse promptam ad quamlibet exaltationem nostri honoris et ad consumptionem omnium inimicorum nostrorum, multipliciter commendamus, dispositi ad conseruationem omnem seu status et comodi, quos sicut sciunt tractari fecimus et imposterum faciemus fauorabiliter ut caros fideles nostros. Uerum oblationem predictam ducimus acceptandum, quam penes se debeant conseruare eo quod quociens nobis fuerit necessaria requirimus set operante domino ipsorum nostrorum rebellium, taliter deletur propter uiam quod similia agendi causam amplius non resumment cum hijs et alijs pulcris uerbis, que ducali dominio uidebuntur.

14 Die tercio marcij facte fuerunt littere predictis.

13

Fo 48r No 463. Ὁ Δάρδος Μπάλμπης ἐκόμισεν, ὡς ἀναφέρει, εἰς Κρήτην σταρὰ 1500 σίτου, νομίζων, συμφώνως πρὸς διαταγὴν τοῦ δουκὸς καὶ τῶν συμβούλων Κρήτης, ὅτι μεταφέρων ὑπὸ διαμετακόμισιν τὸν σῖτον ἐν Κρήτῃ, θὰ ἠδύνατο ἐκεῖθεν νὰ ἐξαγάγῃ εἰς Βενετίαν μέχρι τῶν καλλενδῶν τοῦ Μαΐου. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ προθεσμία παρῆλθεν σκοπὸς δὲ αὐτοῦ ἦτο ἡ μεταφορὰ τοῦ σίτου εἰς Βενετίαν, ᾐτήσατο παρὰ τῆς Γερουσίας Βενετίας, ὅπως παρὰ τὴν προθεσμίαν δυνηθῇ νὰ μεταφέρῃ τὸν σῖτον ἐν Βενετίᾳ. Ἀπεφασίσθη, ὅπως διαταχθῶσιν ὁ δοὺξ καὶ οἱ σύμβουλοι ὁρκίσωσι τὸν εἰρημένον Μπάλμπην, ὁ σῖτος τὸν ὁποῖον θέλει νὰ μεταφέρῃ εἰς Βενετίαν ἐκομίσθη ὑπ' αὐτοῦ ἐκ Τουρκίας καὶ ἐὰν ἡ ἀξία του ἦτο περίπου 25 ὑπερπύρων τὰ 100 μουτζούρια νὰ ἀποστείλωσιν τοῦτον εἰς Βενετίαν, ὡς ἀποστελλόμενον παρὰ τὰς διαταγάς, δηλαδὴ ἐπιβαλλομένης τῆς παρὰ τὰς διαταγὰς ποινῆς. Ἐὰν δὲ ἡ ἀξία του ἦτο ἀνωτέρα τῶν 25 ὑπερπύρων, τότε οἱ κάτοχοι αὐτοῦ θὰ ἦσαν ἐλεύθεροι νὰ μεταφέρωσιν αὐτὸν ὅπου δήποτε, χωρὶς ἡ διοίκησις νὰ ἀναμιχθῇ. 1346, Μαρτίου 4.

14

Fo 49to No 488. Οἷος δήποτε ἤθελε μεταφέρῃ σῖτον ἐν Βενετίᾳ ἐκ Κρήτης ἦτο ἐλεύθερος, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ πωλήσῃ τοῦτον πρὸς ὑπέρπυρα 21 τὰ 100 μουτζούρια. Διατάχθησαν πρὸς τοῦτο ὁ δούξ, οἱ Σύμβουλοι καὶ οἱ ρέκτορες Κρήτης, ὅπως ἐπιτρέπωσι τὴν μεταφορὰν ἐπὶ ἐγγύησει. 1346, Ἀπριλίου 3.

15

Fo 50r No 491. Περὶ ὑπαγωγῆς εἰς ἑπταετίαν συμφώνως πρὸς τὰ διαταχθέντα τῆς ὀφειλῆς πρὸς τὴν κληρονομίαν τοῦ ποτὲ Ἰωάννου Ντὲ Ἀμπάτη (de Abbatis) ὑπὸ Ἰουδαίου τινος Λινιάκου. 1436, Ἀπριλίου 3.

16

Ὁ Λαυρέντιος Μουδάτσιος ἐκ Ρεθύμνου ἠγόρασε παρὰ τοῦ οἴκου Κουερίνη, τρεῖς σερβενταρίας κειμένας ἐν τῇ περιοχῇ Ρεθύμνου, αἱ ὁποῖαι ὅμως τελοῦσι τὰς τιμαριωτικὰς ὑποχρεώσεις των ἐν Χανίοις, αἰτεῖται ὅπως τοῦ ἐπιτραπῇ νὰ τελῇ τὰς τιμαριωτικὰς ὑποχρεώσεις του ἐν Ρεθύμνῃ. Γίνεται ἀποδεκτὴ ἡ αἴτησις. 1346, Ἰουνίου 17.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

F° 51t° N° 506. Millesimo trecentesimo XLVI, die XVII Junij.

Capta. Cum Laurentius Mudacio habitator Rethimi ciuis noster emerit tres seruentarias de cha Quirini positas in districtu Rethimi, quarum tamen uarnitio fieri et ostendi debet in Chanea et supplicauerit quod de gratia dignemur eidem concedere quia habitat in Rethimo, quod dictam uarnitionem possit ostendere in Rethimo. Uadit pars secundum consilium ser Angeli Barbadico, olim rectoris Rethimi et ser Johannis Mozenigo olim rectoris Chanee dicentium quod in Chanea ostenduntur cauallarie LXXXII et in Rethimo solum XXVIIII et quod propterea bonum esset ei concedere sicut petit quod concedatur dicto Laurentio quod uarnitionem dictarum trium seruentariarum facere possint in Rethimo sicut tenebatur eam facere in Canea. Et si consilium etc.

17

Γνωμάτευσις τῶν σοφῶν Νικολάου Γραδενίγου καὶ Ἀνδρέου Ἔριτσου ἐπὶ ζητημάτων τινῶν τῆς Κρήτης. 1346, Ἰουλίου 6.

1ον Περὶ τῶν χωρίων τῆς κοινότητος τῶν μισθουμένων διὰ πλειστηριασμοῦ, τῶν ὁποίων καθυστερεῖται τὸ μίσθωμα. Ὁδηγίαι πρὸς τὴν διοίκησιν Κρήτης περὶ τῆς ἐκ νέου ἐκμισθώσεως διὰ πλειστηριασμοῦ.

2ον Περὶ συστάσεως ὑπηρεσίας ἐκ τριῶν ὀφφικιούχων, οἵτινες θὰ ἀκροῶνται τῶν ὑποθέσεων αἵτινες προέκυψαν ἐκ τῶν προκηρύξεων τῶν γενομένων ἐπὶ τῶν κτημάτων τῶν φυγάδων καὶ τῶν βεβαρυμένων.

3ον Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν καταδικαζομένων ἕνεκεν συμπλοκῶν καὶ αἰκιῶν κσὶ τῶν φυγάδων εἴτε ἐξορίστων ἕνεκεν ἐνταλμάτων χρηματικῶν ποινῶν, λαμβανομένης ὑπ' ὄψει τῆς ἀραιώσεως τῆς νήσου, διατάσσεται ὅπως, ὡς ἐν Βενετίᾳ, παραχωρηθῇ χάρις εἰς τοὺς οὕτω καταδικαζομένους διδομένης προθεσμίας, ἀφ' οὗ παράσχωσι ἀξιόχρεων ἐγγύησιν.

4ον Γίνεται ἀποδεκτὴ ἡ προσφορὰ τῶν πιστῶν Χάνδακος ἐξ ὑπερπύρων 12.000 ὑπὲρ τοῦ πολέμου κατὰ τῆς Ζάρας εἰς ἣν συμψηφίζονται ὑπέρπυρα 1000 τῆς συνεισφορᾶς τῶν Ἰουδαίων Κρήτης, διότι δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ συνεισφέρωσι δίς.

5ον Ἐπίσης γίνεται δεκτὴ ἡ προσφορὰ τῶν κατοίκων Χανίων ἐξ ὑπερπύρων 1000. 1346, Ἰουλίου 6.

F° 52r N° 514. Millesimo trecentesimo XLVI, die VI Julij.

Consilium ser Nicolai Gradonico et Andree Erizo sapientum deputati super quibus litteras duche et consiliariorum Crete pro aliquibus prouisionibus fiendis.

N° 515. Capta. Uisis quibusdam litteris ducali dominio transmissis per ducam et consiliarios Crete et earum tenorem diligentius intellecto consulunt concorditer sapientes. Et primo super quadam litteram faciente specialiter mencionem quod propter paupertatem aliquorum de Candida, quibus affitata sunt casalia non soluit affictus communi sicut debetur, propter quod dicitur bonum fore illa ab ipsis non ualentibus soluere accipere, et ea petentibus soluere, affitare etc. prout in eisdem litteris continetur. Respondeatur dictis duche et consiliarijs

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

quod ne nostrum commune Crete tantum sinistrum et damnum patiatur placet nobis quod dicta casalia reassumere debeant et soluere non affictum ualentibus et illam facultatem soluendi illum affictare per incantum, de quibus casalibus si non poterunt totum habere quantum primo erant affitata, compellant illum uell illos, cui uel quibus ipsa fuerunt affitata ad satisfacionem eius quo minus quam primo erunt affitata ortando similiter nostros de affitu per eos in preterito tempore non soluto sicut in suis litteris distinctius est contentum.

De non 9 non sinceri 19.

Fo 52to No 516. Item super facto constituendi tres officiales qui audire debeant questiones que oriuntur et orte sunt propter clamores factos super bonis fugitiuorum et aggrauatorum; consulunt sapientes . . quod respondeatur dictis duche et consiliarijs quod nobis placet quod dicti officiales constituantur cum salario per unum annum, et interim nobis dictus ducha et consiliarij debeant per suas litteras eorum consilium denotare et quomodo predicta responderint, cum quo erimus hic et fiet sicut uidebitur.

No 517. Capta. Item super facto condempnatorum per rixas et percussiones et aliorum fugitiuorum siue banitorum per sententias pecuniarias quod considerata condicione Candide quomodo est hominibus uacuata et esset bonum et utilimum ciuitati predicte quod detur condempnacio ob rixas et percussiones facte, solui deberent per terminos, sicut fit Venecijs, ad officium v de pace etc. consulunt quod respondeatur quod nobis placet quod per eos existendo tres in concordiam possit dictis condempnatis fieri gratia soluendi eorum condempnationes per terminos sibi assignatos dando propterea ydoneam plezariam de sic soluendo sicut fit ad officium nostrorum v de pace.

De non 9 non sinceri 2.

No 518. Capta. Quod acceptetur oblatio fidelium nostrorum de Candida de yperperis XII mille, quam faciunt pro guerra Jadre prout in suis litteris continetur, in qua summa computentur yperpera mille judeorum Candide quam pro nobis fideliter primo fecerunt, quia non esset conueniens quod bis soluerint et quod ab illis de XL exigant partem suam et stent de exigendo sicut eis melius uidebitur pro honore nostro et loco insule, sicut alias factum fuit pro alio pacto unionis.

No 519. Capta. Quod oblatio fidelium nostrorum de Canea de yperperis mille pro dicta guerra Jadre, similiter acceptetur, sicud in suis litteris continetur.

18

Fo 53r No 522. Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν εὐγενῆ Ἰάκωβον Τριβιζάνον μεταβαίνοντα εἰς Χανία ῥέκτορα, ὅπως ἐξαγάγῃ ἐκ Τρεβίζου τοὺς ἵππους τῆς ὑπηρεσίας του δύο μέχρι τριῶν ἐτῶν, καταβάλλων τὸν συνήθη δασμόν. 1346, Ἰουλίου 8.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

19

Fº 54r Nº 538. Γίνεται ἀποδεκτὴ ἡ προσφορὰ τῶν πιστῶν τῆς Ρεθύμνου ἐξ ὑπερπύρων 600 ὑπὲρ τοῦ κατὰ τῆς Ζάρας πολέμου. 1346, Ἰουλίου 22.

20

Fº 55r Nº 550. Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἐπίσκοπον Χερρονήσου Κρήτης νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Βενετίαν ἐπιβιβαζόμενος τῶν πλοίων τῆς Ἑνώσεως ἢ τῆς Ἀδριατικῆς μετὰ τριῶν ὑπηρετῶν καὶ ἐλαφρῶν ἀποσκευῶν. 1346, Αὐγούστου 8.

21

Fº 67r Nº 689. Διατάσσεται ὁ δούξ, οἱ σύμβουλοι καὶ οἱ ρέκτορες Κρήτης, ὅπως οἱ θέλοντες νὰ μεταφέρωσι σῖτον ἐν Βενετίᾳ, λάβωσι ὑπ' ὄψει ὅτι ἡ ἀξία αὐτοῦ εἶναι 25 ὑπέρπυρα τὰ 100 μουτζούρια. Ἐὰν δέ τις ἠγόρασε τοῦτον εἰς μικρότερον τίμημα, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ἡ ἀξία του ἤθελεν αὐξήση ὑπὲρ τὰ 25 ὑπέρπυρα τὰ 100 μουτζούρια, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἰς οὐδένα ἐπιτρέπεται νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν μεταφορὰν αὐτοῦ εἰς Βενετίαν. 1347, Ἰανουαρίου 9.

22

Πρὸς τὸν ρέκτορα Χανίων.

Nº 716. Παρουσιάσθη πρὸ τῆς Βενετικῆς Γερουσίας ὁ πάτερ Ἀντώνιος τῆς Ἁγίας Μαρίας τῆς Ἁγιᾶς Χανίων καὶ ἀνέφερεν ὅτι κατὰ τὸν χρόνον τῆς διοικήσεως τοῦ Πέτρου Βραγαδίνου προκατόχου τοῦ ρέκτορος ἠγέρθη ζήτημα μεταξὺ τοῦ ρέκτορος, ὡς ἀντιπροσώπου τῆς κοινότητος καὶ τῆς ἐπισκοπῆς τῆς ἐν λόγῳ Ἁγίας Μαρίας, περὶ τεσσάρων σερβενταριῶν ὀνομαζομένων Φορνέα, Καπιθέα καὶ Ποτιστήρας, κειμένων ἐν τῇ περιοχῇ Χανίων, τῶν ὁποίων κατασχέθησαν οἱ καρποὶ καὶ τὰ εἰσοδήματα αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ταμείου τῆς κοινότητος Χανίων. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη ὑπῆρξε πρόξενος διαμάχης μεταξὺ τοῦ ρέκτορος καὶ τῆς ἐπισκοπῆς παρεκλήθη δὲ ἡ Γερουσία νὰ διεκπεραιώσῃ τὴν ὑπόθεσιν. Ἀλλ' ἡ Γερουσία ἔκρινε ὅτι αὕτη εὐκολώτερον θὰ ἠδύνατο νὰ διεκπεραιωθῇ ἐν Κρήτῃ, ἔνθα ὑπάρχουσι πάντα τὰ ἔγγραφα δι' ἀμφότερα τὰ μέρη. Πρὸς τοῦτο ἐπιστρέφεται ἡ δικογραφία σὺν τῇ παρακλήσει, ὅπως τὸ ταχύτερον περαιωθῇ, ἀφ' οὗ ἐξετασθῶσιν ἀμφότεραι αἱ ἀπόψεις ἢ καὶ τρίτων ἀκόμη. 1347, Φεβρουαρίου 7.

Fº 71r Nº 716. Millesimo trecentesimo XLVI, die VII Februarij. 1
Capta. Quod scribatur rectori Canee in modum infrascriptum. Ueniens ad nostram presenciam Venecijs pater dominus Antonius sancte Marie Agiensis de Canea exposuit coram nobis quod tempore regiminis nobilis uiri petri Bragadino uestri precessoris per quamdam questionem ortam inter ipsum rectorem pro parte communis et episcopatum sancte Marie predicte de quattuor seruentarijs nomine Fornea, Capithia et Potistira positis in districtu Canee, fuerunt per ipsum rectorem sequestrati fructus et redditus dictarum quattuor seruentariarum in camera nostri communis Canee; interea uenientes apportansque nobis quasdam scripturas facientes tam pro parte sua quam pro parte communis predicta uestris litteris interclusis coram nobis instanter supplicauit quatenus cum per dictam questionem magnos labores et incommoda supportauerit cum quamprius dignaremur 5 10

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

dictam questionem terminare et difinire et nos ad instanciam dicti domini episcopi uestris precessoribus plures nostras litteras scripsisse recolimus quatenus auditis iuribus tam communis quam episcopi supradicti dictam questionem terminare et difinire deberent et nichil per eos extitit terminatum de quo plurimum admiramur considerantes quod ibi dicta questio melius potest terminare et difinire ubi sunt omnes scripture facientes pro utraque parte, et ubi dicta questio fuit diucius uentilata. Uerum optantes quod dicta questio suum debitum finem recipiat et quod quemlibet precium habet quod est suum, uestre prudencie scribimus et mandamus quatenus auditis et examinatis iuribus utriusque partis et que de nouo producere uellet et cuiuslibet alterius specialis persone habentibus rationem in dictis quatuor seruentarijs dictam questionem non obstante prefata sequestratione facta per dictum ser Petrum Bragadino uel eius successores in fructibus et reditibus dictorum quatuor seruentariarum nec terminationibus aut diuisionibus aliquibus seu sententijs factis, nec aliqua alia scriptura facta per uestros predecessores qui recipientur in nostra cancellaria Canee uel alibi terminare et difinire debeatis tam in proprietate dictarum quattuor seruentariarum quam in fructibus et reditibus earum ut uobis uidebitur fore iustum uestra commissaria in aliquo non obstante in dicte questionis proprietatis et redditum sine debito imponendo taliter uos habere quod dictus dominus episcopus coram nobis amplius non habet causam querelandi.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. Τὰ θεσπίσματα τὰ ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίθενται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.

10. Ἡ Ζάρα ἡ βάσις αὕτη τῶν Βενετῶν ἐν τῇ Ἀδριατικῇ ἐπαναστατεῖ δι' ἑβδόμην φοράν.

Ἡ κήρυξις τῆς ἐπαναστάσεως ἐγένετο τὴν 14 Μαΐου ὑπὲρ τοῦ βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας, διετηρήθη δὲ μέχρι τοῦ 1346 ὅτε συνωμολογήθη συνθήκη εἰρήνης μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας, ὅστις ἠττήθη κατὰ κράτος ὑπὸ τῶν Βενετῶν.

Κατὰ τοὺς σκληροὺς τούτους πολέμους ἡ Βενετικὴ πολιτεία θὰ ἦτο ἀνίσχυρος νὰ ἀντεπεξέλθῃ ἐὰν δὲν ἐβοηθεῖτο ὑπὸ τῶν κτήσεων.

Ἐν τῇ παρούσῃ περιπτώσει ὅμως παρατηρεῖται ὅτι ἡ Βενετία ἀποκρούει τὴν προφορὰν τῶν τιμαριούχων Κρήτης, προφασιζομένη τὴν δυσκολίαν τῆς μεταφορᾶς ζητεῖ δὲ παρ' αὐτῶν χρηματικὴν ἐνίσχυσιν. Ἡ ἀπόρριψις αὕτη τῆς προσφορᾶς τῶν τιμαριούχων θὰ εἶχε ἄλλην αἰτίαν, διότι δὲν εἶναι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πιθανὸν ἡ Βενετία κατὰ τὸν σκληρὸν ἐκεῖνον πόλεμον νὰ μὴ ἐστρατολόγησε ἐν Κρήτῃ ὁπλίτας καὶ κωπηλάτας. Πρὸς ὑποστήριξιν δὲ τῆς ἀπόψεως ταύτης ἔχομεν τὸ ἑπόμενον ὑπ' ἀριθ. 11 θέσπισμα διὰ τοῦ ὁποίου ἡ Γερουσία ἀποδέχεται τὴν προσφορὰν τοῦ Ἀλεξίου Καλλέργη ἐξ 100 πεζῶν καὶ 10 ἱππέων δαπάναις τοῦ ἰδίου.

Ἐν τῷ μεταξὺ εἰδοποιηθέντες καταλλήλως οἱ Ἰουδαῖοι περὶ τῆς ἐπιθυμίας τῆς Βενετίας περὶ συνεισφορᾶς ὑπὲρ τοῦ πολέμου χρηματικοῦ ποσοῦ, σπεύδουσι να συνεισφέρωσι 1000 ὑπέρπυρα.

Βραδύτερον εἰς τὸ θέσπισμα 17 παρατηροῦμεν ὅτι οἱ κάτοικοι Χάνδακος, Χανίων καὶ Ρεθύμνου συμμορφούμενοι πρὸς τὴν ἀπάντησιν τῆς πολιτείας συνεισφέρουσιν ὑπέρπυρα μὲν 12000 οἱ τοῦ Χάνδακος, 1000 οἱ τῶν Χανίων καὶ 600 οἱ τῆς Ρεθύμνου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER XXIIII.

1346–1348

1

N° 31. Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Κορραδῖνον Μιχαὴλ υἱὸν τοῦ Ἰωάννου Μιχαήλ, ὅστις προκειμένου νὰ μεταβῇ παρὰ τῷ Κυρίῳ Φραγκίσκῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Κρήτης καὶ λεγάτος τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας, νὰ ἐπιβῇ τῶν κατέργων τῆς ἑνώσεως μεθ' ἑνὸς ὑπηρέτου καὶ ἐλαφρῶν ἀπισκευῶν, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ μὴ ἐμποδισθῇ τὸ ταξείδιον τῶν κατέργων τούτων. 1347, Φεβρουαρίου 22. Ἰνδικτιῶν. 15.

2

N° 33. Ἐπίσης ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἐπίσκοπον Ἁγιᾶς Χανίων νὰ ἐπιβῇ τῶν κατέργων τῆς ἑνώσεως μετὰ δύο ὑπηρετῶν καὶ ἐλαφρῶν ἀποσκευῶν, ὅπως μεταβῇ εἰς Κορώνην ἢ Κρήτην ἀναλόγως τῆς κατευθύνσεως τῶν κατέργων τούτων. 1347, Φεβρουαρίου 22.

3

N° 37. Ἐπιτρέπεται ὡσαύτως εἰς τὸν πριμικήριον Χάνδακος μεταβαίνοντα εἰς Κρήτην δι' ὑποθέσεις του, νὰ ἐπιβῇ τῶν κατέργων τῆς ἑνώσεως μετὰ τεσσάρων ὑπηρετῶν καὶ ἐλαφρῶν ἀποσκευῶν, ἀναφέρων ὅμως περὶ τῶν ὑπηρετῶν τούτων, εἰς τὸν Δόγην, τοὺς συμβούλους καὶ τοὺς προέδρους τῶν 40. 1347, Φεβρουαρίου 22.

4

N° 51. Ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς ἐκλεγέντας δικαστὰς νυκτὸς Χάνδακος Ἀλμωρὸν Κομμοῦτον καὶ Τζανίνον Μπάφον, ὅπως ἀμφότεροι μετὰ δύο ὑπηρετῶν των καὶ ἐλαφρῶν ἀποσκευῶν ἐπιβῶσι τῶν κατέργων τῆς ἑνώσεως καὶ μεταβῶσι εἰς ὃ μέρος τὰ ἐν λόγῳ κάτεργα θέλουσι προσορμισθεῖ. 1347, Φεβρουαρίου 27.

5

N° 102. Ὁ δοὺξ καὶ οἱ σύμβουλοι Κρήτης ἀπέστειλαν εἰς Βενετίαν τρία κάτεργα τῆς κοινότητος μετὰ φορτίου σίτου, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἠγκυροβολημένα ἐν Κρήτῃ, ζητοῦσι δὲ νὰ τοῖς ἀποσταλῶσι ἀντὶ τούτων δύο κάτεργα ἐξοπλισθέντα ἐν Βενετίᾳ. Ἀπαντᾶται ὅτι ἀποστέλλεται ἓν κάτεργον ἐκ Βενετίας ἐξοπλισμένον, μεθ' ὅλων τῶν ἐξαρτημάτων ὅσα ἐζητήθησαν, τῇ ἐγκρίσει τοῦ Δόγου, τῶν συμβούλων καὶ τῶν προέδρων τῶν 40. 1347, Ἀπριλίου 18.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

6

Μέτρα εἰσηγηθέντα ὑπὸ τοῦ Σὲρ Εὐγενίου Ρουτζίνη συμβούλου Κρήτης καὶ μελετηθέντα ὑπὸ τῶν Προνοητῶν τῆς Κοινότητος.

1ον Ἐπειδὴ ὁ δοὺξ καὶ οἱ σύμβουλοι Κρήτης δαπανῶσι καθ' ὑπερβολὴν πρὸς ἐπισκευὴν τῆς κατοικίας των, τοῦ λοιποῦ ὁ μὲν δοὺξ δὲν δύναται νὰ δαπανᾷ πλείονα τῶν 50 ὑπερπύρων καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς θητείσς του, οἱ δὲ σύμβουλοι 25.

2ον Ἐπίσης δὲν δύναται ὁ δοὺξ νὰ δαπανᾷ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς θητείας του πλέον τῶν 20 σολδίων γροσίων οἱ δὲ σύμβουλοι πλέον τῶν 10, διὰ τραπέζια, τρίποδα, κλίνας, γραφεῖα, καθίσματα καὶ ἄλλα δι' ἑαυτοὺς καὶ τὰς οἰκογενείας των.

3ον Ἐπίσης δὲν δύνανται κατὰ τὸ διάστημα τῶν δύο ἐτῶν νὰ δαπανῶσι πλείονα τῶν 100 ὑπερπύρων δι' ὕδρευσιν.

4ον Ἐπίσης κατὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ δουκὸς ἢ τῶν συμβούλων ἢ τῶν ρεκτόρων ἢ καθ' οἱανδήποτε ἄλλην περίπτωσιν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ παρατεθῇ συμπόσιον δαπάναις τῆς κοινότητος.

5ον Ἐπίσης ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἥτις εὑρίσκεται ἐν τῷ φρουρίῳ οὐδεὶς δύναται νὰ κατοικήσῃ, εἰμὴ ἡ οἰκογένεια τοῦ συμβούλου τοῦ κατοικοῦντος αὐτόθι, οἰκογένεια νοεῖται ἡ καθοριζομένη εἰς αὐτὸν δυνάμει τῶν ἐντολῶν του.

6ον Καὶ τελευταῖον. Ἐπειδὴ ποικίλλαι καὶ ὑπερβολικαὶ δαπάναι γίνονται ὑπὸ τοῦ δουκὸς καὶ τῶν συμβούλων διὰ τὴν θήραν ἤτοι τὸν ἑορτασμὸν τῆς θήρας, ἀποφασίζεται ὅπως κατὰ τὸν ἑορτασμὸν αὐτῆς μὴ δαπανῶνται πλείονα τῶν 100 ὑπερπύρων. Τὰ θεσπίσματα ταῦτα ἄνευ ἡμερομηνίας, ἥτις κυμαίνεται ἀπὸ τέλους Ἀπριλίου μέχρι τῶν μέσων Μαΐου 1347.

Prouisiones consulte per ser Eugenium Ruzini consiliarium Crete et examinate per prouisores communis.

Nº 122. Capta. Quia duche et consiliarij Crete continue faciunt magnas expensas in reparando suas habitaciones et de nouo faciendo multa construi; uadit pars quod aliquis ducha non possit ullo modo expendere tam in laborerijs de nouo quam in aliqua reparacione toto tempore sui regiminis ultra yperpera L et quilibet consiliarius ultra yperpera XXV.

Nº 123. Capta. Item quod in aliquibus expensis tabullarum, trespedorum, leticharum, banchorum, scagnorum pro se et eorum familijs uel alijs rebus non possint expendere ipse ducha toto tempore sui regiminis ultra soldos XX grossorum et quilibet consiliariorum ultra soldos X grossorum, uerum ille tales res sint postmodum sue.

Nº 124. Capta. Item non possint in spacio duorum annorum expendere ultra yperpera C pro aqua cum hoc sit plus quam sufficiens.

Nº 125. Capta. Item pro aduentu duche uel consiliariorum seu pro aduentu alicuius rectoris aut aliqua alia occasione uel causa non possint facere aliquod conuiuium nec pastum de bonis communis.

Nº 126. Capta. Item quod iu domo que est in castello nullo modo possit ali-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

quis habitare nisi familia consiliarij ibidem habitantis intelligendo de familia sibi deputata per suam commissionem.

Nº 127. Capta. Ultimo quia uarie et maxime expense fiunt per ducham et consiliarios in facto caze, seu festiuitate caze; capta fuit pars quod in dicto festo caze non possint expendere ultra yperpera centum.

7

Nº 141. Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Μᾶρκον Ντὰ Μολῖνον δοῦκα Κρήτης, ὅπως ἐπιβῇ τῶν κατέργων τῆς Ἀδριατικῆς ἢ ἐφ' οἵου δήποτε πλοίου τῆς κοινότητος, μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ ἐλαφρῶν ἀποσκευῶν καὶ νὰ ἀποβιβασθῇ εἰς Ραγούζην ἢ ἄλλον λιμένα πλησιέστερον πρὸς τὴν Βενετίαν, χωρὶς ὅμως νὰ παραβλάψῃ τὸ δρομολόγιον τῶν πλοίων. 1347, Μαΐου 27.

8

Nº 255. Νὰ παρακληθῇ ὁ Πάπας καὶ συγκατατεθῇ, ὅπως ἐπιτρέψῃ τὴν σύναψιν γάμου μεταξὺ τοῦ Ἰωάννου Κορνάρου ἐκ Κρήτης τῆς μεγάλης οἰκίας μετὰ τῆς Ρικλόντας θυγατρὸς τοῦ Μάρκου Φαλιέρου ἐκ Κρήτης, ὡς συνδεομένων διὰ συγγενιακοῦ δεσμοῦ τετάρτου βαθμοῦ. 1347, Ἰουλίου 4.

9

Nº 277. Διατάσσονται ὁ δοὺξ καὶ οἱ σύμβουλοι Κρήτης καὶ ὁ ρέκτωρ Σητείας, ἔνθα εὑρίσκονται κρατούμενοι ὁ Παῦλος Μαῦρος, Λουκᾶς Μπολντουΐνος καὶ Πέτρος Δοῦπλος, ὅπως ἀποστείλωσιν αὐτοὺς καὶ πάντας τοὺς ἄλλους δεσμίους εἰς Βενετίαν, διὰ πρώτης εὐκαιρίας, ἕνεκα τῆς ὑπ' αὐτῶν γενομένης πειρατείας. Ἐπίσης νὰ ἀποσταλῶσι μετ' αὐτῶν καὶ ὅσα χρήματα εὑρίσκονται παρ' αὐτοῖς. Ἐπίσης διατάσσονται πάντες οἱ ρέκτορες ὅπως κρατήσωσι πάντας τοὺς ὑπόπτους τοῦ ἐγκλήματος τούτου. κτλ. 1347, Ἰουλίου 21.

10

Nº 444. Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Φατσίνον Ντὰ Μολῖνον δικαστικὸν (Judici proprij) ἐν Χάνδακι, ὅπως ἐπιβῇ μετὰ τῆς συζύγου του καὶ τῆς οἰκογενείας του ἐπὶ τῶν κατέργων τῆς ἑνώσεως καὶ ἐπανέλθῃ ἐν Βενετίᾳ. 1347, Νοεμβρίου 24.

11

Nº 445. Ἐπίσης εἰς τὸν Φαντίνον Πασχαλῖγον τέως δικαστικὸν (Judicem proprij et peticionum) ἐν Χάνδακι, ὅπως ἐπιβῇ τῶν κατέργων τῆς ἑνώσεως, μετὰ τῆς συζύγου του καὶ τῆς οἰκογενείας του καὶ ἐλαφρῶν ἀποσκευῶν. 1347, Νοεμβρίου 24.

12

Nº 446. Ἐπίσης εἰς τὸν Μπερτούτσιον Μπολάνην ρέκτορα Ρεθύμνου. 1347, Νοεμβρίου 24.

13

Nº 447. Ἐπίσης εἰς τὸν Νικολέτον Μοτσενίγον 1347, Νοεμβρίου 24.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

14

Nº 448. Ἐπίσης εἰς τὸν Νικόλαον Μῶρον εὑρισκόμενον ἐν Χάνδακι. 1347, Νοεμβρίου 24.

15

Nº 449. Ἐπίσης εἰς τὸν Σκλάβον καὶ Μάκιον Μάγνον (Macio Magno). 1347, Νοεμβρίου 24.

16

Nº 521. Νὰ γραφῇ εἰς τὸν δοῦκα καὶ συμβούλους Κρήτης ὅτι ἀπήρεσαν εἰς τὴν Γερουσίαν οἱ νεωτερισμοὶ καὶ οἱ νέοι φόροι, οἵτινες ἐσχάτως ἐπεβλήθησαν εἰς τὰς ἐκ Βενετίας προελεύσεις ὑπὸ τῶν τῆς Ρόδου, ἀναμένει δὲ τὴν ταχείαν διόρθωσιν. 1348, Ἰανουαρίου 1.

17

Fº 115tº Συμφώνως πρὸς τὰς ἐντολὰς τῶν ρεκτόρων καὶ ἰδιαιτέρως τῶν τῆς Κρήτης, οὗτοι ὀφείλουσι νὰ μὴ ἐμποδίζωσι τὴν μεταφορὰν σίτου εἰς Βενετίαν, ἀλλὰ νὰ διευκολύνωσι ταύτην. Συμβαίνει ὅμως πολλάκις οἱ ρέκτορες Κρήτης νὰ ἀρνῶνται τὴν ἄδειαν ἐξαγωγῆς σίτου διὰ Βενετίαν, ἔστω καὶ ἂν ἡ ἐσοδεία ὑπῆρξε πλουσία, ὅπερ ἀντανακλᾷ εἰς βάρος τῶν ἐμπόρων καὶ εἰς ζημίαν τῆς χώρας καὶ τῶν κατοίκων τῆς νήσου, οἵτινες ἐκαλλιέργησαν μεγαλυτέρας ἐκτάσεις ἐπὶ τῇ προϋποθέσει τῆς ἐξαγωγῆς εἰς Βενετίαν.

Ἕνεκα τούτου διατάσσονται οἱ νῦν ρέκτορες, νὰ προστεθῇ δὲ εἰς τὰς ἐντολὰς τῶν μελλόντων νὰ μεταβῶσιν, ὅτι ἐὰν ἡ ἀξία τοῦ σίτου εἶναι 25 ὑπερπύρων τὰ 100 μουτζούρια ἢ περίπου νὰ ἐπιτρέπωσι εἰς τοὺς Βενετοὺς ἢ τοὺς ὑπηκόους Βενετούς, ὅπως ἐξαγάγωσιν εἰς Βενετίαν, τηρουμένων τῶν διατεταγμένων, ἤτοι τῆς ἐγγυήσεως καὶ τῶν ἄλλων ἀσφαλειῶν. Οἱ δὲ μὴ συμμορφούμενοι ρέκτορες νὰ ὑπόκεινται εἰς ποινὴν δι' ἑκάστην παράβασιν 10% ἐπὶ τῆς ἀξίας ὁλοκλήρου τοῦ σίτου ὁ ὁποῖος ἐπρόκειτο νὰ ἐξαχθῇ. Ἡ εἴσπραξις τῶν προστίμων τούτων ἀνατίθεται εἰς τοὺς ἀβογαδόρους τῆς κοινότητος Βενετίας, οἵτινες δικαιοῦνται τοῦ τρίτου τοῦ προστίμου, τοῦ ἑτέρου τρίτου προορισμένου διὰ τὸ ταμεῖον τῆς κοινότητος καὶ τοῦ ὑπολοίπου διὰ τὸν καταδότην, ἐὰν ὑπῆρξε τοιοῦτος. 1349, Ἰανουαρίου 26.

18

Fº 116r Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρεσκείας τοῦ Θεοῦ, Κυρίου πάσης σαρκός. Εὐκταῖον θὰ ἦτο ὅπως ὁ διάδοχος αὐτοῦ, πρὸς τὸ συμφέρον τῶν κτήσεων ἡμῶν, εἶναι Βενετός. Πρὸς τοῦτο νὰ γραφῇ εἰς Ρώμην διὰ τοῦ συνήθους ὕφους, τὰ δὲ γράμματα νὰ μεταβιβάσῃ ὁ ἡμέτερος εἰδικὸς νούντσιος. 1349, Ἰανουαρίου 29.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. Τὰ θεσπίσματα τα ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίενθται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.

6. Τὰ εἰσηγηθέντα ταῦτα μέτρα εἶναι φανερὸν ὅτι προετάθησαν λόγῳ καταχρήσεων. Διὰ τούτων καθορίζεται κατ' ἀποκοπὴν α'. αἱ ἐπισκευαὶ τῆς κατοικίας τοῦ δουκὸς καὶ τῶν συμβούλων, β' ἡ ἀγορὰ ἐπίπλων, γ' ἡ ὕδρευσις, δ' ἡ ἀπαγόρευσις τῶν συμποσίων, ε' ἡ ἀπαγόρευσις τῆς φιλοξενίας εἰς δημόσια οἰκήματα καὶ στ' ἡ δαπάνη διὰ τὸν ἑορτασμὸν τῶν ἐγκαινίων τῆς θήρας. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἄρθρον μᾶς πληροφορεῖ περὶ τῆς ἐπισημότητος μεθ' ἧς ἐνεκαινιάζετο ἡ θήρα ἐν Κρήτῃ. Θὰ ἦτο δὲ λίαν ἐνδιαφέρον ἐὰν ἠδυνάμεθα ἐξ ἄλλων πηγῶν νὰ πληροφορηθῶμεν λεπτομερείας περὶ τῆς ἱπποτικῆς ταύτης ἑορτῆς καὶ κατὰ πόσον οἱ Ἕλληνες Κρῆτες καὶ ποῖοι ἐκ τούτων συμμετεῖχον εἰς τὰ ἐγκαίνια ταῦτα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

LIBER XXV.

1349–1350

1

Εἰς τὸν Νικηφόρον Βλαστὸν γραφέα καὶ ὀφφικιοῦχον τοῦ δικαστηρίου Κορώνης παραχωρεῖται εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς κληρονόμους του ἡ χάρις, συμφώνως τῇ γνωμωτεύσει τῶν εὐγενῶν Πέτρου καὶ Ἰωάννου Γραδόνικου τέως Καστελλάνων Μεθώνης καὶ Κορώνης, ὅπως τὴν ὀφειλομένην ἀγγαρείαν καὶ ἀκρόστιχον πρὸς τοὺς Βετεράνους καὶ Κουράτορας καὶ καταβαλλομένην κατὰ μῆνα, ἤτοι πολλάκις κατ' ἔτος, νὰ καταβάλῃ αὐτὴν εἰς τὴν Καγκελλαρίαν τῆς κοινότητος καὶ εἰς χείρας τῶν συμβούλων δὶς κατ' ἔτος, ἤτοι ὅταν πληρώνωνται τὰ ὀφειλόμενα καὶ οἱ μισθοὶ τῆς κοινότητος. 1349, Μαΐου 23.

Millesimo trecentesimo IL, die XXIII Maij.

Capta. Quod attenta dispositione et fidelitate Nichifori Ulasto scribe et officialis nostre curie Choroni concedatur sibi et heredibus suis, sicut etiam consulunt nobiles uiri Petrus et Johannes Gradonico olim castellani Choroni et Mothoni quod sicut idem Nichiforus soluere tenetur ueteranis et curatoribus nostris suam debitam angariam et acrosticum quolibet mense, siue in pluribus uicibus in anno sic teneatur ipse et heredes sui soluere in cancellaria communis et in manibus consiliariorum in duobus terminis quolibet anno, uidelicet quando soluuntur debita et salaria communis non intelligendo quod per hoc in aliquo preiudicetur juribus communis. Et quod hec nostra concessio duret ad beneplacitum nostri dominij.

2

Τὰ ὑπὸ τῶν πληρωμάτων τῶν κατέργων Κρήτης καὶ Εὐβοίας διαπραχθέντα ἔκτροπα κατὰ τοῦ καστελλάνου Μεθώνης καὶ Κορώνης εἶναι καὶ πρόξενα κακοῦ παραδείγματος. Πρὸς τοῦτο νὰ γραφῇ εἰς τὸν δοῦκα καὶ τοὺς συμβούλους Κρήτης εἰς τὸν Βάϊλον καὶ συμβούλους Εὐβοίας, ὅπως λάβωσι γνῶσιν καὶ ἐνεργήσωσι ἐπιμελῶς ἀνάκρισιν κατὰ τῶν μᾶλλον ἐνεχομένων καὶ τῶν πρωταιτίων δραστῶν ὡς ἁρμόζει καὶ πρὸς ἐκφοβισμὸν ἄλλων, διὰ νὰ μὴ ἐπαναληφθῇ ἡ πρᾶξις. 1349, Αὐγούστου 6.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Millesimo trecentesimo IL, die VI Augusti.

Capta. Quia excessus commissus per gentes galearum Crete et Nigropontis erga nostrum castellanum Choroni et Mothoni est turpis et causa mali exempli; uadit pars quod seribatur duche et consiliarijs Crete et baiulo et consiliarijs Nigropontis narrando eis negocium et mandando quod inquirentes diligenter de facto contra aliquos ex illis quos inuenerint fuisse magis culpabiles et principaliores auctores excessus procedant sicut pro honore nostro et terrore aliorum ne similia presumant committere in posterum uiderint conuenire.

3

Ἐπὶ ἀναφορᾶς Ραϊνούτσιου Τζένου ἐκ Χάνδακος συζύγου Μπαριόλας θυγατρὸς ποτὲ Ἀνδρέου Καλλέργη τοῦ ποτὲ Ἀλεξίου, περὶ τοῦ κληρονομηθέντος δικαιώματος νὰ διατηρῇ 7 ἵππους μέρος τῶν 15, τοὺς ὁποίους εἶχε δικαίωμα νὰ διατηρῇ ὁ Ἀλέξιος. Μετὰ πολλὰς συζητήσεις ἀνεγνωρίσθη εἰς τὸν Τζένον τὸ δικαίωμα τῆς διατηρήσεως τῶν 7 τούτων ἵππων, τοὺς ὁποίους ἐὰν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ προμηθευθῇ ἐν Κρήτῃ νὰ προμηθεύῃ εἰς αὐτὸν ἡ κυριαρχία τοὐλάχιστον 5. Ἐν περιπτώσει ὅμως πολέμου νὰ δύνανται ὁ δοὺξ καὶ οἱ σύμβουλοι νὰ παύωσι τὴν προμήθειαν. Νοεῖται δὲ ὅτι διὰ τῆς παραχωρήσεως ταύτης δὲν δημιουργεῖται δίκαιον ὑπὲρ τοῦ Τζένου ἢ τῆς συζύγου του λόγῳ τῆς προϋπαρξάσης συνθήκης μετὰ τοῦ Ἀλεξίου Καλλέργη. 1349, Ἰουλίου 17.
Τὸ δικαίωμα τῆς διατηρήσεως 15 ἡμιόνων παρεχωρήθη διὰ δύο θεσπισμάτων τῆς Γερουσίας ἀπὸ 26 Ἀπριλίου καὶ 21 Ἰουνίου 1302. Ὅρα. Liber I ἀριθ. 30 καὶ 34.

Millesimo trecentesimo IL, die XVII Julij.

Capta. Cum pro parte Raynucij Geno olim filij uiri nobilis Petri Geno habitatoris Candide et mariti Beriole olim filie Andree Calergi filij quondam domini Alexij Calergi petitio exhibita nobis fuerit quod cum alias quondam dominus Alexius predictus conuenerit et pactum cum dominatione habuerit quod ipse posset disponere et habere XV equos in insula et de ipsis disponere et iuxta libitum et ipse semper habuerit dictos equos ordinando de illis ad omnem suam uoluntatem absque aliqua contradictione. Et quando uenit ad mortem ipse dominus Alexius per eius testamentum et ordinatioem dimiserit, unde de dictis equis ser Georgio eius filio habendis et disponendis ad omnem eius uoluntatem sicut quondam dominus Alexius pater suus per omnia tenebat disponendo in uita sua de eis. Et quod tempore domini Henrici Michaelis olim duche Crete questione de testamento et ordinatione predicti domini Alexij orta et tempore felicis recordationis domini Johannis Superancio incliti ducis Ueneciarum uentilate per consilium Rogatorum. Uisis pactis captum et determinatum fuerit quod testamentum et uoluntas dicti domini Alexij deberet inuiolabiliter obseruari et quod post obitum predicti Georgij, Beriola prefata uxore Raynucij supradicti a tempore sui matrimonij contracti super dictos VII equos habuerit et disposuerit absque con-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

tradictione aliqua subiungendo quod per uiros nobiles Marinum Grimani ducham Crete et Marcum de Molino eius cousiliarios dicitur eidem Raynucio quod postquam predicta eius uxor maritata est in latinum, dicto priuilegio amplius gaudere non debet nolendo quod dictus Raynucius habeat ipsos equos supplicando nobis quatenus super hoc de opportuno prouidere remedio dignaremur. Unde examinata eiusdem Raynucij peticione que examinanda, commissa fuit uiris nobilibus Marco Cornario olim duche Crete, Jacopo Bragadino olim consiliario, Nicolao Superancio, Francisco Bono et Nicolao Contareno sapientibus super negocijs Crete et eorum deliberatione et consilio superius uisis etiam et intellectis litteris per ducham predictum super hoc negocium destinatis et pacti capitulo quod habuit contra dominum Alexium cum dominatione ducali; capta fuit pars quod meritis et fidelitate tam dicti quondam domini Alexij quam etiam Raynucij Geno predicti et precessorum suorum mariti Beriole quondam filie Andree Calergi filij dicti quondam domini Alexij. Considerato etiam statu pacifico et quieto dicte insule quod scribatur duche et consiliarijs Crete quod permitant ipsum Raynucium Geno omni anno emere, pro parte contingente dictam uxorem suam equos septem ab armis uel roncenos ad utilitatem suam, et si non posset habere eos ad emendum, quod dominatio deinde faciat sibi dari quolibet anno pro iusto precio equos quinque ab armis si tot deficerent a numero dictorum septem, de illis qui sunt extra guarnicionem, secundum quod alias concessum fuit, dicto domino Alexio. Uerum si quo tempore guerre uideretur duche et consiliarijs suspendere istam concessionem possint id facere, sicut pro honore nostri dominij et bono statu insule uiderint conuenire intelligendo et declarando quod per hanc concessionem non intelligatur aliquod preiudicium generari juribus que habere posset idem Raynucius uel uxor eius per pacta olim habita cum prefato domino Alexio.

4

Εἰς τὸν Παῦλον Βενιέρην ῥέκτορα Σητείας ἐπιτρέπεται νὰ ἐπιβῇ τῶν πλοίων τῆς Βενετίας μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ ἐλαφρῶν ἀποσκευῶν ὅπως μεταβῇ εἰς Βενετίαν. 1349, Αὐγούστου 18.

5

Πρεσβεία τιμαριούχων Κρήτης. 1349.
Πρεσβευτὴς Πέτρος Κουερίνης.

Περὶ διαφόρων ἀντικειμένων.

1ον Αἰτοῦνται ὅπως δύνανται νὰ ἀποθηκεύωσι σῖτον, ὅταν ἡ ἀξία του εἶναι 25 ὑπέρπυρα τὰ 100 μουτζούρια.

Ἀπαντᾶται ὅτι θέλουσι διαταχθῇ ὁ δοὺξ καὶ οἱ σύμβουλοι Κρήτης, ὅπως διὰ προκηρύξεως ἀπαγορεύσωσι τὴν ἀγορὰν σίτου πρὸς ἐναποθήκευσιν, ὅταν ἡ ἀξία του κυμαίνεται εἰς ὑπέρπυρα 25,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀφίεται δὲ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ δουκὸς καὶ τῶν συμβούλων νὰ ἐπιτρέψωσι τοῦτο. Ἐπιτρέποντες ὅμως τὴν ἐναποθήκευσιν νὰ τηρῶσι βιβλίον, εἰς ὃ νὰ ἀναγράφεται ἅπας ὁ ἐν ἀποθηκεύσει σῖτος.

2ον Αἰτοῦνται τὴν συγχώνευσιν σερβιρταριῶν διαφόρων τιμαρίων μετὰ τῶν ἱππαρχιῶν των.

Ἀπαντᾶται ὅτι δέον νὰ ἐνεργῆται ὅτι συμφέρει εἰς τὴν νῆσον, ἤτοι τὰ ἀποφασισθέντα ἐπὶ τῆς δουκείας Φιλίππου Μπελένιου (1325-27), συμφώνως πρὸς τὰ ὁποῖα ἐνεργεῖται ἔκτοτε καὶ μέχρι σήμερον. (Ὅρα πρεσβείαν 1325).

3ον Αἰτοῦνται ὅπως μειωθῇ αἱ ὑπὸ τῶν τιμαριούχων καταβαλλόμεναι ἡμίσεις δαπάναι πρὸς ἐξοπλισμὸν στόλου κατὰ τῶν Τούρκων.

Ἀπαντᾶται ὅτι δίκαιον εἶναι ἀφ' οὗ ἀπολαμβάνουσι τῶν ὠφελειῶν νὰ ἐλαφρύνεται ἡ κοινότης τῶν βαρῶν της. Πρὸς τοῦτο ἀπεφασίσθη, ὅπως ὁ μελετώμενος ἐξοπλισμὸς ὑποβάληται πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὸ μεῖζον συμβούλιον Χάνδακος, ὡς μέχρι τοῦδε, αἱ δὲ δαπάναι τούτου νὰ καταμερίζωνται ὡς ἑξῆς: Ἡ κοινότης νὰ καταβάλῃ τὸ $^1/_3$, τὰ δὲ $^2/_3$ οἱ τιμαριοῦχοι, οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως καὶ ἐν γένει πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν τῇ νήσῳ ἐλεύθεροι λατῖνοι πλούσιοι, οἱ μεταξὺ τῶν δύο λιμένων κατοικοῦντες καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι ἐπίσης. Ἐξαιροῦνται οἱ συναλλασσόμενοι μετὰ τῆς κοινότητος καὶ ἐκεῖνοι οἵτινες δὲν κατῴκησαν ἐπὶ πενταετίαν ἐν τῇ νήσῳ καὶ δὲν συνηλλάγησαν. Συνιστᾶται ἐπιτροπὴ ἐκ τιμαριούχων 3 ἐκ Χάνδακος, 3 ἐκ Χανίων, 3 ἐκ Ρεθύμνου καὶ 3 ἐκ Σητείας οἵτινες μετὰ τῆς διοικήσεως νὰ καθορίσωσι τὰς συνεισφορὰς ἑκάστου.

4ον Αἰτοῦνται οἱ τιμαριοῦχοι Σητείας καὶ Ἱεραπέτρας, ὅπως ἐπιτραπῇ εἰς αὐτοὺς νὰ ἐξαγάγωσι τὰ σιτηρά των ἐκ Σητείας καὶ μεταφέρωσιν εἰς Χάνδακα.

Ἀπαντᾶται ὅτι ἐὰν οἱ ἐν λόγῳ τιμαριοῦχοι τελῶσι τὰς τιμαριωτικάς των ὑποχρεώσεις, δύναται ὁ ρέκτωρ Σητείας νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτοὺς τὴν ἐξαγωγὴν ἄνευ διατυπώσεων.

5ον Αἰτοῦνται ὅπως ἐπιτραπῇ εἰς αὐτοὺς νὰ μεταβαίνωσιν εἰς Ρόδον, καθότι ἀπηγορεύθη τοῦτο ἕνεκα τῆς ἐπιβολῆς δασμοῦ, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει νὰ ἀπαγορευθῇ εἰς πάντας τοὺς Βενετοὺς καὶ τοὺς ἄλλους ὑπηκόους τῆς Βενετίας.

Ἀπαντᾶται ὅτι γίνεται δεκτὸν νὰ μεταβαίνωσιν εἰς Ρόδον ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι ἐὰν ὁ Μαγίστρος εἰσπράττει δασμοὺς εἰς τοὺς μεταβαίνοντας, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καὶ τὰ πλοῖα τῶν ἱπποτῶν μεταβαίνοντα εἰς Κρήτην νὰ καταβάλωσι τοὺς αὐτοὺς δασμούς.

6ον Αἰτοῦνται ὅπως ἐν περιπτώσει ἀνθρωποκτονίας, μετ' ἐλαφρυντικῶν νὰ ἐξορίζωνται μόνον τῆς νήσου, ὡς συνήθως, ἐὰν δὲ πρόκειται περὶ φόνου, τότε νὰ εἶναι εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ δουκὸς καὶ τῶν συμβούλων.

Ἀπαντᾶται, ὅτι ἡ δικαιοσύνη ἀπονέμεται εἰς πάντας ὁμοίως, ἄνευ διακρίσεως προσώπων, τιμωρεῖ δὲ ἀναλόγως τοῦ ἐγκλήματος. Ἐὰν ἤθελον εἰσακουσθῇ οἱ τιμαριοῦχοι θὰ ἦτο ἀφορμὴ ἀνθρωποκτονιῶν, ἐξ οὗ πλεῖστα κακὰ θὰ συνέβαινον. Διὰ ταῦτα οὐδεὶς νεωτερισμὸς θέλει ἐπιτραπῇ, ἀλλὰ θὰ παραμείνῃ ἐν ἰσχύι, ὅ,τι ἀπεφασίσθη ἐπὶ τῆς δουκείας τοῦ Ἰωάννου Μοροζίνη (1327-29) καὶ τῶν συμβούλων του.

7ον Αἰτοῦνται ὅπως ἡ ζημία ἡ προερχομένη ἐκ τοῦ ταλιαδούρου κατὰ τὴν ἰσοπέδωσιν τοῦ μουτζουρίου ὅταν μετρᾶται σῖτος βαρύνῃ τὸν πωλητήν.

Ἀπαντᾶται ὅτι ὁ δοὺξ καὶ οἱ σύμβουλοι Κρήτης, ἃς ἐνεργήσωσιν εἰς τρόπον ὥστε ὅτε πωλητὴς καὶ ἀγοραστὴς νὰ μὴ ἔχωσι παράπονον. Διότι πᾶς τις δικαιοῦται νὰ ἔχῃ ἐν τάξει τὸ μουτζούριον.

8ον Αἰτοῦνται, ὅπως ἐπιτραπῇ εἰς αὐτοὺς νὰ συλλαμβάνωσι τοὺς δουλοπαροίκους των καὶ νὰ παραδίδωσιν αὐτοὺς εἰς χεῖρας τῆς δικαιοσύνης.

Ἀπαντᾶται, ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν, διότι θὰ ἦτο ἄρνησις τῶν δικαιωμάτων τῆς κυριαρχίας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ ταπείνωσις αὐτῆς, πλεῖστα δὲ ὅσα κακὰ δύνανται νὰ προκύψωσι. Τοῦ λοιποῦ ἡ διοίκησις Κρήτης θὰ συλλαμβάνει αὐτοὺς διὰ τῶν ἀξιωματικῶν της καὶ θὰ κρατεῖ μέχρι τῆς ἀναζητήσεως αὐτῶν ὑπὸ τῶν τιμαριούχων.

Copia dal libro Feudati novelli.

Andreas Dandulo Dei Gratia Venetiarum, Dalmatie atque Croatie Dux, dominus quarte partis et dimidie totius imperij Romanie. Nobili et sapienti uiro Petro Gradonico de suo mandato duche Crete, ac nobilibus uiris consiliarijs eius fidelis dilectis salutem et dilectionis affectum.

Significamus uobis, quod in consilijs Minori, Rogatorum et XL, capte fuerunt partes incluse in MCCCIL die XVIII Augusti, quare fidelitati uestre mandamus per nos et nostra consilia supradicta, quatenus, in quantum ad uos spectat partes ipsas debeatis inuiolabiliter obseruari.

Datum in nostro Ducali Palatio die XVIII Augusti MCCCIL indict. III.

Super ambaxatam nuper expositam dominationem ex parte uniuersitatis feudatorum Candide, per nobilem uirum ser Petrum Quirino, ambaxatorem dictorum feudatorum, que continet in se principaliter, capitula, sicut inferius declaratur, sapientes deputati super dictam ambaxatam, audictam et intellectam dictam ambaxatam, audictis et intellectis capitulis ipsius ambaxate, et uisis et intellectis litteris duche, et consilariorum Crete, et eorum responsione super dictis capitulis, ac uisis et intellectis aliquibus litteris ducalibus alias destinatis per Ducalem dominationem, duche et consiliarijs Crete, super certis dictorum capitulorum fatientibus mentionem, et super hijs omnibus habita plena deliberatione, consulunt dicti sapientes unum ad unum quod que dictorum capitulorum sicut inferius declarabit uidelicet:

Super primo per quod dicti affedati petunt quod possint incanipare, bladum ualentem centum mensurarum frumenti ad yperpera uiginti quinque et inde infra, et cum dicunt dicti sapientes quia res est comendabilis et in ciuitate inducit statum magnum pacificum et securum si populi terrarum habeant ubertatem, et ideo consulunt concorditer dicti sapientes quod ualente centum mensurarum frumenti, yperpera uiginti quinque, uel inde supra quod duca et consiliarij debeant ponere bannum, quod aliquis non audeat emere frumentum pro incanipando, sub pena yperperorum uiginti quinque, pro quolibet uice et perdendi frumentum; et ualentem a yperperis uiginti quinque, infra tunc sit in arbitrio duche et consiliariorum uel maioris partis eorum permittendi incanipare uel non, secundum quod eorum discretione uidebitur habendo respectum tam ad bonum statum, et conseruationem insule, quam ad conseruationem et utilitatem feudatorum sicut eorum discretione uidebitur conuenire; et si continget quod permittant incani-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

pare per aliquod tempus, quod teneantur ducha et eius consiliarij habere in scriptis totum frumentum quod fuerit iucanipatum.

Super secundo capitulo, per quod dicti affedati petunt quod possint unire seruentarias diuersorum corporum, cum eorum feudis et cauallarijs, et cum dicunt dicti sapientes habito consilio cum pluribus, et super dicto capitulo habita plena deliberatione, quam dicti sapientes inuenitur quod alias similis requisitio facta fuit ex parte dictorum feudatorum, et factum dictarum caualariarum et seruen tariarum est illud in quo constitit status et conseruatio insule. Super quo facto duca et consiliarij Crete possunt melius cognoscere et fare id quod redundat in melius, pro honore dominationi et pro bono statu et conseruatione insule. Et in dicto consulunt concorditer dicti sapientes, quod scribatur duche et consiliarijs Crete quod super facto dictarum serueutariarum faciant et disponant id quid sit melius pro bono statu et conseruatione insule, et faciant et obseruant sicut captum fuit, domino Phylippo Beligno olim duche Crete et eius consiliarijs, et secundum quod obseruatum est a dicto tempore citra et sicut hodie obseruatur.

Super tertio capitulo expensarum pro armatis fiendis contra Turcos, de quibus expensis feudati soluunt medietatem, et cum dicunt dicti sapientes quia iustum et conueniens est ut quicumque qui sentit de utili et in quorum utilitatem et comodum redundat etiam dicta armata quod ipsi sentiant, similiter de oneribus. Et quod commune quid est multipliciter aggrauatum et multis expensis, debeat aleuiari in parte et similiter affedati predicti; capta fuit pars, quod quoties captum fuerit de armando contra Turcos et posita pars in consilio Candide, sicut fieri hactenus consueuit, quod tunc omnes expenses debeant solui per istum modum, uidelicet, commune soluat tertiam partem dictarum expensarum et alias duas partes soluant omnes feudati burgenses et habitatores totius insule, franchi latini bone et pinguis conditionis habitantes inter duas scalas, et omnes judei similiter; exceptis illis personis, qui faciunt factiones cum communi Venetiarum, et exceptis illis, qui non steterunt per quinque annos in insula et qui non fecerunt factiones, nisi huiusmodi persone fierent affedati; et quod duca et consiliarij eligant tres de feudatis Candide, tres de Canea, tres de Rethimo, et tres de Sithia, bonos et sufficientes, cum quibus ducha et consiliarij debeant se informare et examinare de impositione dictarum expensarum, quibus debuerint impositione, et quibus non, et quantum et quoniam et tali informatione habita possint ducha et eius consiliarij, per maiorem partem eorum facere dictam inuentionem, pro solutione dictarum expensarum et per illum modum qui sibi melior uidebitur. Et ita et taliter facere debeant dictam impositionem inter burgenses suprascriptos et inter judeos, tam ciuitatis quam insula quod non sint

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

grauati ultra conueniens nec habeant materiam conquirendi. Omnes uero tam feudati quam ceteri supradicti teneantur et debeant contribuere et soluere dictam impositionem sicut unicuicumque fuitur impositum et obseruare dictam partem. Et tam duca Crete et eius consiliarij quam ceteri rectores insule teneantur et debeant dictam partem facere inuiolabiliter obseruari.

Super quarto quod affedati de Sithia et Hierapetra supposititi rectori Sithie petunt, quod permittantur extrahere sua blada de partibus Sithie et conducere in Candidam etc. dicunt dicti sapientes quod, cum dicti feudati faciunt suas uarnitiones et factiones in Candida et similiter ibi faciunt residentiam permittatur per rectorem Sithie quod dimittat illos extrahere dicta sua blada de dictis partibus Sithie sine ulla contradictione sicut faciunt alij feudati Candide de suis locis. Uerum tamen, remaneat in arbitrio et discretione dicti rectoris Sithie. Ita et taliter permittendi et prouidendi quod castrum et alia loca Sithie remaneant bene munita blado et quod omnes habeant pro seminare sicut eius discretioni melius uidebitur conuenire.

Super quinto, super prohibitione facta illis de Creta, quod non debeant ire Rodum propter datium, quod ibi accipitur; et propter ea petunt, quod eis ellargiatur uel in totum prohibeatur omnibus Venetis et alijs fidelibus ducalis dominationis quod non uadant etc. dicunt dicti sapientes quod considerata stricta conditione nauigiorum* et quod hodie non ita lucrantur mercatores, ut solebant⁂ Crete, quod circa istud factum faciant et prouideant taliter quod tamen loca magistri Hospitalis, unde opportet eos ducere uitam suam. Consulunt concorditer dicti sapientes quod dictis affedatis et alijs de tota insula Crete ellargiatur, quod possint ire et mittere Rodum et ad alia loca Magistri Hospitalis et facere facta sua sicut soliti erant facere. Et si Magister Hospitalis perseuerauerit et accipi faciet datium, quod accipitur a nostris de Creta, quod tunc quoties aliqua nauigia et mercationes fidelium et subditorum Magistri Hospitalis uenient ad insula Crete de Rodo et alijs locis dicti Magistri Hospitalis, quod simile et tale datium accipiatur suis quale accipere nostris occasione nostri moli. Et si dictus magistrer Hospitalis se remouebit et tollet se a suo dicto datio, quod tunc nostri similiter se debeant remouere et ab eis amplius datium non accipere.

Super sexto capitulo, de homicidis per quod petunt dicti affedati, quod nisi in casu quo committeretur homicidium que casus non esset enormis, quod

* Fl. Cornelius, τ. II p. 314. [quod habita consideratione ad strictas conuentiones navigiorum].

⁂ Αὐτόθι. [Non uidetur quod dicta strictura fieri debeat nostris Venetis, nec aliis fidelibus nostre dominationis, sed quia non est justum nec conueniens quod illi soli de Creta substinere debeant tantum damnum, ideo eis alargiatur].

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

tunc baniantur solum de insula, ut consueuit; et si foret enorme tunc remaneat in discretione duche et consiliariorum Crete, etc. Dicunt sapientes, cum iustitia debet omnibus semper esse equalis, que non respicit personas hominum, sed ita maiorem sicut minorem punit equaliter et condemnat. Et si fieret id quod petunt dicti affedati, quod nihil aliud esset dicere nisi dare causam et materiam homicidia sepius commitendi, unde multa mala et pericula possent euenire; et inde concorditer consulunt dicti sapientes; quod nulla nouitas fiat super dicto capitulo, sed potius remaneat sicut captum et scriptum fuit olim domino Johanni Mauroceno duche Crete et eius consiliarijs; et sicut tunc fuit scriptum et ordinatum et postea et hodie obseruatur, ita debeat obseruari.

Super septimo de misuratoribus bladorum, de quibus conqueruntur affedati, quod ille qui, uendit bladum, recipit damnum ex culpa eius qui radat mensuram, quia non radat ut debet. Captum fuit, quod duca et consiliarij Crete quod circa istud factum faciant et prouideant taliter quod tamen ex parte uendentis quam ementis nullus habeat causam et materiam conquerendi; sed unus quiscumque in mensura habeat suum rectum.

Super octauo et ultimo, pro quo dicti affedati petunt, quod possint capere suos uillanos et ponere in manibus dominationis etc. Captum fuit, quod hoc feudatis non assèntiatur, quod hoc esset derogare juri et honori dominationis Candide. Et etiam multa mala propterea possent euenire. Et in dicto consulunt concorditer dicti sapientes, quod hoc dictis affedatis non assentiatur sed permitatur, quod dominatio Candide ex suo regimine et per suos offitiales faciat illos coepi et detineri ad requisitionem dictorum feudatorum, quia uerisimiliter credendum est, quod iuxta qualitate et conditione facti dominatio illa faciet, sicut justum uidebitur. Scribatur tamen duche et consiliarijs Crete, quod circa istud factum taliter faciant et ita prouideant quod dicti affedati non possint recipere damnum propterea a suis uillanis sicut eorum discretioni uidebitur conuenire; et quod Ducha et consiliarij Crete teneantur omni uice ad requisitionem feudatorum dare eis litteras, nuntios et de familia quoties fuerint requisiti a dictis feudatis, facientes circa hoc taliter quod non habeant materiam conquirendi.

6

Ἕνεκα τῆς ἐρημώσεως ἐκ πανώλους τῆς Ρεθύμνου οἱ ξένοι οἱ ἐρχόμενοι νὰ κατοικήσωσιν αὐτόθι καὶ εἰς τὸ Παλαιόκαστρον δὲν θὰ καταβάλωσι τὰ 12 γρόσια, τὰ ὁποῖα ὀφείλει νὰ πληρώνῃ εἰς τὴν κοινότητα πᾶς ξένος ἐρχόμενος νὰ κατοικήσῃ. 1350, Φεβρουαρίου 18.

Millesimo trecentesimo IL. Indicione III, die XVIII Februarij.

Capta. Ut locus et districtus castri nostri Rethimi, qui ob pestem que fuit

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

in partibus illis sunt plurimum depopulati, copiosius rehabitentur; uadit pars quod omnes forinseci qui de cetero uenient habitatum Rethimi, uidelicet in castro Rethimi et burgo et in Paleocastro, quod est in burgo Rethimi uel circum circa castrum Rethimi sint et esse debeant immunes et absoluti a solucione grossorum XII quos quilibet forensis communi soluere tenebatur.

7

Οἱ στρατιῶται καὶ οἱ βοηθητικοὶ τῶν τιμαριούχων Χανίων ἄλλοτε, ὡς εἶχεν διαταχθῇ, δὲν ἐπεβαρύνοντο διὰ φρουρᾶς, εἰ μὴ ὅσον καὶ οἱ τοῦ Χάνδακος, πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν τιμαριούχων τούτων διατηροῦσι βοηθητικοὺς καὶ ὀνηλάτας πλείονας τῶν ἀναγκαιούντων εἰς αὐτοὺς διὰ τὴν ἐργασίαν των, οὗτοι δὲ οἱ ὑπεράριθμοι δικαιολογοῦνται διὰ τὴν φρούρησιν. Πρὸς τοῦτο διατάσσεται ὁ ρέκτωρ Χανίων ὅπως φροντίσῃ εἰς τρόπον ὥστε οὐδεὶς τιμαριοῦχος διατηρῇ πλείονας τοῦ ἑνὸς ἢ δύο ὀνηλατῶν ἀναλόγως τῶν κτημάτων του ἐπὶ ποινῇ κατὰ τὴν κρίσιν του. 1350, Φεβρουαρίου 18.

Die supradicta.

Capta. Cum olim concessum fuerit feudatis Canee quod socij et familij ipsorum non grauarentur in custodia, nisi sicut grauantur illi pheudatorum Candide. Et multi ex ipsis pheudatis teneant familiares et bordonarios ultra eos qui sunt sibi necessarij pro factis pheudorum qui sub isto colore et nomine excusantur a custodijs; uadit pars quod committatur rectori Canee quod in hoc debeat prouidere et facere ordinem quod nemo pheudatus audeat retinere ultra unum uel duos bordonarios secundum quantitatem pheudorum suorum sub illa pena que sibi uidebitur imponenda. Et sicut debeat nunc et in posterum obseruari.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Οἱ αὔξοντες ἀριθμοὶ τῶν σημειώσεων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν τῶν θεσπισμάτων.

Σημείωσις. Τὰ θεσπίσματα τὰ ἔχοντα ἐπουσιώδη σημασίαν ἢ ἀφορῶντα διορισμοὺς παρατίθενται ἐν Ἑλληνικῇ περιλήψει.

1. Τὸ θέσπισμα περιλαμβάνει Βυζαντινοὺς ὅρους ὡς οἱ Βετεράνοι, οἱ Κουράτορες, τὸ ἀκρόστιχον. Οἱ Βετεράνοι καὶ οἱ Κουράτορες εἶχον δικαίωμα εἰσπράξεως ἀντιτίμου ἀγγαρειῶν καὶ ἀκροστίχου ἤτοι φόρου ἐπὶ τῶν καλλιεργουμένων γαιῶν.

Οἱ ὑποκείμενοι εἰς προσωπικὰς ἀγγαρείας ἠδύναντο, δυνάμει χάριτος νὰ μετατρέπωσι ταύτας εἰς χρηματικήν, ἡ καταβολὴ τῆς ὁποίας ὤφειλε νὰ ἐνεργῆται κατὰ μῆνα. Τὰς ὑποχρεώσεις του ταύτας ὁ Νικηφόρος Βλαστὸς ἐζήτησε νὰ καταβάλῃ ἀνὰ ἑξμαηνίαν καὶ οὐχὶ κατὰ μῆνα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

2. Τὸ δικαίωμα νὰ διατηρῇ ὁ Ἀλέξιος Καλλέργης δέκα πέντε ἵππους παρεχωρήθη εἰς αὐτὸν διὰ τῶν ἀπὸ 26 Ἀπριλίου καὶ 21 Ἰουνίου 1302 θεσπισμάτων, ὡς εἴδομεν ἐν Liber I ἀριθ. 30 καὶ 34, καὶ εἰς Σημειώσεις καὶ Σχόλια.

5. Πρεσβεία ἥτις ἀνεφέρεται μὲν ὑπὸ τοῦ Φλαμινίου Κορνηλίου ἐν Creta Sacra τόμος Β΄ σ. 314, ἐδημοσιεύθη δὲ ὑπὸ τοῦ E. Gerland ἐν Archiv des Herzogs von Kandia σ. 55. κ.ἑ. Τὸ δημοσιευθὲν ὑπὸ τοῦ Gerland κείμενον εἶναι πλημμελέστατον οὐσιωδῶς διαφέρον τοῦ ἐνταῦθα περιλαμβανομένου. Μία ἁπλῆ παραβολὴ ἤθελεν ἀποδείξῃ τὴν γνώμην μου ταύτην.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ

Οἱ τόμοι 15-29 ἀναγράφοὁσιν ἐν ἀρχῇ ὅτι τὰ θεσπίσματα ἀπεφασίσθησαν «In Consilio Rogatorum, de XL et de Decem», πλὴν τῶν 20, 21, 24, 26, 28, 31, 32, 33, 34, οἵτινες ἀναγράφουσιν ἐν ἀρχῇ «Rogatorum et XL», οἱ 38, 39 καὶ 41 «Rogatornm et Additionis», οἱ ὑπόλοιποι δὲ μόνον «Rogatorum». Ἐκ τῶν ἀναγραφομένων ὅμως ψηφοφοριῶν παρὰ πόδας ἑκάστου θεσπίσματος προκύπτει ὅτι ἡ ἔνδειξις τῆς Κουαραντίας (τῶν ἀνωτάτων ποινικῶν ἢ πολιτικῶν δικαστηρίων τῶν 40) ἀναφέρεται μόνον ὡς πρὸς τοὺς τρεῖς προέδρους αὐτης.

Ἐν τῷ τόμῳ 24 ἡ πρώτη σελὶς ἔφερε τὸν ἀριθμὸν 84, διορθωθεῖσα μεταγενεστέρως εἰς 1ην.

Ὁ τόμος 43 ἄρχεται διὰ τῶν φύλλων 41 καὶ 42 τὰ ὁποῖα ἐλλείπουσιν ἐκ τῆς οἰκείας θέσεως, ἀκολουθεῖ δὲ ταῦτα τὸ φύλλον 3.

Ἐν τῷ τόμῳ 52 αἱ ἡμερομηνίαι εἰς τὸ τέλος δὲν εἶναι ἐν τάξει.

Τοῦ τόμου 53 ὑπάρχει ἀντίγραφον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ

(Σημ. Οἱ ρωμαϊκοὶ ἀριθμοὶ παραπέμπουσιν εἰς τὰ Liber. οἱ ἀραβικοὶ εἰς τοὺς ἀριθμοὺς τῶν Liber, οἱ ἀλφαβητικοὶ εἰς τὰ ἄρθρα, τὰ ΣΣ εἰς τὰς Σημειώσεις καὶ Σχόλια τοῦ σημειουμένου Liber καὶ τὸ Π εἰς τὸν Πρόλογον).

Α

Αβογαδόροι δὲν παραμένουσιν ἐκτὸς ὑπηρεσίας ἰσόχρονον διάστημα ὑπηρεσίας I. 6

Ἀβογαδόροι (Δικηγόροι) Κοινότητος Βενετίας εἶναι Γερουσιασταὶ Π. σ. ιβ΄

Ἀβονὰλ Μάρκου συζ. Μαρκεζίνα XXII. 19

Ἀβράμος Νικόλαος μάρτυς, κατάθεσις III. 16

Ἀγγαρεία XXV. I.

Ἀγγαρεία. Ξένοι ὑπόκεινται εἰς ἀγγαρείαν XVIII. 18, β

Ἀγγλία Π. σ. ιε΄

Ἁγία Αἰκατερίνη μονὴ Σινᾶ. μοναχαὶ XX. 10 ε

Ἅγιος Ἀντώνιος Χάνδακος VI. 1

Ἅγιος Ἀντώνιος Χάνδακος· Πρωθιερεὺς πλειστηριάζει κτήματα Παρατρύφωνα X. 7

Ἁγία Βαρβάρα χωρίον, ἰδιοκτησία Νικολάου Βενιέρη I. 47

Ἁγία Βαρβάρα μισθώμενον εἰς Λέοντα Καλλέργην XXII. 20

Ἅγιος Λαυρέντιος. Μονὴ ἐν Βενετίᾳ XX. 7

Ἁγία Μαργαρίτα. Συνοικία Βενετίας XXII. 10

Ἁγία Μαρία Ἀγυιᾶς Χανίων XXIII. 22

Ἅγιος Μᾶρκος Βενετίας. Ἐπίτροποι Γερουσιασταὶ Π. σ. ιβ΄

Ἅγιος Μᾶρκος Χάνδακος ναὸς XVI. 4

Ἅγιος Μᾶρκος Χάνδακος ναὸς ἐπισκευὴ XVII. 14

Ἅγιος Νικήτας φρούριον ἐν Κρήνῃ XVIII. 18, α

Ἅγιος Νικήτας φρούριον. Κατασκευὴ XX. 27, η

Ἁγία Παρασκευή. Ἀκτὴ XVIII. 18, β

Ἄγκυστρα ὅπλα XX. 21, ζ

Ἄγκυστρα ἀποστολὴ εἰς Κρήτην XX. 10 β

Ἀγκωνιακὴ Μάρκα Π. σ. ιε΄

Ἀγορά, ξενοδοχεῖα καὶ καπηλεῖα ἐντὸς τῶν τειχῶν Χανίων I. 43

Ἀγοραπωλησία. Ἀκύρωσις XVI. 47 ΣΣ. 47

Ἀγοραπωλησία σίτου ἐνεργεῖται ἐν Βενετίᾳ I. 12, β

Ἄγραφοι. Δίκαια αὐτῶν IV. 5, α

Ἄγραφοι μὴ ἔχοντες κύριον λογίζονται τῆς Κοινότητος I. 36

Ἄγραφοι. Στρατολογία I. 9

Ἄγραφοι ὧν ἐστερήθησαν κύριοί των ἀντικατεστάθησαν διὰ ξένων δουλοπαροίκων IX. 10, ιδ΄

Ἀγρόται συνεισφέρουσιν ὑπὲρ ἐξοπλισμῶν κατὰ Τούρκων ὑπερ. 1500. XXII. 14, δ

Ἁγυιὰ Κυδωνίας κτήματα ἐπισκόπου XXIII. 7

Ἀδριατική. Καπετάνος στόλου νὰ παραλάβῃ τὸν Δοῦκα Κρήτης XV. 11

Ἀδριατικῆς κάτεργα νὰ ἀποσταλῶσιν εἰς Κρήτην XX. 27, β

Ἀδριατική. Οἶνος ἐντεῦθεν αὐτῆς δὲν πωλεῖται ἐν Κρήτῃ I. 51

Ἀδριατική. Κάτεργα αὐτῆς νὰ ἀποσταλῶσιν εἰς Εὔβοιαν XIII. 5

Ἀδριατική. Φρούρησις XVI. 21

Ἀζουπάδες. Τιμάριον XVI. 48

Αἰγαίου δυνάσται. Διαμάχαι αὐτῶν XVII. ΣΣ. 25

Αἰγίδιος ἀδελφὸς XVI. 17

Αἱμόνια Π. σ. ιε΄

Αἴρα μαύρη παράσιτον σίτου XV. 13

Αἴτησις τῶν μὴ ἀποζημιωθέντων διὰ τὴν ἐρήμωσιν τῆς Κρήτης κατὰ τὴν ἐπανάστασιν Ἀλεξίου Καλλέργη III. 10

Ἀκοτάντος Ἑρμόλαος κομερκλάριος Κρήτης XXI. 20, XXII. 7

Ἀκουϊλέγια. Πατριάρχης Π. σ. ιε΄

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἀκρόστιχον, φόρος XXV. 1

Ἄλας XX. 10. ΣΣ. 10

Ἄλας ἐπαναφορὰ τιμῆς. Πρεσβεία 1301 I. 13 ΣΣ. 13

Ἄλας προμήθεια εἰς χαμηλὴν τιμὴν XX. 10. ΣΣ. 10

Ἄλας τιμὴ αὐτοῦ καθορίζεται εἰς δύο στερλίνους I. 13

Ἄλας τιμὴ αὐτοῦ ηὐξήθη εἰς στερλίνους 2 1/2 ἕνεκα Γενουατικοῦ πολέμου I. 13

Ἄλας φόρος XIII. 2

Ἀλδοβρανδίνη οἶκος XIX. ΣΣ. 8

Ἀλεξάνδρεια. Κάτεργα Π. σ. ιε΄ XXIII. 2

Ἀλλεμανία Π. σ. ιε΄

Ἀλμισσὸς πόλις ἐν Δαλματίᾳ XVII. 1

Ἄλυκαί· κατασκευὴ εἰς Κρήτην II. 4 ΣΣ 4.

Ἄλυκαί· κατασκευὴ εἰς Κύπρον II. 16 ΣΣ 16

Ἄμαντος Κ. ἀκαδημαϊκός, καθηγητὴς Π. σ. ιη΄

Ἀμπάτης Ἰωάννης XXIII. 15

Ἀμπελοκαλλιέργεια· νὰ ἐπιτραπῇ εἰς περιοχὴν Σελήνου XVIII. 18, στ

Ἀμπελῶνες δὲν παραχωροῦνται εἰς τοὺς ἐποικοῦντας εἰς Χανιὰ ἀλλὰ μόνον γαῖαι I.31,β

Ἀνδρέας ἐκ Κρήτης γραφεὺς ὑποθέσεως Κυθηρίων-Μαγιορικανῶν XIX. 33

Ἀντώνιος ἱερεὺς Ἁγίας Μαρίας Ἁγυιᾶς XXIII. 22

Ἀνώπολις Κτηματικὴ διαφορὰ XII. 4

Ἀποζημίωσις ἀδελφῶν Βαρβαρήγων διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ χωρίου των I. 49

Ἀποζημίωσις οἰκιῶν διὰ τοῦ 1/3 τῆς ἀξίας των, ἕνεκα κατεδαφίσεως I. 31 ζ

Ἀποκορώνου Καστελλάνος δὲν φορολογεῖ καλογήρους Στύλου II. 29

Ἀποκορώνου φρούριον ἐπισκευὴ XVII. 16

Ἀποκορώνου φρούριον. Ἡ καστελλανία του δὲν δίδεται λόγῳ χάριτος XX. 10

Ἀπόσπασμα διασωθὲν πρώτου τόμου θεσπισμάτων Misti περιλαμβάνει περίοδον 1300-1303 Π. σ. ιστ΄

Ἀπουλία Π. σ. ιε΄

Ἀπουλία. Ἵπποι ἐκεῖθεν XVI. 46, ϑ

Ἀραγωνία Π. σ. ιε΄

Ἀργυραμοιβοὶ XX. 19

Ἄργυρος δὲν εἰσάγεται εἰς Κρήτην XVII. 7

Ἀρίας ἐπίσκοπος XIII. 8

Ἀριμίνιον Π. σ. ιε΄

Ἀρχάναι χωρίον XIX. 7

Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης νὰ εἶναι Βενενὸς XXIV. 18

Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης· θάνατος αὐτοῦ XXIV. 18

Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης Φραγκῖσκος XXIV. 1

Archivio Veneto, περιοδικὸν Π. σ. ιστ΄

Ἀρμενία. Κάτεργα Π. σ. ιε΄

Ἀρμενία. Κάτεργα I 17

Ἀρμενία. Κάτεργα παραλαμβάνουσιν ἐμπόρους καὶ ἐμπορεύματα I 22

Ἀρμενία. Κάτεργα προσεγγίζουσι εἰς Κρήτην XVI. 26

Ἀρμενία· στόλος προκειμένου νὰ ταξειδεύσῃ αἱ εὐθῦναι καταμερίζονται μεταξὺ καπετάνου καὶ ρεκτόρων I. 33

Ἄρνα X 3

Ἄρνα καὶ ἄλλα μέρη ἠρημώθησαν 1283 III. 9

Ἀρχεῖα Βενετίας συνεστήθησαν ἐπὶ δουκείας Ἀνδρέου Δανδόλου Π. σ. ιγ΄

Ἀρχεῖα Γερουσίας Βενετίας πολυπληθῆ καὶ ἐνδιαφέροντα Π. σ. ιγ΄

Ἀρχιεπίσκοπος Ἐβροδόνου νούντσιος XVI. 27

Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης λαμβάνει δύο χωρία καὶ κτήματα μονῆς Πάλης VI 8

Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης σύμβασις μετ' αὐτοῦ VI.7

Ἀσπίδες. Ὅπλα XX. 21 ζ

Auserum et Chersum Π. σ. ιε΄

Αὐτοκράτωρ Βυζαντίου. Στέλλονται κατ' αὐτοῦ ἱππεῖς καὶ τοξόται I. 24

Αὐτοκράτωρ Κων/πόλεως καὶ Βενετοὶ πόλεμος I. Σ. Σ. 8

Αὐτοκράτωρ Κων/πόλεως ἀπάντησις διὰ τοὺς Ἕλληνας Κρήτης V. 18

Αὐτοκράτωρ Κων/πόλεως καταπολεμεῖται ὑπὸ Βενετῶν I. 24

Αὐτοκράτωρ Κων/πόλεως νὰ συνεννοηθῇ μετὰ βαΐλου κατὰ τῶν Τούρκων XV. 5 γ

Ἀχαΐας Δεσπότης Π. σ. ιε΄

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

B

Βαδόερος Μαρῖνος δοὺξ Κρήτης XVII. 35
Βαδόερος Μαρῖνος. Παρακαταθήκη IV. 2
Βαδότρος Μαρῖνος· σοφὸς XVI. 20
Βάϊλος Εὐβοίας, νὰ εἰδοποιηθῇ διὰ τὸν κατάπλουν κατέργων τῆς Ἀδριατικῆς XIII. 5
Βάϊλος Εὐβοίας, νὰ συνεννοηθῇ μετὰ Νικολάου Σανούδου καὶ Βαρθ. Γκίζη κατὰ τῶν Τούρκων XV. 5 γ
Βάϊλος Εὐβοίας, Ἔνωσις κατὰ τῶν Τούρκων XVI. 10. 11
Βάϊλος Κων/πόλεως. νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ Αὐτοκράτορος κατὰ τῶν Τούρκων XV. 5γ
Βακέται πλοῖα XVII. 4
Βάλβης Πέτρος συμψηφισμὸς ὀφειλομένων XVI. 38
Βαλλιστάριοι ἐν Κρήτῃ δὲν εἶναι ἀναγκαῖοι XVI. 33
Βαλλιστάριοι ἀποστέλλονται εἰς Κρήτην 200 ξένοι XXI. 11
Βαλλιστάριοι ζητοῦνται ἐκ Κρήτης 1000 XX. 26, α
Βαλλιστάριοι ἀποστέλλονται 500 XX. 26, α
Βαλλιστάριοι παραμένοντες ἐν Βενετίᾳ λόγῳ ἀνωτέρας βίας δικαιοῦνται μισθοῦ XXI. 19
Βαλιστήρια ὅπλα XX. 21, ζ XXII. 17
Βαλλιστηρίων ὅπλων τεχνίτης XX. 27, δ
Βαλλιστηρίων ὅπλων ἀποστολὴ XX. 10 β
Βάμβαξ Κρήτης καὶ Ρουμανίας μεταφέρεται εἰς Βενετίαν, II. 28
Βαρβαρᾶς Μιχαήλ, συνέλαβε τοὺς ἐπαναστάτας Βάρδαν Καλλέργην, Σήφην καὶ ἀδελφοὺς Σηφοπούλου καὶ Μελησσινὸν XX. 4
Βαρβαρᾶς Μιχαὴλ τοῦ Βάρδα δουλοπάροικος ἀπελευθερούμενος XX. 4
Βαρβαρῆγος Ἄγγελος ρέκτωρ Ρεθύμνου XXIII. 4
Βαρβαρῆγος Ἰάκωβος καγκελλάριος Χάνδακος XIX. 21
Βαρβαρῆγος Ἰωάννης, Λαυρέντιος καὶ Νικόλαος, ἀποζημίωσις αὐτῶν δι' ἀπώλειαν χωρίου I. 49
Βαρβαρῆγος Φίλιππος ρέκτωρ Χανίων XXIII. 7
Βάρβαρος Ἀδὰμ Σύμβουλος Κρήτης XVI. 50. XIX. 6, XX. 4
Βαρόκιος Θωμαζῖνος μάρτυς XV. 9
Βαρότζης Θωμαζῖνος πρεσβευτὴς 1342 XX. 27
Βαρότζης Ἰάκωβος Σύμβουλος Βενετίας I. 9. 11. 18
Βαρότζης Μαρῖνος ποτέ Ἀνδρέου ἔκπτωτος δυνάστης Θήρας XVII. 25
Βασιλεὺς τῆς Γαλλίας XVI. 41
Βασιλεὺς τῆς Κύπρου νὰ προσχωρήσῃ εἰς τὴν ἕνωσιν κατὰ τῶν Τούρκων XVI. 20
Βέλη ὅπλα· ζητοῦνται ἐν Κρήτῃ XX. 21, ζ
Βέλη ὅπλα ἀποστέλλονται XX. 10 β
Βέλη ὅπλα ἀποστέλλονται 5000 XXI. 23, β
Βενετία. Διαταγαὶ ἐπείγουσαι πρὸς συνομολόγησιν συνθήκης Καλλέργη I. Σ. Σ. 1
Βενετία, ἐβοήθει τιμαριούχους τῶν ἱππαρχιῶν νὰ προμηθεύωνται ἵππους I. 32. Σ. Σ. 32
Βενετία ἐνεργεῖ πρὸς εἰρήνευσιν τῆς νήσου I. 1. ΣΣ 1
Βενετία, ἐπεδίωξεν οἰκειοποιηθῇ δικαιώματα Μ. Συμβουλίου Κρήτης III. Σ. Σ. 3
Βενετία, ὑπεραμύνεται εἰς τὰ καταγγελλόμενα ὑπὸ τοῦ Πάπα διὰ τὴν συνθήκην Ἀλεξίου Καλλέργη III. 8 ΣΣ 8
Βενετικὰ χρονικὰ III. Σ. Σ. 1
Βενετικὰ χρονικὰ περιγράφουσι κατάστασιν Κρήτης 1342 - 1347 XX. Σ. Σ. 26, 27
Βενετικαὶ κτήσεις Μεσογείου σταθμὸς τροφοδοτικὸς τοῦ στόλου. I. ΣΣ. 11
Βενετοὶ ἄποικοι εὐγενεῖς μετὰ ταῦτα τουρκοκρῆτες XVIII. ΣΣ. 14
Βενετοὶ κατοικοῦντες ἀπὸ τριετίας ἐν Κρήτῃ δικαιοῦνται ὀφφικίων XVIII. 5
Βενετοὶ τιμαριοῦχοι ὑποχρεοῦνται νὰ διατρέφωσιν ἵππους I. ΣΣ. 30
Βενετοὶ ὑπερασπίζουσι χριστιανοὺς XVI. 27, β
Βενετοὶ χρησιμοποιοῦσι δυνάμεις ἑνώσεως κατὰ τῶν Τούρκων XVI. 19 ΣΣ. 19
Βενετῶν ἀπάντησις εἰς Παπικὴν Βοῦλλαν ἀνασκευάζουσα τὰ ὑπ' αὐτῆς καταγγελλόμενα III. 7

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Βενετῶν ἀπάντησις πρὸς τὸν Πάπαν XVI. 41
Βενετῶν δυνάμεις πρὸς ἀναχαίτησιν Τούρκων XVI. 27, α
Βενετῶν καὶ Αὐτοκράτορος Κων/πόλεως πόλεμος I. ΣΣ. 8
Βενετῶν στόλος. Αὐτάρκεια ἐν πλῷ I. ΣΣ. 11
Βενιέρη 'Αντζολερία XVII. 13
Βενιέρη 'Αντζολερία εὐκολία πληρωμῆς δανείου XXII. 6
Βενιέρη οἶκον, ἀποδίδονται Κύθηρα III. 1. ΣΣ 1
Βενιέρης Γαβριὴλ XVII. 35
Βενιέρης 'Ιωάννης σοφὸς XVI 20
Βενιέρης Μαρῖνος Πέτρου ὡς ὀφφικιοῦχος δύναται νὰ συγκατοικεῖ μετὰ τοῦ συμβούλου Μάρκου Βενιέρη V. 21
Βενιέρης Μαρῖνος ρέκτωρ Κρήτης XIX. 6
Βενιέρης Μαρῖνος σύμβουλος Κρήτης XX. 4
Βενιέρης Μᾶρκος μάρτυς κατάθεσις αὐτοῦ III.16
Βενιέρης Μᾶρκος σύμβουλος Κρήτης V. 21
Βενιέρης Μᾶρκος Τιμαριοῦχος XIX 1
Βενιέρης Νικόλαος ἀγοραστὴς τιμαρίου XVII.13
Βενιέρης Νικόλαος ἀποζημιοῦται διὰ τὸ χωρίον του 'Αγία Βαρβάρα I 47
Βενιέρης Νικόλαος δικαστὴς XX. 1
Βενιέρης Νικόλαος κυρίαρχος Κυθήρων νὰ ἀποζημιώσῃ τοὺς Μαγιορικανοὺς XIX.4
Βενιέρης Νικόλαος Μάρκου τιμαριοῦχος XIX.1
Βενιέρης Παῦλος ρέκτωρ Σητείας XXV. 4
Βενιέροι δυνάσται Κυθήρων δικαιοῦνται εἰς τὴν διαφοράν των μετὰ τῶν Μαγιορικανῶν XIX. 30
Βερόνα καὶ αὐθέντης Π. σ. ιστ'
Βετεράνοι XXV. 1
Βιάδρος Δ. Σύμβουλος Βενετίας I. 18. 21. 22. 25
Βιάδρος Νικόλαος πιστωτὴς δουκὸς καὶ συμβούλων Κρήτης XX. 25
Βιάδρος Τ. Σύμβουλος Βενετίας I. 9. 11.
Βιβλία θεσπισμάτων Γερουσίας Misti 60, ἀπωλεσθέντα 14. Π. σ. ιδ'
Βιβλία θεσπισμάτων Γερουσίας τὰ τελευταῖα 20 ἐδημοσίευσε Noiret. Π. σ. ιστ'
Βιβλίον Feudati novelli XXV. 5
Βίδος 'Ιάκωβος ἀγοραπωλησία κτήματος XVI. 48
Βιττούρης Μᾶρκος Σύμβουλος XVI. 52
Βιτσεμᾶνος Θωμᾶς τιμαριοῦχος Χανίων ζητεῖ δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν δουλοπαροίκων του XVIII. 4
Βιτσεμᾶνος Θωμᾶς πρεσβευτὴς 1340 XVIII.18
Βιτσεμᾶνος Θωμᾶς τῷ παραχωροῦνται κτήματα λόγῳ χάριτος XIX. 34, 35
Βιτσενιάνος 'Ιακωβούτσιος τιμαριοῦχος XV, 9
Βλαστὸς Νικηφόρος γραφεὺς δικαστικοῦ Κορώνης XXV. 1
Βλαστὸς Σήφης τιμαριοῦχος ἀποζημίωσις II. 5
Βοήθημα νὰ λάβωσι "Ελληνες πιστοὶ καταφυγόντες εἰς Χανιὰ XX. 27, στ
Βοημίας βασιλεὺς καὶ Λομβαρδίας Π. σ. ιε'
Βονωνία Π. σ. ιε'
Βοργονιανὸς Πέτρος κτηματίας III. 10
Βορδονάριοι=ὀνηλάται XXV. 7
Βραγαδῖνος 'Ιακωβέλλος ὀφφικιοῦχος Χάνδακος XIX. 32
Βραγαδῖνος 'Ιάκωβος Σύμβ. Κρήτης XXIII.1, XXV. 3
Βραγαδῖνος 'Ιωάννης σοφὸς XXII. 12
Βραγαδῖνος Μᾶρκος ρέκτωρ Κρήτης XIX. 6 XX. 4
Βραγαδῖνος Πέτρος ρέκτωρ Ρεθύμνου XV. 19
Βραγαδῖνος Πέτρος ρέκτωρ Χανίων XXIII. 22
Βυζαντινὴ ἐπετηρίς. 1930. "Ενωσις κατὰ Τούρκων XV. ΣΣ. 5

Γ

Γαβριέλης Μιχαὴλ ἀγοραστὴς τιμαρίου IV. 6
Γαῖαι καὶ λειμῶνες νὰ ἐπιστραφῶσιν εἰς τιμαριούχους IX. 10, η
Γαῖαι χέρσοι παραχωροῦνται εἰς ἐποικοῦντας εἰς Χανιά, οὐχὶ δὲ ἀμπελῶνες I. 31, β
Γαϊφᾶται λαός, στρατευθεὶς ὑπὸ Πασχαλίγου Φραγκίσκου, I. 28. I. ΣΣ. 28
Γαλεότος φορολογεῖται διὰ 12 δηναρίων XVII. 32
Γαλλίας Βασιλεὺς XVI. 41
Γαρίπα χωρίον XVIII. 1
Γενικὸς προνοητής. αὐτοδικαίως Γερουσιαστὴς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Π. σ. ιβ΄
Γερουσία. ἀνετέθησαν πολλαπλᾶ καθήκοντα Π. σ. ια΄
Γερουσία. ἀντιπροσώπευε Μ. Συμβούλιον Π. σ. ιβ
» ἀπεφάσιζε κήρυξιν πολέμου Π. σ. ιβ΄
» ἀρχεῖα αὐτῆς Π. σ. ιβ΄
» Βενετίας, ἱστορικόν Π. σ. ιβ΄
» δαπάναι ψηφίζονται ὑπ' αὐτῆς Π. σ. ιβ΄
» ἐνεργὸς κινητήριος δύναμις Π. σ. ιβ΄
» ἠλέγχετο ὑπὸ Συμβουλίου τῶν Δέκα Π. σ. ιβ΄
» ἠλέγχετο ὑπὸ τριῶν ἐξεταστῶν Π. σ. ιβ΄
» θεσπίσματα Misti Π. σ. ιζ΄
» θεσπίσματα ἀποβλέποντα ἄμυναν Κρήτης ἀπὸ τῶν Τούρκων Π. σ. ιή΄
» θεσπίσματα ἀποβλέποντα τὴν ἐκκλησίαν Π. σ. ιή΄
» θεσπίσματα ἀποβλέποντα φρούρια Π. σ. ιή΄
» θεσπίσματα ἀποβλέποντα τοὺς ἐπαναστάτας Κρήτης Π. σ. ιή΄
» θεσπίσματα ἀποβλέποντα λιμενικὰ Π. σ. ιή΄
» θεσπίσματα. Μισθοὶ Π. σ. ιζ΄
» θεσπίσμ. ἀφορῶντα ναυτικὸν Π. σ. ιή΄
» θεσπίσματα ἀποδίδοντα σημασίαν Κρήτης ἐν τῇ Μεσογείῳ Π. σ. ιή΄
» θεσπίσματα. Διπλωματικὴ δικαιοδοσία δουκὸς Π. σ. ιή΄
» θεσπίσματα. Δουλοπάροικοι Π. σ. ιζ΄
» θεσπίσματα δημοσιευθέντα ὑπὸ Noiret Π. σ. ιστ΄
» θεσπίσματα εἰσπράξεις καὶ οἰκονομικὰ ζητήματα Π. σ. ιζ΄
» θεσπίσματα δι' ὀφφίκια Κρήτης Π. σ. ιζ΄
» θεσπίσματα προβλέποντα ποινὰς ἐπαναστατῶν Π. σ. ιζ΄
» θεσπίσματα περὶ σίτου καὶ φόρων Π. σ. ιζ΄
» Μέλη αὐτῆς περίπου 200 Π. σ. ιβ΄
Γερουσία. πρόνοια αὐτῆς περὶ ἀκεραιότητος τιμαρίων I. 37. ΣΣ. 37
» σύγκλησις πρὸς συζήτησιν Κρητικῶν ὑποθέσεων XVI. 44
» Κρήτης νὰ ἀποφασίσῃ ἀποφυλάκισιν υἱοῦ Σηφοπούλου καὶ τέκνων Μελησσινοῦ XVII. 29
Γερουσιασταὶ Ἀβογαδόροι κοινότητος Π. σ. ιβ΄
Γεώργιος Πέτρος Κομερκλάριος XVI. 37
Γιαλλινᾶς Ἀντώνιος. Ἀκύρωσις συμβολαίου XXII. 13
Γιαλλινᾶς Ἐμμανουὴς ἰδιοκτήτης ἀκινήτων XVI. 35
Γιαλλινᾶς Ἰωάννης XVII. 3
Γιαλλινᾶς Καταρῖνος ἀγοραστὴς τιμαρίου IV. 6
Γιαλλινᾶς Μᾶρκος ἔμπορος, χαρίζεται αὐτῷ πρόστιμον XV. 6
Γιοῦστος Ἑρμόλαος Δοὺξ Κρήτης 1293-1294 III. 9
Γκελτὼφ Οὐρβανὸς IX. 10
Γκέρλανδ Ἐρνέστος Π. σ. ιζ΄ I. ΣΣ. 1. I. 14. V. 6. 16. ΣΣ. 6. 16. IX. 10
Γκέτζιος Φραγκῖσκος Καγκελλάριος Κρήτης XVIII. 10. XIX. 28
Γκίζης Βαρθολομαῖος, νὰ συνεννοηθῇ διὰ τὴν ἕνωσιν κατὰ τῶν Τούρκων XV. 5 β
Γκίζης Μαρῖνος ἔλαβε ποίμνιον XXIII. 5
Γκίζης Φίλιππος κατὰ Ζένου Ἰουλιανοῦ, κτηματικὴ διαφορὰ XIX. 23
Γκούβη. Τιμάριον XVII. 13
Γκρανέλλα Γκρατσιαντέη σύζυγος Θωμαζίνης Μοντεφερράτου XIX. 6
Γκρότο τοποθεσία XIX. 1
Γοργοράδων οἶκος XVII. 26. ΣΣ. 26
Γλαρέντζα XIX. 15
Γουδῖνος συνοδὸς αὐθεντὸς Κ... I. 26
Γραδενῖγος. Μαριτζιόλα θυβάτηρ Βαρθολομαίου XX. 13
» Βερτούτζιος Σύμβουλος XVI. 52
» Ἰωάννης πρεσβευτὴς 1317 V. 6
» Ἰωάννης τιμαριοῦχος XIV. 11. XVI. 48 XX. 13
» Ἰωάννης ἐπιτροπὴ λιμένος XVI. 5

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Γραδενῖγος. Ἰωάννης καστελλάνος Μεθώνης XXV. 1
» Ἰωάννης πρεσβευτὴς 1317 V. 6
» Λεονάρδος κτηματίας III. 10
» Λεονάρδος ἀναφορά του II. 15
» Λεονάρδος πρεσβευτὴς II. 14
» Μαρῖνος δοὺξ Κρήτης 1282 - 1285 III. 9
» Μαρῖνος δοὺξ Κρήτης I. 31. III. 9
» Μαρῖνος τοῦ Μάρκου τιμαριοῦχος XV. 10
» Μᾶρκος Δοὺξ Κρήτης XVIII. 18, β
» Μᾶρκος Δοὺξ Κρήτης δύναται νὰ ἔχῃ ὁμοτράπεζον τὸν υἱόν του XIV. 6
» Μᾶρκος, δοὺξ Κρήτης νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν υἱόν του νὰ ἐπιβῇ τοῦ στόλου XV. 3
» Μάρκος ρέκτωρ Σητείας XXII. 18
» Μιχαὴλ τιμαριοῦχος XVI. 48
» Μιχαὴλ πρεσβευτὴς 1325 IX. 10
» Μπέρτος ἄδεια μεταφορᾶς ἐμπορευμάτων XVIII. 16
» Ναταλία Χ^{α} Μπελέττου XXI. 24
» Νικόλαος Τιμαριοῦχος XVI. 48
» Νικόλαος σοφὸς XIX. 9. XX. 6. 20. XXIII. 8. 17
Γραδενῖγος Περάτιος τιμαριοῦχος Χανίων X. 1. ΣΣ. 1. XII. 4. XVI. 4. XXI. 20. XXII. 5
Γραδενῖγος Περάτιος ἐξορίζεται δι' ἀνθρωποκτονίαν XV. 7. 8
» Πέτρος Δόγης II. 14. III. 9. 10. 11. 14. 15
» Πέτρος καστελλάνος Κορώνης XXV. 1
» Πέτρος Δοὺξ Κρήτης XXV. 5
» Ριγάτιος πρεσβευτὴς 1302, I. 31. V. 16
Γράδου Πατριάρχης III. 6
Γραφεὺς Βενετίας Πέτρος I. 9. 11. 18. 21. 22. 25
Γρηγορᾶς III. ΣΣ. 1
Γριμάλδης Φραγκῖσκος τιμαριοῦχος XIX. 1
Γριμάνης Βερτούτσιος ρέκτωρ Χανίων XVI. 4
Γριμάνης Βερτούτσιος σοφὸς XXII. 12
Γριμάνης Μαρῖνος δοὺξ Κρήτης XXV. 3
Γριπαρίαι ἢ Βακέται πλοῖα XVII. 4
Γρίπια Δονάτου ντέ. νὰ δικασθῇ δικαίως XIV. 9
Γρίπια Δονάτου ντέ. ἀκύρωσις ἀγοραπωλησίας XVI. 47
Γροσίων σολδίων 15000 ἀποστέλλονται εἰς Κρήτην II. 6. ΣΣ. 6
Γυναῖκες Καψοκαλύβη σταλεῖσαι εἰς Βενετίαν XX. 26 ζ
Γυναῖκες Μελισηνοῦ καὶ Σηφοπούλου ζητοῦσιν ἀπελευθέρωσιν τέκνων των XVII. 29

Δ

Δαλματία II. σ. ιε'
Δάνδολος ἀδελφὸς ποτὲ Ἐρρίκου XXI. 29
» Ἀνδρέας δόγης II. σ. XXI. 20 XXV. 5
» » δοὺξ Κρήτης 1294-1298 III. 9
» » ἀναφορὰ περὶ δουλοπαροίκων XIV. 5
» Ἀνδρέας πρεσβευτὴς 1325 IX. 10
» Γαβριὴλ περὶ καταλήψεως Ρόδου III. 18
» Ἐρρῖκος πρεσβευτὴς V. 16
» » κτήματα δοθέντα εἰς αὐτὸν
» XXI. 10. 30
» Ἐρρῖκος κληρονόμοι του XXI. 20
» Ἰωάννης σοφὸς XVI. 20
Δάνδολος Λαυρέντιος κτηματίας XXI. 10. 20
» Μᾶρκος δοὺξ Κρήτης 1263. 65. III. 9
» Μᾶρκος Σύμβουλος XVI. 52
» Πέτρος XXI. 20
» Φαντῖνος δοὺξ Κρήτης XVII. 35
» Φραγκῖσκος ἐπιτροπὴ λιμένος XVI. 5
» » Σύμβουλος Κρήτης XV. 4
Δάνεια ἐπὶ σίτου XXII. 2
» » » ὀφειλέται XXII. 3. 4
Δάνειον 1000 ὑπερπ. δι' ἀγορὰν ἵππων XX. 27 ε
» δίδεται διὰ τὸν πόλεμον 10.000 ὑπέρπυρα II. 23
» 2000 ὑπερπ. δι' ἀγορὰν ἵππων XX. 26 γ
» ἐγγυᾶται Βενετία μέχρις 20.000 ὑπερπύ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρων διὰ κατασκευὴν οἰκιῶν, φρουρίων καὶ πύργων, II. 11. ΣΣ. 11
Δάνειον εἰς Ἀνδρέαν (Καλλέργην;) XVI. 40
» εἰς Γεώργιον Καλλέργην ὑπέρπυρα 8.000 XVII. 24
» εἰς τιμαριούχους Χανίων δὲν ἐγκρίνεται IX. 1
» 10.000 ὑπερπύρων ζητεῖ Ἀλέξιος Καλλέργης. XX, 16 α
» δίδεται εἰς φέροντας ἵππους ἐκ Τουρκίας I. 32
» εἰς δοῦκα καὶ Συμβούλους δι' ἀγορὰν ἵππων κατὰ τῆς ἐπανσστάσεως XX. 25
» κοινότητος πληρωμὴ XXI. 6
» πρὸς κατασκευὴν ἀποθέματος διπυρίτου I. 11
» 3000 ζητοῦν τιμαριοῦχοι δι' ἀγορὰν ἵππων XX. 26, γ
» συνάπτουσι ταμίαι πρὸς ἀγορὰν σίτου τιμαριούχων I. 21
» συνάπτεται πρὸς καταστολὴν ἐπαναστάσεως XVI. 8, στ
» 300 λιτρῶν γροσίων εἰς Ἰωάννην Ἀλεξίου Καλλέργη διὰ προαγορὰν σίτου XV. 13 ΣΣ. 13
» 3000 ὑπερπύρων ὀφειλόμενον ὑπὸ τῆς κοινότητος. V. 6, β
Δαπάναι ἐνεργηθεῖσαι ὑπὸ Δουκὸς καὶ Συμβούλων καθ' ὑπέρβασιν ἐντολῶν ἐγκρίνονται XIX. 12. ΣΣ. 12
Δαπάναι ἐξοπλισμῶν καταβάλλονται κατὰ τὸ $^1/_2$ ὑπὸ τῶν τιμαριούχων XIX. 13 ΣΣ. 13. XXV. 5, γ
Δαπάναι ἐξοπλισμῶν κ. ἄ. συμφώνως πρὸς τὴν παραχώρησιν τῆς νήσου τελοῦνται ὑπὸ τῶν τιμαριούχων XIX. 14
Δαπάναι ἐπαναστάσεως καλύπτονται καὶ διὰ φορολογίας ἐπὶ τοῦ οἴνου XXI. 5
Δαπάναι ἐξοπλισμοῦ 6000 ὑπέρπυρα ζητοῦσι κατάργησιν τιμαριοῦχοι XXII. 14 δ
Δαπάναι Κρήτης XXI. 23 α
Δαπάναι συμβολῆς εἰς ἕνωσιν κατὰ τῶν Τούρκων XX. 9
Δαπάνη 3845 ὑπερπύρων καὶ 5 γροσίων πρὸς κατασκευὴν διπυρίτου. XVII. 19
Δαράτσος Ἰωάννης τιμαριοῦχος XV. 9
Δελαπόρτας Ἰωάννης τιμαριοῦχος XVIII. 9
Δελαπόρτας Πέτρος τιμαριοῦχος XVIII. 9.
Δελφῖνος Βαλδουίνος σύμβουλος XVI. 52
Deputazione Veneta di Storia Patria Π. σ. ιδ'
Δέρματα κακῶς κατειργασμένα νὰ μὴ καταλογίζωνται εἰς Ἰουδαίους XX. 12. ε
Διαίρεσις τιμαρίων παραμένει ὡς ἔχει II. 1
Διακανονισμὸς χρεῶν ὑποχρεωτικός, δυστροποῦντες καταδιώκονται XXII. 14 γ
Διαπύλια τέλη δίδονται εἰς τιμαριούχους Κρήτης πρὸς ἐνίσχυσιν αὐτῶν VI. 3
Διαφοραὶ μεταξὺ Βενετῶν καὶ αὐτοκράτορος Κων/πόλεως ἐν Κρήτῃ V 18. ΣΣ. 18
Δικαζόμενοι ἐρήμην διὰ χρέη ὑπόκεινται εἰς ποινὴν ποσοστῶν XXII. 14 ε
Δικαιοσύνη ἀπονέμεται ὑπὸ τῆς πολιτείας ἄνευ διακρίσεως XXV. 5 στ
Δικαιοσύνη εἰς χεῖρας ἐκτάκτων προνοητῶν XXI. 17. ΣΣ. 17
Δικαιοσύνη ἀπονέμεται ὑπὸ Δουκὸς καὶ Συμβούλων XXI. 17
Δικασταὶ ἐπιβάλλοντες ποινὰς τηροῦσιν ταύτας I. 19
Δικασταὶ κανονισμὸς XVIII. 8 ΣΣ. 8
» καὶ ὀφφικιοῦχοι ἀποφάσεις κατὰ τιμαριούχων XX. 19
» νυκτὸς ἐκλέγονται ἐν Βενετίᾳ XVIII. 5
» Συβριτῶν Πρεσβεία Ρεθύμνου 1334 XVI. 46 β
» Συμβουλίου τῶν 10. Γερουσιασταὶ Π. σ. ιβ'
Δικαστήριον ἀναφορῶν δαπάνη ἑνὸς γροσίου IX. 10 ια
Δικαστὴς νυκτὸς Βενιέρης Νικόλαος XX. 1
» » Ἀλμωρὸς Κομμοῦτος, Τζανῖνος Μπάφος XXIV. 4
Δικαστὴς νυκτὸς Ἑρμόλαος Κορνάρος XX. 2
» » Πέτρος Λάνδος XXIII. 6
Δικαστὴς Συβριτῶν ἐκλέγεται ἐκ τιμαριούχων Ρεθύμνου XX. 11 γ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Δικαστὴς Συβριτῶν Ρεθυμνιώτης XV. 16
Δικαστικὰ ζητήματα ἐν τῇ Γερουσίᾳ XXI. ΣΣ. 29
Δικαστικαὶ θέσεις ἐντεῦθεν Στρόμπολη δίδονται εἰς κατοικοῦντας ἐν Χανίοις I. 40
Δικαστικαὶ θέσεις καὶ ὀφφίκια ἐντεῦθεν Στρόμπολη καστελλανιῶν δίδονται μόνον εἰς τιμαριούχους Χανίων I. 31 ε
Δικαστικῶν ἐκλογὴ καὶ κανονισμὸς XVIII. 8
Δικηγόροι τῆς κοινότητος Γερουσιασταὶ Π. σ. ιβ΄
» Χάνδακος περιορίζονται εἰς 16 VII. 4. ΣΣ 4
Δικογραφία παραδίδεται εἰς ἐφεσιβάλλοντας XVIII. 18 η
Διοίκησις δὲν δικαιοῦται νὰ ἀναλαμβάνῃ καταθέσεις ἰδιωτῶν XXII. 14 ζ
Διπυρίτης· κατασκευὴ διὰ κάτεργα ἑνώσεως XVII. 19
» πρόβλεψις ἐπαρκείας διὰ δανείου I. 11
Δόγη ἀνάρρησις ἀνακοινοῦται XI. 2
» ἐκλογὴ συγχαρητήρια Κρήτης XXII. 14 β
» ἀπόφασις διὰ Κρητικὰς ὑποθέσεις XXI. 23
Δόγης Βενετίας Γερουσιαστὴς Π. σ. ιβ΄
» διατάσσει ἀποζημίωσιν $^{2}/_{3}$ κατεδαφισθεισῶν οἰκιῶν I. 31 ζ
» ἐκλογή του ἀναγγέλλεται XXI. 1
» Σύμβουλοι καὶ πρόεδροι 40 ἀποφασίζουσι τειχισμὸν Κρήτης II. 10
Δότης Ματθαῖος σύμβασις VII. 1
Δουκάτα τσεκίνια κυκλοφοροῦσι ἐν Κρήτῃ ἀντὶ δύο σολδίων γροσίων XIII. 7
Δουλοπάροικοι II. 8. ΣΣ 8 IV. 5 β
» ἀδελφοὶ Πάγκαλοι ἀπελευθεροῦνται XIX. 26
» ἀνακτηθέντες συνεισφέρουσι κανισκεύσεις εἰς ρέκτορα Ρεθύμνης IV. 8 ΣΣ 8
» 50 ἀπελευθερούμενοι XIV. 16. ΣΣ 16. XVIII. 4. XXI. 8
» ἀπελευθερούμενοι διὰ πλαστῶν ἐγγράφων XIX. 8
» Βαρότση ἐκ Θήρας XVII. 25
» δὲν στρατολογοῦνται εἰμὴ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς στρατεύσεως I. 10.
Δουλοπάροικοι Ἕλληνες δὲν στρατολογοῦνται εἰς τὸ ναυτικὸν IV. 4
» δι' ἕκαστον στρατιωτικὸν τιμάριον παραχωροῦνται εἴκοσι πέντε I. 35
» αἴτησις αὐτῶν V. 6 γ
» ἐξαγοράζουσι τὴν δουλείαν των XX. ΣΣ 4
» ἐπιτεθέντες κατὰ τῶν κυρίων των νὰ τιμωρηθῶσι IX. 10 γ
» ἐρέται κατέργων I. ΣΣ. 10
» ἐρχόμενοι νὰ κατοικήσωσιν ἐν Χανίοις δὲν ἀπελευθεροῦνται XVI. 46 δ
» καὶ κτήματα νὰ δοθῶσιν εἰς τιμαριούχους Κρήτης I. 31 α
» καὶ σκλάβοι τιμωρούμενοι διατρέφονται ὑπὸ τῶν κυρίων των IX. 10 δ
» κανονισμὸς περὶ αὐτῶν XVIII. 13
» καταχρήσεις εἰς βάρος των XVIII. ΣΣ 13
» μετακαλοῦνται ὑπὸ καλογήρων Στύλου ἐπὶ καταβολῇ ὑπερπύρου δι' ἕκαστον II. 31
» μὴ ἐγγεγραμμένοι ὑπάγονται εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν τῶν μετὰ τὴν προκήρυξιν II. 27
» δὲν συλλαμβάνονται ὑπὸ τιμαριούχων δι' ἀδικήματα XXV. 5 η
» ξένοι ἀπελευθερούμενοι XV. 2. 12
» δίδονται εἰς τιμαριούχους συμφώνως πρὸς τὴν παραχώρησιν τοῦ τιμαρίου I. 31 α
» ξένοι δοθέντες ἀντὶ ἀγράφων IX. 10 ιδ
» Τιμαριοῦχοι V. 16 στ
» Πανταλέοντος. Ποινὴ δὲν αἴρεται IX. 10 β
» μὴ ἔχοντες κύριον λογίζονται τῆς κοινότητος I. 36
» ξένοι ἀπελευθεροῦνται τῇ καταβολῇ ὑπερπύρου ἐτησίως V. 15. ΣΣ 15
» ξένοι ἀπελευθεροῦνται ὑπὸ ὅρους XV. 2. 12
» ξένοι καταβάλλουσιν ὑπέρπυρον II. 9

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Δουλοπάροικοι ξένοι νὰ ἐπιστραφῶσιν εἰς τιμαριούχους IX. 10 ιδ
» Παπαδόπολι XIX. σσ 8
» 50 προοριζόμενοι διὰ Σέληνον ἀπελευθεροῦνται XIV. 16. σσ 16
» πιστοὶ εἰς Βενετίαν δὲν ἀπελευθεροῦνται XVI. 46 ζ
» προκήρυξις περὶ μεταναστεύσεως II. 27. σσ 27
» προσπάθεια ἀπελευθερώσεως XIX. 8. σσ 8
» συνεισέφερον πλὴν μεριδίων κανισκεύσεις IV. 8. σσ 8
» στρατολογία αὐτῶν ἐν Κρήτῃ I. 10. σσ 10
» στρατολογοῦνται ἀφ' οὗ συμπληρωθῶσι τὰ στελέχη I. 10
» φυλακιζόμενοι διὰ χρέη διατρέφονται ὑπὸ τῶν κυρίων των IX. 10 δ
» φυλακιζόμενοι διὰ ποινικὰ διατρέφονται ὑπὸ τῶν τιμαριούχων IX. 10 δ
» χωρίων κοινότητος ἐξαιροῦνται καταβολῆς ὑπερπύρου II. 33
Δουλοπάροικος ἀπελευθερούμενος Ἀλέξιος Πίνακας XVII. 12
» Μιχαὴλ Πλωρέος ἀπελευθεροῦται XVI. 51
» Νικόλαος Σκορδίλης XXI. 8
Δουλοπαροίκων ἀδεσπότων εἰσπραττόμενα περιέρχονται εἰς τιμαριούχους πρὸς ἐκτέλεσιν ὑποχρεώσεών των I. 36
» ἀναφορὰ Ἀνδρέου Δανδόλου XIV. 5
» ἀπελευθέρωσις XV. 12. XVI. 1
» διαφοραὶ μετὰ τῆς κοινότητος V. 6 γ
» ὀφειλαὶ διατηροῦνται XVIII. 13
» καταγραφὴ XVIII. 13
» κεφαλικὸς φόρος II. 33 σσ. 33
» 50 ἀπελευθεροῦνται διότι συνέλαβον ἐπαναστάτας XX. 4
» ποιναὶ δὲν αἴρονται IX. 10 β
» Τιμαριοῦχοι Χανίων ἐν Ἄρνα προερχόμενοι ἐκ V. 16 στ
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι ἀποζημιοῦσι τιμαριούχους ὑπηρετήσαντες κατὰ τὸν πόλεμον, κατὰ τὴν κρίσιν των I. 31 δ
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι ἀνακαλοῦσιν ἀπόφασιν πωλήσεως κτημάτων Ἰουλιανοῦ IX. 11
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι ἀπονέμουσι δικαιοσύνην XXI. 17
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι δαπανῶσιν ὑπερβολικῶς δι' ἐγκαίνια θήρας XXIV. 6 στ
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι δὲν δύνανται νὰ ἐμποδίσωσι τιμαριούχους νὰ ἐκλέγωσι τοὺς πρεσβευτάς των VII. 3
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι δὲν δύνανται νὰ δαπανῶσι καθ' ὑπέρβασιν τῶν ἐντολῶν των XIX. 12
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι δὲν δύνανται νὰ ἐμποδίζωσι τιμαριούχους νὰ συνέρχωνται εἰς συμβούλιον καὶ ἐκλέγωσι τοὺς πρεσβευτάς των IX. 10 θ
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι δὲν πωλοῦσιν ἐπὶ πιστώσει XVIII. 12
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι εἰσπράττουσιν 3000 ὑπέρπυρα παρὰ τιμαριούχων Χάνδακος ὑπὲρ τῶν ἐξοπλισμῶν XXII. 14 δ
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι· ἡ δικαιοδοσία των νὰ ἐπεκταθῇ XX. 26 β
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι εἰσπράττουσιν ὑπερπ. 6000 παρὰ πολιτῶν ἀγροτῶν καὶ Ἰουδαίων ὑπὲρ ἐξοπλισμοῦ στόλου κατὰ τῶν Τούρκων· XXII. 14 δ
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι ἐκλέγουσιν ὀφφικιούχους ἐντεῦθεν Στρόμπολη I. 40
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι ὡσαύτως ξένους καὶ γηγενεῖς IX. 10 ι
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι ἐξουσιοδοτοῦνται νὰ λάβωσι μέτρα πρὸς καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως XVI. 7 β
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι καὶ ρέκτορες ἀποφασίζουσιν ἀπελευθέρωσιν 50 δουλοπαροίκων προοριζομένων διὰ Σέληνον XIV. 16
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι καὶ ρέκτωρ Ρεθύμνου ἐξουσιοδοτοῦνται νὰ λύσωσιν ὑπόθεσιν Ἰουδαίου Μαυριστήρι XVI. 3
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι καὶ ταμίαι παραχωροῦσι δάνειον δι' ἀγορὰν ἵππων ἐκ Τουρκίας I. 32

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι νὰ ἐπιστρέψωσιν ἀναληφθείσας καταθέσεις ἰδιωτῶν XXII. 14 ζ
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι εἰσπράττουσι φόρον οἴνου XXI. 18
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι· εὕρυνσις δικαιοδοσίας των XVI. 14 στ
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι. Πώλησις ἵππων των I. 4. ΣΣ 4
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι καθορισμὸς δαπάνης ἐπίπλων XXIV. 6 β
Δοὺξ κσὶ Σύμβουλοι καθορίζουσι μισθὸν στρατιωτῶν τιμαριούχων IX. 10 ιβ
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι καθορίζουσι σχέδιον πόλεως III. 2
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι καθορισμὸς δαπάνης ὑδρεύσεως XXIV. 6 γ
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι κατεκράτησαν 3000 λίτρας γροσίων I. Καλλέργη XVI. 15
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι λαμβάνουσιν ὁδηγίας περὶ πληρωμῆς δαπανῶν τοῦ λιμένος XVII. 33
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι νὰ ἀναγνωρίσωσιν ἐπίσημον ἀντίγραφον ἀποφάσεως Πάπα VII. 5
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι νὰ ἐξετάσωσιν ἐὰν κατελήφθησαν κτήματα τῆς κοινότητος Χανίων νὰ ἀποδοθῶσι I. 38
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι νὰ ἀπελευθερώσωσιν τοὺς ὁμήρους ἐκ Κῶ I. 48
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι νὰ ἀποστείλωσι 4000 ὑπερπύρων IV. 2
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι νὰ δέχωνται ὡς τιμαριωτικὴν εἰσφορὰν ἵππους 2-3 ἐτῶν VIII. 1 ΣΣ 1
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι νὰ δικάσωσι δικαίως τὸν Νικόλαον Λογγοβάρδον XIV. 8
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι νὰ καθορίσωσι τὰ κτήματα τῶν τιμαριούχων IV. 5 α
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι νὰ λάβωσι τοὺς μισθούς των παρὰ τῶν προνοητῶν XX. 24
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι νὰ μεριμνήσωσι διὰ τὴν ἐπάνοδον τῶν Βαλλισταρίων XVI. 33
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι νὰ συμφιλιώσωσι τοὺς ἐν Ρόδῳ ἐμπόρους μετὰ τῶν Βενετῶν IX. 8
Δοὺξ καὶ σύμβουλοι νὰ μὴ συνάψωσιν εἰρήνην μετὰ τῶν Τούρκων VIII. 3
Δοὺξ καὶ σύμβουλοι νὰ συνεννοηθῶσι μετὰ τοῦ μαγίστρου τῶν ἱπποτῶν τῆς Ρόδου πρὸς σχηματισμὸν στόλου XV. 5 α
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι νὰ σώσωσι τοὺς Μαμελούκους II. 12
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι ὀφείλουσι νὰ τηρῶσι συνθήκην Ἀλ. Καλλέργη VII. 7
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι ὀφειλέται Νικολάου Βιάδρου XX. 25
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι παρεῖχον δάνειον πρὸς προμήθειαν ἵππων I. 32 ΣΣ 32
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι παρεπονέθησαν διὰ τὴν μὴ ἔγκαιρον προσέλευσιν τῶν ταμιῶν I. 46
Δοὺξ καὶ Σύμβουλοι πώλησις ἵππων των I. 4
Δοὺξ Κρήτης Ἀλέξιος Κορνάρος XXII. 14 στ
Δοὺξ Κρήτης Ἀνδρέας Κορνάρος XIX. 16. XXI. 16 XXIII. 1
Δοὺξ Κρήτης Βιτάλης Μιχαὴλ XVII. 26
Δοὺξ Κρήτης Βλάσιος Ζένος XVI. 43
Δοὺξ Κρήτης Πέτρος Γραδενῖγος XXV. 5
Δοὺξ Κρήτης Πέτρος Μίανις XXI. 12
Δοὺξ Κρήτης Ἰωάννης Μοροζίνης XX. 13. XXV. 5 στ
Δοὺξ Κρήτης Νικόλαος Πριούλης XVIII. 6. XX. 13
Δοὺξ Κρήτης Ἰωάννης Σανοῦδος XIX. 23
Δοὺξ Κρήτης Μᾶρκος Σανοῦδος XIX. 24
Δοὺξ Κρήτης Φίλιππος Μπελένιος XXV. 5 β
Δοὺξ Κρήτης διατάσσεται νὰ ἀποζημιώσῃ κατὰ τὸ $^1/_3$ τοὺς ἰδιοκτήτας τῶν κατεδαφισθεισῶν οἰκιῶν I. 31 ζ
Δοὺξ Κρήτης ἐλέγχεται διὰ τὰ δοθέντα 2000 ὑπέρπυρα εἰς τὸν ρέκτορα Σητείας IV. 11
Δοὺξ Κρήτης ὡσαύτως ὑπὲρ τῆς πρεσβείας Μ. Μαριόνου IV. 11
Δοὺξ Κρήτης αἰτεῖται νὰ δαπανᾷ ὑπὲρ τοῦ λιμένος Χάνδακος ὑπέρπυρα 2000 ἐτησίως I. 15
Δοὺξ Κρήτης ἢ εἷς τῶν συμβούλων δὲν ἀπουσιάζουσιν ἐκ Χάνδακος I. 27
Δοὺξ Κρήτης· υἱοὶ δουκὸς καὶ ἀδελφῶν του δὲν κατέχουσιν ὀφφίκια ἐν Κρήτῃ XIV. 15
Δοὺξ Κρήτης καὶ σύμβουλοι δαπάναι κατοικίας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καθ' ὑπέρβασιν ἐντολῶν XXIV. 6 Σ
Δοὺξ Κρήτης μεταβαίνει εἰς τὴν θέσιν του XV. 11
Δοὺξ Κρήτης Μ. Γραδενῖγος. υἱός του δύναται νὰ συντρώγῃ μετ' αὐτοῦ XIV. 6
Δοὺξ Κρήτης νὰ ἐπιστρέψῃ ὅσα ἐλήφθησαν ὑπὸ Ἀντ. Μαρτζανιόλου V. 20
Δοὺξ Κρήτης νὰ ἐπιτρέψῃ μεταφορὰν σίτου εἰς Βενετίαν XXIII. 14
Δοὺξ Κρήτης νὰ πληρώσῃ τὸ $^1/_3$ τῆς ἀξίας τῶν ἵππων II. 21
Δοὺξ Κρήτης νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ Γ. Δανδόλου διὰ νὰ καταλάβῃ τὴν Ρόδον III. 18
Δοὺξ Κρήτης· οἱ ὑπηρέται του ὁπλοφοροῦσι I. 7
Δοὺξ Κρήτης· προσφορὰ διὰ τὸν πόλεμον Ζάρας XXIII. 10
Δουόδος Μᾶρκος σοφὸς XIX. 27
Δοῦπλος Πέτρος πειρατὴς XXIV. 9
Δρέπανα ὅπλα. XXII. 17
Δρέπανα ὅπλα 10000 ἀποστέλλονται XXI. 23 β
Δρομολόγιον κατέργων I. 17

Ε

Ἑβροδόνου Ἀρχιεπίσκοπος νούντσιος XVI. 27
Εἰρήνευσις Κρήτης I. 1. XVI. 33
Εἰρήνη θυγάτηρ τιμαριούχου Μαρίνου XVII. 35
Ἐκλογαὶ δὲν ἐπαναλαμβάνονται I. 5
Ἐκλογαὶ σοφῶν πρὸς μελέτην Πρεσβείας Κρήτης I. 50
Ἐκκλησία Λατίνων. διάστασις VII. ΣΣ. 7
Ἐλεγκταὶ δημοσίων ἐσόδων καὶ ἐξόδων Γερουσιασταὶ Π. σ. ιβ΄
Ἕλλην δὲν δύναται νὰ ἀνταλλάξῃ τιμάριον μετὰ Λατίνου V. 9
Ἕλλην δὲν δύναται νὰ εἶναι τιμαριοῦχος ἢ εὐγενὴς I. 31 στ
Ἕλλην δὲν δύναται νὰ κατέχῃ τιμάριον Λατίνου V. 9
Ἕλληνες ἀποκλείονται Μ. Συμβουλίου Κρήτης I. 42. ΣΣ 42
Ἕλληνες δὲν ἐδικαιοῦντο νὰ διατρέφωσιν ἵππους I. ΣΣ 30
Ἕλληνες πιστοὶ εἰς Βενετίαν νὰ λάβωσι βοήθημα XX. 26 ε
Ἕλληνες Κρήτης ἀπάντησις περὶ αὐτῶν εἰς τὸν Αὐτοκράτορα Κων/πόλεως V. 18
Ἕλληνες πιστοὶ καταφυγόντες εἰς Χανιὰ νὰ λάβωσι βοήθημα XX. 27 στ
Ἕλληνες φυλακισμένοι ἀφίενται ἐν Βενετίᾳ ἢ ἀποστέλλονται εἰς Κρήτην ἔνθα καθίστανται δουλοπάροικοι I. 25
Ἑλλήνων πιστῶν Βενετίας, κτήματα κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν ἐπαναστατῶν XVI. 29
Ἑλλήνων τιμάρια νὰ ἀγοράσῃ Κορνάρος Ἰωάννης XVII. 23
Ἑλλήνων ἐμπορεύματα καὶ ἔμποροι Κρήτης παραλαμβάνονται ὑπὸ τῶν κατέργων Ἀρμενίας I. 22
Ἑλλήνων ἐμπορεύματα νὰ παραλάβῃ καπετάνιος Φ. Μοροζίνης I. 23
Ἑλλήνων ἐμπορεύματα ἀνταλλαγὴ IX. 9 ΣΣ 9
Ἑλλήνων ἐμπορεύματα ἐκ Κρήτης μεταφορὰ παρατείνεται XV. 17
Ἑλλήνων πρόστιμα XV. 6 ΣΣ 6
Ἐμπόριον ἀπαγορεύεται ἐκτὸς πόλεως Χανίων I. 31 ιβ
Ἐμπορίου φόρος δι' ἐπισκευὴν κυματοθραύστου Ρεθύμνου καὶ τειχῶν Χανίων I. 3
Ἐμπορίου φόρος περιορίζεται IX. 10. ιη
Ἐμπορίου φόρος XIII. 2
Ἐμπορίου φόρος συμπλήρωσις δαπάνης ἐπισκευῆς φρουρίου Σελήνου X. 3
Ἔμποροι Βενετίας ἐν διαστάσει μετ' ἐμπόρων Ρόδου IX. 8
Ἔμποροι προερχόμενοι ἐκ Βενετίας δύνανται νὰ φέρωσι οἶνον εἰς Κρήτην δι' ἰδίαν χρῆσιν I. 51
Ἐνεχυρίασις χωρίων πρεσβεία 1301 I. 14 ΣΣ 14
Ἐντολαὶ δουκὸς καὶ Συμβούλων καθορίζουσι δαπάνας XIX. 12
Ἕνωσις κατὰ Τούρκων VIII. 4 XV. 5, ΣΣ 5. 12, XVI. 10, 11, 12, 13, 19, 20, 42, 52, 54. ΣΣ. 10, 11, 12, 13, 20. XVII. 19, XX. 9. 16 α ΣΣ. 9.
Ἐξερευνηθέντα θεσπίσματα τῆς Γερουσίας Π. σ. ιστ΄
Ἐξετασταὶ τρεῖς ἤλεγχον Γερουσίαν Π. σ. ιβ΄

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἐξοπλισμὸς κατὰ τῶν Τούρκων, δαπάναι XXII. 14 δ

Ἐξοπλισμοὶ ἐβάρυνον Κρήτην I. ΣΣ. 8

Ἐξοπλισμὸς κατὰ τῶν τούρκων XX. 18

Ἐξοπλισμὸς Κρήτης διακανονισμὸς XIX. 13

Ἐπανάστασις 1282 I. ΣΣ. 1

» 1333 XVI. 8 δ

Ἐπανάστασις Ἕλληνες πιστοὶ νὰ λάβωσι βοήθημα XX. 27 στ

Ἐπανάστασις ἐν ἀκμῇ XVI. 8

Ἐπανάστασις ἐν Κρήτῃ 1342 XX. 19

» ἐξήντλησε ταμεῖα XX. ΣΣ. 24

» ἐπιβολὴ φόρου ἐπὶ τοῦ οἴνου XXI. 5

» καταστροφαὶ ἐπανορθοῦνται XVI. ΣΣ 29, 30, 52.

» μέτρα κατασταλτικὰ XVI. 7 XXI. 4

» καταστολὴ σύστασις πρὸς τοὺς πιστοὺς XVI. 7 γ

» μετὰ τὴν καταστολὴν ἐπανέρχονται οἱ εἰδικοὶ προνοηταὶ XX. 21 ια

» Νὰ δοθῇ σιτηρέσιον εἰς πεζοὺς σταλέντες ἐκτὸς τῆς πόλεως τῶν Χανίων XX. 27 ζ

» Ὅπλα διὰ τὴν XX. 25

» στέλλονται βαλλιστάριοι 500 XX. 26 α

» 1342 ἀποστέλλονται ὅπλα XX. 21. ζ

» 1342 ἐκλογὴ τριῶν εἰδικῶν προνοητῶν XX. 21 α

» 1342 καταστέλλεται καὶ διὰ τοῦ στόλου Κύπρου XX. 21 στ

» 1342 μέτρα κατ' αὐτῆς XX. 21

» 1342 παρετάθη μέχρι 1347 XX. ΣΣ 26, 27.

» Σηφοπούλου XX. 11 δ

Ἐπαναστάται μέτρα κατ' αὐτῶν XXI. ΣΣ 4

» σύζυγοι αὐτῶν καὶ τέκνα ἐκτοπίζονται XVI. 30

Ἐπαναστάται τέκνα αὐτῶν ἀπελευθεροῦνται XXI. 22

Ἐπαναστάται τέκνα αὐτῶν σταλέντα εἰς Βενετίαν XX. 10 ε

Ἐπαναστάται τέκνα νὰ φρουρῶνται καλῶς XX. 26 στ

Ἐπαναστάται τέκνα αὐτῶν ἐν φυλακῇ XX. 10

» τιμάρια αὐτῶν νὰ δοθῶσιν εἰς Ρεθυμνίους, πρεσβεία Ρεθύμνου 1334 XVI. 46 γ

» φονευθέντες, τιμάρια αὐτῶν δίδονται εἰς φονεῖς XX. 11 δ

» 1342 ποιναὶ XX. 21 δ

Ἐπαναστατῶν ἀντίποινα κατὰ τῶν πιστῶν τῆς Βενετίας XVI. 29

Ἔπαρχος Ἀντώνιος XIX. ΣΣ 8

Ἔπιπλα δουκὸς καὶ συμβούλων καθορισμὸς δαπάνης XXIV. 6 β

Ἐπισκοπὴ Καλαμῶνος III. 6. 7

» Μυλοποτάμου III. 6. 7. VII. 7

Ἐπίσκοπος Ἁγυιᾶς Χανίων XXIII. 7 XXIV. 2

» Ἀρίας XIII. 8

» Καστέλλου III. 6

» Χερρονήσου XXIII. 20

Ἐπιτροπὴ σοφῶν πρὸς μελέτην Κρητικῶν ὑποθέσεων XX. 6. 8

Ἐπίτροποι Ναοῦ Ἁγίου Μάρκου Γερουσιασταὶ Π. σ. ιβ'

Ἐπίτροποι καταχρήσεις XVIII. ΣΣ. 9

Ἐποικισμὸς Τούρκων ἐν Κρήτῃ XIX. ΣΣ. 25

Ἐποικισμὸς Χανίων διὰ παραχωρήσεως γαιῶν καὶ οὐχὶ ἀμπελώνων I. 31. β

Ἐρήμωσις Ρεθύμνου καὶ Παλαιοκάστρου ἐκ πανώλους XXV. 6

Ἔριτζος Ἀνδρέας σοφὸς XX. 14 XXIII. 8, 17

Εὔβοια XIII. 5. XV. 5. XVI. 10. XXV. 2

Εὐγενεῖς Ἕλληνες πιστοὶ εἰς Βενετίαν λαμβάνουσι βοήθημα XX. 26 ε

Εὐγενὴς ἢ τιμαριοῦχος δὲν δύναται νὰ εἶναι Ἕλλην I. 42

Εὐγενῶν νόθοι δὲν συμμετέχουσι Συμβουλίου καὶ ὀφφικίων ἐν Χάνδακι I. 41

Εὑρετήρια ἀπωλεσθέντων τόμων θεσπισμάτων Misti συνεπληρώθησαν ἐν μέρει ἐξ ἄλλων πηγῶν Π. σ. ιστ'

Εὐφροσύνη θυγάτηρ τιμαριούχου Μαρίνου XVII. 35

Εὐφροσύνη χήρα Σήφη Σηφοπούλου XVII. 29

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Z

Ζάκκος ἰουδαῖος XX. 13
Ζάρα ναυτικὴ βάσις Βενετῶν XXIII. ΣΣ 10
Ζάρας πόλεμος XXIII. 10
Ζάκυνθος σύζυγος προνοητοῦ I. ΣΣ 5
Ζάχαρις Κρήτης XIII. 4. XIII. ΣΣ 4. XVI. 49 ΣΣ 49. XVII. 28
Ζένος Ἀνδρέας δοὺξ Κρήτης 1265-69 III. 9
Ζένος Βλάσιος δοὺξ Κρήτης, καπετάνος Ἑνώσεως XVI. 28. 43. 53
Ζένος Ἰουλιανὸς καὶ Γκίζης Φίλιππος κτηματικὴ διαφορὰ XIX. 23
Ζένου Μπαριόλα θυγάτηρ Ἀνδρέου Καλλέργη XX. 4. XXV. 3
Ζένος Πέτρος δοὺξ Κρήτης XVI. 43
Ζένος Πέτρος καπετάνος XVI. 36. 52
Ζένος Πέτρος σοφὸς XVI. 20
Ζένος Ραϊνούτσιος τιμαριοῦχος XX. 4. XXV. 3
» » σύζυγος Βεριόλας θυγατρὸς Ἀνδρέου Καλλέργη XX. 4. XXII. 15

H

Ἡμίονοι. Ἀλέξιος Καλλέργης δικαιοῦται νὰ διατηρῇ 15 I. 30, 34 I. ΣΣ 30
Ἡμιονηγοὶ τιμαριούχων δὲν ἐκτελοῦσιν ὑπηρεσίαν ὑπὸ ὅρους XVIII. 18 ε

Θ

Θεοδοσία ἢ Κάφφα I. ΣΣ 28
Θεοτόκης Σ. Πανηγυρικὸν Τεῦχος ἀναδρομικῆς ἐκθέσεως 50ετηρίδος ἑνώσεως Ἑπτανήσου Τόμος Α΄ Βενετοκρατία. Τιμάρια IV. ΣΣ. 2
Θεοτόκης Σ. ἐξηρεύνησε θεσπίσματα Γερουσίας τῶν βιβλίων 15-39 Π. σ. ιστ΄
Θεσπίσματα ἀφορῶντα διανομὰς καὶ διαφορὰς παρέχουσι ἐνδιαφέρον XIX. ΣΣ. 1. 6. 7
Θεσπίσματα Γερουσίας Misti Π. σ. ιδ΄
Θήρα (νῆσος) κατέχεται ὑπὸ Νικολάου Σανούδου XVII. 25
Θήρας (νήσου) δυνάσται Βαρότση XVII. 25
Θήρας δαπάναι ἐγκαινίων περιορίζονται εἰς ὑπέρπυρα 50 XXIV. 6 στ
Θώρακες ὅπλα XX. 21 ζ XXII. 17
Θώρακες ἀποστολὴ XX. 10 β
Θωρακοποιοὶ XX. 27 δ
Θωρακοφόροι καὶ ἡμιονηγοὶ τιμαριούχων XVIII. 18 ε

I

Ἰάκωβος σοφὸς Ἰουδαῖος XX. 13
Ianua Π. σ. ιε΄
Ἱεραπέτρα φρούριον. καστελλανία δὲν δίδεται λόγῳ χάριτος XX. 10 γ
Imperator Rumanorum Π. σ. ιε΄
Ἰορδάνης. Αἰγίδιος ντὲ XX. 13
Ἰορδάνης Ἰάκ. ἄδεια ἐξαγωγῆς σίτου XXIII. 3
Ἰουδαῖοι I. 31 η IX. 5 ΣΣ 5. XV. 19 XVI. 35 XX. 12 12 β 12 γ 12 ε 12 στ 13. ΣΣ 12. 13. XXII. 14 δ. XXIII. 12
Ἰουλιανὸς Λεονάρδος κτήματά του νὰ μὴ πωληθῶσι IX. 11
Ἰουστινιάνης Βερνάρδος ὀφφικιοῦχος θαλασσοπλοΐας XVI. 10, 21
Ἰουστινιάνης Μᾶρκος σοφὸς XX. 20
Ἰουστινιάνης Μᾶρκος μέλος λιμενικῆς ἐπιτροπῆς Χάνδακος XVI. 5
Ἰουστινιάνης Μπελέττος Δοὺξ Κρήτης 1306-8 III. 9. 11
Ἰουστινιάνης Μπελέττος δυνάστης νήσου Κῶ I. 48. I. ΣΣ. 49
Ἰουστινιάνης Παγκράτιος σοφὸς XXII. 12
Ἰουστινόπολις Π. σ. ιε΄
Ἱππαρχίαι II. 1. 5. 14. ΣΣ 1. 14. IV. 5 β. 6. 12. 17. VIII. 1. 2. XIV. 1. 2. XXV. 5 β.
Ἵπποι I. 4. 8. 9. 24. 32. ΣΣ 4. 30. 32. II. 21. ΣΣ 21. IV. 5 β. 19. ΣΣ 19. VI. 6. 11. ΣΣ 11. VIII. 1. XVI. 7 δ. 8 γ. 9. 14 β. 18 ε. 27 γ. 38. 46 ε θ. 50. XVIII. 14. 18 ζ. XX. 26 γ. 27 ε. XXII. 18. XXIII. 10. 11. 18. XXV. 7.
Ἱππόται Ρόδου XIII. 3
Ἱσπανία Π. σ. ιε΄

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κ

Καγκελλαρία Γραφεὺς Σιβράνος Γουΐδων XX. 28
» δικαιώματα XVII. 11. ΣΣ. 11. XVIII. 18 δ
Καγκελλάριος καθορισμὸς ἀμοιβῆς του IV. 17
» Μυλοποτάμου XX. 11 γ
» Χάνδακος Βαρβαρῆγος Ἰάκωβος XIX. 21
Καγκελλάριος Κρήτης Γκέτσος XVIII. 10. XIX. 28
Καλαμῶνος ἐπίσκοπος III. 6
Καλδεράριος Δονάτος δουκικὸς γραφεὺς III. 7
Καλλέργαι κτήματα αὐτῶν κατεστράφησαν ὑπὸ ἐπαναστατῶν XVI. 29
Καλλέργης Ἀλέξιος I. 30. 34. 39. 47. ΣΣ 1. 47-48. 49. II. 5. ΣΣ 5. III. 6. ΣΣ 6-16. III. 9-16. IV. 15. 18. V. 4. ΣΣ 4. VII. ΣΣ 5. XV. 13. ΣΣ 13. XVI. 7 στ. 40. XX. 4. 16 α. 26 ε. XXI. 25. XXV. 3
Καλλέργης Ἀλέξιος τοῦ Σήφη XXI. 25
Καλλέργης Ἀνδρέας XX. 4. XXV. 3
Καλλέργης Βάρδας XVI. 7ζ. XVII. 15. XVIII. 1 XX. 4. XXII. 3. Nº 36
Καλλέργης Γεώργιος XVII. 24. XXII. 3. 8. XXV. 3
Καλλέργης Ἰωάννης Ἀλεξίου XV. 13. XVI. 15. 34. ΣΣ 15
Καλλέργης Λέων XX. 10 ε
Καλλέργης Σήφης XX. 4. XXI. 25
Καλόγηροι Στύλου II. 29. 30. ΣΣ 29. 30. 31. XVI. 31
Κανὰλ ἀδελφοὶ Α. Καναλέτου XVIII. 14
Κανὰλ Ἀντώνιος ὀφειλέτης σίτου XXII. 3. Nº 38
Κανὰλ Γουΐδων Δοὺξ Κρήτης 1303 - 1306 II. 14. III. 9. 16
Κανὰλ Πέτρος Βάϊλος Κων/πόλεως XX. 20
Κανισκεύσεις —δικαιοῦται $1^1/_2$ ρέκτωρ Ρεθύμνου IV. 3
Κανονισμὸς ὑπηρεσίας ὀφφικιούχων διετοῦς θητείας XVIII. 8
Καπέλλος Μαρῖνος ὀφφικιοῦχος Ἑνώσεως κατὰ τῶν Τούρκων XVI. 21
Καπετάνοι Ἀρμενίας καὶ Κρήτης ἑνούμενοι νὰ ἐπιδράμωσι κατὰ τοῦ Αὐτοκράτορος I. 17
Καπετάνοι καὶ ρέκτορες ὑπεύθυνοι ἀσφαλείας τῶν στόλων I. ΣΣ 33
Καπετάνος Ἑνώσεως κατὰ Τούρκων XVI. 13-16. XVII. 4
Καπετάνος Κρήτης παραδίδεται αὐτῷ πλοῖον 80κωπον ἢ 100κωπον I. 29
Καπετάνος Κρήτης Φιόφιος Μοροζίνης I. 23
Καπετάνος Κρήτης Φιόφιος Μοροζίνης νὰ παραλάβῃ ἱππεῖς καὶ τοξότας Κρήτης κατὰ τοῦ Αὐτοκράτορος I. 24
Καπετάνος στόλου Ἀρμενίας καταμερίζεται εὐθύνας μετὰ ρεκτόρων προκειμένου νὰ ταξειδεύῃ I. 33
Καπηλεῖα, ξενοδοχεῖα καὶ ἀγορὰ Χανίων ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως I. 43
Καπηλεῖα δὲν δύνανται νὰ διευθύνωσι Καστελλάνοι III. 4
Καπιτουλάριον ὑπηρεσίας φόρου μεσητείας V. ΣΣ 11
Καπιτουλάριον φόρου ἐμπορίου ἀπωλέσθη XIV. ΣΣ 14
Καριόλας Ἄγγελος Καγκελάριος μάρτυς III. 16
Καρμινιάνος Τοῦρκος XVI. 23
Κάρολος αὐθέντης καὶ ἀδελφοὶ Π σ. ιε'
Κ. ἴσως Κάρολος I. 26
Κάρπαθος III. ΣΣ 18
Κάρπαθος ἐπιστρέφεται εἰς Δάνδολον IV. 1
Κάσος III. ΣΣ 18
Καστελλανίαι δὲν δίδονται λόγῳ χάριτος XX. 16γ
Καστελλανίαι ἐντεῦθεν Στρόμπολι. Ὀφφίκια καὶ δικαστικαὶ θέσεις αὐτῶν δίδονται μόνον εἰς τιμαριούχους Χανίων I. 31 ε. 40
Καστελλάνοι δὲν διευθύνουσι καπηλεῖα III. 4
Καστελλάνοι καὶ ὀφφικιοῦχοι παραμένουσιν ἐκτὸς ὑπηρεσίας ἰσόχρονον διάστημα ὑπηρεσίας I. 6
Καστελλάνοι ἦσαν κάπηλοι; III. ΣΣ 4
Καστελλάνοι ἐν Κῷ I. 48
Καστελλάνοι Μυλοποτάμου Ρεθυμνιῶται XV. 16 XVI. 46. Ρεθύμνου β'.
Καστελλάνοι Μεθώνης καὶ Κορώνης XXV. 1. 2
Καστελλάνων ἐκλογὴ IV. 5 α

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Καστέλλου ἐπίσκοπος III. 6
Καταδίκαι τηροῦνται ὑπὸ τῶν ἐπιβαλλόντων I. 19
Καταθέσεις ἰδιωτῶν δὲν ἀναλαμβάνονται ὑπὸ τῆς διοικήσεως XXII. 14 ζ
» αἴρονται ἐν περιπτώσει ἀνάγκης XXII. 14 ζ
» 3000 ὑπερπύρων XIV. 15
Καταλάνοι ζημιωθέντες XVII. 10
Κατάστιχα δὲν ἀναφέρονται IV. ΣΣ 13
» Κρήτης ἀντίγραφα τηροῦνται ὑπὸ ταμιῶν II. 17
» φυλασσόμενα δι' ἓξ κλειδῶν IV. 13
Καταστροφαὶ καὶ ἐρήμωσις Κρήτης 1293-1306 III. 9
Κάτεργα Ἀδριατικῆς νὰ ἀποσταλῶσιν εἰς Κρήτην XX. 26 δ. 27 β
» ἐξωπλισμένα νὰ ἀποσταλῶσιν εἰς Κρήτην XXIV. 5
» ἐκ Βενετίας δὲν μεταφέρουσιν ἐμπόρους καὶ ἐμπορεύματα I. 18
» Ἀρμενίας I. 17
» Ἀρμενίας καὶ Κύπρου προσεγγίζουσι εἰς Κρήτην XVI. 26
» Ἀρμενίας παραλαμβάνουσιν ἐμπόρους καὶ ἐμπορεύματα I. 22
» Ἀρμενίας καὶ ἐπιδραμόντα κατὰ τοῦ Αὐτοκράτορος ἐπανέρχονται ἡνωμένα εἰς Βενετίαν I. 26
» δέκα πρὸς φρούρησιν Ἀδριατικῆς καὶ Ρωμανίας, XVI. 21
» ἑνώσεως πρὸς καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως XVI. 8 β
» ἐξοπλίζονται δύο διὰ τὴν ὑπόθεσιν Ἀδριατικῆς XIII. 5
» ἐπανερχόμενα νὰ παραλάβωσιν ἀνικάνους XX. 29
» νὰ ἐξοπλισθῶσι ἐν Κρήτῃ κατὰ τῶν Τούρκων XIII. 5
» Ρωμανίας ὑπερασπίζουσι Βενετοὺς θαλασσοπλοοῦντας I. 16
» Ρωμανίας δὲν εἰσάγουσιν ἄργυρον ἐν Κρήτῃ XVII. 7
Κάτεργον καὶ ὅπλα ἀποστέλλονται εἰς Κρήτην XVI. 7 α
» ἐξοπλίζεται ἐπειγόντως XVI. 8 η
» κωπηλάται βαλλιστάριοι XVI. 8 α
» μέγα εὑρισκόμενον ἐν Κρήτῃ νὰ ἀποσταλῇ εἰς Βενετίαν IX. 7
» ἀποστέλλεται εἰς Κρήτην XXI. 23 γ
» παρωπλισμένον ταξειδεύει ἐλευθέρως πλὴν τῶν χωρῶν τοῦ Βασιλέως Ροβέρτου ἢ Ταραντίνου πρίγκηπος III. 20
Κατέργων ἀναγκαιοῦντα ἀποστέλλονται VI. 10
» δρομολόγιον I 16
» δύο ἀποστολὴ εἰς Κρήτην VII. 2
» δύο διατάσσεται ἀποστολὴ εἰς Χάνδακα XV. 1
» ἐξαρτήματα δὲν ἀναφέρονται VII. ΣΣ 2
» ἐξοπλισμὸς ἐν Κρήτῃ ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως κατὰ τῶν Τούρκων XV. 12 α
» ἐξοπλισμὸς κατὰ τῶν Τούρκων XV. 12
» Κρήτης καὶ Μεθώνης πληρώματα διέπραξαν ἔκτροπα XXV. 2
» Ἑνώσεως ἐπιβαίνουσιν 20 τοξόται XV. 12
» ἐπιβαίνοντες ἀνελάμβανον στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν XIV. ΣΣ 10
» ἐξοπλισμὸς ὑπὲρ ἑνώσεως κατὰ τῶν Τούρκων νὰ μελετηθῇ XIX. 9
Κατοικία δουκὸς καὶ Συμβούλων δαπάναι καθ' ὑπέρβασιν ἐντολῶν XXIV. 6 α
Κάτοικοι Χανίων λαμβάνουσι καστελλανίας καὶ ὀφφίκια καὶ δικαστικὰς θέσεις ἐντεῦθεν τοῦ Στρόμπολη I. 40
Κάϊφα = Θεοδοσία I. ΣΣ 28
Καψάλης Σαββατάης Ἰουδαῖος XV. 19
Καψοκαλύβη γυναῖκες σταλεῖσαι εἰς Βενετίαν XX. 26 ζ
» γυναῖκες δύνανται νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Ρέθυμνον XX. 26 ζ
» ἐπανάστασις παρετάθη μέχρι 1347 XX. ΣΣ 26 27
» Κῶστας XX. 21. 26 ζ
» Μιχαὴλ ἐπαναστάτης XX. 21 26 ζ
Κεντήματα κακῶς κατειργασμένα καταστρέφονται XX. 12 στ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κεντήματα κατεργάζονται Ἰουδαῖοι XX. 12 στ
Κέρματα νομισμάτων ἀποστολὴ 5000 δουκάτα XX. 21 ϑ
Κίσσαμος νὰ ἐπιτραπῇ ἡ ἀμπελουργία XVIII. 18 στ
» φρούριον XVI. 51
» φρούριον δὲν δίδεται καστελλανία λόγῳ χάριτος XX. 10
» φρούριον ἐπισκευὴ XVII. 16
» φρούριον χῶρος πέριξ νὰ οἰκοδομηθῇ XVI. 46 η
Κῖος Μᾶρκος ἐξόριστος XIV. 13
Κλαδισσὸς ποταμὸς XXI. 30
Κλαδισσὸς ποταμὸς XVIII. 18 β
Κλαυδιανὸς Ἰωάννης πειρατής· νὰ συλληφθῇ XIX. 5
Κλήμης Πάπας ἀπόφασις αὐτοῦ περὶ τοῦ μοναστηρίου Πάλης VII. 5
» Ε΄ Πάπας III. 6
Κληρικοὶ δὲν εἶναι ἱκανοὶ ὡς τιμαριοῦχοι XVIII. 9
Κοινότης καταβάλλει 1/3 ἰδιοκτήτας κατεδαφιθεισῶν οἰκιῶν I. 30 ζ
Κολλέγιον Βενετίας παρασκευάζει νομοθετικὴν ἐργασίαν Π. σ. ια΄
Commemoriali Libri καὶ regesti Π. σ. ιδ΄. III. ΣΣ 16. V. ΣΣ 18
Κόμιτος κατέργου (κυβερνήτης) φορολογεῖται 1 γρόσιον XVII. 32
Κομμερκλάριος Κρήτης ἐντολὴ XIV. 14
Κομμερκλάριος διαθέτει ὑπὲρ ταμείου σίτου 1500, ὑπέρπυρα XVI. 2
Κομοῦτος δικαστὴς νυκτὸς XXIV. 4
Consilium Rogatorum=Γερουσία Π. σ. ια΄
Κωνσταντινούπολις Π. σ. ιε΄
Κονταρίνης Ἄγγελος εὐκολία πληρωμῆς δανείου XXII. 6
» Δονάτος σοφὸς XX. 14
» Νικόλαος XVII. 9
» Μπεζῖνος Σύμβουλος XVI. 20
» Νικόλαος σοφὸς XXV. 3
» Τζανότος ἀνακριτὴς ζητήματος Κυθηρίων Μαγιορικανῶν XIX. 20
Κορνάρος Ἀλέξιος πρεσβευτὴς XX. 26
» Ἀνδρέας Δοὺξ Κρήτης XIX. 16 XXI. 16. XXII. 14 στ
» Ἀνδρέας ρίκτωρ Ρεθύμνου XV. 19
» Ἀνδρέας πρεσβευτὴς II. 14
» Ἰωάννης τοῦ Ἀββᾶ XVII. 23
» Ἰωάννης ρέκτωρ Ρεθύμνου XV. 19. XVI. 3
» Ἰωάννης πρεσβευτὴς XVI. 38. XX. 16
» Ἰωάννης ἄδεια γάμου XXIV. 8
» Μᾶρκος Δοὺξ Κρήτης XXV. 3
» Μᾶρκος σοφὸς XIX. 9
» Κορναρόλος ἀποζημιωθεὶς III. 11 12. 13 15
» Μᾶρκος κτηματίας III. 10
» καὶ ἄλλων ἀπαιτήσεις III. 9
» Νικόλαος πρεσβευτὴς 1325 IX. 10
» Νικόλαος Ἀνδρέου Κορναρόλος III. 9
» Νικόλαος ποτὲ Πέτρου ἐγγυητὴς δι' ἀγορὰν ἵππων XX. 26
» Ρογῆρος καὶ Καταροῦτσα καὶ Ἑρμόλαος XX. 2
» Φλαμίνιος Créta Sacra III. 6 V. ΣΣ 6 IX. 10
Κορράριος Νικόλαος Κανονικὸς XVII. 5
» Πέτρος ρέκτωρ Χανίων VII. 6
Κορώνη III. 21 XVII. 2 XIX. 15 XX. 23 XXV. 1
Κορραδῖνος Μιχαὴλ λεγάτος τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας XXIV. 1
Κουερίνης Ἄγγελος νὰ λάβῃ τὴν νῆσον Κῶ I. 48 49
Κουερίνης Πέτρος πρεσβευτὴς - 1349 XXII. 1 XXV. 5
» Ρωμαῖος τιμαριοῦχος I. 50 XIX. 1
» Φράγκος σοφὸς XX. 20.
Κουράτορες XXV. 1
Κρέατα δίδονται εἰς Ἰουδαίους ἀπὸ Ἰουνίου μέχρι Σεπτεμβρίου XX. 12 β
Credentiarum officiales Π. σ. ιε΄
Κρεμόνα Π. σ. ιε΄
Κρῆτες κριθέντες ἀνίκανοι ὡς βαλλιστάριοι φέρουσι τόξον XXIV. 10

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κρήτη Π. σ. ιε'
» Ἀρχιεπίσκοπος σύμβασις VI. 7
» Ἐρήμωσις κατὰ τὴν ἐπανάστασιν Ἀλεξίου Καλλέργη III. 10
» Δὲν παρῆγε πολεμικοὺς ἵππους I. ΣΣ 32
» Ἐξασφάλισις ἀπὸ τουρκικῶν ἐπιδρομῶν XIV. 4
» Κάτοικοι ἀμφισβητοῦσιν ὑποχρεώσεις των V. ΣΣ 8
» Νὰ ἐξοπλίσωσι κατὰ τῶν Τούρκων XIII. 5
» Ὑποθέσεων αὐτῆς μελέτη XVIII. 2
» Διατίμησις μετάξης XVI. 25
» Προσεγγίζουσι κάτεργα Κύπρου καὶ Ἀρμενίας XVI. 26
» Στρατολογία 100 τοξοτῶν I. 28
» Τειχισμὸς II. 10
» Ἐκλογὴ συμβούλων πρὸς μελέτην ὑποθέσεων αὐτῆς XVIII. 8
» Κριμαία I. ΣΣ 28
Κριοὶ πολεμικαὶ μηχαναὶ XX. 27 ζ
Κροατίας Βαρῶνοι Π. σ. ιε'
Κτήματα κοινότητος Χανίων καταπατηθέντα XXI. 26
» καὶ τιμάρια ἀγοραζόμενα ἀντίτιμον κατατίθεται εἰς ταμεῖον Κοινότητος XXII. 14 η
» Δανδόλου Ἐρρίκου ἐν Χανίοις XXI. 10. 30
» δημόσια καταλαμβανόμενα αὐθαιρέτος I. ΣΣ 38
» Ἑλλήνων πιστῶν Βενετίας κατεστράφησαν ὑπὸ ἐπαναστατῶν XVI. 29
Κτήματα κοινότητος ἐνοικίασις δι'29 ἔτη XIX. 2
» καὶ δουλοπάροικοι νὰ δοθῶσιν εἰς τιμάρια Κρήτης I. 30 α
» τῆς κοινότητος καταληφθέντα νὰ ἀποδοθῶσι I. 37
» τιμαριωτικὰ κοινότητος συμπληροῦσι τιμάρια ἐλλειπῆ I.
Κτηματικαὶ διαφοραὶ διαφωτίζουσι σχέσεις περιουσιακὰς XII. ΣΣ 4
Κύθηρα Καταλάνοι ζημιωθέντες XVII. 10
» ἀποδίδονται εἰς Βενιέρη III. 1. ΣΣ 1
Κυθήριοι Μαγιορικανοὶ διαφορὰ XIX. 27. 29. 30. XIX. ΣΣ 4 20 27 29 30 33
Κυματοθραύστης Ρεθύμνου καὶ Χανίων ἐπισκευὴ αὐτοῦ I. 3
Κύπρος XIV. 10
» ἅλυκαὶ II. 16
» ἀπαγόρευσις μεταβάσεως εἰς τοὺς ρέκτορας IX. 9
» Βασιλεὺς νὰ προσχωρήσῃ εἰς Ἕνωσιν κατὰ τῶν Τούρκων XVI. 20
» διατίμησις μετάξης XXI. 25
Κύπρου Κάτεργα (Cypri Galee) Π. σ. ιε' XVI. 26
» προελεύσεις XXII. 11
Κυριαρχία δικαιοῦται μόνον νὰ τιμωρῇ τοὺς ἐγκληματοῦντας IX. 10 γ
Κῶ νῆσος νὰ περιέλθῃ εἰς Ἄγγελον Κουερίνην I. 48. ΣΣ 48
Κώδων καὶ ὅπλα ἀποστέλλονται εἰς Χανιὰ XVI. 18

Λ

Λάγκα τοπωνυμία Χανίων XXI. 30
Λάνδος Μορέττος Σύμβουλος Κρητικῶν ὑποθέσεων XVIII. 2
Λάρνα ἀποζημίωσις παθόντων ἵππων αὐτόθι VI. 6. ΣΣ 6
Λατῖνοι ναυτικοὶ ἐλευθεροῦνται μέχρι 300 ὑπερπύρων IV. 4
» Τιμάριά των δὲν δύνανται νὰ κατέχωσιν Ἕλληνες V. 9
» οὔτε νὰ ἀνταλλάξωσι V. 9
Λαυρεντίου Μαρία μήτηρ I. Ράζου XXI. 30
Levantis officium Π. σ. ιε'
Λεῶνος Σῖμος ἐπίτροπος Σιναϊτῶν X. 6
Liber Albus Π. σ. ιδ'
» Blancus Π. σ. ιδ'
Libri Pactorum Π. σ. ιδ'
Libro Negro II. 14 V. 16
Ligna missa pro arduis factis Π. σ. ιε'
Λιμενάρχης ὀφφίκιον κατώτερον VII. ΣΣ 8
Λιμὴν· εὕρυνσις II. 2

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Λιμὴν ἀπασχολεῖ κυβέρνησιν V. ΣΣ 2
» ἐκβάθυνσις XIV. 15
» προκύπτουσα διπλῆ ὠφέλεια I. 30 γ
» Δαπάναι I. 14
» κατασκευὴ I. 30 γ 39 I. ΣΣ 39
» ἐπισκευὴ πρεσβεία 1301 I. ΣΣ 15
» Ἔλλειψις λιμένος ἐμποδίζει αὔξησιν πληθυσμοῦ I. 30 γ
» Χάνδακος II. 2. ΣΣ 2. V. 2. XVI. 5. ΣΣ 5 XVII. 17. 18. 30. 33. 34. ΣΣ 17. 18. 30. 33. 34. XVIII. 7. ΣΣ 7. XIX. 22
Λιμὴν Χανίων I. 39. V. 7. V. ΣΣ 7. VI. 4
Λογγοβάρδος Νικ. νὰ δικασθῆ δικαίως XIV. 8
Λομβαρδία Π. σ. ιε'
Lombardorum tabula Vicedomini Π. σ. ιε'
Λουμπάρδος Δονάτος ἢ Καλδεράριος δουκικὸς γραφεὺς III. 7
Λομπάρον χωρίον III 9 10
Λοredάνος Μᾶρκος σοφὸς XX. 20
» Πέτρος γερουσιαστὴς XV. 12 β
» Παῦλος ρέκτωρ Χανίων XX. 23
Λουρέας Μιχαὴλ τιμαριοῦχος λόγῳ χάριτος XX.3

M

Majorica Π. σ. ιε'
Μαγιορκανοὶ Κυθήριοι XVII. 10. ΣΣ 10. XIX. 4 20 27 29 30 33. ΣΣ 4 20 27 29 30 33
Μαγίστρος ἱπποτῶν XVI. 10. 12
Μάγνος Σκλάβος XXIV. 15
Μαμελοῦκοι II. 12. ΣΣ 12
Μάνδουκας Νικ. λαμβάνει οἰκόπεδον VI. 14
Mantua Π. σ. ιε'
Μάντουας Φραγκῖσκος ντὲ ἐπανέρχεται εἰς τὴν θέσιν του XIV. 7
Μαργαρίτα καλογραῖα δύναται νὰ διαθέσῃ κτῆμα της XX. 7
Mare magnus Π. σ. ιε'
Μαριϊόνου Μ. χρήματα ληφθέντα δι' ἔξοδά του ὡς πρεσβευτοῦ IV. 11 ΣΣ 11
Μαρὶν Κάρολος συγγραφεὺς III. 6
Μαρῖνος τιμαριοῦχος θυγατέρες του προσπαθοῦσι νὰ ἀνακτήσωσι τὸ τιμάριόν των XVIII. 35
Μαριπέτρος Ἀνδρέας ρέκτωρ Ρεθύμνου XVI. 3
Μαρκιανὴ Βιβλιοθήκη Βενετίας III. ΣΣ 1
Mas-Latrie ἱστορικὸς Π. σ. ιγ'
Μαρτζανιόλος Ἀντώνιος ἐπιστροφὴ δικαστικῶν ἐξόδων V. 20
Μαυριστήρης Ἰουδαῖος ὑπόθεσίς του λύεται ὑπὸ τῆς διοικήσεως XV. 19 XVI. 3
Μαῦρος Παῦλος πειρατὴς XXIV. 9
Μαύρου Νικ. χῆρα ρέκτορος Ρεθύμνου XXIV.14
Mediolanum Π. σ. ιε'
Μεθώνη Π. σ. ιε'. XVI. 10. XVII. 2. XX. 23.
Μεῖζον Συμβούλιον σῶμα δύσχρηστον Π. σ. ια'
» Συμβούλιον Κρήτης δὲν συμμετέχουσιν Ἕλληνες I. 42
Μελέχα ἄκρα XVIII. 18 β
Μέλη Συμβουλίου τῶν Δέκα Γερουσιασταὶ Π. σ. ιβ'
Μελησσηνὸς Ἰωάννης ὀφειλέτης XXII. 3
» Θεόδωρος XX. 4
» χῆρα Μαρία ζητεῖ ἀποφυλάκισιν τέκνων της XVIII. 29
» καὶ Σηφοπούλου υἱοὶ φυλακισμένοι XVII. 29. ΣΣ 29
Μέμος Μᾶρκος ρέκτωρ Ρεθύμνου XX. 3
Μεσητῶν δοκιμασία αὐστηρὰ V. 11
Μεσῆται ὑπάλληλοι ὑπηρεσίας φόρου μεσητικῶν V. ΣΣ 11
Μεσητειῶν φόρος V. ΣΣ 11. XIII. 2
Μεσογειακαὶ κτήσεις Βενετῶν σταθμοὶ τροφοδοσίας στόλου I. ΣΣ 11.
Μέταξα Κρήτης καὶ Κύπρου πληρώνει φόρον 50 σολδία κατὰ λίτραν XVI. 25
Μέτζος, Παῦλος ντὲ, ἄδεια ἐπιβῇ τοῦ στόλου XVI. 45
Μετσελλίνου χήρα Κυραάννα· ἀκύρωσις Συμβολαίου XXII. 13
Μιάνης Πέτρος δοὺξ Κρήτης XXI. 12
» Σκλάβος σοφὸς XIX. 27.
Μινῶτος Θωμᾶς μάρτυς III. 16
Μισθοδοσία καθυστερουμένη εἰς τοὺς στρατιώτας XXI. 7

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Μισθοῦ δικαιοῦνται Βαλλιστάριοι XXI. 19
Μισθωμάτων χωρίων κοινότητος αὔξησις ἀνῆκεν εἰς τὴν Βενετίαν XIX. 19
Μιχαὴλ Βερτούτσιος σοφὸς XX. 8 10 12
» Βιτάλε δοὺξ Κρήτης I. 30 δ. III. 6. XVII. 26
» Ἐρρῖκος δοὺξ Κρήτης IV. 2 IX. 10
» Μᾶρκος καπετάνος I. 23
Μόγιος Ἰωάννης Γενουαῖος πειρατὴς XIX. 5
Μολῖνος Βενέδεικτος σοφὸς XX. 6
» Μᾶρκος Σύμβουλος Κρήτης XXV. 3
» » δοὺξ Κρήτης XXIV. 7
» Μπερτούτσιος εὐκολίαι πληρωμῆς τοῦ δανείου του XXII. 6
» Βενέδεικτος Καπετάνος I. 25
» Φατσίνος δικαστικὸς XXIV. 10
» Φίλιππος ρέκτωρ Ρεθύμνου XX. 23
» Φραγκῖσκος ἐκ Χάνδακος XVII. 2
Μοναχαὶ ἁγίας Αἰκατερίνης Σινᾶ XX. 10
Μοναστηρίων εἰσοδήματα ὑπὲρ λιμένος Χανίων I. 39
Μονεμβασιῶται πειραταὶ ἐν Κρήτῃ I. 48
Μοντεφερράτο Μπουζανίνη Θωμαζίνη τιμαριοῦχος XIX. 6
Μοροζίνης Ἀλβερτίνος δοὺξ Κρήτης 1290 - 93 III. 9
» Ἰωάννης δοὺξ Κρήτης XX. 13. XXV. 5 στ
» Ἰωάννης Τσενακόλας σοφὸς XX. 6
» » ἄδεια φορτώσεως Χρυσογάλονου XVIII. 17
» Ἰάκωβος διακριθεὶς κατὰ τῶν Τούρκων XVI. 36
» Λαυρέντιος Σύμβουλος Κρήτης XVII. 26
» Μαρῖνος δοὺξ Κρήτης XII. 5. XIII. 2. σσ 2. XIV. 15. σσ 15. XVI. 15. 21. XX. 13
Μοροζίνης Μᾶρκος πρωθιερεὺς ἁγίου Ἀντωνίου VI. 1 2. X. 7
» Μᾶρκος Γερουσιαστὴς XV. 12 β
» » Σύμβουλος Βενετίας I. 8 10 17 21 23 24
» Μᾶρκος Σύμβουλος Κρητικῶν ὑποθέσεων XVIII. 2
» Νικόλαος ὀφφικιοῦχος ἑνώσεως XVI. 21
» » ρέκτωρ Ρεθύμνης XX. 23
» » Σύμβουλος XVI. 52
» Φιόφιος Καπετάνος I. 22 23
Μοτσενῖγος Ἰωάννης ρέκτωρ Χανίων XIX. 8
» Νικολέτος XXIV. 13
Μπάρκης Φ. μηχανικὸς λιμένων XVI. 5. XVII. 8 18. XVIII. 7. σσ 7
Μπάφφος Τζανίνης δικαστὴς νυκτὸς XXIV. 4
Μπελένιος Μᾶρκος ρέκτωρ Χανίων XXI. 30
» Παῦλος σοφὸς XIX. 9
» Φίλιππος δοὺξ Κρήτης XXV. 5 β
» Φίλιππος σοφὸς XX. 6
Μπρέσια Μπενβενοῦτος καγκελλάριος III. 16
Μπολάνης Μπερτούτσιος ρέκτωρ Ρεθύμνου XXIV. 12
Μπαλντουῖνος Λουκᾶς πειρατὴς XXIV. 9
Μπόνος Ἀνδριόλος ὀφφικιοῦχος V. 12. σσ 12
» Νικόλαος μάρτυς III. 16
» Φραγκῖσκος σοφὸς XXV. 3
Μπόρα, Μᾶρκος ντὲ ἀνέλαβε προμήθειαν ἵππων XX. 26 *
Μυλοποτάμου ἐπίσκοπος συμβιβασμὸς XII. 7
» καγκελλάριος ἐκ τιμαριούχων Χανίων XX. 11 γ
» καστελλάνος ρεθύμνιος XV. 16
» φρούριον ἐπισκευὴ III. 6 XVII. 6 XX. 10
Μῶρος Νικόλαος XXIV. 14
Mutina Π. σελ. ιε'

Ν

Ναβαγιέρος Ἰωάννης τιμαριοῦχος ἀπελευθέρωσις δουλοπαροίκων XVII. 4
» Κ. νὰ πληρωθῇ τὰ ὀφειλόμενα V. 19. VII. 9 σσ 9
Ναὸς ἁγίου Μάρκου ἐπισκευὴ XVII. 14
Navigandi Ordines Π. σ. ιε'
Navigationis officium Π. σ. ιε'
Ναῦλοι ἀπὸ Κρήτης εἰς Βενετίαν καὶ τανάπαλιν II. 36
Ναυλολόγιον II. σσ 36

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ναυτικοί Ἕλληνες δὲν καταγράφονται δουλοπάροικοι κοινότητος IV. 4
Ναυτικῶν ἔλλειψις ἐν Κρήτῃ IV. ΣΣ 3
Ναύσταθμος ἀποστέλλονται ἀναγκαῖα ἐργαλεῖα XVII. 20
» Βενετίας XX. 10
» Χανίων IX. 4
Νησίον τοπωνυμία Χανίων XXI. 30
Nigropons Π. σ. ιε'
Νόθοι εὐγενῶν δὲν εἶχον πολιτικὰ δικαιώματα I. ΣΣ 41
» εὐγενῶν συμμετέχουσι συμβουλίου καὶ ὀφφικίων Χάνδακος I. 41. I. ΣΣ 41
Noiret Ἱππόλυτος Π. σ. ις' ιζ'
Νομίσματα κέρματα ἀπποστέλλονται εἰς Κρήτην XV. 12 δ
» Μετζανίνια καὶ σολδίνια κυκλοφορία ἀναγκαστικῶς XV. 18
» προσφάτως κοπέντα XV. ΣΣ 18
» Βενετίας δυσκόλως κατανοοῦνται XIII. 7
Ντεπόρτα Ἰωάννης κτηματίας XIX. 34
Ντόνος Τζανάκης δωρεὰ προστίμου XXII. 8
» » ὀφειλέτης σίτου XIV. 1 12. XVIII. 11. XXII. 3

Ξ

Ξενοδοχεῖα, καπηλεῖα καὶ ἀγορὰ ἐκτὸς πόλεως Χανίων I. 43
Ξένοι ἐρχόμενοι εἰς Ρέθυμνον καὶ Παλαιόκαστρον καταβάλλουσι γρόσια 12 ἕνεκα τῆς ἐρημώσεως ἐκ τῆς πανώλους XXV. 6
» ἐρχόμενοι νὰ κατοικήσωσιν ἐν Σητείᾳ λαμβάνουσι κτήματα ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τοῦ φρουρίου. VI. 7
Ξένοι ἐρχόμενοι νὰ κατοικήσωσιν ἐλεύθεροι ἐπὶ καταβολῇ ὑπερπύρου ἐτησίως XVIII. 18 β
» ἐπήλυδες ὑπόκεινται εἰς ἀγγαρείας XVIII. 18 β
Ξυλεία ἀτελὴς ἐκ Βενετίας πρὸς ἐπεξεργασίαν ἐν Κρήτῃ II. 20
» εἰσαγωγὴ εἰς Κρήτην ἀτελὴς II. 13

Ο

Οἰκία ἐν φρουρίῳ προορίζεται δι' οἰκογένειαν Συμβούλου XXIV. 6 ε
Οἰκίαι κατεδαφισθεῖσαι κατὰ τὸν πόλεμον νὰ ἀποζημιωθῶσι XVI. 46 ι
» ροῦγας μαγίστρας ἐνοικιάζονται ἐπὶ 29 ἔτη I. 2
» ἐν φρουρίῳ νὰ κτισθῶσι διὰ δανείου II. 11
» κατεχόμεναι εἰς μίσθωσιν ἐπὶ 29 ἔτη, ἡ μίσθωσις παρατείνεται ἐσαεὶ II. 34
» κατεδάφισις αὐτῶν ἐν Χανίοις II. ΣΣ 7
» Συμβούλων· περὶ ἀνεγέρσεως αὐτῶν II. 32 ΣΣ 32
» Χανίων κατεδάφισις II. 37
Οἶνος διατάξεις περὶ αὐτοῦ I. ΣΣ 44
» ἀπαγόρευσις εἰσαγωγῆς ξένου I. 30 ιγ 44
» » πωλήσεως ἐν Κρήτῃ I. 51
» » μεταφορᾶς » » II. 3
» ξένος κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ρεκτόρων IX. 2. ΣΣ 2
Οἶνος ξένος κατασχεθεὶς XIV. 3
» » δὲν αὐξάνεται ὁ δασμὸς XVI. 46 γ
» φορολογία ὑπὲρ δαπανῶν ἐπαναστάσεως XXI. 5
Οἰνοπωλεῖα ἀπαγορεύονται ἐκτὸς τῆς πόλεως Χανίων I. 31 ιβ
Ὅμηροι ἐν Κῷ κρατοῦνται ὑπὸ Κουερίνη ἐν Κρήτῃ I. 48
Ὀνηλάται XXV. 7
Ὅπλα ἀποστέλλονται εἰς Χανιὰ XVI. 15 18 δ
» διὰ τὴν ἐπανάστασιν XX. 25
» καὶ ἵπποι σταλέντες εἰς Κρήτην I. 8
» καὶ κώδων ἀποστέλλονται εἰς Χανιὰ XVI. 18
Ὁπλοδιορθωταὶ XX. 27 δ
Ὁπλοφορία ἐπιτρέπεται εἰς ὑπηρέτας δουκὸς I. 7
Ὅπλων ἀποστολὴ XX. 10 21 ζ XXI. 23 β
Ὀρχὰν XVI. 13
Ὀττομπόνος Γενουαῖος II. 12

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Οὐγγαρία ἀντιμέτωπος Βενετίας XVII. 1
Ὀφειλαὶ Κρήτης πρὸς Βενετίαν XXI. 28
Ὀφειλομένων εἴσπραξις XXII. 7 9 14 γ
Ὀφφίκια καὶ ὀφφικιοῦχοι I. 6 30 ε στ 40 ΣΣ 40
41. III. 3. IV. 5 α. V. 10 16 16 γ IX. 10 ε
XIII. 2. XX. 16 γ. XIV. 15. XVIII. 5.
ΣΣ 5 8 18 γ. XIX. 18
Ὀχύρωσις II. 10. ΣΣ 10. XV. 12 γ

Π

Πάγκαλοι ἀδελφοὶ δουλοπάροικοι XIX. 26
Παζῖνος ἀδελφὸς (φράρος) XVI. 17
Pactorum Libri Π. σ. ιδ'
Παλαιόκαστρον ἐρήμωσις ἐκ πανώλους XXV. 6
Πάλης μονή. Τὰ κτήματα δίδονται εἰς ἀρχιεπίσκοπον Κρήτης V. 18
Πανταλέων Ἀνδρέας τιμαριοῦχος IX. 10 β
Πανώλης Ρεθύμνου, Παλαιοκάστρου 1350. XXV. 6
Πάπας. Βοῦλλα περὶ καταγγελίας συμβάσεως Καλλέργη III. 6
Papae lagati et pretati Π. σ. ιε'
Πάπας Κλήμης ἀπόφασις περὶ μονῆς Πάλης VII. 5
» νὰ ἐνισχύσῃ τὸν στόλον τῆς Ἑνώσεως κατὰ Τούρκων XVI. 54
» νὰ δώσῃ συγγνώμην συγγενείας γάμου XXIV. 8
Παραδείσης Δονάτος δικαστὴς ἀναφορῶν XIX. 31
Παράσκερνον εἶδος πλοίου XVII. 20
Παρατρύφωνα χωρίον ἐνοικιάζεται X. 7. ΣΣ 7. XIII. 1
Παπαδόπουλοι Βενετίας δουλοπάροικοι XIX. ΣΣ 8
Παπαδόπουλος Νικ. Ρωμανικοῦ χῆρα Πλύτη σύζυγος Κων/νου Κατσοπούλου XIX. 24
Πάρμα Π. σ. ιε'
Πασχαλῖγος Φραγκῖσκος I. 28. ΣΣ 28
Πασχαλῖγος Φαντῖνος δικαστικὸς XXIV. 11
Πατριάρχης Γράδου III. 6
Patti Sciolti Π. σ. ιδ'
Παχίνα Νικολάου χῆρα Θωμαζίνου XIV. 2
Παχυμέρης III. ΣΣ 1
Πέζαρος Νικόλαος ἐπιτροπὴ λιμένος XVI. 5
Πεζοὶ σταλέντες ἐκτὸς Χανίων δικαιοῦνται σιτηρεσίου XX. 27 ζ
Πειραταὶ Μαῦρος, Μπολντουῖνος Δοῦπλος XXIV. 9
Περακάντια XVIII. 18 β
Περεντζίνα χῆρα Γριμάνη XXI. 15
Περιβόλια Χανίων ἀπαλλοτριοῦνται V. 16 β
Περιβραχιόνια ἐξαρτήματα ὁπλισμοῦ XX. 27 γ
Περικεφαλαῖαι Περιλαίμια XX. 27 γ
Περιτραχήλια σιδηρᾶ, περιχειρίδια XX. 21 ζ
Πέτρος Γραφεὺς Βενετίας I. 8 10 17 21 23 24
Πικτάβιον (Poitiers) III. 6
Πίνακας Ἀλέξιος δουλοπάροικος ἐλευθερωθεὶς XVII. 12
Πιτσαμάνος Ἰωάννης Καπετάνος VII. 8
Placentia Π. σ. ιε'
Πληθυσμὸς πόλεων πύκνωσις I. 43. V. ΣΣ 17. XV. ΣΣ 2. XVIII. 18 β
Πληρεξουσιότης δίδεται εἰς προνοητὰς ἐπαναστάσεως XX. 26 β
Πλοῖα εἰς Κρήτην αἰτήσει τοῦ Δουκὸς IX. 7 X. 4. XVIII. 18 β
» ναυλοῦνται ὅπου δήποτε πρὸς μεταφορὰν σίτου XX. 10
» ἐκ Κύπρου διατρέχουν κίνδυνον XXII. 11
» πρὸς μεταφορὰν σίτου XX. 10
Πλοῖον 80κωπον ἢ 100κωπον I. 28
» εἰς ναύσταθμον Χανίων IX. 4
» συλληφθὲν μετὰ λαθρεμπορίου XIV. 3
Πλοίων ἀναχώρησις ἀναβάλλεται XVI. 39 XVII. 27
» ἐπάνοδος παρατείνεται XIX. 3
» κανονισμὸς πλοῦ XIX. ΣΣ 3.
» φθαρέντων ἀντικατάστασις XVII. 21
Πλωρέος Μιχαὴλ δουλοπάρικος ἀπελευθεροῦται XVI. 51
Ποιναὶ εἰς τιμαριούχους διὰ παράλειψιν ἐπιθεωρήσεως XXII. 10
» τηροῦνται ὑπὸ τῶν ἐπιβαλλόντων I. 18

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ποιναὶ ἐξαγοράζονται XIX. 17. ΣΣ 17
» ἐπιβάλλονται ὑπὸ τῆς κυριαρχίας IX. 10 β
Πολάνης Ι. Σύμβουλος Βενετίας I. 8 10 21 23 24
Πόλεμος ἐν καιρῷ πολέμου δὲν ὑποχρεοῦται ἡ Βενετία νὰ παραχωρῇ ἵππους εἰς κληρονόμους Α. Καλλέργη XXV. 3
Πολεμικαὶ μηχαναί· Κριοὶ XX. 27 δ
Πολεμικὴ περίοδος 1289-1303 III ΣΣ 1.
Πόλεμος κατὰ τοῦ Αὐτοκράτορος I. 8 ΣΣ 8 II. ΣΣ 23. III. ΣΣ 1
Πολῖται Χάνδακος συνεισφορὰ ὑπὲρ ἐξοπλισμῶν XXII. 14 δ
Πολυλᾶς Μιχαήλ. Περὶ συγκρατειῶν καὶ Κανισκεύσεων IV. ΣΣ 2
Porticum Theotonicorum Π. σ. ιε'
Πρεβεδοῦρα Ζακύνθου I. ΣΣ 5
Πρεγάδι Γερουσία Π. σ. ιβ'
Πρεδέλλη Regesti Commemoriali III. ΣΣ 6 16
Πρεσβεῖαι Κρήτης Π. σ. ιζ'
Πρεσβεία 1281 I. 11
» παραγωγῶν σίτου I. 12
» 1301 I. 12. 13. 14. 15 ΣΣ 12 13 14 15
» 1302 I. 31 ΣΣ 31
» 1303 I. 50
» 1304 II. 14
» 1304 δύο καθυστερήσαντα ἄρθρα II. 35 ΣΣ 35
» 1314 IV. 5 ΣΣ 5
» 1317 V. 5. 6. V. ΣΣ 5-6
» 1318 V. 13. 14. 16. ΣΣ 13 14 16
» 1325 IX. 10
» 1332 XV. 12 ΣΣ 12
» 1333 XVI. 14 ΣΣ 14
» Πάπα 1333 XVI. 27. 42. ΣΣ 27 41 42 54
» 1334 XVI. 46. ΣΣ 46
» 1340 XVIII. 18. ΣΣ 18
» Ἰουδαίων 1342 XX. 12 ΣΣ 12
» Χάνδακος 1342 XX. 16
» Ρεθύμνου 1342 XX. 11 ΣΣ 11
» Χάνδακος 1342 XX. 26
» Χανίων 1342 XX. 27
Πρεσβεία 1344 XXII. 14 ΣΣ 14
» 1345 XXII. 10
» 1349 XXV. 5
Πρεσβευτὴς 1281 Πέτρος Βίδος I. 12
» 1301 Ἀνδρέας Κορνάρος I. 12
» 1302 Ἐρριγάτσιος Γραδόνικος I. 31
» 1303 Ρωμαῖος Κουερίνης I. 50
» 1304 Ἀνδρέας Κορνάρος καὶ Λεονάρδος Γραδόνικος II. 14
» 1317 Ἰωάννης Γραδόνικος καὶ Μᾶρκος Φαλιέρος V. 6
» 1318 Ἐρρῖκος Δάνδολος V. 16
» 1325 Νικόλας Κορνάρος, Ἀνδρέας Δάνδαλος, Μιχαὴλ Γραδενῖγος. IX. 10
» Πάπα 1333 XVI. 27
» 1340 Θωμᾶς Βιτσεμάνος XVIII. 18
» 1342 Χάνδακος Ἰωάννης Κορνάρος XX. 16
» 1342 Χάνδακος Ἀλέξιος Κορνάρος XX. 26
» 1342 Χανίων Θωμαζῖνος Βαρότσης XX. 27
» 1344 Ἀλέξιος Κορνάρος XXII. 14
» 1349 Πέτρος Κουερίνης XXV. 5
Πρεσβευταὶ Κρήτης ἀνάρμοστοι ἐκφράσεις X. 2
» παρὰ τῷ Μ. Μαγίστρῳ Ρόδου XVI. 22 33
Πριμικήριος Χάνδακος XXIV. 3
» Χάνδακος υἱὸς δουκὸς Ζένου XVI. 28
Πριούλης Νικόλαος Βάϊλος Κων/πόλεως XX. 6
Πριούλης Νικόλαος Δοὺξ Κρήτης XVIII. 6 15 XX. 4 13.
Προικὸς χρέη ἐξαιροῦνται εὐκολιῶν XXII. 14 γ
Προνοηταὶ ἐπαναστάσεως εἰσπράττουσι φόρον οἴνου XXI. 18
Προνοηταὶ ἐπαναστάσεως XX. 21 α β ε ια ιβ 24 26 β XXI. 2 3 17
Προνόμια εὐγενῶν I. 31 στ
Πρόστιμα τιμαριούχων-ἀγοράζονται ἵπποι I. 19
Προσηλυτισμὸς διὰ παροχῆς τιμαρίων XX. ΣΣ 3
Προφυλακτῆρες κοιλίας XX. 37 γ
Πυλῶν κατασκευὴ VI. 5. ΣΣ 5

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

P

Ραγοῦζα Π. σ. ιε΄ XV. 3
Ραγούζιος Θεόδωρος πατὴρ χήρας Θεοδώρου Μελησσηνοῦ XVIII. 29
Ράζος Ἰωάννης ἀγοραστὴς κτημάτων Ἐρρίκου Δανδόλου XXI. 30
Ρεθύμνιοι αἰτοῦνται νὰ μὴ ἀποστέλλονται εἰσπράξεις εἰς Βενετίαν XX. 11 α
Ρέθυμνος ἐπισκευὴ κυματοθραύστου I. 3
Ρέθυμνος ἐρήμωσις ἐκ πανώλους XXV. 6
» κοινότης προτείνει πώλησιν 22000 μουτζουρίων σίτου XV. 15
Ρέθυμνος Πρεσβεία XVI. 46
Ρέθυμνος ρέκτωρ αἰτεῖται ὅπλα XX. 21 ζ
» » αἰτήματα XVI. 18
» » ἀνακτῶν δουλοπαροίκους δικαιοῦται κανισκεύσεων IV. 8
Ρέθυμνος ρέκτωρ Βραγαδῖνος Πέτρος XV. 19
» » δικαιοῦται κανισκεύσεων IV. 3
» » Κορνάρος Ἀνδρέας XV. 19
» » Σανοῦδος Μᾶρκος XV. 19
Ρέθυμνος τιμαριοῦχοι ζητοῦσι ἀπαλλαγὴν συνεισφορᾶς V. 8
Ρέκτορες ἀπαγόρευσις μεταβάσεώς των εἰς Κύπρον IX. 9
» ἀπὸ πενταετίας ἐπανελθόντες μετὰ τῶν σοφῶν νὰ μελετήσωσι ζήτημα ἐξοπλισμῶν κατὰ τῶν Τούρκων XIX. 9
» δαπάναι καθ' ὑπέρβασιν XIX. ΣΣ 8
» δὲν δικαιοῦνται νὰ ἐξοπλίζωσι XIX. 13
» δὲν δικαιοῦνται νὰ λύσωσι διαφορὲς XIV. ΣΣ 16
» δὲν δικαιοῦνται νὰ χρηματίζωνται διὰ τῶν ἵππων I. ΣΣ 4
» δὲν συγκατοικοῦσι μετὰ τῶν οἰκείων των XIV. ΣΣ 6
» δὲν ὑποχρεοῦνται νὰ ἐργάζωνται XIV. 15
» καὶ καπετάνοι ἦσαν ὑπεύθυνοι διὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ στόλου I. ΣΣ 33
» καταμερίζονται εὐθύνας μετὰ τοῦ καπετάνου διὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ στόλου Ἀρμενίας I. 32
» Κρήτης δύνανται νὰ φέρωσιν οἶνον ἐντεῦθεν Ἀδριατικῆς I. 51
Ρέκτορες Κρήτης νὰ ἀναφέρωσι περὶ ἐπαναστάσεως XVI. 8 ε
» Κρήτης σύστασις πρὸς καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως XVI 7 ε
» οἵτινες θὰ μεταβῶσι εἰς Κων/πολιν κατὰ τοῦ Αὐτοκράτορος I. 25
Ρέκτορες Σητείας ἐμποδίζουσι ἐξαγωγὴν σίτου εἰς Χάνδακα IX. 10 ιστ
» Χανίων διορισμός των V. 16 ὸ
» χρησιμοποιοῦσι ξένον οἶνον II 3
Ρέκτωρ ἀναλαμβάνει ὑπόθεσιν Ντόνου XIV. 12
» δὲν δύναται νὰ ἔχῃ μεθ' ἑαυτοῦ τὴν οἰκογένειάν του V. 10
» δὲν συγκατοικεῖ μετὰ ὀφφικιούχου V. 16
» νὰ ἐξετάσῃ τὰ δίκαια Ντόνου XIV. 1
» Ρεθύμνου Βραγαδῖνος Πέτρος XV. 19
» Ρεθύμνου δικαιοῦται κανισκεύσεων ἐπὶ ἀνακτήσει δουλοπαροίκων IV. 8
» Ρεθύμνου δοὺξ καὶ σύμβουλοι νὰ λύσωσι διαφορὰν ἰουδαίου Μαυριστῆρι XVI. 3
» Ρεθύμνου ζητεῖ ὅπλα XX 21 ζ
» » Κορνάρος Ἀνδρέας XV. 19
» » Μέμος Μᾶρκος XX. 3
» » Μοροζίνης Νικόλαος XX. 23
» » Νταμολῖνος Φίλιππος XX. 23
» » πληρεξουσιότης XVI. 18 α
» » Σανοῦδος Μᾶρκος XIV. 7 XV. 19
Ρέκτωρ Ρεθύμνου ὑποδεικνύει εἰς Κορνάρον τὰς τιμαριωτικάς του ὑποχρεώσεις XVII. 23
Ρέκτωρ Σητείας Βενιέρης Πέτρος XXV. 4
Ρέκτωρ Χανίων αἰτήματα XVI. 18
» » Γριμάνης Βερτούτσιος XVI. 4
» » διαθέτει τὰ τοῦ ξένου οἴνου IX. 2
» » διατάσσεται νὰ πληρώσῃ τὰ ὀφειλόμενα εἰς Κ. Ναβαγιέρον VII. 9
Ρέκτωρ Χανίων δικαιοῦται νὰ μεταφέρῃ τοὺς Ἰουδαίους εἰς ἄλλην συνοικίαν IX. 5
» Χανίων δὲν δύναται νὰ ἀγοράζῃ τιμάρια XVIII. 18 ι
Ρέκτωρ Χανίων δὲν δύναται νὰ κρίνῃ περὶ ἀπε-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λευθερωθέντων δουλοπαροίκων XIX. 18
Ρέκτωρ Χανίων δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίνει ἐντολάς του XVII. 18 δ
Ρέκτωρ Χανίων Κορράριος Π. μισθοδοσία του VII. 6
Ρέκτωρ Χανίων Λορεδάνος Παῦλος XX. 23
» Χανίων μεριμνᾶ δι' ἀνοικοδόμησιν χώρου πέριξ φρουρίου Κισσάμου XVI. 46 η
Ρέκτωρ Χανίων νὰ ἀποστείλῃ σῖτον εἰς Χάνδακα X. 5
Ρέκτωρ Χανίων νὰ ἐγκρίνῃ αἰτήματα τιμαριούχων V. 16 ζ
Ρέκτωρ Χανίων νὰ συστήσῃ εἰδικὸν συμβούλιον δι' ἐπαναστάτας XX. 27 α
Ρέκτωρ Χανίων συνιστᾶ ἑτέραν σιταποθήκην XIV. 17
Ρεκτόρων ἐντολαὶ νὰ μὴ περιλαμβάνουσιν ἄρθρα ἀντιτιθέμενα εἰς προνόμοια τιμαριούχων IX. 10 στ
Ρεκτόρων υἱοὶ ἀδελφῶν δὲν κατέχουσιν ὀφφίκια XIV. 15
» κτήσεων ἐκλογὴ δύσκολος I. ΣΣ 5
» προσωπικὸν ἠλλάσσετο καθ' ἑκάστην ἀλλαγὴν ρέκτορος V. ΣΣ 1
Ρίζα λαξικοῦ III. 9 10 16
Ροβέρτος Βασιλεὺς Π. σ. ιε' III. 20
Ρόδος ἀποστολὴ πρεσβευτοῦ ἄσκοπος ἀφ' οὗ ὑπεγράφη ἕνωσις κατὰ τῶν Τούρκων XVI. 12
» ἱππόται ἐπέβαλον δασμὸν εἰς μεταβαίνοντας εἰς Κρήτην XXV. 5 ε
» ἱππόται ζήτημα ἀναφυὲν XIII. 3 ΣΣ 3
» κατάληψις ὑπὸ Δανδόλου III. ΣΣ 18
» συμμετοχή του εἰς στόλον κατὰ Τούρκων XV. 5
Ρόδος Π. σ. ιε' IV. 1
Ρωμανδιόλα Π. σ. ιε'
Rhomania Π. σ. ιε'
Romanin Ἱστορία Βενετίας III. ΣΣ 1
Ροῦγα Μαγίστρα οἰκίαι κατὰ μῆκος αὐτῆς I. 2 ΣΣ 2
Ρουτζίνης Εὐγένιος σύμβουλος Κρήτης XXIV. 6
» Μᾶρκος σοφὸς XX. 20
Ρυμοτομία Χάνδακος I. ΣΣ 2
Ρωμανίας φρούρησις XVI. 21

Σ

Σαβουάριος Φραγκῖσκος ὀφφικιοῦχος V. 1 ΣΣ 1
Sagona Π. σ. ιε'
Σανοῦδος Γουλιέλμος ἀντίδικος Μαρτζανιόλου V. 20
» Ἰωάννης δοὺξ Κρήτης XIX. 23 XX. 4
» Ἰωάννης σοφὸς XX. 10 12
» Ἰωάννης ταμίας XX. 8
» Μᾶρκος δοὺξ Κρήτης XIX. 24
» » ρέκτωρ Ρεθύμνης XIV. 7 XV. 19 XVI. 3
» Νικόλαος δυνάστης Αἰγαίου XV. 5 XVII. 25
Σαρδηνία Π. σ. ι'
Σαχλίκης Τζανάκης δύναται νὰ κατέχῃ τιμάριον
Σεισμὸς Κρήτης 1303 III. 9 10 δ
Σέληνος νὰ ἐπιτραπῇ ἡ ἀμπελουργία XVIII. 18 στ
» φρούριον ἀνοικοδόμησις IX. 3 X. 3 ΣΣ 3 XVI. 1 8 δ 32
Σερβενταρίαι II. 1 IV. 5 XXV. 5 β
Σερβένται XV. 12
Σητεία διάσωσις IV. 10
» κτήματα παραχωροῦνται V. 17
» Ρέκτωρ Βενιέρης Πέτρος XXV. 4
» » ἔλαβεν ὑπέρπυρα 2000 διὸ ἐλέγχεται ὁ δοὺξ IV. 11
Σηφοπούλου ἐπανάστασις XX. 11 δ
Σηφόπουλος Μιχαὴλ XX. 4
» Λέων XX. 4
» Σήφης XX. 4
» χῆρα Σήφη Εὐφροσύνη ζητεῖ ἀπελευθέρωσιν τοῦ υἱοῦ της XVII. 29
Σιβράνος Γουΐδων γραφεὺς ἀνωτάτης Καγκελλαρίας XX. 28
Σιβριτῶν δικαστὴς ἢ καστελλάνος Μηλοποτάμου ἐκλέγεται ἐκ Ρεθύμνης XV. 16
» δικαστὴς ἐκ τιμαριούχων Ρεθύμνης XX. 11 γ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Σιναϊτῶν ἐπίτροπος Λεῶνος Σίμων Χ. 6 ΣΣ 6
Sicilia Π. σ. ιε΄
Σιταποθήκη συνιστᾶται ἐν Χανίοις XIV. 17
Σῖτος Ι. 10 11 β 11 γ 12 13 14 15 30 ια 45 ΣΣ 21 ΙΙ. 22 ΣΣ 22 30 IV. 9 15 18 19 V. 3 4 6 6 α δ VI. 9 ΣΣ 10 IX. 7 10 ε ιε ΣΣ 5 XI. 1 XII. 6 ΣΣ 6 XIII. 6 XIV. 17 ΣΣ 17 XV. 12 12 β 13 15 ΣΣ 15 XVI. 2 46 β XVII. 5 31 XVIII. 1 XX. 10 12 12 α 21 XXI. 20 XXII. 2 3 4 XXIV. 17 XXV. 5 α δ ζ
Σκαλμοὶ 400 νὰ σταλῶσιν εἰς Κρήτην Χ. 4
Σκορδίλης ἐξ Ἀνωπόλεως XII. 4
» Νικόλαος δουλοπάροικος ἀπελευθέρωσίς του γεννᾷ ζητήματα XXI. 8 ΣΣ 8
Σλαβονία Π. σ. ιε΄
Σμυρίλιος Κῶστας XX. 10
Σοῦδα λιμὴν Ι. 30 ια
Σοφοὶ νὰ κρίνωσι ζήτημα Κυθήρων XIX. 27
» νὰ μελετήσωσι φόνον XII. 3
» » Κρητικὰς ὑποθέσεις V. 13 XII. 1 XVI. 6 XIX. 15 XX. 22 30 XXII. 12
» ἑρμηνεία XII. ΣΣ 12
» θητεία παρατείνεται XIX. 10 XXI. 9
Σπάγγος ἀποστολὴ XX. 10
Στάδης Πέτρος XIX. 1
Σταφὶς κατασχεθεῖσα XIV. 3
Στοὰ Χάνδακος IX. 10 ιζ
» Χανίων XVI. 46 στ
Στόλος Ι. 11 ΣΣ 11 33
» Ἑνώσεως Ι. 11 XVI. 42 54 XVII. 1
Στρατιῶται ἀνίκανοι XX. 29
» μισθοδοσία καθορίζεται ὑπὸ δουκὸς καὶ Συμβούλων IX. 10 ιβ
» τιμαριούχων ποῦ κοιμῶνται IX. 10 α XVIII. 18 ε
Στρατολογία Βενετῶν εἰς ξένας χώρας Ι. ΣΣ 28
» δουλοπαροίκων Ι. 9 ΣΣ 10
» ἵππων κατὰ τοῦ Αὐτοκράτορος Ι. 8
Στρόμπολη φρούριον Ι. 30 ε
Στούρμπουλη σκάλωμα V. 16 γ
Στύλου καλόγηροι δὲν φορολογοῦνται ΙΙ. 29
Συβριτὸ Ἄνω καὶ Κάτω ἠρημώθησαν 1283. III. 9
Σύζυγοι ἐπαναστατῶν νὰ ἐκτοπισθῶσι XVI. 30
Σύμβασις προαγορᾶς σίτου· πρεσβεία 1301. Ι. 11 α ΣΣ 12 13 14 15
Συμβολαίου ἀκύρωσις XVII. 13 XXII. 13
Συμβούλιον τῶν Δέκα Π. σ.
Συμβούλιον Μεῖζον Κρήτης ἐκλέγει ὀφφικιούχους III. 3
» Παρακλήτων ἤτοι Γερουσία Π. σ.
Συμβουλίων καὶ ὀφφικίων δὲν μετέχουσι νόθοι Ι. 41
Σύμβουλος δικαιοῦται κατοικίαν τῆς οἰκογενείας του XXIV. 6 ε
Σύμβουλοι δοὺξ καὶ ρέκτωρ Ρεθύμνης λύουσιν ὑπόθεσιν Ἰουδαίων Μαυριστήρη XVI. 3
Σύμβουλοι καὶ δοὺξ ἀνακαλοῦσι ἀπόφασιν πωλήσεως IX. 11
» καὶ δοὺξ ἀποζημιοῦσι τιμαριούχους Ι. 30
» » » ἀπονέμουσι δικαιοσύνην XXI. 17
» » » δαπανῶσι καθ' ὑπερβασιν δι' ἐγκαίνια θήρας XXIV. 6 στ
» » » ἐπίσης διὰ τὴν κατοικίαν των XXIV. 6 α
» » » δὲν δύνανται νὰ ἐμποδίζωσι τοὺς τιμαριούχους νὰ ἐκλέγωσι τοὺς πρεσβευτάς των VII. 3
» » » δὲν δύνανται νὰ δαπανῶσι καθ' ὑπέρβασιν ἐντολῶν των XIX. 12
» » » δὲν δύνανται νὰ ἐμποδίζωσι τοὺς τιμαριούχους νὰ συνέρχωνται εἰς συμβούλιον IX. 10 θ
» » » εἰσπράττουσιν ὑπέρπυρα 1500 παρὰ πολιτῶν καὶ Ἰουδαίων ὑπὲρ ἐξοπλισμῶν XXII. 14 δ
» » » ἐκλέγουσιν ὀφφικιούχους ἐντεῦθεν Στρόμπολη Ι. 40
» » » ἐκλέγουσιν ὀφφικιούχους ξένους καὶ γηγενεῖς IX. 10 ι
» » » εἰσπράττουσιν ὑπέρπυρα 3000 παρὰ τιμαριούχων Χάνδακος XXII. 14 δ
» » » εἰσπράττουν τὸν φορον οἴνου XXI. 18
» » » ἵπποι αὐτῶν Ι. ΣΣ 4

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Σύμβουλοι καὶ δοὺξ καθορίζεται δαπάνη ἐπίπλων XXIV. 6 β
ἐπίσης ὑδρεύσεως XXIV. 6 γ
» » » καθορίζουσι κτήματα τιμαριούχων IV. 5 α
» » » καθορίζουσι μισθὸν στρατιωτῶν τιμαριούχων IX. 10 ιβ
» » » ἐπίσης σχέδιον πόλεως III. 2
» » » νὰ ἀναγνωρίσωσιν ἐπίσημον ἀντίγραφον παπικῆς βούλλας VII. 5
» » » νὰ ἀπελευθερώσωσιν ὁμήρους ἐν Κῷ I. 48
» » » νὰ δέχωνται ἵππους 2-3 ἐτῶν ὡς τιμαριωτικὴν εἰσφορὰν VIII. 1
» » » νὰ ἐπιστρέψωσιν ἀναληφθείσας καταθέσεις XXII. 14 ζ
» » » νὰ λάβωσι μισθὸν παρὰ τῶν προνοητῶν XX. 24
» » » νὰ μεριμνήσωσι δι' ἐπάνοδον βαλλισταρίων XVI. 33
» » » νὰ μὴ συνάψωσιν εἰρήνην μετὰ τῶν Τούρκων VIII. 3
» » » νὰ σώσωσι Μαμελούκους II. 12
» » » ὀφειλέται Ν. Βιάδρου XX. 25
» » » καὶ ταμίαι παραχωροῦσι δάνειον δι' ἀγορὰν ἵππων ἐκ Τουρκίας I. 31 ΣΣ 31
» » » παρεπονέθησαν διὰ τὴν καθυστέρησιν τῶν ταμιῶν I. 46
Σύμβουλοι καὶ δοὺξ πώλησις ἵππων των I. 4
» καὶ ταμίαι Χανίων καταργοῦνται I. 39 ΣΣ 39
» Χανίων δὲν ἀναλαμβάνουσι ὑπηρεσίαν ταμίου I 31 ι
» Κρήτης παραμένει ἐτ Χάνδακι ἀπουσιάζοντος δουκὸς I. 26
» Κρήτης Ρουτζίνης Εὐγένιος XXIV. 6
Συμβούλων καὶ ἀδελφῶν αὐτῶν υἱοὶ δὲν λαμβάνουσιν ὀφφίκιον XIV. 15
» καὶ δουκὸς εὕρυνσις δικαιοδοσίας XVI. 14 στ
» οἰκήματα ἀνεγείρονται δαπάναις τιμαριούχων II. 32
Συμμαχία μεσογειακῶν κρατῶν κατὰ τῶν Τούρκων Π. σ.
Συμπόσιον δαπάναις κοινότητος ἀπαγορεύεται XXIV 6 δ
Συνεισφορὰ ὑπὲρ ἐξοπλισμῶν ἐνεργεῖται κατὰ Σεπτέμβριον ἐπέτειον τοῦ Ἁγίου Μιχαὴλ XXII. 14 δ
» πολιτείας ὑπὲρ τοῦ πολέμου 2000 ὑπέρπυρα III. 19
Συνθήκη Καλλέργη Ἀλεξίου ἀποτελέσματα ἐν Κρήτῃ I. 1 ΣΣ 1 47 48 II. ΣΣ 5 III. 6
Συρία Π. σελ.
Σωράντζος Ἀνδρέας Σύμβουλος Κρητικῶν ὑποθέσεων XVIII. 2
» Ἰωάννης Δόγης V. 16
» Νικόλ. σοφὸς ὑποθέσεων Κρήτης XXV. 3

Τ

Ταγιαπιέρας Ἰάκωβος μάρτυς III. 16
Ταλιαδοῦρος ἐπάγγελμα XXV. 57
Ταμεῖον φόρου ἐμπορίου I. ΣΣ 3
Ταμίαι δοὺξ καὶ Σύμβουλοι παραχωροῦσι δάνειον πρὸς εἰσαγωγὴν ἵππων ἐκ Τουρκίας I. 31
» καὶ Σύμβουλοι Χανίων καταργοῦνται I. 39 ΣΣ 39
» Κρήτης συνάπτουσι δάνειον διὰ προαγορὰν σίτου I. 21 ΣΣ 21
» ὀφείλουσι νὰ προσέρχωνται ἐγκαίρως I. 46
» παραδίδουσι ὑπηρεσίαν εἰς διαδόχους των I. 15
Ταμίαι συνάπτουσι δάνειον δι' ἀγορὰν σίτου I. 20
Ταμίαι τηροῦσι ἀντίγραφον καταστίχου Κρήτης II. 17
» ἐκ τούτων παύεται εἷς XIII. 2
» ὑπηρεσίαν των δὲν ἀναλαμβάνουσι Σύμβουλοι Χανίων I. 31 ι
Τάντος Μᾶρκος υἱὸς ἄλλοτε καγκελλαρίου XXII. 13
Ταραντῖνος Πρίγκης III. 20
Tafel καὶ Thomas ἐδημοσίευσαν πηγὰς Π. σ. III. ΣΣ 1 σ. 83 ὑποσημ.
Τείχη Χανίων νὰ κτισθῶσι διὰ λίθων καὶ ἀσβέστου XVIII. 18 θ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τειχισμὸς Κρήτης II. 10
Τέκνα ἐπαναστατῶν ἐν φυλακῇ XX. 10
» » μεταφέρονται εἰς Βενετίαν XX. 10
» ἐπαναστατῶν νὰ ἐκτοπισθῶσιν XVI. 30
Τεχνῖται ὁπλοδιορθωταὶ ζητοῦνται XX. 27 δ
» ἁλυκῶν εἰς Κύπρον II. 16
» εἰδικοὶ ἀποστέλλονται XVII. 22
» στρατιωτικοὶ τιμαριούχων XVIII. 18 ε
Τζαγκαρόλος Μᾶρκος τιμαριοῦχος XV. 14
Τζανάκης Ἀλέξιος ἀγορὰ οἰκοπέδου IV. 16
Τζάνες Ἀνδρέας καπετάνος I. 25
» Νικόλαος δοὺξ Κρήτης V. 16
» Πέτρος Σύμβουλος XVI. 20
» » σοφὸς XX. 10 12
» Φίλιππος σοφὸς XIX. 27
Τιέπολος Ρ. Σύμβουλος Βενετίας I. 21 23 24
Τιμάρια συγχώνευσις IX. 10 ζ
» δὲν λαμβάνουσι νόθοι I. 30 στ
» ἐλλειπῆ συμπληροῦνται I. 36
» Ἑλλήνων, νὰ ἀγοράσῃ Κορνάρος Ἰωάν. XVII. 23
» ἐπαναστατῶν νὰ δοθῶσιν εἰς Ρεθυμνίους XVI. 46 β
» καλλιεργοῦνται ἀφ' οὗ πληρωθῶσιν αἱ ὑποχρεώσεις II. 26
» Κατάστιχα II. ΣΣ 17
» λαμβάνουσι ἕκαστον 25 δουλοπαροίκους I. 35
» ζητεῖ νὰ ἀγοράσῃ Ἀλέξιος Καλλέργης XX. 16 α
» πεζῶν συγχωνεύονται μεθ' ἱππαρχιῶν II. 14
» φονευθέντων ἐπαναστατῶν δίδονται εἰς φονεῖς XX. 11 δ
Τιμάριον Ἀζουπάδες XVI. 48
» Ἀθιγγάνων Κερκύρας XIX. ΣΣ 8
» ἀνταλλαγὲν ὡς ἐλεύθερον XVI. 48
» Βασιλικὴ XIX. 1
» Γκούβη XVII. 13
» δὲν ἀγοράζει ρίκτωρ XVIII. 18 ι
» 1/2 δύναται νὰ ἔχει Τζ. Σαχλίκης IV. 12
» Θάου XIX 1
Τιμάριον καὶ κτήματα ἀγοραζόμενα ἀντίτιμον κατατίθεται εἰς τὸ ταμεῖον κοινότητος XXII. 14 η
» Καχοῦ XIX. 6
» Λατίνων δὲν δύναται νὰ κατέχῃ Ἕλλην V. 9 ΣΣ 9
» Λατίνων οὔτε νὰ ἀγοράζεται IV. 7
» Μαρίνου πωληθὲν ὑπὸ δουκὸς XVII. 35
» μεταγραφόμενον, δικαιώματα καγκελλαρίου καθορίζονται ὑπὸ δουκὸς IV. 7
» Συβριτοῦ XV. 9
Τιμαριοῦχοι ὑπερασπίζουσι καὶ ἐξοπλίζουσι τὴν Κρήτην XIX. 14
» ἀπεζημιώθησαν I. 30 δ
» Αἰτιολογία πρεσβείας 1325 IX. 10
» ἄποικοι Βενετοὶ διατρέφωσιν ἵππους I. ΣΣ 30
» ἀπόφασις κατ' αὐτῶν XX. 19
» ἀποστέλλουσι κάτεργον καὶ βαλλιστα-ρίους XVI. 14 α
» Βενετοὶ οἱ κατόπιν Τουρκοκρῆτες XVIII. ΣΣ 14
» δὲν δικαιοῦνται νὰ διατηρῶσι πλείονας ὀνηλάτας XXV. 7
» τιμαριοῦχοι δὲν δικαιοῦνται νὰ συλλαμ-βάνωσι δουλοπαροίκους XXV. 5 η
» διατρέφουσι φυλακιζομένους IX. 10 δ
» ἐπιβαλλόμεναι ποιναὶ δι' ἐλλείψεις ἐξο-πλισμῶν XXII. 14 στ
» δι' ἔλλειψιν θωρακοφόρων τιμωροῦνται XXII. 14 στ
» ὡσαύτως δι' ἔλλειψιν ἵππου XXII. 14 στ
» » σιδηρῶν ὅπλων XXII 14 στ
» » συντρόφων XXII. 14 στ
» δύνανται νὰ συνεισφέρωσιν ἵππους VIII. 1
» » » συνέρχωνται καὶ νὰ ἐκλέγωσι πρεσβευτὰς IX. 10 θ
» ἐκλέγουσι πρεσβευτὰς VII. 3
» Ἕλληνες συμφώνως πρὸς τὰ προνόμια I. 42
» ζητοῦσι ἀνανέωσιν διαταγῆς ἐξοπλισμοῦ XVI. 14 δ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τιμαριοῦχοι ζητοῦσι δάνειον δι' ἀγορὰν ἵππων XVI. 14 β XX. 26 γ 27 ε
» » μείωσιν συνεισφορᾶς ἐξοπλισμῶν XXV. 5 γ
» » φρούρησιν τέκνων ἐπαναστατῶν XX. 26 στ
» » ἐπάνοδον γυναικῶν Καψοκαλύβη XX. 26 στ
» » ἀποστολὴν 1000 βαλλισταρίων XVI. 14 α XX. 26 α
» » ἐπέκτασιν δικαιοδοσίας δουκὸς XX. 26 β
» » ἀποστολὴν κατέργων Ἀδριατικῆς XX. 26 δ
» » βοήθημα ὑπὲρ Ἀλεξίου Καλλέργη XX. 26 ε
» » εἰδικὸν συμβούλιον δι' ἐπαναστάτας XX. 27 α
» » ὁπλοδιορθωτὴν XX. 27 δ
» » διατροφὴν ὑπ' αὐτῶν φυλακιζομένων δουλοπαροίκων ὑπὸ τῆς κοινότητος IX. 10 δ
» » ἐπιστροφὴν περιουσίας Ἑλλήνων πιστῶν εἰς Βενετίαν XVI. 14 ε
» » νὰ διαπραγματευθῇ ὁ δοὺξ εἰρήνην μετὰ τοῦ Ὀρχὰν XVI. 14 γ
» » περιορισμὸν συνησφορᾶς XXII. 14 ϑ
» » ἐπιστροφὴν ξένων δουλοπαροίκων ἀντὶ τῶν ἀγράφων IX. 10 ιδ
» ἠδύναντο νὰ εἶναι νόθοι εὐγενῶν I. ΣΣ 41
» ἢ εὐγενεῖς δὲν δύνανται νὰ εἶναι Ἕλληνες I. 30 στ
» Ἱεραπέτρας ζητοῦσιν ἐξαγάγωσι σῖτον XXV. 5 δ
» καθορισμὸς κτημάτων των IV. 5 α
» καταβάλλουσι ½ δαπανῶν ἐξοπλισμοῦ XIX. 14 ΣΣ 14
» καταθέτουσι μισθὸν στρατιωτῶν IX. 10 ιβ
» λαμβάνουσι πρὸς ἐνίσχυσιν διαπύλια τέλη V. 3
» λαμβάνουσι τὰ ὑπὸ τῆς κοινότητος εἰσπραττόμενα ἐκ τῶν δουλοπαροίκων I. 35
Τιμαριοῦχοι νὰ ἀνακαλέσωσι διακανονισμὸν καὶ νὰ στείλωσι πρεσβευτὰς V. 5
» νὰ λάβωσι λειμῶνας ἀντὶ τῶν δημευθέντων IX. 10 η
» ὀφείλουσι νὰ συνεχίσωσι συνεισφορὰν XV. 12 στ
» ὀφείλουσι νὰ συνεισφέρωσι ἐξοπλισμὸν εἰς ἀκέραιον XXII. 14 στ
» πάντοτε εἶχον ἀνάγκην χρημάτων XIII. ΣΣ β
» πληροφοροῦσι περὶ τῶν ψευδῶν πιστοποιήσεων III. 14
» πωλοῦσι σῖτον κατὰ βούλησιν, ὅταν δὲν ἀναγκαιοῖ εἰς Βενετίαν I. 11
» πωλοῦσι σῖτον εἰς ταμίας λαμβάνοντας προκαταβολὴν τὸ ⅓ I. 20
» Ρεθύμνου ζητοῦσιν ἀπαλλαγὴν συνεισφορᾶς V. 8
» Σητείας ζητοῦσι νὰ ἐξαγάγωσι σῖτον εἰς Χάνδακα IX. 10 ιστ
» Σητείας ζητοῦσι νὰ ἐξαγάγωσι σῖτον XXV. 5 δ
» Χάνδακος ζητοῦσι δάνειον XX. 16 β
» » ζητοῦσι περιορισμὸν βαρῶν XX. 16 β
» » προτείνουσι πώλησιν σίτου XV. 12 β
» » συνεισφέρουσι ὑπὲρ ἐξοπλισμῶν XXII. 14 δ
» » ζητοῦσι περιορισμὸν ὀφειλομένων XXII. 14 γ
» » συγχαίρουσι δι' ἐκλογὴν Δόγη XXII. 14 β
» » ζητοῦσι προστασίαν XXII. 14 α
» Χανίων αἰτήματα XVI. 18
» » ἀποζημιοῦνται ὅσοι ὑπηρέτησαν κατὰ τὸν πόλεμον I. 31
» » δὲν λαμβάνουσι δάνειον IX. 1
» » ζητοῦσιν ἀνέγερσιν φρουρίου V. 14
» » ἐνδεεῖς ἀναστολὴ τιμαριωτικῶν ὑποχρεώσεων V. 16 ε
» » ἐπιβαρύνονται ὑπὸ Κομερκλαρίου XXIII. 7
» » ζητοῦσι συμπλήρωσιν τιμαρίων I. 30 δ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τιμαριοῦχοι Χανίων ζητοῦσι τὴν ἀποστολὴν κατέργων XX. 27 β
» » ζητοῦσι ἀποστολὴν ὅπλων XX. 27 γ
» » ὑποβάλλωσιν αἰτήματα ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τῆς διοικήσεως Χάνδακος V. 16 ζ
» » πρεσβεία 1340 XVIII. 18
» » προσφέρουσι σῖτον XIII. 6
» » πωλοῦσι 50000 μουτζούρια σίτου XVII. 31
Τιμαριούχων ἀμοιβὴ XVI. 18 β
» ἀντιζηλία μετὰ κυριάρχου IX. ΣΣ 12
» ἵπποι παθόντες ἐν πολέμῳ δὲν ἀποζημιοῦνται XVI. 46 ε
» κοινωνικὴ ἀνισότης VIII. ΣΣ 2
» πρεσβεία 1325 IX. 10
» πρόστιμα προορίζονται δι' ἀγορὰν ἵππων I. 19
» Ρεθύμνου ἐκλέγεται καγκελλάριος Μηλοποτάμου ἢ δικαστὴς Σιβριτῶν XX. 11 γ
» Ρεθύμνου πρεσβεία XVI. 46
» σύστασις ἐπίτροπῆς πρὸς καθορισμὸν συνεισφορᾶς ἐξοπλισμῶν XXV. 5 γ
» Χανίων ἀποζημίωσις II. 7
» » θωρακοφόροι καὶ ἡμιονηγοὶ δὲν ἐκτελοῦσι φρουρὰν XVIII. 18 ε
» » πρεσβεία 1334 XVI. 46
Τιμαρίων ἀκεραιότης I. ΣΣ 37
» καθορισμὸς II. ΣΣ 1 14
» καλλιέργεια II. ΣΣ 26
» πεζῶν συγχώνευσις εἰς ἱππαρχίας IV. 5 β ΣΣ 5 XXV. 5 β
» συμπλήρωσις διὰ δουλοπαροίκων καὶ κτημάτων I. 30 α
Τιμαριωτικοῦ κτήματος ἀνταλλαγὴ XVI. ΣΣ 48
Τιμαριωτικῶν κτημάτων διαφορὰ XIX. 1
» εἰσφορῶν παρακράτησις πρὸς ἀνακούφισιν πτωχῶν τιμαριούχων καὶ ἐπισκευὴν φρουρίων VIII. 2
Τόκος 8% ἐὰν κεφάλαιον ἀποδοθῇ ἐντὸς ἑπταετίας XXII. 14 γ
» 10% ἀπὸ τοῦ 1345 XXII. 14 γ
» 12% μέχρι τοῦ 1435 XXII. 14 γ
Τονίστου οἶκος διαφοραὶ μεταξὺ τῶν μελῶν του XIX. 7
Τοξόται στρατολογοῦνται ἐν Εὐβοίᾳ ἢ Κρήτῃ I. 28
» καὶ ἱππεῖς κατὰ τοῦ Αὐτοκράτορος I. 23
Τύνις Π. σ. ιε'
Τουρκία ἀπαγόρευσις ἐξαγωγῆς σίτου XVIII. 6
» ἀγοράζονται διὰ Κρήτην I. 31
Τοῦρκοι ἄμυνα κατ' αὐτῶν XX. 10
» ἐν διαστάσει μετὰ τοῦ Ὀρχὰν XVI. 13
» ἐνοχλοῦσι Κρήτην VIII. ΣΣ 3
» ἐποικίζονται ἐν Κρήτῃ XIX. ΣΣ 16
» ἐπιδρομὴ αὐτῶν XIII. 5 ΣΣ 5 XIV. 4 XX. ΣΣ 9
» μέτρα κατ' αὐτῶν XV. 5-6
» νὰ μὴ συναφθῇ μετ' αὐτῶν εἰρήνη VIII. 3
» συλλαμβανόμενοι ἐν Κρήτῃ ἀπελαύνονται XIX. 25
» συλλαμβάνουσι πλοῖον XIV. ΣΣ 3
» ἐξοπλισμὸς κατ' αὐτῶν XXII. 14 δ XXV. 5 γ
Τουρκοκρῆτες κατάγονται ἐκ Βενετῶν εὐγενῶν XVIII. ΣΣ 14
Τούρκων ἀναχαίτησις ὑπὸ Βενετῶν XVI. 27 γ
» ἕνωσις κατ' αὐτῶν VIII. 4
» ὁρμὴ νὰ σταματήσῃ. Μέτρα XVI. 27 α
Τουρκία Π. σ. ιε'
Tuschia Π. σ. ιε'
Τραπεζοῦς Π. σ. ιε'
Τριβιζάνος Μαρῖνος Βάϊλος Εὐβοίας XX. 6
» Πέτρος σοφὸς XX. 14 18
Τροφοδοτικὸς σταθμὸς ἑνώσεως κατὰ Τούρκων I. ΣΣ 11
Τσέλιος Νίγρος ὀφφικιοῦχος ἑνώσεως XVI. 21
Τυπάλδου. Ἡ φευδοκρατία ἐν Ἑλλάδι IV. ΣΣ 2

Υ

Ὕδρευσις δουκὸς καὶ συμβούλων καθορισμὸς δαπάνης XXIV. 6 γ
Ὑπέρπυρον διατιμᾶται 30 σόλδια I. 10
Ὑπηρέται δουκὸς ὁπλοφοροῦσι I. 7
Ystria Π. σ. ιε'
Ὕδατος διοχέτευσις II. 4

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὑφηγούμενος ἑρμηνείαν VI. ΣΣ 1 2
Ὑφάσματα μάλλινα IX. 6
Ὑπέρπυρα 4000 μὴ ἀποσταλέντα εἰς Βενετίαν XIII. 9

Φ

Φαλιέρος Μαρῖνος ὀφφικιοῦχος ἑνώσεως κατὰ κατὰ Τούρκων XVI. 21
» Νικόλαος σοφὸς XX. 6 XXII. 9
Φαλιέρου Ρικλόντα Μάρκου ἄδεια γάμου αὐτῆς XXIV. 8
Φάρος νῆσος XVII. 1
» νῦν Λεξίνα XVI. ΣΣ
Φερράρια Π. σ. ιε΄
Φῆλιξ πρωτοτεχνίτης ξυλουργῶν VII. 8
Φίρμος Φραγκῖσκος Νοτάριος γραφεὺς καγκελαρίας Χάνδακος XXII. 13
Φιλιππάτσιος ἐκ Κρήτης ἀποζημίωσις II. 18 19
Φιρμάνια ἑλληνιστὶ συντεταγμένα Π. σ.
Φλάνδρια Π. σ. ιε΄
Φόνοι μετ' ἐλαφρυντικῶν νὰ τιμωροῦνται δι' ἐξορίας XXV. 5 στ
Φοντανέλλας Μᾶρκος XIX. 1
Forenses Π. σ. ιε΄
Φορολογία νηολογίας XVII. 32
Φόρος ἅλατος XIII. 2
» ἐμπορίου I. ΣΣ 3 III. 21 IX. 10 ιη XXI. 2
» ἐπιβληθεὶς χάριν τῆς ἐπαναστάσεως XXI. ΣΣ 8
» Ἰουδαίων ὑπὲρ τοῦ λιμένος Χάνδακος I. 30 39 η
» μεσητειῶν XIII. 2
» οἴνου εἰσπράττεται ὑπὸ προνοητῶν XXI. 5 18
» σίτου XIII. 2
Φόρων ἐπιβολὴ πρὸς κάλυψιν δαπανῶν ἑνώσεως κατὰ Τούρκων. XV. 12 α
» » ὑπὸ Ἱπποτῶν Ρόδου XXIV. 16
Φόρων μείωσις διὰ τοὺς πτωχοὺς IX. 10 ιγ
Φραγκῖσκος Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης XXI. 13 XXIV. 1
Φραδέλλος Ἰωάννης ἐκ Χάνδακος ἐπίτροπος III. 10 XIX. 6
Francia Π. σ. ιε΄
Φρασκιᾶς λιμὴν XV. 8
Φρούρια καὶ οἰκίαι νὰ κτισθῶσι διὰ δανείου II. 11
» Ἅγιος Νικήτας XX. 27 η
» Ἀποκορώνου XVII. 16 XX. 10
» Ἱεραπέτρας XX. 10
» Κισάμου XVII. 16 XX. 10
» Μυλοποτάμου XVII. 16 XX. 10
» οἰκίαι ἐν αὐτοῖς προορίζονται δι' οἰκογένειαν συμβούλου XXIV.
Φρούριον Σελήνου ἀνοικοδόμησις IX. 3 ΣΣ 3 X. 3 XVI. 1 8 δ 32
Φρουρίων ἀνέγερσις II. 24 III. 5 ΣΣ 5 V. 16 α XVIII. 18 α
» ἐπισκευὴ VIII. 2
» Σερβέναι XV. 12
» ὀχύρωσις XX. 10
Φυλακισμένοι δὲν πληρώνουσι γρόσιον ἓν XVIII. 18 ια
» Ἕλληνες ἐν Κρήτῃ εἶναι δουλοπάροικοι I. 24
» » ἐλευθεροῦνται ἐν Βενετίᾳ I. 24
» » ἐν Βενετίᾳ νὰ ἀποσταλῶσιν ἐν Κρήτῃ I. 24
Φωσκαρίνης Ἰωάννης Σύμβουλος XVI. 29
Φώσκολος Θωμᾶς τιμαριοῦχος Κρήτης XXII. 10
» Ἰάκωβος τιμαριοῦχος Κρήτης XXII. 10

Χ

Χάνδαξ I. 49
» σῖτος I. ΣΣ 45.
» λιμὴν I. 14 ΣΣ 14 XVII. 17 30 33
» οἰκόπεδα XX. 5
» οὐδέποτε μένει ἄνευ δουκὸς ἢ Συμβούλων I. 26
Χάνδαξ περιορισμὸς ἐπεκτάσεως III. ΣΣ 2
» πρεσβεία 1342 XX. 16
» » 1344 XXII. 14
» ρυμοτομία I. ΣΣ 2
» σχέδιον πόλεως III. 2
Χανιὰ ἀπαγόρευσις εἰσαγωγῆς ξένου οἴνου I.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

30 ιγ 44 ΣΣ 44
Χανιὰ διατάξεις περὶ σίτου I. ΣΣ 45
» δουλοπάροικοι I. 35
» ἐποικισμὸς I. 30 β'
» κυματοθραύστης I. 3
» προσφέρουσι σῖτον πρὸς πώλησιν I. 30 ια
» Λιμὴν I. 30 γ 39 ΣΣ 39 V. 7 ΣΣ 7 14 XVI. 19
» ναύσταθμος IX. 4
» οἰκίαι II. 7
» πρεσβεία XVI. 46 XVIII. 18 XX. 27
» πληθυσμὸς I. 43 ΣΣ 43
» πῦλαι VI. 5
» ρέκτορες V. 16 δ IX 2 X. 5 XVI. 18 XVIII. 18 ι XX. 23 27 α
» σῖτος I. 45
Χανιὰ Σύμβουλοι δὲν ἀναλαμβάνουσιν ὑπηρεσίαν ταμίου I. 31 ι
» Σύμβουλοι καὶ ταμίαι καταργοῦνται I. 39 ΣΣ 39
» σιταποθήκη XIV. 17
» Τιμαριοῦχοι I. 31 θ XIII. 6
Χάριτες ἀπονομὴ εἰς Ἀλ. Καλλέργην XXI. 27
Χορτάτζαι ἀπεδήμησαν I. 1283 III.
Χρέη λόγῳ προικὸς ἐξαιροῦνται εὐκολιῶν XXII. 14 γ
» διακανονισμὸς XXII. 14 γ
» ὁμολογία XXII. 14 ε
Χρήματα ἀποστολὴ εἰς Κρήτην II. 6. XX. 21 θ XXI. 6
» » εἰς Βενετίαν XXI. 18 ΣΣ 18
Χωρία κοινότητος I. 13 14 ΣΣ 14

Ψ

Ψαρομιλίγγου ἐπανάστασις 134-47 XX. ΣΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΤΟΥ ΒΕΝΕΤΙΚΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ

ΚΑΤΑΡΤΙΣΘΕΙΣ ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΙΝ ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΒΕΝΕΤΙΚΟΙΣ ΕΓΓΡΑΦΟΙΣ
ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΧΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΟΣΩΝ

Α'. Περίοδος Δηναρίου. (Danaro) Θ', Ι' καὶ ΙΑ' αἰῶνες.

Τὸ δηνάριον τοῦ Θ' αἰῶνος ἀντίστοιχον πρὸς τὸ τοῦ Λουδοβίκου ἔχει βάρος 34 κόκκων Βενετίας μὲ περιεκτικότητα ἀργύρου μὲν 0,898 χρυσοῦ δὲ 0,0005.

Τὸ δηνάριον τοῦ Ι' αἰῶνος ἔχει βάρος 16 κόκκων Βενετίας μὲ περιεκτικότητα ἀργύρου 0,250-0,260.

Τὸ δηνάριον τοῦ ΙΑ' αἰῶνος ἔχει βάρος 8 κόκκων Βενετίας μὲ περιεκτικότητα ἀργύρου 0,070.

Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην χρυσᾶ νομίσματα Βενετίας δὲν ὑπάρχουσιν. Ἡ Βενετία ἐχρησιμοποίει τὰ Βυζαντιακὰ καὶ ἀλλων κρατῶν τῆς δύσεως.

Β'. Περίοδος ἢ περίοδος γροσίου μέχρι τοῦ 1472.

Γρόσιον ἢ Ματαπάνον (Grossum) μεγέθυνσις τοῦ δηναρίου ἢ μικροῦ (parvum).
Βάρος 42.1 κόκκων Βενετίας περιεκτικότητος ἀργύρου 0,965.
Ἀξία 26 ἢ 24 δηναρίων ἢ μικρῶν.
Ὑποδιαίρεσις 1 Γρόσιον = Σολδία 2.

Πολλαπλάσιον τοῦ γροσίου εἶναι :

Λίτρα *(Libra)* ἰσοδυναμοῦσα πρὸς 10 γρόσια = 20 σολδία = 260 μικρά.
Βάρος αὐτῆς 388.61 κόκκοι Βενετίας ἤτοι γραμμ. 20.110.

Ἀξία Γροσίου	Ἀξία λίτρας
Τῷ 1200 26 μικρὰ ἢ δηνάρια	Γρόσια 10 ἢ $9^{6}/_{26}$
Τῷ 1268 28 » » »	» $8^{16}/_{28}$
Τῷ 1282 32 » » »	» $7^{1}/_{2}$

Ἐπειδὴ ὅμως τὸ γρόσιον εἶχε πάντοτε σταθερὸν βάρος καὶ τὴν ἰδίαν περιεκτικότητα ἀργύρου, ἡ λίτρα τοῦ 1268 θὰ εἶχε βάρος 18.204 γραμμαρίων ὅσον δηλαδὴ 4 ἀργυραῖ δραχμαὶ περίπου, ἡ δὲ τοῦ 1282 θὰ εἶχε βάρος 15.771 γραμμάρια ὅσον $3^{1}/_{2}$ δραχμαί.

Τὸ 1284 ἐκόπη τὸ κατ' ἐξοχὴν Βενετικὸν νόμισμα ***τὸ τσεκίνιον*** ἐπωνομασθὲν δουκάτον χρυσοῦν.
Βάρος $68\frac{52}{67}$ κόκκων Βενετίας.
Ἀξία Γρόσια ἀργυρᾶ 18. Διατίμησις 1285 σολδία 40 εἴτε 2 λίτρες εἰς γρόσια. Ἔκτοτε τὸ τσεκίνιον ἐθεωρήθη ἡ νομισματικὴ βάσις τοῦ Βενετικοῦ νομίσματος.

Πλὴν τῆς λίτρας ταύτης τῶν γροσίων ἢ μικρῶν, libra grossorum ἢ libra parvorum τῶν 40 σολδίων, ὑπάρχει καὶ ἡ χονδρὴ λίτρα τῆς συναλλαγῆς, νόμισμα ὑποθετικόν, τῆς ὁποίας ἡ ἀξία ἦτο δέκα τσεκινίων καὶ ἑπομένως τὸ σολδίον αὐτῆς ἦτο ἰσοδύναμον πρὸς μίαν λίτραν γροσίων ἢ μικρῶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τῷ 1329 ἡ ἀξία τοῦ γροσίου ἀνῆλθεν εἰς 36 μικρὰ ἤτοι σολδία 3, ὁπότε ἐκόπη τὸ ἀργυροῦν σολδίον ἢ Μαρκέττον τοῦ Λέοντος ἐκ 12 μικρῶν.

Ὑποδιαίρεσις τοῦ Γροσίου ἦτο τὸ $^1/_2$ γρόσιον :

Τὸ Μετζανῖνον ἢ *conoglielo* (ginochiello)· ἐκ τοῦ γονατίζω, διότι ἡ παράστασις τοῦ νομίσματος παρουσίαζε τὸν Δόγην γονυπετῆ.

Τῷ 1342 ἐκόπη ***νέον Μετζανῖνον*** ἀξίας 16-18 μικρῶν.

Τῷ 1353 ἡ ἀξία τοῦ σολδίου ἐμειώθη κατὰ τὸ $^1/_3$ περιορισθὲν εἰς 11 κόκκους, τὸ ὁποῖον βραδύτερον ἐκλήθη σολδῖνον ἀξίας 9 μόνον μικρῶν.

Ἐκ τῶν διαφόρων τούτων νομισμάτων ἐπῆλθεν ἀταξία, πρὸς θεραπείαν τῆς ὁποίας τῷ 1360 τὸ γρόσιον ἐμειώθη εἰς $42\,^1/_{10}$ κόκκους ὑπολογιζόμενον εἰς μικρὰ 48 ἤτοι σολδία 4.

Τῷ 1429 ἐκόπη ***τὸ μεῖζον γρόσιον*** (grossone) ἢ διπλοῦν τῶν 8 σολδίων καὶ τὸ διπλοῦν σολδίον ἢ $^1/_2$ γρόσιον.

Ἐν τοσούτῳ ἡ ἀξία τοῦ τσεκινίου ηὔξανε.

Τῷ 1360 ἡ ἀξία του ἦτο λίτρας 3.10, τῷ 1380 λίτρας 4, τῷ 1400 λίτρας 4.13, τῷ 1417 λίτρας 5, τῷ 1429 ὅτε ἐκόπη τὸ διπλοῦν γρόσιον, λίτρας 5.4, τῷ 1443 λίτρας 5.14, τῷ 1450 λίτρας 6.4 διατίμησις ἥτις ἐπισήμως ἀνεγνωρίσθη τῷ 1472.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω ὑπῆρχον καὶ κατώτερα χαλκᾶ νομίσματα.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγομεν ὅτι :

Τὸ τσεκίνιον τῷ 1354 ὅτε ἐκόπη ***τὸ μικρὸν σολδίνιον*** τῶν 12 μικρῶν εἶχεν ἀξίαν 60 τοιούτων, τὰ σολδίνια ταῦτα εἶναι τὰ *soldus paruorum*.

Σολδίον γρόσιον *(soldus ad grossos)* ἦτο τὸ $^1/_{40}$ τοῦ τσεκινίτου διότι δύο σολδία ἀπετέλουν τὸ γρόσιον, 20 δὲ γρόσια περίπου τὸ τσεκίνιον.

Σολδίον Λέοντος *(del lion)*, τοῦτο ἀρχομένου τοῦ ΙΕ' αἰῶνος ὅτε τὸ τσεκίνιον ἐκ τῶν 60 σολδίων ἀνῆλθεν εἰς 96 ἀντηλλάσσετο ἀντὶ 64 τοιούτων.

Σολδία Βενετικῶν δηναρίων γροσίων *(Soldi denariorum Venetorum grossorum)*, ταῦτα φαίνεται ὅτι ἦσαν σολδία γροσίων 20 τῶν ὁποίων ἀπετέλουν τὴν χονδρὴν λίτραν, τὴν λεγομένην *Lira grossa d'imprestidi*.

Σολδία δηναρίων *(Soldi denariorum)* ἤτοι σολδία 12 δηναρίων ἢ μικρῶν.

Σολδία ἀργυρᾶ *(Soldi d'argento)* τὸ $^1/_{20}$ τῆς πραγματικῆς ἀργυρᾶς λίτρας.

Λίτρα μικρῶν ἢ λογαριασμῶν *(Lira di conto o Lira dei piccoli) Libra paruorum*, διῃρεῖτο εἰς 20 σολδία ἕκαστον σολδίον εἰς 12 μικρά.

Λίτρα κοινῶν γροσίων (Lira dei grossi ordinari) Libra grossorum ἡ ἀξία της διπλασία τῆς προηγουμένης.

Λίτρα χονδρὴ δανείων *(Lira grossa d'imprestidi)*, ἡ ἀξία της ἦτο 10 τσεκινίων, ἐγένετο χρῆσις εἰς τὰ βιβλία τῶν κρατικῶν δανείων. Τὸ σολδίον της ἦτο ἀξίας 12 γροσίων καὶ τὸ γρόσιον 32 μικρῶν.

Λίτρα Τραπέζης (Lira di Banco) ἡ ἀξία της ἀνωτέρα τῆς προηγουμένης κατὰ τὸ $^1/_5$.

Λίτρα δηναρίων *(Libra denariorum)*, λίτραι δι' ὧν ὑπελογίζετο τὸ τσεκίνιον, δύο τῶν ὁποίων ἀπετέλουν αὐτό.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὰ παλαιότερα Βενετικὰ νομίσματα.

Πλὴν τούτων ὅμως, λόγῳ τῆς ἀκμῆς τοῦ ἐμπορίου της ἔκοψε νομίσματα διὰ τὴν Ἀνατολήν.

Πρῶτον εἶναι τὸ Τορνέζιον βάρους 14 Βενετικῶν κόκκων ἐκ μίγματος λεγομένου βιλιονίου περιεκτικότητος $2^1/_2$ οὐγγιῶν ἀργύρου κατὰ λίτραν, ἑκάστη δὲ λίτρα περιελάμβανε 33 σολδία καὶ 4 δηνάρια. Τὸ τορνέζιον διετιμήθη συμφώνως πρὸς τὸ κυκλοφοροῦν ἐν Ἀνατολῇ Βυζαντινὸν ὑπέρπυρον.

1 ὑπέρπυρον = 20 στερλίνους
1 στερλίνος = 4 δηνάρια τορνεζελίων
3 στερλίνοι = 1 γρόσιον
7 γρόσια = 1 ὑπέρπυρον
18 ὑπέρπυρα = 1 δουκάτον τσεκίνιον
1 ὑπέρπυρον = 1 Βυζάντιον

Τῷ 1472 ἐπραγματοποιήθη ἡ κοπὴ τῆς πραγματικῆς λίτρας ἐξ ἀργύρου τῶν 20 σολδίων. Ἔκτοτε ἄρχεται περίοδος κοπῆς νέων νομισμάτων εἴτε διὰ τὴν μητρόπολιν εἴτε διὰ τὰς κτήσεις οὐδόλως πρὸς τὸ παρὸν ἐνδιαφερόντων τὴν παρατεθεμένην συλλογὴν τῶν ἐγγράφων.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Εἰς σελίδα 332 στιχ. 10,

ἀντὶ 18 ὑπέρπυρα = 1 δουκάτον τσεκίνιον
γράφε: 18 γρόσια = 1 δουκάτον τσεκίνιον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens